A. hebr.
594 f

KARL KRAUSBART
Buchbinderei
MÜNCHEN

שִׁיר הַיִּחוּד לְיוֹם הַשַּׁבָּת

זִבְחֵי צֶדֶק שָׁמָּה נִזְבְּחָה · וְכִימֵי קֶדֶם תֶּעֱרַב מִנְחָה :
וּבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ בְּאוֹר פָּנֶיךָ · כִּי חֲפֵצִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ :
ו· בִּרְצוֹנְךָ תַּעֲשֶׂה חֶפְצֵנוּ · הַבֵּט נָא עַמְּךָ כֻּלָּנוּ :
בְּחַרְתָּנוּ לִהְיוֹת לְךָ לְעַם סְגֻלָּה · וְעַל עַמְּךָ בִּרְכָתְךָ סֶּלָה :
ו תָּמִיד נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · וּנְהַלֵּל לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ :
וּמִבִּרְכָתְךָ עַמְּךָ יְבוֹרָךְ · כִּי אֵת כָּל אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבוֹרָךְ :
ו אֲנִי בְּעוֹדִי אֲהַלְלָה בּוֹרְאִי · וַאֲבָרְכֵכָה כָּל יְמֵי צְבָאִי :
יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ לְעוֹלָם · מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם :

כַּכָּתוּב בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וַיֹּאמְרוּ כָל הָעָם אָמֵן וְהַלֵּל לַיְיָ. עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר לֶהֱוֵא שְׁמֵהּ דִּי אֱלָהָא מְבָרַךְ מִן עָלְמָא וְעַד עָלְמָא דִּי חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא דִּי לֵהּ הִיא · וְנֶאֱמַר וַיֹּאמְרוּ הַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ וְקַדְמִיאֵל בָּנִי חֲשַׁבְנְיָה שֵׁרֵבְיָה הוֹדִיָּה שְׁבַנְיָה פְתַחְיָה קוּמוּ בָּרְכוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם מִן הָעוֹלָם עַד הָעוֹלָם וִיבָרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדֶךָ וּמְרוֹמַם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה : וְנֶאֱמַר בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן הַלְלוּ יָהּ · וְנֶאֱמַר וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת יְיָ לְעֵינֵי כָּל הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִיד בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם :

תם

Bayerische Staatsbibliothek MÜNCHEN

שיר היחוד ליום ששי

עָשִׂיתָ לוֹ כְּתֹנֶת לְשָׁרֵת • לְהַדְרַת קֹדֶשׁ וּלְתִפְאֶרֶת :
שַׂמְתָּ בְקִרְבּוֹ חָכְמַת אֱלֹהִים • כִּי יְצַרְתּוֹ לְךָ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים :
לֹא מָנַעְתָּ עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה • צָרְכֵי אָדָם וְכֻלָּם בְּחָכְמָה :
מַעֲשֶׂיךָ מְאֹד רַבּוּ וְגָדְלוּ • וְשִׁמְךָ יְיָ כֻּלָּם יְהַלְלוּ :
רַבּוּ וְגָדְלוּ מְאֹד מַעֲשֶׂיךָ • יוֹדוּךָ יְיָ כָּל־מַעֲשֶׂיךָ :
כֹּל פְּעֻלּוֹת לְמַעֲנֶךָ • וְלִכְבוֹדְךָ כָּל־קִנְיָנֶךָ :

שיר היחוד ליום השבת

אָז בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי נַחְתָּ • יוֹם הַשַּׁבָּת עַל כֵּן בֵּרַכְתָּ :
וְעַל כָּל־פּוֹעַל תְּהִלָּה עֲרוּכָה • וַחֲסִידֶיךָ בְּכָל־עֵת יְבָרְכוּכָה :
בָּרוּךְ יְיָ יוֹצֵר כֻּלָּם • אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם :
כִּי מֵעוֹלָם עַל עֲבָדֶיךָ • רוֹב רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ :
וּבְמִצְרַיִם הַחִלּוֹתָ • לְהוֹדִיעַ כִּי מְאוֹד נַעֲלֵיתָ :
עַל כָּל־אֱלֹהִים בַּעֲשׂוֹתְךָ בָהֶם • שְׁפָטִים גְּדוֹלִים וּבֵאלֹהֵיהֶם :
בְּבָקְעֲךָ יַם סוּף עַמְּךָ רָאוּ • יָד הַגְּדוֹלָה וַיִּירָאוּ :
נִהַגְתָּ עַמְּךָ לַעֲשׂוֹת לְךָ • שֵׁם תִּפְאֶרֶת לְהַרְאוֹת גָּדְלֶךָ :
וְדִבַּרְתָּ עִמָּם מִן הַשָּׁמַיִם • וְגַם הֶעָבִים נָטְפוּ מָיִם :
יְדַעְתָּ לֶכְתָּם בַּמִּדְבָּר • בְּאֶרֶץ צִיָּה אִישׁ לֹא עָבַר :
תַּתָּה לְעַמְּךָ דְּגַן שָׁמַיִם • וּבֶעָפָר שְׁאֵר וּמִצּוּר מַיִם :
תְּגָרֵשׁ גּוֹיִם רַבִּים עַמִּים • יִירְשׁוּ אַרְצָם וַעֲמַל לְאֻמִּים :
בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקִּים וְתוֹרוֹת • אִמְרוֹת יְיָ אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת :
וַיִּתְעַדְּנוּ בְּמִרְעֶה שָׁמֵן • וּמֵחַלְמִישׁ צוּר פַּלְגֵי שָׁמֶן :
בְּנוּחָם בָּנוּ עִיר קָדְשֶׁךָ • וַיְפָאֲרוּ בֵּית מִקְדָּשֶׁךָ :
וַתֹּאמֶר פֹּה אֵשֵׁב לְאוֹרֶךְ • יָמִים צֵדָהּ בָּרֵךְ אֲבָרֵךְ :
כִּי שָׁם יִזְבְּחוּ זִבְחֵי צֶדֶק • אַף כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק :
וּבֵית הַלֵּוִי נְעִימוֹת יְזַמֵּרוּ • לְךָ יִתְרוֹעֲעוּ אַף יָשִׁירוּ :
בֵּית יִשְׂרָאֵל וְיִרְאֵי יְיָ • יְכַבְּדוּ וְיוֹדוּ שִׁמְךָ יְיָ :
הֱטִיבוֹתָ מְאֹד לָרִאשׁוֹנִים • כֵּן תֵּטִיב גַּם לָאַחֲרוֹנִים :
יְיָ תָּשִׂישׂ נָא עָלֵינוּ • כַּאֲשֶׁר שַׂשְׂתָּ עַל אֲבוֹתֵינוּ :
אוֹתָנוּ לְהַרְבּוֹת וּלְהֵיטִיב • וְנוֹדֶה שִׁמְךָ לְעוֹלָם כִּי תֵטִיב :
יְיָ תִּבְנֶה עִירְךָ מְהֵרָה • כִּי עָלֶיהָ שִׁמְךָ נִקְרָא :
וְקֶרֶן דָּוִד תַּצְמִיחַ בָּהּ • וְתִשְׁכּוֹן לְעוֹלָם יְיָ בְּקִרְבָּהּ :

זבחי

וְלֹא יָעַפְתָּ וְלֹא יָגַעְתָּ · כִּי בִמְלַאכְתְּךָ לֹא עָמַלְתָּ :
כִּי בִדְבָרְךָ כָּל־יְצוּרֶיךָ · וּמַעֲשֵׂה חֶפְצְךָ בְּמַאֲמָרֶךָ :
וְלֹא אֵחַרְתּוֹ וְלֹא מִהַרְתּוֹ · הַכֹּל בְּעִתּוֹ יָפֶה עֲשִׂיתוֹ :
מִבְּלִי מְאוּמָה כֹּל חִדַּשְׁתָּ · וְאֶת הַכֹּל בְּלִי כֹל פָּעָלְתָּ :
וְעַד לֹא יְסוֹד כֹּל יָסַדְתָּ · בִּרְצוֹן רוּחֲךָ כֹּל תָּלִיתָ :
זְרוֹעוֹת עוֹלָם אֶת כֹּל נוֹשְׂאוֹת · מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף וְאֵינָם נִלְאוֹת :
בְּעֵינֶיךָ לֹא דָבָר הַקָּשֶׁה · יְצוּנְךָ כָּל־דָּבָר (נ״א כֵּלֶיךָ) רוּחֲךָ עוֹשָׂה :
לִפְעֻלָּתֶךָ לֹא דִמִּיתָ · אֶל כָּל־תֹּאַר לֹא שִׁוִּיתָ *** :
וְלֹא קָדְמָה לִמְלַאכְתְּךָ מְלָאכָה · חָכְמָתְךָ הִיא הַכֹּל עָרְכָה :
לִרְצוֹנְךָ לֹא קָדְמוּ וְאֵחֲרוּ · וְעַל חֶפְצְךָ לֹא נוֹסְפוּ וְחָסֵרוּ :
מִכָּל־חֲפָצֶיךָ לֹא שָׁכַחְתָּ · וְדָבָר אֶחָד לֹא חִסַּרְתָּ :
לֹא הֶחְסַרְתָּ וְלֹא הֶעֱדַפְתָּ · וְדָבָר רֵיק בָּם לֹא פָעָלְתָּ :
אַתָּה תְשַׁבְּחֵם וּמִי יְתַעִיבֵם · וְשֵׁמֶץ דָּבָר לֹא נִשְׁמַע בָּם :
הַחִלּוֹתָ בְחָכְמָה עֲשׂוֹתָם · בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת כִּלִּיתָם :
מֵרֵאשִׁית וְעַד אַחֲרִית עֲשׂוּיִם · בֶּאֱמֶת וּבְיוֹשֶׁר וְטוֹב רְאוּיִם :
הִקְדַּמְתָּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ · רוֹב רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ :
כִּי רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ · הֲלֹא מֵעוֹלָם עַל עֲבָדֶיךָ :
וְעַד לֹא כָל־חַי הוּכַן לְכַלְכֵּל · לִפְנֵי אוֹכֵל תִּתֵּן אֹכֶל :
מָעוֹן וּמִקְוֶה תַּעֲשֶׂה בְּפִי כֹל · צָרְכֵי הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל :
שְׁלֹשֶׁת יָמִים הָרִאשׁוֹנִים · אָז הֲכִינוֹתָם לָאַחֲרוֹנִים :
אָז עָטִיתָ אוֹר כַּשַּׂלְמָה · אֶדֶר מְאוֹרוֹת מִמּוּל שַׂלְמָה ° :
בְּטֶרֶם כָּל־הַיְצוּר מְאֹד גָּדַלְתָּ · וְאַחַר כֹּל מְאֹד נִתְגַּדַּלְתָּ :
אָז בְּאֵין לְבוּשׁ הוֹד וְהָדָר לוֹבֵשׁ · עַד לֹא אוֹרֵג גֵּאוּת לָבֵשׁ :
אוֹר כַּשַּׂלְמָה וְכַמְּעִיל עוֹטֶה · שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה נוֹטֶה :
עָשִׂיתָ בָּם לְאוֹרִים דְּרָכִים · וְרָצוֹא וָשׁוֹב בְּנַחַת (כְּנֵרוֹת) מַהֲלָכִים :
הִבְדַּלְתָּ בֵּין מַיִם לָמָיִם · בִּמְתִיחַת רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם :
מְזוֹנוֹת מְעוֹנוֹת לְשֶׁרֶץ מַיִם ° · וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם ،
עֵשֶׂב וְחָצִיר לְבַשָּׁה אֲדָמָה · מַאֲכָל לְחַיָּה וּלְכָל־בְּהֵמָה :
בְּקֶרֶן בֶּן שָׁמֶן גַּן נָטַעְתָּ · אֶל הָאָדָם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ :
עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ עָשִׂיתָ לוֹ · דֵּי מַחְסוֹרוֹ אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ :
כָּל־מַעֲשֶׂיךָ בְּיָדוֹ תַּתָּה · וְתַחַת רַגְלָיו הַכֹּל שַׁתָּה :
לְהַעֲלוֹת מֵהֶם בָּקָר וָצֹאן · עַל מִזְבַּחֲךָ יַעֲלוּ לְרָצוֹן :

שיר היחוד ליום חמישי

לא מַשִּׂיגִים לוֹ אֵיךְ וְכַמָּה • לֹא מוֹצְאִים לוֹ דָּבָר דּוֹמֶה :
מִקְרֶה וְעֵרֶךְ וְשִׁנּוּי וְטָפֵל • וְחֶבֶר וּמִסְמָךְ אוֹר וְגַם אוֹפֶל :
וְלֹא מוֹצְאִים לוֹ מַרְאֶה וָצֶבַע • וְלֹא כָּל־טֶבַע אֲשֶׁר שֵׁשׁ וָשֶׁבַע :
לָכֵן נְבוֹכוֹת כָּל־עֶשְׁתּוֹנוֹת • וְנִבְהָלוֹת כָּל־הַחֶשְׁבּוֹנוֹת :
וְכָל־שַׂרְעַפִּים וְכָל־הַרְהוֹרִים • נִלְאִים לָשׂוּם בּוֹ שִׁעוּרִים :
מִלְּשַׁעֲרֵהוּ וּמִלְּהַגְבִּילֵהוּ • וּמִלְּתָאֲרֵהוּ וּמִלְּפַרְסְמֵהוּ :
בְּכָל־שִׂכְלֵנוּ חִפַּשְׂנוּהוּ • בְּמַדָּעֵנוּ לִמְצוֹא מַה הוּא :
לֹא מְצָאנוּהוּ וְלֹא יְדַעְנוּהוּ • אַךְ מִמַּעֲשָׂיו הִכַּרְנוּהוּ :
שֶׁהוּא לְבַדּוֹ יוֹצֵר אֶחָד • חַי וְכָל־יוּכַל וְחָכָם מְיֻחָד :
כִּי הוּא הָיָה לַכֹּל קוֹדֵם • עַל כֵּן נִקְרָא אֱלֹהֵי קֶדֶם :
בַּעֲשׂוֹתוֹ בְּלִי כָל־מְאוּם אֶת כֹּל • יָדַעְנוּ כִּי הוּא כֹּל יָכוֹל :
כַּאֲשֶׁר בְּחָכְמָה מַעֲשָׂיו כֻּלָּם • יָדַעְנוּ כִּי בְּבִינָה פְּעָלָם :
בְּכָל־יוֹם וָיוֹם בְּחַדְּשׁוֹ כֻּלָּם • יָדַעְנוּ כִּי הוּא אֱלֹהֵי עוֹלָם ° :
כַּאֲשֶׁר הָיָה קוֹדֵם לְכֻלָּם • יָדַעְנוּ כִּי הוּא חַי וְקַיָּם לְעוֹלָם :
וְאֵין לְהַרְהֵר אַחַר יוֹצְרֵנוּ • בְּלִבֵּנוּ וְלֹא בְּסִפּוּרֵנוּ :
לְמַמָּשׁ וְגוֹדֶשׁ לֹא נְשַׁעֲרֵהוּ • לְטָפֵל וְתוֹאַר לֹא נְדַמֵּהוּ :
לֹא נַחְשְׁבֵהוּ לְעִקָּר וְנִצָּב • וְלֹא לְמִין וְכָל־אוֹן וּלְכָל־נִקְצָב :
כָּל־הַנִּרְאִים וְהַנִּשְׂכָּלִים • וְהַמַּדָּעִים בְּעֶשֶׂר כְּלוּלִים :
שֶׁבַע כַּמָּיוֹת וְשֵׁשֶׁת נְדוֹת • וְשָׁלֹשׁ גְּזֵרוֹת וְעִתּוֹת וּמִדּוֹת :
הֵן בְּבוֹרֵא אֵין גַּם אֶחָד • כִּי הוּא בְּרָאָם כֻּלָּם יָחַד :
כֻּלָּם יִבְלוּ אַף יַחֲלוֹפוּ • הֵם יֹאבֵדוּ וְאַף יָסוּפוּ :
וְאַתָּה תַעֲמוֹד וּתְבַלֶּה כֻלָּם • כִּי חַי וְקַיָּם אַתָּה לְעוֹלָם :

שיר היחוד ליום ששי

אַתָּה לְבַדְּךָ יוֹצֵר כֹּל הוּא • וְלֹא יִדְמֶה מַעֲשֶׂה לְעוֹשֵׂהוּ :
כָּל־הָאֲרָצוֹת לֹא יְכִילוּךָ • וְאַף הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ :
אַף יָחִילוּ מַיִם חַיִּים • מִפָּנֶיךָ אֱלֹהִים חַיִּים :
רָעֲשָׁה אֶרֶץ וְנָסוּ מָיִם • וְנָטְפוּ מַיִם מִן הַשָּׁמָיִם :
נוֹטֶה לְבַדְּךָ הַשָּׁמָיִם • רוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם :
עָשִׂיתָ כָל־חֶפְצְךָ לְבַדֶּךָ • וְלֹא נִצְרַכְתָּ עֵזֶר כְּנֶגְדֶּךָ :
סוֹעֵר וְאֵין מִי יִסְעָדֶךָ • הַכֹּל מִמְּךָ וּמִיָּדֶךָ :
בְּכֹחֲךָ אָז כֵּן עַתָּה וְעִתֶּךָ • וּלְעוֹלָם כָּל־כְּבוֹדְךָ אִתָּךְ ° :

אֵין יְצִיר זוּלַת יְצִירָתֶךָ • וְאֵין בְּרִיאָה כִּי אִם בְּרִיאָתֶךָ :
כָּל־אֲשֶׁר תַּחְפּוֹץ תַּעֲשֶׂה בַכֹּל • כִּי אַתָּה נַעֲלֵיתָ עַל כֹּל :
אֵין כָּמוֹךָ וְאֵין בִּלְתֶּךָ • כִּי אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ :
אַתָּה הָאֵל עוֹשֵׂה פֶלֶא • וְדָבָר מִמְּךָ לֹא יִפָּלֵא :
מִי כָמוֹךָ נוֹרָא תְהִלּוֹת • אֱלֹהִים לְבַדְּךָ עוֹשֶׂה גְדוֹלוֹת :
אֵין אוֹתוֹת כְּמוֹ אוֹתוֹתֶיךָ • אַף אֵין מוֹפֵת כְּמוֹ מוֹפְתֶיךָ :
אֵין תְּבוּנָה כִּתְבוּנָתֶךָ • אֵין גְּדֻלָּה כִּגְדֻלָּתֶךָ :
כִּי מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ • וְגָבְהוּ דַּרְכֵי אָרְחוֹתֶיךָ :
אֵין גַּאֲוָה כְּמוֹ גַּאֲוָתֶךָ • אַף אֵין עֲנָוָה כַּעֲנָוָתֶךָ :
אֵין קְדֻשָּׁה כִּקְדֻשָּׁתֶךָ • אֵין קְרֵבוּת כְּמוֹ קְרֵבוּתֶךָ :
אֵין צְדָקָה כְּמוֹ צִדְקוֹתֶיךָ • אֵין תְּשׁוּעָה כִּתְשׁוּעָתֶךָ :
אֵין זְרוֹעַ כִּזְרוֹעוֹתֶיךָ • אֵין קוֹל כְּרַעַם גְּבוּרוֹתֶיךָ :
אֵין רַחֲמִים כְּרַחֲמָנוּתֶךָ • אֵין חֲנִינוּת כַּחֲנִינוּתֶךָ :
אֵין אֱלָהוּת כֶּאֱלָהוּתֶךָ • וְאֵין מַפְלִיא כְּשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ :
כִּי שְׁמוּתֶיךָ אֵלִים מְרִיצִים • כְּזִכְרְךָ לְחוּצִים לְהַפְלִיא נְחוּצִים :
וְאַשָּׁף וְחַרְטֹם לֹא יִלְחָצוּךָ • וְכָל־שֵׁם וָלַהַט לֹא יְנַצְּחוּךָ :
לֹא יְנַצְּחוּךָ כָּל־הַחֲכָמִים • כָּל־הַקּוֹסְמִים וְהַחַרְטֻמִּים :
אַתָּה מֵשִׁיב לְאָחוֹר חֲכָמִים • לֹא יוּכְלוּ לְךָ עֲרוּמִים וְקוֹסְמִים :
לְהָשִׁיב לְאָחוֹר מְזִמּוֹתֶיךָ • לְהָפֵר עֲצַת סוֹד גְּזֵרָתֶךָ :
מֵרְצוֹנְךָ לֹא יַעֲבִירוּךָ • לֹא יְמַהֲרוּךָ וְלֹא יְאַחֲרוּךָ :
עֲצָתְךָ תָּפֵר עֲצַת כָּל־יוֹעֲצִים • וְעֻזְּךָ מַחֲלִישׁ לֵב אַמִּיצִים :
אַתָּה מְצַוֶּה וּפַחְדְּךָ מַשְׁוֶה • וְאֵין עָלֶיךָ פָּקִיד מְצַוֶּה ° :
אַתָּה מְקַוֶּה וְאֵינְךָ מְקַוֶּה • לְךָ כָּל־מְקַוֶּה נֶפֶשׁ תִּרְוֶה ° :
וְכָל־הַיְצוּרִים וְכָל־עִנְיָנָם • וְכָל־יְקָר אֲשֶׁר בְּךָ אֵין דִּמְיוֹנָם° :
לֹא מַחְשְׁבוֹתָם מַחְשְׁבוֹתֶיךָ • כִּי אֵין בּוֹרֵא זוּלָתֶךָ ° :
לְאֵין דִּמְיוֹן נִפְלָא אֱלֹהֵינוּ • לְאֵין חֵקֶר נִשְׂגָּב אֲדוֹנֵינוּ :
סָתוּר מִכָּל־סָתוּר וְעָמוּם • מִכָּל־עָמוּם וּמִכָּל־כָּמוּס :
דַּק מִכָּל־דַּק וְצָפוּן מִכָּל־ • צָפוּן וְיָכוֹל מִכָּל־יָכוֹל :
נִשְׂגָּב מִכָּל־נִשְׂגָּב וְנֶעְלָם • מִכָּל־נֶעְלָם וּשְׁמִי לְעוֹלָם :
גָּבוֹהַּ מִכָּל־גָּבוֹהַּ וְעֶלְיוֹן • מִכָּל־עֶלְיוֹן וּמִכָּל־חֶבְיוֹן :
חָבוּי וְעָמוּק מִכָּל־עָמוּק • לֵב כֹּל דַּעַת עָלָיו חָמוּק :
שֶׁאֵין שֵׂכֶל וּמַדָּע וְחָכְמָה • יְכוֹלִים לְהַשְׁווֹת לוֹ כָּל־מְאוּמָה :

שֵׁם יְיָ אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה • תּוֹעֲפוֹת רְאֵם לוֹ כִּכְפִיר וּכְאַרְיֵה :
שַׁדַּי מְאוֹרִי מַלְכִּי וְאֵלִי • הַלְלוּיָהּ שְׁמוֹ נַפְשִׁי הַלְלִי :
תִּתַּמָּם עִם יוֹשְׁבֵי נְטָעִים • הַשָּׂרִיגִים שְׁלֹשֶׁת הָרוֹעִים :
תִּתְחַסָּד תִּתַּבָּר עִמָּם • וְעִם עִקְּשִׁים תִּתַּפָּל לַהֲמָם ᵒᵒᵒᵒ :
תָּמִים דַּרְכְּךָ תַּקִּיף מִכֹּל • תּוּכַל לְבַדְּךָ לַעֲשׂוֹת אֶת כֹּל :
תּוֹחַלְתִּי וְסִבְרִי וְתִקְוָתִי • תַּאֲוַת נַפְשִׁי וְהִשְׁתּוֹקְקָתִי :
תְּהִלָּתִי וְתִפְאַרְתִּי וְעֻזִּי • מִמְּעֵי אִמִּי גּוֹחִי וְגוֹזִי :
תְּמִים דֵּעִים אֵל דֵּעוֹת אֶחָד • כָּל־הַלְּבָבוֹת דּוֹרֵשׁ יָחַד :

שִׁיר הַיִחוּד לְיוֹם חֲמִישִׁי

מִי כָמוֹךָ דֵּעָה מוֹרֶה • נִיב שְׂפָתַיִם אַתָּה בוֹרֵא :
מַחְשְׁבוֹתֶיךָ עָמְקוּ וְרָמוּ • וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמוּ :
לֹא לִמְּדוּךָ חָכְמָתֶךָ • וְלֹא הֱבִינוּךָ תְּבוּנָתֶךָ :
לֹא קִבַּלְתָּ מַלְכוּתֶךָ • וְלֹא יָרַשְׁתָּ מֶמְשַׁלְתֶּךָ :
לְעוֹלָם יִהְיוּ לְךָ לְבַדֶּךָ • וְלֹא לַאֲחֵרִים כְּבוֹד הוֹדֶךָ :
וְלֹא תִתֵּן לֵאלֹהִים אֲחֵרִים • תְּהִלָּתְךָ לַפְּסִילִים וְזָרִים :
וְכָבוֹד וְגַם כָּל־יְקָר מֵאִתָּךְ • וּכְבוֹדְךָ לֹא לְזָרִים אִתָּךְ :
אַתָּה תָּעִיד בְּיִחוּדֶךָ • וְתוֹרָתְךָ וַעֲבָדֶיךָ :
אֱלֹהֵינוּ עַל יִחוּדֶךָ • אַתָּה עֵד אֱמֶת וַאֲנַחְנוּ עֲבָדֶיךָ :
לְפָנֶיךָ לֹא אֵל הִקְדִּימְךָ • וּבִמְלַאכְתְּךָ לֹא הָיָה זָר עִמְּךָ :
לֹא נוֹעַצְתָּ וְלֹא לָמַדְתָּ • בְּחַדֶּשְׁךָ בְּרִיאוֹת כִּי נְבוּנוֹתָ :
מִמַּעֲמַקֵּי מַחְשְׁבוֹתֶיךָ • וּמִלִּבְּךָ כָּל־פְּעֻלֹּתֶיךָ :
קְצוֹת דְּרָכֶיךָ הֲלֹא הִכַּרְנוּ • וּמִמַּעֲשֶׂיךָ הֵן יָדַעְנוּ :
שֶׁאַתָּה אֵל כֹּל יָצַרְתָּ • לְבַדְּךָ מְאוּמָה לֹא נִגְרַעְתָּ :
לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתְּךָ לֹא לְחַצְתָּ • וְגַם לְעֵזֶר לֹא נִצְרַכְתָּ :
כִּי אַתָּה חַי לִפְנֵי הַכֹּל • וְאָז בְּאֵין כֹּל לֹא נִצְרַכְתָּ כֹּל :
כִּי מֵאַהֲבָתְךָ עֲבָדֶיךָ • כֹּל בָּרָאתָ לִכְבוֹדֶךָ :
לֹא נִשְׁמַע מִן אָז וָהָלְאָה • וְלֹא קָם וְלֹא נִהְיָה וְלֹא נִרְאָה :
וְלֹא נוֹדַע אֵל זוּלָתֶךָ • וְאֵין כָּמוֹךָ וְאֵין בִּלְתֶּךָ :
וְגַם אַחֲרֶיךָ לֹא יִהְיֶה אֵל • רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן אֵל יִשְׂרָאֵל :
בָּרוּךְ אַתָּה יָחִיד וּמְיֻחָד • יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד :
אֲשֶׁר מִי יַעֲשֶׂה כִּמְלַאכְתֶּךָ • כְּמַעֲשֶׂיךָ וְכִגְבוּרֹתֶיךָ :

ר וְנָעִים נָאוֹר וְנוֹרָא • נֶאְדָּר וְנֶאְזָר שְׁמוֹ בִּגְבוּרָה :
נֶאֱמָן נֵצַח יִשְׂרָאֵל (וְגוֹאֲלוֹ) • לֹא יְשַׁקֵּר אַשְׁרֵי כָּל־חוֹכֵי לוֹ :
נח יְשֻׁרוּן הָאֵל הַנֶּאֱמָן • מֵאֱלֹהָיו יְהוּדָה לֹא אַלְמָן :
נִפְלָא עַל כָּל־הַנִּפְלָאִים • וּמִתְנַשֵּׂא עַל כָּל־הַנִּשָּׂאִים :
קְדָשׁ וְנַעֲרָץ אֱלֹהֵי קְדוֹשִׁי • נָכוֹן וְנִשְׂגָּב יְיָ נִסִּי :
נוֹקֵם וְנוֹטֵר וּבַעַל חֵמָה • לְצָרָיו לְאוֹיְבָיו אִישׁ מִלְחָמָה :
רִי יְיָ בְּהִלּוֹ נֵרוֹ • עֲלֵי רֹאשִׁי וְנֵר לְרַגְלִי דְּבָרוֹ :
סוֹמֵךְ וְסוֹעֵד יְיָ סַלְעִי • סוֹבֵל וְסוֹלֵחַ וְנוֹשֵׂא לְפִשְׁעִי :
שַׂהֲדִי יְיָ סַלְעִי וְסִתְרִי • סוֹלֵחַ וְסוֹבֵל סַעֲדִי וְסִבְרִי :
סַלְעֵנוּ יְיָ וּמְצוּדָתֵנוּ • עֶזְרָתֵנוּ וּמְפַלְטֵנוּ :
זוּז וְגִבּוֹר עֻזִּי וְעֶזְרִי • עֶלְיוֹן עוֹז לִי אַל יְהִי עָרִי :
עִיר וְקַדִּישׁ שָׁת סְבִיבָיו סֵתֶר • אָכֵן אַתָּה אֵל מִסְתַּתֵּר :
עַר מְמַהֵר לְשַׁלֵּם גְּמוּל לְאוֹיְבָיו • שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לְאוֹהֲבָיו :
פָּדָה אֶת אַבְרָהָם יְדִידוֹ • הוּא יִפְדֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ :
פַחַד יִצְחָק יִתֵּן פַּחְדּוֹ • עַל צָרֵי בְּנֵי יַעֲקֹב עַבְדּוֹ :
פּוֹעֵל וְחוֹקֵר וְדוֹרֵשׁ וּבוֹדֵק • כָּל־הַלְּבָבוֹת לוֹ אֶתֵּן צֶדֶק :
צְרוֹר הַמּוֹר אֶשְׁכּוֹל הַכֹּפֶר • נוֹתֵן לְעַמּוֹ צָרָיו כֹּפֶר :
צַח וְאָדוֹם דּוֹדִי בִּצְבָאָיו אוֹת • עַל כֵּן נִקְרָא שְׁמוֹ יְיָ צְבָאוֹת :
צַדִּיק יְיָ הַצּוּר תָּמִים • אֶבְטַח עֲדֵי עַד בְּצוּר עוֹלָמִים :
צְבָא הַשָּׁמַיִם מִשְׁתַּחֲוִים לוֹ • שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ :
קָדוֹשׁ הוּא בְּכָל־מִינֵי קְדֻשּׁוֹת • כְּתוּת שָׁלֹשׁ קָדוֹשׁ מְשַׁלְּשׁוֹת
קַיָּם לְעָלְמִין אֱלָהָא חַיָּא • מָרֵא אַרְעָא וּמָרֵא שְׁמַיָּא :
קַנִּי מְרַחֵם מְקַנֵּא לְשׂוֹנְאָיו • קֶרֶן יִשְׁעִי וְקָרוֹב לְקוֹרְאָיו :
רָחוֹק מִכֹּל וְאֶת כֹּל־רוֹאֶה • כִּי רָם יְיָ וְשָׁפָל יִרְאֶה :
רוֹעִי יְיָ לֹא אֶחְסַר כֹּל • וְרַב כֹּחַ וְרַב חֶסֶד לַכֹּל :
רַחוּם יְיָ רוֹפֵא וּמְחַבֵּשׁ • לִשְׁבוּרֵי לֵב וְעָוֹן כּוֹבֵשׁ :
רֵעִי כֻּלּוֹ הוּא מַחֲמַדִּים • מִשְׁפָּטָיו אֱמֶת מְתוּקִים וְחֲמוּדִים :
רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן מֵעוֹלָם וָעֶד • עוֹלָם אַתָּה אֵל שׁוֹכֵן עַד :
שַׁלִּיט מֶלֶךְ שְׁמַיָּא בְּכָל־דָּר וָדָר • לָהּ אֲנָא מְשַׁבַּח וּמְרוֹמֵם וּמְהַדֵּר :
שַׁלִּיט (נ"א שֶׁמֶשׁ) וּמָגֵן יְיָ אֱלֹהִים • שׁוֹפֵט צֶדֶק וּמַשְׁפִּיל גְּבוֹהִים :
שַׂגִּיא כֹחַ לֹא מְצָאנוּהוּ • יַשְׂגִּיב בְּכֹחוֹ וּמִי כָמוֹהוּ :
שְׁלֹמֹה שְׁמוֹ כִּי שֶׁלּוֹ שָׁלוֹם • כִּי יְדַבֵּר אֶל חֲסִידָיו שָׁלוֹם :

שִׁיר הַיִּחוּד לְיוֹם רְבִיעִי

כְּרוּב שַׁבּוּל וּכְנָמֵר שִׂיקֵר • דִּבְרוֹ לַעֲשׂוֹת כְּמַקֵּל שָׁקֵד :
כַּבִּיר כֹּחַ לֵב כְּמוֹ שָׁחַל • כְּלָבִיא וְכַאֲרִי וְרוּחוֹ כְּנָחַל :
כְּאֶרֶז בָּחוּר בִּגְדֻלָּתוֹ ∘ כִּבְרוֹשׁ רַעֲנָן בְּעַנְוְתָנוּתוֹ :
כְּתַפּוּחַ בְּרֵיחוֹ עֹז אַהֲבָתוֹ • עַל יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ :
כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר • כֵּן דּוֹדִי עִם יוֹשְׁבֵי שַׁעַר :
כַּבִּיר כֹּחַ לְמַרְגִּיזֵי אֵל • נוֹקֵם וְכַטַּל הוּא לְיִשְׂרָאֵל :
כּוֹסִי מְנָת חֶלְקִי וְגוֹרָלִי • אֲנִי לְדוֹדִי נַחֲלָה וְדוֹדִי לִי :
כְּבוֹדִי יְיָ לֹא אֲמִירְנוּ • הֶאֱמַרְנוּהוּ וְהֶאֱמִירָנוּ :
כְּאַרְיֵה יִשְׁאָג וְכַכְּפִיר יִנְהֹם • אַל יְהִיֶה כְּגֵר וּכְאִישׁ נִדְהָם :
כְּרוֹעֶה אֲשֶׁר לֹא יוּכַל • צֹאנוֹ לְהַצִּיל יִהְיֶה לְמַאֲכָל :
כְּגֶבֶר אֵין אֱיָל וְכָאוֹרֵחַ • נָם וּבוֹרֵחַ מַר צוֹרֵחַ :
כְּאַרְיֵה מַשְׁחִית וְכַכְּפִיר לְעוֹזְבָיו • כְּרָקָב גַּם כָּעָשׁ לְאוֹיְבָיו :
כַּבִּיר כֹּחַ כְּשָׁמִיר וָשַׁיִת ∘ וְלֹא יַשְׁאִיר כְּנוֹקֶף זָיִת :
כְּשָׁמִיר וָשַׁיִת צָרִים יְמַגֵּן • כְּצִפֳּרִים עָפוֹת לְעִירוֹ יָגֵן :
כְּגִשְׁמֵי נְדָבָה לָנוּ יָבֹא • כְּמַלְקוֹשׁ וְכַטַּל לַדְּבֵקִים בּוֹ :
כְּנֶשֶׁר יְרַחֵף עַל גּוֹזָלָיו • וּבְצֵל כְּנָפָיו יֶחֱסוּ מְיַחֲלָיו :
כְּצִפֳּרִים עַל עִירוֹ יָגֵן • וּבְצֵל כְּנָפָיו רְנָנוֹת נְנַגֵּן :
∘ לְבַדּוֹ יְיָ הוּא וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת • עוֹשֶׂה אֵל נוֹרָא עֲלִילוֹת :
לִצְבִי וּלְעֹפֶר דּוֹמֶה דוֹדִי • כִּי יְקַדְּמֵנִי אֱלֹהֵי חַסְדִּי :
לִפְנֵי עַמּוֹ יְיַשֵּׁר הַדּוּרִים • וַיְנַשְּׂאֵם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים :
לְעוֹלָם יְיָ חֶלְקִי וְצוּר לְבָבִי • כָּלְתָה שְׁאֵרִי לְךָ וּלְבָבִי :
לְבַדּוֹ יְיָ הוּא וְנִפְלָאוֹת ∘ גְּדוֹלוֹת עוֹשֶׂה וְרַב נוֹרָאוֹת :
מָקוֹם וּמָעוֹן אַתָּה לְעוֹלָמֶךָ • וְאֵין יוֹדֵעַ אֶת מְקוֹמֶךָ :
מוֹרָאִי אֵל רוֹעִי וְיוֹצְרִי • צוּר יְלָדַנִי מְחוֹלְלִי וְצוּרִי :
מָרוֹם וּמָעוֹז הוּא לִי וּמַחְסִי • מִגְדַּל עֹז שֵׁם יְיָ מָנוּסִי :
מֶלֶךְ יַעֲקֹב מִשְׂגָּב לָנוּ • הוּא מְחוֹקְקֵנוּ וּמוֹשִׁיעֵנוּ :
מִגְדּוֹל יְשׁוּעוֹת מִשְׁעָן יְהִי לִי • מִבְטַח אֱלֹהִים יְיָ חֵילִי :
מוֹשֵׁל עוֹלָם מַלְכוּתֶךָ • בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר מֶמְשַׁלְתֶּךָ :
מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי לְצָרָה • הוֹשַׁע יְיָ כִּי יָדְךָ לֹא קָצְרָה :
מְקוֹר חַיִּים מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל • לֹא אֶעֱזוֹב כִּי מָעֻזִּי אֵל :
מָגֵן יִשְׁעִי וְחֶרֶב גַּאֲוָה • לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ נֶפֶשׁ תַּאֲוָה :
מָגֵן הוּא לְכָל־הַחוֹסִים בּוֹ • אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז לוֹ בוֹ :

שִׁיר הַיִּחוּד לְיוֹם רְבִיעִי

אֲרוֹמֵם אֱלֹהֵי אָבִי וְאֵלִי · אַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי צוּרִי וְגוֹאֲלִי :
אֵיחַד אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם · וְהָאָרֶץ בְּכָל־יוֹם פַּעֲמַיִם :
אֵל חַי אֶחָד הוּא בְּרָאָנוּ · אֲבִיר יַעֲקֹב אָב לְכֻלָּנוּ :
אֲדוֹנֵינוּ אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ · מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ :
אֵין כָּאֵל אֵשׁ אוֹכְלָה וְקַנָּא · לְעוֹלָם יְיָ אֱמֶת אֵל אֱמוּנָה :
אוֹרִי וְיִשְׁעִי מָעוֹז חַיַּי · עָלָיו תְּלוּיִם כָּל־מַאֲוַיַּי :
אֱלֹהִים אֱמֶת הוּא אֱלֹהִים חַיִּים · לֹא יָכִילוּ זַעְמוֹ גּוֹיִם וְאִיִּים :
אַדִּיר וְאַמִּיץ כֹּחַ וְרַב אוֹנִים · אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים :
אֱלוֹהַּ עוֹשַׂי אִישִׁי וּבוֹעֲלִי · אַלּוּף נְעוּרַי שׁוֹמְרִי וְצִלִּי :
בּוֹרֵא כֹל וְיִשְׂרָאֵל גּוֹאֵל ∘ · בָּרוּךְ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל :
בּוֹרֵא רוּחַ הָרִים יוֹצֵר · מִמְּךָ מְזִמָּה לֹא יִבָּצֵר :
גֵּאֶה מֵשִׁיב גְּמוּל עַל גֵּאִים · עַל הָרָמִים וְעַל הַנִּשָּׂאִים :
גִּבּוֹר בְּקוּמוֹ לַעֲרוֹץ בְּעֶבְרָה ∘ · מֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ מִי לֹא יִירָא :
גָּבוֹהַּ כָּל־אֲשֶׁר תַּחְתָּיו נוֹשָׂא · וּגְדָל־כֹּחַ גְּדוֹלוֹת עוֹשֶׂה :
גָּדוֹל הוּא וּשְׁמוֹ בִּגְבוּרָה · אַרְיֵה שָׁאַג מִי לֹא יִירָא :
דּוֹדִי דָּגוּל הוּא מֵרְבָבָה · אֵל נַעֲרָץ בְּסוֹד קְדוֹשִׁים רַבָּה :
דַּיָּן יָתִיב כְּעַתִּיק יוֹמִין · וּצְבָאוֹ עַל שְׂמֹאל וְעַל יָמִין :
הֲדָרוֹ וְהוֹדוֹ עַל בְּנֵי עֲבָדָיו · הָדָר הוּא לְכָל־חֲסִידָיו :
הוּא (אֵל) אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת לְכָל־ · בָּשָׂר שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה מִכֹּל :
וַדַּאי וָתִיק יוֹדֵעַ וָעֵד · יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד :
וַאֲשֶׁר חֶרֶב גַּאֲוָתֵנוּ ∘ · לְהִלָּחֵם מִלְחֲמוֹתֵינוּ :
זוֹכֵר לְעוֹלָם בְּרִית רִאשׁוֹנִים · כְּיוֹם אֶתְמוֹל לוֹ אֶלֶף שָׁנִים :
זֶה אֱלֹהֵינוּ וְלוֹ קִוִּינוּ · וְזִמְרָת יָהּ הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ :
חֵלֶק יַעֲקֹב יוֹצֵר הַכֹּל · חַנּוּן יְיָ וְחָסִיד בַּכֹּל :
חַי לְעוֹלָם יְיָ חֶלְקִי · חֲכַם הָרָזִים יְיָ חִזְקִי :
טוֹב וּמֵטִיב הַמְלַמֵּד דֵּעָה · טְהוֹר עֵינַיִם מֵרְאוֹת בְּרָעָה :
יָשָׁר יְיָ וְיָשָׁר דְּבָרוֹ · יְדִידֵי יְדִידוּת מִשְׁכְּנוֹת דְּבִירוֹ :
יוֹעֵץ וְגִבּוֹר(וגוזר)וּמִי יְפִירֶנָּה · וַיִּתְחוֹף וְיִפְעַל וּמִי יְשִׁיבֶנָּה :
יָפֶה דּוֹדִי יָפְיוֹ וְטוּבוֹ ∘ · יִרְאוּ וְיֶחֱזוּ צִיּוֹן בְּשׁוּבוֹ :
כְּגִבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת · יָעִיר קִנְאָה לַעֲשׂוֹת נְקָמוֹת :
כַּנֶּשֶׁר עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים ∘ · נָשָׂא עֲבָדָיו יְיַשֵּׁר הַדּוּרִים :
כְּדוֹב שַׁכּוּל וּכְנָמֵר שַׁחַל ∘ · כְּרָקָב וְכָעָשׁ וְרוּחוֹ כְּנַחַל :

שיר היחוד ליום שלישי

גובה ועומק נעוצים בסובב · חכם לב ונבוב לא ילבב :
סובב את כל ומלא את כל · ובהיות הכל אתה בכל :
אין עליך ואין תחתיך · אין חוץ לך ואין בינותיך :
אין מראה וגב לאחודך · ואין גיף לעוצם יחודך :
ואין בתוך ממך נבדל · ואין מקום דק ממך נחדל :
ואינך נאצל מכל ונבדל ∘ · ואין מקום רק ממך ונחדל ∘ :
מקרה ושנוי אין בך נמצא · ולא זמן יערער (יערע) ולא כל שמצה:
כל זמן וכל עת אתה מכינם · אתה עורכם ואתה משננם .
כל מדע לא ישיג אותך · אין שכל אשר ימצא אותך :
כמדתך חכמתך · כגדלתך תבונתך :
חכם אתה מאליך · חי מעצמך ואין כגילך :
זולת חכמתך אין חכמה · בלתי בינתך אין בינה ומזמה :
חלקת בלב חכמים שכל · ורוחך תמלאם ודעתם תשכל (תסכל):
מבלעדי כחך אין גבורה · ומבלעדי עזך אין עזרה :
אין נכבד כי אם כבדתו · ואין גדול כי אם גדלתו :
כל יקר וכל טוב מידך · לאשר תחפוץ עשות חסדיך :
אין חקר לגדלתך · ואין מספר לתבונתך :
אין עוד זולת הויותיך · חי וכל תוכל ואין בלתך :
ולפני הכל היית · ובהיות הכל כל מלאת :
לא להציק ולא הטוף · יצוריך אף לא מעטוף :
בעשותך כל לא נבדלת · מתוך מלאכתך לא נחדלת :
בעשותך את השמים · ואת הארץ ואת המים :
לא קרבוך ולא רחקוך · כי כל קירות לא יחלקוך :
זרם מים לא ישטפך · ורוח כביר לא יהדפך :
∘ אף כל מטופת לא תטנפך · אש אוכלה (אש) לא תשרפך :
להויותיך אין חסרון · וליחודך אין יתרון :
כמו היית לעולם תהית · חוסר ועודף בך לא יהית :
ושמך מעידך כי היית · והוה ותהיה ובכל אתה :
הוה לעולם וכן נודעת · נעידך וכן בך העדתה :
שאתה הוא והוה בכל · שלך הכל וממך הכל :
שמות יקרך יענו ויעידו · ותוקף יקרך בך יסהידו :

וְלָךְ אֵין גְּבוּל וְלִימֶיךָ • וְלִשְׁנוֹתֶיךָ וּלְעָצְמֶךָ :

עַל כֵּן אֵינְךָ צָרִיךְ לַכֹּל • לְיָדְךָ וּלְחַסְדְּךָ צְרִיכִים הַכֹּל :

הַכֹּל צְרִיכִים לְצִדְקוֹתֶיךָ • וְאֵינְךָ צָרִיךְ לִבְרִיּוֹתֶיךָ :

בְּטֶרֶם כָּל־יְצִיר הָיִיתָ • לְבַדְּךָ מְאוּמָה לֹא נִצְרַכְתָּ :

רֵאשִׁית וְאַחֲרִית בְּיָדְךָ עֲרוּכִים • אַתָּה בָם וְהֵם בְּרוּחֲךָ הַמּוּכָנִים :

כָּל־אֲשֶׁר הָיָה בָּרִאשׁוֹנָה • וַאֲשֶׁר יִהְיֶה בָּאַחֲרוֹנָה :

כָּל־הַיְצוּרִים וְכָל־מַעֲשֵׂיהֶם • וְכָל־דִּבְרֵיהֶם וּמַחְשְׁבוֹתֵיהֶם :

מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף תֵּדַע כֻּלָּם • וְלֹא תִשְׁכַּח כִּי אַתָּה אֶצְלָם :

אַתָּה בְרָאתָם וְלִבְּךָ עֲרָכָם • לְבַדְּךָ תֵּדַע מְקוֹמָם וְדַרְכָּם :

הֵן אֵין דָּבָר מִמְּךָ נֶעְלָם • כִּי לְפָנֶיךָ נְכוֹנִים כֻּלָּם :

אֵין חוֹשֶׁךְ וְאֵין מָנוֹס וָסֵתֶר • לָנוּס שָׁמָּה וּלְהִסָּתֵר :

אֵת אֲשֶׁר תְּבַקֵּשׁ אַתָּה מוֹצֵא • בְּלִי נְטוֹת אֲלֵיהֶם בְּעֵת שֶׁתִּרְצֶה :

כִּי אֶת הַכֹּל כְּאַחַת תִּרְאֶה • לְבַדְּךָ תַּעֲשֶׂה כֹל וְאֵינְךָ נִלְאֶה :

כִּי עַל גּוֹי וְעַל אָדָם יַחַד • עַל כֹּל תְּדַבֵּר בְּרֶגַע אֶחָד :

תִּשְׁמַע בְּרֶגַע כָּל־הַקּוֹלוֹת • זַעַק וְלַחַשׁ וְכָל־הַתְּפִלּוֹת :

אַף תָּבִין אֶל כָּל־מַעֲשֵׂיהֶם • בְּרֶגַע תַּחְקוֹר כָּל־לִבְבֵיהֶם :

וְלֹא תַאֲרִיךְ עַל מַחְשְׁבוֹתֶיךָ • וְלֹא תִתְמַהְמַהּ עַל עֲצָתֶךָ :

אֵצֶל עֲצָתְךָ גְּזֵרָתֶךָ • לְקֵץ וּלְמוֹעֵד קְרִיאָתֶךָ :

וְכֻלָּם בֶּאֱמֶת בְּתוֹם וּבְיוֹשֶׁר • מִבְּלִי עוֹדֵף וּמִבְּלִי חוֹסֵר :

מִמְּךָ דָּבָר לֹא יֵאָבֵד • וּדְבָרִי מִמְּךָ לֹא יִכָּבֵד :

כָּל־אֲשֶׁר תַּחְפּוֹץ תּוּכַל לַעֲשׂוֹת • וְאֵין מִי מוֹחֶה בְּיָדְךָ מֵעֲשׂוֹת :

יְכוֹלֶת יְיָ בְּחֶפְצוֹ קְשׁוּרָה • נִבְרְצוֹת יְיָ לֹא אִחֲרָה :

אֵין דְּבַר סֵתֶר מִמְּךָ נִכְחָד • עֲתִידוֹת וְעוֹבְרוֹת לְךָ הֵם יָחַד :

אֲשֶׁר מֵעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם • הֵם כֻּלָּם בְּךָ וְאַתָּה בְּכֻלָּם :

חֲדָשׁוֹת תַּגִּיד וְסוֹד דְּרָכֶיךָ • אֶל עֲבָדֶיךָ וּמַלְאָכֶיךָ :

וְאֵינְךָ צָרִיךְ לְהַשְׁמִיעֶךָ • דְּבַר סוֹד וָסֵתֶר לְהוֹדִיעֶךָ :

כִּי מִמְּךָ כָּל־סוֹד יִגָּלֶה • בְּטֶרֶם עַל לֵב כָּל־יְצִיר יַעֲלֶה :

בְּלֵב כָּל־נִבְרָא לֹא תִמָּצֵא • וּמִפִּינוּ עָתָק לֹא יֵצֵא :

בְּאֵין לוֹ קָצֶה וְלֹא יֵחָצֶה • לֵב לֹא יָתוּר וְאֵין פֶּה פּוֹצֶה :

בְּאֵין לוֹ רוּחוֹת וְלֹא רְוָחוֹת • אֵין לוֹ שִׂיחוֹת בּוֹ מוֹכִיחוֹת :

לְמֵרָחוֹק מִי יִשָּׂא דֵעוֹ • לְלֹא תְחִלָּה וְלֹא סוֹף לְהַגִּיעוֹ :

אֲגוּדִים אֲחוּרִים תּוֹךְ וְסוֹף וָרֹאשׁ • פֶּה וָלֵב אֲבָלוּם מִדְּרוֹשׁ וּמֵחֲרוֹשׁ :

עַד אַתָּה בְּךָ וּבִכְבוֹדֶךָ • וּמְשָׁרְתֶיךָ אַף עֲבָדֶיךָ :
אֲשֶׁר כְּבוֹדְךָ מְלֹא כָל־הָאָרֶץ • וּכְבוֹדְךָ (נ״א וְהוֹדְךָ) עַל כָּל־הָאָרֶץ :
וַאֲבוֹתֵינוּ בָּחֲרוּ אוֹתָךְ • לְבַדְּךָ לַעֲבוֹד וְאֵין זָר אִתָּךְ :
גַּם אֲנַחְנוּ אוֹתְךָ לְבַדְּךָ • נַעֲבוֹד כְּבֵן אָב וּנְכַבְּדֶךָ :
וּרְנָנוּ עַל יִחוּדְךָ • יוֹמָם וָלַיְלָה עֵדֶיךָ :
בְּפִי כֻלָּנוּ וּבִלְבָבֵנוּ • שֶׁאַתָּה לְבַדְּךָ אֱלֹהֵינוּ :
אֱלֹהֵינוּ (אַתָּה) עַל יִחוּדֶךָ • עֵדִים אֲנַחְנוּ וַעֲבָדֶיךָ :
אֵין תְּחִלָּה אֶל רֵאשִׁיתֶךָ • וְאֵין קֵץ וְתִכְלָה לְאַחֲרִיתֶךָ :
רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן מִבְּלִי רֵאשִׁית • וּמִבְּלִי אַחֲרִית וְאֵין לֵב לְהָשִׁית :
אֵין קָצֶה אֶל גַּבְהוּתֶךָ • וְאֵין סוֹף לְעוֹמֶק מִדּוֹתֶיךָ :
אֵין לְךָ סוֹבֵב וְאֵין לְךָ פֵּאָה • עַל כֵּן אוֹתְךָ חַי לֹא רָאָה :
אֵין צַד וְצֵלָע יַצְלִיעוּךָ • וְרוֹחַב וְאוֹרֶךְ לֹא יְמַצִּיעֶךָ :
אֵין פֵּאָה לִסְבִיבוֹתֶיךָ • וְאֵין תָּוֶךְ מַבְדִּיל בֵּינוֹתֶיךָ :
אֵין חָכְמָה אֲשֶׁר תֵּדָעֶךָ • וְאֵין מַדָּע אֲשֶׁר יַגִּיעֶךָ :
וְלֹא יַשִּׂיג אוֹתְךָ כָּל־מַדָּע • וְאֵין שֵׂכֶל אֲשֶׁר יָבִין וְיֵדַע :
מִמְּךָ מְאוּמָה וְאֵיכָה אַתָּה • וְאֵיךְ בְּלִי מְאוּמָה כֹּל בָּרָאתָ :

שִׁיר הַיִּחוּד לְיוֹם שְׁלִישִׁי

אָמְנָם יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה • אֱלֹהֵי יַעֲקֹב כֹּל יָצַרְתָּ :
אַתָּה בּוֹרֵא וְלֹא נִבְרֵאתָ • אַתָּה יוֹצֵר וְלֹא נוֹצַרְתָּ :
אַתָּה מֵמִית וְאֶת כֹּל תְּכַלֶּה • אַתָּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וְאַף תַּעֲלֶה :
וְנֶאֱמָן לְהַחֲיוֹת מֵתִים אָתָּה • וְעַל יְדֵי נְבִיאֶיךָ כֵּן הוֹדַעְתָּ :
וְלֹא תָמוּת אֵל חַי וְלֹא מֻתָּת • מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אָתָּה :
מַשְׁבִּיר וּמוֹלִיד וְלֹא נוֹלַדְתָּ • מוֹחֵץ וְרוֹפֵא וְלֹא חָלִיתָ :
מָוֶת וּמַדְוֶה אֵין לְפָנֶיךָ • תְּנוּמָה וְשֵׁנָה אֵין לְעֵינֶיךָ :
הֲלֹא מִקֶּדֶם אֵל חַי אָתָּה • מֵאֲשֶׁר בְּךָ לֹא נִשְׁתַּנֵּיתָ :
וְעַד הָעוֹלָם לֹא תִשְׁתַּנֶּה • וּמֵאֱלָהוּתְךָ לֹא תִתְגַּנֶּה :
חָדָשׁ וְנוֹשָׁן לֹא נִמְצֵאתָ • חִדַּשְׁתָּ כֹּל וְלֹא חֻדַּשְׁתָּ :
לֹא יָחוּלוּ זִקְנָה וּבַחֲרוּת • עָלֶיךָ גַּם שֵׂיבָה וְשַׁחֲרוּת :
וְלֹא חָלוּ בְךָ שִׂמְחָה וָעֶצֶב • וְדִמְיוֹן נוֹצָר וְכָל־דְּבַר קֶצֶב :
כִּי לֹא יְסוֹבֵב אוֹתְךָ גֶּשֶׁם • אַף לֹא תִדְמֶה אֶל כָּל־גֶּשֶׁם :
כָּל־הַיְצוּרִים גְּבוּל סִבָּתָם • אֶל רֵאשִׁיתָם וּלְאַחֲרִיתָם :
כִּי כָל־הַבְּרוּאִים בִּגְבוּל שָׁמְתָּם • וְלִימֵי צְבָאָם גְּבוּל הִקַּפְתָּם :

ואני עבדך בן אמתך · אדבר אמלל גבורתיך :
דרכי שבחיך קצותם אספרה · מעשיך מה נורא אומרה :
אין אליך ערוך בספר · אגיד שבחות עצמו מספר :
חקר אלוה לא ימצא · והתכלית שדי לא הקצה :
ולתבונתו הלא אין חקר · ומספר שניו לא יחקר :
וגם אין מספר לגדודיך · בצבאותיך אות כבודך :
איזו עין אשר תעידך · וחי לא ראה פני כבודך :
נבון וחכם הן לא ידע · ואיך אערוך על אשר לא אדע :
ואם יאמר איש עד תכליתו · אערוך אליו ובמתכנתו :
אבא ואמצא תכלית שבחו · לא נאמנה את אל רוחו :
יבלע כי לא ידע ערכו · אחריה פיהו ראשית דרכו :
ועמדי לא כן אנכי · ופי לא אתן לחטוא וחכי :
אספרה לאחי קצות דרכי אל · ולישראל מה פעל אל :
ככתוב אמרו לאלהים · מה נורא מעשיך אלהים :
ואמרת עם זו יצרתי · לי יספרו שמי ותהלתי :
במצרים שמתי עלילותי · למען תספר את אותותי :
ואני עבדך על כן אספר · כאשר אדרוש מעל ספר :
תהלל נפשי כח מעשיך · וכל־קרבי את שם קדשך :
ואברכה בכל־עניני · ובכל־לבי אודה את אדני :
גם בגרוני רוממותיך · ואת פי אמלא תהלתך :
כי פי יגיד תהלתך · כל־היום את תפארתך :
ואמרה נא עזוז נוראותיך · ואשיחה דברי נפלאותיך :
ואזכיר טובך וצדקותיך · חסדיך וגבורותיך**** :
ידעתי כי גדול אתה · על כל־אלהים מאד גדלת :
הן לעובדיהם גמול אין משיבים · ולמה להם המה מטיבים :
ובעת צרה אז יתפללו · ולא יענום כי לא יועילו :
הדרשים בכל־לב לרוח אין בו · וקרוב יי אל עם קרובו :
כי כל־אלהי העמים הם · אלילים אלמים ורוח אין בהם :
היוצר כל הוא אלהינו · הוא עשנו ולא (ולו לבד) אנחנו :
עם מרעיתו וצאן ידו · נברך שמו כי לעולם חסדו :
בצר לנו מאד נמצאת · כי דורשיך לא עזבת :
ותמיד בפינו תהלתך · ומהללים לשם תפארתך :

עד

שיר היחוד ליום ראשון

ומים אין להעביר טמאה · ואנחנו על אדמה טמאה :
שש אנכי על אמריך · ואני באתי בדבריך :
כי כתוב לא על זבחיך · ועולתיך אוכיחך :
על דבר זבח ועולותיכם · לא צויתי את אבותיכם :
מה שאלתי ומה דרשתי · ממך כי אם ליראה אותי :
לעבוד בשמחה ובלבב טוב · הנה שמוע מזבח טוב :
ולב נשבר ממנחה טהורה · זבחי אלהים רוח נשברה :
זבח ומנחה לא חפצת · חטאת ועולה לא שאלת :
מזבח אבנה בשברון לבי · ואשברה אף רוחי בקרבי :
רום לבי אשפיל ואת רום עיני · ואקרע לבבי למען אדני :
שברי רוחי הם זבחיך · יעלו לרצון על מזבחך :
ואשמיע בקול הודיותיך · ואספרה כל־נפלאותיך :
ואשר ידעה נפשי אחבירה · אמלל גבורות ואדברה :
ומה אערוך ולא ידעתי מה · היכול אוכל דבר מאומה :
כי אין חקר לגדלתו · וגם אין מספר לתבונתו :
חכם לבב הוא ומי כמוהו · שגיא כח לא מצאנוהו :
עושה גדולות ורב נוראות · גדול אתה ועשה נפלאות :
עד אין מספר ועד אין חקר · ולא נודע כי לא יחקר :
איזו עין אשר תעידך · ואיזה פה אשר יגידך :
חי לא ראך ולב לא ידעך · ואיזה שבח אשר יציעך :
גם משרתיך לא ראוך · וכל־חכמי לב לא מצאוך :
אתה לבדך מכיר שבחך · ואין זולתך יודע כחך :
ואין יודע בלעדיך · שבחות ראויות לכבודך :
על כן תברך כראוי לך · כפי קדשך וכבודך וגדלך :
ומפי הכל בכל־אילותם · כפי מדע אשר אתה חננתם :
יודו פלאך השמים · ויאדרוך קולות מים :
ויריעו לך כל־הארץ · יודוך כל־מלכי ארץ :
אף יודוך כל־העמים · וישבחוך כל־האמים :
(ו) כל־זרע יעקב עבדיך · כי עליהם גברו חסדיך :
את שם יי יהללו כלם · אלהים אמת · (אלהי' חיי' ומלך עולם:

ואני

שיר היחוד ליום ראשון

אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי • הָאֱלֹהִים הָרוֹעֶה אוֹתִי מֵעוֹדִי :
עַד הַיּוֹם הַזֶּה הֶחֱזַקְתָּ בְּיָדִי • חַיִּים וָחֶסֶד עָשִׂיתָ עִמָּדִי :
בָּרוּךְ יְיָ וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ • כִּי עַל עַבְדּוֹ הִפְלִיא חַסְדּוֹ :
אֱלֹהַי מָרוֹם בַּמֶּה אֲקַדֵּם • וּבַמֶּה אִכַּף לֵאלֹהֵי קֶדֶם :
אִלּוּ הָרִים לַמַּעֲרָכָה • וְכָל־עֲצֵי לְבָנוֹן בְּכֹל עֲרוּכָה :
וְאִם כָּל־בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת קְרוּצִים • נְתָחִים עֲרוּכִים עַל הָעֵצִים :
וְאַף זָוִיּוֹת מִזְבֵּחַ מְבוּסִים • דָּם כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים :
וּכְחוֹל סֹלֶת דָּשֵׁן וְשָׁמֵן • בָּלוּל בְּרִבְבוֹת נַחֲלֵי שָׁמֶן :
וְלָאַזְכָּרָה לְבוֹנָה וְסַמִּים • וְלִקְטוֹרֶת כָּל־רָאשֵׁי בְשָׂמִים :
וְאִלּוּ נֵרוֹת עַל הַמְּנוֹרוֹת • יִהְיוּ מְאִירוֹת כִּשְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת :
וְכַהֲרָרֵי אֵל לֶחֶם הַפָּנִים • עַל שֻׁלְחָנוֹת עֲרוּכִים בִּפְנִים :
וְיַיִן כְּמִטַר הַשָּׁמַיִם • וְשֵׁכָר לְנֶסֶךְ כְּעֵינוֹת מָיִם :
וְאִלּוּ כָּל־בְּנֵי אָדָם כֹּהֲנִים • לְוִיִּם מְשׁוֹרְרִים בִּכְנַף רְנָנִים :
וְכָל־עֲצֵי עֵדֶן וְכָל־עֲצֵי יְעָרִים • לְכִנּוֹרוֹת וּנְבָלִים לְשִׁירִים :
וְכָל בְּנֵי אֱלֹהִים בְּקוֹל תְּרוּעָתָם • וְהַכּוֹכָבִים מִמְּסִלּוֹתָם :
וְכָל־הַלְּבָנוֹן וְחַיָּה כֻלָּהּ • אֵין דֵּי בָעֵר וְאֵין דֵּי עוֹלָה :
הֵן בְּכָל־אֵלֶּה אֵין דֵּי לַעֲבוֹד • וְאֵין דֵּי לְקַדֵּם לָאֵל הַכָּבוֹד :
כִּי נִכְבַּדְתָּ מְאֹד מַלְכֵּנוּ • וּבַמֶּה נְכַף לַאֲדוֹנֵינוּ :
אָמְנָם לֹא יוּכְלוּ כַּבְּדָךְ • כָּל־חַי אַף כִּי אֲנִי עַבְדְּךָ :
וַאֲנִי נִבְזֶה וַחֲדַל אִישִׁים • נִמְאָס בְּעֵינַי וּשְׁפַל אֲנָשִׁים :
וְאֵין לְעָבְדְּךָ כֹּל לְכַבְּדָךְ • לְהָשִׁיב לְךָ גְּמוּל עַל חֲסָדֶיךָ :
כִּי הִרְבֵּיתָ טוֹבוֹת אֵלַי • כִּי הִגְדַּלְתָּ חַסְדְּךָ עָלָי :
וְרַב שִׁלּוּמִים לְךָ חִיַּבְתִּי • כִּי עָשִׂיתָ טוֹבוֹת אִתִּי :
וְלֹא חִיַּבְתָּ לִי גְּמוּלֶיךָ • כָּל־טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ :
עַל הַטּוֹבוֹת לֹא עֲבַדְתִּיךָ • אַחַת לְרִבּוֹא לֹא גְמַלְתִּיךָ :
אִם אָמַרְתִּי אֲסַפְּרָה(נָא)כְמוֹ • לֹא יָדַעְתִּי סְפוֹרוֹת לָמוֹ :
וּמָה אָשִׁיב לְךָ וְהַכֹּל שֶׁלָּךְ • לְךָ שָׁמַיִם אַף אֶרֶץ לָךְ :
יַמִּים וְכָל־אֲשֶׁר בָּם בְּיָדְךָ • וְכֻלָּם יִשְׂבְּעוּן מִיָּדֶךָ :
וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְצֹאנֶךָ • נַחְפְּצִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ :
וְאֵיךְ נַעֲבוֹד וְאֵין לָאֵל יָדֵינוּ • וְלִשְׂרֵפַת אֵשׁ בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ :
וְאֵיךְ נַעֲבוֹד וְאֵין זֶבַח וּמִנְחָה • כִּי לֹא בָאנוּ אֶל הַמְּנוּחָה :

הוּא יִפְתַּח לִבֵּנוּ בְּתוֹרָתוֹ וְיָשֵׂם בְּלִבֵּנוּ אַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּלְעָבְדוֹ בְּלֵבָב שָׁלֵם: לְמַעַן לֹא נִיגַע לָרִיק וְלֹא נֵלֵד לַבֶּהָלָה: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁנִּשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנִזְכֶּה וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה וְנִירַשׁ טוֹבָה וּבְרָכָה לִשְׁנֵי יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם יְיָ אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ: בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּייָ וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ: בִּטְחוּ בַייָ עֲדֵי־עַד כִּי בְּיָהּ יְיָ צוּר עוֹלָמִים: וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא עָזַבְתָּ דֹרְשֶׁיךָ יְיָ: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר: חצי קדיש

מתפללים שמונה עשרה בלחש כמו בשחרית וערבית וש"ץ חוזר בקול,

במנחה נכנסין לבית הכנסת. ומסדרין הפרשיות וסדר עבודת התמיד בכל יום כמו שהם בסדר של שחר. ואומרי' אשרי כמו שהוא בפסוקי דזמרה ואחר כך אומרים ובא לציון גואל:

ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב נאם יי: ואני זאת בריתי אותם אמר יי רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיך לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר יי מעתה ועד עולם: ואתה קדוש יושב תהלות ישראל: וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש יי צבאות מלא כל הארץ כבודו: ומקבלין דין מן דין ואמרין קדיש בשמי מרומא עלאה בית שכינתה. קדיש על ארעא עובד גבורתה. קדיש לעלם ולעלמי עלמיא. יי צבאות מליא כל ארעא זיו יקרה: ותשאני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול ברוך כבוד יי ממקומו: ונטלתני רוחא ושמעת בתרי קל זיע סגיא דמשבחין ואמרין: בריך יקרא דיי מאתר בית שכינתה: יי ימלך לעלם ועד: יי מלכותה קאם לעלם ולעלמי עלמיא: יי אלהי אברהם יצחק וישראל אבתינו שמרה זאת לעולם ליצר מחשבות לבב עמך והכן לבבם אליך: והוא רחום יכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו: כי אתה אדני טוב וסלח ורב חסד לכל קראיך: צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת: תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבתינו מימי קדם: ברוך אדני יום יום יעמס לנו האל ישועתנו סלה: יי צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה: יי צבאות אשרי אדם בטח בך: יי הושיעה המלך יעננו ביום קראנו: ברוך אלהינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו:

הוא

מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא יָשׁוּב רֵיקָם כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו׃

רַחֵם עַל צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ׃

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ עַל כִּסְאוֹ לֹא יֵשֶׁב זָר וְלֹא יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ׃ כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד׃

עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים ועל יום השבת הזה וְעַל יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה שֶׁנָּתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לקדושה ולמנוחה לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת׃ עַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל־ חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃ בָּ״אַ״יְ מְקַדֵּשׁ השבת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים׃

יקום פורקן וכו׳ תמצא בשביעי של פסח

נוהגין הקהלות לומר מי שברך לכל הקהל בי״ט אחרון שקורין

מתנת יד

מִי שֶׁבֵּרַךְ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה׃ הוּא יְבָרֵךְ אֶת כָּל־הַקָּהָל הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה הֵם וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם וְכָל־אֲשֶׁר לָהֶם בַּעֲבוּר שֶׁיִּתְּנוּ מַתְּנַת יָד לִצְדָקָה לִכְבוֹד הָרֶגֶל׃ בִּשְׂכַר זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַצִּילֵם מִכָּל־צָרָה וְצוּקָה׃ וְיִשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל־מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם וִיזַכֵּם לַעֲלוֹת לָרֶגֶל עִם כָּל־יִשְׂרָאֵל אָמֵן׃

אשרי׃ יהללו תפלת מוסף׃ תמצא בשביעי של פסח

קֵֽדְמָה אֱד֤וֹם וּמוֹאָב֙ מִשְׁל֣וֹחַ יָדָ֔ם וּבְנֵ֥י עַמּ֖וֹן מִשְׁמַעְתָּֽם׃ וְהֶחֱרִ֣ים יי אֵ֚ת לְשׁ֣וֹן יָם־מִצְרַ֔יִם וְהֵנִ֥יף יָד֛וֹ עַל־הַנָּהָ֖ר בַּעְיָ֣ם רוּח֑וֹ וְהִכָּ֙הוּ֙ לְשִׁבְעָ֣ה נְחָלִ֔ים וְהִדְרִ֖יךְ בַּנְּעָלִֽים׃ וְהָֽיְתָ֣ה מְסִלָּ֔ה לִשְׁאָ֣ר עַמּ֔וֹ אֲשֶׁ֥ר יִשָּׁאֵ֖ר מֵֽאַשּׁ֑וּר כַּאֲשֶׁ֤ר הָֽיְתָה֙ לְיִשְׂרָאֵ֔ל בְּי֥וֹם עֲלֹת֖וֹ מֵאֶ֥רֶץ מִצְרָֽיִם׃ וְאָמַרְתָּ֙ בַּיּ֣וֹם הַה֔וּא אוֹדְךָ֣ יי כִּ֥י אָנַ֖פְתָּ בִּ֑י יָשֹׁ֥ב אַפְּךָ֖ וּֽתְנַחֲמֵֽנִי׃ הִנֵּ֨ה אֵ֧ל יְשׁוּעָתִ֛י אֶבְטַ֖ח וְלֹ֣א אֶפְחָ֑ד כִּֽי־עָזִּ֤י וְזִמְרָת֙ יָ֣הּ יי וַֽיְהִי־לִ֖י לִֽישׁוּעָֽה׃ וּשְׁאַבְתֶּם־מַ֖יִם בְּשָׂשׂ֑וֹן מִמַּעַיְנֵ֖י הַיְשׁוּעָֽה׃ וַאֲמַרְתֶּ֞ם בַּיּ֣וֹם הַה֗וּא הוֹד֤וּ לַֽיי קִרְא֣וּ בִשְׁמ֔וֹ הוֹדִ֥יעוּ בָעַמִּ֖ים עֲלִילֹתָ֑יו הַזְכִּ֕ירוּ כִּ֥י נִשְׂגָּ֖ב שְׁמֽוֹ׃ זַמְּר֣וּ יי כִּ֥י גֵא֖וּת עָשָׂ֑ה מוּדַ֥עַת זֹ֖את בְּכָל־הָאָֽרֶץ׃ צַהֲלִ֥י וָרֹ֖נִּי יוֹשֶׁ֣בֶת צִיּ֑וֹן כִּֽי־גָד֥וֹל בְּקִרְבֵּ֖ךְ קְד֥וֹשׁ יִשְׂרָאֵֽל׃

אחר ההפטרה מברך המפטיר

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים צַדִּיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק׃

נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יי אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד מדבריך

טיגען טרָאָסט, אין זיבן באֶכען נון געטהיילט, ווירד ער דורכוואַדעט, טרָאָקנעם פֿוסעס. (טו) ווירד געבאַהנטער וועג דעם איבעררעסטע זיינעס פֿאָלקעס, יענעם איבעררעסטט אויז אשור געבאַהנט, וויא ישראל עהעמאַהלס טאָן, אלז אויז מצרים עם לאָג. (א) זינגען ווירסט דוא יענעם טאַגעס: „ עוויגער! איך לאָבפרייזע דיך האָב דאָס דוא געצירנט, דיין צאָרן ווענדעט זיך--איך בין געטראָסטעט. (ב) אללמאֶכטיגער! דוא ביזט איין הייל! געטראָסטעט אוטהעם בין איך, פֿורכטלאָז גאַנץ. איין זיג, איין זאַיטענשפיל איזט יה, דער עוויגע! ער וואַר עררעטטונג איר. (ג) טעפפֿט, טעפפֿט פֿרָאָהלאָקענד אויז דיזעם הייל'עם קוועללען! (ד) אונד זינגט פֿערנר אָן דיזעם טאַגע: דאַנקט דעם עוויגען! פֿערקינדעט זיינען נאַמען! אלכט דען פֿאָלקערן זיינע טהאַטען קונד! לאַסט זיינעס נאַמענס גרָאָסע לויט ערטאָנען! (ה) לאָבזינגט דעם עוויגן, דעם ווירקען האָך ערהאַבען איזט! פֿערקינדט זי'ס דער גאַנצן ערדע! (ו) פֿראָהלאָקע, יובלע! בעוואָהנערין ציון'ס! פֿערהעררליכט צייגט זיך אין דיר דער הייליגע ישראל'ס. "

ירבץ ועגל וכפיר ומריא יחדו ונער קטן נהג בם: ופרה
ודב תרעינה יחדו ירבצו ילדיהן ואריה כבקר יאכל־
תבן: ושעשע יונק על־חר פתן ועל מאורת צפעוני גמול
ידו הדה: לא־ירעו ולא־ישחיתו בכל־הר קדשי כי־מלאה
הארץ דעה את־יי כמים לים מכסים: והיה ביום ההוא
שרש ישי אשר עמד לנס עמים אליו גוים ידרשו והיתה
מנחתו כבוד: והיה ביום ההוא יוסיף אדני שנית ידו
לקנות את־שאר עמו אשר ישאר מאשור וממצרים
ומפתרוס ומכוש ומעילם ומשנער ומחמת ומאיי הים:
ונשא נס לגוים ואסף נדחי ישראל ונפצות יהודה יקבץ
מארבע כנפות הארץ: וסרה קנאת אפרים וצררי יהודה
יכרתו אפרים לא־יקנא את־יהודה ויהודה לא־יצר את־
אפרים: ועפו בכתף פלשתים ימה יחדו יבזו את־בני

קדם

לאממע, לעאָפּאַרט לאַגערט ביים בּעקליין זיך, קאַלב אונד לעווע אונד פֿייסטער שטיער אין איינער העערדע, איין יונגער קנאבע לייטעט זיא. (ז) מיט איינאַנדער ווײדען קוה אונד בּערין, אונגעבען פֿאָן צאַרטען יונגען; דעם שטירע גלייך, נאָהרט פֿאָם שטראָה דער לעווע זיך. (ח) אויף דער נאַטטער שלופּפֿלאָך שפּיעלט דער זייגלינג, דער ענטוועהנטע ווירד אויף באַזיליסקענהעלע דאַ זיין הענדכען העבען. (ט) זיא פֿערלעטצען ניכט, פֿערדערבען ניכט אויף מיינעם הייליגען בערגע. -- דען ערקענטניס גאָטטעס שטראָמט איבער דיא גאַנצען ערדע, וויא פֿלוטהען איבר מעערעס טיפֿען שטראָהן. (י) צו דיעזעם ווּנדער ישי'ס -- אין יענען טאַגען צום פּאַניר דער פֿעלקער אויף געשטעלט - ווענדען זיך דיא נאַציאָנען אַלע, אונד רוהען אונטער איהם עהרענפֿאָלל. (יא) אין יענען טאַגען ערווירבט זיך גאָטטעס האַנד צום צווייטען מאַל, זיינעס פֿאָלקעס רעסט, יענען איבעררעסט אויז אשור אונד מצרים, אויז פתרוס, כוש אונד עילם, שנער, חמת אונד דעם מעערעס אינזעלן. (יב) ער (גאָטט) ערהעבט איין העערצייכען דען נאַציאָנען, זאַממעלט ישראל'ס פֿערשטאָססענע, פֿעראייניגט יהודה'ס צער-שטרייעטע אויז אַללען ענדען דער ערדע. (יג) פֿערשווינדען מוזט אפרים'ס אייפֿערזוכט, יהודה'ס פֿיינדליך געזינטע זינד דאַהין; ניכט מעהר ניידעט אפרים יהודה, ניכט מעהר פֿיינדעט יהודה אפרים אַן. (יד) פֿעראייניגט איבער-פֿליגען זיא וועסטווערטס דיא פלשתים, איבערטוועראַן דיא קינדער דעם מאָרגענלאַנדעס, אדום אונד מואב זינד איהרער הענדע בייטע, דיא קינדער עמון'ס איהנען דיענסטבאַר. (טו) דער עוויגע טראָקנעט דיא צונגע מצרים'ס אויף, שווינגט אים ברויזענדען שטורם דיא האַנד איבער דען מעכ-

טיגען

קודם קריאת ההפטרה יברך המפטיר

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בִּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וָצֶדֶק:

הפטרת יום שמיני של פסח בישעיה סימן י׳ פסוק ל״ב.

עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב לַעֲמֹד יְנֹפֵף יָדוֹ הַר בֵּית־צִיּוֹן גִּבְעַת יְרוּשָׁלָםִ: הִנֵּה הָאָדוֹן יְיָ צְבָאוֹת מְסָעֵף פֻּארָה בְּמַעֲרָצָה וְרָמֵי הַקּוֹמָה גְּדֻעִים וְהַגְּבֹהִים יִשְׁפָּלוּ: וְנִקַּף סִבְכֵי הַיַּעַר בַּבַּרְזֶל וְהַלְּבָנוֹן בְּאַדִּיר יִפּוֹל: וְיָצָא חֹטֶר מִגֵּזַע יִשָׁי וְנֵצֶר מִשָּׁרָשָׁיו יִפְרֶה: וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְיָ רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְיָ: וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת יְיָ וְלֹא־לְמַרְאֵה עֵינָיו יִשְׁפּוֹט וְלֹא־לְמִשְׁמַע אָזְנָיו יוֹכִיחַ: וְשָׁפַט בְּצֶדֶק דַּלִּים וְהוֹכִיחַ בְּמִישׁוֹר לְעַנְוֵי־אָרֶץ וְהִכָּה־אֶרֶץ בְּשֵׁבֶט פִּיו וּבְרוּחַ שְׂפָתָיו יָמִית רָשָׁע: וְהָיָה צֶדֶק אֵזוֹר מָתְנָיו וְהָאֱמוּנָה אֵזוֹר חֲלָצָיו: וְגָר זְאֵב עִם־כֶּבֶשׂ וְנָמֵר עִם־גְּדִי

ירבץ

(לב) הייטע נאך ערייכט ער נוב, בלייבט שטעהן, שווענקט זיינע האנד געגן ציון'ס בערג, ירושלים'ס היגעל. (לג) אבער דער הערר, דער עוויגע צבאות! הויעט נידער דען בלאטהפאללען אסט מיט מאכט; דיא ביאע האהען וואולסטעס ווערדען געפאללט, דיא ערהאבענען ערנידריגט. (לד) דעם וואלדעס געביטע ווירפט דאס אייזען נידער, דער לבנון ערליגט דעם מאכטיגען. (א) איין רייז ענטשפריסט אויס ישי'ס שטאם, איין שאסלינג בליהט אויס זיינער וואורצעל עמפאר. (ב) אויף איהם רוהעט גאטטעס גייסט, גייסט דער ווייזהייט אונד איינזיכט, גייסט דעם ראטהעס אונד דער טאפפערקייט, דער גאטטעסערקעננטניס אונד דער גאטטעספורכט. (ג) יא, גאטטעספורכט אטהמעט אויז איהם, ניכט נאך אויגענשיין ווירד ער אורטהייל פאללען, ענטשיידען ניכט וואס זיין אהר נוערסט פערניאמט. (ד) נאך גערעכטיגקייט ריכטעט ער דען אראמען, פערטריטט נאך רעכט דיא אונטערדריקטען, זיין קאניגסווארט טרעקט דיא ערדע, זיינער ליפפען הויך פערניכטעט דען באזעוויכט. (ה) ער גירטעט זיך מיט גערעכטיגקייט, ער וואפפנעט זיך מיט טרייע. (ו) דאן ווידעט דער וואלף מיט דעם

אשר בשעריך והגר והיתום והאלמנה אשר בקרבך במקום אשר יבחר יי אלהיך לשכן שמו שם: וזכרת כי־עבד היית במצרים ושמרת ועשית את־החקים האלה: פ ה ובשבת ז

חג הסכת תעשה לך שבעת ימים באספך מגרנך ומיקבך: ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך: שבעת ימים תחג ליי אלהיך במקום אשר־יבחר יי כי יברכך יי אלהיך בכל תבואתך ובכל מעשה ידיך והיית אך שמח: שלוש פעמים ׀ בשנה יראה כל־זכורך את־פני ׀ יי אלהיך במקום אשר יבחר בחג המצות ובחג השבעות ובחג הסכות ולא יראה את־פני יי ריקם: איש כמתנת ידו כברכת יי אלהיך אשר נתן־לך:

למפטיר קורין בפרשת פנחס

והקרבתם אשה עלה ליהוה פרים בני־בקר שנים ואיל אחד ושבעה כבשים בני שנה תמימם יהיו לכם: ומנחתם סלה בלולה בשמן שלשה עשרנים לפר ושני עשרנים לאיל תעשו: עשרון עשרון תעשה לכבש האחד לשבעת הכבשים: ושעיר חטאת אחד לכפר עליכם: מלבד עלת הבקר אשר לעלת התמיד תעשו את־אלה: כאלה תעשו ליום שבעת ימים לחם אשה ריח־ניחח ליהוה על־עולת התמיד יעשה ונסכו: וביום השביעי מקרא־קדש יהיה לכם כל־מלאכת עבדה לא תעשו:

כשמגביהים ספר התורה אומרים

וזאת התורה אשר־שם משה לפני בני ישראל: על־פי יי ביד־משה: עץ חיים היא למחזיקים בה ותמכיה מאשר: דרכיה דרכי נעם וכל־נתיבתיה שלום: ארך ימים בימינה בשמאולה עשר וכבוד: יי חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר:

אָחִיךָ הָעִבְרִי אוֹ הָעִבְרִיָּה וַעֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת תְּשַׁלְּחֶנּוּ
חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ: וְכִי־תְשַׁלְּחֶנּוּ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ לֹא תְשַׁלְּחֶנּוּ רֵיקָם: הַעֲנֵיק
תַּעֲנִיק לוֹ מִצֹּאנְךָ וּמִגָּרְנְךָ וּמִיִּקְבֶךָ אֲשֶׁר בֵּרַכְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ תִּתֶּן־לוֹ: וְזָכַרְתָּ
כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּפְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ אֶת־
הַדָּבָר הַזֶּה הַיּוֹם: וְהָיָה כִּי־יֹאמַר אֵלֶיךָ לֹא אֵצֵא מֵעִמָּךְ כִּי אֲהֵבְךָ וְאֶת־
בֵּיתֶךָ כִּי־טוֹב לוֹ עִמָּךְ: וְלָקַחְתָּ אֶת־הַמַּרְצֵעַ וְנָתַתָּה בְאָזְנוֹ וּבַדֶּלֶת וְהָיָה
לְךָ עֶבֶד עוֹלָם וְאַף לַאֲמָתְךָ תַּעֲשֶׂה־כֵּן: לֹא־יִקְשֶׁה בְעֵינֶךָ בְּשַׁלֵּחֲךָ אֹתוֹ
חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ כִּי מִשְׁנֶה שְׂכַר שָׂכִיר עֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבֵרַכְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ
בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה: פ ישראל

בחול מתחילין כאן.

כָּל־הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יִוָּלֵד בִּבְקָרְךָ וּבְצֹאנְךָ הַזָּכָר תַּקְדִּישׁ לַייָ אֱלֹהֶיךָ לֹא
תַעֲבֹד בִּבְכֹר שׁוֹרֶךָ וְלֹא תָגֹז בְּכוֹר צֹאנֶךָ: לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ תֹאכְלֶנּוּ
שָׁנָה בְשָׁנָה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְיָ אַתָּה וּבֵיתֶךָ: וְכִי־יִהְיֶה בוֹ מוּם פִּסֵּחַ
אוֹ עִוֵּר כֹּל מוּם רָע לֹא תִזְבָּחֶנּוּ לַייָ אֱלֹהֶיךָ: בִּשְׁעָרֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ הַטָּמֵא
וְהַטָּהוֹר יַחְדָּו כַּצְּבִי וְכָאַיָּל: רַק אֶת־דָּמוֹ לֹא תֹאכֵל עַל־הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ
כַּמָּיִם: פ לוי ובשבת ד

שָׁמוֹר אֶת־חֹדֶשׁ הָאָבִיב וְעָשִׂיתָ פֶּסַח לַייָ אֱלֹהֶיךָ כִּי בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב
הוֹצִיאֲךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם לָיְלָה: וְזָבַחְתָּ פֶּסַח לַייָ אֱלֹהֶיךָ צֹאן וּבָקָר
בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם: לֹא־תֹאכַל עָלָיו חָמֵץ שִׁבְעַת
יָמִים תֹּאכַל־עָלָיו מַצּוֹת לֶחֶם עֹנִי כִּי בְחִפָּזוֹן יָצָאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְמַעַן
תִּזְכֹּר אֶת־יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: ג ובשבת ה
וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֹר בְּכָל־גְּבֻלְךָ שִׁבְעַת יָמִים וְלֹא־יָלִין מִן־הַבָּשָׂר אֲשֶׁר
תִּזְבַּח בָּעֶרֶב בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן לַבֹּקֶר: לֹא תוּכַל לִזְבֹּחַ אֶת־הַפָּסַח בְּאַחַד
שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר־יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ: כִּי אִם־אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְיָ
אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם תִּזְבַּח אֶת־הַפֶּסַח בָּעָרֶב כְּבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ מוֹעֵד
צֵאתְךָ מִמִּצְרָיִם: וּבִשַּׁלְתָּ וְאָכַלְתָּ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ בּוֹ וּפָנִיתָ
בַבֹּקֶר וְהָלַכְתָּ לְאֹהָלֶיךָ: שֵׁשֶׁת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עֲצֶרֶת
לַייָ אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה מְלָאכָה: ס ד בשבת ו שִׁבְעָה שָׁבֻעֹת
תִּסְפָּר־לָךְ מֵהָחֵל חֶרְמֵשׁ בַּקָּמָה תָּחֵל לִסְפֹּר שִׁבְעָה שָׁבֻעוֹת: וְעָשִׂיתָ
חַג שָׁבֻעוֹת לַייָ אֱלֹהֶיךָ מִסַּת נִדְבַת יָדְךָ אֲשֶׁר תִּתֵּן כַּאֲשֶׁר יְבָרֶכְךָ יְיָ
אֱלֹהֶיךָ: וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ וְהַלֵּוִי

אשר

יוצר ליום אחרון

מוציאין ב' ס"ת וקורין בפ' ראה. בשבת מתחילין עשר תעשר. בחול מתחילין כל הבכור. ואומר החזן במי שברך. ויזכה לעלות לרגל וכו'.

עשר תעשר את כל־תבואת זרעך היצא השדה שנה שנה: ואכלת
לפני יי אלהיך במקום אשר־יבחר לשכן שמו שם מעשר דגנך
תירשך ויצהרך ובכרת בקרך וצאנך למען תלמד ליראה את־יי אלהיך
כל־הימים: וכי־ירבה ממך הדרך כי לא תוכל שאתו כי־ירחק ממך
המקום אשר יבחר יי אלהיך לשום שמו שם כי יברכך יי אלהיך:
ונתתה בכסף וצרת הכסף בידך והלכת אל־המקום אשר יבחר יי
אלהיך בו: ונתתה הכסף בכל אשר־תאוה נפשך בבקר ובצאן וביין
ובשכר ובכל אשר תשאלך נפשך ואכלת שם לפני יהוה אלהיך ושמחת
אתה וביתך: והלוי אשר־בשעריך לא תעזבנו כי אין לו חלק ונחלה
עמך: ס מקצה שלש שנים תוציא את־כל־מעשר תבואתך
בשנה ההוא והנחת בשעריך: ובא הלוי כי אין־לו חלק ונחלה עמך
והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך ואכלו ושבעו למען יברכך יי
אלהיך בכל־מעשה ידך אשר תעשה: ס לוי מקץ שבע־שנים
תעשה שמטה: וזה דבר השמטה שמוט כל־בעל משה ידו אשר
ישה ברעהו לא־יגש את־רעהו ואת־אחיו כי־קרא שמטה ליי: את־
הנכרי תגש ואשר יהיה לך את־אחיך תשמט ידך: אפס כי לא יהיה־
בך אביון כי־ברך יברכך יי בארץ אשר יי אלהיך נתן־לך נחלה לרשתה:
רק אם־שמוע תשמע בקול יי אלהיך לשמר לעשות את־כל־המצוה
הזאת אשר אנכי מצוך היום: כי־יי אלהיך ברכך כאשר דבר־לך
והעבטת גוים רבים ואתה לא תעבט ומשלת בגוים רבים ובך לא
ימשלו: ס כי־יהיה בך אביון מאחד אחיך באחד שעריך בארצך
אשר־יי אלהיך נתן לך לא תאמץ את־לבבך ולא תקפץ את־ידך מאחיך
האביון: כי־פתח תפתח את־ידך לו והעבט תעביטנו די מחסרו אשר
יחסר לו: השמר לך פן־יהיה דבר עם־לבבך בליעל לאמר קרבה
שנת־השבע שנת השמטה ורעה עינך באחיך האביון ולא תתן לו
וקרא עליך אל־יי והיה בך חטא: נתון תתן לו ולא־ירע לבבך בתתך
לו כי בגלל הדבר הזה יברכך יי אלהיך בכל־מעשך ובכל משלח
ידך: כי לא־יחדל אביון מקרב הארץ על־כן אנכי מצוך לאמר פתח
תפתח את־ידך לאחיך לעניך ולאבינך בארצך: ס כי־ימכר לך

אחיך

דמים ומרים מסכנים · וקדמו שרים אחר נוגנים · ובתוך עלמות תופפו נגונים · ואחר כך הרשו שנאנים :

און

ככתוב על יד נביאך · וקרא זה אל־זה ואמר

ק' קדוש · קדוש קדוש יי צבאות מלא כל־הארץ כבודו :

אז בקול רעש גדול אדיר וחזק משמיעים קול מתנשאים לעמת שרפים לעמתם ברוך יאמרו :

ברוך כבוד־יי ממקומו :

ממקומך מלכנו תופיע ותמלוך עלינו כי מחכים אנחנו לך מתי תמלוך בציון בקרוב בימינו לעולם ועד תשכון : תתגדל ותתקדש בתוך ירושלים עירך לדור ודור ולנצח נצחים : ועינינו תראינה מלכותך כדבר האמור בשירי עזך על ידי דוד משיח צדקך :

ימלך יי לעלם אלהיך ציון לדר ודר הללויה :

לדור ודור. אתה בחרתנו. סדר הדוכן. הלל וכו'. תמצא בו' דפסח

עשר

און ופיבסת והם מחוזות בארץ מצרים. וכ"כ פוטיפרע כהן און. עוזר זה שר הם הנזכר למעלה. ועזור זה פרעה. מלך מצרים. מסכנים אביונים. וקדמו שרים וכו' אלו ישראל. ובתוך עלמות אלו הנשים. ואח"כ הורשו מלאכי השרת כדאי' בילקוט תהלים ס"ח: חסל סדור פסח כהלכתו. כאשר זכינו לסדר אותו. כן נזכה לעשותו. לשנה הבאה בירושלים.

נידריגען ערהעבט, דיעזעם אַלגיטיגען גאָטט זאַגען זיא וויא דיא היאוואליטען שכאכים הייליגע לאָבשפריכע קדוש.

וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם מְכֻנִּים · מֵרוּחַ אַפּוֹ כָּלוּ וְהֻנָּם
טְמוּנִים · וְאַף כִּי מְשׁוּלִים לְמִשְׁעֶנֶת קָנִים ·
אֲשֶׁר הֶבֶל וָרִיק לְעֶזְרָה מְתַקְּנִים · כִּי אִם
לְהוֹדִיעַ חִבַּת אָב לְבָנִים · וַיַּרְעֵם בְּקוֹל גְּאוֹנוֹ
עַל גְּאֵיוֹנִים · וַיָּרָץ לִקְרָאתָם בְּמָגֵן וְצִנִּים ·
וַיִּדְרְכֵם בְּאַפּוֹ וַיִּרְמְסֵם בַּחֲמָתוֹ כְּחֹמֶר טִינִים ·
וְהֶדִישָׁם כְּהִדּוּשׁ מַתְבֵּן כְּמוֹ מַדְמֵנִים · וְאָז
שַׂר יָם עִם שַׂר חָם יַחַד נְדוֹנִים · זֶה לְעֻמַּת זֶה
נֶאֶבְקוּ בִּמְעוֹנִים · וַיֶּחֱזַק רַהַב עַל שַׂר אוֹנִים ·
וַיַּשְׁלִיכֵהוּ אַרְצָה בְּעֶזְרַת דַּר אוֹפַנִּים · וְעַם זוּ
בְּשׁוּרָם בְּאֵלֶּה דִינִים · עוֹזֵר וְעָזוּר בְּקַו נִדּוֹנִים ·
פָּתְחוּ פִיהֶם בְּשִׁיר וּבִרְנָנִים · עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ
פָּצְחוּ בִּרְנוּנִים · לְרָם עַל רָמִים וּמִתְגָּאֶה עַל
גֵּיוֹתָנִים · לְשׁוֹמֵעַ אֶנְקַת אֶבְיוֹנִים · לְמַשְׁפִּיל

רמים

הלא ק"ו הוא מהנפילים אשר היו בארץ בימי המבול כלו מרוח אפו כמ"ש באיוב ומרוח אפו יכלו וכמו שפי' רש"י שם. מכ"ש מצרים המשולים למשענת קנה רצוץ כמ"ש בישעי' ושם נאמר עליהם ומצרים הבל וריק יעזורו מכ"ש שלא היה צריך להרגיש עליה' כל צבא השמים. כי אם להודיע חבתו על בניו. כחומר טיטים כ"ע במ"ש. כהדוש מתבן כמו שדשים התבן אל תוך הדומן. כאבקו ל' ויאבק איש עמו דיעקב. רהב הוא הים כמ"ש הלא את היא המחצבת רהב. שר אונים שר

און

מיט זיינען העערשאַארען אונד שטריטטען געגען זיא, אונד צוגלייך שטירא-
טע דאַז היצליטע העער, געשטאַרקט דורך דען מאַאַכטיגען, איבער
דיא מצריים העער, ניכט מיט דער מאַנגעאייגע מאַכט, זאָנדערן מיט דעם
הויכע זיינער נאַזע שטירצטע ער זיא ניעדער אונד צערניכטעטע זיא
פֿאָלליג; ישראל זאַהען דיעזע געטטליכע מאַכט, זיא אָפּפֿעטען איהרען מונד,
ערהאָבען דאַנק אונד לאָבליעדער, אונד ריעפֿען: איינע מאַכט אונד
איין לאָבעס שפרוך איזט גאָטט! דעם ערהאַבענסטען גאָטט דער דאַם גע-
טרייא דער נאָטהליידענדען פֿערניממט, דער דיא שטאָלצען בייגט אונד דיא

נידרגען

בם ונמשכו סוסים אחר הסדנים · דרך ארץ
במקום שרכב מנהיג שם מושכים ופונים ·
וכאן מנהיג ומושך בעל כרחם נפנים · ובאו
לתוך ים באמצע שאונים · והנה כבוד יי אלהי
ישראל בא ברוב לגיונים · וירכב על כרוב
וידא מול בעלי מדנים · ועמו שרפי הקדש
וחיות ואופנים · ואלף אלפין ורבו רבון גדודי
שנאנים · ורכב אש וסוסי אש וכל דמיונים ·
כמראה אשר ראה ציר בחזיונים · סוסים
אדמים וסוסים שחורים שרקים ולבנים ·
ויחנו אלה נוכח אלה אפונים · מחנה אש מול
מחנה קש פנים בפנים · ולפי שעה הרגיש
כל צבא מעונים · בזרוע עזו נלחם רב אונים ·
לא בעצם יד חיל שוטנים · הלא הנפילים

ואנשי

מסכה טעות וצ"ל תחת כוכב דרומי וכן קוטב צפוני ומלה זו ערבית ותמצא פתרונה בבאור המלות הזרות למורה נבוכי'. וכאן מנהיג ומושך וכו' כ"נ במ"נ ובכ"י נכון הוא. באמצע שאונים בתוך שאון ימים ודכים. אשר ראה ציר זה זכרי' הנביא. בחזיונים במראות הלילה. שרוקים מצויירים בצבעונים ועי' בשרשי פרש שרק. אפונים סדורים לי אופן. ולפי שעה פי' בפעם הזאת הרגיש (כ"נ במ"נ ובכ"י) הקב"ה עליה' כל צבא מרום. לא מעונים ידם חלילה. כי

הלא

מהרייס פאן דער אנדערן זייטע איג'ם מעער, אנפאנגס גטווילליג, דאן אבר
אים דעם לויפע הערבייגעלאגען; דען דיא נאטורארדנונג פעראנדערטע
זיך. עז איזט געוואהנליך, דאס דיא פפערדע דיא ראדער נאך זיך ציהען,
היער אבר עז פערקעהרט, דיא דייכסעל לאג דיא פפערדע נאך
זיך. עז איזט געוועהנליך דאס דער פיהרער דען וואגען לייטעט וויא
ער וויל, היער וואר עז פערקעהרט, דער פיהרער מוסטע זיך דעם ווילן
דער פפערדע איבערלאססען; זיא קאמען אלזא מיטטען אין דעם מעערעס
וואגען, אונד דיא הערליכקייט דעם אללמאכטיגן צייגטע זיך אללדא

אום

ואיש ישראל על שפת הים חונים · וישאו
עיניהם והנה מצרים נוסעים כעננים · ואין
מקום לנוס לא לאחור ולא לפנים · ואף לא
מדפנות מפני חיות ופתנים · ויצעקו אל יי
והפילו לפניו תחנונים · וימצא להם המצוי
בכל־עדנים · ויגער בים סוף והרבו זדונים ·
וילכו בתהומות כבעל דרכים מפנים · מזה
ומזה העלה אלנות טעונים · ובתוך תהומות
המתיק למו מעינים · ועשן לפניהם קטורת
סממנים · וינחם אל מחוז חפצם שאננים ·
וכעלות לצד זה על שפת ים כנים · באו מצד
זה בתוך ים סונים · תחלה ברצון וסוף ברסן
מרסנים · כי סדרי בראשית עליהם משתנים ·
דרך ארץ סוסים מושכים אופנים · ונהפך

בם

נמשכו אל תוך הים בכח כסוסים הנמשכים במתג ורסן. אחר הסדנים אחר האופנים ול' סדן הוא עץ עב שבתוך האופן והגלגל סובב עליו. ובה"ק יש פה

משכה

אונד דיא מצריים וויא דיכטע וואלקען הינטער זיך ציהען זאהען; אונד וועדער הינטער נאך פאר זיך פליהען קאננטען, זאגאר דיא זייטען וואַרען איהנען פאן באזען טהירען אונד גיפטיגען שלאנגען פערשפעררט; זא טריען זיא צום עוויגען, אונד וואַרפען זיך בעטענד פאר איהם ניעדער. דער צו אללען צייטען זיך פינדען לאסט, שטעללטע זיך איין, ער טריע דאז מעער אן, אונד דיא שטאלצען וואססער פערדראנקטען; זיא צאגען אלזא דאן דורך דיא טיפענים וויא אויף געבאהנטעם וועגע; פאן ביידען זייטען ליעס ער מיט פריכטען בעלאדענע בייאמע ענטשטעהען, מיטטען אין דער טיפ-פע ליעס ער זיסע וואססערקוועללען ענטשפרינגען, פאר איהנען, אללערלייא וואָהלריעכענדע געווירצע אויפשטאמפפען. אלז נון דיא גערעכטען ישראל פאן איינר זייטע דעם אופערס הערויסשטיגען, זא קאמען דיא

מצריים

מכם אטול מנים· משפט המלך עבדיו יוצאים
ראשונים· ואני אצא ראשון ואתם צאו
אחרונים· משפט המלך עבדיו אוסרים
מרכבתו ומרתקנים· ואני בעצמי אאסור
רכבי ואשים רסנים· ונתרצו יחד גדולים
וקטנים· וישימו כובע על ראשיהם ולבשו
שריונים· ויחגרו איש חרבו ונטלו כידונים·
ויקחו איש רמח בידו ויחזיקו מגנים· ונשאו
קשת ומלאו שלטיהם חצים שנונים· והקלעים
איש קלעו בידו לקלע באבנים· ויצאו יחד
בלב שלם ובצביונים· ולא נכשל אחד מהם
ולא ארעוהו סמנים· לבלתי לנחש לשוב
למלונים· כי חקות העמים מנחשים ומעוננים·

ואיש

הקב"ה בכבודו כדאי' במדרש. מזה ומזה וכו' כל הענינים האלה מובאים ממדרשי' ידועים וא"צ להעתיקם. כנים תאר לישראל כמו כנים אנחנו דבפ' מקץ. מרוסנים

כמשכו

וויל נור איינען טהייל וויא איין יעדער פֿאָן אייך דאַראַן האַבען: דאַס קאָניגליכע רעכט איזט, דאַס זיינע פֿאָלקער פֿאָרהערציהען מיססען, איך אַבער וויל פֿאָראַן אין דען קריג ציהען אונד איהר זאָללט דיא לעצטען זיין. דאַס קאָניגליכע רעכט איזט, דאַס זיינע בעדינטען דען וואַגען אַנשפּאַננען מיססען; איך אַבער וויל זעלבסט אַנשפּאַננען, אונד אייגנען פפֿערדען דען צוים אַנלעגען. קליין אונד גראָס וואַרען דאַמיט צופֿריעדען, זיא זעצטען איהרע העלם אויף, לעגטען פּאַנצער אַן, גירטעטען איהרע שווערדטער אום, נאַהמען איהרע שפּיסע אין דיא האַנד, ערגריפֿען דיא שילדע, נאַהמען איהרע באָגען, אונד פֿילטען איהרע קאָכער מיט שאַרפֿען פפֿיילען, טרוגען איהרע שליידער אין דער האַנד, אונד צאָגען איינמיטהיג אונד גוטווילליג אויס; ניכט איינעם קאַם איין אונגליק אָדער בעזעס צייכען צו, דאַמיט זיא ניכטס איבלעס אַהנדען זאָללטען אונד ניכט ווידער נאַך הויזע האַטטען צוריקקעהרען וואָללען, וויא עס אונטער דען היידען געוועהנליך צו געשעהען פפֿלעגט. ישראל אַבער לאַגערטען אַם אופֿער דעס מעערעס, אַלז זיא נון איהרע אויגען אויפֿהאָבען

אונד

הָאוֹבוֹת וְאֶת הַיִּדְּעוֹנִים· וַיִּוָּעַץ בָּם וּבִזְקֵנִים· וַיֵּצְאוּ
כֻּלָּם בְּעֵצָה אַחַת מְכֻוָּנִים· לִרְדּוֹף אַחֲרֵיהֶם
וּלְבַלְּעָם כַּתַּנִּינִים· וַיְצַו וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בְּאֶרֶץ
סְוֵנִים· כָּל־שׁוֹלֵף חֶרֶב הֱיוֹת מוּכָנִים· וַיֵּאָסְפוּ
כֻּלָּם כְּאִישׁ אֶחָד מְזֻמָּנִים· וְהָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים
וְהַפַּחוֹת וְהַסְּגָנִים· וְאַנְשֵׁי הַצָּבָא וְאִישׁ בְּיָדוֹ
כְּלֵי זְיָנִים· אָז פָּתַח אוֹצְרוֹת גִּנְזֵי מַטְמוֹנִים·
אֲשֶׁר גָּנַז הוּא וּמְלָכִים קַדְמוֹנִים· וְהוֹצִיא כְּלֵי
יְקָר וְדַרְכְּמוֹנִים· וְחִלֵּק לְכָל־אֶחָד וְאֶחָד
כְּפִי הֲגוּנִים· וְשִׁדְּלָם בִּדְבָרִים וְהִסְבִּיר לָמוֹ פָּנִים·
וְכֹה אָמַר לָהֶם בְּשִׂיחַ מַעֲנִים· מִשְׁפַּט הַמֶּלֶךְ
כָּל־הָעָם בּוֹזְזִים וּלְפָנָיו נוֹתְנִים· וַאֲנִי כְּאֶחָד
מכם

כמש"כ ואת עמו לקח עמו משכם בדברים וכמבוא' במדרש' ובפי' רש"י ז"ל. שדול בל' ארמי כפתוי בל"ע. ובכביוכים ברצון טוב ובנפש חפצה ויואל משה תרגו' וכבי משה. וחרבו זדונים המים הזדונים וקרא"ס כן ע"ש שלא רצו לברוח עד שנגלה הקב"ה

לאנדעספירסטען זינד! ער שיקטע אלזא איבעראלל אוים, ליעס אללע קונסט-אונד שטערן-דייטער מצרים'ס צוזאממען רופען, ער גינג מיט איהנען אונד דען עלטעסטען צו ראטהע, זיא בעשלאסען אללע איינשטימיג, דאס מאן איהנען נאכזעטצען אונד זיא פאללינג אויסראטטען זאללטע. ער גאב זא גלייך בעפעהל דאס מאן אים גאנצן לאנדע מצרים פערקינדיגען מאכטע: דאס איין יעדער, דער נור איין שווערד ציהען קאן, זיך בערייט האלטע. זיא קאמען אויך אללע בערייטפאללינג צוזאממען, סאטראפען, הערצאגע אונד פירסטען, זא ווא דיא הויפטלייטע דעס העערעס; איין יעדער מיט וואפפען אונד וועהר אין דער האנד. אלזדאן ליעס ער זיינע שאטצקאממערן עפפנען, געוואהרן דיא קאסטבארקייטען וואהרען, וועלכע ער אונד דיא פאהרהערגעהענדען קאניגע געזאממעלט האטטען, ער נאהם קאסטבארע געראטהע אונד גאלדענע פראכטמאנטעל הערויס, אונד פערטהיילטע זיא נאך שטאנדעס געביהר אונטער זיא; ער רעדעטע זיא אן אונד גאב איהנען אין מצריי'שער שפראכע זיינע ווארטע דייטליך צו פערשטעהן אונד שפראך: דעם קאניגס רעכט איזט, דאס, וואס דאס פאלק ערובערט, איהם פארלעגען איז: איך אבער
זיין

שֶׁהִפְקִיד עֲלֵיהֶם מְמֻנִּים · הִתְחִילוּ כְּזֹאת
אֵלָיו מִתְאַנִּים · וְהֶרְאוּהוּ פְּצָעִים שֶׁפְּצָעוּם פִּרְחֵי
נֶאֱמָנִים · וְצָוַח וַי וַי וְכָל־עֲבָדָיו אַחֲרָיו עוֹנִים ·
וְגָמוּ מַה זֹּאת עָשִׂינוּ בְּסִכְלוּנִים · כִּי שִׁלַּחְנוּ
עֲבָדִים שֶׁתַּחַת יָדֵינוּ מְכֻדָּנִים · מִי יִרְמוֹס
לָנוּ חֹמֶר וּמִי יַחֲזֶק־לָנוּ מַלְבֵּנִים · מִי יִבְנֶה
לָנוּ חוֹמוֹת וּבִנְיָנִים · הָעֵת יַגְדִּילוּ עָלֵינוּ שְׁכֵנִים ·
וְגַם הַמְּלָכִים שֶׁמַּס לָנוּ נוֹתְנִים · שׁוּב לֹא יְהוּ אֵלֵינוּ
פּוֹנִים · כִּי יֹאמְרוּ הִנֵּה עֲבָדִים שֶׁתַּחַת יְדֵיהֶם
נְתוּנִים · הֵם פָּשְׁעוּ בָם וּבָהֶם לֹא סוֹפְנִים · אַף כִּי
אֲנַחְנוּ חוֹרֵי הָאָרֶץ וּקְצִינִים · וּבְכֵן שָׁלַח וְקִבֵּץ אֶת
כָּל־חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם וְאִצְטַגְנִינִים · וְגַם אֶת

האובות

שהם כלואים במדבר ולא יכלו לברוח. והראוהו פצעים כדאי' במדרש שם. פרחי נאמנים בני האבות וע"ש שהאמינו במשה לשוב על פי הבשורות ובמ"כ גור' נאמנים בנו"ן והוא לה"כ בישעי' ע"כ תטעי נטעי נעמנים. מכודנים משועבדים עי' בערוך ערך כדן. ובהם לא סופנים לא חשבו אותם לכלום. סופנים ל' חשיבות כמ"ש פי' רש"י בתחילת פ' וישב: כפי הנוכים כפי מה שראוי והגון לו. ושלא פיתה אותם בדברים כמש"פ

אויס דעם איטטאָגליכען לאַנדע; דיא וואַכען אונד בעפעהלסהאַבער, דיא ער איבער ישראל געזעטצט האַטטע, ערלאַהלטען איהם אויך וואַס געשעהן וואַר; זיא צייגטען איהם דיא וואונדען, וועלכע דיא גאָטטעספירכטיגע פֿאָלקסלייגע געמאַכט האַטטען, אַלזדאַן פֿינג ער אונד זיינע בעדיענטען אַן צו שרייען: וועה! וועה! וויא האַבען וויר זאָ אונזיננליג געהאַנדעלט, דאַס וויר דיא שקלאַפֿען, דיא אונז אונטערטהעניג וואַרען, פֿאָרטגעשיקט האַבען! ווער וויורד אונז ציעגעל טרעטען? ווער אונז פֿעסטע ציגעלן מאַכען? ווער ווירד אונז מויערן אונד געביידע אויפֿריכטען? איצט דער צייט ווערדען אונזרע נאַכבאַרן איבער אונז הערר וואַכסען; אויך דיא קאָניגע דיא אונז טריבוט בעצאַהלען ווערדען זיך אַן אונז ניכט מעהר קעהרען, דען זיא ווערדען זאַגען: ווען דיא שקלאַפֿען, דיא אונטער איהרער געוואַלט וואַרען געגען זיא ווידערשפעניסטיג וואורדען אונד זיך ניכט מעהר אַן זיא קעהרטען, זאָ קאָננטען איר פֿיהלמעהר זאָלכעם אונטערנעהמען, דאַ וויר דאָך פֿרייהעררן אונד לאַנדעספֿירשטען

חופפתם בטלול שבעת עננים · מעלה ומטה
ומארבע רוחות גנונים · לחשכם מזרם וחרב
וצנים · ומפני החיות ונשיכת צפעונים · ועין בעין
כבודך מהלך לפנים · בענן יומם לנחותם
נתיבות מתקנים · ובאש לילה בלי להכשל
באישונים · מנוה טוב לנוה טוב נוסעים
וחונים · לא צמאים ולא מכפנים · כי מרחמם
ינהגם על מבועי שמנים · והוא ינהלם על
מבועי עינים · ושר נוא יושב עדי מפתן
ארמונים · מצפה יד דרך לימים הנתנים ·
והנה כתב אליו מארץ תימנים · ושומרים

שהפקיד

ממסי'. חופפתם ל' חופה וסוכה כמו חופף עליו דפ' וזאת הברכה. בטלול בסכך. גנונים מסוככים. באישונים במחשכים. מנוה טוב לנוה טוב מרעמסס לסוכות מסוכות לאיתם וכו' ועי' בילקוט תהל' כ"ג. מוכפנים רעבים. ושר נוא מלך מצרים. יד דרך בצד הדרך שילכו. לימים הנתנים דרך ג' ימים. מארץ תימנים נ"ל שהוא רומז לעם עמלק וכמ"ש עמלק יושב בארץ הנגב וכן אי' במדרש ע"פ ויוגד למלך מצרים ופי' מארץ תימנים ע"ש שהיא דרומית לארץ ישראל אבל לארץ מצרים היא צפונית וכמשפי' רש"י בפ' לך לך ע"פ ויעל אברם ממצרים ע"כ לא יתכן פי' של ה"ק. ושומרים וכו' י"א במדרש שם שאוקטורין שלו עמהם. מתנים מספרים

שהם

זיא איט דיינען וואָלקען פֿאָן אַללען זייטען געגען רעגען, היטצע אונד פֿראָסט געשיטצט, זאָ וויא געגען ווילדע טהירע אונד בייסענדע שלאַנגען. אָפֿפֿענטליך אייזט דיינע הערליכקייט פֿאָר אונז הערגעצאָגען, איט דער וואָלקענזייַלע אום אונז דעם טאַגעס אויף געראַדער באַהן צו לייטען, אונד איט דער פֿייערזייַלע דעס נאַכטס, דאַמיט וויר ניכט איס פֿינסטערן שטרויכעלן זאָללטען. פֿאָן איינעם גוטען אָרטע צום אַנדערן רוהעטען וויר אויס אונד צאָגען דאַן ווייטר; וויר ליטטען וועדר הונגער נאָך דורסט, דען דער אַללגנאָדיגע פֿיהרטע זיא אויף פֿאָן אַל קוועל-לענדען פֿלטאָלען אונד צו פֿריטען וואַססער-וועללען. דער פֿירסט דער מצריים זאַס אויף דער שוועללע זיינעס פּאַלאַסטעס אונד זאַה איאאער אויף דיא שטראַסע, איאאער האָפֿפֿענד, דאַס ישראל נאַך פֿערלויף דרייער טאַגע צוריקקעהרען ווערדען; איטטעלר ווילע געריכטע איהם איין טרייבען

אויס

יִשְׂרָאֵל מִקֶּרֶב מוֹנִים · כְּעֻבָּר הַנִּשְׁמָט מֵרֶחֶם בְּתוֹךְ זְמַנִּים · בְּלֹא פְּגַם וָנֶזֶק וְצַעַר בָּנִים · וְשֶׁלֹּא לִתֵּן פִּתְחוֹן פֶּה לַמְּגִנִּים · לוֹמַר כְּעֶבֶד שֶׁבָּרַח מֵאֲדוֹנָיו כֵּן בָּרְחוּ אֱמוּנִים · וְלֹא הוֹצֵאתָם בְּשָׁעָה שֶׁבְּנֵי אָדָם יְשֵׁנִים · כִּי אִם לְאוֹר הַבֹּקֶר לְעֵין כָּל־הֲמוֹנִים · כְּתוֹעֲפוֹת רְאֵם רָמִים וְעֶלְיוֹנִים · וְעַל כַּנְפֵי נֶשֶׁר נִטְעָנִים · שִׁיר וְשֶׁבַח וְהַלֵּל רוֹנְנִים · בְּתוֹף וְכִנּוֹר וְעֻגָב וּמִנִּים · וּלְקַיֵּם דְּבָרְךָ אֲשֶׁר עַצְתָּ לְרֹאשׁ מַאֲמִינִים · לֹא הוֹצֵאתָם בְּפַחֵי נֶפֶשׁ רֵקָנִים · כִּי אִם מְלֵאִים כָּל־טוּב בְּרִמּוֹנִים · כְּלֵי כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב וְטוֹבוֹת אֲבָנִים · וּבִגְדֵי חֹפֶשׁ וְרִקְמַת צִבְעוֹנִים · כְּדֵי לְשַׁלֵּם שְׂכַר שִׁעְבּוּד חֹמֶר וּלְבֵנִים ·

חופפתם

ולא קדמה ולא אחרה. כעובר הנשמט וכו׳ ואעפ״כ בלא פגם זכמ״ש ולא היה בשבטיו כושל. בתוך זמנים כי חשב הקב״ה את הקץ. ולא הוצאתם וי״ו זו נראה יתרה רק שמצאתי כן בכל הסדרים. אשר עצת כאשר יעצת וגזרת לאברהם אבינו ע״ה. בבגדי חופש בבגדי מלכות כמו בבגדי חופש לרכבה דיחזקאל והלובש הוא חפשי ממסים

זיינעם הערצן, דאַהער האַסט דוא זיא ניכט אויסגעפיהרט אין איינער שטונדע, אין וועלכער דיא מענשען געוואֶהנליך נאָך שלאַפֿען, זאָנדערן ביים העללען טאַגע אין געגענוואַרט אַללער מענשען, מיט דער מאַכט איינעס וואַלדשטיערס איבער אַללעס ערהאָבען, אונד וויא אויף אַדלער פֿליגעל האַסט דוא זיא געטראַגען, אינדעם זיא מיט פויקען, פפייפען אונד האַרפֿען דיר דאַנק אונד לאָבליעדער אַנשטימטען. אום דאַס פֿערשפּרעכען, וועלכעס דוא מיט דעם ערסטען (אברהם) דער גלייביגען געמאַכט האַטטעסט צו בעשטאַטיגען, האַסט דוא זיא ניכט מיט פֿערלאַנגטעם הערצן אונד גאַנץ לעער אויסציהען לאַססען, זאָנדערן זיא וואורדען מיט קאָסטבאַר־קייטען אַנגעפילט, מיט זילבר, גאָלד אונד עדעלשטיינע, הערשאַפֿטליכע געשטיקטע אונד מאַלעריש פֿאַרביגע קליידער נאַהמען זיא מיט, אום זיך דאַמיט פֿיר איהרע ציגעל אונד לייממען אַרבייט צו ענטשאַדיגן, דאַ האַסט

זיא

בְּאִמְרָה אַחֶרֶת אוֹתָם לְהַלֵּל · לְהִתְפָּאֵר בָּם
וְהֵם בְּךָ לְהִתְהַלֵּל:

כִּי מִי אֱלוֹהַּ זוּלָתְךָ בָּעֶלְיוֹנִים · וּמִי כְעַמְּךָ
יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בַּתַּחְתּוֹנִים · אֲשֶׁר הָלְכוּ אֱלֹהִים
לִפְדּוֹתָם מִמְּעֻנִּים · בְּמַסּוֹת בְּאוֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים
מְשֻׁנִּים · כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים · לִבְנֵי
שְׁלֹשֶׁת אֵיתָנִים · אֲשֶׁר בִּשְׁבִילָם טַסְתָּ מִמְּעוֹנִים ·
בִּרְכוּב כְּרוּב וְרוּחַ וַעֲנָנִים · וְנִגְלֵיתָ בִּכְבוֹדְךָ
בְּאַדְמַת צֹעֲנִים · וְנָעוּ מִלְּפָנֶיךָ אֲשֵׁרִים וְחַמָּנִים
וְלֵב מִצְרַיִם הִמְסֵיתָ בְּדִבְיוֹנִים · בְּמַכּוֹת גְּדֹלוֹת
וְחֳלָיִם רָעִים וְנֶאֱמָנִים · וַתּוֹצֵא אֶת עַמְּךָ
ישראל

פי' האשר. להתפאר בם כמש"כ בישעי' ישראל אשר בך אתפאר. והם בך להתהלל כמש"כ שם בקדוש ישראל תתהלל:

כי מי וכו' לה"כ בתהלי' י"ח וכן כל אשר דברי הפרק הזה תוצאותם מפסוקי' ידועי' וממדרשי חז"ל מפורסמים ע"כ אין צורך להעיר עליהם ולהאריך בפרושם. טסת לי' פריחה ועופפות וכמ"שנ וירכב על כרוב ויעוף וידא על כנפי רוח · כרוב אש ורוח כ"ג בכ"י. ונעו וכו' עה"כ בישעי' במשא מצרי' ונעו אלילי מצרי' מפניו ולבב מצרי' ימס בקרבו. בדביונים פי' בה"ק בדאבון נפש. אבל איננו מגזרתו ול"נ שהוא מל' נדיבע הקב דביונים דמלכים ור"ל שנתחלחלו מעיהם בפחד פתאום ושואת המגפה של מ"ב. ובכ"י גורס בדמיונים ופי' שגבר בהם כח הדמיון ע"י משלחת של מלאכי' רעים ונשתגעו ממראה עיניהם אשר ראו, וחליים נאמנים כי משה המכה ז' ימים
ולא

אונצאהליגע האנדלונגן איהרע פאלקר פאן איהרען אונטערדריקרן צו בעפרייען, א! וויא זא גטהאן האסט. א, הערר אללער געטטער! פיר דיא קינדער דער דרייא אפפטיגען ארפאטער: איהרעטוועגן האסט דוא דיך פאן דעם האהען הימעל אויף דען כרוב אונד געוואלקע הערונטער געלאססען, אונד אין דיינער הערליכקייט דיך אים לאנדע מצרים געצייגט, דיא לינדן אונד אנדערע געטצען ציטטערטן פאר דיר; דורך דיינע גראססען וואונדר אונד אייבען פלאגען איזט דאס הערץ דער מצריים צערשמאלצען; דיין פאלק פיהרטעסט דוא אויז איהרער מיטטע, דאס וויא איין קינד אויס אונטערלייבע צור געהאריגען צייט, זאהנע שאדען אונד אונגליק. דאמיט דיא אונגלייביגן קיין פארוואנד האטטען אום צו שפרעכן דיאגאטטעספירכטיגען ישראל זינד ענטלויפען וויא איין דיענער פאן זיינעם
זיינעם

והלל · וכל־שערות ראשנו לשונות להתפלל ·
ובם אנו עסוקים יומם וליל · לא נוכל להספיק
מלל · על אחת מרבי רבבות שמך להלל ·
אשר הפלאת וחשבת להתעולל · על עם
אשר לך מתחולל · בטרם הרים ילדו וארץ
תחולל · חשקתם לשמך באהב לכלל · היות
לך לבנים ואתה למו מחולל · בצל ידך
אותם לטלל · על כל־עם ולשון ראשם להתלל ·
בארח חיים אותם להסלל · בלי להחליפם
באומה

כמו שפי' רשי' ז"ל בדניאל על ולא עצרתי כח. עוסקים גרסי' וכן הוא במ"ב ובכ"י. מלל דבור וספור. אשר הפלאת כבר. וחשבת עוד להתעולל עלילות בצדק לעתיד. על עם אשר לך מתחולל בעבור בני הגולה הנחשבים חללים עליך כמש"כ כי עליך הורגנו כל היום וכו'. נ"ל מתחולל ל' תוחלת ותקוה. בטרם וכו' לה"כ בתהל' צ' תחולל ל' תחלה ופי' בתחלת הבריאה כבר חשקת אותם להיות לך לשם ולתפארת כמשפי' רשי' בתחלת התורה. באהב באהבה. לכלל ל' כליל תפארת. מחולל כמש"כ בפ' האזינו אל מחוללך. לטלל לסכך ולהגן. להתלל להגביה למעלה ל' הר גבוה ותלול. להסליל להדריך ל' מסילה. בלי להחליפם כדאי' בפסחים בריש
פי'

אונד זא וויא דאז אנגעפיללטע מעער פאלל איזט לאבגעזאנגען אונד דאנק־
לידרן, וואֶרען אונזרע הויפט האארע צונגען אום דיך אנצובעטען, אונד ווען
וויר שאן אונז טאג אונד נאכט דאמיט בעשעפטיגן וואללטען, זא קאננטען
וויר דאך ניכט גענוג שפרעכען אום דאז צעהנטויזענדסטע טהייל דיינעס
נאמענס צו פרייזען, וועגען דער וואונדר, וועלכע דוא ערדאכט
אונד געטהאן האסט פיר דאז פאלק, וועלכעס זיין פערטרויען אין דיך
זעטצט. עהע נאך געבירגע ענטשטונדן אונד דיא ערדע געגרינדעט ווארד
האסט דוא שאן אן איהנן געפאללען געפונדן, אום זיא מיט דיינר ליעבע צו
בעשענקן, דאס זיא דיינע קינדער זיין, אונד דוא, איהר וועלטפאטער, זיא
אונטער דעם שאטטען דיינר מאכט צו שיטצען, זיא איבער אללע פעלקער אונד
נאציאנן צו ערהעבן, זיא אויף דיא לעבענסשטראסע צו לייטען, אונד ניא
זיא אום איינע אנדערע נאציאן צו פערוועכסלן אונד צו ענטוויהען, דאס
דוא דיך שטעטס אין איהנן ריהמען מאכטעסט, אונד זיא דיך עוויג
פרייזען. דען ווער איזט אויסער דיר נאך וויא דוא, אונטער דען אָבערן איין
גאטט, אונד ווער אונטער דען אירדישען נאציאנען נאך איין פאלק וויא
ישראל? זינד זא דיא געטטער זא פערהערגעלאגע, אום דורך וואונדער אונד
אונגעהייערליכע

מַלְכֵי אֲדָמָה: חזן אָז יַהֲפוֹךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה יַחַד · לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם הַמְיֻחָד · וְיִמְאָסוּן אִישׁ אֱלִילֵי כַסְפּוֹ וְאִישׁ אֱלִילֵי זְהָבוֹ בְּכַחַד · וְיַטּוּ שְׁכֶם אֶחָד לְעָבְדוֹ בְּפַחַד:

בְּפַחַד וּבְרַעַד יַמְלִיכוּהוּ גּוֹי אֶחָד · וְאוֹתָנוּ יַעֲשֶׂה לְגוֹי אֶחָד ·

בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד · וּשְׁמוֹ אֶחָד:

פאָלגענדער פיוט לייגט אַן, דאַס וויר ניכט אים שטאַנדע זינד גאָטטעס רוהם אונד גנאַדע היגלאַנגליך צו פערקינדען, אונד ברינגט אַללעס נאַך אָרדנונג הערבייא וואַז ישראל פאָן מצרים ביז אין דער וויזטע בעגעגנעט וואַר

חזן וּבְכֵן (ו)לְךָ תַעֲלֶה קְדֻשָּׁה · כִּי אַתָּה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וּמוֹשִׁיעַ:

אֹמֶץ גְּבוּרוֹתֶיךָ מִי יְמַלֵּל · וּמִי יַעֲצוֹר כֹּחַ שִׁבְחֲךָ לְמַלֵּל · אִלּוּ פִינוּ מָלֵא כַיָּם שִׁירָה וְהִלֵּל

ה' ליום קומי לעד. דומה להוממה להומם עם דומה ולבער אותן מן הארץ כמש"כ גם פנה אויביך מלך ישראל. שמים יפצחו רנן כמש"כ בישעי' הנה אלה מרחוק יבואו והנה אלה מצפון ומים ואלה מארץ סינים רנו שמים וכו'. תהילתו וכו' גם זה שם שירו לה' שיר חדש תהילתו מקצה הארץ. יפצחו יפתחו. יתנו יספרו. אז יהפוך וכו' לה"כ בנפני': וימאסון וכו' כמש"כ בישעי' כי ביום ההוא ימאסון איש אלילי כספו ואלילי זהבו. ויטו שכם אחד לה"כ בנפני' לקרוא כולם בשם ה' לעבדו שכם אחד.

אומץ ל' חוזק ורבוי מופלג. מי ימלל מי ידבר. והוא עפ"הכ בתהילי' ק"ו מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו. ומי יעצור כח ומי יכנוס לו כח למלל שבחך

כמו

צו זעטצען, זאָ ווערדען דיזא אָבערן אונד אונטערן בעוואָהנער אין פורכט איהן הולדיגן; דער היממעל וויר ליעבליך זינגן, אַללע ערדען־קאָניגע ווערדען זיין לאָב פערקינדען. אַלזדאַן וויקד גאָטט אים אונדע אַללער פאָלקר איינע לויטערע שפראַכע איינגעבן, אַללע ווערדן דען איינציגן נאַמען גאָטטעס אנרופען, איהרע זילבערנע אונד גאָלדענע גאָטצען ווערדן זיא פעראַכטליך פאָן זיך ווערפען, אונד איינשטימיג ווערדען זיא אַללע אין עהרפורכט דען עוויגן אַללייןן אנבעטען:

אין אנגסט אונד ציטטערן ווירד דאַז איינציגע פאָלק איהן הולדיגן, אויס אונז אַללען ווירד ער נור איינע איינציגע נאַציאָן בילדן, אַן דיעזם טאַג ווירד דער עוויגע אַלליין רעגירן, אונד זיין נאַמע איינציג הערשען:

אומץ ווער קאַן דיינע אַלמעכטיגן טהאַטען ערצאַהלן? אונד ווער קאַן זיינע קראַפט זאָ לאַנגע בעהאַלטען אום דיין לאָב צו פערקינדען? וואַרע אונזר

בְּצֵל מֵחֹרֶב מְצוֹא נְפִישָׁה׃ יַחַד לְהַשְׁכִּם מִזֶּרֶם וְרוּחַ קָשָׁה׃ כָּל־נֶגַע וְכָל־מַכָּה אֲנוּשָׁה׃ לְהָסִיר מֵאוּם מְשֻׁלָּשָׁה׃

מְשֻׁלָּשָׁה נָבְטָה בְּרוּחַ לְהָעֵד׃ וּבִלְשׁוֹן עָתִיד פָּתְחָה וְסִיְּמָה לְהָעֵד׃

יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃

מַלְכוּת עַד לֹא קֶדֶם קְדוּמָה׃ נֵצַח נְצָחִים מְקֻיָּמָה׃ סוֹף וָקֶדֶם וְתָוֶךְ עֲצוּמָה׃ עַד עוֹלְמֵי עַד מְסֻיָּמָה׃ פּוּטִים כִּכְלָה בִּמְהוּמָה׃ צָנִיף מְלוּכָה הִמְלִיכוּהוּ דִּגְלֵי אֲיֻמָּה׃ קוּמוּ לָעַד רוֹמְמָה לְהוֹמֵמָה׃ רוֹם וָתַחַת יַמְלִיכוּהוּ בְּאֵימָה׃ שָׁמַיִם יִפְצְחוּ רֶנֶן נְעִימָה׃ תְּהִלָּתוֹ יִתְּנוּ כָּל־

מלכי

לים וישראלי' וכו'. נבטה ל' הבטה סכתה ברוה"ק. ובלשון עתיד פתחה אז ישיר אז שר לא נאמר וכו' כדאי' במדרש. וסיימה בלשון עתיד ה' ימלוך לעולם ועד:

מלכות שמים שהיתה קדומה לכל קודם. מקויימת לנצח נצחים. סוף אחרי כלות הכל. וקדם בטרם כל יציר נברא. ותוך לעת נעשה בחפצו כל. בכל העתים הללו היא עצומה ונוראה. מסויימה נגמרה מלכות גמורה בכל מיני שלמות. פוטים אחי מצרים. ככלה כאשר כלה אותם. דגלי איומה תאר לישראל בשה"ש איומה כנדגלות ופי' על הים המליכוהו דגלי ישורון לבד ואמרו ה' ימלוך וכו' אבל לע"ל כשתתקיים נבואות משא דומה אז ימליכוהו כל צבא מרום במרום וכל מלכי האדמה באדמה. קומו לעד כמש"נ בנפני' לכן חכו לי נאם ה'

פאן דער דריטטען נאציאן (ישראל) יעדע פלאגע אונד אונגליק אבצוהאלטען.

דיא דריטטע נאציאן רעדעטע איט פערשטאנד, דען זיא פינג איהר געדיכט אין האפפנונג אויף דער צוקונפט אן, אונד ענדיגטע איט דעם שפרוך: דער עוויגע ווירד איממער רעגירען!

מלכות עהע נאך איינע הערשאפט וואר רעגירטע שאן דער עוויגע דאס אויך עוויג דויערן ווירד. אלז דיא מצריים צו גרונדע גערייטעט אונד אין פערווירונג געזעצט ווארדען, זאה קראנטע איהן, דאז אונטער פאהנען געארדנעטע פאלק, איט דער קעניגליכן קראנע, אונד ריעפען: ווען גאטט זיך אין דיא צוקונפט אויפאאכען ווירד, אום פאלקר אין פערווירונג

לִגְבוּלֵיהֶם · אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵיהֶם ׃

לַאֲבוֹתֵיהֶם טוּב פַּתַּת מַלֵּא לְבָנֵימוֹ · וְאֶל הַר כְּרוּם מְאַוְּיֵמוֹ · תְּבִיאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ ׃

אֶרֶץ מִכָּל־אֲרָצוֹת עִשּׂוּר מְפֹרָשָׁה · בְּעֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת מְקֻדָּשָׁה · גַּם עוֹד מִמֶּנָּה מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר מְנַת גָּבוֹהַּ הֻפְרָשָׁה · דִּירַת יְבוּסִי הִיא הָעִיר הַקְּדוֹשָׁה · הֶעֱלָה מֵאָז בְּמַחֲשֶׁבֶת עַד לֹא נִבְרֵאת יַבָּשָׁה · וְתָמִיד עֵינֵי אֱלֹהִים בָּהּ לְדָרְשָׁה · זְמָנָהּ לוֹ לְכֵס שֶׁבֶת וּלְיִשְׂרָאֵל יְרֻשָּׁה · חֲנוֹת בְּתוֹכָהּ סְכוּרַת מֵהֶם לְחִישָׁה · טַלְלֵם

בצל

ארץ וכו' ארץ ישראל הפריש לו הקב"ה כמו המעשר מכל הארצות. בעשר וכו' והיא מקודשת בעשר קדושות כדאי' במס' כלים פ"א. דירת יבוסי היא ירושלים הופרשה לחלק גבוה מכל א"י כמו מעשר מן המעשר. העולה בוי"ו גרסינ' במדויקי' והיא תנועת העולם כמו ואת הפר השני העולה דגדעון וקשה הלא דירה ועיר שניהם ל"נ ע"כ נ"י גיר' נ"י העלה ופי' שהב"ת עלה במחשבה להבראות קודם שנברא העולם כדאי' בפסחים בפ' מקום שנהגו. עד לא נבראת נ"ג במ"נ ונכ"י. ותמיד וכו' כמש"כ בפ' עקב ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה תמיד עיני ה' וכו'. זומנה לו לכם שבת שנאמר פה אשב כי אויתיה ונאמר וישב שלמה על כסא ה'. וכתיב בירמי' בעת ההיא יקראו לירושלים כסא ה'. ואפשר שהוא רומז על מה שדרשו חז"ל על מכון לשבתך. סכות מהם לחישה לקבל תפילתם. טללם לסככם ולהגן בעדם. נפישה מכוסה. לחשכם לחללם ל' מודים חשוך עבדך. מכה אנושה מכת מחץ שאין לה רפואה כמו מכתי אנושה דירמי'. מאום משולשה מאומה המשולשה באבות משולשה בתנ"ך. משולשה ברגלים. משולשה בברכות. משולשה במשפחות כהנים לוים

ארץ דאז לאנד ישראל'ס איזט וויא דאז צעהענטע פאן אללען אנדערן לאנדערן אבגעזאנדערט, דער וואהנזיטץ יבוסי דיעזער היילגען שטאדט ירושלים וואר שאן אין גאטטעס געדאנקען, עהע ער נאך דאז טראקקנע בערופען האטטע; זיינע אויגען זינד שטעטס אויף זיא צו איהרער וואהל- פאהרט געריכטעט; ער האט זיא צו זיינעם טהראנע בעשטיממט, אונד פיר ישראל צום ערבע, אויך אום אין דיעזער היטטע צו וואהנען, אונד פאן דא אויס איהר געבעט צו פערנעהמען, אום זיא אין זיינם שאטטען צו בעדעקן, איינען קיהלען אָרט אין דער היטצע פינדען צו לאססען; אום זיא אללע פאר שטארקען רעגען אונד בעזען ווינדע צו שיטצען, אונד אום

פאן

וְרָעֲדוּ וְכַדּוֹנַג נְמוֹגִים· עַרְקִי וְסִינִי כַּשִּׁכּוֹר חוֹגִים· סוֹעָה נִסְעַר בָּם מַנְהִיגִים· נִבְעֲרוּ כֻלָּם וְנַעֲשׂוּ שׁוֹגִים· מִדְמְמִים לָאָרֶץ יָשְׁבוּ נוּגִים:

נוּגִים קְטַנִּים וּגְדוֹלִים כְּאֶחָד· וּכְאָז כֵּן עַתָּה כָּל־צוֹרְרֶיךָ יַחַד· תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד:

לְמַעַן לָמוֹג לִבֵּיהֶם· כּוֹס חֲמָתְךָ מְסוֹךְ בֵּינֵיהֶם· יִרְאָה וָרַעַד יָבֹא בָהֶם· טֵרוּף דַּעַת בְּלִבְבֵיהֶם· חַלְחָלָה וּמַעַד עַל מָתְנֵיהֶם· זִיעַ וְרֶתֶת בְּכָל־אֵבְרֵיהֶם· וְכָשְׁלוּ מֵהֶם וּבָהֶם· הֹוָה עַל הֹוָה תָּבֹא עֲלֵיהֶם· דּוֹמָם יֵשְׁבוּ תַּחְתֵּיהֶם· גַּעַר מְלֵאִים וְאֵין מַרְפֵּא לָהֶם· בָּנֶיךָ עַד יַעַבְרוּ לִגְבוּלֵיהֶם

למען וכו' כפוגים פג לבם ל' כפוגותי ונדכיתי: רבי מואב גדולי מואב. נעיר קם זה כנען בנו הקטן. זווגים מקוברים. כשכור חוגים בחי"ת גרסי' ל' יחוגו וינועו כשכור דתהילי' ק"ז וכן הוא בכ"י אעפ"י שאיננו מגזרתו. פנית דברת:

ארץ

דיא זיך צו איהם געזעללטען פירכטעטען זיך, זיא ציטטערטען אונד פערטאללען ווי וואכס; ערקי אונד סיני שפראכען ווי טרונקענע, ער (גאטט) פיהרטע זיא אין שרעקקען אונד ציטטערן; זיא וואורדען אללע אונזינניג אונד מיט שאללהייט געשלאגען, זיא זאסען שטילל אונד טרויריג צו באדען.

קליינע אונד גראסע, אללע וואהרען טרויריג, אכטעסט דוא וויא דאמאלס:

אויך יעצט אויף אללע דיינע בעליידיגער פורכט אונד אנגסט קאמען לאססען,

למען. דאמיט איהר הערץ פערטאללע, גיעססע אונטער זיא דען קעלך דיינעס צארנעס, אנגסט אונד בעבען דרינגע אין זיא, איהר הערץ ווערדע פערנונפטלאס, ציטטערן אונד וואנקען איבערפאללע איהרע לענדען, בעבען אונד ציטטערן אללע איהר גליעדער, דאמיט זיא זיך אייגער דורך דען אנדערן פאן זעלבסט שטרויכלען מאכטען! אונגליק איבערטרעפפע זיא, דאס זיא שטומם צו באדען זיטצען מאגען! לאס זיא פאללער אנגסט אונד אהנע היילמיטטעל זיין, ביז דיינע קינדער ווידער נאך איהר גרענצען ציהען ווערדען, אין דאז לאנד, וועלכעס דוא איהרען פארעלטערן צור איינגאבע צוגעשווארן האטטעסט;

דאז גוטע, וואז דוא איהרען עלטערן פערשפראכען האסט לאס פיר דערען קינדערן ערפיללט ווערדען, ברינגע אונד פפלאנצע זיא אויף דען בערגע איהרער וויגטע איין.

ארץ

מקול מפלת שאון פורכים: נרעשו איים
ויושבי כרכים· סלעמו סוד נמלכים· עלפו ונסוגו
אחור נסיכים· פחות וסגנים נמרכים· צור וצידון
וכל-גלילי פלשת נבכים· קצין ורשו ואיש תככים:
רטט החזיקו וכמים נשפכים· שממו עליהם
הולכי דרכים· תמהון קמו מכסאותם מלכים:

מלפים הוללו והרעלו· ושעיר וזמי וארורי חלחלו·

אז נבהלו:

תימן וישביו נפוגים· שברון לב ורפיון ידים
משיגים· רבי מואב מתמוגגים· קינים ונהי
בפיהם הוגים· צעיר חם וכל-אליו זווגים· פחדו
והעדו

מקול וכו' פורכים שעבדו בישראל בפרך. סלעמו כשחתו ונתקלקלו ועניתו אבלע דישעי' ת"י וחכימיהון מסולעים. כבלעו מן היין אסתלעמו. סוד נמלכים המתיעצים על צפוניך. נמרכו בא מורך בלבבם. ואיש תככים באלשי' מרמה ותוך. רטט רתת. תמהון בתמהון לבב. הוללו נתטפשו. והורעלו שתו כוס התרעלה. וזמי אפשר שהיו הזמזומים עדיין יושבי הארץ. ובה"ק פי' זמי עמון ומואב שהיו בני זמה. וארורי זה כנען ע"ש ארור כנען: חולחלו נתחלחלו:

למען

מקול פאָם ווידערהאַלל דער נידערלאַגע דעם אונטערדריקענדן פאָלקעס ערשיטטערטען דיא אינזעלן・ אונד שטאַדט・בעוואָהנער, דיא פערדערבר היעלטען הייאליכען ראַטה. דיא געקראֶנקטען וואורדען אונמאַכטיג אונד פיעלען היגטער זיך, פירסטען אונד גראַפען פערלאַגטען, צור אונד צידון ויא אויך אַללע פראָפינצען דער פלשתים וואַרען אירדזינניג, דען פאָרנעהמן, אַראמען אונד אַרגליסטיגן אַנגסטן ערגריף איין ציטטערן אונד איהרע הערצען וואורדען צו וואַססער; דיא פאָרביבערציהנדען טוידערטען איבער זיא, אַללע קאָניגע האַבן אויס פערוואונדערן איהרע טהראָנע פערלאַססען

קאָניגע וואורדען נאַררישט אונד טוימעלנד שעיר, זמי אונד ארורי ערטראַקען, אונד טואַנקענד וואורדן

תימן דיא בעוואָהנער תימן'ס, הערצבעבען אונד אונמאַכט איבער־פיעל זיא, דיא פירסטען מואב'ס וואַרען צאַגהאַפט, אויס איהרעם מונדע פלאָססען קלאַגע・ אונד יאַממערליעדער; דער יינגערע חם אונד אַללע

דיא

אֹרַח עוֹלָם עֲלֵיהֶם בְּאַהַב שִׁנִּיתָ · בְּנֵי עֲבָדֶיךָ כְּדֶרֶךְ אֲדוֹנִים הִנְהַגְתָּ · גַּעֲגוּעִים כְּאָב לַבָּנִים לָמוֹ עָשִׂיתָ · דְּבַשׁ מִסֶּלַע אוֹתָם הֵנַקְתָּ · הִרְחַצְתָּ וְהִלְבַּשְׁתָּ וְהִנְעַלְתָּ וְסַכְתָּ · וּבְסֹלֶת וּדְבַשׁ וְשֶׁמֶן אוֹתָם הִרְבֵּיתָ · זֶה בְּעַמּוּד עָנָן הִנְחִיתָ · חֹשֶׁךְ בְּעַמּוּד אֵשׁ כְּמַנְהִיר נַעֲשֵׂיתָ · טַל מִתַּחַת וְלֶחֶם מִמַּעַל לָמוֹ חֲשַׁרְתָּ · יְאוֹרִים לִצְמָאָם מִצּוּר הוֹצֵאתָ · כְּנַסְתָּם לְהַר חֶמֶד וּמִצְוֹת וְחֻקִּים הוֹרֵיתָ · לְמַעַנְךָ כְּגֹדֶל חַסְדְּךָ לִנְוֵה קָדְשְׁךָ נָחִיתָ :

נָחִיתָ סְגוּלֶיךָ יָם כְּגָזוֹן · וְצוֹרְרֵיהֶם צִירִים כַּיּוֹלֵדָה יֶאֱחוּזוּן ·

שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן :

מקול

ארח עולם שנית כדמפרש ואזיל. באהב בהאהבת ה׳ את ישראל. בני עבדיך האבות. בדרך אדונים בביכול שנאמר וה׳ הולך לפניהם. כנושא את הפנים לפני האדון. געגועים לי׳ שעשועים ואשעה בחקיך תרגו׳ ואגעגע. דבש וכו׳ כמש״כ בפ׳ האזינו ויניקהו דבש מסלע. רחצת וכו׳ כתוב ביחזקאל בפ׳ הודע. הרבית ובכ״י גור׳ הרוית בוי״ו לי׳ ירויון מדשן ביתך. זה הקב״ה ע״ש זה אלי ואנוהו. כמנהיר כמאיר. טל מתחת וכו׳ שנאמר וברדת הטל על המחנה לילה ירד המן עליו. השרת הרבית לי׳ חשרת מים. כגזון כאשר עברו לי׳ נגוזו ועבר דכבושת כחוס : מקול

אורח אויס ליעבע צו איהנן האסט דוא דיא וועלטאָרדנונג פֿעראֶנדערט, דיינר דיענר זאהנע וויא הערן געלייטעט, וויא איין פֿאטר זיינען קינדערן האסט דוא איהנן בעזאָנדערע אַנגנעהמליכקייטן געשטאטטעט, וויא דען האָניג אויס פֿעלזען זויגען לאססען, זיא געבאדעט, געקליידעט, מיט שאֶנען שוהען געצירט, זיא מיט פֿיינעם אֶלען געזאַלבט, אונד מיט פֿיינעם מעהל, האָניג אונד אֶל זיא ערנאֶהרט. דיעזעם פֿאָלק האסט דוא דעם טאַגעס מיט דער וואָלקענזײַלע געפֿיהרט, אונד אין דער פֿינסטערן נאַכט וואורדע דיא פֿייערזײַלע פֿיר זיא צום לייכטער, דען טהויא פֿאָן אונטן אונד בראָד פֿאָן אָבען צו קאָמען לאססען, אום איהר דורסט צו שטילען האסט דוא באֶכע אויס דען פֿעלזען געלאָגן; צום ערווייטן בערגע סיני האסט דוא זיא פֿערזאַמעלט, איהנן געבאָטע אונד געזעטצע אונטערוויזן, אונד נאַך דיינר גראָסען גנאַדע צו דיינר הייליגען וואָהנונג זיא געלייטעט.

אַלז דיינע געליבטן דאַז מעער דורכצאָגן האסט דוא זאַנפֿט אַנגעפֿיהרט, איהרע פֿיינדע וואורדן וויא איינע געבאֶהרערין פֿאָם שמערץ ערגריפֿפֿען; פֿאֶלקר פֿערנאַהמען דיעזעס אונד ציטטערטן.

מקול

יוצר ליום אחרון

רִיב וּמַצָּה נִתְגָּרוּ עַל יָדָם׃ יוזן שַׁדַּי הַמְשַׁלֵּם לְשׂוֹנְאָיו לְהַאֲבִידָם׃ שָׁת יְמִינוֹ לָאָרֶץ לִגְמוֹל לָהֶם חַסְדָּם׃ תָּפְתֶּה פָּעֲרָה פִיהָ וּבָלְעָה הוֹדָם׃ תְּחָתְתוּ יַחַד וְעִמָּם רֶכֶב וָסוּס נִרְדָּם׃

נִרְדַּם וְאָבַד שְׁאוֹן בּוֹגְדֶיךָ׃ וּבְנֵי זֶרַע חֲסִידֶיךָ׃

נָחִיתָ בְחַסְדֶּךָ׃

אורח

שפי' רש"י באיוב. לבות מגודש הוא הגיהנם. ומפולא ממוחק לו עד יפלא חק כבדו דמשלי. כנופים כדור שהיו כנופי' ומוקפי' מצרות רבות ורעות ולה"כ הוא דישעי' כנוף יכנפך כנפה כדור. ופי' רש"י כדור כשור מקף ורבותינו פי' ל' כדור שקורי' פלוטא בלע"ז שזורקין אותו ומקבלין מיד ליד. קרוע הוא הים שנקרע לקרעים. ורקועה (כ"ג בכ"י) היא היבשה שהיא רקועה ע"פ המים שנאמר לרוקע הארץ על המים. נחרים שהיו שניהם מתחרחרים ומתגרים על ידם בריב ומצה שהים זורקן ליבשה והיבשה זורקן לים כדאי' במכילתא ע"פ נטית ימינך.

שת ימינו להשבע שתבלעימו ארץ כדאי' במכילתא. לגמול להם על שאמרו ה' הצדיק. תפתה גיהנם. תחתתו פעל כנזר ממלת התחית ור"ל שכולם יחד לשאול תחתית הגיעו. והמלה מבנין שלא נזכר שם פועלו מהכבד ע"כ נ"ל התי"ו בקמץ חטף על משקל התפקדו וכלכלו ונפרש עם אות הגרון כמו ועל ברכים תשעשעו דישעי' תאמר בעבר שעשעו או שעשעו בלי הפסק. וכמש"כ ביום א' של ר"ה בפיוט אף אורך׃ משפטיך חכיתיו אם תעתעו בתבל. והוי"ו הכתובה אחרי התיו היא סימן להברת או הקמצה כדרך הפייטנים לסמן ההברות באותיות המשך ולא חלקו בין ארוכה לקצרה כי סמכו על הנקדנים הבאים אחריהם וכמש"כ כמה פעמים בבאורי. עוד מצאתי במ"כ שהתי"ו התיכונה בקמץ. והאחרונה רפה והוא משקל ההפסק. ואעפ"כ החזקתי בה כי היא נכונה למבין. רכב וסוס נרדם ישנו שנת עולם והוא לה"כ בתהילי' ע"ו :

ארץ

זאונדען געשטעדיגעט אונד איט דורכבאָרטן לעבה, אונד אמאלייבן ווידער אין איהר נעטץ לוריקטליידערטע; זיא וואָרן אין איהרן עהרענוואָגן וויא באָללען לו זמאאטן געוויקעלט, דאָז געשפאָלטנע אעער אונד דיא אויסגע־דעהנטע ערדע ערלירנטען ווידער זיא, לאָנק אונד טטרייט וואורדן דורך זיא געריילט. דער אַלמאַכטיגע, דער זיינע ווידרזאַכער איט אונטרגאנג בעשטראַפט, נייגטע זיינע האַנד געגן דיא ערדע, דאַאיט זיא איט דען טאָדען איטליידן האָבען, אונד זיא פערטאַררען זאָלטע: דיא האָללע אָפפּ־נעטע איהרען ראַכען אונד פערטלאַנג איהרע פראַכט, אונטר איהרער האַ־לונג טלוואערטן אַללע רייטער אונד ראָם.

דיא פאָלקסמענגע דער טראָזען פערשוואַנד דורך עוויגן טלאָף, אונד דיא נאַכקאָמאען דיינער פראָמאען האַסט דוא איט גיטע געפיהרט;

אורח

שׁוֹהִים · טֶכֶס גַּלְגַּל קָבוּעַ וּמַזָּלוֹת צוֹמְחִים · יַחַד כְּסִיל וְכִימָה עִמָּם זוֹרְחִים · כִּוּן עָשׁ בַּצָּפוֹן וְעַקְרָב בַּדָּרוֹם מְנֻחִים · לְיִחוּד שְׁמוֹ כֻּלָּם מוֹכִיחִים :

מוֹכִיחִים מַעֲשֶׂיךָ אַהֲבַת אֱמוּנֶיךָ · לִבְלוֹעַ לוֹחֲצֵי הֲמוֹנֶיךָ · נָטִיתָ יְמִינְךָ :

מוּמָתִים וְלֹא מֵתִים בְּעוֹדָם · נַפְשׁוֹתָם עֲדַיִן צְרוּרוֹת בְּשַׁלְדָּם · סַעַר סוּף לְיַבֶּשֶׁת לִידָּם · עֵיפָתָה אַף הִיא קְלָעָתַם לְבֵית מְצוּדָם · פְּצוּעִים וְנִפְצָעִים וּמְפַלַּח כְּבֵדָם · צְנוּפִים כַּדּוּר עִם מַרְכְּבוֹת כְּבוֹדָם · קָרוּעַ וְרָקוּעַ נֶחֱרִים בַּעֲדָם :

ריב

קבוץ כוכבים של סוס. וכימה קבוץ כוכבים של קור. וכן עש ועקרב ואי אפשר לעולם להתקיים בלא מבלי אלו. כלם מוכיחים כמו שהוכיח הקב"ה בהם לאיוב ואמר התקשר מעדנות כימה וכו'. אהבת אמוניך שאל אמונה אתה ואיך מקפח שכר כל בריה ומפני שהצדיקו עליהם את הדין נתת להם מקום שם קבר כמש"נ נטית ימינך תבלעמו ארץ וכדאי' במכילתא:

מומתים היו ולא מתו מיד אלא שנפשותם היו צרורות בשלדם ר"ל בגופם בגוף זה שהוא כדור וכמש"כ למעלה. ול' שלד פי' בערוך השדרה והצלעות. וי"ס כתוב בחלדם ל' וחלדי כאין נגדך דתהילי' ל"ט. סער וכו' שהיה הים הולך וסוער עליה' וזרקן ליבשה. לידם להשליכם כמו לידות קרנות הגוים דזכרי' עיפתה כמו לשאול תחתית ע"ש חושך וצלמות ל' עושה שחר עיפה דעמוס וכמ' שפי'

ניכט מעהר ; דאָננר אונד בליטן טיקטעסט דוא אב, זיא זינד אין איהרער באָטמאָפּט טוייניג אונד זייאען ניכט. דוא האָסט אללע פּלאַנעטען אונד שטערנע אַן געהעריגן אָרטען איינגעזעצט, אונד אַללע נוזאַמען בעווייזען דיא איינהייט דיינעס נאַמענס.

דיינע ווערקע בעווייזען דיא ליעבע פיר דיעע געטטעספירכטיגן,
דוא נייגטעסט דיינע רעכטע, אום דיא אונטערדריקער דיינעס פֿאָלקעס צו ריכטען.

מומתים דיאיעניגען, וועלכע נאָך לעבטן טאָד אונד לעבן טוועבטען אונד דערען קערפער נאָך איט דער זעעלע פערבונדן וואַרען, האַטטע דער שטוראַיטע מעער אויפס לאַנד געוואָרפען. דיא זיא איט פֿאַללער

וואונדרן

הביאם בעצם אונו · אכלו כקש יבש בחרונו:

בחרונו ירה בים אוילים · ושוררו לו בני אלים ·

מי כמכה באלים:

אלוה על כל־אלהים · בורא עמק ורום גבוהים · גוזר ים גליו לבל יהיו זוהים · דוק וחלד מאימתו נרהים · האומר לחרס וזהריו כהים: וחותם בעד הלים ולא מגיהים · זקים וברקים ממנו נשלחים · חשים בשליחותו ולא שוהים

שוהים

בעולם אונו ברוב כחו . וכל עניני הפרק הזה מבוארי' במדרשים ובפי' רש"י ז"ל . אוילים שרי כען . בני אלים בני האבות שנאמר הבו לה' בני אלים :

אלוה וכו' מוסב למעלה מי כמוך באלים כי אתה אל אלים . בורא עומק לארץ. ורום לגבהי שמים . גוזר (ובמ"כ גור' גודר). על הים וגליו שלא יהיו זוהים ומתגאים לעבור גבולם . וכמש"כ בשוא גליו אתה תשבחם. ובירמי' אשר שמתי חול גבול לים וכו'. זוהים גאים בל"ח ובל' ארמי שפכו לפניו לבבכם תהילי' ; תרגו' שלו קומוי זהוי לבכון . . דוק וחלד שמים וארץ . נרהים חלים וזעים לי אל תפחדו ואל תרהו דישעי' : לחרס לשמש והוא לה"כ באיוב האומר לחרס ולא יזרח : וזהריו (כ"ג בכ"י) כהים חשוכים ל' כהה דפ' תזריע : וחותם בעד הילים גם זה שם ובעד כוכבים יחתום וקרא לכוכבים הילים עפ"כ שם בהילו נרו עלי ראשי : ובישעי' כי כוכבי השמים וכסיליהם לא יהלו אורם . ולא מגיהים ולא מזהירים ל' אור נוגה : זיקים זיקוקין דינור ל' ובזיקות בערתם דישעי' . ולא שוהים ולא מתמהמהים ל' שהייה . טכס תקן וקשט ל' טכסיסי מלכות . גלגל קבוע וכו' כדעת חכמי ישראל בפסחי' בפ מי שהיה טמא נומחים ל' עלייה הנראית כנמיסה : כסיל

קנין

דאז ראד דיעס וואגנז, אונד טוייפטע אללע דיא מצריים אין טיעפען לוגע אונד מיט דעם לויאע אייגנעהאלטען, מיט אללער קראפט איהם אעער אונד ווארדן וויא דיררעס שטרהה דורך זיינע וואוטה אויפגעריבן:

אין זיינם לארנע טוויידערטע ער דיא אונזיינניגע איהם אעער, אונד דיא קינדער דער אללמעכטיגען אורפאטער ריעפן אין געזאנגליעדערן: וועך איזט וויא דוא אונטר דען אללמעכטיגען ·

אלוה איין גאטט אללער געטטער, דוא ערשופעסט דיא טהאלער אונד ערהאבענן היגעל, דוא בעפיעלעסט דעם אעערעס וואגען ניכט זא שטיראיט לו זיין! היממעל אונד ערדע אנגסטיגן זיך פאר דיר, פורכטבאר רער גאטט! דוא בעפיהלסט דער זאננע דיא פינסטערן קארפער לו בעלייכטען, אויך דיא שטערנע דריקסט דוא דיינן זיעגל אונד זיא ליכטן ניכט

אֶרְדֹּף אַשִּׂיג וַאֲכַלֵּהוּ· נִפְרַע סְאָה בִּסְאָה בְּרִשְׁעֵהוּ· מָדַד לוֹ כְּנֶגֶד מִדּוֹתֵיהוּ׃

מִדּוֹתֵיהוּ נִאֵץ מִי יְיָ מוּל שְׁלוּחֶךָ· גְּרַרְתּוֹ בְּמֵי יָם לְהוֹדִיעוֹ כֹּחֶךָ· נָשַׁפְתָּ בְרוּחֶךָ׃

לְהָשִׁיב יָם לְאֵיתָנוֹ· כִּפְנוֹת בֹּקֶר לְעֵינֵנוּ׃ יָם הַגָּדוֹל פָּרַץ מְאוֹגְנוֹ· טָרַף זֶה בָּזֶה לְהַגְבִּיר שְׁאוֹנוֹ· חַי כָּל־אֶחָד וְאֶחָד בְּעוֹד יֶשְׁנוֹ· זִלְעֵף רוּחוֹ בְּתוֹךְ נִדְנוֹ· וַיַּעֲלֵם עַד רוּם מְעוֹנוֹ· הוֹרִידָם לְמַטָּה בְּדָכְיוֹת עִשּׁוּנוֹ· דִּבֵּק סוּס בְּרֶכֶב וְהִשְׁמִיט אוֹפַנּוֹ· גְּרָרָם בְּכֹבֶד בְּמֶתֶג רִסְנוֹ· בְּלֶב יָם

הביאם

להשיב ים מוסב למעלה נשפת ברוחך להשיב הים לאיתנו. ים הגדול הוא ים התיכון ההולך ובא ממערב העולם עד גבול ארץ ישראל למערבו. והים הגדול הזה פרץ גבולו המזרחי להתערב עם י"ס לעזור לו כנגד מצרים כדאי' בילקוט בשלח ע"פ תהומו' יכסימו. טרף זה בזה ים זה בים זה. פרץ מאוגנו מספת גבולו ועי' בערוך ערך אגן. ני"ל טרף זה בזה מצרי במצרי. טרף ל' בילה טרופה שבד"ח ל' קשקוש והכאה. חי וכו' פי' בעוד שהיה כל או"א בחיים חייתו. זלעף ל' רוח זלעפות ר"ל טרף הקב"ה את רוחו בתוך גופו. נדנו ל' וישב חרבו אל נדנה וכן הגוף הוא כמו נדן ותיק לרוח. ויעלם סום ורוכבו קשורים יחד עד רום שמים כמש"כ למעלה בשם המדרש. ואח"כ הורידם למטה בדכיות עשונו פי' בשאון עזותו. דכיות ל' ישאו נהרים דכים דתהיל' ועשנו ל' עזוז בל' ארמי יסדת עוז תלי' ח' תרגומו אשתיתא עושנא. מגדל עוז מגדלא דעושנ'. והשמיט אופנו כמש"כ ויסר את אופן מרכבותיו. גררם בכבד ע"ש וינהגהו בכבדות. במתג ורסן מתעה שמם על לחייהם לבלום עדים.

זיא בעלײדיגטן גאָטט אונד טפראַכען, ווער איזט דער עוויגע, דער דיך געשיקט! דאַרום טױפּטעסט דוא זיא איגם מעער, אום דײנע קראַפט איהנען צו צײגען; דוא בלױזעסט מיט דײנעם הויכע,

להשיב אום דאַז מעער געגען אָרגן צו זײנר ערסטען געוואָנהײט אונד אָרדנונג צו ברינגען; דאַז גראָסע מעער טראַט אויך אַללען אופּערן אויס, שטיעס פאָן אַללען זײטען פאָן אײנאַנדער, אום דעססען געטרײא צו פערשטאַרקען, אונד דאַז אײנר פאָן איהנען איין וועניג לעבן אין זיך האַטטע, דעססען זעעלע ערשראַק אים קאָרפּער, דאַז וואַססער טױדערטע זיא ביז אַן דיא היממעלסהאָהע, אונד שטירצט ווידער הערונטער אין דיא רױשענדען וועללען; דאַז ראָס אַהר פעסט אַם וואַגען געשפּאַננט,

דאַז

אֲדָמוֹת׃ שְׁאוּבִים אַף שֶׁהָיוּ בְּכָל־מְקוֹמוֹת׃
תְּוֹכוּ יַחַד בִּגְזֵרַת לוֹבֵשׁ נְקָמוֹת׃

נְקָמוֹת וְקִנְאָה יַעַט שׂוֹנְאָיו לַהֲדוֹף׃ כְּמוֹ לְשֶׁעָבַר עָט לִנְדּוֹף׃
אָמַר אוֹיֵב אֶרְדּוֹף׃

תַּעֲלוּלֵי צַר וְרוֹעַ מַעֲלָלֵהוּ׃ שֶׁקֶט וְשָׁלֵו לֹא הִנִּיחוּהוּ׃ רוּחַ עִוְעִים הִתְעָהוּ׃ קִיאוּ לָשׁוּב וּלְבַלְּעָהוּ׃ צוּר עֲבוּר לִגְבוּת שְׁטַר נְשִׁיֵהוּ׃ פִּלֵּג לִבּוֹ וְהִשְׁגָּהוּ׃ עִם הַנִּתָּק מִמְּתַלְּעוֹת פִּיהוּ׃ שָׁת
ארדוף׃

הזה שמגיען אותו למדרס כף רגל . קורעו נקרעו המים שבנהרים ואגמות . רבה הכתוב אפילו שבבורות וכו׳ ואפי׳ השאובים בכלי שנאמר ויבקעו המים כל מים שבעולם . נקרת אדמות חורי עפר כמו ושמתיך בנקרת הצור . תווכו נבקעו בתוך . יעט ילבש . עט לבש :

תעלולי צר העלילות שהעליל פרעה על ישראל כמש״נ הבה נתחכמה לו . הם לא הניחוהו שקט ושלו. והם גרמו לו שמסך ה׳ בקרבו רוח עועים . לרדוף אחרי ישראל ולהיו׳ ככלב שב על קיאו אחרי שאמר קומו צאו מתוך עמי . שטר נשיהו שטר חובו שאמר נתחכם למושיען של ישראל . פלג הפליג לבו ברוח עועים להתעותו והשגוהו ע״ש משגיא לגוים ויאבדם . עם הנתק ישראל שנתקו ונחלצו ממתלעות לביא. נתק ל׳ הנתקו מן העיר דהכי׳ בנימין . מתלעות הם השנים הפנימי׳ העוקצים . באה במאה בדבר אשר זדו עליהם :

להשיב

אונד ערדענריסלען, אונד ערטאפפטען זיך אויס אללען ארטען, אללע וואורדען געטפאלטען דורך דען בעפעהל דעם איין ראכע געקליידעטען גאטטעס ;
ער האט זיך איין ראכע אונד אייפער אואוואונדען, אום זיינע פיינדע נידערצוטטאסען וויא ער טאן איינסט געטהאן, דען דער פיינד שפראך: איך וויל ישראל פערפאלגען.

העלולי דיא באזען פארהאבען אונד טלעכטען טהאטען דעם פיינדעס האבען איהם וועדער רוהע נאך ראסט געלאססען ; דיא האלאוטה דער אנגטיגען האט איהן אירע געלייטעט, זיין אייגנען אונפאלאטה וויעדער לו פערטלייגען (דען, נאכדעם ער ישראל האט פארטליהען לאססען וואללטע ער זיא וויעדער איינהאלען), וויל דער טאפפער האט זיינען טולדבריעף איינגיגהן לאססן וואללען, האט ער איהרע געזיננונג געטהיילט אונד אירר געשאכט ; זיא טפראכען: דאז פאלק, וועלכעם אונז זאן דען לאהנען הערפארגעריססען וואורדע, איססען וויר וויעדער ערריילען אונד פערלעהרען ; זיא וואורדען אבר איט גלייכן אמאסע נאך איהרער באזהייט בעטטראפט׃

העמים תתה· כסלחים עת הכנעת· לבדך על כל־אלוה נתגדלת:

נתגדלת לשבור ראשי תנינים בהקפך· והסערת לב ים בזעפך: וברוח אפך:

מפה ומפה ערמות· נוזלים צגו כחומות· סערו וקפאו תהמות· עמדו צרורים כחמות· פנו כאן וכאן שליש רום מימורת· צעו הנותרים למדרס פעמורת· קרעו את שבנהרים ואגמות· רבה בור ושיח ונקרת אדמות

מפה ומפה מימינם ומשמאלם היו להם המים כמין ערמות חטים. צגו נצבו ל׳ ויצג את המקלות. עמדו צרורים כחמות מל׳ צרורות כספיה׳. כלומר כאלו קשורים יחד בתוך נודות מל׳ וחמת מים כ״פ בה״ק. אבל במכילתא דרשו כן על מצרים נצבו כמו נד מה נוד צרור עומד לא מכניס ולא מוציא כך היתה נפשם של מצריים צרורה בהן וכו׳ מעולפין מריח המים ע״כ. ורבוי חמות נגזר מן משקל קמה אשר מחכו החלו שרים חמת מיין בהושע. ובחבקוק מספח חמתך ואף שכר ילו ממשקל חמת היה [illegible] לו לומר חמתות. פנו כאן וכאן שליש [illegible]: רום מימות אחז״ל לג׳ [illegible] חלקים נחלקו המים. חלק העליון נצבו כמו נד נוזלים. וחלק האמצעי נקרשו שנאמ׳ קפאו תהומות בלב ים. וחלק השלישי שבתהום היה נמתח ונפשר וזה ירדו במצולות כמו אבן כ״פ בה״ק. ואמרו במכילתא קפאו תהומות בלב ים עשאן כיפה. בלב ים היאך לבו של אדם נתון משני חלקים ולמעלן. צעו הנותרי׳ אחר המים שלא נצבו כמו נד הוצעו כמצע הזה

נאטור האסט דוא אין אללען וועלטען בעקאננט געמאכט, אללען פאלקערן דיינע פורכט איינגעיאגט, אונד אלז דוא דיא מצריים געדעמיטהיגעט, ווארדעסט דוא אללײן איבער אללע געטטער ערהאבען.

אלז דוא דאז הויפט דער דראכען (מצרים) צערשמעטטערטעסט אונד דאז מעער דורך דיינען צארן שטיראען ליעסעסט, ווארדע דיין נאמע האך ערהאבען אונד געהייליגעט, דען פאם הויכע דיינער נאזע

מפה טיראטען זיך דיא וואססער פאן אללען זייטען עמפאר, דיא פליע־סענדען וואססער שטונדען וויא איינע אויער אויפגערכטעט; זיא טיראטען הער, דער אבגרונד געפראר, אונד שטונדען וויא צוזאמען געבונדען, דיא וואססער רייאטען איין דריטטעל דעם ארטעם אונד שטעללטען זיך אין דיא העהע דיא איבריגען ווארדען צום פוססבאדע; זיא ריעסען פאן איינאנדער אללע וואססער דער באכע אונד טייכע, זיא ענטשפראנגען אויס טיעפען ברוננען אונד

לוֹחֲמֶיךָ · וַתְּהוֹם בְּשַׁאֲגַת רְעָמֶיךָ · הֲמוֹן הוֹמִים לְעֻמֶּךָ · דִּין גָּמוּר דַּנְתָּ כִּנְאֻמֶךָ · גּוֹי הַמַּעֲבִיר רַחוּמֶיךָ · בְּכָל־גּוֹיִם נִשְׁמַע נְקָמֶךָ · אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְעַמֶּךָ :

לְעַמְּךָ קוֹלָם הִסְכַּתָּ מִמְּעוֹנֶךָ · וְרוֹדְפֵיהֶם הִכְנַעְתָּ בַּחֲרוֹנֶךָ · וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ :

אֶדֶר גֵּאוּת לָבַשְׁתָּ · בְּעָזְּךָ יָם כְּפוֹרַרְתָּ · גַּאֲוַת עָרִיצִים הִשְׁפַּלְתָּ · דַּכְּאוּת דַּלִּים רוֹמַמְתָּ · הֲלֹא מֵי יַם סוּף הוֹבַשְׁתָּ · וּבְמַעֲמַקֵּי יָם דֶּרֶךְ שַׂמְתָּ · זַכִּים בּוֹ הֶעֱבַרְתָּ · חֲנֵפִים בְּתוֹכוֹ שִׁקַּעְתָּ · טִבְעֲךָ בָּעוֹלָם הוֹדַעְתָּ · יִרְאָתְךָ עַל פְּנֵי כָל־ העמים

מגרן . המון הומים לעומך המון חיל מצרים שהמו לנגד עמך כהמות ימים לגליו . דין גמור כלומר ישבת עליהם בדין. כנואמך כאשר אמרת דן אנכי. גוי המעביר שהעבירו מדת רחמים למה"ד שנאמר ועבר ה' לנגוף את מצרים :

אדר גאות לבשת שנאמר כי גאה גאה. כפוררת כמש"כ אתה פוררת בעזך ים. דכאות דלים רמז לישראל שהיו מדוכאים תחת יד מצרים. זכים ישראל. חנפים מצרים . תתה נתתה . כפלוסים ממשפחת מצרים :

דיינעם פֿאָלקעס, טאָבטעסט דיינע ווידערזאַכער אַללע היין, דוא זייג־ טעסט דיא רעכטע האַנד דיינער מאַכט, צערטרייטעסט איהרע שטריי־ טער וויא דיא שפרייא פֿאָן דעם ווינדע, דוא שטירצטעסט מיט דאָננער־ געטאָזע געגן דיא מאַכט, וועלכע איבער דיין פֿאָלק הער פֿיעל, דוא בעשטראַפֿ־ טעסט מיט שרעקליכם געריכט דאַז פֿאָלק, וועלכעס דיינע געליבטען פֿאָן דער ערדע אויסראָטטען וואָללטע; אונטער אַללע נאַציאָנען ווארדע דיא ראַכע פֿערנאָממען, וועלכע דוא פֿיר דיין פֿאָלק אויסגעאיבט האַטטעסט.

פֿאָן דיינעם ערהאַבנען וואָהנזיטץ פֿערנאַהמסט דוא דיא שטיממע דיינעס פֿאָלקעס, איהרע פֿערפֿאָלגער דורך דיינע וואוטה געדעמיטהי־ געט; אונד דאַז דוא מיט דיינער גראָססען מאַיעסטעט

אדר אין מאַכט דיך געקליידעט אונד מיט שטאַרקע דיא מעערעס וואָ־ גען צערדריקטעסט, האַסט דוא אויך דען שטאָלץ דער מאַכטיגן ערנידריגעט, דיא אַרמען אונטערדריקטען ערהאָבען. פֿירוואַהר! דוא האַסט דאַז ראָטהע מעער אויסגעטראָקנעט, אין טיפֿער זעע איינען וועג געבאַהנט, דיא פֿראָממען דורך ציהען לאַססען, דיא שוקקייטען דאַרין ערטראָנקט; דיינע נאַטור

תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קָרָא· שְׁאוֹן סוּף לְעֻמָּם נִתְגָּרָה· רַעַם וָרַעַשׁ וְקוֹל עֶבְרָה· קָדִים וְסוּפָה וּסְעָרָה· צִנּוֹרוֹת מִפֹּה וּמִפֹּה מְקַלְּחִים בִּגְבוּרָה· פְּלָגִים יִבְלֵי נְהָרָה· עֶבְרָה וָזַעַם וְצָרָה· סָבִיב בְּעֲתוּהוּ צָר עִם כָּל־שְׁיָרָה· נִשְׁקְעוּ כֻּלָּם יַחַד כַּאֲבָרָה· מִבְּלִי הוֹתִיר מוֹלִיךְ בְּשׂוֹרָה׃

בְּשׂוֹרָה יָצְאָה וְחָלוּ כָּל־בַּעֲלֵי מְדָנַי· וְאִדְּרוּהוּ יַחַד צִיר וְכָל־הֲמוֹנַי· יְמִינְךָ יְיָ׃

לְמַעַן סַפֵּר בְּכָל־גֵּיא שְׁמֶךָ· כֹּחֲךָ הֶרְאֵיתָ בְּמִתְקוֹמְמֶךָ· יָצָאתָ לְיֵשַׁע עַמֶּךָ· טִבְחָה לָשִׁית בְּקָמֶךָ· חָשַׂפְתָּ יְמִין תַּעֲצוּמֶיךָ· זְרוֹת כְּמוֹץ

לוחמיך

תהום אל תהום קורא לקול צנורות משברי ים. לעומם לעומתם. נתגרה לי׳ אל תתגר בם מלחמה, מקלחין שופכין ול״א הוא זה. ויתכן לתתו מגזרת או בקלחת דבני עלי ונקרא כן ע״ש ששופכי׳ לתוכו. עם כל שיירה עם כל המחנה. כאברה תרגום של צללו כעופרת שתקעו כאברא. וחלו נתחלחלו. ואדרוהו שבחו להקב״ה באדר והוד. ציר מרע״ה:

למען ספר בכל גיא בכל הארץ וכמ״ש בפ׳ וארא בעבור הראותך את כחי. ולמען ספר שמי בכל הארץ. חשפת גלית. זרות לזרות ולהפיץ לוחמיך כמוץ יסוער

מגרן

תהום אבגרונד ריעף צום אבגרונד, דאס אונגעשטים דעס מעערעס װאַרד געגען זיא גערייצט: שטורם, געטאָזע, אונד העפטיגער דאָננער, אָסט־אונד ברויזענדער װינד, װאַססערפֿעללע שטירצטען מיט געװאַלט פֿאָן אַללען זייטען הער, אַללע װאַססערשטראָמע אונד באֶכע, גרים אונד װוטה, ערשרעקטען זיא פֿאָן אַללען זייטען; דער אונטערדריקער מיט אַללען פֿאָלקערן זאַנקען אַללע צוזאַממען װיא בלייא אונטער; עס בליעב ניכט איין איינציגער איבריג אום דיעזע איבלע נאַכריכט נאַך מצרים צו ברינגען.

אַלס דיעזע נאַכריכט פֿערברייטעט װאַרד, ציטטערטען אַללע איינע װידערזאַכער, דער טרייע באָטע (משה) אונד זיין גאַנצעס העער פֿערהערליכטען דען העררן, אונד ריעפֿען: דיינע רעכטע אָ עװיגער, איזט איט אַללמאַכט פֿערהערליכט!

למען אום דיינען נאַמען אין אַללען געגענדען בעקאַננט צו מאַכען האַסט דו אַן דיינע קראַפֿט װידער דיא פֿיינדע געצייגט, דוא קאַמסט צור רעטטונג

דיינעס

וּפֶאָהי יַחַד שׁוֹעַ וְקוֹעַ וְשַׂר מֵאָהי כֻּלָּם נַעַר בְּכַלָּאָהי לְבַעֲבוּר אוֹם הַנַּהֲלָאָה׃

הַנַּהֲלָאָה רֹהַף בְּצִלּוֹ · וְצָר בְּתוֹךְ יָם הִצְלִילוֹ · מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ׃

מַחֲנֵה צָר וְכָל־שְׁאוֹנוֹ · נָגִיד וְנוֹשֵׂא כְּלֵי זֵינוֹ · שַׂר כָּל־פֶּלֶךְ וּפֶלֶךְ וְלִגְיוֹנוֹ · עָטוּר כּוֹבַע וְלָבוּשׁ שִׁרְיוֹנוֹ · פָּרָשׁ וָרֶכֶב מְצֻמֶּדֶת עַל מָתְנוֹ · צוֹעֵד בְּרֶגֶל וְקוֹלֵעַ בְּאַבְנוֹ · קָצִין וְנִקְלֶה עַבְדּוֹ וַאֲדוֹנוֹ · רוֹמֵה קֶשֶׁת וְאִטֵּר יַד יְמִינוֹ · שָׁם פַּרְעֹה וְכָל־הֲמוֹנוֹ · תַּמּוּ נִכְרָתוּ וְהוּרַד שְׁאוֹל גְּאוֹנוֹ׃

גְּאוֹנוֹ בֻּלַּע וּשְׁאוֹנוֹ נֶחֱרָמוּ · וְיַחַד כֻּלָּם נֶהֱמָמוּ · תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ׃

חרון. לבעבור אום הנהלאה בשביל האומה שהיתה מרוקקה ונידחה כמו והנהלאה לגוי עצום דמיכה. רהף כמ"ש על גוזליו ירחף:

מחנה צר מחנה פרעה. שר כל פלך שר של כל מחוז ומחוז ודוגמתו בנחמי' שר חצי פלך קעילה לפלכו. ולגיונו צבא מלחמתו. מצומדת חגור חרב על מתניו. צועד הולך. וקולע בתוך הקליבה: ואטר יד ימינו אפשר שהוא מעלה לירית החצים כנראה מבני בנימין. גאונו בולע שנאמר תבלעמו ארץ:

אונד ריטטער וואָרען אינסגעזאַמאט אינס פֿערדערבען געשטירצט, וועגען דעם ערזידעטען א׳ ; אונטערדריקטען פֿאָלק ישראל׳ס.

דאַז ערזידעטע פֿאָלק האַט ער אונטער זיינעם שאַטטען בעשיצט, דען פֿיינד אַבער אין דיא טיעפֿסטע פֿערזינקען לאַססען, זאַמט דעם קריעגסגעשפאַן פרעה׳ס אונד דעססען העער.

מחנה דיא פֿיינדליכע אַרמעע אונד דעססען פֿאָלקער, דער פֿירסט אונד זיין וואַפֿפֿענטרעגער, דיא בעפֿעהלסהאַבער דער פראָפֿינצען אונד דערען לעגיאָנען, דער אין העלם אונד פאַנצער געשטאַרקטע קריגער, רייטער אונד וואַגענפֿיהרער איט וואַפֿפֿן אויגירטעט, דעססען שטיינשליידערער דער האָהע אונד נידריגע, הערר אונד בעדיענטע, דער באָגענשיטצע אונד לינקהענדיגע פרעה זאַמט זיינעם העערע וואורדען אַן דיעזעם אָרטע ערניכטעט, אונד איהר שטאָלץ זאַנק טיעף אין דיא גראָבען.

זיינע קאָניגליכע מאַיעסטאָט אונד זיין העער וואורדען צערשטאָרט אַללע אין פֿערווירונג געזעצט, דער אַבגרונד בעדעקטע זיא.

מְטִיט רִפְשִׁי · הַמּוֹצִיאִי מִמַּסְגֵּר לַחָפְשִׁי · דֵּעַךְ
וְצַמְּאַת מְבָאִישִׁי · גִּלָּה כְבוֹדוֹ עָלַי לְדָרְשִׁי · בַּצַּר לִי
קְרָאתִיו וְלֹא נְטָשַׁנִי · אֵילִי וְחֵילִי וְלֹא בָזָה לַחֲשִׁי :

לַחֲשִׁי בֵּן וַיֵּצֵא בְּחֵמָה · מוּל צָר לְהִלָּחֵמָה ·

יְיָ אִישׁ מִלְחָמָה :

אָזַר עֹז וָעֵט קִנְאָה · בְּשִׁרְיוֹן וְכוֹבַע נִרְאָה · גֵּאוּת לָבֵשׁ וְנִתְגָּאָה · דָּרַךְ קַשְׁתּוֹ וּבְרַק חֲנִית הֶרְאָה · הִרְעִים רַעַשׁ וְקוֹל תְּשׁוּאָה · וַתִּתְגָּעַשׁ וַתִּרְעַשׁ אֶרֶץ וּמְלוֹאָהּ · זַלְעָף פּוּט וְלוּד בִּמְשׁוֹאָה · חָרוֹב וְהֶחֱרִים בְּלִי רְפוּאָה · טָרַף זְרוֹעַ וְקָדְקֹד

ופאה

לי נופש ומנוחה. ושע רחשי וקבל תפלתי. דעך לי דועכו כאש קוצים. וצמאת לי וברעתם יצמיתם. ולא נטשני ולא נטשני. אילי וחילי אילני וחילני פי' נתן לי כח וחיל. לחשי תפלתי:

אזר ע"ש עוז התאזר. ועט קנאה ע"ש ויעט כמעיל קנאה (ישעי'). זלעף שרף לי רוח זלעפות. פוט ולוד אומות של ערלה. כ"פ רש"י ביחזקאל בשם המפרשים. במשואה בכליון

חרון

טרייע אין ערנייערונג, אום איך צו בעפרייען, אונד האט איך אויס דעם זומפף אונד צייאען הערויס געצאגען; דער איך אויס דעם קערקער אין פרייהייט זעטצטע, פערלאכט אונד פערטראקנעטע דאז גיבליין דעריענגען, דיא איך איבעל בעהאנדעלטען; זיינע הערליכקייט אפפענבארטע זיך איר אום זיך נאך איר צו ערקונדיגען; אין איינעם דראנגזאלע ריעף איך איהן אן, ער פערליעס איך ניכט, גאטט איינע אאכט אונד איין גוט האט ניע איין געבעט פעראכטעט.

ער פערנאהם איין לייזעם פלעהען אונד לאג אין זיינעם צארנע ווידער איינען פיינד אויס, אום פיר איך צו שטרייטען; דען דער עוויגע, דער איינציגע קריעגסהעלד

אזר אונגירטעט זיך איט אאכט, אונד וואר איט אייפער אומגעבען אין פאנצער אונד העלם וואר ער זיכטבאר, אין האבעהערדונג געקליידעט, ער האט זיינען באגען געשפאנט אונד זיינן בלאנקן שפיעס געצייגט, ער האט שטורמווינד וועהען, אונד דאנערסטיאמע ערשאללן לאססען, דיא ערדע אונד איהרע בעוואהנער בעבטען אונד ערשיטטערטען, אונטער מכריים לייטעם ער איינע ברעננענדע לופט ענטשטעהען, ער צערניכטעטע זיא אהנע רעטטונג, ארם אונד טייל פאן איהנען ווענגעריססן; דיא אבערסטן בעהאאן

תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה· שֶׁבַח וְהַלֵּל וּצְפִירָה· רוֹן וָעוֹז וְתִפְאָרָה· קוֹל אוֹמְרִים אָשִׁירָה· צִלְצוּל לְדָר בִּנְהוֹרָא· פּוֹדֶה וּמֵחִישׁ עֶזְרָה· עוֹנֶה בְּעֵת צָרָה· סוֹכֵת מֵעַמּוֹ עֲתִירָה· נוֹתֵן תְּשׁוּעָה לְעַם נִבְרָא· מַצְלִיל קָמֵיהֶם בְּעֶבְרָה:

בְּעֶבְרָה הֵשַׁח יְפֵה־פִיָּה · וְדַלֵּנִי מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיָּה ·

עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ :

לוֹ חִכְּתָה נַפְשִׁי· כְּבוֹדִי וּמֵרִים רֹאשִׁי· יוֹדֵעַ בְּצַר נַפְשִׁי· טָס עַל עָב קַל לְהַנְפִּישִׁי· חָמַל עָלַי וְשָׁעַר חֻשִׁי· זָכַר חַסְדּוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לְהַחְפִּישִׁי· וַיַּעֲלֵנִי

מטיט

תודה וכו׳ וצפירה ל׳ עטרה כמו לעטרת צבי ולצפירת תפארה דישעי׳. צלצול ל׳ בצלצלי תרועה. סוכת מקשיב ל׳ הסכת ושמע ישראל, לעם נברא שהיו כמו בריה חדשה. מצליל משקיע. השח השפיל והגיע לארץ. יפהפיה מצרים עגלה יפהפיה. ודלני רוממני ל׳ ארוממך ה׳ כי דליתני:

לו וכו׳ ידע בצר נפשי כמש״כ כי ידעתי את מכאוביו. טס פרח כצפרים עפות דישעי׳ תרגומו כעופא דטאים. על עב קל לה״כ במשא מצרים. להנפישי לתת

לו

איטטען אין דען אבגרונד ; וויל דיזע האנד דאז ווא־זערגעבט אויפרעכט היעלט, אום זיינע ליבעסערהעבונג טטעטס צו בעווייזען,

וויל דיא מצריים איט פערטטאקטעם הערצען טפראכען, וויר וואללען איהרע בייטע וועגנעהמען, זיא ווורדען אבער הערנאך דען האנדען האַרטהערציגער הערדען איבערליפערט, דא זאנג משה:

הודה דאנקליעדער אונד לאבעסגעדיכטען; איט האהער טטיאמע ריפען זיא: איך וויל איט אינסטרוומענטען דעם אללמאכטיגען לאבזינגען, דער אין דעם ליכטעס וואהנונג רוהעט: ער בריינגט איילענדע הילפע אונד רעטטונג הערבייא, ער ערהארט אין דער נאָטה, ער פערניאט דאז געבעט זיינעס פאָלקעס, טענקט איהם הילפע, אונד אין זיינעם נארנעם לאסט ער איהרע פיינדע איינזינקען,

אין זיינעם נארנע האט ער מצרים געדעמיטהיגעט, אונד איך אוים דער טיפען גרובע הערויס געצאגען; איינע אללמאכט אונד לאבעס טפרוך איזט גאָטט!

לו אויף איהן האררעט איינע זעעלע, ער איזט איינע עהרע אונד איין ערהאלטער; איהם וואר איינער זעעלע קוואַער בעקאננט, ער טוועבטע איבער לייכטעם געוואָלקע אום איך אין רוהע צו זעצען, ער ערבארמטע זיך איינער אונד פערנאהם איין לייזסע געבעט; ער ברמכט זיינע גנאדע אונד

טרייע

פָּעַל דַּר מְעוֹנִים· כָּאֵזוֹר בְּמָתְנַיִם נְתוּנִים· לוֹ דְבֵקִים וּבְצִלּוֹ לָנִים:

לָנִים וּמִסְתּוֹפְפִים בְּצֵל אֵל· (מְשׁוּכִים אַחֲרֵי אֵל)·וּבְצוֹרְרֵיהֶם נִלְחָם הָאֵל·

וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל:

מוֹתַחַת גָּבְהֵי מְרוֹמִים· נוֹטַעַת אַדְנֵי הֲדוֹמִים· סוֹעֶרֶת שְׁאוֹן יַמִּים· עוֹרֶפֶת הֲמוֹן קָמִים· פּוֹרַעַת דִּין עֲנָמִים· צוֹדָה מְחַבְּלִים כְּרָמִים· קוֹלַעַת עַד צִית רָמִים· רוֹטֶשֶׁת עַד חוּג תְּהוֹמִים· שׁוֹפֶטֶת דִּין יְתוֹמִים· תְּהִלָּתוֹ תָּמִיד הֱיוֹת נוֹאֲמִים:

נוֹאֲמִים שְׁלוֹל חֵילָם בְּלֵב מְקֻשֶּׁה· כְּסִכְּרוּ בְּיַד אֲדוֹנִים קָשֶׁה·

אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה:

תודה

מותחת מוסב למעלה וירא ישראל את היד הגדולה המותחת כמש"כ בישעי' וימתחם כאהל לשבת. נוטעת ע"ש לנטוע שמים וליסוד ארץ דישעי'. אדני הדומים מצוקות הארץ. אדני ע"ש על מה אדניה הטבעו דאיוב. הדומים ע"ש והארץ הדום רגליו דישעי'. עורפת הורסת ל' הוא יערוף מזבחותם דהושע. צודה יד ה' צודה את המצרים המחבלים כרם ה' צבאות והוא עפ"הכ בשה"ש אחזו לנו שועלים וכו' וכדאי' במ"ר שם. קולעת עד צית גרסי' ביו"ד וכן הוא בכ"י ופי' כנגד וזרקו משה השמימה תרגומו ויזרקיניה משה לצית שמיא. ופי' המאמר יד ה' קולעת את המצרים כנגד השמים כדאי' בילקוט בשלח סוס ורוכבו מגיד שהסוס קשור ברכב ורכב קשור בסוס ועולין למרום ויורדין לתהום ואין נפרדין זה מזה. רוטשת משברת ל' ועולליה ירוטשו דישעי'. נואמים שלול חילם הם שאמרו לשלול שלל ולבוז בז. כסוכרו ביד אדונים קשה אלו המכות כדאי' בילקוט ישעי' בפ' משא מצרים:

תודה

דען אויגעבען, זיא זינד איהם שטעטס ערגעבען זיא רוהען אונד וואָהנען זיך אין זיינעם שאָטטען;
זיא זאָגען דעם אַללמאֶכטיגען נאַך, ער שטריטט אויך ווידער איהרע פיינדע אונד ישראל זאַהען

מותחת דיא האַנד גאָטטעס, וועלכע דיא האָהען היממעל אויסגעדעהנט דיא פפיילער דער ערדע איינגעזענקטע; דיא האַנד, וועלכע דאַז מעער שטירמיש ווערדען ליעס, אום דיא אָלמעכטיגען פיינדע צו שטירצען, פֿעראיבטע גע־רעכטליכע שטראַפע ווידער מצריים; דיא, וועלכע דיא וויינבערגע (ישראל) אויסראָטטען וואָללטען וואורדען אין דיא ענגע געטריבען; זיא שליידער־טע ביז אין דיא הימעלס האָהע, אונד שמעטטערטע זיא ווידער

איטטע

בקצת קהלות אומרים אל נא. וי"א שלא לאמרו מפני שמעשה ידיו של הקב"ה טבעו בים:

אֵל נָא לְעוֹלָם תֵּעָרַץ · וּלְעוֹלָם תְּקֻדָּשׁ · וּלְעוֹלְמֵי
עוֹלָמִים תִּמְלוֹךְ וְתִתְנַשֵּׂא · הָאֵל מֶלֶךְ נוֹרָא מָרוֹם וְקָדוֹשׁ ·
כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים · מַלְכוּתוֹ נֶצַח ·
נוֹרְאוֹתָיו שִׂיחוּ · סַפְּרוּ עֻזּוֹ · פָּאֲרוּהוּ צְבָאָיו · קַדְּשׁוּהוּ
רוֹמְמוּהוּ · רֹן שִׁיר וָשֶׁבַח · תֹּקֶף תְּהִלּוֹת תִּפְאַרְתּוֹ :

כ' פרקים סדורים כא"ב והשר"ק חליפות.

מן וּבְכֵן וַיּוֹשַׁע יְיָ בַּיּוֹם הַהוּא :

אֲצוּלִים מִפֶּרֶךְ סוֹנִים · בְּחוֹזֶק יָד וְנִסְיוֹנִים ·
גּוֹי שׁוֹמֵר אֱמוּנִים · דֵּעָה וְחָכְמָה חֲנוּנִים ·
הַהוֹגִים בִּיקָרָה מִפְּנִינִים · וּמִצְוֹתֶיהָ וְהוֹרָיוֹתֶיהָ
מְבִינִים · זְמִירוֹת לָאֵל נוֹתְנִים · חֶבֶל נַחֲלָתוֹ
מְכֻנִּים · טְפוּלִים בּוֹ וְעָלָיו נִשְׁעָנִים · יוֹדְעִים מַה
פעל

אצולים מופרשים ומובדלים מעבודת פרך של מצרים. אצולים לי הלא אצלת לי ברכה. סונים ע"ש ממגדל סונה דיחזקאל והוא שם מחוז במצרים. שומר אמונים שלא דחקו את הקץ. ביקרה מפנינים תאר לתורת ה' במשלי. טפולים בו כלוים אליו. כאזור במתנים לה"כ בירמי' כאשר ידבק האזור וכו' :

מותקת

יא, דער עוויגע רעטטעטע אן דיעזעם טאגע

אצולים דיא ישראל, וועלכע פאן דער שווערע ארבייט דער מצריים אבגעזאנדערט ווארדען ; דאס פאלק, וועלכעס דורך גאטטעס שטארקע מאכט אונד וואונדער בעפרייעט וואר, דיעזע טרייע גאטטעספירכטיגע נאציאן, דיא מיט פערשטאנד אונד וויזהייט בעגינסטיגעט איזט, אונד שטעטס זיך מיט דער מעהר אלז פערלען-קאסטבארען לעהרע (תורה) בעשעפטיגעט, אום דערן פעראָרדנונגען אונד וייזען אונטעררעכט צו פרי-פען, בעשטיממטע דעם אללמעכטיגען לאבגעזאנגע. ישראל, וועלכע גאטטעס ערבטהייל גענאננט, ווערדען זיך צו איהם בעהעפטען אונד אויף איהן זיך שטיטצען, דעננען איזט בעוואוסט וואס דער אבערסטע בעוואהנער פיר זיא געטהאן ; דארום זינד זיא איהם אויך ווא איין גירטעל אום דען לענ-

דען

לַיְלָה׃ וּבְאֶרֶץ פַּתְרוֹס צְוָחָה גְדוֹלָה׃ כִּי אֵין בַּיִת בְּלֹא יְלָלָה׃ וּפֶה שֶׁאָמַר לֹא אֲשַׁלֵּחַ׃ הוּא הַפֶּה דִּגֵּן לְשַׁלֵּחַ׃ עָנָה כְּנֶאֱלַח קוּמוּ צְאוּ כִּדְבַרְכֶם לְפֶלַח׃

וְלָמָּה זֶה לַחֲשׁוּבֵי כְּאַיִן · לִקְנוֹת חָכְמָה וְלֵב אַיִן · מֻתָּרִים כְּנוֹגֵעַ בְּבָבַת עַיִן׃ שֵׂכֶל זֹאת לֹא יָבִינוּ · פּוֹטִים אֲשֶׁר בַּתְּחִלָּה הִתְקִינוּ · כְּעִקְּלוּ בְּסוֹף כָּךְ נִדּוֹנוּ׃ זין שְׂעִיר וּטְפוּלָיו אֲשֶׁר לַחֲרָבָה · נִתְכַּוְּנוּ מֵרֹאשׁ וְעַד קִצְבָה · מַה יַּעֲשׂוּ בְּלַהַט הַיּוֹם הַבָּא׃

בפפד"מ ובקצת קהלות א"א זה:

חו"ק בַּעֲטוֹתוֹ קִנְאָה בִּלְבֹשׁ נָקָם · לְהָרִיעַ וּלְהַצְרִיחַ מְקוֹמָיו לְהִתְנַקֵּם · שִׁבְעָתַיִם יָשִׁיב אֵל חֵיקָם · קָדוֹשׁ׃

אל

ימים. העיר וחכה גרסי' באית ופי' שאמתין להם אולי ישובו וכ"ג במ"צ ובכ"י: ולא שע ולא פנה. כנאלח כאיש משחת. לפלח לעבוד את ה'. לחשובי כאין עש"כ בי' כל הגוים כאין נגדו. מותרים שהתרה בם הקב"ה ואמר כל הנוגע בכם כנוגע בבבת עינו. פוטים מצרים. בתחל בתחילה התקינו לישראל טובות גדולות שהיו להם אכסנאי בשעת הדחק. כעקלו כאשר עיותו בסוף והפך לבם לשנוא כדונו כך: מכ"ש שעיר וטפוליו ר"ל הגלויים אליו אשר נתכוונו לחרבה מראש ועד סוף עאכ"ו:

אצולים

געדעמיטהיגט, אונד האַרטע גאָטטעס בעפעהל ניכט אַן, צור לעטצטען פלאַגע אַבער צערבראַך דער שטאַב דער רוכלאָזיגקייט. פאָן זיינער לאַגר־שטאַטטע שטונד ער דעם נאַכטס אויף, אין גאַנצן מצרים וואַר איין גראָססעס יאַממערגעשרייא, עס וואַר קיין הויז אָהנע אונגליק; דער נעהמליכע אונד וועלכער שפראַך: איך וויל ישראל ניכט ציהען לאַססען, וואַר, דער זיא הערנאַך באַט אונד וויא איין אונגליקליכער טריע: מאַכט אייך אויף! ציהעט פאָרט, וויא איהר געשפראָכען, אום גאָטט צו דיענען.

ולמה צו וואַס זאָלל נון אַלל דיעס פיר דען ניכטס געלטענדען מענשען דיענען, אום ווייזהייט צו ערווערבען? דאַפיר ער דאָך קיין הערץ האַטטע. אַלל דיעזע, וועלכע געוואַרנט וואָרען דאַז וואָהל בעוואַכטע פאָלק ניכט צו בעריהרען, בעגריפפען אַבער דיעזעס ניכט; דיא מצריים, וועלכע אַנפאַנגליך ישראל אין גוטען שטאַנד געזעצט האַבען, וואורדען הערנאַך אויף עבען דיעזע אַרט בעשטראַפט וויא זיא שולדט געטהאַן האַבען. שעיר אונד דעססען מיטגענאָססען, דיא פאָן יעהער דען געדאַנקען האַטטען ישראל צו פערניכטען, וויא ווירד עז איהנען אויסגעהען אַם צאָרנטאַגע דער צוקונפט?

ולא בכח לפי הגדלה׃ החל בבעלי זרוע
תחלה׃ כי אם בענוה גדולה׃ ואות ומופת שלח
להראות׃ והקשה ערף והכביד תלאות׃ אז
הכהו מכות גדלות ונוראת׃ נאור אף לפי חמתו׃
לא עבר דין אמתו׃ כי אם בישר מדתו׃

נגע אשר בסוף הבעיתו׃ בו הקדים תחלה להתרוהו׃
ומקץ לקץ האריך עברתו׃ יה מכה לא הכהו׃ עד שלא
קדם והתרהו׃ ואחרי כן שלח והלקהו׃ ירח הקצב לכל־
מכה׃ ושלשת חלקים העיד וחכה׃ ורביעית החדש
שמשה המכה׃

מחץ בו מחצות תשע׃ ולא נכנע ולא שע׃
ובעשירית נשבר מטה הרשע׃ מערש יצועו קם
לילה

גזרה של ד׳ מאות שנה והעמידו על רד״ו . ועל תנין על פרעה התני׳ הגדול.
לא עבר דין אמיתו לא העביר מכנגד עיניו דין אמת שלו . נגע אשר בסוף
הבעיתו זו מכת בכורות . בו הקדים תחילה להתרותו כה אמר ה׳ וכו׳ הנה
אנכי הורג את בנך בכורך בפ׳ שמות וכפי׳ רש״י שם . ומקץ לקץ מקץ מכה
זו לקץ מכה אחרת . ירח הוקצב כמו שפי׳ רש״י בפ׳ וארא בפ׳ וימלא שבעת
ימים

ולא ניכט מיט פֿאָללער מאַכט אונד זיינער גראָססע נאָך טריטט גאָטט
אַנפֿאַנגליך מיט דיזען געוואַלטטהאַטערן, זאָנדערן מיט גראָססער בעשיי-
דענהייט. ער ליעס איהן צו ערסט וואונדער דורך זיינע באָטען (משה
אונד אהרן) זעהען, ער (פרעה) ווארדע האַרטנאַקיג אונד בעשווערטע ישראל
דורך אַרבייט, אַלזדאַן פלאַגטע איהן גאָטט מיט גראָססען אונד פֿורכטבאַ
רען איבעלן. דער לייכטענדע טאַפּפֿער האַט זיין טרייעס געריכט ניכט
איבערגאַנגען, זאָנדערן ער שטראַפֿטע איהן נאָך געביהרליכעם מאַאססע.
נגע גאָטט האַט איהן ניע מיט איינער פלאַגע ערשיטטערט, עהע ער
איהן געוואַרנט האַטטע, אונד צווישען איינער אונד דער אַנדערן היעלט
ער זיינען צאָרן איננע; פֿאָר יעדער פלאַגע האַטטע ער איהן בעדראָהעט,
הערנאַך ערפֿאָלגטע ערזט דיא פלאַגע. ער בעשטיממטע איינען מאָנאַט צו
יעדער פלאַגע. דרייא פֿירטעל מאָנאַט לאַנג האַטטע ער איהן געוואַרנט אונד
זיבען טאַגע לאַנג היעלט יעדע פלאַגע אַן.
מחץ ער פֿערוואונדעטע זיא מיט דרייא פלאַגען, דעננאָך וואַרד ער ניכט
גדעהמיטיהיגט

יָקְשׁוּ צָרֵי עַיִן בְּבֶצַע · וּמֵאֲנוּ פְּרוּסָה לְרָעֵב
לְבְצַע · וְהֶאֱרִיכוּ וְקִצְּרוּ אֶת הַמַּצָּע׃ יָד קָפְצוּ מֵעָנִי
וָדָל · וְעוֹבֵר אֹרַח מֵעֲלֵיהֶם חָדֵל · וְכָבֵד חֵטְא
וְעָוֹן גָּדַל׃ קִלְקְלוּ צַעֲדֵי יֹשֶׁר לְסַלֵּף · וְאוֹצָרוֹ הַטּוֹב
עֲלֵיהֶם חִלֵּף · וַהֲפָכָם מִשֹּׁרֶשׁ דּוֹרוֹת לְאַלֵּף׃

קַחַת מוּסָר מֵאֲנוּ צוֹעֲנִים · וְלֹא לָמְדוּ דַּעַת מִקַּדְמוֹנִים ·
הֵרֵעוּ מִכָּל־אֲשֶׁר לְפָנִים׃ לְהָצוּ בְּמֶרֶר זֶרַע חֲסִידָיו · וְגָזְרוּ
גְּזֵרוֹת לִבְנֵי יְדִידָיו · וַיַּרְא יְיָ וַיְעוֹרֵר חֲסָדָיו׃ לְמַלְּאוֹת דְּבָרוֹ
וּלְהָחִישׁ עֶזְרָה · אָחוֹר הֵשִׁיב חֶשְׁבּוֹן גְּזֵרָה · וְעַל תַּנִּין
שָׁפַךְ עֶבְרָה׃

ולא

פי׳ רשי׳ באיוב . כד בכד מדה במדה הם אמרו פן נפוק ויפק ה׳ אותם משם . יקשו לי׳ מוקש שמו פחים ומוקשי׳ לעני ואביון למען בצוע בצע. צרי עין אנשי סדום שהיתה עיניהם צרים באורחים. והאריכו וכו׳ היה להם מטה להשכיב בה את האורח ואם היה ארוך מן המטה היו חותכין ממנו לקצרו ולהשוותו אל המטה ואם היה קצר מן המטה מותחין אותו כדי להאריכו כדאי׳ בילקוט לך לך רמז ע״ן. ואוצרו הטוב מטר השמים הפך עליהם לגפרית ואש. דורות לאלף ללמד לדורות הבאים. צוענים מצרים . למלאות דברו אשר דבר בין הבתרים . אחור השיב חשבון

גזרה

יקשו דיא סדומייס פערהאַרטעטן זיך וועגן איהרער רייכטהיאוער אונד וואַרען גייציג, דעם הונגריגען האַבען זיא איין שטיק בראָד פערזאַגט, דעם אַרמען אונד דירפטיגען לאַגען זיא דיא האַנד צוריק, דען פאָרבייא־ציהענדע גאַסט איעדען זיא, איהרע זיטטען אונד פערברעכען וואַרד גראָס, אונד דיא גראַדע באַהן פערדאַרבען זיא; גאָטט אַבער האַט זיינע גיטע איהנען ענטצאָגען, אונד זיא אויס דער וואורצעל געראָטטעט, אום דיא צוקינפטיגען געשלעכטער דאַדורך צו בעלעהרען.

קחת דיא מצריים וואָללטען קיינע לעהרע אננעהמען, אונד דורך דיא פאָרהערגעהענדען ניכט פערנינפטיג ווערדען; זיא האַנדעלטען נאָך שלעכטער אַלז איהרע פאָרגאַנגער, דיא נאַכקאָממען דער פראָממען פאָרעלטערן אונטערדריקטען זיא דורך שווערע אַרבייט, אַבער דיא זאַהנע זיינער געליעבטען בעשלאָססען זיא באָזע דינגע; דער עוויגע זאַה דיעזעס, זיינע גנאַדע ערוואַכטע אין איהם; אום זיין פערשפרעכען צו ערפיללען אונד זיינע הילפע צו בעשלייניגען, ער שטעללטע דיא יאַהרסצאַהל איהרעס עלענדעס צוריק, אונד ליעס זיין צאָרן איבער דען דראַכען ערגעהן.

ולא

בַּעֲלֵי זְרוֹעַ הֵהֵלּוּ לָרוֹב · וַיֹּאמְרוּ לָאֵל סוּר מִקָּרוֹב · כְּמִלֵּא בָתֵּיהֶם טוּבוֹת רוֹב : בָּעֲטוּ בְּאֵד עוֹלֶה מִן הָאָרֶץ · וְנִאֲצוּ לְמַמְטִיר עַל הָאָרֶץ · מַה לָּנוּ לְמִטְרוֹת עָרֶץ : רָם מָתַח דִּין בָּהֶם · וּמִטְרוֹת עוֹז שָׁפַךְ עֲלֵיהֶם · וַיִּמַח אֶת כָּל־יְקוּמֵיהֶם :

רָמָה רוּחַ יוֹשְׁבֵי שִׁנְעָר · וְלַעֲלוֹת לַשַּׁחַק לִבָּם נִבְעַר · וְהֱפִיצָם בְּרוּחַ סוֹעָה וָסָעַר : בַּד בְּבַד דָּרַע פֶּרַע שְׁאוֹנָם · וָנֶפֶץ מוּל נֶפֶץ דָּנָם · וּבָטְלָה עֲצָתָם כְּפֶלֶג לְשׁוֹנָם : בַּאֲשֶׁר הֵם בְּשָׂפָה זָרוּ · וּבַאֲגֻדָּה אַחַת כֻּלָּם נוֹעָדוּ · בָּלַל לְשׁוֹנָם וּמִשָּׁם נִפְרָדוּ :

יקשו

כמו הנגלה כגליתי דעלי וכן כאן הכה על אשר פרצו גדר העולם ע"כ פרץ מי הים בגבולם כדאי' במדרש אמר הקב"ה אתם עשיתם ע"ז וקראתם לשמכם אף אני אקרא למי הים לשמי וכו' שנאמר הקורא למי הים וישפכם על פני הארץ ה' שמו. לבלתי פלוח שלא לעבוד לזולתו. בעלי זרוע דור המבול שמלאו את הארץ חמס. ויאמרו וכו' לה"כ. באיוב ויאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיך לא חפצנו. ועל דור המבול נאמר. כמלא וכו' גם זה באיוב והוא מלא בתיהם טוב. בעטו בטובותיו של הקב"ה ואמרו אין אנו צריכים לו אפי' לטפת גשמי' כי אד יעלה מן הארץ כמו שפי'

בעלי אַז: דיא אָנשטיגען זיך פערזעהרטען אונד שפראַכען: דאָס גאָטט פֿאָן איהנען וועג געהען אונד זיך ניכט איהנען נאָהערן זאָללטע, אַז: איהרע הייזער מיט גוטעם אָנגעפֿיללט וואָרען פֿערשמעהטען זיא דען דונסט, דער אויז דער ערדע אויפשטיעג; זיא ערלירנטען גאָטט, דער אויף ערדען רעגנען ליעס, אונד שפראַכען: צו וואָס בעדירפֿען וויר דעס שטאַרקען רעגענס? דער ערהאַבענע גאָטט היעלט איין לאַנגעס שטראַפֿגעריכט איבער זיא, אינדעם ער דען שטאַרקען רעגענגוס איבער זיא שטירצטע אונד איהר דאַזיין פֿערטילגטע.

רמה דיא בעוואָהנר שנער'ס וואורדען האָכמיטהיג אונד איהר איננערעס רייצטע זיא דען היממעל צו בעשטייגען, גאָטט צערשטרייעטע זיא אַבער דורך זיינען אָנשטיגען שטורמווינד, נאַך גערעכטעם מאַאסע בעשטראַפֿטע ער איהרע שלעכטען האַנדלונגען אונד ריכטעטע זיא; ער פֿערניכטעטע איהרע ראַטהשלאַגע אינדעם ער איהרע רעדענסאַרטען אין ווידערשפרע-כונג בראַכטע; דאַ וויא זיא מיט דעם רעדען זינדיגטען אונד אין איינעם בונד זיך פֿערזאַממעלטען, דאַ האַט ער אויך איהרע שפראַכען פֿרראַיטט, אונד זיא אויף דער ערדע צערשטרייעט.

יקשו

פאָלגענדר פיוט ווייזט אָן, דאַס גאָטט דיא רוכלאָזען ערזט נאַך פאָללעם מאַאַסע איהרער זינדען בעשטראַפט האַטטע, אַלז וויא בייא דער זינדפֿלוטה (דור המבול) אונד בייא דען צערשטרייטען פֿאָלקערן (דור הפלגה), אונד דענכאָך נאַהאַם מצרים קיין בייטפיעל דאַראַן, ביז צו איהרער גאָנצליכען אויסראָטטונג.

שם המחבר חתום בראשי החרוזות כפול משה ברבי קלונימוס

מַה מּוֹעִיל רֶשַׁע בְּעָלָיו · וּמַה יָּעוֹז זֵד בְּמַעֲלָלָיו · פְּנֵי מְשַׁלֵּם לְאִישׁ כְּמִפְעָלָיו: מֶרֶד הַיּוֹצֵר לַעֲרוֹךְ חוֹמֶר · נוֹכַח יוֹצֵר כֹּל בְּאוֹמֶר · רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ בְּיָדוֹ שׁוֹמֵר: שִׁכְנוֹ שֵׁת בִּרוּם עוֹלָם · מֶמְשַׁלְתּוֹ עַל כָּל הָעוֹלָם · מִי הִקְשָׁה אֵלָיו וַיִּשְׁלָם: שְׁלִישִׁים פָּתְחוּ רִאשׁוֹן לְקַלְקֵל · אָצוּ סְלוֹל אֹרַח לְעַקֵּל · שֵׁם אֵל בֶּאֱלִיל לְהָקֵל: הַעַל (אֵלֶּה) פָּרְצוּ גֶּדֶר עוֹלָם · פָּרַץ מֵי הַיָּם בִּגְבוּלָם · וּשְׁטָפָם וְאִבְּדָם מִן הָעוֹלָם: הֶרְאָה בָם דִּין לַדּוֹרוֹת · לְבִלְתִּי פְּלוֹחַ לְפָל יְצִירוֹת · כִּי אִם לְקוֹרֵא הַדּוֹרוֹת:

בעלי

מה מועיל וכו' מבואר. שלישים הדור השלישי והוא דור אנוש. אצו מהרו ושכחו אל סלול ארח דרך סלולה. לעקל לעוות ל' משפט מעוקל דחבקוק. להקל ל' אב ואם הקלו בך דיחזקאל ר"ל שחללו שם ה' וקראו שמות האדם ושמות העצבים בשמו של הקב"ה. העל (אלה בס"י ל"ג ליה) פרצו יש תמיהות שהן קיימות כמו

מה וואַס היללפט דעם מענשע זיינע באָזהייט? וואַרום זאָלל דער אוטה־ווילליגע מיט זיינען דרייסטען האַנדלונגען אין דער געגענוואַרט־גאָטטעס ערטרייטען, דער יעדען נאַך זיינע טהאַטען בעלאָהנט? קאַן דער אוים לייאַנען בעשאַפֿפֿענע מענש געגען גאָטט ווידערשפענסטיג זיין, געגען דען שאָפפֿער דער מיט איינעם וואָרטע אַללעס בעשאַפֿפֿען, אונד דעם מענשען זעעלע אין זיינער האַנד בעוואַהרט? זיינען וואָהנזיטץ האַט ער אין דער וועלט־האָהע פֿעסטגעזעטצט, זיינע רעגירונג רייכט אין דער גאַנצען וועלט, ווער קאַן זיך איהם ווידערזעטצען, אונד אונבעשטראַפֿט בלייבען?

שלישים דאַז דריטטע געשלעכט וואַר דאַז ערסטע, דאַז אונרעכט האַנדעלטע; זיא איילטען, אום דען געבאַהנטען וועג צו פֿערדרעהען, פֿער־רינגערטען גאָטטעס נאַמען דורך אַבגאָטטערייא, וויל זיא כון דורך דיעזעס דיא נאַטורגרעכען איינריסען, האַט גאָטט אין איהר בעצירק דיא וואַססער קאָמען לאַססען, וועלכע זיא איבערשוועמט אונד פֿאַן דער וועלט אויס־געראָטטעט האַבען; ער גאַב דאַדורך דער נאַכוועלט איין בייטפיעל, דאַס זיא ניכט אַללע בילדר אַנבעטען זאָללען, זאָנדערן דעניעניגען, דער פֿאָלגענדע געשלעכטער בערופֿט.

עָלוּ מֵהֲלָשִׁים שִׁבְעִים · וְסִגְּלָם לוֹ לְחֶבֶל נַחֲלָה מְקֻבָּעִים · וּכְתָבוּ גֵּרוּת וְעִנּוּי וּקְבָעוּם קוֹבְעִים · נִתְגַּלְגְּלוּ רַחֲמָיו לְסוֹף שְׁלֹשִׁים שָׁבוּעִים · וַיֵּט חֶסֶד עַל בְּנֵי רִבֵּעִים · וְהִטָּה אֹזֶן וְסָכַת שִׂיחַ מְשַׁוְּעִים · וַיִּקַץ כְּיָשֵׁן וַיַּךְ צָרָיו בְּגְוָעִים · הַכֵּה וּפָצוֹעַ בְּכָל־מַכָּה וַאֲבַעְבֻּעִים · וְאַחֲרֵי כֵן שִׁלְּחָם בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל שְׂבֵעִים · בְּפָז וּבְכֶסֶף וּבְזָהָב וְכָל־מִינֵי צְבָעִים · וְעוֹד מָסַךְ בְּקִרְבָּם רוּחַ עִוְעִים · וַיְסִיתֵם רְדוֹף אַחֲרֵימוֹ בְּשִׁרְיוֹנוֹת וְכוֹבָעִים · וְאָז עָלְתָה חֲמָתוֹ וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אוֹנָם וְשִׁקְּעָם בְּטִבּוּעִים · וְנָפְלוּ וְנִשְׁבְּרוּ כְּשֵׁבֶר נֵבֶל לְמַבּוּעִים :

קהל וחזן בִּגְזֵרַת **חַי וְקַיָּם**

נוֹרָא וּמָרוֹם וְקָדוֹשׁ:

ק״וח חֲכַם לֵבָב וְאַמִּיץ כֹּחַ · מִי יוּכַל אֵלָיו לִנְכּוֹחַ · אֲשֶׁר בְּיָדוֹ הַגְּבוּרָה וְהַכֹּחַ · קָדוֹשׁ :

אומות ל׳ חולש על גוים דישעי׳ ובמסכת דשבת מפילין חלשים על הקדשים. מקביעים גם הוא ל׳ פיוס וגורל כמו הממונה אומר להם הצביעו דיומ׳. וסגלם לו לקחם לו לסגולה. וכתבו כאשר נתחייבו להיות גרים ועבדים. וקבעום קובעים צכו את כחם וקצרו ימיהם ל׳ וקבע את קובעיהם נפש דמשלי. שלשים שבועים רד״ו שנים שהם שלשים שמיטות. בני רבעים ע״ש ודור רביעי ישובו הנה. וסכת ושמע ל׳ הסכת ושמע ישראל. רוח עועים שם חולי של טרוף הדעת. כשבר נבל כתות. למבועים למבועי מים. חכם לבב וכו׳ לה״כ באיוב. מי יוכל אליו לנכוח לעמוד נכחו ולהליך כנגד רצונו :

קהל קם על רבו קמיו ללזות· לחמת לוחמיו והכנעת אותם להבזות· חזן נעם זמירות בטא לך להזות· יחד ושר את השירה הזאת:

קהל מכלל יופי על משפטו יחדש· ועוד גוך בו כקדם יתחדש· חזן שיאו למעלה למעלה ירום ויגדש· סלה בתוכו נשיר שיר חדש:

ימלך יי לעולם אלהיך ציון לדר ודר הללויה:

ואתה קדוש יושב תהלות ישראל: (אל נא)

דער פייטן בעטרייבט, דאס גאטט טאן זאגע פאר דער וועלטשאפפונג אין געדאנקען האטטע ישראל צו בעשאפפען, אונד איהנען זיינע איאוער-ווארענדע גיטע צו צייגען, אונד זיא נור צור שקלאפעריי אין מצרים בע-שטראפטע, אום זיא הערנאך איט גראססען וואונדער הערויס צו פיהרען אונד זיא איט גראססען רייכטהיאער צו בעשענקען.

קהל אדני חלד עד לא טבועים· וטרם תלולי רום לאהל קבועים· מאז העלה במחשבת דגלי רבועים· היות לו מכל־אום תבועים· ובהמלך לבראת יציר ראש טבעים· בעדם חלו מלך ומשרתיו מצביעים· ומאז בחלקו עלו

וכאשר הגבר הוקם על. רבי קמיו כמש"כ בתהלי' ג' רבים קמים עלי. ללזות שהיה להם ללזות שפתים. בטא דבר כמו ויבטא בשפתיו. להזות גם זה ל' דבור כמו כן יזה גוים רבים דישעי'. מכלל יופי תאר לציון· שיאו רומו כמו אם יעלה לשמים שיאו דאיוב. ויוגדש ויגבה ל' גדיש גבוה וכל ל' גדישה הוא הפלגת תחום המדה.

אדני חלד מצוקי ארץ והוא ל' הכתוב באיוב על מה אדניה הטבעו. תלולי רום גבהי שמים. תלולי ל' הר גבוה ותלול. רום השמים הרמים· לאהל קבועים כמש"כ בישעי' וימתחם כאהל לשבת. דגלי רבועים ארבעה דגלי ישראל שעלו במחשבה להבראות קודם שנברא העולם. תבועים כשאלים ונדרשים. ובהמלך כאשר נתיעץ עם המלאכים לברא אדה"ר יציר כפיו וראש הנטבעים בחותם המלך. חלו התחילו ופי' שהתחיל המלך זה מלכו של עולם ומשרתיו המלאכים להיות מצביעים ומפילי' גורלות על ישראל ולראות לאיזו ממשלת יעלו. ומאז עלו לחלקו של הקב"ה· מחלקים שבעים משבעים גורלות של שבעים

שומעי שמעך רגזו וחלו ממוראך : גודל
נוראותיך מי יוכל לספר· רבו עד למאוד ועצמו
מספר· דיו הים וכל יציר סופר· קצת נוראותיו
לא יוכלו לחוק בספר : הלוך חמש מאות
קפצת ממעונך· צורריך הצמת כהרעו בטלאי
ענקך· ובמחמדי בטנם לא חסה עינך· פטרי
רחם וראשי און בענקך : זעכם בעשר בחמש יד
הגדולה· עולות אחת לחמש בעבות גדלה·
חספו זרוע אשר מאד גדלה· סעפם על אחת
חמש בגדולה : טבועים ביון מצול בתלול
הגשיר· נגף אבן הסר ועקוב הישיר· יון ישע
מציון שלח וחדש נשיר· כתר לך לתן כאז ישיר :

קה"ל חרשו יושבי חרשת לאבד יפה וברה·
נתוש ואבד שם ושאר בגבורה· יון נחל קישון
גרפם וזרועם נשברה· אז לבשה רוח
ושרה דבורה :

קם

אלו כל הימים דיו וכל היצורים סופרים. הלוך חמש מאות הוא מהלך שבין שמים לארץ. בטלאי ענק בילדי עמך. ענק נאנק. וראשי און ראשית אונם. בענק בענותך כלומר כאשר ענית. זעכם הפך בהם ומיעט אותם ל' ימי נזעכו דאיוב. בעשר בעשר מכות. בחומש באצבע אחד מחמש אצבעות. עולות אחת לחמש ר"ל ה' פעמים ככה כי כל מכה היתה של חמש מכות כר' עקיבא. בעבות שהיו המכות כעבותות כפולות חמשה. חספו וכו' וכאשר חשף את זרוע קדשו על הים. סעפם הכרית סעיפיהם הגדולים והנטישות ובער אותם מן העולם ל' מסעף פארה דישעי'. על אחת חמש כי על הים לקו חמישים ומאתים מכות. טבועים עתה הוא מדבר על עסקי עתה. הטבועים בגולה כביון מצולה. הגשיר עשה להם גשר ודרך ישר והוליכם אל הר גבוה ותלול זה בה"מ. כנגף אבן כנוי ליצה"ר. ועקוב הישיר לה"כ בישעי' והיה העקוב למישור. חרשו שבו יושבי חרושת יבין מלך כנען וסיסרא שר צבאו. קם על זה דוד כמש"כ
ונאם

מִשְׁפָּט הַכָּתוּב בְּחִסּוּף • הֵשַׁב גְּמוּלָם בְּזָדוּ בְּעַם הַכָּסוּף • חזן דֶּרֶךְ הֵסֵב לִגְאוּלֵי בִּזְרוֹעַ הֶחָשׂוּף • גִּלְגְּלָם הַמִּדְבָּרָה דֶּרֶךְ יַם סוּף:

קהל מַעֲלָלָיו בְּקָהָל עִם תָּמִיד אֲרַנֵּן • בַּבֹּקֶר לְהַגִּיד חַסְדּוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ בְּהִתְלוֹנֵן • חזן אוֹרוֹת טְלָלֵי תְחִי מֶנּוּ אֶתְחוֹנֵן • אֲטוּמִים לְהַחֲיוֹת עִם בְּצִלּוֹ מִתְלוֹנֵן:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אין פאָלגענדעם פיוט בעטען וויר אויך דיא פאָרזיגע ערלעזונג, דאס וויר אויך האָזרהאַן איין נייעס געדיכט זינגען ווערדען, זאָ וויא אונזערע פאָרעלטערן דבורה אונד דוד, וועגען דער איהנען גראָססען געשעהענען וואונדער, געזונגען האַטטען.

מיוסד ע"פ א"ב ב"ש ובסוף חתום שם המחבר קלונימוס

קהל אָיוֹם וְנוֹרָא מִי לֹא יִרָאֲךָ • תּוֹעֵי לֵב לֹא הִכִּירוּ מוֹרָאֲךָ • בַּחוּרֵי אָוֶן וּפִיבֶסֶת דִּין בְּהַרְאֲךָ •

שומעי

בישעי'. מלעדי זאת שנת שחשבו להשיג מלעדי ישראל. זאת תאר לכנ"י ע"ש זאת קומתך דשה"ש. טכסים ל' תקון וקישוט בסדר וערך כאה. גיסיו קהליו. כגוייסו כאשר נקהלו. חן חזה: זאת הכלילה תחת זאת ההשלכה. בחסוף בגלוי. משפט הכתוב כי בדבר אשר זדו עליהם. בעם הכסוף בעם הנחמד. אורות גשמים וטללים של תחה"מ. אטומים שוכני עפר. להחיות לחיי עולם:

איום ונורא וכו' עפ"כ בירמי' מי לא ייראך מלך הגוים וכו'. און ופיבסת מקומות בארץ מצרים ונזכרים ביחזקאל. ובפ' מקץ פוטיפרע כהן און. די היס אלו

אָפפענטליך אַן געטריעבען האַט; ער פערגאַלט איהנען אויך איהרע אונטהאַטען, מיט אָפפענטליכער אַכט האַט ער דיא עו לאָזטען אויף איינען אויסווועג געפיהרט, אונד פיהרטע זיא אין דיא וויסטע אויף דעם וועג צום ראָטהען מעערע.

מעלליו זיינע טהאַטען וויל איך שטעטס אין פאָלקסאמלונגע פרייזען, זיינע גיטע דעם מאָרגענדס אונד זיינע טרייע דעם נאַכטס פערברייטען, דאָס ניכט דעם לעבענדען טהויא פאַן איהם ערביטטען, פיר דיא, וועלכע אים גראַבע אונטער זיינעם שאַטטען רוהען.

צְלוּל כְּחָבוּ מַשְׁלִיכֵי יְאוֹר זְכָרִים · פּוֹרֵעַ פִּלְשָׁם סוּף הֱיוֹת סְכוּרִים · עֲצוֹת מֵרָחוֹק אָמֵן לְעַם נָכְרִים · שִׂיחַ אֲשֶׁר שָׂח לְשֹׁרֶשׁ בְּכוּרִים ׃ נוֹאֲלוּ שָׂרֵי צוֹעַן עֵצָה נִבְעָרָה · מִצְּעָדֵי זֹאת שֶׁגֶּת לְהַפִּיצָהּ בְּסְעָרָה · לוּלֵי אֵל שֶׁהוֹצִיא חַרְבּוֹ מִתַּעֲרָהּ · כָּרְתוּ יַעֲרָהּ וּבָעֲרוּ בָהּ הַבְעָרָה ׃ יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם שָׂחַק וְהִלְעִיג לָמוֹ · טִכְסִיס גְּיָסָיו כְּגִיסוּ לָצֵאת עָלֵימוֹ · חָז כִּי בָא יוֹם גְּמוּלֵימוֹ · זֹאת תַּחַת זֹאת נִקְמַת עוֹלָלֵימוֹ ׃ וְלַעֲשׂוֹת בָּהֶם

משפט

מתעה בפי שרה של נוען להתעותו כשכור בקיאו. יפה ונרה תאר לישראל בשה"ש. כלול כחנו כאשר נתחייבו לצלול כעופרת במים אדירים. מפני שהשליכו זכורנו ליאור. פורע הקב"ה שהיה נפרע מהם מדה במדה. פלשם שקל להם כמו התדע על מפלשי עב דאיוב פי' על משקלי (ולפ"ז הוא ל' פלס ומאזני משפט כי הסי"ן שמאלית) כ"פ המגיה במ"ל. וכתב עוד י"ל ל' והתפלשו אדירי הצאן דירמי' ל' גלגול. סכורים סגורים. לעם נכרים מבין מצרים כדדרשינ' ויהי שם לגוי מלמד שהיו מצויינין שם. שיח אשר שח הדבר אשר דבר לא"א שהוא עקר שרשם של ישראל בכור ראשית תבואתה. נואלו וכו' לה"פ בישעי'

זיין פרעה איררע געלייטעט, אום דיא טאָגע ווייטערע נאַכיאָן צו פערפֿאָלגן, דיא מצרים וואַרען דהאַלז טאָן צום ערטראָנקען פֿערהורטהייט, אַלז זיא דיא אחנסנפער זאָגען אין דען פֿלוס וואַרפֿען. דער אַללעס פֿערגעלטענדער טריעב זיא אויס מצרים אונד פֿערטלאָם זיא אין דיא אעטערס טיעפֿע ; אויס דער פֿערנע האַט גאָטט דעם אונטער אַללען היידען פֿערקאָננטען פֿאָלקע ראַטהשלאָגע בערייטעט, אום דאַז וואָרט צו האַלטען, וועלכעס ער דעם שטאַמע אברהם, דער ערסטלינג דער פֿאָלקער ישראל געגעבען האַטטע. דיא פֿירסטען מצרים'ס וואַרען נאָרריש אונד היטליג אום איהרען ענט־ שלוס צו פֿאָלליעהען, איט שטורם דען פֿוסטריטט דיעזעם פֿאָלקעס צו ער־ רייכען, אונד עז אויזאייכאַנדר צו בריגגן ; האָטטע דער אַללמאָכטיגע זיין שווערדט ניכט אויס דער שיידע געצאָגען, זאָ וואָרע דיעזער וואַלד (ישראל) גאָנצליך אויסגעראָטטעט אונד אין בראַנד געשטעקט וואָרדען. דער היאמעלטראָנער לאַכטע אונד שפאָטטעטע איהרער, אַלז זיינע פראַכטפאָללען פֿאָלקער איט האָכמוטה היגטער ישראל הערצאָגען ; גאָטט האַט געוויעזען, דאַס דער פֿערגעלטונגסטאַג אַנגעקאָמען איזט, אום זיך וועגען זיינער יונגען קינדער צו ראָכען, אום טראָפֿגעריכט געגען זיא צו איבען, וויא עס אָפּפֿענטליך

קי"ו עבדו שלח להוציא עמו בששון · שודדיהם
שת בם מכות אסון · קי"ז תמים זכר מנסה
ונמצא חסון · תולדותיו להגן נחלת אב לחסון:

ברוך אתה יי מגן אברהם:

אתה גבור לעולם אדני מחיה מתים אתה רב להושיע · מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים סומך נופלים ורופא חולים ומתיר אסורים ומקים אמונתו לישני עפר · מי כמוך בעל גבורות ומי דומה לך מלך ממית ומחיה ומצמיח ישועה · ונאמן אתה להחיות מתים ·

פֿאָלגענדער פיוט בעטרייבט, דאס גאָטט פרעה'ס פֿערשטאַנד איררע געלייטעט, דאַמיט ער זיך דורך דיא פֿערזיכערונג זיינעם אָבגאָטטעס בעטריגן לאססטע, אום ישראל צו פֿערפֿאָלגען, אונד דאַס ער דיא מצרים אינס מעער געשטירצט; וויל זיא דיא אָנגעלייבען קינדער ישראל'ס אין דען פֿלוס ווארפֿען.

מיוסד ע"פ תשרק

קי"ח תחבולות עש רב עצה וגבורה · שוכני
חלד ללמד חכמה מגבורה · רסן מתעה הרסין
שר הבירה · קהליו להקהיל לרדוף יפה וברה:

צלול

זהיה תמים והיה מכוסה בי' נסיונות. חסון חזק ותקיף כמו וחסון הוא כאלונים דעמוס . לחסון לירש ת' של ירושה אחסנתא :

תחבולות עשה הקב"ה להיפרע מפרעה שגזר כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו . שוכני חלד יושבי ארץ . חכמה מגבורה . רסן מתעה כן הוא במ"ג ובכ"י והוא לה"כ בישעי' ורסן מתעה על לחיי עמים . הרסין שר הבירה שסם רסן מתעה

עבדו ער שיקטע זיינען דיענער משה, אום זיין פֿאָלק אין פֿריעדען אויס צו פֿיהרען; איהרע רייבער וואורדען מיט טאָדטליכען וואונדען געפּלאָגט. גאָטט דאַכטע אַן דען פּראָבירטען אברהם, דער אין זיינעם גלויבען שטאַרק וואַר, ער ליעס אַזאָ זיינע קינדער דען מעכטיגען שוטץ ערבען.

תחבולות דיעזער אַללמעכטיגע אונד גראָססע ראַטהסגעבער האַט אויף פרעה פֿיעלעס גבטראַכטעט, דאַמיט דיא ערדבעוואָהנער פֿאָן זיינער אַלל- מאַכט וויזע ווערדען זאָללטען. דער וועלט אָבערסטע האַט דורך זיינען

נאָם

חָזַר בַּעַל כָּרְחוֹ עֲשׂוֹת מְשַׁלְּחֶהָ: טָפַשׁ לִבּוֹ וְנִבְעַר אַחֲרֵי זֹאת · יָעַץ רְדוֹף אַחֲרֵימוֹ לָבוֹז בְּזוֹת · כְּלֵי קְרָב נָשָׂא וַחֲרָבוֹת שְׁחוּזוֹת · לְהָשִׁיב לַעַבְדוּת אוֹם נָאוָה בַּחֲרוּזוֹת: מוֹעֵד שְׁלֹשֶׁת יָמִים חִכָּה לַחֲזוֹר · נֶהְפַּךְ לִבּוֹ בְּלֹא אָבוֹ חֲזוֹר · סְפוּנֵי גִנְזָיו פִּנָּה לְחֵילוֹתָיו לָבֹזוֹר · עָבוּר כְּבַל־לֵב אוֹתוֹ לַעֲזוֹר: פָּרָשַׁת דְּרָכִים כְּגַע עַם מְשֻׁלָּח · צִדְּדָם מֵאֹרַח פְּלֶשֶׁת טוֹב וְסַלָּח · קַלְגַּסִּים מֵרְאוֹת עַצְמוֹת זָבָד וְשׁוּתֶלַח · רִחֲקָם מִדֶּרֶךְ אוֹתָם צָר בְּשַׁלַּח:

עברו

ע"פ ויוגד למלך מצרים · ספוני גנזיו מטמוני מסתריו ור"ל שפתח לפזר לתת לחיילותיו למשוך את לבם לרדוף כדאי' במדרש ע"פ ויאסר את רכבו. פנה הריק · לבזור ל' בזר עמים דתהילי' ס"ח והבי"ת במקום פ"א . פרשת וכו' וכאשר הגיעו ישראל לפרשת דרכים שמשם מהלך לארץ פלשתים ולי"ם . צדדם הקב"ה והקיפם מאורח פלשת . קלגסים מראות וכו' פי' כדי שלא יראו עצמות זבד שותלח ושאר בני אפרים שהרגום אנשי גת. קלגסים ר"ל חיילות כ"פ בערוך וכ"פ רש"י במס' סוטה דף מ"ב . ורמז הפייטן למה שכתוב ביחזקאל בעצמות היבשות חיל גדול מאד מאד ואמרו רז"ל שהיו משבט אפרים שיצאו ממצרים לפני הקץ . והרגום אנשי גת וכמש"כ בדה"י . תמים א"א שנאמר ויהיה

מַלְזָא, ווידער זיינען ווילֶען, דיינען־וואונש פאָללציהען. נאך דיעזעם וואַרד ער באָרריש אונד ליגנטע, ער ריעטה, דאס אַמן ישראל פערפאָלגען אונד דאס איהריגע ערהָבערן אמכטע, ער טרוג וואַפפען אונד געשליפענע שווערדטר, אום דאַז פראָכטיגע געצירטע פאָלק ישראל ווידער אין קנעכטשאַפט נו ברינגען. ער האָפטע, דאס זיא נאך דרייא טאָגען ווידער נוריק קאָמאען ווערדען; דאַ דיעז ניכט געטאַהא, זאָ וואַר זיינע געזיננונג פעראָנדערט; ער רייאטע דיא קאָסטבאַרסטען דינגע אויס זיינעם טאַטגע, אום זיא זיינעם העערע פריים נו געבן, דאַמיט אַללע איינטטיאאיג איהם העלפען זאָללטען. אַלז דאס בעפרייטע פאָלק דען טיידעאעג ערריכטע, זאָ האַט דער אַלל־גיטיגע אונד זינדענפערגייהער, זיא פאָן דעם וועגע דעם לאַנד פלשתים'ס אַבגעבראַכט, דאַמיט זיא דען לייכטען גאַנג איהרעם האַלאיטהיגען פאָלקעס אונד דיא אָבערזטען זבד אונד שותלח ניכט זעהען זאָללטען; ער האַט זיא פאָם וועגע ענטפערנט, אַלז דער בעליידיגער פרעה זיא פאָרט ניהען ליעס

עבדו

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה · מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן ·

מִסּוֹד חֲכָמִים וּנְבוֹנִים · וּמִלֶּמֶד דַּעַת מְבִינִים · אֶפְתְּחָה פִּי בְּשִׁיר וּרְנָנִים · לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל פְּנֵי שׁוֹכֵן מְעוֹנִים :

פאָלגענדער פיוט פערקינדעט דיא ראַכע, וועלכע גאָטט אַן פרעה, וועגען זיינער האַלכטאוטה אונד האַרטנאַקיגקייט אויסגעאיבט, אונד, דאַס ער ישראל איט גראָסן רייכטהימערן בעשענקט האַטטע.

ווען דער היינטערסטע טאַג פסח אַן שבת געפאַללט, זאָ זאַגט מאַן אַם זיבענטען טאַג אימת נוראותיך אונד אַם אַכטען טאַג אותותיך בים אויז.

מיוסד ע"פ א"ב

אֵימַת נוֹרְאוֹתֶיךָ בְּשְׂדֵה צוֹעַן כְּהִשְׁלַחְתָּ · בַּעַר כְּסִילֶן בְּצִיר אֲשֶׁר שָׁלַחְתָּ · גּוֹי מִקֶּרֶב גּוֹי בְּמַסּוֹת לָקַחְתָּ · דְּבָרֶיךָ לְהָקִים כְּמוֹ לְאָב הִבְטַחְתָּ : הָעִיז יָהִיר וְנָאַץ מוּל שְׁלוּחֶךָ · וְגַם מִי יְיָ אֲשֶׁר שְׁלָחֶךָ · זַעַם וְעֶבְרָה בוֹ בְּאַף בְּשַׁלְּחֶךָ ·

חזר

אימת נוראותיך וכו' בער כסילן לבער ולהשבית כל רשעי שדה צען כסינים. סילן סינים בל' ארמי הנו סינים מכסף תרגומו גנו סולאכה מן סימאוהלמד בכירי במ"כ: בציר ע"י מרע"ה שהיה ציר נאמן. העיז יהיר זה פרעה איש רשע העז בפניו. טפש לבו שהיה לבו אטום כחלב. שחוזות שנוכות ול' משכה הוא אין משחיזין את הסכין בי"ט. כאוה בחרוזות לה"כ בשה"ש. מועד שלשת ימים כמש"פ רש"י

אימת נאַכדעם דוא דיינע פורכטבאַרען טהאַטען אין דאַז געפילדע צוען האַסט טפירען לאַססען, זאָ ענטברענגטע דער אונפערניכפטיגע פרעה געגען דען געזאַנדטען משה, דען דוא צו איהם געשיקט האַסט; דורך דיינע פראָבעטטיקע אַבער, נאָגעסט דוא דאַז פאָלק איטטען אויס מצרים, אום דיינע וואָרטע צו בעשטאָטיגען, וויא דוא דען אַלטפאַטער (אברהם) פערזיכערטעסט. דער שטאָלצע וואַרד אונפערשאָאַט אונד לירנטע ווידער דיינען געזאַנדטען אונד שפראַך: ווער איזט דער עוויגע, דער דיך געשיקט? דוא ליעסעסט אַבער דיינען צאָרן געגען איהן ערגעהען, ער אווטע

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ · בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם :

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע · וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה · וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם · וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה · פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם · עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ · לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ · הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי : יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי : עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן :

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ :

ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות :
וְערבָה לה׳ מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות :

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ ·

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן :

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד · צוּר חַיֵּינוּ · מָגֵן יִשְׁעֵנוּ · אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ :

מודים דרבנן : מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל־בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ · בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת :

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרֵךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת :

הש״ץ

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר · יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ : יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ : יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם :

וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ · וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ
לַעֲבוֹדָתֶךָ · וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שבתות למנוחה
ו מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה · חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן · את
יום השבת הזה ו אֶת יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה זְמַן חֵרוּתֵנוּ
באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ · זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ · יַעֲלֶה וְיָבֹא · וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה ·
וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר · זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ · וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ ·
וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ · וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ ·
וְזִכְרוֹן כָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה · לְחֵן
וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם · בְּיוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה ·
זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה · וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה · וְהוֹשִׁיעֵנוּ
בוֹ לְחַיִּים · וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ · וְרַחֵם עָלֵינוּ
וְהוֹשִׁיעֵנוּ · כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ · כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים
וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן · כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ
וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ · (אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו)
קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ · שַׂבְּעֵנוּ
מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ · וְטַהֵר לִבֵּנוּ
לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת · וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ באהבה
וברצון בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שבת ו מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ ·
וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל אוֹהֲבֵי שְׁמֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ
מְקַדֵּשׁ השבת יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים לְשִׁמְךָ עַל שְׂפַת הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ

יְהֹוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃

צוּר יִשְׂרָאֵל קוּמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל וּפְדֵה כִנְאֻמְךָ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל׃

גֹּאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל׃

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃ מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃ מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר׃ מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃ וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים׃ אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ׃ וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְּשׁוֹנוֹת׃

וקדשתנו

שׁ ירות אֵלֶּה לְשׁוֹן שִׁירָה מְיֻסָּדִים ·
כִּי תְשׁוּעָתָם כַּיּוֹלֵדָה לָבֹא צָרוֹת וּמִסְפְּדִים ·
תּ קֶף שִׁיר אַחֲרוֹן כִּזְכָרִים לֹא יוֹלְדִים ·
שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל חֲסִידִים :

יוין שִׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת עִקֵּר וְנִסִּים מְרֻבִּים ·
בִּרְאוֹת מַפַּלְתָּם יִשְׂמְחוּ אִיִּים רַבִּים ·
יְצִיאַת חִנָּם קָרוּא בְּטֶפֶל נֶאֱהָבִים ·
חִזֵּק קְדֻשָּׁתְךָ כְּעַל זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים :

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם · מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר : בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ · וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ : אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ : אֱמֶת אַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ · וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם : אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן · וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ : מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ · וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ : כָּל־בְּכוֹרֵיהֶם הָרַגְתָּ וּבְכוֹרְךָ גָּאָלְתָּ · וְיַם סוּף בָּקַעְתָּ וְזֵדִים טִבַּעְתָּ וִידִידִים הֶעֱבַרְתָּ : וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר : עַל זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים וְרוֹמְמוּ אֵל · וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם : רָם וְנִשָּׂא גָּדוֹל וְנוֹרָא מַשְׁפִּיל גֵּאִים וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים מוֹצִיא אֲסִירִים וּפוֹדֶה עֲנָוִים וְעוֹזֵר דַּלִּים וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ בְּעֵת שַׁוְּעָם אֵלָיו : תְּהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן בָּרוּךְ הוּא וּמְבֹרָךְ מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם ·

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִים יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר
בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא :

טְ פְּשׁוּ חָנֵף מָלְכוּ מִמּוֹקְשֵׁי עָם ·
וְשָׁבוּ וְשִׁחֲרוּ אֵל וְצִוָּה לְהוֹשִׁיעָם ·
יָ בִין וּנְגִיד חֲרשֶׁת לְמַפָּלָה הִכְנִיעָם ·
וַתָּשַׁר דְּבוֹרָה וּבָרָק בֶּן אֲבִינֹעַם :

כְּ לַל וְהוּקַם עָל בַּמְּלָכִים לְהִתְאַשְּׁרָה ·
זְמִירוֹת הִנְעִים וְהִלֵּךְ אֹרַח יְשָׁרָה ·
לָ עֵת זִקְנָתוֹ הוֹסִיף שֶׁבַח לְשׁוֹרְרָה ·
וַיְדַבֵּר דָּוִד לַיְיָ אֶת דִּבְרֵי הַשִּׁירָה :

מָ סַר הָאָב לִבְנוֹ צָרְכֵי בִנְיָן לְהַזְבִּיד ·
לִמְצוֹא מָקוֹם נַפְשׁוֹ בְּנֶדֶר הֶעֱבִיד ·
נִ קְרָא עַל שְׁמוֹ כִּי בְמַשָּׂאוֹ הִכְבִּיד ·
מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד :

שְׂ מָחוֹת רַבּוּ וְהֻגָּה כָּל־ מַאֲפֵל ·
בִּיסוֹד הַבַּיִת נִבְצַר כֹּחַן וָעֹפֶל ·
עֹ וֹלוֹת וּזְבָחִים לָרֹב וּשְׁלָמִים לְהִטַּפֵּל ·
אָז אָמַר שְׁלֹמֹה יְיָ אָמַר לִשְׁכֹּן בָּעֲרָפֶל :

פְּ גְרוּ שֵׂעִיר וְעַמּוֹן וּמוֹאָב חֵיל מְדָנַי ·
בְּמַעֲלֵה הַצִּיץ רְאוֹת יְשׁוּעוֹת יְיָ ·
צָ רְבוּ לְמַשְׁחִית אִישׁ בְּרֵעֵהוּ לְעֵינָי ·
נִקְהֲלוּ לְעֵמֶק בְּרָכָה כִּי שָׁם בֵּרְכוּ אֶת יְיָ :

ק וֹל שִׁירוֹת תֵּשַׁע שָׁמַעְנוּ בַּמֶּרֶץ ·
וְהָעֲשִׂירִית עוֹד נִשְׁמַע מִכְּנַף הָאָרֶץ ·
רָ נּוּ שָׁמַיִם וְהָרִיעוּ תַּחְתִּיּוֹת אָרֶץ ·
שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ מִקְצֵה הָאָרֶץ :

מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ אָתָּה לְמַעַן שִׁמְךָ מַהֵר לְגָאֳלֵנוּ כַּאֲשֶׁר גָּאַלְתָּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ: אֱמֶת מֵעוֹלָם שִׁמְךָ הַגָּדוֹל עָלֵינוּ נִקְרָא בְּאַהֲבָה אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ:

אִי פַּתְרוּס בְּעָבְרְךָ רֹאשׁ תַּנִּין לְהָדֵשׁ •
בִּמְלֹאת סִפְקוֹ שְׁאוֹנוֹ מוֹד בְּגֹדֶשׁ •
בְּ אוֹכְלֵי פְסָחִים נִתְקַדַּשְׁתָּ בְּשִׁיר לְחַדֵּשׁ •
הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל חַג הִתְקַדֵּשׁ:

גָּ זוּ בְּעִזִּים צִבְאוֹת יִשְׁרֵי אֵל •
הִפְלֵאת לָמוֹ צְדָקָה כְּהַרְרֵי אֵל •
דּ וְלָקִימוֹ נִשְׁפַּטְתָּ תְּהוֹם רַבָּה לְהִתְאֵל •
אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל:

הֵ ן עַל הַבְּאֵר שׁוֹרְרוּ בַּעֲלִיזוּת •
בְּהַשְׁקָאַת הָרִים אֶת וָהֵב לַחֲזוּת •
וּ בְּסֵפֶר מִלְחָמוֹת רְשׁוּמָה בִּשְׁתֵּי חֲרוּזוֹת •
אָז יָשִׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת:

זּ וְהַר שֶׁמֶשׁ הִדְמִים דּוֹדִי וּמַאֲמִירִי •
וְיָרֵחַ הֶעֱמִיד כְּיוֹם תְּמִים תְּמוּרִי •
חָ קוּקָה בְּסֵפֶר הַיָּשָׁר שִׁירַת מִזְמוֹרִי •
אָז יְדַבֵּר יְהוֹשֻׁעַ לַיְיָ בְּיוֹם תֵּת יְיָ אֶת הָאֱמֹרִי:

*) דיא איבערזעטצונג היפתן שטעהט איז שביעי של פסח.

מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהֹוָה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי
אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־
יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־
בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
יְהֹוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ:

וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם
לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם
לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהֹוָה וַעֲשִׂיתֶם
אֹתָם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־
אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־
מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר
הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי
יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם:

הש"ץ חוזר ה' אלהיכם אמת בקול רם

אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְטוֹב וְיָפֶה
הַדָּבָר הַזֶּה· עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל בָּנֵינוּ וְעַל
דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל־דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ:

עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים לְעוֹלָם וָעֶד·
חוֹק וְלֹא יַעֲבוֹר· אֱמֶת שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ

בְּתוֹרָתֶךָ׃ וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ׃ וְיַחֵד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ׃ וְלֹא נֵבוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד׃ כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ׃ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ׃ וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ׃ וְתוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ׃ כִּי אֵל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת אָתָּה׃ וּבָנוּ בָחַרְתָּ מִכָּל־עַם וְלָשׁוֹן׃ וְקֵרַבְתָּנוּ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה בֶּאֱמֶת׃ לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאַהֲבָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה׃

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד׃

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ׃ וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ׃ וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃

וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃ וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃ הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם׃ וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה

אשכנז | בפולין

וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ בְּרַעַשׁ גָּדוֹל מִתְנַשְּׂאִים | וְהַחַיּוֹת יְשׁוֹרֵרוּ׃ וּכְרוּבִים יְפָאֵרוּ׃ וּשְׂרָפִים יָרֹנּוּ׃ וְאֶרְאֶלִּים יְבָרֵכוּ׃ פְּנֵי כָל־חַיָּה וְאוֹפַן וּכְרוּב

לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים׃

בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְיָ מִמְּקוֹמוֹ׃

לְאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתֵּנוּ׃ לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם זְמִירוֹת יֹאמֵרוּ וְתִשְׁבָּחוֹת יַשְׁמִיעוּ׃ כִּי הוּא לְבַדּוֹ פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת׃ עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת׃ בַּעַל מִלְחָמוֹת׃ זוֹרֵעַ צְדָקוֹת׃ מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת׃ בּוֹרֵא רְפוּאוֹת׃ נוֹרָא תְהִלּוֹת׃ אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת׃ הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית׃ כָּאָמוּר׃ לְעוֹשֵׂה אוֹרִים גְּדוֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ אוֹר חָדָשׁ עַל צִיּוֹן תָּאִיר׃ וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ מְהֵרָה לְאוֹרוֹ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת׃

אַהֲבָה רַבָּה אֲהַבְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ׃ חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ׃ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ׃ וַתְּלַמְּדֵם חֻקֵּי חַיִּים׃ כֵּן תְּחָנֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ׃ אָבִינוּ אָב הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם׃ רַחֵם עָלֵינוּ׃ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל׃ לִשְׁמוֹעַ לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד׃ לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם׃ אֶת כָּל־דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה׃ וְהָאֵר עֵינֵינוּ

רוממות אל · ישראל · מעריבים בסלודם :

יום שירה · וליל זמרה · בגילה ובכל־מאדם :

יודו ליי חסדו · ונפלאותיו לבני אדם :

צבאות הדום · לצח ואדום · יעליצו נפלאים :
חקר אין · סאון סואן · וגם מעשיו נוראים :
קרוב הוא · לקוראהו · ומושיע לנדכאים :
תועי המון · בישימון · עיר מושב לא מוצאים :

יום שירה · וליל זמרה · בגילה ובכל־מאדם :

יודו ליי חסדו · ונפלאותיו לבני אדם :

ימין ושמאל · להלאה מול צד הולכים ובאים :
לא ידעו · מה ירעו · ורעבים וגם צמאים :
ובחזקה · ממצוקה · קראו לשוגא גאים :
ובמהרה · העתירה · נתקבלה פרוס דאים :
השביעם · כל יניעם · חלף יספרו בעודם :

יודו ליי חסדו · ונפלאותיו לבני אדם :

בקצת קהלות ובפולין אומרים זה לאופן

לבעל התפארת: מתקן רום בזרת · מעצימים אדרת · מלאכי השרת :
נותנים לו לתשחרת · כהלכה ומסרת · ואני שחרחרת · תהלה בפי סודרת :
לנקרא ראשון ואחרון · מלך אדירי רון · מביעים סלוד ורון · בישר וכשרון :
ואתם מטטרון · פסקון אטמון סגרון · ואני חבצלת השרון · משתחוה פני ארון :
ליה חוצב להבה · נערץ בסוד קדושים רבה · ועודי מרכבה · וקדישי שלהבה :
מתגברים להקשיבה · קדשה כאחת חטיבה · ואני חולת אהבה · בבקשה ערבה :
למפליא גדולות · אדון כל־הנפלאות · כתים וחילות · בחדרי היכלות :
רעשים בקלות · נועדים במקהלות · ואני חומה ושדי כמגדלות · תשבחות ותהלות :
לנאמן בבריתו · וקים בשבועתו · חשמלי שרותו · מתבהלים בשאתו :
מתנטלים מאימתו · ומגידים אלהותו · ואני לדודי ועלי תשוקתו ·

ברוך שם כבוד מלכותו :

תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ· בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ · יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם · וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם: כֻּלָּם אֲהוּבִים· כֻּלָּם בְּרוּרִים· כֻּלָּם גִּבּוֹרִים· וְכֻלָּם עוֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם · וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים:

אֶת שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא: וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה· וְנוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה· לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת רוּחַ· בְּשָׂפָה בְרוּרָה וּבִנְעִימָה קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה:

קָדוֹשׁ · קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

חין פולין זאגט אהן דיזען אופן

מְחוֹלֶלֶת מְהַלֶּלֶת· נֶאְדָּרִי עַל מוּקְדָם:
שַׁלְהֶבֶת· מְהַבְהֶבֶת· מְחַצֶּבֶת כְּמוֹ נֶאְדָּם:
הֲמוֹן עֲפִים· מִתְרוֹפְפִים· מְכוּחָה בְּמַעֲמָדָם:
רוּם טִפְחָה· וְאַף בְּשִׂיחָה· נוֹטֵיהֶם וְתַפְקִידָם:
תִּמְצָא שָׁנוּא· טִבְעָה נוּא· בְּעֵת רָפְתָה יָדָם:
וּבְאֵימָה· צָבָא רוֹמָה· מְשַׁלְּשִׁים קְדֻשָּׁה בְּמַעֲמָדָם:

יוֹדוּ לַיְיָ חַסְדּוֹ · וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם:

וּמִתְחַדְּשִׁים וּמִתְאַשְּׁשִׁים· שׂוֹרְפִים כֹּל בְּלַפִּידָם:
וּבִרְעָדוֹת וּבִקְדוֹת · מִשְׁתַּחֲוִים לְצוּר הוֹדָם:

בחול

הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים
עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים וּבְטוּבוֹ
מְחַדֵּשׁ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד
מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית׃ מָה רַבּוּ
מַעֲשֶׂיךָ יְיָ כֻּלָּם בְּחָכְמָה
עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ
קִנְיָנֶךָ׃ הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם
לְבַדּוֹ מֵאָז׃ הַמְשֻׁבָּח
וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא
מִימוֹת עוֹלָם׃ אֱהֵי עוֹלָם
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם
עָלֵינוּ׃ אֲדוֹן עֻזֵּנוּ׃ צוּר
מִשְׂגַּבֵּנוּ׃ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ׃
מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ׃ אֵל בָּרוּךְ׃
גְּדוֹל דֵּעָה׃ הֵכִין וּפָעַל
זָהֳרֵי חַמָּה׃ טוֹב יָצַר
כָּבוֹד לִשְׁמוֹ׃ מְאוֹרוֹת נָתַן
סְבִיבוֹת עֻזּוֹ׃ פִּנּוֹת צְבָאָיו
קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי תָּמִיד
מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּקְדֻשָּׁתוֹ׃
תִּתְבָּרַךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ

בשבת

לָאֵל אֲשֶׁר שָׁבַת מִכָּל־
הַמַּעֲשִׂים׃ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
נִתְעַלָּה וְיָשַׁב עַל כִּסֵּא
כְבוֹדוֹ׃ תִּפְאֶרֶת עָטָה
לְיוֹם הַמְּנוּחָה׃ עֹנֶג קָרָא
לְיוֹם הַשַּׁבָּת׃ זֶה שֶׁבַח
שֶׁל יוֹם הַשְּׁבִיעִי׃
שֶׁבּוֹ שָׁבַת אֵל מִכָּל־
מְלַאכְתּוֹ׃ וְיוֹם
הַשְּׁבִיעִי מְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר
מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם
הַשַּׁבָּת׃ טוֹב לְהוֹדוֹת
לַיְיָ׃ לְפִיכָךְ יְפָאֲרוּ
וִיבָרְכוּ לָאֵל כָּל־
יְצוּרָיו׃ שֶׁבַח יְקָר וּגְדֻלָּה
יִתְּנוּ לָאֵל מֶלֶךְ יוֹצֵר
כֹּל הַמַּנְחִיל מְנוּחָה לְעַמּוֹ
יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ בְּיוֹם
שַׁבַּת קֹדֶשׁ׃ שִׁמְךָ יְיָ
אֱלֹהֵינוּ יִתְקַדַּשׁ׃ וְזִכְרְךָ
מַלְכֵּנוּ יִתְפָּאַר בַּשָּׁמַיִם
מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת׃
תִּתְבָּרַךְ מוֹשִׁיעֵנוּ

עַל שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ׃ וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר
שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה׃

אם חל יום ח' דפסח בשבת אומרים הכל יודוך בניגון :

חזן הַכֹּל יוֹדוּךָ וְהַכֹּל יְשַׁבְּחוּךָ · וְהַכֹּל יֹאמְרוּ אֵין קָדוֹשׁ כַּיְיָ ׃
קהל הַכֹּל יְרוֹמְמוּךָ סֶּלָה יוֹצֵר הַכֹּל · הָאֵל הַפּוֹתֵחַ בְּכָל־יוֹם
דַּלְתוֹת שַׁעֲרֵי מִזְרָח ׃ חזן וּבוֹקֵעַ חַלּוֹנֵי רָקִיעַ · מוֹצִיא
חַמָּה מִמְּקוֹמָהּ וּלְבָנָה מִמְּכוֹן שִׁבְתָּהּ ׃ קהל וּמֵאִיר לָעוֹלָם
כֻּלּוֹ וּלְיוֹשְׁבָיו · שֶׁבָּרָא בְּמִדַּת רַחֲמִים ׃ חזן הַמֵּאִיר לָאָרֶץ
וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים · וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד
מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית ׃ קהל הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז ·
הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם ׃ חזן אֱלֹהֵי
עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ
מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ ׃ ק' אֵין כְּעֶרְכְּךָ וְאֵין זוּלָתֶךָ · אֶפֶס
בִּלְתְּךָ וּמִי דוֹמֶה לָּךְ ׃ ח' אֵין כְּעֶרְכְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה · וְאֵין
זוּלָתְךָ מַלְכֵּנוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא ׃ קהל אֶפֶס בִּלְתְּךָ גּוֹאֲלֵנוּ
לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ · וְאֵין דּוֹמֶה לְּךָ מוֹשִׁיעֵנוּ לִתְחִיַּת הַמֵּתִים ׃

ח' אֵל אָדוֹן עַל כָּל־הַמַּעֲשִׂים · בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ בְּפִי כָּל־נְשָׁמָה ׃
ק' גָּדְלוֹ וְטוּבוֹ מָלֵא עוֹלָם · דַּעַת וּתְבוּנָה סוֹבְבִים אוֹתוֹ ׃
ח' הַמִּתְגָּאֶה עַל חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ · וְנֶהְדָּר בְּכָבוֹד עַל הַמֶּרְכָּבָה ׃
ק' זְכוּת וּמִישׁוֹר לִפְנֵי כִסְאוֹ · חֶסֶד וְרַחֲמִים לִפְנֵי כְבוֹדוֹ ׃
ח' טוֹבִים מְאוֹרוֹת שֶׁבָּרָא אֱלֹהֵינוּ · יְצָרָם בְּדַעַת בְּבִינָה וּבְהַשְׂכֵּל ׃
ח' כֹּחַ וּגְבוּרָה נָתַן בָּהֶם · לִהְיוֹת מוֹשְׁלִים בְּקֶרֶב תֵּבֵל ׃
ח' מְלֵאִים זִיו וּמְפִיקִים נֹגַהּ · נָאֶה זִיוָם בְּכָל־הָעוֹלָם ׃
ק' שְׂמֵחִים בְּצֵאתָם וְשָׂשִׂים בְּבוֹאָם · עוֹשִׂים בְּאֵימָה רְצוֹן קוֹנָם ׃
ח' פְּאֵר וְכָבוֹד נוֹתְנִים לִשְׁמוֹ · צָהֳלָה וְרִנָּה לְזֵכֶר מַלְכוּתוֹ ׃
ק' קָרָא לַשֶּׁמֶשׁ וַיִּזְרַח אוֹר · רָאָה וְהִתְקִין צוּרַת הַלְּבָנָה ׃
ח' שֶׁבַח נוֹתְנִים לוֹ כָּל־צְבָא מָרוֹם · תִּפְאֶרֶת וּגְדֻלָּה שְׂרָפִים
וְאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ ׃

דִּ חֲבַרַת יְדִידִים נֵעוֹר לְהָרִיעַ ׃
רָפוּת יָדַיִם לְהַעֲבִיר בָּהּ צוּר וָעֵד ׃
דָּז הַמְּלוּבָּה יְשֻׁרוּן לְהָעֵד ׃
רֶנֶן וְשִׁירָה שׁוֹרְרוּ ׃ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד ׃

שָׁאַג אֵל כְּאַרְיֵה וְחָשַׂף זְרוֹעוֹ ׃
שִׁפְעַת יַם סוּף חָרַב וְהִבְקִיעוֹ ׃
שִׁדְּפוּ בְּרוּחַ קָדִים וְהִבְרִיעוֹ ׃
שָׁב וַיְכַס רִכְבּוֹ וְחֵילוֹ ׃ כִּי בָא סוּס פַּרְעֹה ׃

תֹּ קֶף בֵּית יַעֲקֹב אַדֶּרֶת עֹטִים ׃
תִּפְאֶרֶת בְּרֹאשָׁם וַעֲטֶרֶת עֲדָיִם ׃
תּוֹפְפוּ בִמְחוֹלוֹת בְּיָצְאוּ מִן הַיָּם ׃
תְּעוּדָה שִׁירָה נָמָה ׃ וַתִּקַּח מִרְיָם ׃

הכל

שאג וכו' כמש"כ בתהלי' י"ח וירעם בשמים ה' ועליון יתן קולו. שפעת ל' המון רב ועצום כמו שפעת גמלים דישעי'. שדפו הוביש אותו ל' שדופות קדים דשבלים: תוקף בית יעקב אלו הנשים כמו שדרשו חז"ל ע"פ כה תאמר לבית יעקב. ופי' ואמר תוקף ע"ש שבזכות נשים צדקניות נגאלו. וכן לקחו כבס במצרים אדרת עטים ר"ל בגדי עטייתם כמש"כ וישאלו ממצרים וכו' ושמלות. וגדולה היתה בזת הים שאז לקחו כל כלי תפארתם ועדי עדיים. תעודה ל' עדות כמו לתורה ולתעודה דישעי'. נמה דברה:

זירונג גאָטטעס אַנצוערקעננען, זאַנגען ישורון ערהאַבענע ליעדער אונד ריי־הען: דער עוויגע ווירד איממער רעגירען. (ק) גאָטט טריט וויא איין לאָווע אונד ענטבלאָססטע זיינען אַרם, דיא גראָססע מענגע דער געוואַססער צערניכטעטע אונד צערשפאַלטעטע ער, ער ליעס דען אָסטווינד העפטיג וועהען אונד נאָטהיגטע דאַס מעער וויעדער צוריק צו וויכען, אונד בע־דעקטע דאַס קריגסגעשפאַן אונד דיא רייטעריי פרעה'ס. (ת) דאַס מאַכ־טיגע הויז יעקב'ס אומוואַנד זיך מיט פראַכט־מאַנטעלן, קאָסטבאַרקייטען אונד ציערדע אויגאַבען איהר הויפט, מרים אונד אַנדרע וויבער נאַהמען פויקען אַלז זיא אויס דעם מעערע צאָגען, אונד זאַנגען לאָבליעדער.

פ דוים כיצאו לחרות לגואלם הללו ׃
פזורי כנען רגזו וחלו ׃
פאתי מואב רעדו וחלחלו ׃
פחתי אלופי אדום ׃ אז נבהלו ׃

צ יר חנן להגיא עובדי פסיליהם ׃
צוחות פימו לדום כאבני אליליהם ׃
צאנך להעביר עד גבוליהם ׃
צוקת אימתה ופחד ׃ תפל עליהם ׃

ק הלות איש תם ברכת אב תשביעמו ׃
קמיהם תפיל ומידם תושיעמו ׃
קבץ פזורים ובמרעה טוב תרעמו ׃
קרית הר נחלתך ׃ תביאמו ותטעמו ׃

רהבת

ידמו עובדי פסילי' כאבן כדאי' בילקוט בשלח סוף רמז רנ"א. קהלות יעקב איש תם. ברכת אב ברכת יעקב אבינו שהיא נחלה בלי מצרים. רחבת ידים זו ארץ כנען שהיא ארץ טובה ורחבה: גער הקב"ה בם להרעד אותם שנאמר נמוגו כל יושבי כנען. רפות ידים אלו ישראל ועשה"כ בישעי' חזקו ידים רפות. להעביר בה כמש"נ עד יעבור עמך. גור הקב"ה. ויעד הכין.
שאג

ערלאזטען אין פרייהייט אויסגאגען פריזען זיא איהרען בעפרייער, דיא איינוואהנער כנען פערברייטעטען נאכאהמען ציטטערטען, דיא הערדען מואב'ס אונד פירסטען אדום'ס בעבטען אונד ערשראקען העפטיג. (צ) דער באטע (משה) באט אום דיא גאטטעסדיענער צו פערניכטען, דאס, וויא איהרע שטיינגאטטער איהר אונד פערשטוממע, אונד דאס בעקלעממונג, פורכט אונד אנגסט איבער זיא פאללע, אום דיינע הערדע אויסער איהרען גרענצען צו פיהרען. (ק) זאטטיגע דיא געמיינדען דעם פראממען יעקב'ס מיט דעם פאטערליכען זעגען, שטירצע דיינע פיינדע, רעטטע זיא (ישראל) פאן איהרען הענדען, זאממלע דיא צערשטרייטען, לאס זיא אין איינער גוטען ווידע וואנדעלן, בריגנ אונד פפלאנצע זיא איין אין דיא שטאדט דיינעם ערבגעבירגעס. (ר) ער אנגסטיגטע אונד ערשרעקטע דיא גערייאיגען הארטע דער מצריים, אונד דיא טואכליגע (ישראל), פערברייטעט דורך דיעזע שטאדטע צו ציהען, אום אויך דיא עוויגליכע אונד געהייאפאללע רעי
גירונג

ג אֶנְחוּ מֵעַבְדוּת וְאֹזֶן הִטִּיתָ ׃
נְקָמָה לְבַשְׁתָּ וְקִנְאָה עָטִיתָ ׃
נוֹגְשֵׂימוֹ נִעַרְתָּ וְכֻלָּם טֵאטֵאתָ ׃
נִבְלָתָם לִבְלוֹעַ גֵּיא ׃ יְמִינְךָ נָטִיתָ ׃

ס וּבְלִי עוֹל כָּבֵד לְחַצָּם רָאִיתָ ׃
סְגוּרֵי כּוּר בַּרְזֶל מִתּוֹכָם הוֹצֵאתָ ׃
סוֹטְנֵימוֹ נִעַרְתָּ וְלִתְהוֹם דָּחִיתָ ׃
סְמוּכִים עַל שֵׁם קָדְשֶׁךָ ׃ בְּחַסְדְּךָ נָחִיתָ ׃

ע וְרֵד סְעָרָה בְּשַׁאֲגַת רְעָמִים ׃
עוֹכֵר זֵדִים בְּמִשְׁבְּרֵי יַמִּים ׃
עָרַץ גֵּאִים וְהִשְׁפִּיל רָמִים ׃
עֲלִילוֹת נִסֵּי נוֹרְאוֹתֶיךָ ׃ שָׁמְעוּ עַמִּים ׃

פדוים

כמש"כ ויושע ה'. כבלתם לבלוע גיא שלא רצתה הארץ לקבל אותם לקבורה עד שנטה הקב"ה ימינו כמש"כ למעל' בשם המדרש. סגורי סגורי לי' ויסכרו מעינות תהום. ערץ שבר. פזורי כנען רגזו וחלו כמש"כ כמוגו כל יושבי כנען ונקט לי' פזורי עפה"כ ואחר נפוצו משפחות הכנעני כן פי' לי מורינו ורבינו הרב מוהר"ר אהרן ווירמש נרו מרא דאתרא הדין. ניר זה מרע"ה שהיה ניר כאמן. סכן התפלל שידמו

דער טווערען ארבייט זייפצטען, האסט דוא דיין אהר גענייגט, מיט ראכע אונד מיט אייפער דיך אוואפנעט, איהרע אנטרייבער געשטירצט, אונד אללע איינגעזאמט פאן דער ערדע אויסגערייאט, אונד דיינע רעכטע האנד גענייגט, אום איהרע קערפער אין דיא טיפע צו פערשלינדען. (ס) דוא האסט דיא איינגען אנגעזיעט, וועלכע דאס טווערע יאך איהרער אונטערדריקער געדולדיג ערטרוגען; דיא אין דען אייזערנען קערקער פערשמאכטען ישראל האסט דוא הערויס גענאממען, איהרע ווידערזאכער גע-שטירצט אונד אין דען אבגרונד געשטאססען; דיא זיך אבער אויף דיינען הייליגען נאמען שטיטצטען, האסט דוא מיט דיינער גנאדע אנגעפיהרט. (ע) ער האט איינען שטורמווינד ערוועקט אונטער דאננערשלאג, דיא איבערמיטיגען אין דען מעערעסוואגען פערשלונגען, ער צערשמעטטערטע דיא שטאלצען אונד ערנידריגטע דיא האפפארטיגען, דיינע פורכט אונד וואונדערבארען ווערקע האבען אללע פעלקער פערנאממען. (פ) אלז דיא

ערלאזט

כ נֵס בָּל־עַמּוֹ יָהִיר חֲסַר לֵב ·
כַּעֲסוֹ הֵעִיר לִרְדּוֹף כְּדוֹב אוֹרֵב ·
כְּחָפַר בּוֹר לִנְפּוֹל בּוֹ חוֹיֵב ·
כָּלָה לְהוֹרִישׁ שׁוֹר וָשֶׂה · אָמַר אוֹיֵב :

ל שְׁפּוּט זֵדִים לַמַּבּוּל יָשַׁבְתָּ ·
לְאַדִּירֵי מַיִם כְּדָגִים לְרֶשֶׁת אָסַפְתָּ ·
לְלוֹחֲצֵי עַמְּךָ מַכּוֹת עַל מַכּוֹת הוֹסַפְתָּ ·
לְכַסּוֹתָם מֵי יַם סוּף · בְּרוּחֲךָ נָשַׁפְתָּ :

מ וֹשָׁעֵי יַם סוּף בְּשִׁירָה קִדְּמוּךָ ·
מְסַפְּרִים מַעֲשֶׂיךָ וְרֶגֶן הִנְעִימוּךָ ·
מְנַשְּׂאִים כְּבוֹדְךָ בְּהִלּוּל רוֹמְמוּךָ ·
מְשַׁבְּחִים לְשִׁמְךָ וְנָמוּ · יְיָ מִי כָּמֹכָה :

נאנחה

תוך המבול. לאדירי מים הם המצרי' כמ"ש רז"ל ע"פ ומצרים ילד את לודים לודי ים ואת ענמים ענמי ים וכ"כ שכולם היו יושבי ים. וכ"כ ביחזקאל התני' הגדול הרובץ בתוך יאוריו. ובנבואת נחום התיטבי מנא אמון היושבה ביאורים וכו'. מושעי המ"ס בשורק כנ"ל וכ"מ בכ"י וכוונתו על ישראל שהיו נושעים כמש"כ

(כ) פרעה פערשאמטע זיין נאהריכעם אבער אונזיניגעם פאלק, דער נארן ערוואכטע אין איהם, אום וויא איין אויפברויזענדער באר ישראל צו פערפאלגען, נאך דעם ער נון דיעזע גרובע געגראבען, וואורדע ער פער־אורטהיילט זעלבסט היניין צו פאללען, ער גינג צו גרונד, נאכדעם ער זיך ענטשלאססען, זיך צום ערבע איהרעס פיהעס צו מאכען: (ל) אום דיא אוטהווילליגען צו בעשטראפען, האסט דוא דיא איבערשוועממונג געבראכט; אין דען מאכטיגען וואססער האסט דוא דיא מצרים וויא פישע אין איין נעטץ געזאממעלט, דיא אונטערדריקקער דיינעס פאלקעס, מיט שווערען פלאגען איבערהייפט, דוא האסט דיינען ווינד וועהען לאססען, אונד דאס מעער בעדעקטע זיא. (מ) דיא עררעטטעטען אויף דעם מעערע קאמען דיר מיט לאבגעזאנגען צופאר, מיט אנמוטה ערצאהלטען זיא דיינע וואונדערטהאטען, ערהאבען דיינע הערליכקייט דורך דאנקליעדער, פריעזען דיינען נאמען אונד שפראכען: ווער איזט נאך, וויא דוא, עוויגער! (נ) ישראל דיא אונטער

חָ תַּם עַל הָרֵי בֶתֶר נִקְמַת דִּינָי ׃
חִבֵּל נוֹגְשַׂי וְדָן דִּינָי ׃
חֶלְקוּ בְּגַלֵּי יָם פִּגְרֵי מְדָנָי ׃
חִזַּקְתַּנִי בְּכֹחַ נֶאְדָּרִי ׃ יְמִינְךָ יְיָ ׃

טְ מְנוּ בְּנֶגֶף בְּכוֹרֵי שׂוֹטְנֶיךָ ׃
טוֹרְפוּ פַּעֲמֵי רוֹדְפֵי הֲמוֹנֶיךָ ׃
טָבְעוּ בִּלְבּוּתֵי יָם צוֹרְרֵי אֱמוּנֶיךָ ׃
טָאטְאוּ קָמֶיךָ בַּחֲרוֹנְךָ ׃ וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ ׃

יָ רִיתָ בָּאֵשׁ וְעָנָן חִצֵּי רְשָׁפֶיךָ ׃
יָרְדוּ עַל מַחֲנוֹת צְבָא מְחָרְפֶיךָ ׃
יַעַן כִּי רָדְפוּ אַחַר עַם מְצַפֶּיךָ ׃
יַקְפְּתָּ תְהוֹם כְּקֶרַח ׃ וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ ׃

כנם

לשיר ראוי במלות מתאימות ביב יב כנוכח למבין בדרכי השירים . יהיר זה פרעה זד יהיר . בו חויב " "כנ"ל ופי' היה חויב כמו ופרעה חולם והפייטן לישנא קלילא נקט כהאי "תנא במס' בב"ק שאמר "חבתי, בתשלומי'. ולמאן דגרי' חיב במשקל כבד ירצוני דוגמתו בעברי . " להוריש שור ושה דוגמה הוא זה " ונוונתו על אותו ואת בנו יחל כענין והכני אם על בנים וכמש"כ תורישמו ידי . לשפוט וכו' פי' מפני שנשבע הקב"ה שלא יביא עוד מבול לעולם ע"כ שפט אותם שיבואו הם אל

בערגע דעס אָפפערבונדעס, מיט אברהם ווארדע דיא ראַכע איינער ריכטער ענטשלאָססען , ער בעטטראַכטע איינע אונטערדריקקער אונד ריכטעטע זיא, ער צערטרייטע אין דעם מעערעס וואָגען דיא קאָרפער איינער װידערזאַכער. איך אַבער בין דורך דיא קראַפט איינעס מאַכטיגען געשטערקט וואָרדען, דען דיינע רעכטע, אָ עוויגער! איזט פערהעררליכט דורך מאַכט.(ט) דיא ערסטגעבאָרנען דיינער פיינדע ווארדען אין דער פעסט בעגראַבען, דיא טריטטע דיינעס פאָלקעס פערפאָלגער ווארדען אונטטאָטיג, דיא בעלאיידיגער דיינר טרייען פערזאַנקן אין דעם מעערעס טיפן, דיינע פיינדע פאָן דער ערדע וועג געשאַפט דורך דיינע מאַיעסטאַט. (י) וויא פייער אונד וואָלקן האַסט דוא גליהענדע פפיילן אויף דאַס לאַגר דיינר לאַסטערר אבגעשאָססן. דאַ זיא דעם פאָלקע, דאַס אויך דיך האָררעט נאַכשטעלטען, האַסט דוא דען אַבגרונד וויא איים פריגען לאַססען, דורך דען הויך דיינער נאַזע.

פרעה

הָ לְכוּ בְּתוֹךְ הַיָּם וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה ׃
הוֹלִיכָם בַּתְּהוֹמוֹת כְּבַבִּקְעָה אָדָם וּבְהֵמָה ׃
הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם זָעֲמוּ בְּאַף וּבְחֵמָה ׃
הַדּוֹרִים שִׁבְחוּ לִשְׁמוֹ וְנָמוּ ׃ יְיָ אִישׁ מִלְחָמָה ׃

וַ יֶחֱזַק לִבּוֹ לִרְדּוֹף עִם כָּל־צְבָא קְהָלוֹ ׃
וְשֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר לָקַח לוֹ ׃
וַיּוֹרֵם בְּחִצֵּי אֵשׁ וְהָמֵם וְהִבְהִילוֹ ׃
וְטֻבְּעוּ בְּיַם סוּף ׃ מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ ׃

זָ מְמוּ פֶּן יִרְבֶּה יוֹעֲצֵי תוֹלְלֵימוֹ ׃
זָדוּ בְּפֶרֶךְ וְהִכְבִּידוּ עֻלֵּימוֹ ׃
זְדוֹן מַחְשְׁבוֹתָם נֶהְפַּךְ עֲלֵימוֹ ׃
זוֹרְקֵי יָלוּד בַּמַּיִם ׃ תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ ׃

חתם

והמם אותם. ושוב לא יתכן לומר והבהילו בלי יחיד. זממו חשבו. יועצי רה״ תוללימו חכמי יועצי פרעה המתכשלים עליכו. תוללימו לי הר גבוה ותלול וכ״פ בה״ק. חותם וכו׳ כאתם גזר דינם בברית הבתרים. טומנו בעפר בכנף ע״י מ״ב. טורדו לי טרוף הדעת. כמש״כ ויסר את אופן מרכבותיו וינהגהו בכבדות. וכמו שפי׳ רש״י שם. טאטאו נתבערו מן העולם לי וטאטאתיה במטאטי השמד. רשפיך רשפי אש. יקפת לי קפאו תהומות ואיכנו על גזרתו. ככם וכו׳ בבית זה נסתפק הפייטן להגיב טורי קרוזיו ע״ד שיר עובר מבלי השג יד לשיר

זיינען נאסען, אונד ריפען: דער עוויגע אללײן איזט איין קריעגסהעלד ׃ (ו) וויל פרעה זיין הערץ פערשטאקטע, אום ישראל מיט זיינעם מאנשאפטען העערע נו פערפאלגען, אונד זעכסהונדערט אויסערוואהלטע קריעגסוואגען מיט זיך פיהרטע, טאס ער מיט פייעריגען פפיילען אויף זיא, ער זעצטע זיא אין שרעקקען, דיא קריעגסוואגען אונד דאז גאנצע העער פערזאנקען אין דאז ראטהע מעער. (ז) זיינע ערהאבען ראטהסגעבער טראכטעטען נאך, דאס ישראל זיך פערמעהרען קאננטען, זיא אונטעהווילליגטען אונד בעשווערטען, זיא מיט איהרעם שווערען יאכע, איהרע טעלטען געדאנקען פיעלען אבער אויף איהרעם הויפטע צוריק, אונד דיאיעניגען, וועלכע דיא קליינען קינדער ישראל׳ס אינס וואססער ווארפען, בעדעקטע דער אבגרונד, (ח) אויף דעם

בערגע

ג אולים כיצאו מכור לחרות חפושה ·
גשו לים סוף ולמות אנושה ·
גאים רדפו ואבדו בגלי ים חלושה ·
גאה גאה שיר ישועה · אז ישיר משה :
ד פק פתחי ישנה בנפש בזויה ·
דרור נחת מעבדות לחרות עטויה ·
דודה הוציאה בזרוע נטויה ·
דובבו יונקים זה אלי · עזי וזמרת יה :

הלכו

תמים בסגו"ל. ומצינו דוגמתו שיבוא פעול בסגו"ל והזורה תבקע אפעה דישעי' ואולם אחרי שנס בגיר' זו לא נמלטו המאמרים מורות כ"ל לגרום החפושי אנושי חלושי והסמיך במקום הנפרד להשוות בין החרוזים בא וא, וכן עשה הר"אבן ז"ל בפיוטו לשבת שובה המתחיל כי אם שם אדיר בהחריזו על יהיו לרצון אמרי ע"ש. גאה גאה וכו' פרש המקרא ודרשהו אז ישיר משה שיר ישועה ואמר כי גאה גאה: דפק כמש"כ קול דודי דופק: פתחי ישנה ע"ש אני ישנה ר"ל בגלות. בנפש בזויה כמש"כ ביחזקאל ותושלכי על פני השדה בגעל נפשך. עטויה ל' מעטה תהלה ר"ל שהיתה מלובשה בדרור של נחת. גי"ל שהיתה לפנים מזה עטויה על שפם ואבלה, ועתה דודה הוציאה וכו'. דובבו דברו בשיר. יונקים כמש"כ למעלה בשם המדרש שאפי' יונקי שדים אמרו זה אלי וכו'. כמו נאמו ל' נאם ה' ועיקר גזרתו מלת כנימא דעזרא. והמם כמש"כ ויהם את מחנה מצרים והמם המם בפתח וכנוי והבהילו מוסב על שני הפעלים. אבל והמם בקמץ פתרונו,

והמם

(מצרים) נור בעפרייאונג זאגען, נאהערטען זיא זיך דעם ראטהען מעערע אונד איבערגאבען זיך דעם טאדע, דיא שטאלצען מצריים פערפאלגטען זיא, דיא מעערעס וואגען אבער פערשוואכטען אונד צערניכטעטען זיא, דאהער זאנג משה איין געדיכט דער ערעטטונג דעם אללערהאבענען עוויגען. (ד) דער עוויגע קלאפפט אן דער טהירע דער מיט שפאטט אונד שמאך איבערהייפטען אונד אין דער געפאנגענשאפט שמאכטענדען ישראל; אומוואונדען מיט דער אנגענעהמען עמפפינדונג דער פרייהייט, פאן דער קנעכטשאפט פיהרטע איהר פריינד זיא מיט אויסגעשטרעקטעם ארמע אויס; דיא זייגלינגע ריעפען פריידיג: דיעז איזט מיין גאטט, מיינע אללמאכט אונד לאבעסשפרוך. (ה) ישראל טראטען אינס מעער אונד דערן וואססער דיענטען איהנען נור מויער, ער פיהרטע דיא מענשען אונד איהר פיה אין דען אבגרונד אב: וויא אין איינעם טהאלע; דיא, וועלכע איהנען פאלגטען ווארדן מיט גאטטעס נאמן בעשטראפט, דאהער לאבטען דיא בעגינסטיגטן ישראל

זייגען

ווען אחרון של פסח אן שבת געפאללט, זא זאגט מאן דאס יוצר פאן שבת חול המועד ביז שמונה עשרה, אונד נאך ש"ע פאנגט מאן אין שביעי של פסח, אותותיך אן.

אָתָּה הֵאַרְתָּ יוֹמָם וָלַיְלָה לִפְנֵי מַחֲנָי •
אַחֲרַי רָדְפוּ מֶרְכְּבוֹת מְעַנָּי •
אֲבֵדַת גּוּפָם עַל שְׂפַת יָם רָאוּ עֵינָי •
אֱמוּנִים שׁוֹרְרוּ בַּיּוֹם הַהוּא • וַיּוֹשַׁע יְיָ :
בְּרִית בְּתָרִים הִזְהִיר דָּן וְגוֹאֵל •
בִּגְבוּרָתוֹ זְרוֹעוֹ וּגְדֻלַּת יָד כָּאֵל •
בְּכֵן עַם יְרֵאָיו הֶאֱמִינוּ בוֹ כִּי הוּא אֵל •
בְּלוּעֵי גֵּיא יַם סוּף • וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל :

גאולים

אתה הארת יומם ולילה כמש"כ וה' הולך לפניה' יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם. אחרי הרי"ש בפתח במ"כ ונכון הוא. מעני ע"ש למען ענותו בסבלותם. הזהיר לאברהם שיקבל עליו. דיין ע"ש דן אנכי. נ"ל הזהיר ל' והמשכילים יזהירו כלומר שהראה קיום בריתו ברור כזהר הרקיע. בלועי גיא כ"ג בכ"י ונכון הוא כי הוא סמוך. והוא עשה"כ תבלעמו ארץ וכמש"כ למעלה בשם המדרש. מכור עשה"כ בפ' עקב מכור הברזל ממצרים. חפושה ל' חפשי והשי"ן קמוצה בספרי הדפוס וכן אנושה חלושה. וגירסה זו לא יתכן לקיים בשום פנים. כי איך יפול תאר נקבה יחידה על פעל זכרים רבים לאמר יצאו חפושה • גשו אנושה • ואבדו חלושה • מלבד מה שנסתרו טורי החרוזים הערוכים על אז ישיר משה. ובמ"כ גור' חפושה אנושה חלושה בכנו"ל וגיר' זו מתאמתת לטורי החרוזים הערוכים ויקדיו יקיו

אתה דוא האסט טאג אונד נאכט איינעם העררע געלייכטעט; איך פערפאלגטע דאז קריגסגעשפאן איינער אונטערדריקקר, איהר אונטערגאנג זאהען איינע אויגען אם אופער דעם מעערעס, דיא טרייען ישראל זאנגען אן דיעזעם טאגע: גאטט עררעטטעטע ישראל. (ב) דורך דען בונד צווישען דען אפפערשטיקקען מיט אברהם, ווארנטע דער ריכטער אונד ערלאזער, דאס, ווען ער זייגען ארם אונד זיינע אלמאכטפאללע האנד אויסשטרעקען ווירד, זא ווירד זיין פערעהרענדעס פאלק אן איהן גלויבען, דאס ער גאטט איזט, דען אלז דיא מצריים אים ראטהען מעערע איינזאנקען, זאהען ישראל גאטטעס אלמאכטיגע האנד. (ג) אלז דיא ערלאזטען אויס דעם טאדעסטיגעל (מצרים

ועתה יגדל־נא כח אדני כאשר דברת לאמר׃
זכר רחמיך יי וחסדיך כי מעולם המה׃

יתגדל ויתקדש שמה רבא בעלמא די ברא כרעותה וימליך מלכותה בחייכון וביומיכון ובחיי דכל־בית ישראל בעגלא ובזמן קריב ואמרו

אמן· יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא יתברך

וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתהדר ויתעלה ויתהלל שמה דקודשא בריך הוא לעלא מן כל־ברכתא ושירתא תשבחתא ונחמתא דאמירן בעלמא ואמרו אמן׃

וועהרענד דער חזן ברכו זינגט זאגט קהל יתברך

ברכו את יי המברך׃

קהל ברוך יי המברך לעולם ועד׃

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם· יוצר אור ובורא חשך עושה שלום· ובורא את הכל׃

אור עולם באוצר חיים· אורות מאפל אמר ויהי׃

יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא שמו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שהוא ראשון והוא אחרון ומבלעדיו אין אלהים סלו לרכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו ושמו מרומם על כל־ברכה ותהלה׃ ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד׃ יהי שם יי מברך מעתה ועד עולם׃

פאלגענדער פיוט וויל דאס ערהאבענע געדיכט בעקאננט אהלטן, וועלכעס ישראל וועגען דער זיהכען געטעהענען וואונדער, געזונגען האטטען.

אתה

הָאֵל בְּתַעֲצֻמוֹת עֻזֶּךָ · הַגָּדוֹל בִּכְבוֹד שְׁמֶךָ :

הַגִּבּוֹר

לָנֶצַח · וְהַנּוֹרָא בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ :
הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא :

שׁוֹכֵן עַד מָרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ : וְכָתוּב
רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיְיָ לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה :

בְּפִי **יְ** שָׁרִים תִּתְהַלָּל :

וּבְדִבְרֵי **צַ** דִּיקִים תִּתְבָּרַךְ :

וּבִלְשׁוֹן **חֲ** סִידִים תִּתְרוֹמָם :

וּבְקֶרֶב **קְ** דוֹשִׁים תִּתְקַדָּשׁ :

וּבְמַקְהֲלוֹת רִבְבוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יִתְפָּאַר שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר שֶׁכֵּן חוֹבַת כָּל־הַיְצוּרִים לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדֵּר לְבָרֵךְ לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס עַל כָּל־דִּבְרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן יִשַׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ :

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ · כִּי לְךָ נָאֶה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וּשְׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֹז וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ אֵל חַי (חֵי) הָעוֹלָמִים :

מעריב ליל אחרון של פסח כמנהג פולין

פֶּסַח טַכְסִיסֵי הוֹד מְאֻשֶּׁרֶת לְהִגָּאֵל · יְדִידֶיךָ הוֹשַׁעְתָּ שֶׁעֲשַׁעְתָּ יִשְׁרֵי אֵל · כֹּשֶׁר לְקוֹחֶךָ חָזוּ מִפְּעָלוֹת אֵלִי אָז יָשִׁיר משֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל :

בגלה ברנה וכו׳ · מי כמוך וכו׳ · עד לפני משה

מִי מְלֵּל גּוֹי כֹּחַ סִפּוּר מְלַאכְתּוֹ · סַלְסוּל תִּפְאַרְתּוֹ בְּעַזִּים הִדְרִיךְ הֲלִיכָתוֹ · עוֹלָלִים וְיוֹנְקִים שִׁבְּחוּהוּ וְצָפוּ מְסִלָּתוֹ · גְּבוּרוֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ :

זה צור וכו׳

נָחִיתָ פְּנִינֶיךָ בְּעֻזְּךָ עַמְּךָ לְהִתְנָאוֹת · צוֹרְרֵיהֶם חָמַמְתָּ בְּמַכּוֹת לְהַלְאוֹת · קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מְיַחֲדִים מִסֶּבֶל וּתְלָאוֹת · גּוֹאֲלָם שְׁמוֹ יְיָ צְבָאוֹת :

ברוך אתה יי מלך צור ישראל וגואלו : השכיבנו וכו׳ :

בְּחַסְדְּךָ רוֹמַמְתָּ קֶרֶן עַמְּךָ יָצְאוּ מֵרְוָחִים · שֶׁבַח וּרְנָנוֹת לְשִׁמְךָ מְסַלְּדִים וּמְשַׁבְּחִים · תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ עִיר מְנוּחִים · בִּנְוֵה שָׁלוֹם וּבְמִשְׁכְּנוֹת מִבְטַחִים :

ברוך אתה יי פורש וכו׳

פֶּסַח כָּרָאוּי עָנְתָה נְבִיאָה · שִׁירוּ לַיְיָ כִּי גָאֹה גָּאָה · פֶּסַח מִצְרָיִם :

פֶּסַח לוֹחֲצֵינוּ יִהְיוּ לִמְשִׁסָּה · זַמְּרוּ יְיָ כִּי גֵאוּת עָשָׂה · פֶּסַח לֶעָתִיד :

פֶּסַח מְנֻעָם שִׁיר הוֹדָיָה · עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ · פֶּסַח מִצְרָיִם :

פֶּסַח נַגֵּן שִׁיר הֲמוֹנָי · כִּי עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ יְיָ · פֶּסַח לֶעָתִיד :

פֶּסַח סְגוּלִים לָשׁוּב לְמַאֲוַיָּם · הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם · פֶּסַח מִצְרָיִם :

פֶּסַח עָתִיד לְהָשִׁיב שְׁבִיָּם · מֵחֲמַת וּמֵאִיֵּי הַיָּם · פֶּסַח לֶעָתִיד :

פֶּסַח פּוֹרְכִים נָסוּ לִפְנֵיהֶם · כִּי יְיָ נִלְחָם לָהֶם · פֶּסַח מִצְרָיִם :

פֶּסַח צוֹרְרֵיהֶם בְּשֶׁקֶט נִחָם · וְיָצָא יְיָ וְנִלְחָם · פֶּסַח לֶעָתִיד :

פֶּסַח קֶרֶץ נָאוֹר הִרְעָם · וַהֶחֱזַק מִצְרַיִם עַל הָעָם · פֶּסַח מִצְרָיִם :

פֶּסַח רוּחַ עָרִיצִים לְהַנְשִׁים · וְהֶחֱזִיקוּ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים · פֶּסַח לֶעָתִיד :

פֶּסַח שְׁאֵרָם נָמַק וְנִכְחַד · לֹא נִשְׁאַר בָּהֶם עַד אֶחָד · פֶּסַח מִצְרָיִם :

פֶּסַח תִּתֵּן יְשׁוּעוֹת חוֹסָיו · וְלֹא יִהְיֶה שָׂרִיד לְבֵית עֵשָׂו · פֶּסַח לֶעָתִיד :

פֶּסַח תּוֹפְפוּ יוֹנְקִים לְיַחֲדֵהוּ · זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ · פֶּסַח מִצְרָיִם :

פֶּסַח יְקָרִים יֹאמְרוּ כָּזֶה · הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה · פֶּסַח לֶעָתִיד :

פֶּסַח קְדוֹשָׁה נְקֻבָה בַּעֲלִיזוּת · אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת · פֶּסַח מִצְרָיִם :

פֶּסַח וְגֶבֶר יְסוֹבֵב וְיֶקְדָּשׁ · שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ · פֶּסַח לֶעָתִיד :

פֶּסַח תְּבִיעַת עֲנוּוֵי קָפַצְתָּ · וּמְבִית כֶּלֶא עַם זוּ קָנִיתָ · פֶּסַח מִצְרָיִם :

פֶּסַח יַחֲשׂוֹף זְרוֹעוֹ וְתַעֲצוּמוֹ · לִקְנוֹת אֶת שְׁאָר עַמּוֹ · פֶּסַח לֶעָתִיד :

פֶּסַח אוֹהֲבָיו הוֹצִיא צָהֳרָיִם · וַיָּהָם אֶת מַחֲנֵה מִצְרָיִם · פֶּסַח מִצְרָיִם :

פֶּסַח לְהָשִׁיב לָהֶם גְּמוּלֵיהֶם · מְהוּמַת יְיָ רַבָּה בָּהֶם · פֶּסַח לֶעָתִיד :

פֶּסַח בִּרְאוֹתָם נָמוּ לְסַלְסְלָה · אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה · פֶּסַח מִצְרָיִם :

פֶּסַח רָווֹת בְּזִיו כְּבוֹדוֹ · יוֹסִיף יְיָ שֵׁנִית יָדוֹ · פֶּסַח לֶעָתִיד :

פֶּסַח חִזָּיוֹן שִׁירָה קִדְּמוּ לְנֶעְלָם · יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם · פֶּסַח מִצְרָיִם :

פֶּסַח בְּצִיּוֹן יְשׁוֹרְרוּ לְגוֹאֲלָם · יִמְלֹךְ יְיָ לְעֹלָם · פֶּסַח לֶעָתִיד :

אֵל עוֹזֵר הָקֵם מְלָאֶיךָ לְעֵילוֹם׃ נִפְלָאוֹת יִרְאוּ עֲדָיִם לְהַלְבִּישׁ הֲלוֹם׃ צִיּוֹן תִּדְרוֹשׁ שָׁלֵם תָּקֵם בְּיָהֲלוֹם׃ יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם׃

ברוך אתה יי פורש וכו׳

חצי קדיש שמונה עשרה תמצא לעיל׃

מעריב ליל אחרון של פסח כמנהג פולין

וַיּוֹשַׁע אוֹמֵן אַשְׁכְּלוֹת פֶּרַח קֹדֶשׁ תְּהִלָּה׃ וַיַּרְא בְּעִנּוּי וְקֹשִׁי נוֹרָא עֲלִילָה׃ אָז גְּדֻלָּתוֹ הִפְלִיא וְהֵאִיר אֲפֵלָה׃ אֱלוֹהַּ עוֹשִׂי נוֹתֵן זְמִירוֹת בַּלָּיְלָה׃

ברוך אתה יי וכו׳ אהבת עולם וכו׳

עֻזִּי הָרִים דִּלֵּג כִּזְכַר בְּרִית אָבוֹת וָחֶסֶד׃ וּגְבָעוֹת קִפֵּץ טָהוֹר כָּל יְסַד׃ זֶרַע אַהֲבַת חוֹלַת שֶׁמַע לְהִוָּסֵד׃ וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךָ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךָ חָסֶד׃

ברוך אתה יי אוהב וכו׳ שמע וכו׳

פֶּסַח אָשְׁרוּ בְּאוֹר הַחַיִּים לֵאוֹר׃ וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר׃ פֶּסַח מִצְרָיִם׃
פֶּסַח בָּאוֹת זֶה עוֹד לְהִתְבָּרֵךְ׃ קוּמִי אוֹרִי כִּי בָא אוֹרֵךְ׃ פֶּסַח לֶעָתִיד׃
פֶּסַח גְּאוּלִים אָז הִלְלוּהוּ׃ וַיּוֹשַׁע יְיָ בַּיּוֹם הַהוּא׃ פֶּסַח מִצְרָיִם׃
פֶּסַח דָּגוּל יָחִישׁ יְשַׁעֵנוּ׃ יְיָ מַלְכֵּנוּ הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ׃ פֶּסַח לֶעָתִיד׃
פֶּסַח הֵמֵרוּ בְּקֹשִׁי וְנִלְאוּ׃ מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח יָצְאוּ׃ פֶּסַח מִצְרָיִם׃
פֶּסַח וְיוֹם נָקָם תִּרְאוּ׃ כִּי בְשִׂמְחָה תֵצֵאוּ׃ פֶּסַח לֶעָתִיד׃
פֶּסַח זַכִּים אִמְּנוּ לְעָצְמָה׃ וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה׃ פֶּסַח מִצְרָיִם׃
פֶּסַח חוֹכָיו טוּבוֹ לְהַנְחִילָם׃ וְעַל מַבּוּעֵי מַיִם יְנַהֲלֵם׃ פֶּסַח לֶעָתִיד׃
פֶּסַח טָהוֹר עֲנָנוֹ הִרְבָּה עֲלֵיהֶם׃ וַיְיָ הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם׃ פֶּסַח מִצְרָיִם׃
פֶּסַח יָעִיר נְאֻם חֲזוֹנַי׃ כִּי הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יְיָ׃ פֶּסַח לֶעָתִיד׃

פסח

נִהַלְתָּ בְעָזְּךָ אֶל נְוֵה קָדְשֶׁךָ · יְיָ מִי כָמוֹךָ׃
קוֹל נִשְׁמַע רָגְזוּ עַמִּים וְלָבְשׁוּ שָׁכוּל ·
יֹאחֲזֵמוֹ רַעַד נָמֹגוּ כֹּל · יְיָ מִי כָמוֹךָ׃
רַבּוֹת עָשִׂיתָ אֵל עִם סְגֻלָּתֶךָ ·
תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתֶךָ · יְיָ מִי כָמוֹךָ׃
שִׁבְתְּךָ מְכוֹן כִּסֵּא פָּעַלְתָּ לִידִידֶיךָ ·
מִקְדָּשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ · יְיָ מִי כָמוֹךָ׃
תָּרוּם יָדְךָ עַל צָרֶיךָ לְהִוָּעֵד ·
יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד · יְיָ מִי כָמוֹךָ׃

זָכַרְתִּי חֲסָדֶיךָ טוֹב לְקוֹרְאֶיךָ בְּהוֹדָיָה · יָחִיד כָּמוֹךָ אֵין לְךָ שִׁירָה חֲוִיָּה · מִי כָמוֹךָ מַחֲרִישׁ בְּעֶלְבּוֹן שִׁבְיָה · יְיָ אֱלֹהִים מִי כָמוֹךָ חֲסִין יָהּ׃

בְּגִילָה בְּרִנָּה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם׃ מי כמכה וכו׳

נְטַע שׁוֹרֵק עֹצֶם פְּאֵרוֹת בָּאָרֶץ · צְבִי צַדִּיק תָּבִיא גּוֹדֵר פֶּרֶץ · קְנֵה עֵדָה גְּעַר חַיָּה בָּאָרֶץ · וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל־הָאָרֶץ׃

זֶה צוּר יִשְׁעֵנוּ פָּצוּ פֶּה וְאָמְרוּ׃ יי ימלך וכו׳

רָם חִבַּבְתָּ שְׁבִיעִיּוֹת צְבָאֲךָ רַבֵּה · שְׁמַע מִצָּרִים תַּשְׁמִיעַ לְצוֹר וְהַגְבֵּה · תִּקְנֶה שֵׁנִית וּפְדֵה עֵדֶר הַנִּשְׁבֶּה · וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל׃ השכיבנו וכו׳

זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אוֹתוֹ אוֹיְנוּ ·
הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה קִוִּינוּ · יְיָ מִי כָמוֹךָ ׃
חָגוּר חֶרֶב כְּגִבּוֹר וּמְרַחֵם עַמּוֹ ·
יְיָ אִישׁ מִלְחָמָה יְיָ שְׁמוֹ · יְיָ מִי כָמוֹךָ ׃
טֻבְּעוּ בְּיַם סוּף וּבְעַשְׁוֹנִית לְדַיְּנָה ·
בְּסַאסְּאָה בְּשַׁלְּחָה תְּרִיבֶנָּה · יְיָ מִי כָמוֹךָ ׃
יָרְדָה רָמָה רִמָּה בַּיָּם מִלְהָבֶן ·
יָרְדוּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ אָבֶן · יְיָ מִי כָמוֹךָ ׃
כִּי יְמִינְךָ וּזְרוֹעֲךָ עַתָּה לָבֹא חַיִּב ·
יְמִינְךָ יְיָ תִּרְעַץ אוֹיֵב · יְיָ מִי כָמוֹךָ ׃
לְהִתְגָּאוֹת בְּקָמֶיךָ מִי יָכִיל בְּמִתְקוֹמְמֶךָ ·
וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס קָמֶיךָ · יְיָ מִי כָמוֹךָ ׃
מְדַדְתָּ סְאוֹן בְּעַרְמוּמִית עֲרֵמוֹת בְּעִוּוּיִם ·
קָפְאוּ תְהֹמֹת בְּלֶב יָם · יְיָ מִי כָמוֹךָ ׃
נֶאֱץ בַּחֲמִשָּׁה וּבְכִתּוֹת שָׁלֹשׁ מִתְחַלֵּק ·
אָמַר אוֹיֵב אֶרְדֹּף אַשִּׂיג אֲחַלֵּק · יְיָ מִי כָמוֹךָ ׃
סִלְסְלוּ לְאַדִּיר עַל אַדִּירִים בְּמַאֲדִּירִים ·
צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם אַדִּירִים · יְיָ מִי כָמוֹךָ ׃
עֹשֶׂה פֶלֶא לְאָבוֹת וּלְבָנִים בְּהִלּוּלִים ·
נָאוֹר וְאַדִּיר יְיָ מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם · יְיָ מִי כָמוֹךָ ׃
פַּרְעֹה הִצְדִּיק דִּין בְּמֶרֶץ ·
נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ · יְיָ מִי כָמוֹךָ ׃
צָרְכֵיהֶם בְּלֹא חִסָּרוֹן חֶסֶד לִמְבַקְשֶׁיךָ ·

כפי קצת ק"א ובק"ק פ"פ דמיין:

ברכו וכו' עד לעולם ועד.

מיוסד ע"פ א"ב וסס המחבר אלעזר הקטן

אמונת אומן לעם זו רם זכרת · בשבר האמונה הים קרעת · גוי שומר אמונים באמונה ארסת · לך יום אף לך לילה אתה הכינות · ברוך אתה יי המעריב ערבים: אהבת עולם וכו'

דברי האמנתם ביבשה עברו בני · הן נגד אבות לגוזר ים סוף נאמני · וגליות יקבצו מראש אמנה בעדני · אהבתי אתכם אמר יי:

ברוך אתה יי אוהב עמו ישראל: שמע ישראל וכו'

אשירה ליי בשירה ערבה ·
אל נערץ בסוד קדושים רבה · יי מי כמוך:
במקהלות ברכו אלהים ישראל ·
אדני ממקור ישראל · יי מי כמוך:
גאני וגאיתיו ומתגאה על מתגאים ·
רם על כל גוים · יי מי כמוך:
דגלני והאמירני עזי ולך יאתה ·
כי תפארת עזמו אתה · יי מי כמוך:
הן עוללים ויונקים הכירוך אלי ·
אני לדודי ודודי לי · יי מי כמוך:
ויראוך דגול מרבבה בפנים לבחור ·
דודי שלח ידו מן החור · יי מי כמוך

הוּא צוּר יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ׃ יֹאמְרוּ גְאוּלֵי יְיָ לְשַׁבְּחוֹ וּלְהַלְלוֹ׃ כִּי פָדָה יְיָ אֶת עַמּוֹ וּגְאָלוֹ׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל׃

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וְיָגוֹן וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ׃ כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃ וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ׃

שְׁבִיעֵי נִצְּלוּ וְנִגְאֲלוּ עַמֶּךָ׃ תִּתְנֵן גַּם עַתָּה שְׁנִיַּת כְּנָאֳמֶךָ׃ חַזְּקֵנוּ וְאַמְּצֵנוּ עַד דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ׃ וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַפּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלָיִם׃

לשבת וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם׃ בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם כִּי־שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ׃

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מֹעֲדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

חצי קדיש שמונה עשרה. תמצא לעיל בשביעי של פסח.

א״ט ווארדע דיין פאלק עררעטטעט אונד בעפרייעט. אהלטעסט דוא אונד נום צווייטענמאלע דיינעם פערשפרעכען נאך, זא גע־ שטעהען לאססען. שטארקע אונד בעקראפטיגע אונז וועגען דער פערהייסונג דיינעם עהרבארען נאמענס, אונד דעהנע איבער אונז דיינע פריעדענס היטטע אויס.

פַּרְעֹה אֶל תּוֹךְ הַיָּם בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו הִצְלִילָם׃ לֹא נִשְׁאַר כִּי אִם הוּא מִכֻּלָּם׃ יַעַן הַצַּדִּיק צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם׃ מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה וְאָמְרוּ כֻלָּם׃

בְּגִילָה בְּרִנָּה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם׃

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר
בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא׃

מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה׃ שְׁבִיעִי עָנָו הִסִּיעָם וּמַעְבָּרָה עָבְרוּ׃ זֶה אֱלֹהֵינוּ הֶרְאָם בְּאֶצְבַּע וְזִמְּרוּ׃ רְאִינוּהוּ שְׂדֵה צֹעַן גַּמְנוּ וְשׁוֹרְרוּ׃ זֶה צוּר יְשׁוּעָתֵנוּ פָּצוּ פֶה וְאָמְרוּ׃

יְהוָה ׀ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃

וְנֶאֱמַר כִּי־פָדָה יְיָ אֶת־יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ׃

שְׁבִיעִי בֵּרְכוּהוּ בְּמַקְהֵלוֹת עַמּוֹ וְקִהֲלוּ׃ בָּרוּךְ

הוא

הצלילם השקיעם כמו צללו כעופרת. לא נשאר כי אם הוא מכולם שנאמר לא נשאר בהם עד אחד עד ולא עד בכלל. יען הצדיק צדיק שאמר ה' הצדיק. עניו זה משה. הסיען בעל כרחן כמו שפי' רש"י על ויסע משה. זה אלהינו הראם שהכירוהו ממצרים כדאי' במ"ס סוטה בסוף פרק אלו נאמרים. וזהו שאמר ראינוה שדה צוען:

ת"ז"ט פיהרטע דער בעטיידענדע משה זיא אן, אוט דעם [פינגער] לייגטע ער איהנען דיעזען רוהאפלאטץ גאטט; וויר האבען איהן אים געפילדע צוען ערבליקט, אונד טריען אין פאללעם געזאנגע: דיעזער איזט דער פעלזען אונזער רעטטונג.

ע"ז"ט בענעדייעטען איהן דיא פערזאממעלטען זיינעס פאלקעס: געלאבט זייא דער פעלזען אונד ערלאזער ישראל'ס, דיא ערלאזטען גאטטעס ריהמטען אונד לאבטען איהן, דען דער עוויגע ערלאזטע אונד בע־פרייטע זיינע נאציאן.

שְׁבִיעֵי פְּלֶשֶׁת וְלוּטִי חָלוּ · פַּאֲתֵי אֱדוֹם נִתְחַלְחָלוּ ·
אָז נִבְהֲלוּ:

שְׁבִיעֵי צִיץ לְמוֹאָב נִכְרָתָה · צִירִים אֲחָזוּם בְּעָתָה ·
תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה:

שְׁבִיעֵי קוֹל נָפַל בְּפִימוֹ · קִנְיַן אֶרֶץ לְבָנֵימוֹ ·
תְּבִיאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ:

שְׁבִיעֵי רֹאשָׁהּ וְסוֹפָהּ לָעֵד · רָשׁוּם לֶעָתִיד לְהִוָּעֵד ·
יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

שְׁבִיעֵי שַׂר יָם לְשַׂר נֹא הִכְרִיעוֹ · תַּגִּיד עָלָיו רֵעוֹ ·
כִּי בָא סוּס פַּרְעֹה:

פרעה

ישראל סבא. ולוטי רמז לבני עמון. ציץ למואב נכרתה נשבתה העטרה והנזר למואב והוא עפה"כ בירמי' תנו ציץ למואב ובת"י שם. צירים אחזום כ"כ בספרי הדפוס · אבל בכ"י כתוב צורים אחזו בעתה ר"ל יושבי צור. ואלו לגירסתנו נ"ל ובעתה. קול נפל בפימו וכו' אמרו במדרש נתנבאו אבות ולא ידעו מה נתנבאו תביאנו ותטענו אין כתיב כאן אלא תביאמו ותטעמו הבנים נכנסי' ואין האבות נכנסין. ראשה ר"ל תחילת השירה כתוב אז ישיר אז שר לא נאמר אלא אז ישיר מכאן רמז לתה"מ. וסופה גם הוא בל' עתיד ה' ימלוך. לשר נא זה עוזא שר של מצרים שטען לפני הקב"ה בעד מצרים שלא להטביען כדאי' בילקוט בשלח ע"פ ויושע. תגיד עליו רעו נ"ל שרמז על הא דאי' שם ע"פ מה תצעק אלי ר' חנינא בן חכינאי אומר והלא כבר כתבתי ואח לצרה יולד. אח אני לישראל בשעת צרתן אחים אלו ישראל שנאמר למען אחי ורעי:
הנ״ילס

א"ז"ט ציטטערטען דיא בעוואָהנר פלשתים'ס, דיא העררען אדום'ס גע־ריטהען אין אַנגסט אונד ערשראָקען העפטיג.

א"ז"ט וואורדע דיא פאָרטפפלאַנצונג מואב'ס צערניכטעט; צאָערן ער־גריפן זיא אין ציטטערן, איינע אַנגסט איבערפיעל זיא.

א"ז"ט ענטגינג איינע שטימע זיינעם מונדע, דאָס ער זיינען קינדערן דאַז לאַנד איינגעבען, זיא דאַהין ברינגן אונד איינפפלאַנצן ווירד.

א"ז"ט וואַר דיא אַנפאַנגס- אונד ענדע- נאַכט צייגען, אונד ווירד אויך אין דער צוקונפט איין צייכען דער פערזאַממלונג זיין, דאַן ווירד דער עוויגע אימער רעגירען.

א"ז"ט בעצוואַנג דאַז מעער דיא אָבערסטען מצרים'ס, דעם פרעה'ס ראָססען זאַמט זיינם קריגסגעשפאַן אונד רייטעריי זענקטע ער אינס מעער; עז בליעב קיינער איבריג אַלז פרעה אַללעין, וויל ער דען גערעכטען גאָטט גרינדליך אַנערקאַננטע.

שְׁבִיעִי לֵב יָם לְהַמּוֹ · לְשׁוֹן יָם הֶחֱרִימוּ ·
נָשַׁפְתָּ בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ ׃
שְׁבִיעִי מִדָּה בְּמִדָּה הָאֵלִים · מִזְמוֹר שִׁיר גְּאוּלִים ·
מִי כָמֹכָה בָּאֵלִים ׃
שְׁבִיעִי נוֹרָא תְהִלּוֹת לְרוֹמְמוֹ · נִפְּצָם עַל פְּנֵי הֲדוֹמוֹ ·
נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ ׃
שְׁבִיעִי סֹעֲרוּ צָרַי וְנֶחְפָּזוּ · שָׂשׂוּ צוּרִים כְּחָזוּ ·
נָחִיתָ בְחַסְדְּךָ עַם זוּ ׃
שְׁבִיעִי עָבְרוּ יָם וְגָזוֹן · עַמִּים חֲבָלִים יֹאחֵזוּן ·
שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן ׃

שביעי

טבע רון) פרום פי' בה"ק פרום ל' שררה ומנוי. ול"נ שהוא ל' פרסת סוסים ופי' רכבם ומהלכותם של סוסיו ודהרות אביריו. שלקתו השלכתו ונשליכה ממנו עבותימו ת"י ונטלוק מנכא. לארום פי' בה"ק ל' ארוסין כלומר שנתארסו עם הים אבל בכ"י גור' לערום בעין ל' ערש ומשכב כלומר לשכב שם. יהירים גסי הרוח כמו זד יהיר דמשלי. האלים פי' בה"ק ל' חוזק. ואפשר לפרשו מל' מאלמים אלומים שגם העמרים עשוים למדה ידועה. שיר גאולים ובכ"י גור' שרו גאולים. נורים האבות וכמו שדרשו רז"ל על וירא ישראל זה ישראל

מ"ז"ט האסט דוא מיטטען אים מעערע מיט איהנן געשטריטטען, אויף דער זעע זיא צערשטארט, דוא בליעזעסט מיט דיינעם הויכע, דאז מעער בעדעקטע זיא.

מ"ז"ט שטראפטע ער זיא שטארק מיט גלייכעם מאאסע; דיא ערלאזסטען זאנגן לאבלידער אונד ריפן: ווער מיזט אונטר דען מאכטען א עוויגער, וויא דוא!

מ"ז"ט ווארד בעשטיממט דיזן פורכטבארן אים לאב צו ערהעבען; ער (גאטט) צערשטרייטע זיינע פיינדע (מצרים) אויף זיין ערדרייך דוא נייגטעסט דיינע רעכטע, אונד דיא ערדע פערשלאנג זיא.

מ"ז"ט שטירמטען איינע פיינדען אונד איילטען הערבייא, דיא פעלזען (ישראל) אבער פרייעטען זיך אלז זיא זאהען, דאס דוא דיעזעס פאלק מיט דיינער גנאדע געפיהרט.

מ"ז"ט לאגען ישראל דורכ'ס מעער, עז ערגריף ציטטערן אללע פאלקער, נאציאנען פערנאהמען עז אונד בעבטען.

שְׁבִיעִי וְקוֹלוֹ לִפְנֵי חֵילוֹ · וַיְהֻמֵּם וַיַּרְעֵם בְּקוֹלוֹ ·
מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ׃

שְׁבִיעִי זֵדִים אֲשֶׁר זָמָמוּ · זֹרוּ וּבְאַחֲרִית נָהָמוּ ·
תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ׃

שְׁבִיעִי חֶסֶן תֵּת שְׂכָרִי · חֶזְקַת תֵּת לְהוֹרִי ·
יְמִינְךָ יְיָ נֶאְדָּרִי׃

שְׁבִיעִי טִבַּעְתָּ רוֹן פְּרוֹס · טִלַּקְתּוֹ בַּיָּם לֶאֱרוֹס ·
וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס׃

שְׁבִיעִי יְדִידִים סִכַּכְתָּ בִּכְנָפֶיךָ · יְהִירִים שִׁקַּעְתָּ בְּזַעְפֶּךָ ·
וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ׃

שְׁבִיעִי כְּזָמַם וְחָשַׁב לִרְדּוֹף · כְּהִנְּדוֹף עָשָׁן תִּנְדּוֹף ·
אָמַר אוֹיֵב אֶרְדּוֹף׃

שביעי

זדים להקב"ה כמש"פ רש"י בתהילי' כ"ח על זורו רשעים מרחם. ובאחרי' כהמו לה"כ במשלי ונהמת באחריתך וכמו שאמרו אנוסה מפני ישראל. חוסן כתחזק כמו וחסין הוא כאלונים דעמוס. תת שכרי של שעבוד כי גדולה היתה ביזת הים מביזת מצרים · חזקת תת להורי לאברהם שנאמר ואחרי כן יצאו ברכוש גדול. ובכ"י גור' חזקתה תת וכ"מ בד"י. טבעת רון (ובכ"י גור'

טבע

וואורדן דיא מצרים זא בעטרעפט ווא זיא אויך ישראגעדאכט האטטען, אבר נו טפאט בעקלאגטן זיא זיך, דען דער אבגרונד בעדעקטע זיא.

ת"ז"ט האט דער אלמעכטיגע גאטט איך זא בעלאהנט, נאך דער שטארקען פערזיכערונג דיא ער איינעם אורגעבירגען (אברהם) געגעבען האטטע. דיינע רעכטע, א עוויגער, איזט פערהעררליכט!

ת"ז"ט האסט דוא דען אבערסטען פערזונקען, איהן איינס אעער גע־שטירלט, אונד איהן דארין פערלייכעט, דורך דיינע גראסע אייעסטאט איהן צעראבלאעט.

ת"ז"ט האסט דוא דיא געליעבטען ישראל אונטער דיינע פליגעל גע־שיטלט, אונד דיא מצרים אין דיינעם צארנע, איט דעם הויכע דיינער נאזע ערטראנקט.

ת"ז"ט אלז דער פיינד געזאננען וואר ישראל צו פערפאלגען, האסט דוא איהן וויא אויסגעשטאסנען דאמפף פערטייבט. דען פיינד, דער דיך פערפאלגטע.

ת"ז"ט

מיוסד ע"פ א"ב כפול ובסוף חתום אליעזר ברבי נתן חזק ואמץ .

שְׁבִיעִי אָמַר לִרְדּוֹף מַחֲנַי · אוֹיֵב וְכָל־מְדָנָי ·
וַיּוֹשַׁע יְיָ :

שְׁבִיעִי בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר צִיֵּד · בִּפְנוֹת בֹּקֶר גִּיֵּד ·
וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד :

שְׁבִיעִי גִּלְגַּל בְּרָעָה לִבּוֹ מַקְשֶׁה · גַּלְגַּלֵּי מַרְכְּבוֹתָיו לְהַנְשֶׁה ·
אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה :

שְׁבִיעִי דְּכָאָה עֶגְלָה יְפֵה־פִיָּה · דִּבְּבוּ יְדִידִים בַּהֲנִיָּה ·
עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ :

שְׁבִיעִי הַמַּיִם לִגְאוּלִים חוֹמָה · הֵשִׁיב עֲלֵי רֹדְפִים בְּחֵמָה ·
יְיָ אִישׁ מִלְחָמָה ·

שביעי

מדני אנשי ריבי . גויד מפני שנמשל פרעה לתני' הגדול נופל עליו ל' גידה . גויד נכרת כמו גודו אילנא דדניאל . גולגל (כ"נ בכ"י) ברעה כמש"כ במשלי ומקשה לבו יפול ברעה . להנשה להישכח ל' לא תנשני דישעי' . עגלה יפיפיה מצרים . דובבו דברו . בהניה בשמחה ובטוב לבב . ובכ"י בהנוייה ל' זה אלי ואנוהו . זדים עשה"כ כי בדבר אשר זדו עליהם . אשר זממו לאבדם במים . וזהו ברוב גרסי' וכן הוא בכ"י ובמ"כ ובל"א . ופי' כעשה
זדים

שביעי אַם זיעבענטען טאַגע דאַכטע דער פֿיינד, אונד אַללע איינע ווידערזאַכער איין העער צו פֿערפֿאָלגען, גאָטט רעטטעטע איך אַבער.

א"ז"ט אין דער מאָרגענוואַכע יאַגטע ער נאַך ישראל, געגען אַבענד אַבער וואַרד ער טאָן אויסגעראָטטעט אונד ישראל זאַהען דיא מאַכט גאָטטעס.

א"ז"ט האַט גאָטט דען פרעה, דער זיין הערץ פֿערהאַרטעטע, אין אונגליק געבראַכט, אינדעם ער דיא רעדער פֿאָן זיינען וואַגען אַבפֿאַללען ליעס; אונד משה זאַנג איין ערהאַבענעס געדיכט.

א"ז"ט ווארדע מצרים צערניכטעט, אונד דיא געליבטען ישראל ריעפֿען אויס פֿערהערליכונג אויס: איינע מאַכט אונד איין זאַיטענשפיל איזט גאָטט.

א"ז"ט ווארדען דיא וואַססער פֿיר ישראל צור מויער אונד דער קריעגס־העלד (גאָטט) ליעס זיא אין שטורם געגען איהרע פֿערפֿאָלגער ווידער צוריקלויפֿען, דען גאָטט אַללין איזט איין קריעגסהעלד.

א"ז"ט

מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם קְדשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם:

הש"ץ חוזר ה' אלהיכם אמת בקול רם

אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כָּל־זֹאת וְקַיָּם עָלֵינוּ כִּי הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵין זוּלָתוֹ וַאֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ · הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד מְלָכִים · מַלְכֵּנוּ הַגּוֹאֲלֵנוּ מִכַּף כָּל־הֶעָרִיצִים · הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ · וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל לְכָל־אוֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ · הָעֹשֶׂה גְדֹלוֹת עַד אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר · הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ · הַמַּדְרִיכֵנוּ עַל בָּמוֹת אוֹיְבֵינוּ וַיָּרֶם קַרְנֵנוּ עַל כָּל־שׂוֹנְאֵינוּ: הָעֹשֶׂה לָנוּ נִסִּים וּנְקָמָה בְּפַרְעֹה אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּאַדְמַת בְּנֵי חָם · הַמַּכֶּה בְעֶבְרָתוֹ כָּל־בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם · וַיּוֹצֵא אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם לְחֵרוּת עוֹלָם: הַמַּעֲבִיר בָּנָיו בֵּין גִּזְרֵי יַם סוּף אֶת רוֹדְפֵיהֶם וְאֶת שׂוֹנְאֵיהֶם בִּתְהוֹמוֹת טִבַּע · וְרָאוּ בָנָיו גְּבוּרָתוֹ שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ לִשְׁמוֹ וּמַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה ·

לְבָבֶךָ׃ וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃

וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃ וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃ הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם׃ וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם׃ וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם׃ וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃

לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ׃

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת׃ וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תָתֻרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם׃ לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־

דּוֹדָם עוֹשֵׂה שַׁחַר עֵיפָה בְּחָכְמָה ׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים ׃

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ׃ תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ׃ עַל כֵּן יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ׃ וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃ כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה׃ וְאַהֲבָתְךָ אַל תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים׃

הֲלֹא מֵאָז חִבֵּב שְׁבִיעִיּוֹת וְכִלְּלָם ׃
וְקִדְּשָׁם לְשַׁבָּת לִשְׁבּוֹת בָּהֶם מֵעוֹלָם ׃
זִמֵּן שְׁבִיעִי לַפֶּסַח בָּרִאשׁוֹן לְעַלָּם ׃
הֲשָׁקָם וְחִבְּבָם בְּאַהֲבַת יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם ׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל ׃

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד ׃

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד ׃

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ׃ וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־
לבבך

הלא מאז חבב שביעיות ביום השביעי שבת. שבעה שבועות תספר לך. בחדש השביעי וכו' שבתון. ובשנה השביעית שבת שבתון. וספרת לך שבע שבתות שנים. וכללם בכלילת יופי. וכן זימן שביעי לפסח מבראשית כמו שדרשו חז"ל ע"פ וישב הים לאיתנו. לעלם לרומם אותם :

מדני

הלא מאז פירוואהר! פאן דאמאהלז אן ליעבטע ער פארציגליך דיא זיעבענטען טאגע, ער ציערטע אונד הייליגטע זיא צום שבת, אום אן דענ־זעלבען צו רוהען, אונד דען זיבענטען טאג דעס פסח־פעסטעס צו ערהאהען; ער ווייהטע אונד ליעבטע זיא איט דער עוויגען ליעבע צו ישראל.

שביעי

וועהרענד דער חזן ברכו זינגט זאגט קהל יתברך

בָּרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבֹרָךְ:

קהל בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם · אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים וּמְסַדֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל־בְּרָכָה וּתְהִלָּה: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר · וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ · אֵל חַי וְקַיָּם תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד ·

מיוסד ע"פ א"ב

אוֹר לַשְּׁבִיעִי גָּשׁ אוֹיֵב לְהִלָּחֵמָה · בְּבָנִים חֲבִיבִים כְּיָצְאוּ בְּיָד רָמָה · גִּיהוּ הֵאִיר לָהֶם וּלְמִצְרַיִם חֹשֶׁךְ וְשַׁמָּה ·

דודם

אור לשביעי מחשכה ביום השבי לצאתם מארץ מצרים כמו שפי' רש"י בפ' בשלח ע"פ ויוגד למלך מצרים. אור אורתא כדאי' בריש פסחים. גיהו אור נגה שלו. האיר להם כמש"כ ויאר את הלילה · ולמצרים ויהי הענן והחושך כמו שפי' רש"י שם. עושה שחר לצדיקים כאור נגה. עיפה הופך נגהן של רשעים לחושך אפלה כ"פ רש"י בעמוס ומלת עיפה בלי ויו. וכ"ג בד"י ישן מוויניצי':

הלא

אור לשביעי אלז אן דעם אבענד דעם קאמענדן זיבענטן טאגעס דער פיינד הערנאנריקטע, אום געגן דיא געליבטן קינדר ישראל צו שטרייטן, אונד זיא מיט אפפענדליכער מאכט פארטלאגען, האט גאטט איהנען זיין ליכט הערן שייגען לאססען, אונד דען מצרים ליעס ער דונקעל אונד פינסטער ווערדן ז יא, עז איזט איהר פריינד דער דורך וויזהייט מארגען אונד אבענד ווערדן לאססט.

יְהִי יְיָ אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־אֲבוֹתֵינוּ אַל־יַעַזְבֵנוּ וְאַל־יִטְּשֵׁנוּ׃ לְהַטּוֹת לְבָבֵנוּ אֵלָיו לָלֶכֶת בְּכָל־דְּרָכָיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְחֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבוֹתֵינוּ׃ וְיִהְיוּ דְבָרַי אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי יְיָ קְרֹבִים אֶל־יְיָ אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וָלָיְלָה לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃ לְמַעַן דַּעַת כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד׃ יְיָ נְחֵנִי בְצִדְקָתֶךָ לְמַעַן שׁוֹרְרָי הַיְשַׁר לְפָנַי דַּרְכֶּךָ׃ וַאֲנִי בְּתֻמִּי אֵלֵךְ פְּדֵנִי וְחָנֵּנִי׃ כִּי־יָחִיד וְעָנִי אָנִי׃ רַגְלִי עָמְדָה בְמִישׁוֹר בְּמַקְהֵלִים אֲבָרֵךְ יְיָ׃ יְיָ שֹׁמְרִי יְיָ צִלִּי עַל־יַד יְמִינִי׃ עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃ יְיָ יִשְׁמָר־צֵאתִי וּבוֹאִי לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃ הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן־הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃ אֵל הַכָּבוֹד אֶתֵּן לְךָ שִׁיר וְהַלֵּל וְאֶעֱבוֹד לְךָ יוֹם וָלֵיל׃ בָּרוּךְ יָחִיד וּמְיֻחָד הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה׃ יְיָ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא׃ הוּא אֱלֹהִים חַיִּים מֶלֶךְ חַי וְקַיָּם לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עַד׃

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְיָ׃

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל־הֲמוֹנָם׃ וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים׃ הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד (נ״א אַחֵר)׃ אֱמֶת מַלְכֵּנוּ אֶפֶס זוּלָתוֹ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד׃

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן׃ לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי וְכָל־בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ׃ לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל־רִשְׁעֵי אָרֶץ׃ יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־יוֹשְׁבֵי תֵבֵל כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל־לָשׁוֹן׃ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפּוֹלוּ׃ וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ׃ וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת עוֹל מַלְכוּתֶךָ׃ וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד׃ כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד׃ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃ וְנֶאֱמַר וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד׃

קדיש יתום׃ יגדל׃

יָפִין לָהּ אֶלָּא שֶׁאֵין מַכְנִיסִין מֵי רַגְלַיִם בָּעֲזָרָה מִפְּנֵי הַכָּבוֹד:

הַשִּׁיר שֶׁהַלְוִיִּם הָיוּ אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:

בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן הָיוּ אוֹמְרִים, לַיְיָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ:

בַּשֵּׁנִי הָיוּ אוֹמְרִים, גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר קָדְשׁוֹ:

בַּשְּׁלִישִׁי הָיוּ אוֹמְרִים, אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט:

בָּרְבִיעִי הָיוּ אוֹמְרִים, אֵל נְקָמוֹת יְיָ אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ:

בַּחֲמִישִׁי הָיוּ אוֹמְרִים, הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב:

בַּשִּׁשִּׁי הָיוּ אוֹמְרִים, יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְיָ עֹז הִתְאַזָּר אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט:

בַּשַּׁבָּת הָיוּ אוֹמְרִים, מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת:

מִזְמוֹר שִׁיר לֶעָתִיד לָבוֹא. לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל־בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ: אַל תִּקְרָא בָּנָיִךְ אֶלָּא בּוֹנָיִךְ: שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ. וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל: יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָּא שָׁלוֹם בָּךְ: לְמַעַן בֵּית יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

אֵין כֵּאלֹהֵינוּ. אֵין כַּאדוֹנֵינוּ. אֵין כְּמַלְכֵּנוּ. אֵין כְּמוֹשִׁיעֵנוּ:
מִי כֵאלֹהֵינוּ. מִי כַאדוֹנֵינוּ. מִי כְמַלְכֵּנוּ. מִי כְמוֹשִׁיעֵנוּ:
נוֹדֶה לֵאלֹהֵינוּ. נוֹדֶה לַאדוֹנֵינוּ. נוֹדֶה לְמַלְכֵּנוּ. נוֹדֶה לְמוֹשִׁיעֵנוּ:
בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ. בָּרוּךְ אֲדוֹנֵינוּ. בָּרוּךְ מַלְכֵּנוּ. בָּרוּךְ מוֹשִׁיעֵנוּ:
אַתָּה הוּא אֱלֹהֵינוּ. אַתָּה הוּא אֲדוֹנֵינוּ.
אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ. אַתָּה הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ:
אַתָּה הוּא שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת קְטֹרֶת הַסַּמִּים:

פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת. הַצֳּרִי וְהַצִּפֹּרֶן וְהַחֶלְבְּנָה וְהַלְּבוֹנָה. מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה: מוֹר וּקְצִיעָה שִׁבֹּלֶת נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה: הַקֹּשְׁטְ שְׁנֵים עָשָׂר. וְקִלּוּפָה שְׁלשָׁה. וְקִנָּמוֹן תִּשְׁעָה. בֹּרִית כַּרְשִׁינָה תִּשְׁעָה קַבִּין. יֵין קַפְרִיסִין סְאִין תְּלָתָא וְקַבִּין תְּלָתָא. וְאִם אֵין לוֹ יֵין קַפְרִיסִין מֵבִיא חֲמַר חִוַּרְיָן עַתִּיק: מֶלַח סְדוֹמִית רֹבַע (הַקָּב). מַעֲלֶה עָשָׁן כָּל־שֶׁהוּא. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר אַף כִּפַּת הַיַּרְדֵּן כָּל־שֶׁהוּא: וְאִם נָתַן בָּהּ דְּבַשׁ פְּסָלָהּ. וְאִם חִסַּר אַחַת מִכָּל־סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה: רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר. הַצֳּרִי אֵינוֹ אֶלָּא שְׂרָף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף: בֹּרִית כַּרְשִׁינָה שֶׁשָּׁפִין בָּהּ אֶת הַצִּפֹּרֶן. כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה: יֵין קַפְרִיסִין שֶׁשּׁוֹרִין בּוֹ אֶת הַצִּפֹּרֶן. כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה: וַהֲלֹא מֵי רַגְלַיִם

האמורה מפי אהרן ובניו עם קדושך שתהיה קרוב לי בקראי לך ותשמע תפלתי ואנקתי תמיד כשם ששמעת אנקת יעקב תמימך הנקרא איש תם ותתן לי ולכל־נפשות ביתי מזונותינו ופרנסתנו ברוח ולא בצמצום בהתר ולא באסור בנחת ולא בצער מתחת ידך הרחבה כשם שנתת פסת לחם לאכול ובגד ללבוש ליעקב אבינו הנקרא איש תם ותתננו לאהבה ולחן ולחסד בעיניך ובעיני כל־רואינו ויהיו דברי נשמעין לעבודתך כשם שנתת את יוסף צדיקך בשעה שהלבישו אביו כתונת פסים לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל־רואיו ותעשה עמי נפלאות ונסים ולטובה אות ותצליחני בדרכי ותן בלבי בינה להבין ולהשכיל ולקים את כל־דברי תלמוד תורתך וסודותיך ותצילני משגיאות ותטהר רעיוני ולבי לעבודתך ותאריך ימי וימי אשתי ובני ובנותי בטוב ובנעימות ברוב עוז ושלום. אמן סלה:

כשיתחיל ש"ץ שים שלום מחזירים הכהנים פניהם להיכל ואומרים.

רבון העולם עשינו מה־שגזרת עלינו. אף אתה עשה עמנו כאשר הבטחתנו. השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתתה לנו כאשר נשבעת לאבתינו ארץ זבת חלב ודבש:

ויאריכו בתפלה זו עד שיסיים ש"ץ שים שלום שיענו הצבור אמן ואם אין הכהנים והצבור יכולים להאריך כל כך בתפלתם יאמרו אדיר במרום וכו'.

אדיר במרום שוכן בגבורה. אתה שלום ושמך שלום. יהי רצון שתשים עלינו ועל עמך בית ישראל חיים וברכה למשמרת שלום:

ויכוין שיסיים עם הכהנים או עם ש"ץ בסיום שים שלום שיענו צבור אחריו אמן

אין הכהנים רשאין להחזיר פניהם. עד שיתחיל ש"צ שים שלום. ואינן רשאין לכוף אצבעותיה'. עד שיחזירו פניה'. ועומדים שם עד שיסיי' ש"צ שים שלום. ויענו אמן. ואין הכהנים רשאין להתחיל ברכת אשר קדשנו. עד שיכלה דיבור קריאת כהנים מפי הקורא. ואחר שברכו אשר קדשנו. אינם רשאים להתחיל יברכך. עד שיכלה מפי כל הצבור אמן שעונים אחר ברכת אשר קדשנו. וכן אינם רשאים להתחיל בתיבה. עד שתכלה התיבה מפי המקרא. ואין הצבור עונין אמן, עד שתכלה ברכה מפי הכהנים. ולא יתחילו הכהנים רבון העולם. עד שיכלה אמן מפי הצבור ויתחיל ש"צ שים שלום. אז הכהנים מחזירין פניהם להיכל ואומרים רבון:

הכהנים לא יחזירו פניהם בתחלה ובסוף אלא דרך ימין. דהיינו שהופכין עצמן דרך יד ימין:

חלום חלמתי ואיני יודע מה הוא יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שיהיו כל־חלומותי עלי ועל כל־ישראל לטובה בין שחלמתי על עצמי ובין שחלמתי על אחרים ובין שחלמו אחרים עלי אם טובים הם חזקם ואמצם ויתקימו בי ובהם כחלומות יוסף הצדיק ואם צריכים רפואה רפאם כחזקיהו מלך יהודה מחליו וכמרים הנביאה מצרעתה וכנעמן מצרעתו וכמי מרה על ידי משה רבינו וכמי יריחו על ידי אלישע וכשם שהפכת את קללת בלעם הרשע מקללה לברכה כן תהפך כל־חלומותי עלי ועל כל־ישראל לטובה ותשמרני ותחנני (כ"א ותחייני) ותרצני

אומרי' תפיל' זו בשעה שמברכין הכהני' בסופי הפסוקי'. ולסיי' בהדיכהני דענו ציבורא

אמן:

יש נוהגי' לסיים ותשמרני בסיום וישמרך. ותחנני בסיום ויחנך. ותרצני בסיום שלום. כי שלום ורצון אחד הוא.

איינגע זאגן, דאס מאן דיזע תפילה צום ערסטן אמן, נעהמליך ביים וישמרך מיט דעם ווארט והשמרני אויז לאססן זאלל. צום צווייטענמאל נעהמליך ביים ויחניך לאסט מאן ותחנני אויז. צום דריטטן מאל, נעהמליך ביים שלום לאסט מאן אויז ותרצני. דאז ענדיגונגסווארט אום מיאור פאללענדעט ווערדען מינדעם מאז קהל אמן זאגט.

יש נוהגי' ע"פ כר"י לומר יהי רצון אחר שים שלום:

יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שהעשה למען קדשת חסדיך וגודל רחמיך הפשוטים ולמען טהרת שמך הגדול הגבור והנורא בן עשרים ושתים אותיות היוצאים מפסוקים של ברכות כהנים

דיזע שמות זאלל מאן דיא געדאנקן האבן, אבר דארף זיא אבר ניכט אויזשפרעכן.

אנקת"ם פסת"ם פספסי"ם דיונסי"ם

האמורה

ברכת כהנים

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו בקדשתו של אהרן ׃ וצונו לברך את עמו ישראל באהבה :

מקרין את הכהנים מלה במלה. ואחר כל פסוק ופסוק עונין הצבור אמן :

יברכך — יברכך יי מציון עושה שמים וארץ :

יי — יי אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ :

וישמרך: — שמרני אל כי חסיתי בך — רבונו של עולם וכו׳ :

יאר — אלהים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה :

יי — יי יי אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת ;

פניו — פנה אלי וחנני כי יחיד ועני אני :

אליך — אליך יי נפשי אשא :

ויחנך: — הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם כעיני שפחה אל יד גברתה כן עינינו אל יי אלהינו עד שיחננו — רבש״ע :

ישא — ישא ברכה מאת יי וצדקה מאלהי ישעו :
ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם :

יי — יי חננו לך קוינו היה זרועם לבקרים אף ישועתנו בעת צרה :

פניו — אל תסתר פניך ממני ביום צר־לי הטה אלי אזנך ביום אקרא מהר ענני :

אליך — אליך נשאתי את עיני הישבי בשמים :

וישם — ושמו את־שמי על־בני ישראל ואני אברכם :

לך — לך יי הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי־כל בשמים ובארץ לך יי הממלכה והמתנשא לכל לראש :

שלום: — שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר יי ורפאתיו :

מאן דחזי חלמא ולא ידע מאי חזי ליקום קמי כהני בשעתי דפרסי ידייהו ולימא הכי

רבונו של עולם אני שלך וחלומותי שלך

הלום

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ · בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם :

אֱלֹהָי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע · וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה · וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם · וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה · פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם · עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ · לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ · הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי : יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי : עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן :

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ :

ברכת כהנים

כשעוקרים הכהנים רגליהם לעלות לדוכן אומרים

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ · שֶׁתְּהֵא הַבְּרָכָה הַזֹּאת שֶׁצִּוִּיתָנוּ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרָכָה שְׁלֵמָה וְלֹא יִהְיֶה בָּהּ מִכְשׁוֹל וְעָוֹן מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם :

ומאריכין בתפלה זו עד שיכלה אמן של הודאה מפי הצבור :
עומדי' הכהני' בדוכן פניה' כלפי ההיכל עד שמסיי' ש"ץ מודי' ואומר א"ו"א ברכנו בברכה וכו' וקורא כהני' ואז מחזירי' פניהם כלפי העם ומתחילים הברכה ;

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּ הֲ נִ י ם עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר :

כשיגיע ש"ץ לרצה צריכים הכהנים לעקור ממקומם בתפלה שיש בה נשיאת כפים. וכל כהן שלא עקר בעבודה שוב אינו עולה:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. צוּר חַיֵּינוּ. מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

מודים דרבנן: מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל־בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאָנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרֵךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

וְתֶעֱרַב לְפָנֶיךָ עֲתִירָתֵנוּ כְּעוֹלָה וּכְקָרְבָּן. אָנָּא רַחוּם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים הָשֵׁב שְׁכִינָתְךָ לְצִיּוֹן עִירֶךָ וְסֵדֶר הָעֲבוֹדָה לִירוּשָׁלָיִם:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים.
וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שֶׁאוֹתְךָ לְבַדְּךָ בְּיִרְאָה נַעֲבוֹד:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן׃ רַחֵם עָלֵינוּ׃ טוֹב וּמֵטִיב הִדָּרֶשׁ לָנוּ׃ שׁוּבָה עָלֵינוּ (נ״א אֵלֵינוּ) בַּהֲמוֹן רַחֲמֶיךָ׃ בִּגְלַל אָבוֹת שֶׁעָשׂוּ רְצוֹנֶךָ׃ בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבַתְּחִלָּה׃ וְכוֹנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוֹנוֹ׃ וְהַרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוֹ׃ וְשַׂמְּחֵנוּ בְּתִקּוּנוֹ׃ וְהָשֵׁב כֹּהֲנִים לַעֲבוֹדָתָם׃ וּלְוִיִּם לְשִׁירָם וּלְזִמְרָם׃ וְהָשֵׁב יִשְׂרָאֵל לִנְוֵיהֶם׃ וְשָׁם נַעֲלֶה וְנֵרָאֶה וְנִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנֶיךָ בְּשָׁלֹשׁ פַּעֲמֵי רְגָלֵינוּ׃ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ׃ שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל־זְכוּרְךָ אֶת־פְּנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יֵרָאֶה אֶת־פְּנֵי יְיָ רֵיקָם׃ אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ׃

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן׃ כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ׃ (אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו)

קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ׃ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ׃ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת׃ וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ באהבה וברצון בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שבת ו מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ׃ וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל אוֹהֲבֵי שְׁמֶךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ השבת ו יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים׃

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו · מלך רחמן · שתשוב ותרחם עלינו ועל מקדשך ברחמיך הרבים · ותבנהו מהרה ותגדל כבודו: אבינו מלכנו · גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה · והופע והנשא עלינו לעיני כל־חי · וקרב פזורינו מבין הגוים · ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ: והביאנו לציון עירך ברנה · ולירושלם בית מקדשך בשמחת עולם · ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו · תמידים כסדרם · ומוספים כהלכתם: ואת מוסף יום השבת הזה ואת מוסף יום חג המצות הזה · נעשה ונקריב לפניך באהבה כמצות רצונך כמו שכתבת עלינו בתורתך על ידי משה עבדך מפי כבודך כאמור:

לשבת וביום השבת שני־כבשים בני־שנה תמימם ושני עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן ונסכו: עלת שבת בשבתו על־עלת התמיד ונסכה: זה קרבן שבת: וקרבן היום כאמור

והקרבתם אשה עלה ליהוה פרים בני־בקר שנים ואיל אחד ושבעה כבשים בני שנה תמימם יהיו לכם: ומנחתם ונסכיהם כמדבר · שלשה עשרנים לפר · ושני עשרנים לאיל · ועשרון לכבש · ויין כנסכו · ושעיר לכפר · ושני תמידים כהלכתם:

לשבת ישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי ענג · עם מקדשי שביעי כלם ישבעו ויתענגו מטובך · ובשביעי רצית בו וקדשתו · חמדת ימים אתו קראת זכר למעשה בראשית:

אלהינו

אַדִּיר אַדִּירֵנוּ יְיָ אֲדוֹנֵינוּ · מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ׃ וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד׃

חזן וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר׃

יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ׃

לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים · אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ · וְרָצִיתָ בָּנוּ · וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְּשׁוֹנוֹת · וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ · וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ · וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ׃

וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שבתות למנוחה
ו מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה · חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן · את
יום השבת הזה ו אֶת יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה זְמַן חֵרוּתֵנוּ
באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ · זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם׃

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ · וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ · וְאֵין אֲנוּ יְכוֹלִים לַעֲלוֹת וְלֵרָאוֹת וּלְהִשְׁתַּחֲווֹת לְפָנֶיךָ וְלַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ · בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו מִפְּנֵי הַיָּד שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ׃

יהי

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃ מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃ מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר׃ מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃ וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

קדושה לש״ץ

נַעֲרִיצְךָ וְנַקְדִּישְׁךָ כְּסוֹד שִׂיחַ שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ הַמַּקְדִּישִׁים שִׁמְךָ בַּקֹּדֶשׁ׃ כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ׃ וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ׃ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃

כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה
אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ׃

קהל בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְיָ מִמְּקוֹמוֹ׃

מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶן בְּרַחֲמִים׃ וְיָחוֹן עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל־יוֹם תָּמִיד פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים׃

קהל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד׃

אֶחָד הוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא אָבִינוּ הוּא מַלְכֵּנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ׃ וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל־חָי לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים׃

קהל אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם׃

קוּמָה יְיָ לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ: כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ: בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ: כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזֹבוּ: עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתוֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: הֲשִׁיבֵנוּ יְהֹוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

תפלת מוסף

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר:
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

אָמֵן. יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ
לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ

וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִכָּל־בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

כד לְדָוִד מִזְמוֹר לַיְיָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי
בָהּ: כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ:
מִי יַעֲלֶה בְהַר יְיָ וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ: נְקִי
כַפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא
נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ וּצְדָקָה
מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: זֶה דּוֹר דּוֹרְשָׁו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב
סֶלָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי
עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד
יְיָ עִזּוּז וְגִבּוֹר יְיָ גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים
רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד:
מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ
הַכָּבוֹד סֶלָה:

בשבת אומרים

כט מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַיְיָ בְּנֵי אֵלִים הָבוּ לַיְיָ כָּבוֹד וָעֹז:
הָבוּ לַיְיָ כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ לַיְיָ בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ: קוֹל יְיָ
עַל הַמָּיִם אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים יְיָ עַל מַיִם רַבִּים: קוֹל יְיָ
בַּכֹּחַ קוֹל יְיָ בֶּהָדָר: קוֹל יְיָ שׁוֹבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְיָ אֶת
אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן: וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן
רְאֵמִים: קוֹל יְיָ חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ: קוֹל יְיָ יָחִיל מִדְבָּר
יָחִיל יְיָ מִדְבַּר קָדֵשׁ: קוֹל יְיָ יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת
וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד: יְיָ לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְיָ מֶלֶךְ
לְעוֹלָם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה יְהֹוָה רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל:

קומה

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו: קמה תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד: טוֹב יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְיָ כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר: סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְיָ בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְיָ אֶת כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר־פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

כשמחזירין ס"ת מן הבימה אל ההיכל אומר הש"ץ.

יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ

והקהל עונים

הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרוֹבוֹ הַלְלוּיָהּ:

מן שבת זאגט אמן.

יקום פורקן מן שמיא חנא וחסדא ורחמי וחיי אריכי ומזוני רויחי וסיעתא דשמיא ובריות גופא ונהורא מעליא. זרעא חיא וקימא. זרעא די לא יפסוק ודי לא יבטול מפתגמי אוריתא. למרנן ורבנן חבורתא קדישתא די בארעא דישראל ודי בבבל. לרישי כלה ולרישי גלותא ולרישי מתיבתא ולדיני דבבא. לכל תלמידיהון ולכל תלמידי תלמידיהון ולכל מן דעסקין באוריתא. מלכא דעלמא יברך יתהון יפיש חייהון ויסגא יומיהון ויתן ארכה לשניהון. ויתפרקון וישתזבון מן כל עקא ומן כל מרעין בישין מרן די בשמיא יהא בסעדהון כל זמן ועדן ונאמר אמן:

יקום פורקן מן שמיא חנא וחסדא ורחמי וחיי אריכי ומזוני רויחי וסיעתא דשמיא ובריות גופא ונהורא מעליא. זרעא חיא וקימא. זרעא די לא יפסוק ודי לא יבטול מפתגמי אוריתא. לכל קהלא קדישא הדין רברביא עם זעיריא. טפלא ונשיא. מלכא דעלמא יברך יתכון יפיש חייכון ויסגא יומיכון ויתן ארכה לשניכון. ותתפרקון ותשתזבון מן כל עקא. ומן כל מרעין בישין מרן די בשמיא יהא בסעדכון כל זמן ועדן ונאמר אמן:

מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב הוא יברך את כל הקהל הקדוש הזה. עם כל קהלות הקדש. הם ונשיהם ובניהם ובנותיהם וכל אשר להם. ומי שמיחדים בתי כנסיות לתפלה. ומי שבאים בתוכם להתפלל. ומי שנותנים נר למאור ויין לקדוש ולהבדלה. ופת לאורחים וצדקה לעניים. וכל מי שעוסקים בצרכי צבור באמונה. הקדוש ברוך הוא ישלם שכרם. ויסיר מהם כל מחלה. וירפא לכל גופם. ויסלח לכל עונם. וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם עם כל ישראל אחיהם. ונאמר אמן:

אשרי

תַּחְתֵּנִי׃ וּמוֹצִיאִי מֵאֹיְבָי וּמִקָּמַי תְּרוֹמְמֵנִי מֵאִישׁ חֲמָסִים תַּצִּילֵנִי׃ עַל־כֵּן אוֹדְךָ יְיָ בַּגּוֹיִם וּלְשִׁמְךָ אֲזַמֵּר׃ מִגְדּוֹל יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה־חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד־עוֹלָם׃

אחר ההפטרה מברך המפטיר

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים צַדִּיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם· שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק׃

נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא יָשׁוּב רֵיקָם כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו׃

רַחֵם עַל צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ׃

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ עַל כִּסְאוֹ לֹא יֵשֵׁב זָר וְלֹא יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ· כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לּוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד׃

עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים ועל יום השבת הזה וְעַל יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה שֶׁנָּתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לקדושה ולמנוחה לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת· עַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ יִתְבָּרֵךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל־חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד· בָּא״יְ מְקַדֵּשׁ השבת וְיִשְׂרָ׳ וְהַזְּמַנִּים׃

יקום

פעלקער אונטער איר. (מט) דער איך איינען פיינדען ענטרייסט, איך פאר עמפארער זיכערט, פאן יענעם אונגערעכטען אהנגע רעטטעט. (נ) דארום דאנק איך דיר, עוויגער! אונטער דען היידען, אונד ריהרע דיר איין זאיטענשפיעל· (נא) דיר· דער זיינעם קאניגסטהורם רעטטונג אייזט, דער וואהל טהוט זיינעם געזאלבטען דוד, אונד זיינעם זאאמען עוויגליך,

בּוֹ: כִּי מִי־אֵל מִבַּלְעֲדֵי יְיָ וּמִי־צוּר מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהֵינוּ: הָאֵל
מָעוּזִּי חָיִל וַיַּתֵּר תָּמִים דַּרְכּוֹ: מְשַׁוֶּה רַגְלָיו כָּאַיָּלוֹת וְעַל־
בָּמֹתַי יַעֲמִידֵנִי: מְלַמֵּד יָדַי לַמִּלְחָמָה וְנִחַת קֶשֶׁת־נְחוּשָׁה
זְרֹעֹתָי: וַתִּתֶּן־לִי מָגֵן יִשְׁעֶךָ וַעֲנֹתְךָ תַּרְבֵּנִי: תַּרְחִיב צַעֲדִי
תַּחְתֵּנִי וְלֹא מָעֲדוּ קַרְסֻלָּי: אֶרְדְּפָה אֹיְבַי וָאַשְׁמִידֵם וְלֹא
אָשׁוּב עַד־כַּלּוֹתָם: וָאֲכַלֵּם וָאֶמְחָצֵם וְלֹא יְקוּמוּן וַיִּפְּלוּ
תַּחַת רַגְלָי: וַתַּזְרֵנִי חַיִל לַמִּלְחָמָה תַּכְרִיעַ קָמַי תַּחְתֵּנִי:
וְאֹיְבַי תַּתָּה לִּי עֹרֶף מְשַׂנְאַי וָאַצְמִיתֵם: יִשְׁעוּ וְאֵין מֹשִׁיעַ
אֶל־יְיָ וְלֹא עָנָם: וְאֶשְׁחָקֵם כַּעֲפַר־אָרֶץ כְּטִיט־חוּצוֹת אֲדִקֵּם
אֶרְקָעֵם: וַתְּפַלְּטֵנִי מֵרִיבֵי עַמִּי תִּשְׁמְרֵנִי לְרֹאשׁ גּוֹיִם עַם
לֹא־יָדַעְתִּי יַעַבְדֻנִי: בְּנֵי נֵכָר יִתְכַּחֲשׁוּ־לִי לִשְׁמוֹעַ אֹזֶן יִשָּׁמְעוּ
לִי: בְּנֵי נֵכָר יִבֹּלוּ וְיַחְגְּרוּ מִמִּסְגְּרוֹתָם: חַי־יְיָ וּבָרוּךְ צוּרִי
וְיָרֻם אֱלֹהֵי צוּר יִשְׁעִי: הָאֵל הַנֹּתֵן נְקָמֹת לִי וּמוֹרִיד עַמִּים

תחתני

טרויען, איזט ער איין שילד. (לב) דען ווער איזט, אויסר דעם העררן, איין גאָטט? ווער, אָהנע אונזרען גאָטט, איין האָרט? (לג) דער גאָטט דער זיגעסמאַכט מיר איזט; דער מיר מיינן וואַנדעללאָזען וועג באַהנט? (לד) באַלד, מיינען פוס, דעם הירשע גלייך בעפליגעלט; באַלד מיך אויף מיינען האָהען זיכר שטעללט. (לה) ער איבט צום קאַמפפע מיינע האַנד, לעהרט מיינן אַרם דען ערנען באָגען זענקען. (לו) צום שילד גאַבסט דוא מיר דיין הייל, ליסעסט דיך הערַאב, מיך גראָס צו מאַכען. (לז) ווייטערסט מיינע טריטע אונטער מיר, דאַס מיין געלענק ניכט קראַפטלאָז ווירד. (לח) נון זעצט' איך מיינען פיינדען נאַך, אונד ראָטטעטע זיא אויס, אונד לאַס ניכט אַב ביז איך זיא אויפגעריבען. (לט) איך פערטילגטע, הויע זיא נידער—זיא קאָננטען ניכט אויף,-- זיא שטירצטען הין צו מיינען פיסען. (מ) זאָ האַסט דוא מיך צום קאַמפפע גערישטעט; זאָ בייגסט דוא מיינע ווידערזאַכער ווידער מיר; (מא) זאָ ווענדעסט דוא מיר צו דעם פיינדעס נאַקקען, אונד מיינע האַססער, דאַס איך זיא בענדיגע. (מב) זיא ווענדען זיך, דאַ ניאַמאַנד הילפט, צו גאָטט עמפאָר, דער האָרט זיע ניכט. (מג) נון צערשטאָסע איך זיא ווי ערדענשטויב, צערטרעטע, צערמאַלמע זיא, ווי גאַסען קאָטה. (מד) דוא שיצעסט מיך פאָר מיינעם פאָלקס מייטערייא, ערהאָלסט מיך צום הויפט ענטפערנטער רייכע, מיר אונבעקאַנטעס פאָלק דיענט מיר. (מה) דער באַרבאַרן זאָהנע שמייכלען מיר, זינד אויפס געריכט מיר אונטערטהאַן. (מו) דיא זאָהנע דער באַרבאַרייא פערשמאַכטען, ציטטערן אויס איהרען פעסטען הערפאָר. (מז) עוויג לעבט דער הערר! פרייז מיינעם האָרטע! פערהעררליכונג דעם גאָטטע מיינעם הייליס! (מח) דעם גאָטטע דער מיר ראַכע גיבט, אונד צווינגט

פעלקער

וישלח חצים ויפיצם ברק ויהמם ויראו אפיקי ים יגלו
מסדות תבל בגערת יי מנשמת רוח אפו : ישלח ממרום
יקחני ימשני ממים רבים : יצילני מאיבי עז משנאי כי
אמצו ממני : יקדמני ביום אידי ויהי יי משען לי : ויצא
למרחב אתי יחלצני כי־חפץ בי : יגמלני יי כצדקתי
כבר ידי ישיב לי : כי שמרתי דרכי יי ולא רשעתי
מאלהי : כי כל־משפטו לנגדי וחקתיו לא־אסור ממנה :
ואהיה תמים לו ואשתמרה מעוני : וישב יי לי כצדקתי
כברי לנגד עיניו : עם־חסיד תתחסד עם־גבור תמים
תתמם : עם־נבר תתבר ועם־עקש תתפל : ואת־עם
עני תושיע ועיניך על־רמים תשפיל : כי־אתה נירי יי
ויי יגיה חשכי : כי בכה ארוץ גדוד באלהי אדלג־שור :
האל תמים דרכו אמרת יי צרופה מגן הוא לכל החסים

בו

לאֶסט זיינע שטיממע האֶרען. (טו) ווירפט פפיילע, שטרייעט אומהער
שליידערט בליצע הין. (טז) זיכטבאַר וואַרד דאַס מעערעס אורקוועלל,
אויפגעדעקט דער ערדענגרונד, דורך דעם עוויגען דראָהען, דורך דען אָדעם
זיינעס צאָרן הויכס. (יז) מיר רייכט ער אויס דער האֶהע זיינע האַנד,
ערגרייפט אונד ציהעט מיך אויס ברויזענדן פלוטהען. (יח) עררעטעט
מיך פאָן פיינדס געוואַלט פאָן ווידערזאַכערן, מיר צו מאֶכטיג. (יט) זיא
איבערפילען מיך אין אונפאַללסשוואַנגערן טאַגן, אַבער גאָטט וואַרד מיינע
צופערזיכט. (כ) דער פיהרט מיך אויס, אין ווייטען רוים, עררעטעט
מיך, דען ער האַט לוסט אַן מיר. (כא) גאָטט טהוט מיר וואָהל נאַך מיינער
פראֶממיגקייט, בעלאָהנט מיינער האֶנדע ריינִיגקייט. (כב) דען איך האַלטע
דיא וועגע דעם העררן, בין ניכט רוכלאָז ווידער מיינען גאָטט. (כג) זיינע
רעכטע האַבע איך שטעטס פאָר אויגען, אונד ווייכע ניא פאָן זיינן לעהרן.
(כד) איין הערץ איזט אונגעטהיילט מיט איהם; איך היטע מיך פאָר איבער־
טרעטונג. (כה) דאַרום פערגילט דער הערר נאַך מיינער אונשולד מיר,
נאַך מיינער האֶנדע ריינִיגקייט פאָר זיינען אויגען. (כו) דוא ביסט דען
גיטיגען אַללגיטיג, דעם טרייגעזיננטען, טרייגעזיננט; (כז) פערפאֶהרסט
מיט ריינען, ריין, ביסט טיקעפאָללען אונפערזעהנליך. (כח) דעם אונטער־
דריקטען שטעהסט דוא בייא, בליקעסט אויף שטאָלצען אונד ערניעדריגסט
זיא. (כט) דוא ביסט מיינע לייכטע, אָ עוויגער! דער הערר מאַכט פינ־
סטערניס מיר נון ליכטע. (ל) מיט דיר דורכברעכע איך קריעגסשאַאַר,
מיט מיינעם גאָטטע זעטצע איך איבער מויער. (לא) ער, גאָטט, זיין וועג איזט
טאַדעללאָז, דעם העררן פערהייסונג ריין דורכלייטערט. אַללען דיא איהם
טרויען

הפטרת יום שביעי של פסח בשמואל ב׳ סימן כ״ב

וידבר דוד ליי את־דברי השירה הזאת ביום הציל יי
אתו מכף כל־איביו ומכף שאול: ויאמר יי סלעי ומצדתי
ומפלטי־לי: אלהי צורי אחסה־בו מגני וקרן ישעי
משגבי ומנוסי משעי מחמס תשעני: מהלל אקרא יי
ומאיבי אושע: כי אפפני משברי־מות נחלי בליעל
יבעתני: חבלי שאול סבני קדמני מקשי מות: בצר־לי
אקרא יי ואל־אלהי אקרא וישמע מהיכלו קולי ושועתי
באזניו: ויתגעש ותרעש הארץ מוסדות השמים ירגזו
ויתגעשו כי־חרה לו: עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל
גחלים בערו ממנו: ויט שמים וירד וערפל תחת רגליו:
וירכב על־כרוב ויעף וירא על־כנפי־רוח: וישת חשך
סביבתיו סכות חשרת־מים עבי שחקים: מנגה נגדו
בערו גחלי־אש: ירעם מן־שמים יי ועליון יתן קולו:

וישלח

(א) פֿאָלגענדעס געדיכט זאַנג דוד דעם עוויגן צו עהרן, אַלז ער איהן פֿאָן אַללען זיינן פֿיינדען אונד בעזאָנדערס פֿאָן דער האַנד שאול׳ס עררעטטעטע: (ב) דאַ זאַנג ער: עוויגר! מיין שוטצפֿעלז! מיינע פֿעסטע! מיין עררעטטער! (ג) גאָטט! מיין האָרט אויף דען איך טרויע! מיין שילד! מיינעס הייל׳ס האָרן! מיינע בורג! מיינע צופֿלוכט! מיין העלפֿער, דער פֿאָר געוואַלטטאַטיגקייט מיך שיצט! (ד) געלאָבט, ריעף איך, זייא גאָטט, אונד וואַר פֿאָם פֿיינד ערלאָזעט. (ה) שאָן אומפֿינגען מיך דעס טאָדעס וועללען; דיא שטראָמע דער אונטערוועלט שרעקטען מיך שאָן; (ו) דער העללען באַנדע אומשטריק־טען מיך; מיך וואַרד פֿאָן שלינגען דעס טאָדעס ערגריפֿפֿען. (ז) אַבער אין דער אַנגסט ריעף איך צום העררן, שרייא היננויף צו מיינעם גאָטטע, ער האָרט מיין פֿלעהען אויס זיינעם טעמפעל, מיין געבעט דרינגט איהם צו אָהרען. (ח) דיא ערדע בעבטע, וואַרד ערשיטטערט, עס וואַנקטען דעס היממעלס פֿעסטען, זיא ערבעבטען, דאַ ער צאָרניג וואַרד. (ט) דאַמפֿף שטיעג אויף, אַלז ער ערגריממטע, אויס זיינעם מונדע צעהרענד פֿייער, גלוטהפֿלאַם לאָדערט דאַפֿאָן. (י) ער נייגטע דען היממעל, פֿוהר הערניעדער, אונטער זיינען פֿיסען דיסטערעס געוועלק. (יא) ער פֿאָהרט אויף כרובים ריקקען, שוועבט דאַהער. ערשיינט אויף פֿליגעלן דעס ווינדעס. (יב) מאַכט פֿינס־טערניס צום געצעלט אום זיך הער, וואַססער געזאַממעלטע פֿלוטהען, וואָלק־אויף וואָלקען, (יג) אויס ליכטגלאַנץ געגען איבער ענטברעננט פֿלאַממענדער בליץ. (יד) דער עוויגע דאָננערט פֿאָם היממעל הערנב, דער האָכסטע

לאַסט

לַמַּפְטִיר קוֹרִין בְּפָרָשַׁת פִּנְחָס

וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה עֹלָה לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל
אֶחָד וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם׃
וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן שְׁלשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי
עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל תַּעֲשׂוּ׃ עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן תַּעֲשֶׂה לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד
לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים׃ וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם׃
מִלְּבַד עֹלַת הַבֹּקֶר אֲשֶׁר לְעֹלַת הַתָּמִיד תַּעֲשׂוּ אֶת־אֵלֶּה׃
כָּאֵלֶּה תַּעֲשׂוּ לַיּוֹם שִׁבְעַת יָמִים לֶחֶם אִשֵּׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה
עַל־עוֹלַת הַתָּמִיד יֵעָשֶׂה וְנִסְכּוֹ׃ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־
קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃

כשמגביהים ספר התורה אומרים

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל׃ עַל־פִּי יְיָ בְּיַד־מֹשֶׁה׃ עֵץ חַיִּים הִיא
לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר׃ דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי
נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם׃ אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ
בִּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד׃ יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ
יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר׃

קודם קריאת ההפטרה יברך המפטיר

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בִּנְבִיאִים
טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל
עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וָצֶדֶק׃

בָא סוּס פַּרְעֹה בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו בַּיָּם וַיָּשֶׁב יְהוָה עֲלֵהֶם
אֶת־מֵי הַיָּם וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם׃ פ
וַתִּקַּח מִרְיָם הַנְּבִיאָה אֲחוֹת אַהֲרֹן אֶת־הַתֹּף בְּיָדָהּ וַתֵּצֶאןָ
כָל־הַנָּשִׁים אַחֲרֶיהָ בְּתֻפִּים וּבִמְחֹלֹת׃ וַתַּעַן לָהֶם מִרְיָם
שִׁירוּ לַיהוָה כִּי־גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם׃ ס וַיַּסַּע
מֹשֶׁה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּם־סוּף וַיֵּצְאוּ אֶל־מִדְבַּר־שׁוּר וַיֵּלְכוּ
שְׁלֹשֶׁת־יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא־מָצְאוּ מָיִם׃ וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא
יָכְלוּ לִשְׁתֹּת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם עַל־כֵּן קָרָא־שְׁמָהּ
מָרָה׃ וַיִּלֹּנוּ הָעָם עַל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר מַה־נִּשְׁתֶּה׃ וַיִּצְעַק
אֶל־יְהוָה וַיּוֹרֵהוּ יְהוָה עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ אֶל־הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם
שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ׃ וַיֹּאמֶר אִם־שָׁמוֹעַ
תִּשְׁמַע לְקוֹל ׀ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה וְהַאֲזַנְתָּ
לְמִצְוֺתָיו וְשָׁמַרְתָּ כָּל־חֻקָּיו כָּל־הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי
בְמִצְרַיִם לֹא־אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה רֹפְאֶךָ׃

והקרבתם

מיט קריעגסגעשפאַן אונד רייטערייא אינ׳ מעער היניין גינגען, דער עוויגע
אָבער דיא וואַססער דעז מעערס איבער זיא צוריק קאָמען ליעס: אונד דיא
קינדער ישראל אים מיטער אויף טראָקענעם באָדען גינגען: (כ) צו גלייכער
צייט נאַהם מרים דיא פראָפעטין, אהרן׳ס שוועסטער, דיא פויקע אין איהרע
האַנד, אונד אַללע ווייבער גינגען הינטער איהר הער, מיט פויקען אונד טאַנצען.
(כא) מרים זאַנג יענען ענטגעגען, זינגט דעם עוויגען, דער האָך ערהאַבען
איז לייגט, ראָס אונד רייטער שטירצטע ער אינס מעער. (כב) משה ליעס
דיא ישראל פאָן דער בינזענזעע אויפברעכען, אונד זיא צאָגען אין דיא וויסטע
שור · זיא גינגען דריי טאַגע אין דער וויסטע, אונד פאַנדען קיין וואַססער.
(כג) זיא קאַמען נאַך מרה, קאָננטען אַבער דיא וואַססער צו מרה ניכט
טרינקען, דען זיא זינד ביטטער. דאַהער האַט מאַן אויך דען אָרט מרה
גענענט. (כד) דאַז פאָלק מורטע ווידער משה, אונד שפראַכען וואַס
זאָללען וויר טרינקען? (כה) משה בעטעטע צום עוויגען, דער עוויגע לעהרט
איהן איין האָלץ קעננען, דיעזעז וואַרף ער אינס וואַססער, זאָ וואורדען דיא
וואַססער זיסע; היר גאַב גאָטט דער נאַציאָנען געזעטץ אונד רעגעל, אונד
היר שטעללטע ער זיא אויף דיא פראָבע. (כו) ער שפראַך נעמליך,
ווירסט דו דער שטיממע דעס עוויגען דיינעס גאָטטעס פאָלגען, אונד טהון
וואַס אין זיינען אויגען רעכט איזט, זיינען געבאָטען געהאָר געבען, אונד
אַללע זיינע געזעטצע היטען, זאָ וויל איך אַללע דיא קראַנקהייט, דיא איך אין
מצרים האַבע זיין לאַססען, דיר ניכט צו שיקען, דען איך, דער עוויגע בין
דיין אַרצט.

נַפְשִׁי אָרִיק חַרְבִּי תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי׃ נָשַׁפְתָּ
בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם
אַדִּירִים׃ מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִים יְהוָה מִי
כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה
פֶלֶא׃ נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ׃ נָחִיתָ
בְחַסְדְּךָ עַם־זוּ גָּאָלְתָּ נֵהַלְתָּ בְעָזְּךָ אֶל־נְוֵה
קָדְשֶׁךָ׃ שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן חִיל
אָחַז יֹשְׁבֵי פְּלָשֶׁת׃ אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי
אֱדוֹם אֵילֵי מוֹאָב יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד נָמֹגוּ
כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן׃ תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה
וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאָבֶן עַד־
יַעֲבֹר עַמְּךָ יְהוָה עַד־יַעֲבֹר עַם־זוּ
קָנִיתָ׃ תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ מָכוֹן
לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְהוָה מִקְּדָשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ
יָדֶיךָ׃ יְהוָה ׀ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃ כִּי

בא

האָלע איין, טהיילע בייטע אוים; איין אוטה זאָלל איהרר פֿאַלל זיין, איך ציהע איין טווערדט אוים, אייגע האַנד פֿערטילגעט זיא. (י) דוא בלייעסט איט דיינעם הויכע, דאַז אעער בעדעקטע זיא. זיא זאַנקען וויא בלייא אין טראָאענדעם געוואָססער. (יא) ווער איזט אונטר דען אאָכטן, אָ עוויגר, וויא דוא? ווער איזט פֿערהערליכט איט הייליגקייט, וויא דוא? פֿורכטבאַר איט לאָבע, וואונדערטהאָטער! (יב) דוא נייגטעסט דיינע רעכטע הין, דיא ערדע פֿערשלאַנג זיא. (יג) נון פֿיהרסט דוא איט דיינר גנאַדע דיזעם פֿאָלק, דאַס דוא בעפֿרייעסט. דוא לייטעסט עז איט דיינער אאַכט, צו דיינר הייליגן וואָהנונג. (יד) פֿאָלקר האָרען עז, זיא בעבן; אַנגסטוועה ערגרייפֿט דיא איינוואָהנער פלשת. (טו) פלאָטצליך ערשרעקקען דיא שטאַאאהערען אדום'ם, דיא פֿירסטן מואב'ם, ציטטערן ערגרייפֿט זיא: עז צאַגען אַללע בעוואָהנער כנען'ס. (טז) אַנגסט אונד פֿורכט ווירד איבר זיא פֿאַללן, דורך דיינעם אַראעס גרעסע ערשטאַררען זיא, וויא שטיין. ביז דיין פֿאָלק הינדורך ציהעט, עוויגער! ביז דיזעם פֿאָלק הינדורך ציהט, דאַס דוא ערוואַרבעסט. (יז) דוא ברינגסט זיא הין, פפֿלאַנצעסט זיא איין, אין דיין ערבגעבירגע, אַן יענעם זיטץ, דען דוא צור וואָהנונג, דיר עוויגער! איינגעריכטעט, אין דאַז הייליגטהום, אָ העררר! דאַס דיינע האָנדע בערייטעט. (יח) דער עוויגע ווירד איאאער אונד עוויג רעגירען; (יט) דיזעם געטהאַה אַלז פרעה'ס פפֿערדע

הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה בְּמִצְרַיִם וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת־
יְהוָה וַיַּאֲמִינוּ בַּיהוָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ׃ פ

אָז יָשִׁיר־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָה וַיֹּאמְרוּ
לֵאמֹר אָשִׁירָה לַיהוָה כִּי־גָאֹה גָּאָה סוּס
וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם׃ עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־לִי
לִישׁוּעָה זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי
אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ׃ יְהוָה אִישׁ מִלְחָמָה יְהוָה
שְׁמוֹ׃ מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם וּמִבְחַר
שָׁלִשָׁיו טֻבְּעוּ בְיַם־סוּף׃ תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ יָרְדוּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־
אָבֶן׃ יְמִינְךָ יְהוָה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ יְמִינְךָ
יְהוָה תִּרְעַץ אוֹיֵב׃ וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס
קָמֶיךָ תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ׃ וּבְרוּחַ
אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם נִצְּבוּ כְמוֹ־נֵד
נֹזְלִים קָפְאוּ תְהֹמֹת בְּלֶב־יָם׃ אָמַר
אוֹיֵב אֶרְדֹּף אַשִּׂיג אֲחַלֵּק שָׁלָל תִּמְלָאֵמוֹ

נפשי

וועלכע דער עוויגע אַן מצרים אויסגעאיבט, דאַ פירכטעטע דאַז פאָלק דען
עוויגען, גלויבטען אויך אַן דען עוויגען אונד אַן זיינען דינער משה. (א) דאַמאַלס
זאַנגען משה אונד דיא קינדער ישראל'ס, דיזען געזאַנג, דעם עוויגען צו עהרען,
אונד שפראַכען: איך זינגע, דעם עוויגען, דער האָך ערהאָבען זיך צייגט;
רָאס אונד זיין רייטער שטירצט ער אינס מעער. (ב) איין זיעג, איין זייטנ־
שפיעל איזט יה, ער וואַר איר ערעטטונג! דער איזט איין גאָטט! איהן
וויל איך ריהמען, איינעס פאַטערס גאָטט, איהן וויל איך ערהעבען. (ג)
דער עוויגע איזט העלד דעם קריעגס, עוויגעס וועזען זיין נאַמען. (ד)
קריעגסגעשפאַן פרעה'ס אונד העערסמאַכט טלייודערט ער אינס מעער: דער
אויסבונד זיינער קריעגסאָבערן, פערזונקען אין דער בינזענזעע. (ה) אַבגרונד
בעדעקטע זיא, זיא זאַנקען אין טיפען, וויא שטיין. (ו) דיינע רעכטע, אָ
עוויגר! פערהערליכט דורך מאַכט, דיינע רעכטע, אָ עוויגר! צערשמעט־
טערט דען פיינד. (ז) דורך דיינע גראָסע מאַיעסטאָט, צערמאַלמסט דוא
דיינע ווידערזאַכר. דוא לאַססעסט איהן אויס, דען ברעננענדען צאָרן, ער פערצעהרט
זיא, וויא שטאָפפעלן. (ח) פאָם הויך דיינער נאַזע טירמטען זיך וואַססר
צאמפאָר: פליעסענדעס שטונד אויפרעכט, וויא דיא וואַנד. דער אַבגרונד
וואַרד פעסטע איטטען אים מעערע. (ט) דער פיינד שפראַך, איך פערפאָלגע,
האָלע

מִצְרַיִם וַיָּבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם כֹּל סוּס פַּרְעֹה רִכְבּוֹ וּפָרָשָׁיו אֶל־
תּוֹךְ הַיָּם׃ וַיְהִי בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר וַיַּשְׁקֵף יְהוָה אֶל־מַחֲנֵה
מִצְרַיִם בְּעַמּוּד אֵשׁ וְעָנָן וַיָּהָם אֵת מַחֲנֵה מִצְרָיִם׃ וַיָּסַר אֵת
אֹפַן מַרְכְּבֹתָיו וַיְנַהֲגֵהוּ בִּכְבֵדֻת וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם אָנוּסָה מִפְּנֵי
יִשְׂרָאֵל כִּי יְהוָה נִלְחָם לָהֶם בְּמִצְרָיִם׃ חמשי וכשבת ז פ
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נְטֵה אֶת־יָדְךָ עַל־הַיָּם וְיָשֻׁבוּ הַמַּיִם
עַל־מִצְרַיִם עַל־רִכְבּוֹ וְעַל־פָּרָשָׁיו׃ וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ
עַל־הַיָּם וַיָּשָׁב הַיָּם לִפְנוֹת בֹּקֶר לְאֵיתָנוֹ וּמִצְרַיִם נָסִים
לִקְרָאתוֹ וַיְנַעֵר יְהוָה אֶת־מִצְרַיִם בְּתוֹךְ הַיָּם׃ וַיָּשֻׁבוּ הַמַּיִם
וַיְכַסּוּ אֶת־הָרֶכֶב וְאֶת־הַפָּרָשִׁים לְכֹל חֵיל פַּרְעֹה הַבָּאִים
אַחֲרֵיהֶם בַּיָּם לֹא־נִשְׁאַר בָּהֶם עַד־אֶחָד׃ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ
בַיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם וְהַמַּיִם לָהֶם חֹמָה מִימִינָם וּמִשְּׂמֹאלָם׃
וַיּוֹשַׁע יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרָיִם וַיַּרְא
יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת עַל־שְׂפַת הַיָּם׃ וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־

היד

פרעה'ס, זיינע וואַגן אונד זיינע רייטעריא, מיטטען אין דאַז מעער היניין. (כד) עז וואַר אין דער מאָרגענוואַכע, אַלז דער עוויגע אויף דאַז לאַגער דער מצרים איינען בליק וואַרף, דורך דיא פייער- אונד וואָלקענזייולע, אונד דאַז לאַגער דער מצרים אין פערווירונג בראַכטע. (כה) ער ליעס דיא ראַדער זיך פאָן דען וואַגן אַבזאָנדערן, אונד פיהרטע זיא מיט בעשווערדע לאַנגע. דאַ זאַגטע איין מצרי צום אַנדערן, איך וויל פליהען פאָר ישראל, דען דער עוויגע שטרייטעט פיר זיא מיט מצרים. (כו) דער עוויגע שפראַך צו משה, ציעגע דיינע האַנד איבער דאַז מעער; זאָ זאָלל דאַז וואַססער צוריק קעהרען איבער מצרים, איבער זיין קריגסגעשפאַן, אונד איבער זיינע רייטעריא. (כז) משה ציעגטע זיינע האַנד איבער דאַז מעער, דאַ קאַם דאַז מעער געגן מאָרגן צוריק, צו זיינער פאָריגען געוואַלט, דיא מצרים אַבער פלאָהען איהם ענטגעגן: דער עוויגע שטירצטע זיא היין, מיטטען אים מעערע. (כח) אינדעם נון דאַז וואַססער ווידער צוריק קאַם, בעדעקטע עז דאַז קריגסגעשפאַן אונד דיא רייטעריא אוים דעם גאַנצען העערע פרעה'ס, דיא איהנען אין דאַז מעער נאַכגעגאַנגען זינד. ניכט איינער פאָן איהנען בלייב איבריג. (כט) דיא קינדער ישראל'ס אַבער גינגען מיטטען אים מעערע אויף טראָקקענעם באָדען, אונד דאַז וואַססער דיענטע איהנען צור מויער, צו איהרער רעכטען אונד צו איהרער לינקען. (ל) אַן דעמזעלבען טאַג ערררעטטעטע דער עוויגע דאַז פאָלק ישראל פאָן דער האַנד דער מצרים: ישראל זאַהע מצרים, טאָד אַם אופער דעם מעערעס. (לא) אַלז נון ישראל דיא גראָסע מאַכט זאַהען,

ווגלכע

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה מַה־תִּצְעַק אֵלָי דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
וְיִסָּעוּ: וְאַתָּה הָרֵם אֶת־מַטְּךָ וּנְטֵה אֶת־יָדְךָ עַל־הַיָּם
וּבְקָעֵהוּ וְיָבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה: וַאֲנִי הִנְנִי
מְחַזֵּק אֶת־לֵב מִצְרַיִם וְיָבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם וְאִכָּבְדָה בְּפַרְעֹה
וּבְכָל־חֵילוֹ בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו: וְיָדְעוּ מִצְרַיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה
בְּהִכָּבְדִי בְּפַרְעֹה בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו: וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הַהֹלֵךְ
לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם וַיִּסַּע עַמּוּד הֶעָנָן
מִפְּנֵיהֶם וַיַּעֲמֹד מֵאַחֲרֵיהֶם: וַיָּבֹא בֵּין ׀ מַחֲנֵה מִצְרַיִם וּבֵין
מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ וַיָּאֶר אֶת־הַלָּיְלָה וְלֹא־
קָרַב זֶה אֶל־זֶה כָּל־הַלָּיְלָה: וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ עַל־הַיָּם
וַיּוֹלֶךְ יְהוָה ׀ אֶת־הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עַזָּה כָּל־הַלַּיְלָה וַיָּשֶׂם
אֶת־הַיָּם לֶחָרָבָה וַיִּבָּקְעוּ הַמָּיִם: וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ
הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה מִימִינָם וּמִשְּׂמֹאלָם: וַיִּרְדְּפוּ

מצרים

עוויגע שפראַך צו משה, וואַרום פֿלעהעסט דו נאָך צו מיר? זאַגע דען
קינדערן ישראל, דאַס זיא אויפבּרעכען. (טז) דו אַבער, העבע דיינען
שטאַב אויף, נייגע דיינע האַנד איבער דאַז מעער, אונד טהיילע עז פֿאָן
איינאַנדער. זאָ זאָללען דיא קינדער ישראל מיטטען אים מעערע אויף טראָקקנעם
באָדען געהען. (יז) איך הינגעגען, איך מאַכע דאַז הערץ דער מצרים
שטאַרק, דאַס זיא הינטער איהנען היניין געהען, זאָ ווערדע איך נאָך עהרע
האַבען אַן פרעה, אונד אַן זיינעם גאַנצען הערע, אַן זיינען וואַגען, אונד
אַן זיינער רייטערייא. (יח) דיא מצרים זאָללען ערקעננען, דאַס איך דער
עוויגע בין; דאַ איך עהרע האַבען ווערדע אַן פרעה, אַן זיינען וואַגען, אונד
אַן זיינער רייטערייא. (יט) דער ענגעל גאָטטעס דער פֿאָר דעם לאַגער
דער ישראל הערגעגאַנגען, צאָג אַב אונד גינג הינטער איהנען הער. דיא
וואָלקענזייִלע, דיא פֿאָר איהנען וואַר, צאָג אַב אונד שטעללטע זיך הינטער
איהנען. (כ) אונד קאַם אַלזאָ צווישען דעם לאַגער דער מצרים, אונד דעם לאַגער
דער ישראל; היר וואַר וואָלקע אונד פֿינסטערניס, אונד דאַ ערלייכטעטע עז דיא
נאַכט. עז קאַם אַבער איין לאַגער ניכט צום אַנדערן, דיא גאַנצע נאַכט. (כא) משה
שטרעקטע זיינע האַנד אויס איבער דאַז מעער, דער עוויגע טריב דאַז מעער צוריק
דורך איינען העפֿטיגען אָסטווינד דיא גאַנצע נאַכט, מאַכטע אויס דעם מעערע
פֿעסטען באָדען: אונד דאַז וואַססער ווורדע צערטהיילט. (כב) דיא קינדער
ישראל גינגען מיטטען אים מעערע אויף טראָקקנעם באָדען, אונד דאַז וואַססער
דיהנטע איהנען צור מויער, צו איהרער רעכטען אונד צו איהרער לינקען.
(כג) דיא מצרים פֿערפֿאָלגטען זיא אונד קאַמען איהנען נאָך, אַללע פֿפֿערדע

פרעה'ס

כלו: ויחזק יהוה את־לב פרעה מלך מצרים וירדף אחרי
בני ישראל ובני ישראל יצאים ביד רמה: בשבת ה
וירדפו מצרים אחריהם וישיגו אותם חנים על־הים כל־
סוס רכב פרעה ופרשיו וחילו על־פי החירת לפני בעל
צפן: ופרעה הקריב וישאו בני־ישראל את־עיניהם והנה
מצרים ׀ נסע אחריהם וייראו מאד ויצעקו בני־ישראל
אל־יהוה: ויאמרו אל־משה המבלי אין־קברים במצרים
לקחתנו למות במדבר מה־זאת עשית לנו להוציאנו
ממצרים: הלא־זה הדבר אשר דברנו אליך במצרים
לאמר חדל ממנו ונעבדה את־מצרים כי טוב לנו עבד
את־מצרים ממתנו במדבר: ויאמר משה אל־העם אל־
תיראו התיצבו וראו את־ישועת יהוה אשר־יעשה לכם
היום כי אשר ראיתם את־מצרים היום לא תספו לראתם
עוד עד־עולם: יהוה ילחם לכם ואתם תחרשון: פ ר בשבת ו

ויאמר

מצרים ; אונד דיא הויפטלייטע איבער איהנען. (ח) דער עוויגע אלמאכטע דאס הערץ פרעה'ס, קעניג פאן מצרים זא שטארק, דאס ער דיא קינדער ישראל פערפאלגטע. דיא קינדער ישראל'ס אבער זאגען מיט אויפגעהאבענער האנד (דאס הייסט, אפפענטליך). (ט) דיא מצרים זעטצטען איהנען נאך, אונד ערריישטען זיא געלאגערט אם מעערע, אללע פפערדע, אללעס קריעגס־געשפאן פרעה'ס, זיינע רייטעריי, אונד זיינע מאננשאפט צו פוסע: בייא פי החירות פאר בעל צפן. (י) אלס פרעה זיך נאהערטע: הובן דיא קינדער ישראל איהרע אויגען אויף, דא װאר גאנץ מצרים הינטער איהנען הערציהענד, זיא פירכטעטען זיך אונגעמיין, אונד דיא קינדער ישראל טריען צום דעם עוויגן. (יא) צו משה אבער שפראכען זיא: איזט עס אוים אמאנגעל דער גראבער, דאס עטווא קיינע אין מצרים זינד, דארום דוא אונז איטגענאממען אין דער וויסטע, אום דא צו שטערבען, װארום האסט דוא אונז דאז געטהאן, אונז אויס מצרים הערויס צו פיהרען? (יב) איזט עז ניכט עבען דיזעס, דאס וויר דיר אין מצרים געזאגט האבן? נעהאליך, לאס פאן אונז אב, וויר וואללן דען מצרים דיהנען; דען עז איזט בעססער פיר אונז, דען מצרים צו דיהנען, אלז דאס וויר אין דער וויסטע אומקאממען. (יג) משה שפראך צום פאלקע, פירכטעט אייך ניכט: שטעהעט רוהיג, אונד זעהעט דיא הילפע דעם עוויגן, דיא ער אייך היינטע ערציגען װירד; דען וויא איהר דיא מצרים היינטע געזעהען, זא װאללט איהר זיא נימאהלס וויעדער זעהען. (יד) דער עוויגע װירד פיר אייך שטרייטען; איהר אבער װאללעט שטיללע זיין. (טו) דער

עוויגע

בשבת לוי וַיִּסְעוּ מִסֻּכֹּת וַיַּחֲנוּ בְאֵתָם בִּקְצֵה הַמִּדְבָּר: וַיהוָה
הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לַנְחֹתָם הַדֶּרֶךְ וְלַיְלָה בְּעַמּוּד
אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם לָלֶכֶת יוֹמָם וָלָיְלָה: לֹא־יָמִישׁ עַמּוּד
הֶעָנָן יוֹמָם וְעַמּוּד הָאֵשׁ לָיְלָה לִפְנֵי הָעָם: פ לוי בשבת ג
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְיָשֻׁבוּ וְיַחֲנוּ לִפְנֵי פִּי הַחִירֹת בֵּין מִגְדֹּל וּבֵין הַיָּם לִפְנֵי בַּעַל
צְפֹן נִכְחוֹ תַחֲנוּ עַל־הַיָּם: וְאָמַר פַּרְעֹה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
נְבֻכִים הֵם בָּאָרֶץ סָגַר עֲלֵיהֶם הַמִּדְבָּר: וְחִזַּקְתִּי אֶת־
לֵב־פַּרְעֹה וְרָדַף אַחֲרֵיהֶם וְאִכָּבְדָה בְּפַרְעֹה וּבְכָל־חֵילוֹ
וְיָדְעוּ מִצְרַיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה וַיַּעֲשׂוּ־כֵן: בשבת ד וַיֻּגַּד
לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם וַיֵּהָפֵךְ לְבַב פַּרְעֹה וַעֲבָדָיו
אֶל־הָעָם וַיֹּאמְרוּ מַה־זֹּאת עָשִׂינוּ כִּי־שִׁלַּחְנוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל
מֵעָבְדֵנוּ: וַיֶּאְסֹר אֶת־רִכְבּוֹ וְאֶת־עַמּוֹ לָקַח עִמּוֹ: וַיִּקַּח
שֵׁשׁ־מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר וְכֹל רֶכֶב מִצְרָיִם וְשָׁלִשִׁם עַל־
כלו

פֿאָן סכת, לאַגערטען זיך צו אתם, אַם אַנפֿאַנגע דער וויסטע. (כא) דער
עוויגע געהענד פֿאָר איהנען הער, דעם טאָגס אין איינר וואָלקענזייַלע, זיא
דען רעכטען וועג צו פֿיהרען, אונד דעם נאַכטס, אין איינער פֿייערזייַלע,
איהנען צו לייכטען, דאַמיט זיא טאַג אונד נאַכט פֿאָרטגעהען קאָננטען. (כב)
ער ליעס דעם טאָגעס דיא וואָלקענזייַלע, אונד דעם נאַכטס דיא פֿייערזייַלע,
פֿאָר דעם פֿאָלקע ניכט וויכען. (א) דער עוויגע שפּראַך צו משה וויא
פֿאָלגט: (ב) זאַגע דען קינדערן ישראל'ס, דאַס זיא אומקעהרען, אונד זיך
פֿאָר פי החירת לאַגערן, צווישען מגדל אונד דעם מעערע: פֿאָר בעל צפן,
געגען איהם איבער אַם מעערע זאָללט איהר אייך לאַגערן. (ג) זאָ ווירד פּרעה
פֿאָן דען קינדערן ישראל'ס דענקן, זיא זייען פֿערווירט אים לאַנדע. בעל צפן
האַבע דיא וויסטע אום זיא הער פֿערשפּעררט. (ד) איך ווערדע דאַז הערץ
פּרעה'ס שטאַרק מאַכען, דאַס ער זיא פֿערפֿאָלגע: ווערדע נאָך עהרע
האַבען אַן פּרעה אונד אַן זיינעם גאַנצען העערע, אונד דיא מצרים זאָללען
ערקעננען, דאַס איך דער עוויגע בין. זיא טהאַטען אַלזאָ. (ה) אַלז נון
דעם קאָניג פֿאָן מצרים בעריכטעט וואַרד, דאַס דאַז פֿאָלק דיא פֿלוכט גענאָמען;
דאַ וואַרד דיא געזיננונג פּרעה'ס אונד זיינער בעדיענטען געגען דאַז פֿאָלק
פֿעראָנדערט, אונד שפּראַכען וואַרום האַבען וויר דאַס געטהאַן, דאַס וויר דיא
ישראל האַבען ציהען לאַססען, אונז ניכט מעהר צו דיהנען? (ו) ער ליעס
זיינען וואַגען אַנשפּאַננען, אונד זיין פֿאָלק נאַהם ער מיט זיך. (ז) ער נאַהם
זעכס הונדערט אויסערלעזענע קריגסוואַגען אונד אַללעם געשפּאַן אויס
מצרים

פעולה לתורה פותח ואומר בָּרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבֹרָךְ:

ויחזור ועונה אחר הקהל בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

ואחר כך מברך בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

לאחר הקריאה גולל ס"ת ואומר:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

בשחל יום שביעי בשבת נוהגין לסיים השני (ברכנו ובפרשיו קודם ויסע) לשביעי. (עד כלאם להם במצרים). וקורין לאחרון כל השירה עד רופאך)

וַיְהִי בְּשַׁלַּח פַּרְעֹה אֶת־הָעָם וְלֹא־נָחָם אֱלֹהִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים כִּי קָרוֹב הוּא כִּי ׀ אָמַר אֱלֹהִים פֶּן־יִנָּחֵם הָעָם בִּרְאֹתָם מִלְחָמָה וְשָׁבוּ מִצְרָיְמָה: וַיַּסֵּב אֱלֹהִים ׀ אֶת־הָעָם דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר יַם־סוּף וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ כִּי הַשְׁבֵּעַ הִשְׁבִּיעַ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פָּקֹד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם וְהַעֲלִיתֶם אֶת־עַצְמֹתַי מִזֶּה אִתְּכֶם:

ויסעו

(יז) אלז נון פרעה דאס פאלק ציהען ליעס, פיהרטע זיא גאטט ניכט דען וועג דורך דאז לאנד פלשתים, וויל עז זעהר נאהע איזט; דען גאטט זאגטע נום פארהאלים, דאז פאלק מעכטע זיך בעדענקן, ווען זיא קריג פאר זיך זעהען, אונד נאך מצרים צוריק געהען: (יח) גאטט ליעס אלזא דאז פאלק איינען אומוועג ציהען, דען וועג דורך דיא וויסטע צור בינזענזעע: אונד דיא קינדר ישראל'ס גינגן געוואפנעט אויס דעם לאנדע מצרים. (יט) משה נאהם אויך דיא געביינע יוסף'ס מיט זיך, דען דיזער האטטע דיא קינדער ישראל'ס בעשווארען, טפרהך לעהאליך, גאטט ווירד אייך ווידר בעדענקען, זא זאללט איהר מיינע געביינע פאן היר מיט הינויפנעהמען. (כ) זיא לאגען אויס

פאן

קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:

עַל הַכֹּל יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא: שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: בָּעוֹלָמוֹת שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא: כִּרְצוֹנוֹ וְכִרְצוֹן יְרֵאָיו וְכִרְצוֹן כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל: צוּר הָעוֹלָמִים אֲדוֹן כָּל־הַבְּרִיּוֹת אֱלוֹהַּ כָּל־הַנְּפָשׁוֹת: הַיּוֹשֵׁב בְּמֶרְחֲבֵי מָרוֹם הַשּׁוֹכֵן בִּשְׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם: קְדֻשָּׁתוֹ עַל הַחַיּוֹת וּקְדֻשָּׁתוֹ עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד: וּבְכֵן יִתְקַדַּשׁ שִׁמְךָ בָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְעֵינֵי כָּל־חָי: וְנֹאמַר לְפָנָיו שִׁיר חָדָשׁ כַּכָּתוּב: שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו: וְנִרְאֵהוּ עַיִן בְּעַיִן בְּשׁוּבוֹ אֶל נָוֵהוּ כַּכָּתוּב: כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יְיָ צִיּוֹן: וְנֶאֱמַר וְנִגְלָה כְּבוֹד יְיָ וְרָאוּ כָל־בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִּי יְיָ דִּבֵּר:

אַב הָרַחֲמִים הוּא יְרַחֵם עַם עֲמוּסִים· וְיִזְכּוֹר בְּרִית אֵיתָנִים· וְיַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן הַשָּׁעוֹת הָרָעוֹת· וְיִגְעַר בְּיֵצֶר הָרָע מִן הַנְּשׂוּאִים וְיָחֹן עָלֵינוּ לִפְלֵיטַת עוֹלָמִים וִימַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּמִדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים:

ויעזור ויגן ויושיע לכל החוסים בו ונאמר אמן: הכל הבו גודל לאלהינו - ותנו כבוד לתורה. כהן קרב: יעמוד רבי פב"פ הכהן ברוך שנתן תורה לעמו ישראל בקדשתו: תורת יי תמימה משיבת נפש עדות יי נאמנה מחכימת פתי: פקודי יי ישרים משמחי לב מצות יי ברה מאירה עינים: יי עוז לעמו יתן יי יברך את עמו בשלום: האל תמים דרכו אמרת יי צרופה מגן הוא לכל החוסים בו:

ווען דער חזן לכל החוסים בו האָט, זאָגט קהל

וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם:

ברכו

בס"ה אר"ש כד מפקין ס"ת בציבורא למקרי ביה מתפתחן תרעי שמיא דרחמי ומעוררין את האהבה לעילא ואיבעי ליה לבר נש למימר הכי:

בריך שמה דמרא עלמא בריך כתרך ואתרך· יהא רעותך עם עמך ישראל לעלם· ופורקן ימינך אחזי לעמך בבית מקדשך· ולאמטויא לנא מטוב נהורך· ולקבל צלותנא ברחמין: יהא רעוא קדמך דתוריך לן חיין בטיבותא· ולהוא אנא פקידא בגו צדיקיא· למרחם עלי ולמנטר יתי וית כל־די לי ודי לעמך ישראל: אנת הוא זן לכלא ומפרנס לכלא· אנת הוא שליט על כלא· אנת הוא דשליט על מלכיא ומלכותא דילך היא: אנא עבדא דקודשא בריך הוא דסגידנא קמה ומקמה דיקר אוריתה בכל־עדן ועדן· לא על אנש רחיצנא· ולא על בר אלהין סמיכנא· אלא באלהא דשמיא דהוא אלהא קשוט· ואוריתה קשוט· ונביאוהי קשוט· ומסגא למעבד טבון וקשוט· בה אנא רחיץ ולשמה קדישא יקירא אנא אמר תושבחן· יהא רעוא קדמך דתפתח לבי באוריתא ותשלים משאלין דלבי ולבא דכל־עמך ישראל לטב ולחיין ולשלם:

בקצת מקומות אומרים

(שמע ישראל יי אלהינו יי אחד:

אחד אלהינו גדול אדנינו קדוש ונורא שמו)

חזן גדלו ליי אתי ונרוממה שמו יחדו:

ווען דער חזן גדלו אנפֿענגט, זאגט קהל לך:

לך יי הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי־כל בשמים ובארץ לך יי הממלכה והמתנשא לכל לראש:

ווען דער חזן גדלו אויז האט זאגט קהל:

רוממו יי אלהינו והשתחוו להדם רגליו

אַב הָרַחֲמִים הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָםִ
כִּי בְךָ לְבַד בָּטָחְנוּ · מֶלֶךְ אֵל רָם וְנִשָּׂא אֲדוֹן עוֹלָמִים :

ווען מאַן דען ארון הקדש עפֿנעט זאָגט מאַן

וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יְיָ וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ
מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ : כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְיָ מִירוּשָׁלָםִ :

ווען מאן דיא ס"ת אויז דעם ארון הקודש גענאָממען האט, זאגט מאן

בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ :

ג"פ יְהֹוָה יְהֹוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וֶאֱמֶת :
נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מַלֵּא מִשְׁאֲלוֹת לִבִּי לְטוֹבָה וְהָפֵק רְצוֹנִי וְתֵן שְׁאֵלָתִי וְזַכֵּה לִי פלוני בן פלוני וְאִשְׁתִּי וּבָנַי וּבְנוֹתַי וְכָל־בְּנֵי בֵיתִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם · וּמַלְּטֵנוּ מִיֵּצֶר הָרָע וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ · וְזַכֵּנוּ שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינָתְךָ עָלֵינוּ · וְהוֹפַע עָלֵינוּ רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה · וְיִתְקַיֵּם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב · וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְיָ רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְיָ : וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁנִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים בְּעֵינֶיךָ וְלָלֶכֶת בְּדַרְכֵי יְשָׁרִים לְפָנֶיךָ וְקַדְּשֵׁנוּ בִּקְדֻשָּׁתֶךָ כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְחַיִּים טוֹבִים וַאֲרוּכִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְתִשְׁמְרֵנוּ מִמַּעֲשִׂים רָעִים וּמִשָּׁעוֹת רָעוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת לָבוֹא לָעוֹלָם וְהַבּוֹטֵחַ בַּייָ חֶסֶד יְסוֹבְבֶנְהוּ · אָמֵן :

ג"פ וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים
בְּרָב־חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ :

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר:
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

אָמֵן: יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ
לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ

וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל־ בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

תִּקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:

תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל קֳדָם אֲבוּהוֹן דְּבִשְׁמַיָּא וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן

עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

אין פיעלן קהילות ווירד דיזעס ניכט געזאגט.

אֵין כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עוֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר: יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

דָּעֲכוּ כְּאֵשׁ קוֹצִים בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם: דָּחֹה דְחִיתַנִי לִנְפֹּל וַייָ עֲזָרָנִי: עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה: קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה בְּאָהֳלֵי צַדִּיקִים יְמִין יְיָ עֹשָׂה חָיִל: יְמִין יְיָ רוֹמֵמָה יְמִין יְיָ עֹשָׂה חָיִל: לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי יָהּ: יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָּהּ וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי: פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ: זֶה הַשַּׁעַר לַייָ צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ: אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה: אודך אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה: אבן מֵאֵת יְיָ הָיְתָה זֹּאת הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ: מאת זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ: זה

אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא
אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָא: אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָא:

בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְיָ בֵּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יְיָ: ברוך אֵל יְיָ וַיָּאֶר לָנוּ אִסְרוּ חַג בַּעֲבֹתִים עַד קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ: אל אֵלִי אַתָּה וְאוֹדֶךָּ אֱלֹהַי אֲרוֹמְמֶךָּ: אלי הוֹדוּ לַייָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: הודו

יְהַלְלוּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (עַל) כָּל־מַעֲשֶׂיךָ · וַחֲסִידֶיךָ צַדִּיקִים עוֹשֵׂי רְצוֹנֶךָ וְכָל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ וְיַקְדִּישׁוּ וְיַמְלִיכוּ אֶת שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ · כִּי לְךָ טוֹב לְהוֹדוֹת וּלְשִׁמְךָ נָאֶה לְזַמֵּר · כִּי מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת:

ווען שביעי של פסח אין שבת גיפאַלט זאגט מאַן שיר השירים, וועלכעס מאַן בייא שבת חול המועד פינדעט.

שָׁמַיִם לַייָ וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם: לֹא הַמֵּתִים
יְהַלְלוּ־יָהּ וְלֹא כָּל־יֹרְדֵי דוּמָה: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ
יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

מָה־אָשִׁיב לַייָ כָּל־תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי: כּוֹס
יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא: נְדָרַי לַייָ
אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ: יָקָר בְּעֵינֵי יְיָ
הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו: אָנָּה יְיָ כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ אֲנִי
עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי: לְךָ אֶזְבַּח
זֶבַח תּוֹדָה וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא: נְדָרַי לַייָ אֲשַׁלֵּם
נֶגְדָה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ: בְּחַצְרוֹת בֵּית יְיָ
בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלָםִ הַלְלוּיָהּ:

קיז הַלְלוּ אֶת יְיָ כָּל־גּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ כָּל־הָאֻמִּים:
כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת יְיָ לְעוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

קיח הוֹדוּ לַייָ כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
יֹאמַר־נָא יִשְׂרָאֵל כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
יֹאמְרוּ־נָא בֵית אַהֲרֹן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
יֹאמְרוּ־נָא יִרְאֵי יְיָ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָּהּ עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ: יְיָ
לִי לֹא אִירָא מַה־יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם: יְיָ לִי בְּעֹזְרָי
וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשֹׂנְאָי: טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ מִבְּטֹחַ
בָּאָדָם: טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ מִבְּטֹחַ בִּנְדִיבִים: כָּל־
גּוֹיִם סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם: סַבּוּנִי גַם
סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם: סַבּוּנִי כִדְבֹרִים

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וְצִוָּנוּ לִקְרוֹא אֶת הַהַלֵּל:

קי״ג הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָ הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ:
יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: מִמִּזְרַח
שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ: רָם עַל כָּל־
גּוֹיִם יְיָ עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: מִי כַּייָ אֱלֹהֵינוּ
הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת: הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת בַּשָּׁמַיִם
וּבָאָרֶץ: מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים
אֶבְיוֹן: לְהוֹשִׁיבִי עִם נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי
עַמּוֹ: מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת אֵם הַבָּנִים
שְׂמֵחָה הַלְלוּיָהּ:

קי״ד בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם
לֹעֵז: הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו:
הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר: הֶהָרִים
רָקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן: מַה־לְּךָ הַיָּם
כִּי תָנוּס הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר: הֶהָרִים תִּרְקְדוּ
כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן: מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי
אָרֶץ מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב: הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם
מָיִם חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ מָיִם:

יְיָ זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ
אֶת בֵּית אַהֲרֹן: יְבָרֵךְ יִרְאֵי יְיָ הַקְּטַנִּים עִם
הַגְּדֹלִים: יֹסֵף יְיָ עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם:
בְּרוּכִים אַתֶּם לַייָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: הַשָּׁמַיִם

בְּקֹדֶשׁ · קוֹרְאִים זֶה לָזֶה · וְשׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה · וְנִדְרָשִׁים זֶה מִזֶּה · וְזֶה לְעֻמַּת זֶה · וְזֶה כְּנֶגֶד זֶה · וְזֶה מוּל זֶה · מִזֶּה וּמִזֶּה · מְשַׁלְּשִׁים בְּשִׁלּוּשׁ קָדוֹשׁ :

קדושה לש"ץ

חזן כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ · וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר

ק' קָדוֹשׁ · קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ :

אָז בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אַדִּיר וְחָזָק מַשְׁמִיעִים קוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ :

בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ :

מִמְּקוֹמְךָ מַלְכֵּנוּ תוֹפִיעַ וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ מָתַי תִּמְלוֹךְ בְּצִיּוֹן בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכּוֹן : תִּתְגַּדֵּל וְתִתְקַדֵּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֵצַח נְצָחִים : וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ כַּדָּבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ :

יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ :

לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ :

אתה בחרתנו וכו'

סדר הדוכן תמצא במוסף ·

ברוך

דאַן ווירד איין פֿורכטבאַרסטער אונד הייליגער קאָניג אונד גאָטט וויא פֿאָן דען ענגעלן, דורך דרייא אַכטיגע קדושות געהייליגט ווערדען · קדוש קדוש קדוש ·

אֱלֹהֵינוּ · תָּאִיר נֵרֵנוּ וְתַגִּיהַּ חָשְׁכֵּנוּ · חֲזֵה צִיּוֹן קִרְיַת מוֹעֲדֵנוּ · חזן כִּי אִם שָׁם אַדִּיר יְיָ אֲדוֹנֵנוּ · חָרְבוֹת יְרוּשָׁלַיִם יִפְצְחוּ רִנּוּנֵינוּ · כִּי נִחַם יְיָ צִיּוֹן בֵּירַת מִקְדָּשֵׁנוּ · חָשַׂף זְרוֹעַ קָדְשׁוֹ לִנְקוֹם נִקְמָתֵנוּ · וְרָאוּ כָל־אַפְסֵי אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ · בְּשׁוּבוֹ עִמָּנוּ מִגָּלוּתֵנוּ · יַצְמַח צֶמַח צַדִּיק לַעֲדָתֵנוּ · וְזֶה שְּׁמוֹ אֲשֶׁר יִקְרְאוֹ יְיָ צִדְקֵנוּ׃

וְאָז תִּתְגַּדֵּל וְתִתְקַדֵּשׁ · אֵלִי מַלְכִּי בַּקֹּדֶשׁ · נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשׁ קֹדֶשׁ · אֱלֹהִים דַּרְכְּךָ בַּקֹּדֶשׁ · מִי כָּמוֹךָ נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ · הַנַּעֲרָץ בְּאֶרְאֶלֵּי קֹדֶשׁ · וִיהַלְלוּךָ בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ · וְיִשְׁתַּחֲווּ בְּהַר הַקֹּדֶשׁ · אֶרְאֶלִּים וְחַשְׁמַלֵּי קֹדֶשׁ · יַקְדִּישׁוּ וְיַעֲרִיצוּ בַּקֹּדֶשׁ · וְקוֹל כַּנְפֵי חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ · כְּקוֹל מַיִם רַבִּים בַּקֹּדֶשׁ · וְקוֹל אוֹפַנֵּי הַקֹּדֶשׁ · לְעֻמָּתָם מִתְנַשְּׂאִים בַּקֹּדֶשׁ · קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל בַּקֹּדֶשׁ · וְקוֹל דְּמָמָה דַקָּה

בקודש

דוא מיט דער צייט אונז ווידער הערפֿאָר בריגגען. אַללמאַכטיגער גאָטט! דוא האַסט טאָן זאָ פֿיעל פֿיר אונז געטהאַן, אונזרע קאָרפער ערהאַלסט דוא ביים לעבען, אונד אונזערן פֿוס האַסט דוא נאָך ניא זינקן לאַססען; וויא זילבער האַסט דוא אונז געלייטערט, מיט פֿייער אונד וואַססער אונז בע־שטראַפֿט, זאָ זייא אונז אויך גנאֶדיג זעגנע אונז, אונד ווענדע אונז דיין אַנטליץ צו; לאַס אונזער ליכט העלל שיינען, ערלייכטע אונז אים דונקעלן אונד טויע דיא פֿריידענשטאַדט ציא אַן. ווען דער אַללמאַכטיגע אונזער הערר אַללדאַ זיין ווירד, זאָ ווערדען דיא טריאמער ירושלים'ס מיט לאָב־געזאַנגען זיך ווידער עמפאָר העבען, ווען דער עוויגע ציון אונד אונזערן טעמפעל בעדענקען, אונד זיינען היילִיגען אַרמען ענטבלאָססען ווירד אום, זיך פֿיר אונז צו רעכען, זאָ ווערדען נאַציאָנען דיא הילפֿע גאָטטעס זעהען, אינדעם ער מיט אונז אויס אונזרער געפֿאַנגענשאַפֿט צוריקקעהרט; אונד דאַן .

וּתְחַיֵּנוּ · תְּמַהֵר לִשְׁכּוֹן כָּבוֹד בְּאַרְצֵנוּ · וְיָבֹא מְבַשֵּׂר שָׁלוֹם לְבַשְּׂרֵנוּ · וְיִשְׂאוּ קוֹל לְרַנֵּן כָּל־צוֹפֵינוּ · בַּבֹּקֶר חַסְדְּךָ שַׂבְּעֵנוּ · וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה כָּל־יָמֵינוּ · וְכִימוֹת עִנִּיתָנוּ שַׂמְּחֵנוּ · וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ · הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנוּ · וּמִתְּהוֹמוֹת הָאָרֶץ תָּשׁוּב תַּעֲלֵנוּ · יְשׁוּעָתְךָ אֱלֹהִים תְּשַׂגְּבֵנוּ · וּנְהַלְלָה שִׁמְךָ בְּשִׁיר וּנְגַדְּלֶנּוּ · כִּי אֱלֹהִים יוֹשִׁיעַ צִיּוֹן בְּיָמֵינוּ · וְיִבְנֶה עָרֵי יְהוּדָה וּבָהֶם יוֹשִׁיבֵנוּ · וְזֶרַע עֲבָדָיו וְאוֹהֲבֵי שְׁמוֹ בָּהֶם יַשְׁכִּנֵנוּ · וּמִבָּשָׁן וּמִמְּצֻלוֹת יָם עֵת תַּעֲלֵנוּ · עוּזָּה אֱלֹהִים זוּ פָּעַלְתָּ לָנוּ · הַשָּׂם בַּחַיִּים נַפְשֵׁנוּ · וְלֹא נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵינוּ · כִּי בְחַנְתָּנוּ כַּכֶּסֶף לְצָרְפֵנוּ · הֲבֵאתָנוּ בַמְּצוּדָה שַׂמְתָּ מוּעָקָה בְמָתְנֵינוּ · הִרְכַּבְתָּ אֱנוֹשׁ לְרֹאשֵׁנוּ · בָּאנוּ בָאֵשׁ וּבַמַּיִם לָרְוָיָה תּוֹצִיאֵנוּ · תְּחָנֵּנוּ וּתְבָרְכֵנוּ וְתָאִיר פָּנֶיךָ

אלינו

אונד רעטטונג ; ויר וואללען ניע פאן דיר אבווייכען , ערהאלטע אונז נום לעבען , דאמיט געטטעס הערר׳ליכקייט אין אונזרעם לאנדע באלד רעזידירען ווערדע , דאס דער קונדשאפטע אונז באלד ערטיילע , אונד לאבע געזאנגע ווערדען פאן אללען זייטען ערטאללען , אום דיא ווייזזאגונגען אונזרער פראפעטען הואך צו פרייזען , דאס דעם אורגענס דיינע גנאדע אונז זעטטיגע , ויר וואללען דאן פראהלאקען אונד אונזער גאנצעס לעבען הינדורך אונז פרייען ; ערפרייע אונז זא לאנגע זייט אל׳ דיאזעלבע , אין וועלכער ויר עלענדיג וואהרען אונד דאס אונזרע האנדארבייט אונז געלינגע ! היל׳ אונז מיט דיינער רעכטען , אונד ערהערע אונז : ברינג אונז ווידער אויף , אויס דען אבגרינדען דער ערדע , עוויגער ! לאס דיינע היל׳פע אונז ערהעבען , דאן וואללען ויר דיינען נאמען דורך געזאנגע לאבען אונד פערגרעססערן ; יא , דער עוויגע ווירד נאך אין אונזרען צייטען ציון ערר׳עטטען , דיא שטאדטע יהודה׳ס ווידער ערבויען , אונד אונז ווידער היניין ברינגען ; דיא נאכקאממען זיינער דינער אונד זיינע נאמענספערעהרער ווערדען דארין רוהען . פאן באשן אונד אויס דען אבגרינדען דער מעערע ווירסט

לֹא מְאָסָנוּ וְלֹא גְעָלָנוּ לְכַלּוֹתֵנוּ · וְלֹא עָשָׂה
עִמָּנוּ כָּלָה כְּחַטֹּאתֵינוּ · וּבְכָל־עֵת יָדוֹ נְטוּיָה
עָלֵינוּ: בְּגָלוּת שִׁנְעָר שִׁלַּח לְמַעֲנֵנוּ · וּבְעֵילָם
שָׂם כִּסְאוֹ לְרַחֲמֵנוּ · וּבְעַבְדוּתֵנוּ לֹא עֲזָבָנוּ
אֱלֹהֵינוּ · וַיַּט עָלֵינוּ חֶסֶד לִפְנֵי שׁוֹבֵינוּ · לָתֵת לָנוּ
מִחְיָה וּלְרוֹמֵם בֵּית מַאֲוַיֵּנוּ · גַּרְנוּ מֶשֶׁךְ עִם
קֵדָר לִשְׁכֵנֵינוּ · וְלֹא עָשָׂה כָלָה עִם שְׁאֵרִיתֵנוּ ·
וּבְאֶרֶץ נָכְרִיָּה כִּמְעַט שָׁכְנָה דוּמָה נַפְשֵׁנוּ ·
לוּלֵי יְיָ שֶׁהָיָה בְּעֶזְרָתֵנוּ · כִּי בְּכָל־פֶּה אֲכָלוּנוּ
לְהַדִּיקֵנוּ · וְעֻלָּם הַכָּבֵד הִכְבִּידוּ עָלֵינוּ · עַד
יֵעָרֶה מִמָּרוֹם רוּחַ לְנַחֲמֵנוּ · כִּי יְיָ שׁוֹפְטֵנוּ יְיָ
מְחוֹקְקֵנוּ · יְיָ מַלְכֵּנוּ הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ: קוֹל גְּאֻלָּה
יִשָּׁמַע בְּאַרְצֵנוּ · יְיָ חָנֵּנוּ לְךָ קִוִּינוּ · הֱיֵה זְרוֹעָם
לַבְּקָרִים אַף יְשׁוּעָתֵנוּ · וְלֹא נָסוֹג אָחוֹר מִמְּךָ

ותחינו

אויס יעדער נאטה צו רעטטען. ער האט אונז ניא פערטאהעט אונד פערוואָרפען, אום אונז צו פערניכטען אונד גענצליך אויסצורָאטטען. אין אַללען צייטען האט ער זיינע האנד איבער אונז געהאַלטען. אַלז ער אונז נאַך שנער אין דיא געפאַנגענשאַפט פערזעטצטע, זאָ זעלטע ער זיינען טהראָן צו עילם איין, אום זיך אונזער צו ערבאַרמען; אין אונזר טקלאַפעריא האט ער אונז ניא פערלאַססען, ער טענקטע אונז געוואָגענהייט פאָר אונזערן געפאַנגנעהמערן, אום אונז ערהאַלטונג צו טענקען אונד אונזערן ערווינסטען טעמפעל ווידער צו ערריכטען. ויר האַבען לאַנגע צייט אונטער אונזערן נאַכבאַרע משך אונד קדר געוואָהנט, אונד ער האט אונזער איבערבלייבזעל ניכט פערניכטעט; אין פרעמדען לאַנדערן וואָרען ויר אונפערמערקט אין ניכטס פערפאַללען, ווען דער עוויגע ניכט אין אונזערער היילפע געוועזען וואָרע; דען, אַללע דראַנגטען אונז צו פערצעהרען אונד צו צערמאַלמען; זיא בעלאַדעטען אונז מיט איהרעם לאַסטיגען יאָכע, ביז דער היממל זיינען טראָסטענדען גייסט ערוועקקן ווירד, דען דער עוויגע אונזער ריכטער אונד געזעטצגעבער, אונזער קאָניג אונד עררעטטער, ווירד אונז דיא טטימע דער ערלאָזונג אין אונזרעם לאַנדע באַלד האָרען לאַססען. דוא עוויגער! גנאַדענפאָלל גאָטט, אויף דיך האָפֿפען ויר; זיא יעדען מאָרגען אונזרע שטאַרקע

אונד

וְרָאוּ (פִּגְרֵי שׂוֹנְאֵיהֶם) בְּמַפַּלְתָּם · וַיַּאֲמִינוּ בִדְבָרוֹ וַיָּשִׁירוּ תְּהִלָּתוֹ בִּישׁוּעָתָם:

וְאִלּוּ כָל־הַיַּמִּים דְּיוֹ וַאֲגַמִּים קוּלְמוֹסִים · וּבְנֵי אָדָם לַבְלָרִים וִירִיעוֹת אֲרָצוֹת פְּרוּשִׂים · וְכָל־שַׂעֲרוֹת אָדָם פִּיּוֹת וּלְשׁוֹנוֹת מְקַלְּסִים · אֵינָן מַסְפִּיקִין לַחְקוֹר פְּלָאוֹת וְנִסִּים · אַחַת מֵאֶלֶף אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת הַנַּעֲשִׂים · אֲשֶׁר פָּעַל אָדוֹן לָעָם מִבֶּטֶן עֲמוּסִים · כִּי מִי גוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר בְּנִסִּים מִתְנוֹסְסִים · אוֹ הֲנִסָּה אֱלֹהִים לָבֹא לָקַחַת לוֹ גוֹי מִקֶּרֶב שׁוֹסִים · בְּמַסּוֹת בְּאוֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְמִלְחָמָה נֶהֱרָסִים · כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה לָנוּ אֲדוֹן כָּל־הַמַּעֲשִׂים:

חַסְדֵי יְיָ כִּי לֹא תָמְנוּ · וְלֹא כָלוּ רַחֲמָיו מִמֶּנּוּ · יוֹם יוֹם יַעֲמָס־לָנוּ · הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ · בְּמִצְרַיִם נִגְלָה עֲבוּר לְגָאֲלֵנוּ · וּבְכָל־צָרָה עִמָּנוּ לְהוֹשִׁיעֵנוּ ·

לא

(מסה"ם) זיא זאהגען וועגען איהרער רעטטונג, לאב אונד דאנקלידער.

אלו וואֶרען אויך אללע מעערע דינטע, אללע טיף־ראָהר פעדערן, אללע מענשען טרייבער אונד אללע פערגאמענטען אויף דער ערדע אויס געדעהנט, אללע אייזער אונד הויפטהאארע לאָברעדנער, זאָ וואֶרע דיזעס אללעס נאָך ניכט הינלאֶנגליך אום דיא אאֶכטיגען וואונדער צו בעטריי־בען, ניכט איינען טויזענדסטען טהייל דאפאָן וועלכע גאָטט פיר דאס איהם פאָן אוטטער לייבע אן ערגעבנע פאָלק געטהאהן האט, דען, וואָ איזט נאָך זאָ איינע נאציאָן וויא ישראל, דיא גאָטט דורך זאָ גראָססען וואונדער אויס דער איטטע איהרער אונטערדריקער געוואֶהלט האט, אונד נאָך זאָ פיעל אנדערעס, דאס דער הערר אללע געשאֶפפע פיר אונז אויסגעאיבט האטטע!

חסדי גאָטטעס גנאדע איזט אונענדליך; זיינע בארמהערציגקייט האט ער אונס ניא ענטצאָגען; דער עוויגע איבערהייפט אונז טאֶגליך איט זיינר הילפע. ער ערטיען אין מצרים, אום אונז צו ערלאֶזען; ער איזט איט אונז, אום אונז

נִקְמָתָם · וַיַּרְא בַּצַּר לָהֶם בְּשָׁמְעוֹ אֶת רִנָּתָם ·
וַיּוֹשִׁיעֵם לְמַעַן שְׁמוֹ וַיִּגְאָלֵם מִצָּרָתָם · מִנֹּגַהּ
נֶגְדּוֹ עָבָיו עָבְרוּ בָּרָד וְאֵשׁ גַּחֲלָתָם · וַיִּשְׁלַח
חִצָּיו וַיְפִיצֵם וּבְרָקִים רָב לְהַהֲמוֹתָם · וַיִּגְעַר בְּיַם
סוּף וַיֶּחֱרַב וַיּוֹלִיכֵם בַּתְּהוֹמוֹת בִּמְסִלָּתָם ·
וְשִׁבְטֵי יָהּ עָמְדוּ עַל הַיָּם לֵירֵד בִּירִידָתָם · וְשָׁם
בִּנְיָמִין צָעִיר רוֹדֵם וְשָׂרֵי יְהוּדָה רִגְמָתָם · וְכֻלָּם
עָבְרוּ בַּיַּבָּשָׁה בְּמַיִם עַזִּים נְתִיבָתָם · וְהַמַּיִם
לָהֶם חוֹמָה מִימִינָם וּמִשְּׂמֹאלָם בַּהֲלִיכָתָם ·
וָרֶסֶן מַתְעֶה עַל לְחָיֵי עֲנָמִים לַהֲבִיאָם בְּמַיִם
לְכַלּוֹתָם · וְנִהֲגָם בִּכְבֵדוּת וַיָּסַר אֶת אוֹפַנֵּי
מַרְכְּבוֹתָם · וַיָּשׁוּבוּ הַמַּיִם וַיְכַסּוּ אֶת הָרֶכֶב
וְאֶת הַפָּרָשִׁים בִּשְׁטִיפָתָם · וְנִעֵר פַּרְעֹה וְחֵילוֹ
בְּיַם סוּף וְכָל־צִבְאוֹתָם · וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד
מֵהֶם לֹא נוֹתַר בִּשְׁאֵרִיתָם · וִידִידִים עָבְרוּ וְגָזוּ

וראו

אללע. האַגעל אונד בליץ ליעס ער אויף זיא דאָננערן, טאָט זיינע טאָדליכען פּפייל֗ען אויף זיא אַב. ער טריב דאָס מעער אַן, עז פערטראָקנעטע, אונד פיהרטע זיא דורך דיא טיפֿניססען אויף גראָדער באַהן. דיא שטאַממע גאָטטעס (שבטים) שטונדען אַם מעערע, אום הינונטער צו געהן; בנימין, דער יינגסטע אונטער דען שטאַממען גינג צו ערסט היניין, נאָך איהם שטיראָטען יהודה אונד אַללע אַנדערן, זיא לאָגען אויף דעם טראָקענען, אויף געבאַהנטעם וועגע אין דען שטאַרקען וואַססערן, וועלכע איהנען פאָן רעכטער אונד לינקער זייטע צור מויער דינטען, דער לויס פערפֿירטע דיא מצריים אינם וואַססער צו איהרער פערניכטונג; גאָטט פיהרטע זיא מיט שווערעם צוגע, ער ליעס דיא רעדער זיך פאָן איהרען וואַגען אַבזאָנדערן, דיא וואַססער קעהרטען ווידר צוריק אונד בעדעקטען דורך איהרע איבערשוועממונג דאָס קריעגסגעשפאַן, אונד דיא רייטעריא פרעה'ס אונד דעססען זאַמטליכעם העער; ניכט איינער בליב פאָן איהנען איבריג. דיא געליבטען ישראל לאָגען דורך אונד זאַהען דיא טאָדטע פיינדליכען קערפער אין איהרעם לאַגער, זיא גלויבטען זיינע וואָרטען.

(מגה"ם)

ברעתם · ויאסר את רכבו בעצמו כדי לזרזם ולפתותם · וארת עמו לקח עמו בדברים לרמותם · דרך מלכים להתנהג אחרי הילותם · ואני אקדים ראשון להלחם במלחמתם · דרך מלכים לטול חלק ראשית בזתם · ואני אשוה עמכם בשלל צבעי רקמתם · ועוד אפתח אוצרותי וקחו כל־ שכיות חמדתם · מיד יצאו כלם בלב שלם וערכו מערכותם · ויקח שש מאות רכב בחור עם כל־כלי משחיתם · וכל־רכב מצרים עמהם בעזרתם · וישיגו אותם חונים על הים במקהלותם · וישאו עיניהם וראו צריהם בקרבתם · חיל ורתת שם אחזתם · וזעקו בתפלה ותפשו אמנות אבותם · וגואלם חזק ונוקם נקמתם

איבעררעדען אונד איילפערטיג צו מאכען , זיין פאלק נאהם ער מיט ווארטען איין, אום עז צו הינטערגעהען . אונד שפראך : בייא דען קעניגען איזט עז איבליך הינטער איהרען העערען צו ציהען , איך וויל אבער פום ערסטען מיט איהנען שטרייטען : עז איזט איבליך דאס דיא קעניגע דען ערסטען טהייל דער בייטע צו זיך נעהמען , איך אבער וויל מיט אייך צו גלייך דען רויב אונד דיא קאסטבארע, קליידער טהיילען, נאך מעהר וויל איך טהון אייגע שאטץ־קאממערן וויל איך אפפנען , אונד זאלע אייך דיא קאסטבארסטען געשמיידען אויך . זיא זאגען אלזא צו גלייכער צייט פארט ; איינמיטהיג אונד פריידיג שטעללטען זיא זיך אין איהרע רייהען ; ער נאהם זעכס הונדערט אויסערלעזענע קריגעסוואגען , איהרע געווערע, אונד דיא גאנצע רייטערייא מצרים'ס ווארד איהנען צור הילפע, דאן ערריכטען ישראל דיא אללע אם אופער דעם מעערעס לאגערטען ; דיזע האבען איהרע אויגען אויף אונד זאהען איהרע פיינדע אין איהרער מיטטע , ציטטערן אונד אנגסט ערגריף זיא ; זיא ערהאבען איהר געבעט צום היממעל , אונד ער־ גריפען דאס מיטטעל איהרער עלטערן , איהר מעכטיגער בעפרייער אונד רעכער, בעטראכטעטע איהרע נאטה, פערנאהם איהר געבעט , אונד האלף איהנען זיינעס נאמענס וועגען אונד בעפרייטע זיא אויס איהרעם דראנג־ זאלע

כליהם ומציעין בהמתם· אמרו להם
האוקטורין במלתם· ההגעתם תחום אשר
קבעו לכם צוענים בטבתם· אשר אמרתם
דרך שלשת ימים נלך ונשוב לעבודתם·
וגאולים השיבו לא יצאנו ברשותם· כי אם
ביד רמה בעל כרחם שלא בטובתם· והם
ענו רוצים ולא רוצים כפי שיחתם· סופכם
לקיים דבר מלכות ולא לעבור על דעתם·
ועמדו עליהם והכום ופצעום והרגו מקצתם·
והם הלכו והגידו לפרעה כל־קורותם· ויהפך
לבו ולבב עמו לרדוף אותם· ויאמרו מה זאת
עשינו וישמו על עקב בשתם· ואמרו נבכים
הם ועבטו ארחותם· נרדפה אחריהם ונראה

ברעתם

איהרעס א ויסזוגעס ; אם פירטען ברטכטען זיא איהרע געראטהע אין
אונד יאגטען איהר פיה אין דיא פעלדער; דא זאגטען דיא אבגעשיקטען פרעה'ס
צו איהנען : איהר זייד נון אן דען ארט געקאממען, וועלכען דיא מצריים
דורך איהרע גיטע אייך פעסטגעזעצט האבען, דא איהר שפראכעט
זיר וואללען נור איינע דרייאטאגיגע רייזע אונטערנעהמען אונד דאן
אין דען דינסט צוריקקעהרען, דיא ערלאזטען אנטוואָרטעטען: וויר זינד
ניכט מיט איהרער ערלויבניס פארטגעצאגען, זאנדערן דורך דיא אפפענט-
ליכע אמאכט גאטטעס אונד ניכט דורך איהרע גיטע, זאנדער ווידער
איהרען ווילען. דיא אבגעשיקטען ערווידערטען: עז מיזט וואהר,
זיא וואָרען ניכט אללע איינוויליג דאצו, דעסונגעאכטעט איסט איהר
דען קעניגליכען בעפעהל פאללשטרעקען, אונד איהנען ניכט צווידער
האנדלען; דאראויף אכטעטען ישראל זיך איבער זיא, שלוגען איהנען וואונדען
אונד טאדטעטען איינען טהייל פאן איהנען; דיא נאך בייא לעבען געבליבענן
גינגען פארט אונד ערצעהלטען פרעה איהרע בעגעבנהייט; דא פערענ-
דערטען זיך דיא געזיננונגע פרעה'ס אונד זיינער בעדינטען. זיא שפראכען:
וואס האבען וויר געטהאן? אונד בעטהיריגטן איהרע פערזען וועגען איהרער
שאנדע; זיא זינד פערוויררט, פוהרען זיא פארט, זיא האבען איינען
אירוועג אנגעטרעטען, וויר וואללען איהנען נאכזעטצען, אונד איהר
אונגליק מיט אנזעהען; ער ליעס זיינען וואגען אנשפאננען, אום זיא צו
איבעררעדען

וַיְסַגֵּר לַבָּרָד בְּעִירָם וְלָרְשָׁפִים בְּהֶמְתָּם׃ יְשַׁלַּח
בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ עֶבְרָה וָזַעַם וְצָרָה לְהַבְעִיתָם ·
וּמַלְאֲכֵי רָעִים הָיוּ בְּמִשְׁלַחְתָּם · וְלֹא חָשַׂךְ מִמָּוֶת
נַפְשָׁם וְחַיָּתָם · וַיַּךְ כָּל־בְּכוֹר בְּמִצְרַיִם וְאוֹנֵי
רֵאשִׁיתָם · וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב וְאֵין כּוֹשֵׁל
בְּמַחֲנוֹתָם · נָפַל פַּחְדָּם עַל מִצְרַיִם וְשָׂמְחוּ
בְּצֵאתָם · פָּרַשׂ עָנָן לְמָסָךְ וְאֵשׁ לְהָאִיר אֲפֵלָתָם ·
וַיּוֹצֵא עַמּוֹ בְשָׂשׂוֹן בְּחִירָיו בְּרִנָּתָם ׃ וַיִּסְעוּ
מֵרַעְמְסֵס לְסֻכּוֹת וּמִסֻּכּוֹת לְאֵתָם · וּמֵאֵתָם
לִפְנֵי פִּי הַחִירוֹת הָיְתָה חֲנָיָתָם · בֵּין מִגְדֹּל
וּבֵין הַיָּם בְּאֶמְצָעִיתָם · לִפְנֵי בַּעַל צְפוֹן
הַנִּשְׁאָר מִכָּל־אֱלִילֵי כַּחֲזוּתָם · וְלָמָּה נִשְׁאַר
הוּא כְּדֵי לְהַשִּׁיאָם וּלְהַטְעוּתָם · שֶׁאָמְרוּ
קָשָׁה יִרְאָתָם שֶׁלֹּא לָקְתָה כְּמוֹתָם · שָׁם חָנוּ
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לִנְסִיעָתָם · וּבָרְבִיעִי מְתַקְּנִים

כליהם

טהיערע דער פייערגלוטה . ער ליעס זיינען לארן , זיינע וואוטה אונד טראפגעריכט איבר זיא ערגעהן, אונד ענטזאגג דעם טאדע איהרע קארפר ניכט, ער שלוג אללע ערסטגעבארנען מצרים , אונד פיהרטע ישראל מיט זילבער אונד גאלד בעלאדען אויס, קיינער טטרויכעלטע אין איהרעם לאגער. איינע אנגסט איבערפיעל מצרים , אונד זיא פרייעטען זיך איהרעם אויסצוגעס . ער דעהנטע איינע וואלקענזיילע צור דעקע אויס , אונד איינע פייערזיילע אום איהנען איהם דונקעלן צו לייכטען ; ער פיהרטע זיין פאלק אין פריידען אויס , זיינע ערוועהלטען אין פריידענגעזאנג ; זיא צאגען פאן רעמסס נאך סכות פאן סכות נאך איתם , אונד פאן איתם פאר פי החירות , וואו זיא לאגערטען צווישען מגדל אונד דעם מעערע, וועלכעם אין דער מיטטע וואר אונד קאמען פאר בעל צפון . דיזער גאטצע בליב אללײן פאן אל איהרען בעטאטעטען אבגאטטערן ; ווארום בליב דיזער אבגאטט אונטער דען אנדערן איבריג ? עס וואר נור אום זיא אירדע צו לייטען, דאמיט זיא שפרעכען זאללטען איהר גאטט מיז זא אמכטיג, דאס ער ניכט וויא דיא אנדערן צערשמעטערט ווורדע . דארט רוהעטען זיא אם דריטטען טאגע

איהרעס

בְּסִבְלוֹתָם · וַיַּעֲבִידוּם בְּפֶרֶךְ בְּכָל־עֲבוֹדָתָם ·
וַיָּשִׂימוּ עֲלֵיהֶם שָׂרֵי מִסִּים לְעַנּוֹתָם · וַיִּצְעֲקוּ אֶל
יְיָ בַּצַּר לָהֶם מִמְּצוּקוֹתָם · וְלִמְעוֹן קָדְשׁוֹ
הַשָּׁמַיְמָה עָלְתָה שַׁוְעָתָם · וַיָּקֶם לָהֶם מוֹשִׁיעִים
לְהוֹשִׁיעָם מִצָּרָתָם : שָׁלַח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֲשֶׁר
בָּחַר בָּהֶם וּבִשְׁלִיחוּתָם · וְשָׂם בְּמִצְרַיִם אוֹתוֹתָיו
וּמוֹפְתָיו לְהַרְאוֹתָם · וַיַּהֲפֹךְ לְדָם יְאֹרֵיהֶם
וְכָל־נַהֲרוֹתָם · הָפַךְ אֶת מֵימֵיהֶם לְדָם וַיָּמֶת אֶת
דְּגָתָם · אָמַר וַיָּבֹא עָרֹב וְכִנִּים בְּכָל־עַפְרוֹתָם ·
יְשַׁלַּח בָּם עָרֹב וַיֹּאכְלֵם וּצְפַרְדֵּעַ וַתַּשְׁחִיתֵם ·
וַיִּתֵּן לֶחָסִיל יְבוּלָם וְלָאַרְבֶּה יְגִיעָתָם · וַיֹּאכַל
כָּל־עֵשֶׂב בְּאַרְצָם וְכָל־פְּרִי אַדְמָתָם ·
וַיַּהֲרֹג בַּבָּרָד גַּפְנָם וּבַחֲנָמַל שִׁקְמוֹתָם ·

ויסגר

שלוחי פרעה שנלך עמהם לראות אם ירדיקו ללכת . ועבטו נתערבו ונתעקמו בדרכם ל' לא יעבטון אורחות' דיואל . קולמוסים קני האגמים לכתוב בהם, לבלרין סופרים . להדקינו לכתתנו ל' אכלה ומדקה דדניאל . במצודה במקום צר כמו במאסר . מועקה ל' מכגר כ"פ רש"י בתהלי' ס"ו . כי אם ל' אמונה ובטחון כמו כי אם יש אחרית דמשלי ופי' אך אמנם שאם אדיר ה' . ונראים כותבים רשות זה לזה לשלש קדושה ולהקדים לקדוש :

ארבייטען צו אונטערדריקען אונד זעצטען בעאמטען דער פראהנדינסטע איבער זיא ; אין איהרען לײדען אונד דראנגזאלע טריען זיא צום עוויגען ; איהר געבעט שטיעג צו זיינער היילינגען וואהנונג, גען היממעל הינויף ; ער ליעס איהנען רעטטער ענטשטעהן, אום אויס איהרעם עלענדע צו העלפען ; ער שיקטע משה אונד אהרן , אן דערען געזאנדשאפט ער וואהל געפאללען האטטע , אונד ליעס דורך דיזעלבען פאר איהרען אויגען וואונדער געשעהן ; איהרע פליססע , באכע אונד אללע געוואססער פערוואנדעלטע ער אין בלוט , דער פיש אים וואססער שטארב דאפאן ; ער שפראך : דא קאם געוויהל אונד אונגעציפער אין אלל איהרען לענדערן ; דאס געוויהל פראס זיא אויף , דיא פרעשע פערדארבען זיא , איהרע פריכטע, קרייטער אונד געטריידע וואַרען דען הייטרעקען צום רויבע ; דער האגעל צערשלוג איהרע וויינרעבען, איבערליפערטע איהם איהר פיהע אונד איהרע

טיהר

כְּרַחֲמָיו וּכְרֹב חֲסָדָיו לַעֲנִיַּי· וַיֹּאמֶר אַךְ עַמִּי הֵמָּה וּבָנַי· בָּנִים לֹא יְשַׁקֵּרוּ נֶאֱמָנַי· בְּנֵי אֱמוּנַי בְּנֵי בְחוּנַי· וַיְהִי לָהֶם לְמוֹשִׁיעַ מִיגוֹנַי· בְּכָל־צָרָתָם לֹא צָר בְּעִנְיָנַי· וּמַלְאַךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעַ הֲמוֹנַי· בְּאַהֲבָתוֹ וּבְחֶמְלָתוֹ (הוא) גְּאָלָם מִמְּעַנַּי· וַיְנַטְּלֵם וַיְנַשְּׂאֵם עַד הֵנָּה עֲזָרָנוּ יְיָ׃

וְלֹא הֵסִיר חַסְדּוֹ מֵהֶם בְּכָל־מְקוֹם גָּלוּתָם· וְלֹא מְאָסָם וְלֹא גְעָלָם לְכַלּוֹתָם· גָּלוּ תְּחִלָּה לְמִצְרַיִם בְּשִׁבְעִים נַפְשׁוֹתָם· וַיִּפְרוּ וַיַּעַצְמוּ מְאֹד מְאֹד לְהַרְבּוֹתָם· וַיִּתְחַכְּמוּ עֲלֵיהֶם פּוֹטִים לְהַשְׁחִיתָם· הָפַךְ לִבָּם לִשְׂנֹאתָם· וּלְהִתְנַכֵּל

בסבלותם

לבית איתני לבית האבות האיתנים והתקיפים. בני בחוני שהיו נבחנים בנסיונות. מיגוני כמו וקרע לו חלוני דירמי׳ ענינו חלונים. ואורגים חורי דישעי׳ ענינו חורים. וכן בעניני דינו בעניינים ופי׳ בעיונים כמש״כ למעלה:

פוטים אחי מצרים כמש״כ ובני חם כוש ומצרים ופוט וכו׳ ובחכמל שם ארבה הקונה על הצומח ומולל אותו. לרשפים רשפי אש מתלקחת. האוקטורים

חסדי דיא גנאדע גאטטעס וועל איך אין לאבפרייזען ערוואהנען, וועגען אללעם גוטען, דאס דער עוויגע אונז אונד אונזערן אאלטיגען פאר־עלטערן, אונד אויך פאר אונזערן אויגען געלייגט האטטע; ער שפראך: זיא זינד איין פאלק, דיזע ענקעל פערלייגנען ניכט דיא גוטען אויפפיהרונג איהרער פארעלטערן, איינער אויך פרחבען געטטעלטן געלייבטער; גאטט וואר רעטטונג אין איינער נאטה, אין איהרעם דראנגזאלע עמפפאנד ער איטליידען: איין ענגעל פאן איהם אבגעזאנדט רעטטעטע איין העער; אוים גראסער ליבע אונד איטליידען רעטטעטע ער זיא פאן איהרען אונטער־דריקערן, ער טרוג זיא אויף זיינע ארמען אונד ואר שטעטס אין איהרער הילפע; אין אללען טקלאפערייען האט גאטט זיינע גנאדע איהנען ניא ענטצאגען, אונד זיא ניכט פעראכטעט אונד פערווארפען, אום זיא גאנצליך אויס צו ראטטען. אנפאנגס וואנדערטען זיא איט זיבענציג פערזאנען נאך מצרים, זיא ווארדען פרוכטבאר אונד פערמעהרטען זיך אונגעמיין זעהר. דיא מצריים קאמען איהנען דורך ליסט ביא; אום זיא אויס צו ראטטען ווארדען זיא איהנען פיינדזעליג, אונד בעטלאסען זיא דורך טווערע

פיז צִיּוֹן יְקַנֵּא בְּקִנְאָתוֹ · חַיַּת קָנֶה בְּגַעֲרָתוֹ ·
קִרְיַת מֶלֶךְ בִּבְנוֹתוֹ · הֶבְיוֹן עֻזּוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ ·
זְרוּיִם בְּקַצְוֵי אַדְמָתוֹ · קְבוּצִים בְּבֵית תְּפִלָּתוֹ ·
וְשָׁם נְשׁוֹרֵר תְּהִלָּתוֹ · אֹמֶץ חַסְדּוֹ וְצִדְקָתוֹ ·
מוֹרֶה צֶדֶק לַעֲדָתוֹ · בְּתוֹכָם יַצִּיב שְׁכִינָתוֹ :

שְׁכִינָתוֹ עִמָּנוּ לְהִתְאַחֵד · וְאוֹתָנוּ יַעֲשֶׂה לְגוֹי אֶחָד ·
בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד :

פזן וּבְכֵן (ו)לְךָ תַעֲלֶה קְדֻשָּׁה · כִּי אַתָּה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וּמוֹשִׁיעַ :

איין דאנקטפרוך פיר אללע גיטע אונד וואונדער, דיא גאטט אונז אין מצרים אונד אין אנדערן שקלאפערייען ערצייגט האטטע, אונד דאס וויר בעטען דאס אונז גאטט דורך דיא פאללינע ערלאזונג ערפרייען אכטע, אונד אלזדאן זיין הייליגער נאמע עוויג האכגעפריזען ווערדען ווירד.

חַסְדֵי יְיָ אַזְכִּיר תְּהִלּוֹת יְיָ · כְּעַל כֹּל אֲשֶׁר גְּמָלָנוּ יְיָ · וְרַב טוּב לְבֵית אִיתָנַי · אֲשֶׁר גְּמָלָם כרחמיו

בעולם הזה שהוא נקרא י"ה ולעתיד ימלא שמו משתי אותיות האחרות שהם ו"ה עכ"ל וכ"פ בה"ק ויש לו עוד פי' אחר ע"ש. וכסאו יכון במלאתו כשבע הקב"ה שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק כמו שפי' רש"י בסוף פ' בשלח וזהו שאמר כנדי שעיר בהכותו. יתן נקמתו כמש"כ ונתתי את נקמתי באדום. יתקע בשופר וכו' כמש"כ בשופר יתקע והלך בסערות תימן. ציון יקנא כמש"כ שם קנאתי לציון וכו'. חית קנה לה"כ בתהילי' ס"ח. קרית מלך שם מ"ח. הביון עוזו תאר לתורת ה' כמו שפי' רש"י בחבקוק. ותפארתו תאר לישראל שנהיהם זרוים בקצוי הארץ. יהיו אז קבוצים בבית תפילתו כ"ג במ"נ ובכ"י והוא עפה"כ בישעי' והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפילתי נאם ה' אלהי' מקבץ נדחי ישראל: לבית

אן זיין פיינדן ראכען אויסאיבען, דא ער זיינע אכטיגען וואונדר פעראעהרן, אונד טטיראיט אים שופר בלאזען ווירד. דיא אין אללען עקקען דער וועלט צערטטרייעט זינד, ווערדען אין זיין רוהאפאללעם הויז (בה"מק) פערזאמאעלט ווערדען. אלזדא וואללען וויר איהם לאב זינגען וועגען זיינער אכטיגען גנאדע אונד גערעכטיגקייט. זיינער געמיינדע לעהרט ער דיא רעכטן האנדלונגן, אונטער איהנען לאסט ער זיינע גאטטהייט רוהען.

ער ווירד אונז צו זיינער גאטטליכקייט פעראיינען, אונד אויס אונז איין איינציגעס פאלק בילדען. אין דיזעם טאגע ווירד דער עוויגע אונד דעססען עהרבארער נאמע אללייןהערטען.

הסדי

מְלוּכָה וּגְבוּרָה שֶׁלּוֹ · נִשְׁתַּחֲוֶה לַהֲדוֹם רַגְלוֹ ·
שִׂמְחַת עוֹלָם בְּהַגְדִּילוֹ · עָלַי בְּאַהַב בְּהַדְגִּילוֹ ·
פַּנּוֹת אוֹיֵב וּלְהַשְׁפִּילוֹ · צֹאנוֹ לִרְעוֹת בְּצִלּוֹ ·
קַרְנוֹת רְשָׁעִים בְּהַפִּילוֹ · רוֹמְמוּתָיו לְהַגִּיד וַחֲילוֹ ·
שְׁכֶם אֶחָד לַעֲבוֹד לוֹ · תֵּבֵל וּמְלוֹאָהּ לְהַלְּלוֹ :

לְהַלְּלוֹ יְהוּדוּ לְהַעֲרִיץ · יְיָ מָלַךְ תָּגֵל הָאָרֶץ ·
וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל־הָאָרֶץ :

שֵׁם יִקָּרֵא כִּכְתִיבָתוֹ · מֶחֱצְיוֹ תִּתְמַלֵּא תֵּבָתוֹ ·
עוֹד תִּתְנַשֵּׂא מַלְכוּתוֹ · וְכִסְאוֹ יִכּוֹן בִּמְלֵאָתוֹ ·
גֶּבְרֵי שֵׂעִיר בְּהַכּוֹתוֹ · בְּאוֹיְבָיו יִתֵּן נִקְמָתוֹ ·
רְבוֹת מוֹפְתֵי גְבוּרָתוֹ · יִתְקַע בַּשּׁוֹפָר בְּסַעֲרָתוֹ ·

ציון

מלוכה וגבורה שלו כמש"כ לך ה' הגדולה והגבורה וכו' והממלכה. שמחת עולם כמש"כ ושמחת עולם על ראשם. בהגדילו כמש"כ לו הגדלת השמחה. בהדגילו כמש"כ ודגלו עלי אהבה. פנות אויב כמש"כ בנפני' פנה אויבך. קרנות וכו' לה"כ בזכרי'. שכם אחד לעבוד לו לה"כ בנפני':

שם יקרא ככתיבתו כשיהיה ה' למלך על כל הארץ אז יקרא השם ככתיבתו וזהו לעתיד לבא אבל בעולם הזה הוא נקרא בלשון אדנות כדאי' בסוף פרק אלו עוברין. מחציו תתמלא תיבתו פי' במעגלי צדק חצי האותיות הם חסרים בעולם

מלוכה דיא רעגירונג אונד אמכט געהערט איהם, צום שטאמעל זיינער פיסע וואללען וויר אונז נידערווערפען, אן דעם טאגע, דאס ער דיא פריידע דער וועלט פערגרעססערן, אונד איך מיט ליבע אונטר זיינר פאהנע אויפגעהאן, ער דען פיינד ווענריישן אונד ערנידריגען, אונד דיא אמכט דער רוכלאזען טירלען ווירד, אום זיינע האהייט אונד אללמאכט צו פערקינדן, אונד איינשטימיג איהן אנצובעטן, זא ווירד דיא גאנצע וועלט איהן

אונד זיינע איינהייט דורך לאב שטארקען; דער העררר רעגירט, דיא ערדע פראהלאקעט, אונד דער עוויגע ווירד קאניג דער גאנצען ערדע זיין.

שם אלזדאן ווירד דער הייליגע גאטטעס נאמע פאללינ, וויא אין דער טריפט אויסגעשפראכען ווערדן: זיינע רעגירונג נאך ערהאבענער, אונד זיין טהראן פאללקאממען בעפעסטיגעט ווערדען; שעיר'ס ענקעל ווירד געשלאגען אונד אן

יין שַׁדַּי הוֹלִיכָם שְׁלֵמִים׃ תִּרְגַּלְם נְשָׂאָם לְבֵית עוֹלָמִים׃

עוֹלָמִים הִנְחַלְתָּ לִסְגֻלָּתֶךָ · וְכַנֶּשֶׁר נְשָׂאתָם בְּאֶבְרָתֶךָ ·

תְּבִיאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתֶךָ׃

אַרְבָּעָה נִקְרְאוּ נַחֲלָה · בְּחֵפֶץ וּבְאַהֲבָה כְּלוּלָה ·
גְּבוּל אֶרֶץ הַמְעֻלָּה · דִּירַת בִּנְיַן זְבוּלָה ·
הַנְּתוּנָה מִיָּמִין הַגְּדוֹלָה · וּמְקַבְּלֶיהָ בְּרֶתֶת וְחִילָה ·
זֶה הַיּוֹם נָגִילָה · חֵרוּת הַמְצִיא לִסְגֻלָּה ·
טְרוּדִים עַתָּה בַגּוֹלָה · יֻזְמְנוּ לְיוֹם גְּאֻלָּה ·
כַּאֲשֶׁר שֵׁמַע לְעֶגְלָה · לְאוֹיְבָיו יַעֲשֶׂה כָלָה׃

כָּלָה וְנֶחֱרָצָה לְהָרֵעַ · בְּיוֹם כִּי אֶקַּח מוֹעֵד ·

יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃

מלוכה

ארבעה נקראו נחלה והפייטן מפרש אותם והולך. ארץ המעולה א״י שהיא מעולה מכל הארצות. וכמ״ש בירמי׳ ואתן לך ארץ חמדה נחלת צבי וכו׳. בנין זבולה זה בה״מ שנאמר ותטעמו בהר נחלתך. הנתונה מימין זאת התורה כמ״ש מימינו אש דת למו וכתיב וממתנה נחליאל. ומקבליה אלו ישראל שנאמר גאלת שבט נחלתך. וכתיב העם בחר לנחלה לו. טרודים מגורשים. לעגלה כנוי למצרים וכמ״ש בירמי׳ עגלה יפיפיה מצרים ובישעי׳ כאשר שמע למצרים יחילו כשמע צור:

דיזע אונד צוקינפטיגע וועלט האסט דוא דיינעם ערוואהלטען פאלקע צום ערבטהייל געגעבען; וויא איין אדלער זיא איבער דיינע פליגל געטראגען; דוא ווירסט זיא היניינבריגען אונד זיא איינפפלאנצען אין דיין ערבגעבירגע.

ארבע פיער דינגע זינד דיא הויפטערבטהיילע, וועלכע דעם שאָפפער ליב אונד פאָלליג אנגענעהם זינד. דאס ערסטע: דער בעצירק דעם בעסטען לאנדעס ישראל; דאס צווייטע, דיא וואָהנונג אין דערזעלבען גאָטטס שטעטטע רוהעט (בהמ״ק); דאס דריטטע, דיא תורה, וועלכע גאָטט מיט זיינער רעכטען האנד איבערליפערטע; דאס פיערטע, ישראל, וועלכע אין ציטטערן אונד אנגסט זיא עמפפאנגען האטטען, אָלטעסט דוא גאָטט! דען טאג הערראן קאָממען לאססען, אן דעם זעלבען וויר אונז פרייען ווערדען; שענקע דיינעם געליבטען פאָלק דיא פרייהייט, לאס דיא אונטער דער געפאנגענשאפט הערומ־אירענדען ישראל צו דער ערלאָזונגסצייט בערייט זיין.

אָלטעסט דוא אלז זיינע פיינדע צערניכטען, וויא וויר עז אן דען מצריים געזעהען האבען: דער עוויגע ווירד אימאר רעגירען.

מלוכה

מְבוּעִים בְּגַלֵּי רְהָבִים ׃ יִמְתְּקוּ לָמוֹ רִגְבִים ׃
כְּמוֹ כֵן גַּם הֵם נֶחֱרָבִים ׃ לְיוֹם תּוֹכֵחָה קְרוֹבִים ׃

קְרוֹבִים וּרְחוֹקִים אֲחָזָה בְעָתָה ׃ וְצוּר עִתְּדָם לִמְחִתָּה ׃
תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה ׃

מֵרוֹמְמוּתֶךָ נָדְדוּ עַמִּים ׃ נוֹאֲלוּ שָׂרִים וַחֲכָמִים ׃
שָׂמוּ יָד לְפֶה וְנֶאֱלָמִים ׃ עֲגוּמִים בְּפָנִים נִזְעָמִים ׃
פֶּן יִקְרָאֵם כַּעֲנָמִים ׃ צִירִים אֲחָזוּם מִתְקוֹמְמִים ׃
קְרוּאִים וּלְקוּחִים מֵעֲמָמִים ׃ רָצוּ וְנִמְשְׁכוּ מְשֻׁלָּמִים ׃

שדי

מביאים דורונות למלכי מצרים . ועתה הם נזעכים ל' ימי נזעכו דאיוב ופי' רש"י נדעכו . ימתיקו וכו' מתקו להם רגבי נחל כי שם היתה קבורתם . עתדם הכינם . קרובי' ורחוקים פחד על הקרובי' ואימתה על הרחוקים כמו שפי' רש"י ז"ל :

מרוממותיך וכו' לה"כ בישעי' . עגומים עצבים ל' עגמה נפשי דאיוב . כענמים כמצרים . מושלמים בכל מיני שלמות . תרגלם הוליכם כמבואר למעלה :

ארבעה

דעם אַללע הערטהאַפטן קאָסטבאַרע געטענקע בראַכטן, וואורדע פערטילגעט צערטרעטען אונד געשטאַמפעט, זיא וואַרען פערפינסטערט אונד וויא פלאַכס פערלאָשען, דיא מצריים ערטראַנקען אין דעם מעערעסוואָגען; דיא וואַססער טראָפפע וואַרען איהנען פערזיסט; אַכטעטען זיא אויך נערגיכט ווערדען אונד דעם גערינגסטשטאַנגע נאַהע זיין.

דיא נאַהען אונד ענטפערנטן פאָלקער ערגריף איין ציטטערן, דער שאָפּפער האַט זיא דעם טרעקקען בעשטיאַמט, אַנגסט אונד פורכט ווירד איבער זיא פאַללען.

מרוממותיך פאָן דיינער האָהייט ווארדען פאָלקער פערבאַננט, פירסטען אונד געלעהרטען אונזיננינג, זיא בראַכטען דיא האַנד אַם אונד אונד פערשטואַמטן, זיא וואַרען בעטריבט אונד פערדריסליך, אויס פורכט דאַס עז איהנען ניכט זא וויא דען מצריים ערגעהע. שאערן ערגריף דיא רעבעללען, דיא פאָרנעהאַן, דיא פאָן דען היידען בעפרייטען ישראל, זינד נאַך דיר געלאָפען, אונד אין פאָלליגעם וואָהלשטאַנד דיר נאַכגעלאָגען; דער אַללמאַכטיגע האַט זיא פרידזאַם אַנגעפיהרט, דוא עוויגער האַסט זיא געטראַגען, זיא אין דען הייליגען טעמפעל (ב"המק) געבראַכט.

דיע

גָּאַלְתָּ בִּזְרוֹעַ חוֹסִים · דְּרוֹר קָרָאתָ לַעֲמוּסִים ·
הוֹצֵאתָם בִּרְכוּשׁ שָׂשִׂים · וַיְנַצְּלוּ אֶת אֶרֶץ חֲנֵסִים ·
זֵידוֹנִים וְשָׂרֵי מִסִּים · חֵילָם בְּרַגְלָם רְמוּסִים ·
טָבְעוּ וְצָלְלוּ פַּתְרוּסִים · יַמִּים עֲלֵיהֶם מְכַסִּים ·
כִּקְדוֹחַ אֵשׁ הֲמָסִים · לָבְשׁוּ חֲרָדוֹת מַכְעִיסִים :

מַכְעִיסִים יָשְׁבוּ בָדָד לַדּוּם · כִּי נִבְרְתוּ צָרִים מֵהֲדוּם ·
אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם :

אַלּוּפֵי אֱדוֹמִים וּמוֹאָבִים · בִּרְעָדָה וּבִדְאָגָה כּוֹאֲבִים ·
גָּרֵי כְנַעַן הַיּוֹשְׁבִים · דָּמוּ בְּמַפֶּלֶת לְהָבִים ·
הַגּוֹי הָעַז הַחֲשׁוּבִים · וּמַמְלָכוֹת אֶשְׁכָּרָם מְשִׁיבִים ·
זְעוּכִים רְמוּסִים וְנִסְחָבִים · חֲשׁוּכִים וְכַפִּשְׁתָּה כָּבִים ·
טבועים

חנסים לאונסים כמו אין אונס דאסתר. לעמוסים תאר לישראל העמוסים מני בטן. כקדוח אש המסים כאשר האש קודחת ושורפת הדבר הנמס ·
גרי כנען שהיו רק גרים בארצו של שם · דומו כמ"ש ידמו כאבן. להבים מצרים כמ"ש ומצרים ילד וכו' ואת להבים · אשכרם מנחתם שכל המלכי' היו מביאים

אוהות דער גראָסען וואונדערצייכען וועגען, אַלש דוא דאַש אונטערדריקטע פֿאָלק פֿאָן דער האַרטען אַרבייט בעפֿרייעט האַסט. דוא האַסט עש מיט שטאַרקער האַנד ערלעזט, דוא פֿערקינדעטעסט דיינעם אויפֿגענאָממענען פֿאָלקע זיינע פֿרייהייט, האַסט עש פֿראָהליך מיט גראָסען רייכטהום פֿאָרט־ציהען לאַססען, זיא פּלינדערטען דאַס לאַנד דער מצריים: איהרע טיראַננען אונד שטייער איינגעהמער ווארדען אונטער איהרען פֿיסען צערטרעטען, דיא מצריים זאַנקען היין, דאַס מעער בעדעקטע זיא; וויא דורך דאַס פֿייער געשמאָלצענע דינגע שוואַנדען זיא היין.

דיא גאָטטעס ערצירנער זאַסן שטיללשווייגענד, דען דיא פֿיינדע וואַרן פֿאָן דער ערדע אויסגעראָטטעט דיא פֿירסטען אדום'ס געריעטהען אין שרעקקן.

אלופי דיא פֿירסטען אדוס אונד מואב שאַרצטע עש אין אַנגסט אונד ציטטערטען, דיא רוהיגען בעוואָהנער כנען פֿערשטוממטען דורך דען אונטער־גאַנג דער מצריים; דיעזעס פֿאָלק (כנען) דאַס פֿאָרנעהמסטע אונד אַנזעהנליכסטע,
דעם

נִזְכֶּרֶת הֶבֶל וְנִרְעֶשֶׁת · מִקֶּדֶם נֶאֱרֶרֶת וְנֶחֱלֶשֶׁת ·
בִּרְאוֹתָהּ יְמִינְךָ מְאַשֶּׁשֶׁת · אָז עָרְבָה לָגֶשֶׁת :

לָגֶשֶׁת לִבְלוֹעַ אוֹם הַלֵּזוּ · וִידִידִים עָבְרוּ וְגָזוּ ·
נָחִיתָ בְחַסְדְּךָ עַם זוּ :

לֹא כְמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם · כִּי אִם בְּחַסְדְּךָ עֲלֵיהֶם ·
יָדַעְתָּ לְכָל־אוֹיְבֵיהֶם · טוּבְךָ וְחַסְדְּךָ עֲלֵיהֶם ·
חוֹק שְׁבוּעַת אֲבוֹתֵיהֶם · זָכַרְתָּ לִפְדוֹתָם מִמְּעַנֵּיהֶם ·
וּבְעַמּוּד עָנָן לִפְנֵיהֶם · הוֹלַכְתָּ וְנֵהַלְתָּ שִׁבְטֵיהֶם ·
דָּתְךָ הוֹדַעְתָּ לָהֶם · גְּבוּרוֹת פָּעַלְתָּ לְמַעֲנֵיהֶם ·
בַּעֲשׂוֹתְךָ נוֹרָאוֹת לְעֵינֵיהֶם · אֲפָפוּ חִתַּת כָּל־שׁוֹמְעֵיהֶם ·

שׁוֹמְעֵיהֶם מִשְּׁמַנָּם יֵרָזוּן · וּבְעָתָה וּפַלָּצוּת יֵאָחֵזוּן ·
שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן :

אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים וְנִסִּים · בְּהוֹצִיאֲךָ מִפֶּרֶךְ אֲנוּסִים ·

גאלת

לא כמעשה ידיהם כמש"כ בפ' עקב לא בצדקתך וביושר לבבך וכו'. אפפו מבואר למעלה. ירזון ל' השמחה היא אם רזה דפ' שלא לך . ומשמן בשרו ירזה דישעי':

אנוסים

לא ניכט נאך איהרען גוטען האנדלונגען, זאנדערן מיט דיינער גראסען גנאדע; איהרען פיינדען אללן האסט דוא דיינע גיטע אונד גנאדע פיר ישראל בעקאננט געמאכט; דורך דען פעסטגעזעטצטן אייד צו איהרען פארעלטערן האסט דוא זיא בעדאכט, אום זיא צו ערלאזען, מיט דער וואלקענזייולע ביזט דוא פאר איהנען הערגעגאנגען אונד איהרע שטיאמע געפיהרט, דיינע רעכטע (תורה) האסט דוא איהנן געלעהרט, אמכטיגע וואונדר האסט דוא פיר זיא פערראיבעט, אונד אלז דוא פאר איהרן אויגן דיינע וואונדר געטעהען ליסעסט, זא האט דיא אנגסט אלל דיזע אוגעבן, דיא דיזעם פערנאמען.

דיא עז געהארט האטטען לעהרטן אב, איין בעבן אונד ציטערן ערגריף זיא; כאנינאנען הארטען עז, זיא בעבטען.

אותות

יז קַנּוֹא וְנוֹקֵם בְּעֶבְרָה׃ וּמֵחִישׁ עֶזְרָה בַּצָּרָה׃

בַּצָּרָה גְּנֻנְתָּם וַתְּפַלְּטֵמוֹ · וּבְפוֹרְכֵיהֶם רָאוּ עֵינֵימוֹ ·
נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ :

תְּהוֹם זְרָקָם לְיַבֶּשֶׁת· שׁוּר זוּ בְּפִגְרֵי חֲשׂוּפֵי שֵׁת·
רוֹעֶדֶת תֵּבֵל וּמַרְגֶּשֶׁת· קִבְרָם אֵינָהּ מְבַקֶּשֶׁת·
צָוְחָה וּפָתְחָה בָּאֲרֶשֶׁת· פָּחֲדָה מֵהַכְּלֵם בְּבֹשֶׁת·
עֵרַת לָדִין מִתְבַּקֶּשֶׁת· שִׂיחַ מָרָה רוֹחֶשֶׁת·

נזכרת

תהום זרקן ליבשת כמו שפי' רש"י ע"פ וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים. שור זו כדי שישורו ויראו ישרא' שנקראו עם זו וכמו שפי' רש"י שם. חשופי שת כנוי למצרים בישעי'. רועדת וכו' רגזה ותחל הארץ על פגרי מצרים ולא רצתה לקבל אותם כדאי' בילקוט בשלח אמרה היבשה ומה אם בשעה שלא קבלתי אלא דמו של הבל יחידי נאמר לי ארור אתה מן האדמה ועכשיו היאך אני יכולה לקבל דמן של כל אוכלוסין עד שנשבע לה הקב"ה וכו' ועתה מבואר כל הפרק הזה. בארשת במבטא שפתיה· נזכרת הבל שקבלה את דמו מקדם ובעבורו נתארה ונקללה. אבל ברצותה שנטית ימינך בשבועה. אז היתה מאוששת ומחוזקת. וערבה לבה לגשת ולקבל הפגרים. עברו וגזו כפל ענין במלות שונות :

געזאַנדטשאַפט אין איין צו פערזעהען. דוא ביזט אייפערפאָלל אונד ראַכעסט דיך אַן דיינען ווידערזאַכערן אין דיינם צאָרן, אונד ברינגסט זין דער נאַטה טלייניגע היפע.

אין איהרעם עלענד האַסט דוא ישראל געטילגט אונד גערעטטעט, איהרע אונטרדריקקער האַבען זיא וואונדער אויסאיבען זעהען, דוא נייגטעסט דיינע רעכטע הין, דיא ערדע פערשלאַנג זיא.

תהום דיא טיפעניססען וואַרפען זיא ווידער אויפס לאַנד, דאַמיט ישראל איהרע ענטבלאָזטען טאָדטען קאָרפר זעהען קאָננטען; דיא ערדע ציטטערטע אונד טטיראטע וויל זיא דיזעלבן בעערדיגן וואָללטען. זיא טריע אונד באַט, דען זיא פירכטעטע, דאַס זיא בעשאַמט ווערדע, ווען זיא איינסט דאַריבער צו געריכט געפאָדערט ווערדע, איט וועלכען וואָרטען קאָננטע זיא זיך הערס וועגען ענטשולדיגען; זיא ערמיננערטע זיך אַן הבל'ס בלוט אונד ציטטערטע, וייל זיא פאָן דיזער ערסטען צייט אַן פערפלוכט וואורדע; דאַ זיא אַבער דיינע אויסגעשטרעקטע האַנד ערבליקטע, זאָ אונטערשטונד זיא זיך הערהאַן צו קאָאאען.

אום דיזע נאַציאָן צו פערטילגען, אונד דוא האַסט איט דיינער גנאַדע דיין פאָלק אַנגעפיהרט.

קָלְעָה נַפְשָׁם וְנֶגְּפוּ · רָאוּ וּפְנֵיהֶם חָפוּ ·
שְׁבָרוּ עַצְמוֹתָם וְשֻׁפּוּ · תְּנוּפַת שָׁוְא הוּנָפוּ :

הוּנְפוּ וְהֻמְכוּ חֲלָלִים · וְקוֹל הִשְׁמִיעוּ גְאוּלִים ·
מִי כָמֹכָה בָּאֵלִים :

שַׁלִּיט חָסִין וְנוֹרָא · מְאֹד סְבִיבָיו נִשְׂעָרָה ·
עֲלִיּוֹת בַּמַּיִם קֵרָה · וְשׁוֹמֵעַ וּמַאֲזִין עֲתִירָה ·
נַעֲרָץ בִּקְדוֹשֵׁי טָהֳרָה · בַּקֹּדֶשׁ נֶאְדָּר לְפָאֲרָה ·
רוֹפֵף עַמּוּדִים בִּגְעָרָה · יָרוּץ דְּבָרוֹ מְהֵרָה ·
צְבָאוֹתָיו אֵין לְשַׂעֲרָה · חָשִׁים בְּמִשְׁלַחְתּוֹ לְמַהֲרָה ·

קנוא

ושופו נתקו ממקומם כ"פ רש"י באיוב על ושופו עצמותיו לא רואו. תנופת שוא לה"כ בישעי' להנפה גוים בנפת שוא ופי' רש"י לא להועיל להם והם סבורים להועיל וכן כאן חשבו להועיל ע"י בעל צפון. הונפו נרדף בענין עם רומו מעט דאיוב ופי' רש"י נסתלקו מן העולם כמעט רגע והומכו נדכאו וכמש"כ אתה דכית כחלל רהב:

עליות במים קרה כמש"כ המקרה במים עליותיו. בקדושי טהרה בקדושי שמים ע"ש וכענם השמים לטהר. רופף וכו' עפה"כ באיוב עמודי שמים ירופפו ויתמהו מגערתו. אין לשערה כמש"כ שם היש מספר לגדודיו. ובפורכיהם שעבדו בם בפרך:

תהום

מי דאס רעטהע אעער איבערטוועאטע זיא, דיא אונטערסטן וואססער פאססען איבער איהרע קעפפע, דוא טראטעסט אויף דיא פיינדע אונד זיא וואָרען איברשוועאט; איט ענטבראננטעם צארן אונד טראפגעריכט וואָרען זיא הואגעבן, פאללשטריקקען אווואנדען איהרע פיסע, טאערן ערגריעף זיא אונד פיעלען ניעדער, איהרע קערפער וואורדען וועגגעטיידערט אונד צער־פלייטעט, איט אייגנען אויגען האבען זיא אלל דיעס געזעהען אונד טאאטן איך, איהר געביין צערבראך אונד זיא ווארדען פערריקט, אונד פערגעבליך האב דאס וואססער זיא אין דיא האהע.

דאס וואססער האב זיא אין דיא האהע אונד ווארדען טאדט ווידר נידערגעוואָרפען, דיא ערלאזטן ישראל ליסען איהרע שטיאמע האָרן אונד ריפען: ווער איזט אונטער דען אעכטן, אָ עוויגר! וויא דוא.

שליט אין בעהערדשר זא אעכטיג אונד פורכטבאר! דיא אום איהן הערטטעהן זינד פאן פורכט איינגענאָאען; דיין וואָהנזיטן איזט אויף וואססער געבויעט, דוא פערניאאסט אונד ערהארעסט דיא געבעטער, דעם היאאעלס פפיילער פערהארטעטען זיך דורך דיין אנטרייען; דיינע בעפעהלע ווערדען טוייניגסט פאללנאָגן; דיין היאאליטעס העער איזט אונצאהלבאר, אום דיינע

אוֹיְבִים נֶחְלְקוּ לְכִתּוֹת · בְּהַשָּׁאַת פֶּתֶן לְפַתּוֹת ·
גִּבּוֹר הַמַּפְלִיא אוֹתוֹת · דְּרָכָם וּבְעָטָם כְּגִתּוֹת ·
הִכָּם בְּתַחֲלוּאֵי מִיתוֹת · וְכִלָּם בְּנֶגֶף לְכַתּוֹת ·
זֵדִים עוֹרְכֵי חֲנִיתוֹת · חֲגוּרֵי חֲרָבוֹת וּקְשָׁתוֹת ·
טֹרְפוּ בְּמִכְמוֹרֵי רְשָׁתוֹת · יֵין הַחֵמָה לִשְׁתּוֹת ·
כְּזָכְרְךָ שְׁבוּעַת בְּרִיתוֹת · לְצָרָה נִשְׂגַּבְתָּ לְעִתּוֹת ·

לְעִתּוֹת בַּצָּרָה נִמְצֵאתָ לָמוֹ · וּבְעַזִּים הִשְׁלְכוּ צָרֵימוֹ ·
נָשַׁפְתָּ בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ :

מֵי יַם סוּף הוּצָפוּ · נִבְכֵיהֶם לְרֹאשָׁם צָפוּ ·
סָלִיתָ צָרִים וְנִשְׁטָפוּ · עֶבְרָה וָזַעַם נֶאֱפָפוּ ·
פַּחִים לְרַגְלָם הֻקָּפוּ · צִירִים אֲחָזוּם וְנֶהְדָּפוּ ·
קלעה

אויבים נחלקו לכתות כדאי' בילקוט בשלח ג' כתות נעשו מצרי' על ישראל על הים אחת אומרת נטול ממונם ולא נהרגם וכו' ע"ש. בהשאת פתן בהסתת פרעה שהיה כמו פתן חרש אוטם אזנו משמוע והשיא את עמו לרדוף כמו שפי' רשי' על ויאסור את רכבו. דרכם כדורך ענבים בגת :

מי ים סוף הוצפו פמש"כ אשר הציף מי ים סוף על פניהם. נבכיהם מסגרי הים כמו נבוכים הם בארץ כ"פ רשי' ז"ל. סלית דרכת כמו סלה כל אבירי דקינות, וכן סלית כל שוגים מחקיך תהילי' קי"ט. נאפפו ל' אפפוני חבלי מות. הוקפו הוסבו, וסופו

אויבים דיא פיינדע טהיילטען זיך אין קלאססען, נאך דער איבעררעדונג דער רייצענדען שלאנגע (פרעה), דער וואונדער-ערצייגענדע העלד (הקב"ה) אבער, צערטראט אונד צערמאלמטע זיא וויא אין איינער קעלטער; ער שלוג זיא מיט טאדליכען קראנקהייטען, אונד ענדיגטע דאמיט, זיא דורך דיא זייכע צו פערניכטען, דיא מוטהווילליגן מצריים, וועלכע מיט שפיעסן, שווערדטר אונד באגען בעוואפפנעט וואהרן, וואורדען אין דען נעטצען-שטריקען צעררישען, אונד מוסטען דען ווין דיינעס צארנעס אויסטרינקען, אלז דוא עוויגער, אן דען בונדעסאייד געדאכט האטטעסט, אונד דיך אין דער נאטהלייט גראסמיטהיג צייגטעסט.

אין דער נאטהלייט זעעסט דוא דיך פינדען, אין דען שטארקן וואססער וואורדען איהרע פיינדע געשליידערט, דוא בליזעסט מיט דיינעם הויכע, דאס מעער בעדעקטע זיא.

גָּדִיב וְנִינוֹ וְנֶכְדּוֹ · מְשָׁרֵת אֲדוֹנוֹ וְעַבְדּוֹ ·
לַאֲבַדּוֹן הוּרַד כְּבוֹדוֹ · חָפְרַע וְכָל־הַבָּא בְּיָדוֹ :

בְּיָדוֹ כָּל־חֵיל מִצְרַיִם · בָּאוּ בָּאֵשׁ וּבַמַּיִם ·
וּבְרוּחַ אַפֶּךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם :

לְכְדוּ פְּנֵי תְהוֹמוֹת · כְּאֶבֶן נִתְחַבְּאוּ מֵימוֹת ·
יָשְׁרוּ מְסִלּוֹת רָמוֹת · טִירוֹת גְּבוֹהוֹת כַּחוֹמוֹת ·
חָזוּ מַלְכֵי אֲדָמוֹת · זָעוּ וְנִתְפַּלְּצוּ בְּאֵימוֹת ·
וְנָתְנוּ לָאֵל רוֹמְמוֹת · הַנּוֹתֵן עוֹז וְתַעֲצוּמוֹת ·
דִּקְדֵּק בְּצָרִים נְקָמוֹת · גָּבַר וְהִשְׁבִּית מִלְחָמוֹת ·
בְּאֶרֶץ שָׂם שַׁמּוֹת · אִדְּרוּהוּ שִׁירוֹת נְעִימוֹת :

נְעִימוֹת לְשַׁבֵּחַ וְלַעֲדוֹף · בְּהַפִּילוֹ צָר לִנְדּוֹף ·
אָמַר אוֹיֵב אֶרְדֹּף :

אויבים

לוכדו נתחברו וכתקשו ובן נתחבאו. ישרו בתוך הים במסילה רמה לא יכשלו. ומאמר זה מחובר משני פסוקי ישעי' האחד ישרו בערבה מסילה והשני וכל מסילותי ירומון · ולעדוף ל' יתרון ותוקף עוז ושבח :

אויבים

דען טאַגלאָהנער אונד זיינען איטהעהערן ; דען פֿאָרנעהאן זאַמט זיינען קינדרן אונד ענקעלן ; דען בעדינטן זאַמט זיינם הערן אונד קניבלטן; לום פֿערדערבן פֿיעל דיא הערליבקייט פרעה'ס אונד אַללעס וואַס ער מיט זיך פֿיהרטע,

דאַס גאַנצע העער מצרים'ס, דאַס ער מיט זיך פֿיהרטע, קאַמען אים פֿייער אונד וואַססר אום, דאַס הויך דיינר נאַזע טיראַטען זיך וואַססער עמפאָר.

לכדו דיא אבערפֿלאַכע דעם אבגרונדעס הילט זיך צוריק, וויא איין האַרטר שטיין פֿערשוואַנדן דיא וואַססער, זיא בילדעטן גערהאַדע אונד האָהע פפֿאָדר; אין דען אויערהאָהען פֿאַלאָסטן זאַהען עז דיא אירדישען קאָניגע, זיא בעבטן צוריק אונד פֿאָר אַנגסט ציטטערענד, אַכטעטן זיא לאָבעסערהעבונג פֿיר דען גאָטט, דער אַכט אונד שטאַרקע פֿערלייהעט ; ער, דער גענויע ראַכע ווידער זיינע פֿיינדע פֿעראיבט, ער האַט זיך געשטאַרקעט אונד שלאַכטען פֿעראייטעלט אינדעם ער אויף דער ערדע פֿערוויסטונג אַנשטעללטע; דעסוועגען האַט ישראל איהן מיט ליבליכען געזאַנגען פֿערהערליכט.

ישראל ווענאייפֿערטען אונטעראיינאַנדער מיט לאָבעסערהעבונג, דאַ ער דען פֿיינד שטירצטע אונד צערניכטעטע, וויל ער אונז צו פֿערפֿאָלגען דראַכטע.

רָעֲשׁוּ הָרִים מִפָּנֶיךָ · יָחִילוּ מַיִם מֵהֲרוֹנֶךָ ·
צֶדֶק מָלְאָה יְמִינֶךָ · חַיִל וָיֶשַׁע לַהֲמוֹנֶךָ ·
אֵין קַנּוֹא וְנוֹקֵם לְשׂוֹטְנֶיךָ · כִּי תָמְכָה יְמִינֶךָ :

יְמִינְךָ הָגְבְּרָה (שׂוֹנְאֶיךָ) לַעֲרוֹם · וְאוֹתִי בֶּאֱמוּנָה לְאָרוֹם ·
וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹם :

תַּלְמִיד לוֹמֵד וּמְלַמְּדוֹ · שׁוֹטֵר וּמוֹשֵׁל וּפְקִידוֹ ·
רַכָּב סוּסוֹ וּפִרְדּוֹ · קָרוֹב וְגוֹאֲלוֹ וְדוֹדוֹ ·
צָעִיר וָיָשִׁישׁ וּמְכַבְּדוֹ · פּוֹעֵל וְאִכָּר וְצִמְדּוֹ ·
עָשִׁיר וָרֵעוֹ וִידִידוֹ · שָׂכִיר וְשׂוֹכֵר וּמְשַׁחֲדוֹ ·
ונכדו

שהית יסדת לו ויסת עליהם תבל. בבנינך כאשר בנית אותו שמת יסודותיו בל ימוט לעולם. ימינך הוגברה נתגברה. לארום במ"כ גור' לערום וכן מלאתי בכ"י והוא לו ערימה וגיבול וכעבין ועסותם רשעים למלאכי. וכוסת זה כ"ל עיקר כי הוא מתקבל לאזן השומעת לבלבול הפרוזים. אותי באמונה לארום כמש"כ בהושע וארשתיך לי באמונה:

אכר עובד אדמה. צמדו צמד בקר שלו. ומשחדו המשלם לו שכר מלאכתו והוא לה"כ באיוב ומכחכם שחדו בעדי פי' שלמו לאחרים בעבורי. קפדע הוא פרעה תבירא וקי"ת זו משמשת במקום ה"א כמו שפי' רשי' בירמי':

לוכדו

שהיה זיא האט דען בויא דער וועלט געגרינדעט, דיא ערדע איט געשטאפפען ערפיללט, איס האהען היאאעל האסט דוא דיינען וואהנזיטץ בעשטיאאט, פראכט אונד הערליכקייט זיגט פאר דיר, עוויג הערשט מאאוטה אין דיינער רעכטען. אלז דוא לור היולפע דיינער קינדער אויסלאגעסט, ערטיטטערטען געבירגע פאר דיר, דיא וואסטער בעבטען פאר דיר לוריק. דיינע רעכטע וואר פאללער גיטע, אאכט אונד היולפע פיר דיין פאלק, זיא וואר אייפער אונד ראכע פאלל ווידער דיינע ווידערזאכער, איך אבער, אונטרשטיטצטע דיינע רעכטע.

דיינע רעכטע שטארקטע זיך, אום דיינן פיינד לו לערשאעטטערן, אונד איך איט טרייע דיר לו פעראייגען, דורך דיינע גראסע אאיעסטאט לערשאלאעטעסט דוא.

תלמוד דען שילער זאאט דעם לעהרער; דען פאגט, בעפעהלסהאבער אונד בעאאטען, דען רייטער אונד זיין רייטטהיער; דען פערוואנדטען זאאט זיינען נאכסטען; יונג אונד עהרבארן אלטען; דען ווערקאאן, פעלדבויער זאאט זיינעם געטפאן; דען רייכען זאאט זיינעם פריינדע אונד געליבטען;

דען

מִשְׁבָּרִים נִתְחַטְּאוּ וְגַלִּים · נֶגֶד שָׂרֵי אֱוִילִים ·
סוֹעֲרִים הוֹמִים וּמִתְנַטְּלִים · עוֹזְרֵי רַהַב מַפִּילִים ·
פִּגְרֵיהֶם הֻצְּעוּ חֲלָלִים · צָלֲלוּ כַּעוֹפֶרֶת מִסְתּוֹלֲלִים ·
קְנוּיִם עָבְרוּ גְּאוּלִים · רוֹמְמוּת יְמִינְךָ מַגְדִּילִים ·
שָׁרִים מְתוֹפְפִים כַּהוֹלְלִים · תִּשְׁבָּחוֹת וְשִׁירִים וְהִלּוּלִים ·

וְהִלּוּלִים לְתוֹחַלְתִּי וְסִבְרִי · וְעַל מְשַׂנְאַי לְהַגְבִּירִי ·
יְמִינְךָ יְיָ נֶאְדָּרִי :

שְׁתִיַּת עוֹלָם בְּבִנְיָנֶךָ · מְלֹאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶיךָ ·
עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ · וְהוֹד וְהָדָר לְפָנֶיךָ ·
נְעִימוֹת נֶצַח בִּימִינֶךָ · בְּצֵאתְךָ לְיֵשַׁע בָּנֶיךָ ·

רעשו

משברים וכו' לה"כ באיוב בספור גבורות לויתן : והנה לדעת רש"י ז"ל צ"ל השין רפה ע"ש בפרושו . וכן דעת הפייטן כאן וכך פרושו משברי הים וגליהם נתחטאו ונתחסרו (ל' קולע אל השערה ולא יחטא) לפני אדון כל הארץ . אבל נגד שרי אוילים שהם שרי צען כמש"כ בישעי' בערו והמו והתנשאו . מתנטלים מתנשאים . עוזרי רהב לה"כ באיוב תחתיו שחחו עוזרי רהב רמז לשר של מצרים גסי הרוח . הוצעו הושלכו ל' מצע . מסתוללים ע"ש עודך מסתולל בעמי . דפ' וארא . קנוים ע"ש עם זו קנית . מתופפים כהוללים ע"ש בתופים ובמחולות דמרים :

שתית

משברים נוערסט וואָרן וואַססער־פֿעללע אונד אעטערסוואָגן פֿערטוואונדן, הערנאַך טטיראטן, ברויזעטען אונד ערהאָבען זיא זיך ווידער דיא פֿירסטען דער זינגלאָזען מצריים : דיא הילפֿע מצרים'ס פֿיעל היין, איהרע טאָדטען קאָרפר וואַרען נערטטרייעט, דיא אונטערדריקקר זינד וויא בלייא איינגעזונקן. דיין ערוואָרבענעס פֿאָלק(ישראל) נאָך פֿעללינג ערלאָזט פֿאָרט, זיא ערהאָהעטען דיינע ערהאַבענן וואונדר דיינער רעכטען ; זיא זאַנגען, אין פויקען אונד פפייפֿען בעגלייטונג, לאָבּ אונד דאַנקליעדער,

דעם גאָטטע איינר האָפֿפֿנונג אונד איינעז האַררענס, דער איך געגן איינע פֿיינדע געטטאָרקעט האַט, דען דיינע רעכטע האַנד, אָ עוויגר, איזט פֿערהערליכט .

שתית

דרך חומות בנין · גזרים הסליל בענין ·
בשומו מעמקי ים · ארח ומסלול מסים :

מסים להעביר כל־חילו · וינער באמץ גדלו ·
מרכבת פרעה וחילו :

אבד ושבר וכלם · באש ובמהמורות הפילם ·
גלים כסו קהלם · דעכו כפשתה כלם ·
הסיר אופני גלגלם · ונהגם בכבדות להכשילם ·
זרמו עבות למולם · חצציך הלכו לשכלם ·
טבעו בבוץ רגלם · ישוב בראשם עמלם ·
כרעו קרסו בנפלם · להסיר מעליהם צלם ·

צלם הוסר ונזעמו · ובושו וגם נכלמו ·
תהמת יכסימו :

משברים

במהמורות פי׳ רש״י בתהלי׳ ק״מ במלחמות ותגר . וי״מ מהמורו׳ קפירות עמוקות . זורמו וכו׳ תהלי׳ ע״ז . טבעו וכו׳ לה״כ בירמי׳ · בבוץ עב טיט . כרעו קרסו ל׳ שחוק של ע״ז כ״פ רש״י ז״ל בישעי׳ על קורס כבו וע״ש ורד״ק ז״ל פי׳ כרעו קרסו שניהם ענין כפיפה וכריעה ופי׳ קרסו כמו הקרסים שראשיהם כפופים :

אבער ער צערמאלמטע אונד צערניכטעטע זיא, אין פייער, אין טיפען גרובן שטירצטע ער זיא; דיא מעערעס-וואגן בעדעקטן איהרע זאמטליכע רעסטע; וויא פלאכס פערברענטען זיא אין פלאממען אויף, ער ליעס דיא רעדער זיך פאן דען וואגען אבזאנדערן אונד פיהרטע זיא מיט בעשוועהרטעם צוגע, אום זיא צו שטירצען, דיא מעכטיגען וועללען שטראמטען געגען זיא, שטיינער טאסטען הערוים אום זיא נידער צו ווערפען, אין לייאען פערזענקטען איהרע פיסע, זיא בייגטען אונד קניעטען זיך נידער, אום איהרן בעזיצער (פרעה) פאן זיך צו ווערפען :

איהר בעזיצער ווארדע פאן איהנען ענטמאכט אונד בעטראפט, זיא מוסטען זיך שאמען, דיא האבגירידע בעדעקטען זיא .

עֹוזְּנֵי וּמַפְרִיכַי וְצָרַי׃ סְגָרוּ הֱיוֹתָם בְּעוֹכְרַי׃
נֶצַח יְנַצְּחוּהוּ אַדִּירַי׃ מְלַמְּדַי וּמַשְׂכִּילַי וְסוֹפְרַי׃

וְסוֹפְרַי רוֹמְמוּ יְמִין רוֹמֵמָה׃ כִּי לַיְיָ הַמִּלְחָמָה׃

יְיָ אִישׁ מִלְחָמָה׃

לוֹבֵשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיָן׃ כֹּחַ וּגְבוּרָה מְזֻיָּן׃
יוֹדֵעַ וָעֵד וְדַיָּן׃ טַכְסִיסֵי מַלְכוּת מְצֻיָּן׃
חָצָה וְדִלֵּג מִנְיָן׃ זְמַן שִׁעְבּוּד תִּנְיָן׃
וּבִרְכוּשׁ מִקְנֶה וְקִנְיָן׃ הוֹצִיא צְבָאוֹתָיו בְּמִנְיָן׃

דרך

לובש צדקה לה"כ בישעי'. מזוין מסומן ל' ציון ואות כדאמרינ' בחגיגה פ"ב למה נקרא שמו צבאות שהוא אות בתוך צבא שלו . חצה את הלילה . ודלג מנין ד' מאות שנה . תנין ל' תנאי ופי' זמן השעבוד שהותנה עם א"א בין הבתרים כ"פ בה"ק ואמר לגזור אותו מן שם יתנו צדקת ה' ל' דבור . ול"נ שהוא ל' אנינות וגזרתו מן לתנות לבת יפתח . אעשה מספד כתנים ופי' זמן שעבוד של בכי ויללה . כי ע"י קושי השעבוד היה מדלג על ההרים . דרך חומות ע"ש והמים להם חומה . בנין ע"ש נצבו כמו נד נוזלים . גוזרים גזרי ים סוף . הסלול הדריך . בענין נ"ל שהוא ל' ענוי ורדוי כענין דורך על במתי ים . וגזרתו מן וכל משבריך ענית סלה דתהלי' פ"ט . מסוים נגלה ונראה :

במהמורות

דען איינע געלעהרטען האבען דיא געטטליכע אלטפאללע רעכטע האנד האך געלאבעט, דען געטט געהארט דיא קריעגעסמאכט, דער עוויגע האלט איזט איין קריעגסהעלד.

לובש וויא מיט איינעם פאנצער איזט ער אין גערעכטיגקייט געקליידעט מיט מאכט אונד שטארקע בעוואפנעט! איהם איזט אללעס בעקאננט, ער איזט צייגע אונד ריכטער! מיט דער קעניגליכען פראכט איזט ער אויסגעצייכנעט! דיא צייט דער שקלאפעריי האט ער אויך דיא האלפטע אונד צעהען יאהרע (דיא שקלאפעריי אין מצרים האטטע נאך פערהייסונג געטטעס צו אברהם פיער הונדערט יאהרע דויערן זאללען, זיא דויערטע אבער נור צוויי הונדערט צעהען יאהרע) הערונטערגעזעצט, מיט גראסעם רייכטהום פיהרטע ער איהר העער אויס דעם לאנדע צוויטען אויערן אונד גראדעם וועגע, אינדעם ער אים טיפען מעער איינע גראדע באהן אנגעצייכנעט האט,

דיזער וועג וואר בעשטיממט, אום זיין העער דורך צו פיהרען, ער שטירצטע אבער מיט זיינער גראסען מאכט, דיא רייטעריי פרעה'ס אונד דעססען גאנצעס העער.

אבר

רנה וזמרה וצהלה · יחוד קדשה ותהלה ·
צפירה ותפארת לסלסלה · חסיד למאד נעלה ·
קול תודה לצלצלה · נזר ועטרה לכללה :

לכללה ברון והודיה · לצור העונה במרחביה ·
עזי וזמרת יה :

תמך במעגלותיו אשורי · שהת בחמתו צוררי ·
ראתה עיני בשורי · קמי הכרעו ושוררי ·
צור עולמים בעזרי · פתח ממסגר אסירי ·

עויני

רבינו ידידיה שלמה במ"ש תהילי' קי"ח וז"ל במרחביה פליגי אמוראי בערבי פסחים אי הוי חדא מלה או תרתין מלין . ובמסורת סוף בשלח חשיבליה בהדי מלין דלא מפקא ה"א . ואתיא כמ"ד חדא מלה . ובספרי דידן תרתין מלין וה"א במפיק עכ"ל . ודעת הפייטן כדברי המסורת ולא כספרי דידן ואעפ"כ א"כ לשבות קמץ החית כמו שלא נשתנה הקרי במלת מאפליה דירמי'. והוא הדין למאן דאמר כסיה מלה חדא יתקיים קרי הכ"ף ודוגמתן שרביה דנחמיה. ובזיותיה דיהושע. גלית הפלשתי. יזל מים מדליו. ואת יעוץ ואת שביה דדה"י. ואין ראיה מן רחביה זבריה כי הם רחביהו זכריהו שמם:

תמך וכו' לה"כ בתהילי' י"ז ופה הוא ל' עבר ע"כ המ"ם פתוחה . פתח וכו' ע"ש פתחת למוסרי דתהילי' וע"ש להוציא ממסגר אסיר דישעי' : עויני ל' ויהי שאול עוין את דוד . ומפריכי שעבדו בי בפרך . סוגרו לדבר בעבור היותם בעוכרי :

שבת איינען לאבגעזאנג אונד ערהאבנען דאנקשפרוך , אום זיינע מאכט אונד רעגירונג צו שטארקען; אום זיינע הייליגקייט אונד איינהייט צו ערהעבען, אונד ענדליך איהן דורך פריידענגעשרייא אונד דאנקלידער צו קרענען.
יא אום דען שעפפער, דען ערהאבנען גאטט, דער אונז פרייגיביג ערהערט, מיט לאב- אונד פריידענגעזאנג צו קרענען רופע איך אויס!
איינע מאכט אונד לאבעספרוך איזט גאטט!

תמך דען איינע שריטטען האט ער אויף גערדע באהן געלייטעט, אין זיינעם צארנע איינע פיינדע צערניכטעט; אין איינעם בליקע האבען איינע אויגן געזעהען, דאס איינע ווידערזאכער אונד דיעייניגן דיא איך מיט באזער אבזיכט בעטראכטעטן נידערגעבייגט ווארדען. דער וועלטשעפפער וואר אין איינער הילפע, איינען געפאנגנען האט ער דיא פערשלאססענען טהירע געעפפנעט; דיא איך געפייניגעט, צערטרעטען אונד בעליידיגעט האטטען, האט ער זיינען האנדען איבערליפערט אונד מאכטלאס איינער דעם אונגליקע איבערגעבען. עוויג זאללען איהן איינע נאבערן, לעהרער אונד וויזען טריפטטעללער בעזינגען.

דען

מחוללת תנין בגערה · נותנת בים מעברה ·
סוערת גלים בסערה · עורכת מסלה ישרה ·
פלאות ונוראות מאדירה · צוללת קמים בגבירה ·
קנאת מלחמת מעירה · רהב מחצבת בעברה ·
שולפת חרב מתערה · תמתו להושיע מצרה :

מִצָּרָה נִצְּלוּ עַם אֵל · וְהִגִּידוּ צִדְקָתוֹ כְּהַרְרֵי אֵל ·

אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל :

שבח והודאה מעלה · מלכות שררה וממשלה ·
עוז ותעצומות לאילה · ורוממות למעלה למעלה ·
נצח גבורה וגדלה · ברכה ושירה מהללה ·

רנה

יודעים את התורה. ידועים בחשיבות. ומיודעים מלומדים. כחותם בזרוע שנדבקו בהקב"ה כתפילי' כדאי' במדרש שה"ש. מבין קנרי יד שנקנרה ידם ע"י היד הגדולה :

מחוללת תנין לה"כ בישעי'. תנין זה פרעה התני' הגדול. בגערה ע"ש ויגער בים סוף דתהילי' ק"ו. נותנת וכו' ע"ש הנותן בים דרך. סוערת גלים שנאמר בשוא גליו אתה תשבחם. עורכת מסילה כמש"כ בישעי' והניף ידו וכו' והיתה מסילה לשאר עמו. צוללת מצללת. קנאת מלחמת ע"ש באיש מלחמות יעיר קנאה דישעי'. רהב מחצבת כמש"כ שם הלא את היא המחצבת רהב וע"ש מצרים כאמר שהם גסי רוח. או על גלי הים המתנשאים. שולפת וכו' כמש"כ בפ' בלק וחרבו שלופה בידו. תמתו ע"ש יונתי תמתי דשה"ש :

שבח והודאה וכו' ר"ל כל אלה השבחים שבחו והודו לשמו. לאיילה לחזקה. צפירה עטרה לי' צפירת תפארה דישעי'. לסלסלה לרוממה לי' סלסליה ותרוממך דמשלי. לכללה במכללתים. לכליל לי' כליל תפארת : במרחביה כתב

מחוללת וועלכע דען דראַכען דורך איינע פֿערווייזונג פֿערטוואַכטע, איבער דאַז מעער איינע איבערפֿאַהרט אַכטע, דיא וועללען אויפֿטירמען ליעס, געראַדע באַהן פֿערפֿערדיגטע, אַכטיגע אונד פֿורכטבאַרע וואונדער לייגטע, אונד מיט אַכט דיא פֿיינדע אין דיא טיעפֿניססע פֿערזאַנקטע; זיא ערוועקטען דען אייפֿערפֿאָללען קריעג, צערניכטעטען מצרים דורך זיינען ענטברענטען צאָרן, אונד צאָג ענדליך דאַז שווערד אויס איהרער שיידע, אום דאַז פֿראָמע פֿאָלק אויס דער נאָטה צו רעטטען.

אויס דער נאָטה וואורדע דאַז פֿאָלק גאָטטעס געראַטטעט, וועלכעס זיינע גראָססע גערעכטיגקייט פֿערקינדיגטע, דען דאַמאַלז זאַנגען משה אונד דיא קינדער ישראל'ס.

שבח

כ״א פרקים מן י׳ וי״ב טורים חרוזים . וראשי החרוזים א״ב ושם המחבר שמעון בר׳ יצחק ותשרק חליפות . ובין הפרקים ב׳ טורים חרוזים על ראשי פסוקי השירה .

וּבְכֵן וַיּוֹשַׁע יְיָ בַּיּוֹם הַהוּא :

אֵילֵי הַצֶּדֶק יְדוּעִים · בָּנִים מְגֻדָּלִים כִּנְטִיעִים ·
גֶּזַע תִּפְאֶרֶת מַטָּעִים · דְּבוּקִים וַחֲשׁוּקִים בָּרֵעִים ·
הַהוֹגִים הֲגוּנִים וְנִשְׁמָעִים · וָתִיקִים נִבְחָרִים מִשִּׁבְעִים ·
זַרְעָם בַּגּוֹיִם נוֹדָעִים · חֲמוּדִים וּמַעֲשֵׂיהֶם נָאִים ·
טוּבָם בָּאֲרָצוֹת מוֹדִיעִים · יוֹדְעִים יְדוּעִים וּמְיֻדָּעִים ·
כַּחוֹתָם בִּזְרוֹעַ נִקְבָּעִים · לְמוּדֵי נִסִּים וְנוֹשָׁעִים :

נוֹשָׁעִים מִבֵּין קָצְרֵי יָד · תַּתָּה לָמוֹ שֵׁם וָיָד ·

וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד :

מחוללת

אילי הצדק תואר לישראל כמש״כ בישעי׳ וקורא להם אילי הצדק. ידועים מפורסמים בשבח. כנטיעים שאין בהם מום כל כך הם מנוקים מעבירה. כ״פ רשי׳ בתהילי׳ קמ״ד גזע תפארת מטעים כמש״כ בישעי׳ שם מטע ה׳ להתפאר. דור דעים היו היוצאים ממצרים. ההוגים בחוקים הגונים ונשמעים כמש״נ אשר ישמעון את החוקים האלה ואמרו רק עם חכם וכו׳. ותיקים זריזים וזהירים לסבול עול תורה ומצות כי לא לחנם נבחרו משבעים אומות. זרעם וכו׳ עפ״הכ בישעי׳ ונודע בגוים זרעם. ומעשיהם נאים באל״ף גרסי׳ וכן הוא בכ״י ולא כמנעו הפייטנים מלחרוז באותיו׳ שהן ממוצא אחד ואלו נעים בעי״ן היא לשון יחיד. טובם בארצות מודעים כ״כ ברוב ספרי הדפוס ונוס׳ זה לא יתכן לקיים כי טוב ל״י ומודעים ל״ר אבל במ״כ כתוב טובים בארצות מודעים. ובכ״י טובם בארצות מודיעים. ונוס׳ של מ״כ נ״ל עקר.

יודעים

ובכן אלזא האט גאטט אן דיזעם טאגע דען ישראל געהאלפען.

אילי דיזע אין דער גערעכטיגקייט געשטארקטען זינד בעקאננט, זא וויא דיא וואהלגעפפלאנצטען פפלאנצען, אלז וואהלערצאגענע קינדער: איין העררליכער צוויג דער פפלאנצונגען (אבות), פאן גאטט ערווינשטעס פאלק אונד אויסערוואהלט אונטער זיבענציג נאציאנען, דערען קינדער זינד אונטער אללען פאלקער געליעבט, איהרע גוטען טהאטען זינד אין אללען לאנדערן בעקאננט, אין גאטטעס ארמען וויא איין זיעגעל איינגעדריקט; זיא זינד דער רעטטונג אונד וואונדער געוואהנט;

דען זיא ווארדען פאן מצרים, וועלכע הערנאך אונמאכטיג וואהרען געטרעטטעט; דא מאכטעסט איהנען איינן גראסן נאמען, טענקטעסט איהנען מאכט אלז זיא (ישראל) גאטטעס האנד זאהען,

מחוללת

בחברות ופצעים אותו אלח· ובירית חצו כבדו פלח·
ואחרי כן חזקה ידו לשלח: תחום מצרים עד לא הרחיקו·
הוא ועבדיו עצה העמיקו· לרדוף אחריהם מהן החזיקו:
וצור נערץ בסוד קדושים רבה· שת את הים לחרבה·
בים נתן דרך ובמים עזים נתיבה:

רסן מתעה הרסין עממים· ונהגם בכבדות
לגלי הומים· וצללו כעופרת בעמקי ימים:
הולכי נתיבות במעמקי מים· שבחו והודו
לאל השמים· אשר נלחם להם במצרים:
מאז והלאה הקבע לדורות· לספר לעד
כח וגבורות· להזכיר יציאת מצרים בשירות:

ובכן בקק"א אל נא

בישעי' ומלאכיו חנס יגיעו. מה הגיעו בכה לא שמע לכה אמר ה' שלח את עמי עד ששמע כה אמר ה' כחצות הלילה: אלח לי השחתה כמו יחדיו נאלחו דתהלי' י"ד. פלח לי כתיתה כמו עד יפלח חץ כבדו דמשלי' רסן מתעה לה"כ בישעי' ורסן מתעה על לחיי עמים. רסן פרומביא ובל"א געבים. עממים מצרים. והוא עשה"כ משגיא לגוים ויאבדם וכמש"כ ואמר פרעה לבני ישראל. לגלי הומים לגלי הים שהמו כנגדו. הולכי נתיבות עשה"כ בישעי' הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה:

אילי

צערניכטעטע ער איהן דורך זיינען פפיילטום דורכבאהרטע ער זיין איננערעס נאכדעם ענטשלאס ער זיך ערסט זיא פארטציהען צו לאססען. זיא וואָרען נאך קוים פאן דען גרענצען מצרים'ס ענטפערנט, זא גינג ער אונד זיינע בעדיענטען צו ראטהע, ערגריפען איהרע טיודער אום איהנען נאך צו פאלגען, דער אללמעכטיגע פעלס, דער אים ראטהע דער פראממען האָכ־ געפריזען ווירד, ליעס דאס מעער פערטראקנען, אים מעערע מאכטע ער איינען וועג, אין דען שטארקען וואססער איינען שטעג. מיט איינעם פערוואָרן צוים האט ער דיא מצריים געוייטעט, אונד פיהרטע זיא מיט בעשוועהרטעם צוגע געגען דיא ברויזענדן וועללען אונד פערזענקטע זיא וויא בליי אין דען מעערעס טיעפען; דיא ישראל אבער, וועלכע אויך געבאהנטען שטייגען אים מעערע גינגען, לאבטען דען העררן אונד דאנקטען דעם גאטטע דעס הימעלס. פאן דאמאלס וואורדע עס צום עוויגען געזעטץ געמאכט, דאס מאן דיא אללמאכט אונד שטארקע גאטטעס פערקינדען, אונד דיא געטיכטע איבער דען אויסצוג פאן מצרים דורך לאבגעזאנגע שטעטס ערוועהנען זאלל.

זָ֗ד אֲגָגִי לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד • בָּנִים אֲשֶׁר כָּם אָב מִתְכַּבֵּד •
פִּתְאוֹם הָיָה כִּכְלִי אוֹבֵד: קְ֗צִין עֵץ מִשְׁנֶה לִתְלוֹת • וּלְעַצְמוֹ
הֱכִינוּ עָלָיו לְהִתָּלוֹת • וִיהוּדִי עָשׂ מִלְחָמָה בְּתַחְבּוּלוֹת:
וּ֗בְגֻמָּץ אֲשֶׁר חָפַר נִשְׁדָּד • וּבְפָאָה אֲשֶׁר מָרַד הֻמְרָד •
וְעָנוּ עָלָיו הֵידָד הֵידָד:

אָ֗מְנָם כָּל־אֵלּוּ הַמַּכְעִיסִים • הָיָה לָהֶם עַל לֵב
לְהָשִׂים • לְהַעֲרִים וּלְהוּסַר מִמֶּלֶךְ חֲנֵסִים:
מֵ֗אֵן לְשַׁלַּח עַם הֲמוֹנַי • וְשָׁאַג וְאָמַר מִי יְיָ •
לֹא יָדַעְתִּי אֶת יְיָ: צ֗וּר נְגָפוֹ בְּעֶשֶׂר לְהַכּוֹ •
וּבַעֲבוּר זֹאת הֶעֱמִידוֹ וְהֶאֱרִיכוֹ • לְהוֹדִיעַ לַכֹּל
מָה הִגִּיעוּ בְּכֹה:

בחבורות

בנים וגו׳ כל הפרק הזה מפורש בדניאל׳ זד אגגי המן בן המדתא. אשר כם אב מתכבד כמש״כ בישעי׳ ישראל אשר בך אתפאר. ולעצמו הכינו דכתיב אשר הכין לו. יהודי מרדכי היהודי. עש עשה. בתחבולות לא בחיל ולא בכח. ובגומץ ל׳ חפירה כמו חופר גומץ דקהלת: ממלך חנסים מלך מצרים כמש״כ בישעי׳

זירנע; אויך ווארדע דיעזער אין דער נעהאמליכען נאכט אים גראָסען טוואָלט אונגעבראכט. איין אבקאָמאָלינג אגג׳ס (המן) ווער בעדאכט דיא קינדער ישראל׳ס אום צובריננען, אוים דעאזעלבען דער פאטער (גאָטט) זיך איינע עהרע אמכטע, דאהער ווארדע ער צו איינעם פערדערבליכען געפאָס: ער האָטטע איינען בוים אבגעהויען, אום דען הערנאך געוואָרדענען אהרטאָזז מרדכי דאראן צו האנגען, ער האָטטע איהן אבער פיר זיך זעלבסט פערפערטיגעט, ער זעלבסט ווארד דאראן געהאנגען, דען דער יידישע אמן מרדכי פיהרטע איינען ליסטיגען קריג איט איהם, אונד אין דער גרובע, דיא ער (המן) געגראבען, פיהל ער זעלבסט היניין, איט גלייכעם אאסע ווארד ער געשטראפט, אונד דאז זאמטליכע פאָלק יובלטע איבער זיינען אונטערגאנג. פירוואהר! אלל דיעזע גאָטט ערצירנער האָטטען זיך צו הערצען נעהאמען, אונד דער קאָניג דער מצריים האָטטע קליגער אונד בעסער ווערדן זאָללען, דען ווייל ער דאז פאָלק ישראל ניכט ציהען לאסען וואָללטע אונד טפראך: ווער איזט דער עווינע? איך קעננע איהן ניכט! זאָ טטראפטע איהן דער טאָפפער איט צעהען פערטיעדענען פלאגען, אונד האט איהן נור דארום זאָ לאנגע ביים לעבען ערהאלטען, דאמיט איין יעדער וויססען זאָללטע, וואָרום איהם אלל דיעזעס גוקאם. דורך וואונדען אונד פלאגען צערניכטעטע

רם ונתגדל משור על מניפו · ואמר לעלות על מרומי
גפו · כי פקד עליו (חרון) אפו : אדון הסירו ממלוך במלוכה
ומבני אדם טרדו לשלכה · עם בהמות שבע להלכה :
בבוא פקדתו נסחף פגרו · וכנצר נתעב השלך מקברו ·
כפגר מובס הבאש בשרו :

ובעזות פנים העיז בלשאצר · וצוה והוציאו
מן האוצר · כלים אשר הגלה נבוכדנצר :
נתגאה לשתות בם תירושיו · הוא ושריו
(ועבדיו) נשיו ופילגשיו · ופסרת יד כתבה
פרושיו : חמודות באר לו האותיות · כי קצף
עליו רב העליליות · ובו בלילה נהרג בשאיות :

זד

משור כתוב על סנחריב בישעי' בפ' הוי אשור שבט אפי ונשתמש בו
הפייטן על נ"נ שהיה גם הוא כמשור ביד מניפו וכפטיש לפוצץ בו כל הארץ. ואמר
לעלות כדכתיב בישעי' בפ' משא בבל ואתה אמרת השמים אעלה וכו' . אדון
הסירו וכו' מפורש בדניאל. בבא פקודתו וכו' מפורש בפ' משא בבל: ובעזות
פנים

וועגע מייאלטע, אוס זיך געגען זיינען גאָטט נכריך לו ביקען, זאָ ערטלוגען
איהן זיינע נוייא זאָהגע איט טאָרפעס טווערדטע, אונד פֿאלטעטטען
נאָך דעם לאַנד אררט. זאָ וויא דיא מַקסט זיך איבער איהרען האַנדהאַבר
ערהעבט, זאָ ערהאָב דער נבוכדנצר זיך איבר דען הערען, אונד טפראַך:
איך וויא אין דען היאאעל טטייגען; גאָטט אַבער ליעס איהן זיינען נאָרן
פיעלען, ער נאַם איהן פֿאָן דער רעגירונג וועג, אונד פֿערוואַרף איהן אונ=
טער דען אענטען; זיבען יאַהרע לאַנג אוסטע ער איט דען טהירען אונ=
טטאָטטיג וואַנדעלן: אַלו נאַך זיינעם טאָדע דיא לייט הערמַן קאַם, וואורדע
זיין קאָרפער, וויא איין אונגיטלבאַרער לווייג, אוים זיינעם גראַבע געטלייפט,
אונד וויא איין לערטרעטענר קאָרפער פֿערברייטעטע ער איינען באָזען גערוך.
איט אונפֿערטאָאטעם געזיכטע ערקיהנטע זיך בלשאצר, אונד בעפֿאַהלג,
דאַס אַאַן דיא היילוגען געפֿאַסע דעס טעאפעלס, וועלכע נבוכדנצר פֿאָרט
פֿיהרטע, אוים זיינעם טאַטלע כעהאען זאָללטע: ער, זיינע פֿאָרנעהאען,
זיינע ווייבער אונד קעבסווייבער וואָרען אוטהווילליג גענוג אוס איהרען וויין
דאַרוים לו טרינקען. לו גלייכער לייט אַבער טריעב איינע האַנד זיין אור=
טהייל, דער פֿאָרנעהאע דניאל ערקלאָרטע איהם דיזע בוכטטאַבען, דערען
בעדייטונג וואַר: דאַז דער גראָסע טטראַפֿריכטער (גאָטט) איבער איהן
לירנע

סִפְּקָם · פַּחִים וְרוּחַ זִלְעָפוֹת הִשִּׁיקָם · תַּחַת רְשָׁעִים סְפָקָם׃ צִדְקַת אֶזְרָח אָדוֹן זָכַר · וּבֶן אָחִיו נִמְלַט מִלְּהִתְמַכָּר · בְּשַׁחֵת אֱלֹהִים אֶת עָרֵי הַכִּכָּר׃

חֵרְפוּ וְגִדְּפוּ מַלְאֲכֵי תִלְגַת · בְּצִוּוּי אֲדוֹנֵיהֶם לְגַדֵּל לַעֲגַת · וּמַלְאָךְ יָצָא וּבְעָטָם כְּגַת׃ קַנּוֹא גִּלְּחוֹ בְּתַעַר הַשְּׂכִירָה · בְּעֶבְרֵי נָהָר מֶלֶךְ אַשּׁוּרָה · וְלֹא נוֹתַר בָּם כִּי אִם עֲשָׂרָה׃ בְּהִשְׁתַּחֲוֹתוֹ לְנִסְרֹךְ דַּרְכּוֹ יָרַט · וּבָנָיו הִכּוּהוּ בְּזַיִן מְמֹרָט · וְהֵמָּה נִמְלְטוּ אֶרֶץ אֲרָרָט׃

רם

אלהי' את אברה' וישלח את לוט וכו'. תלגת שם מלך ממלכי אשור ואעפ"י שמלך זה היה בימי אחז כמש"כ בדה"י ויבא עליו תלגת פלנאסר וכו' והמחרף היה בימי חזקי' וסנחריב שמו הוא סנחריב הוא תלגת וח' שמות היו לו כדאי' בילקוט מלכים רמז רל"ו בסנהדרי' דף כ"ד. לגדל לעגת לדבר לעג הרבה כלפי מעלה. ובעטם כגת בפ' חלק יש פלוגא במה הכס ודברי הפייטן דלא כמאן. קנא הקב"ה כמש"כ במפלת סנחריב קנאת ה' צבאות תעשה זאת. גלח בעצמו כביכול. בתער השכירה שסכר לו מלך אשור כדאי' בפ' חלק שם. כי אם עשרה גם זה שם כמה בשתיירו מהם רב אמר עשרה שנאמר וכו' ונער יכתבם ופי' רש"י שהנער יכול להטיף טיפה של דיו והיינו י'. דרכו ירט יראו ראו כמו בניו שהיה הדרך לנגדם כי אמר להקריב אותם כדאי' בפ' חלק שם. גי"ל ירט חרד ומהר כמו שפי' רש"י בפ' בלק. רם ונתגדל

מעור

מיט איהרען קערפערליכען אונד פערמאֶגענסמאַכט ; איהר גרונדזאַטץ וואַר דאַז : וויל זיא איהם איבערפלוססע לעבטען, זיא אויך שטאָלץ אין דירפטען, דעם אַרמען אונד נאָטהדירפטיגען שטרעקטען זיא קיינע האַנד נור הילפע אויס. אַלזא גאָטט אָבער זאַה, דאַס איהר זינדענמאַאס פאָלל וואַרד, זאָ האַט ער זיא מיט גליהענדען קאָהלען אונד ברעננענדעם ווינדע פערלאֶהרט, אונד נאַך דער געביהרענדען בעלאָהנונג דער באָזען, זיא בעפרידיגעט. הערנאַך עראיננערטע זיך דער הערר דער פראָממיגקייט אברהם'ס, אונד זיינעטוועגען וואַרד איין ברודערס זאָהן גערעטטעט. אַלזא גאָטט דיא שטאֶדטע דעם קרייזעס צו גרונדע ריכטעטע. דיא אַבגעזאַנדטען סנחרב'ס לאֶסטערטען אונד שימפפטען, וויל איהר הערר איהנען בעפאַהל דען שפאָטט נאַך מיאוער צו פערגרעסערן, איין ענגעל גאָטטעס אַבער נאַהם אויס, אונד צערמאַלמטע זיא וויא אין איינער קעלטער. דער אייפערפאָללע גאָטט פערפאָלגטע איהר גאַנצעס העער מיט דעם גרעססטען שווערד ביז נאַך אשור אונד צעהען בליבען נור קאַום לעבען. דאַ ער אין גראָססער אַנגסט אויף דעם

וועגע

וַאֲרֻבּוֹת הַשָּׁמַיִם פָּתַח בְּעָם· וַיִּמַח יְקוּמָם בְּשֶׁטֶף דָּכְיָם: עֲלֵיהֶם סִדְרֵי בְרֵאשִׁית נִשְׁתַּנּוּ· בְּשַׁחֲתָם אֶת דַּרְכָּם נִתְגַּנּוּ· בְּרוֹתְחִין קִלְקְלוּ וּבְרוֹתְחִין נִדּוֹנוּ:

וּבִנְסוֹעַ מִקֶּדֶם יוֹשְׁבֵי שִׁנְעָר· בְּבִנְיַן הַמִּגְדָּל לִבָּם נִבְעָר· וְזָמְמוּ לְהַגְבִּיהוֹ לְאֵין מִשְׁעָר: נוֹעֲצוּ לֵב וְנוֹסְדוּ מְזִמּוֹת· אִם נִצְטָרֵךְ לְטִפֵּי מֵימוֹת· נַעֲלֶה לָרָקִיעַ וְנַכֶּנּוּ בְּקַרְדֻּמּוֹת: בָּלַל לְשׁוֹנָם וְחִלְּשָׁם וְהִתִּישָׁם· וּבִנְיָנָם הִשְׁחִירוּ עָבוּר לְבַיְּשָׁם· וַיָּפֶץ יְיָ אֹתָם מִשָּׁם:

רָעִים בְּגוּפָם וְחַטָּאִים בִּמְאֹדָם· גְּאוֹן שִׂבְעַת לֶחֶם הָיָה יְסוֹדָם· וְעָנִי וְאֶבְיוֹן לֹא הֶחֱזִיקוּ יָדָם: יָהּ בִּרְאוֹת כְּנִתְמַלָּא

ספקם

לשמכם אף אני אקרא למי הים. וכו'. בעים בחוזק רוחו. סדרי בראשית נשתנו שנידונו בגשמים רותחין כדרב חסדא במס' ר"ה דף י"ב. התגנו נתבזו. ובנסוע מקדם דכתיב ויהי בנסעם מקדם. ויזמו להגביהו שנאמר וראשו בשמים לאין משער לאין שעור. נעלה לרקיע כדאי' במדרשים. ובפ' חלק וחלשם החלישם והתיש כחם. רעים בגופם כמ"ש רש"י ז"ל. גאון שבעת לחם וכו' ביחזקאל בפ' הודע את ירושלים. כנתמלא ספקם כשנתמלאה סאתם ל' במלאת ספקו דאיוב. פחים וזלעפות כמ"ש בתהלי' ימטר על רשעי' וכו'. וזהו שאמר השיקם ל' והשקה את כל פני האדמה אע"פ שאינו מגזרתו. אורח אברה' אבינו ע"ה וכמ"ש ויזכור

את

איהרענטוויללען ווארד דיא וועלטשטאפפונגס = אָרדנונג אומגעאנדערט, אונד ווייל זיא איהרע זיטטען פערדארבען, ווארדען זיא אויך פעראַכטעט; דורך איהרע הייסען בעגירדען האטטען זיא שלעכט געהאנדעלט, זיא ווארדען דאַ- הער דורך דיא הייסען וואססער געריכטעט. אלז דיא בעוואהנער שנער'ס פאָן דער מאָרגענזייטע אוועג צאָגען, זאָ בראַכטע איהר הערץ אויף איינען טהורם צו בויען, אונד דאַכטען איהן אונערמעסליך צו ערהאָהען; זיא בעפראַגטען איהר איננערעס, אונד גרינדעטען געדאַנקען, אָב זיא דער וואססערטראָפפען בענאָטהיגעט וואָרען: וויר וואָללען צום היממעל הינויף שטייגען, איהן מיט אקסטען שפאַלטען, זאָ שפראַכען זיא; גאָטט אַבער פערוויררטע איהרע צוזאַממענגעאיינטע שפראַכע, פערטוואַכטע אונד ערמידעטע זיא. איהר געבײדע צערניכטעטע ער, אום זיא צו בעשאָמען, אונד צער- שטרייעטע זיא פאָן דיזער געגענד אויס. דיא סדומיס האנדעלטען שלעכט

מיט

י"א פרקים: ובכל פרק ג' בתים. ובכל בית ג' טורים חרוזים. ושם המחבר חתום בראשי הבתים מרובע אני שמעון בר יצחק בר אבון חזק ואמץ בתורה:

אִמְרוּ לֵאלֹהִים אַדִּירִים · מְאוֹד מַעֲשָׂיו נָאִים זַהֲדוּרִים · בְּתִתּוֹ אוֹת וּמוֹפֵת בְּצָרִים: נֶהֶרְגִים הוֹרְגִים אֶת הוֹרְגֵיהֶם · וְנִצְלָבִים צוֹלְבִים אֶת צוֹלְבֵיהֶם · וְנִשְׁקָעִים שׁוֹקְעִים אֶת שׁוֹקְעֵיהֶם: יְהִירִים אֲשֶׁר זָדוּ בְּזָדוֹן · נִמְדְּדוּ בְּסַאסְּאָה כְּפָעֳלָם לְדוֹן · וְהוּרַד גְּאוֹנָם שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן:

שְׁטוּפֵי זַעַם נִשְׁכְּחֵי רֶגֶל · הָהֲפַךְ עֲלֵיהֶם בַּלָּהוֹת לְגַלְגֵּל · בְּהוֹחֵל לִקְרוֹא בְּשֵׁם אֱלִיל וּלְרַגֵּל: מָרוֹם קָרָא לְמֵי הַיָּם · וארבות

אמרו וכו' עפה"כ בתהלי' ס"ו אמרו לאלהי' מה נורא מעשיך ברוב עוזך יכחשו לך אויביך וכו' הפך ים ליבשה וכו'. נצלבים נתלים. נשקעים נטבעים. יהירים גסי הרוח. בסאסאה מדה במדה ועתה הוא מספר והולך ממעשי ה' ונפלאותיו אותותיו ומופתיו בזדים יהירים הרלים נגדו בגואה עתק מדור דור איך שממו על עקב בשתם ויהיו לאפס ואין: שטופי זעם. ע"י המבול בימי אנוש ובימי נח. נשכחי רגל ששיכחו רגל בעולם ע"י שמילאו את הארץ חמס וכענין זה פי' רשי' באיוב. לגלגל שגלגל והפך עליהם בלהות צלמות. ולרגל להלשין ולדבר תועה על הקב"ה. ובמ"כ פור' כהוחל לקרוא בשם אליל. להגל פי' להרגיל אותו בפי הבריות. קרא למי הים כדאי' בב"ר פכ"ג אתם עשיתם ע"ז וקראתם לשמכם

אמרו בעזינגעט דען אללמעכטיגען גאטט, וועגען זיינער הערליכען אונד גראסען טהאטען אונד דער וואונדער, דיא ער געגען זיינע פיינדע פעראיבעט. דיא געטאדטעטען, ערטראנקטען אונד געהאנגענען ווארדען דורך איהרע נאך לעבענדען ברידער גערעכען, אינדעם זיא מיט געלייכעם מאאסע איהרע הענקער בעשטראפטען. דיא שטאלצען (דאז געשלעכט פאר דער זינדפלוטה, דור המבול), דיא אוטהאפפיגער ווייזע געזינדיגט האטטען, ווארדען מיט געלייכעם מאאסע פיר איהרע האנדלונגען בעשטראפט, אונד איהר שטאלץ זאנק טיעף אין דיא גרופט אונד צערניכטונג. דיא (דור המבול) דורך געטטעס צארן איבערשוועממט, ווארדע אויף עוויג אין פערגעססענהייט געבראכט, אונד איין טרעקן פערברייטעטע זיך אין זיא, דא זיא אנפינגען דען נאמען דער אבגאטטעריי אן צו רופען, אונד אויך דער ערדע דיעזעם דיענסטע אנהאנגיג ווארדען. דער היממעלבעוואהנער ריעף אללע געוואססער דער ערדע צוזאממען, דיא פאם היממעל גראססען וואססערפאללע אפנעטען זיך מיט געטאזע, אונד פערטילגטע איהר דאזיין, דורך דיא נידערדריקענדען וואססער. איהרענט

דאה כי גברה יד המדקיר · רוח עריצים כזרם קיר :
יום יום נצפה גאלתנו · יגענו בקראנו נחר גרוננו ·
יד אזלה ותש כחנו · יי חננו לך קוינו :
צאנך פקוד והשב תפוצתו · צפה כי שדדה מרעיתו ·
צמת עוין בתה להשיתו · ציצת נובל צבי תפארתו :
חפשו עם מפרך בכסף · חשוקי חמד זהב וכסף ·
חרות המציא והשמיענו בחסף · חנם נמכרתם תגאלו ולא בכסף :
קהלות יעקב בשם יקראוך · קוינו לו לז ללז יראוך ·
קדשתך יעריצו וברון ישאוך · קרית גוים עריצים ייראוך :

ימלך יי לעולם אלהיך ציון לדר ודר הללויה :

ואתה קדוש יושב תהלות ישראל : אל נא

ק׳ כבעל גמולות כעל ישלם · לחיק זרים לא ידעו הכלם ·
לאיים גמול ישלם · קדוש :

אמרו

הדגש הוא ל׳ תמורה כמו ויגלח שחלף שמלותיו דיוסף פי׳ שמם אחרים תחתיהם. אבל בבנין הקל הוא [illegible] ל׳ בטול וכליון כמו יציץ וחלף. כאביר אחלוף. הגשם חלף הלך לו. ובכ״י כתוב וחלוף והוא הנכון כי הוא מקור מבנין הקל וכאלו אמר מהר בגוד של בוגדים כלומר שיבגדו בהם. וחלוף של אלילים כלומר שיחלפו ויעברו מן העולם וכמ״ש בישעי׳ והאלילים כליל יחלוף. בטופלי שקר המעלילים עלינו בדברי שקר. ביום הרג רב וכו׳ לה״כ בישעי׳. להקיר לקרר דעתם ורוחם. יד המדקיר ידי עשו. כזרם קיר כזרם השוטף בקיר ומפילו כ״פ רש״י בישעי׳ : צמת הכרת ל׳ וברעתם יצמיתם דתהילי׳. עוין מבואר למעלה. בתה ל׳ חרבה כמו ואשיתהו בתה דישעי׳. לציצת נובל פי׳ צבי תפארתו היתה לציצת נובל. בכוסף בחשק ל׳ נכסוף נכספת. בחוסף בגלוי ל׳ חשף ה׳ את זרוע קדשו. חנם נמכרתם לה״כ בישעי׳. בשם יקראוך כמ״ש שם הנה אלהינו זה וכמו שדרשו חז״ל ע״פ זה אלי ואנוהו וזהו שאמר לז ללז יראוך פי׳ יראו אותך זה לזה ויאמרו הנה אלהינו זה קוינו לו וכו׳ : כבעל גמולות וכו׳ לאיים וכו׳ שניהם בישעי׳ בפ׳ הן לא קצרה יד ה׳ מהושיע :

י"א בתים מן ד' ד' טורים חרוזים . והטור הרביעי שבכל בית הוא ממקרא קדש . ובראשי החרוזים חתום שם המחבר מרובע שמעון בר יצחק:

שִׁבְטֵי יָהּ הוֹצֵאתָ לְפִדְיוֹם · שְׁלֵמִים כַּצָּהֳרַיִם בְּעֶצֶם הַיּוֹם ·
שַׁדַּי כְּמוֹ כֵן הֵחִישׁ בְּצִבְיוֹן · שְׁנַת שִׁלּוּמִים לְרִיב צִיּוֹן :
מִגַּרְתָּ וְנֵאַרְתָּ שֵׁבֶט הָרֶשַׁע · מַכְבִּיד אָזְנָיו וְעֵינָיו הָשַׁע ·
מַהֲלֻמּוֹת וְכַחְתָּ לְגֵו נִפְשַׁע · מָחַצְתָּ רֹאשׁ מִבֵּית רָשָׁע :
עוּרִי עוּרִי זְרוֹעַ הַגְּדוֹלָה · עֲדִינָה הַמְחַץ וְשִׁיתָהּ כָּלָה ·
עֶרְיָה תֵעוֹר מֵאֱנוֹשׁ לְחַלְלָהּ · עָרוֹת יְסוֹד עַד צַוָּאר סֶלָה :
וּבְצֵאתְךָ לְיֵשַׁע בְּעוֹז אָזוּר · וְצֹאן יָדְךָ בַּעֲדִי נָזוּר ·
וְעוֹיְנִים נִפְרְדוּ כְּאֵפֶר פָּזוּר · וְכָשַׁל עוֹזֵר וְנָפַל עָזוּר :
נָאוֹר בִּרְאוּתְךָ דַּם מִתְבּוֹסֵס · נְגַפְתָּ פּוֹרְכִים פְּרָיִם לְקוֹסֵס ·
נֶפֶשׁ וּבָשָׂר כִּמְסוֹס נוֹסֵס · נָתַתָּ לִירֵאֶיךָ נֵס לְהִתְנוֹסֵס :
בִּיטָה וּמַהֵר שְׁנַת גְּאוּלִים · בַּגֵּד בּוֹגְדִים וְחַלֵּף אֱלִילִים ·
בְּטוֹפְלֵי שֶׁקֶר הַפֵּל חֲלָלִים · בְּיוֹם הֶרֶג רַב בִּנְפֹל מִגְדָּלִים :
רַחֵם וַחֲמוֹל בֵּן יַקִּיר · רַוֵּה נֶפֶשׁ שׁוֹקֵקָה לְהָקִיר ·

ראה

שבטי יה ע"ש שהיו גדורים מן הערוה וכמש"נ שבטי יה עדות לישראל וכמו שפי' רש"י בפ' פינחס בפסוק לחנוך משפחת החנוכי . ובזכות זה הוצאתם לפדיום כדאי' במדרש . שלמים שהסיר מהם כל חולי וכל מדוה מצרים שנאמר יצאו כל צבאות ה' . כצהרים בחצי היום בגבורות השמש כדי שלא יאמרו מעשה גנבים עשה כדאי' בפרקי ר"א פ' מ"ח . בצביון ל' צבי וחשק. ועיניו השע במ"כ הה"א בצרי וא"כ כי הוא מקור ומשמש לכל זמן. מהלומות מכות. וכחת יסרת . לגיו לגויה . כפשע הפושע בפשיעה אחר פשיעה . עדינה היושבת לבטח . עריה תעור קשתך עליה . והוא לה"כ בחבקוק . בעדי נזור ל' נזר ועטרה . ועוינים ל' ויהי שאול עוין את דוד . וכשל עוזר של של מצרים כ"פ נה"ק . בדם מתבוסס בדם פסח ומילה. פורכים המעבידים אותם בפרך . פרים פרי בטנם . לקוסס לקוצץ כן פי' רש"י ביחזקאל . בפש ובשר היה מכלה בהם והיה כמסוס נוסס והוא התולעת הנוסר בפיו וטוחן דק דק כמו שפי' רש"י בישעי' . בגד בוגדים כ"כ ברוב הנוסח' אבל במ"ל כתוב בגוד מבנין הקל ונוסח זה ... נכון למבין בתכונת הבנינים . ועוד כי הוא עשה"כ בישעי' כנלותך לבגוד יבגדו בך . וחלף אלילים גם זה מבנין הדגש בספרי הדפוס ולא נראה בעיני כי בל ל' ... חליפין בבנין

הדגש

תורים ונקדת יתר : וטרם הגעת עתותי
דודים · הפכו בקרב אפרתים ידידים · דגלם
כחפז גאלתם להקדים · גרעום אנשי גת
הנולדים : בעבור זאת הוסבו מדרך · במפלתם
מראות ליראם במרך · חזן אמצת וחזקת
כושלי ברך · אשורינו כוננת בהסבת דרך :
קהל אשורי שמרת עקב צדקותיך · ונגה
באור פארתנו באהבתך · חזן בעבור אוהביך
שומרי בריתך · תשמרנו ותחינו בטל תחיתך :

ברוך אתה יי מחיה המתים :

שבטי

לשבועה של בין הבתרים. להוסיף להם תורי זהב עם נקודות הכסף. ואמר נקודת יתר ע"ש שיתרה היתה ביזת הים מביזת מצרים וכדאי' בשה"ש רבה · וטרם הגעת עתותי דודים וכו' כל הענין הזה תמצא בילקוט בשלח ע"פ כי קרוב הוא בשם פרקי רבי אלעזר ע"ש : ונוגה באור רמז לעמוד האש ואפשר שרמז לאור תורה :

שבטי

צו פערפאלגען אונד איהנען דיא קראנע צו ענטנעהמען, זיא ערצירנטען, וויל זיא פאן דער שקלאפענדיענסט בעפרייעט האטטען, אונד נאך איבער־דיעם איהרע הייזער פאן איהנען אויסגעלעערט אונד דורכגראבען וואָרדען זינד, דאהער פערשטארקטע זיא דער אייד גאטטעס צו אברהם צו וויטען דען אפפערטיקקען, אונד בערייכערטע זיא מיט גאלד אונד פערלענ־מוטה. עהע נאך דיא פראהליכע צייט דער ערלאזונג הערבייא קאם, גערזעטהען דיא ברידער אפרים'ס אין טטרייט, וויל איהר פאהנע צו איילינג דער בעפרייאונג צופאר קאמען וואללטע, אונד איבערפיעלען זיא, דיא איינגעבארנען בעוואהנער גת. דאהער ווארדען אויך דיא אנדערן שטאממע ישראל'ס אויף איינען אנדערן וועג געפיהרעט, דאמיט זיא ניכט פערצאגט זיין מאכטען, ווען זיא דיא טאדטען קערפער אפרים'ס זעהען זאללטען. זא וויא דוא דיא, דורך האַרטע אַרבייט נידערגעבייגטען אין מצרים געשטארקעט אונד אויפרעכט געהאלטען, זא האסט דוא אונזער וואהלזיין אויף דעם אומוועגע רעכט אויפבעוואהרט.

אשורי איינע טריטטען האסט דוא דיינער גערעכטיגקייט וועגען בעוואכט; וויא מיט העללעם ליכטע האסט דוא מיט דיינער ליעבע אונז פער־הערליכט; זא בעוואכע אונד ערהאלטע אונז דורך דען לעבענדען טהויא, וועגען דיינער געליעבטען, דיא דיינען בונד בעוואהרען.

 אמרנ

בַּחוּלְלִים וּמְבָרְכִים בְּמַקְהֲלוֹתָם · רוֹדְפֵיהֶם
בִּמְצוּלוֹת יָם הֶאֱבַדְתָּם · קְנוּיֶיךָ קַחְתָּ עַל
זְרוֹעוֹתָם: צוֹעֲנִים אֲשֶׁר נֶאֶסְפוּ לַמִּלְחָמָה ·
פִּגְרֵיהֶם הָמַמְתָּ וְנִגְרְפוּ הַיָּמָּה · עֶשֶׂר מַכּוֹת
הֻכּוּ בְּמִצְרָיְמָה · סָפוּ בְּאַחַת עֶשֶׂר בְּיָד
הָרָמָה: נִבְקָה רוּחָם וְנִבְלְעָה עֲצָתָם · מֶסֶךְ
עִוְעִים נִמְסְכוּ לְהִתְעוֹתָם · לִבָּם נָמֵס וְנָמַקּוּ
גְוִיּוֹתָם · כָּלוּ בַּבֶּהָלוֹת הֲמוֹן שְׁאֵרִיתָם: יָזְמוּ
לִרְדּוֹף וּלְהָסִיר כֶּתֶר · טֹרַח עֲבוֹדָה וְנִצּוּל
הֶתֶר · הֻזְקָה לְהוֹסִיף שְׁבוּעַת בֶּתֶר · זַהֲבֵי

הורים

אל תוך הים ל׳ כאל קישון גרפם דשירת דבורה . ספו כלו ל׳ ספו תמו מן
בלהות דתהלי׳ ע״ג . ביד הרמה ביד הגדולה רמז לחמשים מכות . נבקה
רוחם נתרוקנה חכמתם . מסך עועים מזיגת כוס של עועים והוא חולי של
טרוף הדעת כן פי׳ רש״י בישעי׳ בפ׳ משא מצרים . נמסכו מוזג להם .
להתעותם ע״י בעל צפון . והוא ע״ז והתעו את מצרים האמור שם . ובאיוב
משגיא לגוים ויאבדם וכמש״פי׳ רש״י בפ׳ בשלח . יזמו חשבו ויעצו . להסיר
כתר מישראל בני מלכים . גם י״ל להסיר כתר מפרעה כלומר שלא יתנהג
עם עמו כמלך כמו שפי׳ רש״י בפ׳ בשלח ע״פ ויאסר את רכבו . טורח
עבודה שהפסידו מעתה . ונצול התר שניצלו את מצרים ע״י שחתרו וחפשו
במטמוניותיהם על שני אלה יזמו לרדוף אחריהם . חזקה וכו׳ פי׳ אבל תוקף
השבועה

מצרים אנגעפיהרט; זיא זאגען, שפיעלטען איינסטרומענטע אונד לאבטען
דיך אין פערזאמלונגען אלז דאז איהרע פערפאלגער אין דעם מעערעס
טיפען אומקאמען ליעססט, אונד דיין ערוואהרבענעס פאלק אויף דייגען
ארמען געטראגען האטטעסט. דיא ענטקראפטעטען מצריים, וועלכע זיך צום
קריגע פערזאממעלטען, האסט דוא אין פערווירונג געזעטצט, אונד ווארדען
איינס מעער געשליידערט; דיא מצריים ווארדען מיט צעהען פלאגען בע-
שטראפט אונד איהר פאלגען אונטערגאנג פאנד מיט דער איילפטען
פלאגע שטאטט, דורך דיא עפפענטליכע מאכט גאטטעס. איהר גייסט
ווארד ערשעפפט, איהר ראטה פערשוואנדען, איינע פעראיטונג בעזער
געדאנקען ווארד אין איהנען געגאססען אום זיא איררע צו לייטען, איהר
הערץ פערצאגטע, איהרע קערפער שוואנדען הין, אונד דאס איבערבלייבזעל
איהרעס פאלקעס ווארד פערניכטעט פיר גראססע אנגסט. זיא דאכטען זיא
צו

פַּעַם: חזן תֹּקֶף פְּלָאוֹת הִפְלֵאתָ בְּנֹעַם · תַּגִּין בְּעֵת שַׁלַּח אֶת הָעָם:

קהל אָזְנֵי שָׁמְעוּ מוֹפְתֵי עִנְיָנֶיךָ · וְנֶצַח בִּרְכוֹתֶיךָ יַזְכִּירוּ צְפוּנֶיךָ · חזן חָפַצְתָּ לִפְסוֹחַ וּלְהָגֵן חֲנוּנֶיךָ · קָדוֹשׁ כֵּן חָפוּץ לְגוֹנְנֵי בְּמָגִנֶּךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ · מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר · מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה · וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים ·

פאָלגענדער פיוט ענטהאֶלט דיא פערזיכערונג, וועלכע גאָטט אברהם געגעבען האַטטע, דאַס זיינע קינדער מיט גראָססעם רייכטהום אויס מצרים ציהען ווערדען.

מיוסד ע"פ תשר"ק ובסוף חתום שמעון

קהל תִּרְגַּלְתָּ עֲמוּסִים מִמִּצְרַיִם בְּצֵאתָם · שָׂרִים כחוללים

קדוש ונורא אסורים מתיר. ראפתם היית מרקף עליהם כמש"כ בפ' האזינו על גוזליו ירחף רמז לעמוד ענן החופף עליהם. יפיפי פעם עשה"כ בשה"ש מה יפו פעמיך בנעלים. לגוננו ובכ"י כתוב לגוננינו:

תרגלת לה"כ בהושע ואנכי תרגלתי לאפרים. ופי' הרגלת ומשכת לך את ישראל העמוסים מני בטן. פגריסם מגרת כ"ג בכ"י ובמ"כ. וכגרפו כספו אל

נאָרן אונד דיינע וואונדער איבער זיא ערגעהען, אונד בעשיטצטעסט. ישראל'ס טריטטען אונטער דיינען פליגעלן. דיינע אַלמעכטיגען וואונדער ליעססעט דוא איט מאַכט געשעהען, נור ליים גָּו: דער דראַכע דאָ: פאָלק ישראל ציהען ליעס.

אזני איינע אָהרען האַבען דיינע וואונדערבאַרען דינגע פערנאָממען, איין עוויגעם דאַנקע ערזיננערן זיך דעססען, דיין דיר אויפבעוואַרטעס פאָלק. זאָ וויא דוא בעגעהרט האַסט דיין העער פיר'ם אונגליק צו איבערטרייטען אונד עז צו בעשיטצען, זאָ זייא דיין ווילען נאָך פערנער, דוא הייליגער, זיא עוויג צו שיטצען.

תרגלת דוא האַסט דיא דיר אויפגענאָממענען ישראל ביים אויסצוג פאָן מצרים

טָסוּ אֲגַפָּיו כְּנֶשֶׁר לְמַהֵר · יָעֲצוּ אַבִּירָיו בְּחַיִל
לְדַהֵר · כְּסִיל בְּאִוֶּלֶת שָׁנָה לְהִתְיַהֵר · לֹא יָדַע
לְהָבִין וּלְהִזָּהֵר : מַחֲנֵהוּ קִבֵּץ וְכָל־יוֹעֲצָיו ·
נִכְבָּדָיו שָׂרָיו וְגַם מְלִיצָיו · סָעוּ כְּאַחַת בְּהַשָּׁאַת
מִפְלָצָיו · עֲרוּכֵי מִלְחָמָה נוֹסְפוּ נִקְבָּצָיו : פָּחֲזוּ
כַּמַּיִם בְּלִי לְהוֹתִיר · צִבְאוֹת קֹדֶשׁ לִרְדּוֹף
וּלְהַכְתִּיר · קָדוֹשׁ סִבַּבְתָּם דֶּרֶךְ לְהַאֲתִיר ·
רִחַפְתָּם בְּצִלְּךָ וּבְמָגִנְּךָ לְהַסְתִּיר : שִׁלַּחְתָּ
בְּצָרִים חֲרִי וָזַעַם · שָׁמַרְתָּ בְּאֶבְרָתְךָ יְפֵיפִי
פעם

אגפיו חייליו. לדהר להשמיע דהרות אביריו. כסיל וכו׳ עפה״כ במשלי ככלב שב על קיאו כסיל שונה באולתו זה פרעה אחרי שאמר קומו צאו מתוך עמי שב לרדוף אחריהם. להתיהר להתגאות לשׁ זד יהיר דמשלי. בהשאת מפלציו בהסתת גאותו וגאונו והוא עפה״כ בירמי׳ תפלצתך השיא אותך זדון לבך ועי׳ בשרשים שרש פלץ. נוספו נאספו ודוגמתו כי אשית על דימון נוספות בישעי׳ בפי׳ משא מואב. בלי להותיר כמש״נ תורישמו ידי. ולהכתיר לסבב אותם כמין כתר כמו כתרו את בנימין. דרך להתאיר כן מצאתי בדפוסים שונים והיא נוס׳ משובשת כי מלבד שאין לה ריח טעם ועכין עוד נסתרו טורי החרוזים. ובמ״כ כתוב דרך להאתיר. ונוס׳ זו נכונה ודוגמ׳ כי בא ישראל דרך האתרים דפי׳ חקות ופי׳ בו דרך התרים והם המרגלים. וכן כאן דרך להאתיר לתור להם דרך להצלים חפצם ורצונם. וכ״כ בפי׳ דברים ההולך לפניכם בדרך לתור לכם מקום וכו׳. אבל בכ״י מצאתי נוסח׳ אחרת לאות קוף נדקה מזו שלפניכו והיא
קדוש

ער איילטע איהנען נאך, אום זיא צו פערדערבען אונד אויסצוראטטען, גאט אבער בריטעטע וויא איין אדלער זיינע פליגעל אויס, אום הערבייא צו איילען. דיא אבערסטען פרעה׳ס ריעטהען אום דיעזע נאציאן דורך זיין העער צו צערניכטען; דיעזער טהאר פערדאפפעלטע זיינע נאררהייט, אונד ווארד שטאלץ, פערשטונד עז ניכט אונד ליעס זיך ניכט ווארנען. ער פער־זאממעלטע זיינע ארמעע, זיינע ראטהספערסאנען, זיינע פארנעהמסטען העררען אונד זיינע וויזען; געטריעבען דורך אנגסט, פאלגטען זיא איהם איינסטימיג נאך אונד פערמעהרטען זיך צור שלאכטארדנונג. וויא וואססערשטראמע איילטען זיא אום אללעס צו פערטילגען, אום דיא היילינען העערשאארען צו פערפאלגען אונד זיא צו אומרינגען, דוא היילינער אבער, האסט ישראל איינען אנדערן וועג ציהען לאססען, זיא מיט דיינעם שאטטען בעדעקט, אונד מיט דיינעם שילדע געשיטצט. דוא ליעססט דיינען ענטבראננטען
צארן

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃ מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃

מִסּוֹד חֲכָמִים וּנְבוֹנִים. וּמִלֶּמֶד דַּעַת מְבִינִים. אֶפְתְּחָה פִּי בְּשִׁיר וּרְנָנִים. לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל פְּנֵי שׁוֹכֵן מְעוֹנִים׃

ווען דער היטערסטע טאג פסח אן שבת געפאללט, זא זאגט אהן אם זיבנטען טאג אימת נוראותיך, אונד אם אכטען טאג אותותיך ביז אויס:

מיוסד ע"פ א"ב ובסוף חתום שמעון בר יצחק

אוֹתוֹתֶיךָ רָאִינוּ אָז בְּעַיִן. בַּעֲטוֹתְךָ כִּמְעִיל תִּלְבֹּשֶׁת זַיִן. גּוֹיִם נֶגְדְּךָ הָיוּ כְּאַיִן. הָחוּ וְנָפְלוּ כְּשִׁכּוֹרֵי יָיִן׃ הַגָּאוָה הוֹצֵאתָ מֵאֱסוּר כֶּבֶל. וְשִׁכְמָהּ הוּסַר מֵעֲנוּי סֵבֶל. זֵד תַּנִּין מְנַאֵץ וּמְנַבֵּל. חָפוּז אַחֲרֶיהָ לְהַשְׁחִית וּלְחַבֵּל׃

טסו .

אותותיך ראינו אז בעין כמש"כ בפ' עקב המסות הגדולות אשר ראו עיניך והאותות וכו'. בעטותך וכו' עה"כ בישעי' וילבש בגדי נקם תלבושת ויעט כמעיל קנאה. הגאוה האומה הגאה. הוצאת וכו"י גור' היוצאת ונכון הוא כנוכח למבין. מאסור כבל שהיו אסורים בכבלי ברזל. ושכמה הוסר עה"כ בתהלי' פ"א הסירותי מסבל שכמו. זד יהיר לץ שמו זה פרעה התני' הגדול שהיה מנאץ ומנבל מחרף ומגדף ואמר מי ה' אשר אשמע בקולו. חפוז אחריה שהיה נחפז לרדוף אחרי האומה הזאת. טסו עפפו.

אותותיך דיינע וואונדער האבען ויר דייטליך געזעהען, אלז דוא דיך ויא איין אייגעם פאנצער מיט וואפפען אויגירטעסט; אללע היידען וואַרען פאר דיר איין ניכטס, זיא שטרויכעלטען, אונד פיעלען וויא וויינטרונקענע הין. דיא שטאלצע נאציאן (ישראל) האסט דוא אויס דען פעססלן בעפרייעט, איהרע שולטער פאן דער לאסטיגען געפאנגענשאפט ענט־לעדיגעט. דער אוטהוויללינע דראכע ערגרימטע אונד פערהאכטעטע ישראל,

ער

כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם׃

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע· וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה· וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם· וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה· פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם· עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ· עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ· עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ· עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ· לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ· הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃ יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃ עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ׃

ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות׃
וערבה לה׳ מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות׃

ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים. ברוך אתה יי המחזיר שכינתו לציון:

מודים אנחנו לך שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו לעולם ועד. צור חיינו מגן ישענו. אתה הוא לדור ודור נודה לך ונספר תהלתך. על חיינו המסורים בידך ועל נשמותינו הפקודות לך ועל נסיך שבכל־יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל־עת ערב ובקר וצהרים הטוב כי לא כלו רחמיך והמרחם כי לא תמו חסדיך מעולם קוינו לך:

מודים דרבנן: מודים אנחנו לך שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי כל־בשר יוצרנו יוצר בראשית ברכות והודאות לשמך הגדול והקדוש על שהחייתנו וקימתנו כן תחינו ותקימנו ותאסוף גליותינו לחצרות קדשך לשמור חקיך ולעשות רצונך ולעבדך בלבב שלם על שאנו מודים לך. ברוך אל ההודאות:

ועל כלם יתברך ויתרומם שמך מלכנו תמיד לעולם ועד: וכל החיים יודוך סלה ויהללו את שמך באמת האל ישועתנו ועזרתנו סלה. ברוך אתה יי הטוב שמך ולך נאה להודות:

הש"ץ

אלהינו ואלהי אבותינו ברכנו בברכה המשלשת בתורה הכתובה על ידי משה עבדך האמורה מפי אהרן ובניו כהנים עם קדושך כאמור. יברכך יי וישמרך: יאר יי פניו אליך ויחנך: ישא יי פניו אליך וישם לך שלום:

שים שלום טובה וברכה חן וחסד ורחמים עלינו ועל כל־ישראל עמך. ברכנו אבינו כלנו כאחד באור פניך

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ׃ יַעֲלֶה וְיָבֹא ׃ וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה ׃ וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר׃ זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ ׃ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ ׃ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ ׃ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ ׃ וְזִכְרוֹן כָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה ׃ לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם ׃ בְּיוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה ׃ זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה׃ וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה׃ וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים ׃ וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ׃ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ׃ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ ׃ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה׃

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן ׃ כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ ׃ (אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו) קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ ׃ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ ׃ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת ׃ וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ באהבה וברצון בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שבת ו מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ ׃ וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל אוֹהֲבֵי שְׁמֶךָ ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ השבת ו יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים ׃

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם ׃ וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ ׃

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ· מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר· מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה· וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים· אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ· וְרָצִיתָ בָּנוּ· וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְּשׁוֹנוֹת· וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ· וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ׃

וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שבתות למנוחה ו מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה· חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן· את יום השבת הזה ו אֶת יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה זְמַן חֵרוּתֵנוּ באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ· זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם׃

שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים לְשִׁמְךָ עַל שְׂפַת הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ

יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

צוּר יִשְׂרָאֵל קוּמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל וּפְדֵה כִנְאֻמֶךָ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל:

גֹּאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

אין פולין זאגט מאן דיזעס פאר דער ברכה גאל ישראל ·

יוֹם לְיַבָּשָׁה נֶהֶפְכוּ מְצוּלִים · שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים ·

הִטְבַּעְתָּ בְתַרְמִית רַגְלֵי בַּת עֲנָמִית · וּפַעֲמֵי שׁוּלַמִּית יָפוּ בַּנְּעָלִים ·

שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים:

וְכָל־רוֹאֵי יְשׁוּרוּן · בְּבֵית הוֹדִי יְשׁוֹרֵרוּן · אֵין כָּאֵל יְשׁוּרוּן · וְאוֹיְבֵינוּ פְּלִילִים ·

שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים:

דְּגָלֵי כֵּן תָּרִים · עַל הַנִּשְׁאָרִים · וּתְלַקֵּט נְפוּזָרִים · כִּמְלַקֵּט שִׁבֳּלִים ·

שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים:

הַבָּאִים עִמְּךָ · בִּבְרִית חוֹתָמְךָ · מִבֶּטֶן לְשִׁמְךָ · הֵמָּה נִמּוֹלִים ·

שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים:

הַרְאֵה אוֹתוֹתָם · לְכָל־רוֹאֵי אוֹתָם · וְעַל כַּנְפֵי כְסוּתָם · יַעֲשׂוּ גְדִילִים ·

שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים:

לְמִי זֹאת נִרְשֶׁמֶת · הַכֶּר נָא דְּבַר אֱמֶת · לְמִי הַחֹתֶמֶת · וּלְמִי הַפְּתִילִים ·

שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים:

וְשׁוּב שֵׁנִית לְקַדְּשָׁהּ · וְלֹא תוֹסִיף לְגָרְשָׁהּ · וְהַעֲלֵה אוֹר שִׁמְשָׁהּ · וְנָסוּ הַצְּלָלִים ·

שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים:

יְדִידִים רוֹמְמוּךָ · בְּשִׁירָה קִדְּמוּךָ · מִי כָמוֹךָ · יְיָ בָּאֵלִים ·

שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים:

בִּגְלַל אָבוֹת תּוֹשִׁיעַ בָּנִים וְתָבִיא גְאֻלָּה לִבְנֵי בְנֵיהֶם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

אדני

שְׁ ירות אֵלֶּה לְשׁוֹן שִׁירָה מְיֻסָּדִים ·
כִּי תְשׁוּעָתָם כַּיּוֹלֵדָה לָבֹא צָרוֹת וּמְפֻסָּדִים ·
תְּ קֶף שִׁיר אַחֲרוֹן כִּזְכָרִים לֹא יוֹלְדִים ·
שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל חֲסִידִים ׃
שִׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת עָקָר וְנִסִּים מְרֻבִּים ·
בְּרְאוֹת מַפַּלְתָּם יִשְׂמְחוּ אִיִּים רַבִּים ·
יְצִיאַת חִנָּם קְרוּא בְּטֶפֶל נֶאֱהָבִים ·
חֹזֶק קְדֻשָּׁתְךָ כְּעַל זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים ׃

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם· מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר׃ בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ· וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ׃ אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ׃ אֱמֶת אַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ· וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם׃ אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן· וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ׃ מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ· וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ׃ כָּל־בְּכוֹרֵיהֶם הָרַגְתָּ וּבְכוֹרְךָ גָּאָלְתָּ· וְיַם סוּף בָּקַעְתָּ וְזֵדִים טִבַּעְתָּ וִידִידִים הֶעֱבַרְתָּ׃ וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר׃ עַל זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים וְרוֹמְמוּ אֵל· וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם׃ רָם וְנִשָּׂא גָּדוֹל וְנוֹרָא מַשְׁפִּיל גֵּאִים וּמַגְבִּיהַ שְׁפָלִים מוֹצִיא אֲסִירִים וּפוֹדֶה עֲנָוִים וְעוֹזֵר דַּלִּים וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ בְּעֵת שַׁוְּעָם אֵלָיו׃ תְּהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן בָּרוּךְ הוּא וּמְבֹרָךְ מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם·

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִים יְהֹוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר
בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה־פֶלֶא׃

קוֹל שִׁירוֹת תֵּשַׁע שָׁמַעְנוּ בְּמֶרֶץ ·
וְהָעֲשִׂירִית עוֹד נִשְׁמַע מִכְּנַף הָאָרֶץ ·
רָנּוּ שָׁמַיִם וְהָרִיעוּ תַּחְתִּיּוֹת אָרֶץ ·

שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ מִקְצֵה הָאָרֶץ :

שירות

במלחמת יהושפט וכמש"כ בדה"י וינגפו וכו' והנם פגרים נופלים ארצה, במעלה הציץ שם מקום ושם ראו את ישועת ה' כמש"כ שם : נצרבו וכו' נצרבו כל פנים איש ברעהו למשחית וכמש"כ שם בדה"י נקהלו וכו' השירה התשיעית : במרץ ל' מליצה נאה כמו מה נמרצו אמרי יושר דאיוב . מכנף הארץ עשה"כ בישעי' מכנף הארץ זמירות שמענו ולעתיד הוא מדבר . רנו שמים וכו' גם זה שם . שירו לה' השירה העשירי' העתידה: שירות אלה וכו' מפורש במכילתא שם . כל השירות שעברו קרויות בלשון נקבה כשם שהנקבה וכו' כך התשועות שעברו היה אחריהם שיעבוד . אבל התשועה שהיא עתידה לבוא וכו' אין אחריה שיעבוד שנאמר ישראל נושע בה' תשועת עולמים וכו' . ומפסדים ל' הפסד והיזק הבא עם חבלי הלידה. תוקף חוזק . לא יולדים שאין להם צער לידה ע"כ שירו לה' שיר חדש בל"ז: שעבוד מלכויות לעתיד לבוא יהיה ע"מ עקר הניסים. ויציאת מצרים יהי' טפל לספור הנסים כמש"כ בירמי' ולא יאמרו עוד חי ה' אשר העלה את ישראל מארץ מצרים כי אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא את זרע בית ישראל מארץ צפונה ומכל הארצו' אשר הדחתים שם . חנס הוא מחוז ממצרים כמש"כ כי היו שריו בצען ומלאכיו חנס יגיעו . וכל ענין הבית הזה מפורש במס' ברכות דף י"ב :

זאמעלטען זיך הערנאך אים לאבעטהאלע, דען דארט לאבטען זיא דען הערן. דיעזע ניין זיגעסטיממען האבען וויר שאן אין איהרער שטערקע פערנאממען, דיא צעהענטע אבער, ווירד איינסט אין אללען עקקען דער ערדע אללמעכטיג ערשאללען: זא וויא עז הייסט: דיא הימעל ווערדען זינגען, אונד דיא אונטערסטע וועלבונג דער ערדע פריידיג ערשאללען; זינגעט דעם הערררן איינען נייען געזאנג, פערקינדעט זיין לאב אן אללען ענדען דער ערדע. ביז דאהיןווארען דיעזע זיעגעסליעדער נאך אונפאללקאממען, דען ליידען טראפען אונז אימער נאכהער, אבער דער לעצטע זיעגעסגעזאנג ווירד פאללקאממען זיין, דען קיינע נאכליידען ווערדען אונז טרעפפען: זינגעט דעם עוויגען נייע געזאנגע, פערקינדעט זיין לאב אין פערזאממלונג דער פראממען. דיא לעצטע קנעכטשאפט איזט דיא שווערסטע, בייא דיעזער בעפרייאונג געשעהען גרעסערע וואונדער, אללע איינזעלבעוואהנער ווערדען, ווען זיא זאלכע ערבליקען זיך זא אללמעכטיג ערפרייען, אונד אויסרופען: דער אויזצוג פאן מצרים וואר פיר דיא געליעבטען נור וועניגעס, שטערקע נון אבער דיינע הייליגקייט, וויא דמאהלס אלז דיך דיא געליעבטען לאבטען;

מ סר האב לבנו צרכי בנין להזביד ·
למצוא מקום נפשו בגדר העביד ·
נ קרא על שמו כי במשאו הכביד ·
מזמור שיר חנכת הבית לדוד :

ש מחות רבו והוגה כל מאפל ·
ביסוד הבית נבצר בחן ועפל ·
ע ולות וזבחים לרוב ושלמים להטפל ·
אז אמר שלמה יי אמר לשכן בערפל :

פ גרו שעיר ועמון ומואב חיל מדני ·
במעלה הציץ ראות ישועות יי ·
צ רבו למשחית איש ברעהו לעיני ·
נקהלו לעמק ברכה כי שם ברכו את יי :

קול

כמש"כ שם אם אתן שנת לעיני. כי במשאו הכביד שהכביד עצמו במשא הבנין מאד כמש"כ שם זכור ה' לדוד את כל ענותו וכו' ע"כ זכה להקרא בנין הבית על שמו ונאמר מזמור שיר חנוכת הבית לדוד השירה השביעית : שמחות רבו כמש"כ במלכים ביום השמיני וכו' וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב : והוגה כל מאפל שנהנו מזיו השכינה כדאי' בילקוט שם . ביסוד הבית נבצר בחן ועופל כמש"כ כל אלה אבנים גדולות אבנים יקרות ליסד הבית . בחן ועפל שניהם ל' מבצר וחוזק . והוא עפה"כ במיכה ואתה מגדל עדר עפל בת ציון וכמו שפי' רש"י. שם ושלמים להטפל רמז לשוורים שהקריבו הנשיאים במדבר י"ב שוורים לשש עגלות. ואתי' כר"ח בר חנינא דאמר בבית עולמים הקריבום. כדאי' בילקוט מלכים ע"פ ויזבח שלמה את זבח השלמים. וזהו שאמר כאן להטפל ר"ל שנטפלו לקרבנות שהקריב שלמה. אז אמר שלמה השירה השמינית : פגרו שעיר וכו' במלחמות.

דול"ס. דיא פריידען פערמעהרטען זיך, אללע פינסטערן ארטע ווארדען ערלייכטעט, דורך דיא גרונדלאגע דעם טעמפעלס ווארדע ישראל זא אנגע= טיג וויא איינע פעסטע בורג אונד ניטאַדעללע. נאכדעם מאן שלאכט= אונד פריידענאָפּפער אין מענגע בראכטע, זא שפראך שלמה: דער עוויגע האט זיך פארגענאממען אים נעבעל דעם אָפּפערראויכעס צו רעגירען. שעיר, עמון אונד מואב דא: העער איינער פיינדע ווארען דעם טאָדעם אויף דער אנהאהע הניך, אלווא גאָטטעס הילפע זיכטבאר ווארד; זיא ווארען ברענ= גענד אוס אייגער דען אנדערן פאר איינען אויגען צו טאָדטען, זיא פער= שוואנדען:

טָ פְשׁוּ חָנֵף מָלְכוּ מְמוּקְשֵׁי עָם ·
וְשָׁבוּ וְשִׁחֲרוּ אֵל וְצִוָּה לְהוֹשִׁיעָם ·
יָ בִין וְנָגִיד חֲרֹשֶׁת לְמַפָּלָה הִכְנִיעָם ·
וַתָּשַׁר דְּבוֹרָה וּבָרָק בֶּן אֲבִינֹעַם :

כְּ לַל וְהוּקַם עָל בַּמְּלָכִים לְהִתְאַשְּׁרָה ·
זְמִירוֹת הַנְּעִים וְהִלֵּךְ אֹרַח יְשָׁרָה ·
לְ עֵת זִקְנָתוֹ הוֹסִיף שֶׁבַח לְשׁוֹרְרָה ·
וַיְדַבֵּר דָּוִד לַיְיָ אֶת דִּבְרֵי הַשִּׁירָה :

מסר

יהושע . אז ידבר יהושע השירה הרביעית : טפשו עשו מעשה טפשים והחניפו את הארץ. טפשו ל' טפש כחלב לבם דתהילי' קי"ט פי' אטם . ע"כ מלכו עליהם מלכי בליעל ממוקשי עם. יבין מלך חצור ונגיד חרושת זה ססרא . ותשר דבורה השירה החמישית : כולל זה דוד שככלל בכליל תפארת . והוקם על כמש"כ ונאם הגבר הוקם על. במלכים להתאשרה שנתאשר מכל מלכי האדמה שנקרא משיח אלהי יעקב. זמירות הנעים ע"ש ונעים זמירות ישראל. והלך אורח ישרה שנאמר כל פקודי כל ישרתי. לעת זקנתו אחרי אשר הציל ה' אותו מכף כל אויביו . וידבר דוד השירה הששית : מסר האב וכו' כמש"כ בדה"י ויתן דוד לשלמה בנו את תבנית האולם וכו' · להזכיר לי' זבד טוב לי' חבור וזבול . למצוא מקום כמש"כ בתהילי' קל"ב עד אמצא מקום לה' : כפשו בכדר העביד במש"כ שם נדר לאביר יעקב . וי"ם כתוב בנדד ע"ש שהדיד שנתו מעיניו

כמש"כ

טאַגע דאַס גאָטט דען אמורי אונד איבערלופערטע. נאַכדעם ישראל נאַרריש האַנדעלטען, אונד דאַז לאַנד דורך אַבגאָטטערייא בעפלעקטען, רעגירטע איבער זיא איין פאָלק, וועלכעס איהנען צור טטרויכלונג דיענטע, זיא קעהרטען אַבער ווידער צוריק, זוכטען גאָטט אַן, אונד ער זאָלטע איהנען צו העלפען, אונד דעמיטהיגטע יבין אונד דען פירסטען פאָן חרושת נום בעויגען אונטערגאַנג, האַזדאַן זאַנגען דבורה אונד ברק זאָהן אביגעם'ס. אַלז דוד געקראָנט אונד איבער אַללע קאָניגע מיט מאַכט עררילטעט ווארדע, זאַנג ער ליבליכע לאָבליעדער, אונד וואַנדעלטע אין גראַדען וועגע, אין זיינעם האָהען אַלטער פערמעהרטע ער לאָבגעזאַנגע, וויא עז הייסט: זאָ רעדעטע דוד פאָר גאָטט אין זיינען געזאַנגעדיכטען. דער פאַטער איבערגאַב זיינעם זאָהנע שלמה דיא נאָטהווענדיגקייט דעם טעמפעלבויעס צום אַנטהייל, אום זיינער זעעלע איין רוהעאָרט צו פערשאַפפען. זאָ וויא ער זיך דורך איין געליבדע דאַזו פערבונדען : וויל ער זיך מיט דיזער לאַסט בעשווערט האַטטע, ווארדע אויך דער טעמפעל נאַך זיינעם נאַמען גענאַננט; זאָ וויא עז הייסט: איין לאָבגעזאַנג צור איינווייהונג דעם הויס

דוד'ס

ג זו בעזים צבאות ישרי אל ·
הפלאת למו צדקה כהררי אל ·
ד ולקימו נשפטת תהום רבה להתאל ·
אז ישיר משה ובני ישראל :

ה ן על הבאר שוררו בעליזות ·
בהשקת הרים את והב לחזות ·
ו בספר מלחמות רשומה בשתי חרוזות ·
אז ישיר ישראל את השירה הזאת :

ז זהר שמש הדמים דודי ומאמירי ·
וירח העמיד כיום תמים תמורי ·
ח קוקה בספר הישר שירת מזמורי ·
אז ידבר יהושע ליי ביום תת יי את האמרי :

טפשו

השירה השנית . גזו בעזים כאשר עברו במים עזים . דולקימו המצרים שדלקו אחריהם . נשפטת אותם בתהום רבה . להתאל להביא תאלתך להם . אז ישיר משה השירה השנית : על הבאר שוררו עלי באר ענו לה . בעליזות בשמחות . בהשקת הרים כאשר נשקו ההרים אשר מעבר לנחלי ארנון זה את זה . כדאי' במס' ברכות בפ' הרואה ובפי' רש"י בפ' חקות . את והב לחזות מוסב למעלה שוררו בעליזות כאשר חזו שני המצורעים שבסוף מחנה ישראל שנקראו את והב והם הודיעו להם תחילה נשיקת ההרים כדאי' בגמ' שם . ורש"י ז"ל פי' את והב בענין אחר. ובספר מלחמות זה ספר התורה שנכתבו בה מלחמות ה' . רשומה כתובה, בשתי חרוזות פי' בה"ק שנכתבה שירה זו בשורות שלמות חרוזות זו בזו ולא ברוח כשאר שירות . אז ישיר ישראל השירה השלישית : זהר השמש הדמים ע"י יהושע . דודי הקב"ה . ומאמירי כמש"כ וה' האמירך וכו' . כיום תמים כמש"כ ביהושע ולא אץ לבא כיום תמים. תמורי בשבילי . ובכ"י גורם עבורי . חקוקה בספר הישר דבר זה כתוב בתורה שהיא שירת מזמורי שאמר לו יעקב ליוסף זרעו של אפרים יהיה מלא הגוים וכמו שפי' רשי' בספר יהושע

דייטליך געזעהן ווארדע, הייסט עז אויך: אים בוכע דער קריגע גאָטטעס זאָנגן ישראל דמאָהלס דיעזעס געדיכט. אַלז איין פריינד אונד געליעבטער גאָטט דען זאָננענגלאַנץ שטיללשטעהען ליעס, אונד איינען פאָללינגן טאָג לאַנג דעם מאָנדעס ליכט איינטוועגן איננע היעלט, דאָ הייסט עז אין איינעם געזאַנג = אונד געדיכטבוכע, דאָ רעדעטע יהושע פאָר גאָטט דאַס

מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה לְמַעַן שִׁמְךָ מַהֵר לְגָאֳלֵנוּ כַּאֲשֶׁר גָּאַלְתָּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ: אֱמֶת מֵעוֹלָם שִׁמְךָ הַגָּדוֹל עָלֵינוּ נִקְרָא בְּאַהֲבָה אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ:

פיוט זה מיוסד על מה דאי' במכילתא והובא בילקוט בשלח עשר שירות הן, הראשונה במצרים שנאמר השיר יהיה לכם וכו'. והחריז הפייטן השירות האלה בי"א בתים סדורים בא"ב. ב' אותיות וד' טורים חרוזים לכל בית. והטור האחרון הוא פסוק מן השירה הנזכרת שם. ובסוף הוסיף בית אחד לחתימת שמו שמעון בר יצחק חזק

א י פַּתְרוֹס בְּעָבְרְךָ רֹאשׁ תַּנִּין לְהָדֵשׁ ·
בִּמְלֹאת סְפָקוֹ שְׁאוֹנוֹ מוֹד בְּגֹדֶשׁ ·
ב אוֹכְלֵי פְסָחִים נִתְקַדַּשְׁתָּ בְּשִׁיר לְחַדֵּשׁ ·
הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֵּשׁ:

גזר

אי פתרום בעברך כאשר עברת בארץ מצרים כמש"כ ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה. וכתיב ומצרים ילד את לודים וכו' ואת פתרוסים וכו'. ראש תנין ע"ש שברת ראשי תנינים על המים זה פרעה התני' הגדול הרובץ בתוך יאוריו. להדש לעשותו כעפר לדוש. במלאת ספקו לה"כ באיוב במלאת ספקו יצר לו פי' כשנתמלאה סאתו. שאונו מוד בגודש המודדת לו שואה ומשואה במידה גדושה. באוכלי פסחים נתקדשת שאמרו ההלל באכילת פסחיהם במצרים. בשיר לחדש שהיא השירה הראשונה שנתחדשה. ומכאן שאמרו שירה עם אכילת הפסח שנאמר השיר יהיה לכם וכו' ופי' רש"י בישעי' כליל התקדש חג כמו שאמרתם שיר על הפסחים במצרים וכו' ע"ש:

השירה

אי פתרום אלז דוא דורך דיא איינזעל מצרים צאגעסט, אום דאז הויפט דעם דראכענס (פרעה) צו צערטרעטערן, אונד מיט געהייפטעם אטהעם זיין העער נאך פֿאללעם זינדענמאאס צו בעשטראפֿען, זא ביזט דוא אם אבענד אן דעמזעלבען דאז פסח פֿערצעהרט ווירד, געהייליגעט ווארדן, דורך זיינען געזאנג, וועלכען אמן אויך שפעטערהין ערנייערן ווירד. אלס דאז בייא גאטט גערעכטפֿערטיגטע פֿאלק דורך דיא מעכטיגען זעע צאג, ליעסעסט דוא איהם דיינע, וויא מעכטיגע בערגע גערעכטעטען וואונדער, זיכטבאר ווערדען; דוא בעשווארעסט דיא אבגרינדע זיינער פֿערפֿאלגער צו בעשטראפֿען, משה אונד דיא קינדער ישראל'ס זאנגען פֿראהליך דאמאהלס אין דער וויסטע בייא געלעגענהייט דעם ברוננענס, אלז דיא בערגע מיט והב צוזאממען שטיעסען, וואדורך דאז בלוט דער אמוריים

דייטליך

מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם׃ וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם׃ וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃

לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ׃

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת׃ וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם׃ לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם׃ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃

כש"ץ חוזר ה' אלהיכם אמת בקול רם

אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה׃ עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל־דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ׃ עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים לְעוֹלָם וָעֶד׃ חוֹק וְלֹא יַעֲבוֹר׃ אֱמֶת שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃ אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ

בְּתוֹרָתֶךָ· וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְיַחֵד לְבָבֵנוּ
לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ· וְלֹא נֵבוֹשׁ לְעוֹלָם
וָעֶד· כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ·
נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ: וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם
מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ· וְתוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת
לְאַרְצֵנוּ: כִּי אֵל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת אָתָּה· וּבָנוּ
בָחַרְתָּ מִכָּל־עַם וְלָשׁוֹן· וְקֵרַבְתָּנוּ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל
סֶלָה בֶּאֱמֶת· לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאַהֲבָה·
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה

מטר

באשכנז	בפולין
וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ בְּרַעַשׁ גָּדוֹל מִתְנַשְּׂאִים	וְהַחַיּוֹת יְשׁוֹרֵרוּ׃ וּכְרוּבִים יְפָאֵרוּ׃ וּשְׂרָפִים יָרֹנּוּ׃ וְאֶרְאֶלִּים יְבָרֵכוּ׃ פְּנֵי כָּל־חַיָּה וְאוֹפָן וּכְרוּב

לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים׃

בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְיָ מִמְּקוֹמוֹ׃

לְאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתֵּנוּ׃ לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם זְמִירוֹת יֹאמֵרוּ וְתִשְׁבָּחוֹת יַשְׁמִיעוּ׃ כִּי הוּא לְבַדּוֹ פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת׃ עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת׃ בַּעַל מִלְחָמוֹת׃ זוֹרֵעַ צְדָקוֹת׃ מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת׃ בּוֹרֵא רְפוּאוֹת׃ נוֹרָא תְהִלּוֹת׃ אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת׃ הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית׃ כָּאָמוּר׃ לְעוֹשֵׂה אוֹרִים גְּדוֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ אוֹר חָדָשׁ עַל צִיּוֹן תָּאִיר׃ וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ מְהֵרָה לְאוֹרוֹ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת׃

אַהֲבָה רַבָּה אֲהַבְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ׃ חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ׃ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ׃ וַתְּלַמְּדֵם חֻקֵּי חַיִּים׃ כֵּן תְּחָנֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ׃ אָבִינוּ אָב הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם׃ רַחֵם עָלֵינוּ׃ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל׃ לִשְׁמוֹעַ לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד׃ לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם׃ אֶת כָּל־דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה׃ וְהָאֵר עֵינֵינוּ

וַיּוֹשַׁע אֵל אֱמוּנָה אֲיֻמָּה אַחַת ׃
וַיַּרְא בְּצָרָתָהּ וּמַפְרִיכָהּ יִחַת ׃
אָז גְּאָלָהּ מִפֶּרֶךְ וְרוּחָהּ נִחַת ׃

וְצַח נוֹצֵחַ נְצָחִים ׃ וְצִחְצַח צִחְצוּחַ מְצַחְצְחִים ׃
אָצוּ פּוֹצְחִים ׃ וּמְנַצְּחִים ׃ לְמָרוֹם וְקָדוֹשׁ ׃

עָזִּי דָּאָה כִּבְחוּר עַל יָמָּה ׃
יְיָ הַמְפֹאָר בְּפִי כָּל־הַנְּשָׁמָה ׃
מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹתָיו שִׁקַּע בִּתְהוֹמָה ׃
תְּהֹמֹת זָחֲלוּ וְחָרְדוּ מֵאֵימָתֶךָ ׃
יְמִינְךָ חִילָה בְּכֹחַ הֲדָרָתֶךָ ׃
וּבְרוֹב טוּבְךָ נִהַגְתָּ רַעְיָתֶךָ ׃
וּבְרוּחַ יָהִיר זְעַמְתָּ יַם סוּף ׃
אָמַר כַּבִּיר לְהָמָם בְּשִׁסּוּף ׃
נָשַׁפְתָּ לְמַעֲנִי בְּיָמִין חָשׂוּף ׃
מִי כָמֹכָה מִלְּלוּ בְּמֶלֶל לְהַלֵּל ׃
נָטִיתָ נֶגְדָּם פִּגְרָם לְחַלֵּל ׃
נָחִיתָ סְגוּלִים עֻזְּךָ לְמַלֵּל ׃
שָׁמְעוּ עַמִּים וּבְרֶתֶת רוֹפָפוּ ׃
אָז כִּלְיֵימוּ בְּרַעַד זָרְעָפוּ ׃
תִּפֹּל צְוָחָה עֲלֵיהֶם וְיַחְדָּו יָסוּפוּ ׃
תְּבִיאֵמוֹ קִרְיַת חָנָה דָוִד יְרָם וְנִשָּׂא תַּרְבִּיד ׃
יְיָ יִמְלֹךְ שֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ וְשֵׁם עֲדִינָה תַּאֲבִיד ׃

עֲדַת עֲנָמִים · עֲבוּר עֲגוּמִים · עֲלֵיהֶם מָרוּם הֵרְעִים ·
וּשְׁפָטָם וַהֲכָּתָם · בְּעֶשֶׂר נְגָעִים ·
וַיְשַׁמֵּם וַיְשִׂימֵם כְּלֵב יַמִּים נִטְבָּעִים ·
וְנִצְּלוּ · וְנִגְאָלוּ · פְּלִיטֵי הָמוֹן נוֹשָׁעִים ·
אָז שׁוֹרְרוּ · וְאָז פֵּאֲרוּ · בִּזְמִרִים וּבִרְנָנִים ·
הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים :

קְבָל מְרוֹמוֹ · יוֹם בְּיוֹמוֹ · כֵּן יְבָרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדוֹ ·
וּבְשָׁמְעָם · כֵּן בְּרַעַם · מֵאֲחוֹרֵי פַּרְגּוֹדוֹ ·
יִסְגּוֹדוּן · וְיִקּוֹדוּן · מֵחֲזוּת שְׁכִינַת הוֹדוֹ ·
וּמִי יֶחֱזֶה · זֶה אוֹ זֶה · נִסְתָּר בְּעָבֵי עֲנָנִים ·
הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים :

וְהַחַיּוֹת · בְּרוּם עֲלִיּוֹת · כֵּס יְקָרוֹ תִּשֶּׂאנָה ·
בְּכַנְפֵיהֶן · גַּבֵּיהֶן · וּגְוִיּוֹתֵיהֶן תְּכַסֶּינָה ·
בְּקוֹל נָשְׁקָן · בְּהַחֲזִיקָן · בְּכַנְפֵיהֶן תְּרִימֶינָה ·
בְּעֵת עָמְדָם · בְּמַעֲמָדָם · כַּנְפֵיהֶן תְּרַפֶּינָה ·
גַּם בְּלֶכְתָּם · לְעֻמָּתָם · יֵלְכוּ הָאוֹפַנִּים ·
הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים :

בְּנֵי סְגֻלָּה · מִתְּחִלָּה · הֵמָּה יְשַׂגְּבוּ בְּמַטָּה ·
בְּרוּם קוֹלָם · אֲדוֹן עוֹלָם · אֲשֶׁר אוֹר לָבַשׁ וְעָטָה ·
וְאָז הַמִּלָּה · מִלְמַעְלָה · יַעֲרִיצוּהוּ בְּמִבְטָא ·
חֲבוּרַת אֵל · כְּנֶגֶד אֵל · מְסַדְּרִים כְּמוֹ שִׁטָּה ·
מְפָאֲרִים · וּמְהַדְּרִים · וְהֵם אוֹמְרִים וְגַם עוֹנִים ·
הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים :

וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם: כֻּלָּם אֲהוּבִים· כֻּלָּם בְּרוּרִים· כֻּלָּם גִּבּוֹרִים· וְכֻלָּם עוֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם· וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים:

אֶת שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא: וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה· וְנוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה· לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת רוּחַ· בְּשָׂפָה בְרוּרָה וּבִנְעִימָה· קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה:

קָדוֹשׁ י קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

אין פולין זאגט מאן דיזען אופן

מתוס שם המחבר כפול יעקב.

יְדוּעֵי שֵׁם· בְּבַר נֶשֶׁם· וּבְנִקְיוֹן רַעְיוֹנִים·
עֵת פַּלְטוּ· וְנִתְמַלְטוּ· מִכּוּר בַּרְזֶל סְוֵנִים·
קוֹל נוֹפְפוּ· וְלֹא רוּפְּפוּ· כְּמוֹ אָבוֹת כֵּן בָּנִים·
בְּבֵן יַחַד· קוֹל אֶחָד· כִּי צוּר שׁוֹכֵן מְעוֹנִים·
הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים:

כִּי בָא נוֹגֵשׂ וְכָל־חֵילוֹ בַּמָּיִם ·
נָא שִׁירַת אוֹיְבֶיךָ לְמוֹרַשׁ קֶפֶד וְאַגְמֵי מָיִם ·
וְיֵדְעוּ כִּי אֲנַחְנוּ עַמְּךָ · וֵאלֹהֵינוּ בַשָּׁמָיִם :

סִיָן כְּהִפְלֵאתָ לְדוֹר רִאשׁוֹן רוֹב נִסֶּיךָ · הַפְלֵה עִם אַחֲרוֹנִים מְחַכֶּיךָ וְחוֹסֶיךָ · וְכָל־פֶּה יְהַלֶּלְךָ מָה־רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ · קָדוֹשׁ :

הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית : מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶיךָ : הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז · הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם : אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ · אֲדוֹן עֻזֵּנוּ · צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ · מָגֵן יִשְׁעֵנוּ · מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ : אֵל בָּרוּךְ · גְּדוֹל דֵּעָה · הֵכִין וּפָעַל זָהֳרֵי חַמָּה · טוֹב יָצַר כָּבוֹד לִשְׁמוֹ · מְאוֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֻזּוֹ · פִּנּוֹת צְבָאָיו קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי · תָּמִיד מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּקְדֻשָּׁתוֹ :

תִּתְבָּרַךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ · וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה :

תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ · יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם ·

ומשמיעים

כהפלאת זא וויא דוא דעם ערסטען געשלעכטע דיינע גראססען אנשטאלטען וואונדער ערצייגט האסט, זא לאס אויך דען שפאטערן, דיא אויף דיך האפפען אונד זיך אויף דיך שטיטצן, וואונדער ערשיינען, אונד יעדער אונד ווירד אויסרופען: וויא גראס זינד דיינע האנדלונגען! קדוש.

אָז מָצְאוּ אָבוֹת חֵן וּבְצִלְּךָ לָנוּ ·
אָנָּא הַבֵּט נָא עַמְּךָ כֻּלָּנוּ ·
לֹא לָנוּ יְיָ לֹא לָנוּ :

תְּפֹל צָרָה בַּעֲדִינָה מֵאֱנוֹשׁ לַאֲבוֹד ·
צַוֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב בְּיִרְאָה אוֹתְךָ לַעֲבוֹד ·
כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד :

תְּבִיאֵמוֹ אֲגוּדִים יַחַד לִמְכוֹן שִׁבְתֶּךָ ·
וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר צְבִי קֹדֶשׁ נַחֲלָתֶךָ ·
עַל חַסְדְּךָ עַל אֲמִתֶּךָ :

יְיָ מְקַוֶּיךָ מְקַבְּלִים עוֹל מַלְכוּתְךָ עֲלֵיהֶם ·
נָא הֱיֵה סֵתֶר לָמוֹ מִפְּנֵי שׁוֹדְדֵיהֶם ·
לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה נָא אֱלֹהֵיהֶם :

כי

ה'. בעדינה היושבת לבטח : רמז לחיה הרביעית . תפול צרה ע"ש ותפול עליך הוה דישעי'. מאנוש לאבוד כמש"כ בדניאל והובד גשמה . ואז תצוה ישועות יעקב . כך צריכו כנגח . בשמך נבוס קמינו כמש"כ בתהילי' מ"ד . ביראה אותך לעבוד כי אז יהיה השם שלם והכסא שלם . וזהו כי לשמך תן כבוד : אגודים מקובצים . היה סתר וכו' לה"כ בישעי' בפ' משא מואב . נוגש פרעה שהם נוגשים לשוטרי בני ישראל . וי"ם כתוב נוגש בשין ע"ש ופרעה הקריב . וכאשר בא פרעה וכל חילו במים כן תשית אויביך למורש קיפוד ואגמי מים כמש"כ בפ' קרבו גוים . כהפלאת לדור ראשון וכו' כמש"כ כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות :

אויך דיין ערבגוט, דען היילִיגען בערג צבי, איין, וועגען דיינער גנאדע אונד טרייע עוויגער גאָטט! דיא אויך דיך האָפפען, נעהמען דאס יאָך דיינער רעגיערונג אַן, זאָ זייא איהנען אויך איין צופלוכטסאָרט פאָר איהרען געוואַלטטהאָטיגערן; אונד וואַרום זאָללען דיא היידען שפרעכען: וואָ איזט איהר גאָטט? דער אונטערדריקער אונד זיין גאַנצעס העער קאַמען אים וואַססער אום, זאָ לאַס דאָך דיינע פיינדע דען איילען אויף דען וואַססערטייכען צום רויב ווערדען, דאַמיט זיא וויססען מאָגען דאס ווירר איין פאָלק זינד, אונד דאס אונזער גאָטט אים הימעל רעגירט.

כהפלאת

נָטִיתָ קַ שְׁתְּךָ רֹאשׁ פְּרָזָיו לִנְקוֹב •
קִ רְיוֹת וּמִבְצָרִים נֶחְשְׁבוּ לִרְקוֹב •
מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב :

נָחִיתָ וְ נֵהַלְתָּ עַם עֲמוּסֵי מֵעָיִם •
וְ לֹא מָנַעְתָּ מִפִּיהֶם דְּגַן שָׁמָיִם •
הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם מָיִם :

שָׁמְעוּ אָ מְצְךָ כָּל־אַפְסֵי תְּחוּמָיִם •
אֶדֶר הוֹדְךָ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם •
בְּתִתְּךָ חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ מָיִם :

אז

של כנענים נחשבו לרקב כמש"כ בני נכר יבולו ויחרגו ממסגרותיהם. רקוב ע"ד של רקבון כמו רקב בעצמי דחבקוק ונשתנה מפני החרוז. ואפשר שרמז בקריות ומבצרים על שם מלות רכב ברזל וכל סוס רכב פרעה. עמוסי מעים כמש"כ העמוסים מני בטן. דגן שמים זה המן כמש"כ ודגן שמים נתן למו. שמעו אמצך כמש"כ שמעו עמים ירגזון. כל אפסי תחומים כל אפסי כל גבולות ארץ. הדר הודך הכירו כבוד מלכותך. מצאו אבות חן כמש"כ בירמי' מצא חן במדבר עם שרידי חרב. הבט נא עמך כלנו לה"כ בישעי' וגם נאמר ערי קדשך היו מדבר וכו'. העל אלה תתאפק ה'

שפאננטעסט דיינען באָגען אום דאז הויפט דער טרייאָזען צו דורכבאָהרען, וועלכע אין פֿעסטען שטאֶדטען וואָהנטען, אונד דערען פֿעסטונגען צור צער־ניכטונג פֿאָר דעם גאָטטע יעקב'ס ווערדען. דוא האַסט דאז טאָן פֿאָן מוטטערלייבע דיר אויפגעלאַדנעם פֿאָלק געווייטעט אונד אָנגעפֿיהרט, איהרעם מונדע האַסט דוא ניא דיא פֿאָם הימעל פֿאַללענדען שפייזען ענטצאָגען, זאָ וויא דוא דען שטאַרקן פֿעלזען צור וואַססערזעע פֿערוואַנדעלט האַט־טעסט. דיינע האַללמאַכט ערפֿוהרען אַללע וויט ענטפֿערנטען בעוואָהנער, דיא שאָנהייט דיינער מאַכט העררטע אים הימעל אונד אויף דער ערדע. דאַמאַלס פֿאַנדען אונזערע פֿאָרעלטערן גונסט אין דיינען אויגען, אין דיינעם שאַטטען רוהעטען זיא, איך ביטטע דיך טויע אויף דיין פֿאָלק אונזגע־זאַאט, ווען שאָן ניכט אונזרער גוטען טהאַטען וועגען. דאַמאַלס האַז דוא דען פֿעלזען אין וואַססערקוועללען אויסגעפֿפֿען האַסט. אַלס דאַז אונגליק אין בבל איינטרעפֿפֿען, דאַס עז אויס אענטען געדאַכטניס פֿער־לאָהרען געהע; בעפֿיהל רעטטונג פֿיר יעקב, דאַמיט ער מיט עהרפֿורכט דיר דיענען קאַן, אונד דאַס ער דיינעם נאַמען אַלליין עהרע שאַפֿפֿעט. ברינגע זיא (ישראל) פֿערמיינט אין דיינען פֿעסטען רוהעזיטז (ירושלים); פֿפֿלאַנצע זיא

אָמַר קָבֵץ כְּעָמִיר שָׂרֵי אֱוִילִים ·
קֶ לַע נַפְשׁוֹתָם חָפְצוּ לְהַשְׁלִים ·
הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְאֵילִים :

נָשַׁפְתָּ חֲ מָתְךָ תַּבְעִיר פְּנִימִי וְחִיצוֹן ·
חֶלֶד הִתְפּוֹרְרָה תָּוֶךְ וְקִיצוֹן ·
גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן :

מִי כָמֹכָה זָ מִיר עָרִיצִים יַעֲנֶה בְמֶרֶץ ·
זְ רוֹעֲךָ הֶחֱשַׂפְתָּ וְהִתְמוֹטְטָה אָרֶץ ·
מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ ·

נטית

אורח כבשה היה להם בים כדאי' במדרש. תבחור אינמו על משקלו ונשתנה מפני החרוז: אמר יש לפרשו על פרעה ועשה"כ אמר אויב ארדוף. והוא קבץ כל שרי כנען כעמיר גורנה'. אוילים עשה"כ בישעי' אך אוילים שרי צען. קלע וכו' ר"ל שהוא גרם לקלע נפשותם להשלים חפצו לרדוף וכמו שפי' רש"י ע"פ ויאסור את רכבו. ויש לפרש בע"א ואין להאריך. ההרים רקדו ר"ל המדברים גבוהה. נשפת ברוחך ותבעיר בם חמתך. תבעיר גרסי' מבנין הפעיל וכן הוא בכ"י. פנימי וחיצון שנאמר יאכלמו כקש ואמרו במיכלתא כל העצים כשהם דולקי' יש בהן ממש אבל הקש כשהוא דולק אין בו ממש וכה"א יחדו ישכבו בל יקומו דועכו כפשתה כבו. חלד התפוררה עשה"כ בישעי' פור התפוררה ארץ. וכתיב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. תווך וקיצון הקרובים והרחוקים כמו שדרשו חז"ל ע"פ תפול עליה' אימתה ופחד. גבעות הנשאים כגבעות. זמיר עריצים כריתת הגבורים. יענה במרץ יכוה במרוצה ולה"כ הוא בישעי'. ובכ"י גור' בערץ וכן הוא במ"כ. זרוע חשפת עשה"כ שם חשף ה' את זרוע קדשו וכו' וכתיב בגדול זרועך וכו'. ראש פרזיו לנקוב עשה"כ בחבקוק נקבת במטיו ראש פרזיו. וכתיב שברת ראשי תנינים על המים. קריות ומבצרים
של

דיינעם פֿאָלקע זאָגטעסט דוא איינע אויער אונד שטיגע, דוא בעפֿאָהלסט, דאָס דער ירדן צוריקלויפֿען זאָללטע. דער פֿיינד בעפֿאָהל דיא גאָררישטען מצריים זיא גראַבען אויפֿצופֿאַססען, גאָטט אַבער שלײדערטע זיא אין דיא טיפֿפֿיסטע אונד אום דיינען ווילען צובעפֿרידיגען שפּראַנגען דיא בערגע וויא ווידדער צוריק. דוא ליעסעסט דיינען צאָרן פֿאַהרען, אונד פֿערבראַנטעסט דיא מצרים דיא אים אינגערן אויסער איהרען וואָהנונגען וואַרען, דיא ערדע פֿיעל דורך אונד דורך אין שטיקקען, אונד היגעל היפּפֿטען וויא לאַמער צוריק. ווער גלייכט דיר, דער נאָך וויא דוא דיא מאָכטיגען אויסראָטטעסט, אונד זיא באַלד דעמיטהיגעסט? דוא ענטבלאָססטעסט דיינען אַרם אונד דיא ערדע וואַנקטע; פֿאָר דעם העררען ציטטערטע דער ערדבאָדען. דוא
שפּאַנטעסט

יְמִינְךָ יֶשַׁע הֵחִישָׁה בְּעֵת רָצוֹן ·
יִרְעֲשׁוּ הָרִים וְעַמּוּדֶיהָ יִתְפַּלָּצוּן ·
גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן :

וּבְרֹב צִדְקָתְךָ מַפַּלְתָּם תְּקַנּוּם ·
צוּלָה חָרְבָה וְנַהֲרוֹתֶיהָ לֶאֱנוּם ·
מַה לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס :

וּבְרוּחַ חֲזָקָה סְעַרְתָּם סְחַרְחוּר ·
חוֹמָה וּמְסִלָּה לְעַמְּךָ תִּבְחוּר ·
הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר :

אמר ·

זה שם ראוך מים יחילו . ימינך ישע החישה כמש"כ מדלג על ההרים למהר להביא גאולה . החישה הוא בצרי כי הוא לשון עבר . בעת רצון עפה"כ בתהלי' מ"ד כי ימינך וזרועך ואור פניך כי רציתם . ואמרו במדרש כשישראל עושי' רצונו של מקום הן עושין שמאל ימין שנאמר ימינך ה' ב' פעמים . ירעשו הרים עה"כ בתהלי' מ"ו . ועמודיה יתפלצון במענה איוב . וכאמר בתהלי' ע"ה נמוגים ארץ וכל יושביה . וברוב צדקתיך שנאמר נטית ימינך תבלעמו ארץ אמר להם המקום אתם צדקתם עליכם את הדין (שאמרו ה' הצדיק) אף אני לא אקפח שכרכם ואתן לכם מקום קבורה . תקנום ל' קנם כלומ' שמת להם קנם של מפלה בצדקה . מפלתם כיון שנטה את ימינו נפלו ונשתברו כמש"כ במצרים וה' יטה ידו וכשל עוזר ונפל עזור . צולה מצולת ים . חרבה כמש"כ וישם את הים לחרבה . ונהרותיה תאנום אנסת והכרחת את הנהרות ההולכות אל הים להתיבש . והוא עפה"כ בישעי' האומר לצולה חרבי וכו' . ואמרו חז"ל ויבקעו המים כל מימות שבעולם . תאנום וכן תקנום שניה' נשתנו מעבר לעתיד כדי לחרוז על תנום . ואעפ"כ ראש הבית ותוכו אנוס . וברוח חזקה ברוח קדים עזה . סחרחור סביב סביב . חומה ע"ש והמים להם חומה . ומסילה
אורח

ערצירנטען זיך, ליעפען פאן אללען זייטען וואססער, אונד דער ירדן-פלוס קעהרטע הינטער זיך . דיא אבגרינדע שטיראטען אונד שלוגען וועללען! דאס וואססער ערבליקטע דיך אונד פאר אנגסט ציטטערטע עס פאר דיר, בערגע שפראנגען וויא ווידדער פאר דיר וועג . דיינע רעכטע האנד וואר צו רעכטער צייט צור הילפע שלייניג , בערגע שטיראטען צוריק, איהרע פפיילער בעבטען, אונד הינגען טוידערטען וויא וואססער צוריק . דיינער גראססע גערעכטיגקייט נאך האסט דוא דיא מצריים צום אונטערגאנג בעשטראפט, דיא טיפען זעע פערטראקנעט, אונד איהרע באכע איינגע- האלטען; וואס איזט דיר, דוא זעע? דאס דוא צוריקלייפעסט! דורך דיינן אמכטיגען ווינד האסט דוא דאס געוואססער הינטער זיך שטירזן לאססען;
דיינעם

עָזִּי וְ זִמְרָת יָהּ שׁוֹרְרוּ לוֹ מִקְהֲלוֹתָיו ׃
וְ שָׁווּ הוֹד וְהָדָר בִּתְהִלּוֹתָיו ׃
יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו ׃

יְיָ גָ גָּדְלָה לְעַמּוֹ הֱיוֹת מָנוֹס ׃
נֹ נֹזְלִים צָגוּ כְּמוֹ נֵד לִכְנוֹס ׃
הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס ׃

מַרְכְּבֹת בּ בּוֹגֵד בִּלְּעוּ בְּסוּף וְשִׁיחוֹר ׃
בַּ בִּנְהָרִים חָרָה אַפּוֹ וְנֶהֶפְכוּ סְחַרְחוֹר ׃
הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר ׃

תְּהֹמֹת רָגְזוּ וַיֶּהֱמוּ גַּלִּים ׃
רָ רָאוּךָ מַיִם מֵאֵימָתְךָ חָלִים ׃
הֶהָרִים רָקְדוּ כְאֵילִים ׃

ימינך

בעמי. להלעז להוציא עליהם לעז כמו שפי' רש"י בפ' פינחס בפסוק לחנוך משפחת החנוכי. ואפשר שיפרש הפייטן מסתולל מתפאר ומשתבח כדעת הרד"ק ז"ל. ממושך מפרך שהיו נמשכים ומוגאלים מעבודת פרך. ביד רמה להעז שהעיזו פניהם כנגד האוקטורין. בצאת בית יעקב מעם לועז:

עזי וזמרת אמרו במדרש אין עוז אלא מלכות וזהו שאמר כאן ושוו הוד והדר בתהלותיו. ד"א אין עוז אלא תוקף שנאמר ה' עוזי ומעוזי ומנוסי ביום צרה, וזהו שאמר כאן היות מנוס לעמו. נגו כנבו. בוגד שבגד בהבטחתו לשלח את ישראל. שיחור נהר מצרים. בנהרים חרה אפו לה"ב בחבקוק. ונהפכו סחרחור נסבו לאחור. תהומות רגזו לה"ב בתהילי' ע"ז. מאימתך חלים גם

זה

שמך דיין נאמע ווירד איבעראלל פערגראססערט אונד געהייליגעט, דיין וואהנזיטץ איזט אין דער הֶהע, דיין גאנג איזט אים היילוגען; דיינע בעגלייטונג וואהרהאפט, דיינעם הויזע שטעהט דיא הייליגקייט שאֶן.

עזי איינע אמאכט אונד זיטענספיעל איזט גאטט! איהר פערזאממלונגען בעזינגעט איהן! ער איזט אונפערגלייכליך אונד פערהעררליכעט אין אללען זאבערדען, רעגירעט איבער ישראל! דער עוויגע ערטיען זיינעם פאלקע צור צופלוכט, דיא פיססטענדען וואססער פערזאממעלטען אונד ריכטעטען זיך וויא איינע מויער אין דיא הֶהע, דאס מעער זאה געטטעס הערליכ־קייט אונד וויך צוריק. דיא רייטעריא דעם רוכלאזען פרעה'ס ווארדען אים ראָטהען מעערע פערשלונגען, דער שיחור־פלוס אונד אנדערע באכע ערצירנטען

וועז שביעי של פסח אַן שבת גפֿאַללט, זאָ זאַגט אַהן
דאַז יוצר פֿאָן שבת חול המועד ביז שמונה עשרה ·

מיוסד ברא״שי פסיקי השירה. ובפסיקי יציאת מצרים וקריאת ים סוף שבהלל ובחתימת שם המחבר כפול שמעון בר יצחק חזק ואמץ אמן .

וַיּוֹשַׁע שׁוֹשַׁנֵּי פֶרַח מַזְרִיחַ מְאוֹרִים ·
שְׁמָרָם כְּאִישׁוֹן כְּרָדְפוּ אֲחוֹרַיִם ·
בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם :

וַיַּרְא מְשַׁסַּת מִסְתּוֹלֵל בּוֹ לְהַלְעֵז ·
מְמַשֵּׁךְ מְפָרֵךְ בְּיָד רָמָה לְהָעֵז ·
בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֹעֵז :

אָז יָשִׁיר עָנָיו וְסִיעָתוֹ לְהַקְדִּישׁוֹ ·
עֻזּוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ ·
הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ :

שִׁמְךָ עַל כֹּל יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ · מוֹשָׁבְךָ בָּרוּם וְהִלּוּכְךָ בַּקֹּדֶשׁ ·
עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה קֹּדֶשׁ · קָדוֹשׁ :

עזי

ויושע וכו׳ הוא מאמר הפוך ויושע ה׳ שהוא מזריח מאורים (ר״ל את שני המאורות הגדולים.) לישראל שהם כשושנים מפריחים ואמרו במדרש תהילים מ״ה קומה עזרתה לנו אמר להם הקב״ה הכל מכם כשתכוונו לבבכם למעלה כשושנה הזאת מיד אני גואל אתכם כמש״כ בהושע אהיה כטל לישראל אימתי יפרח כשושנה · ורמז בחרוז זה על מה שדרשו רז״ל בפסוק לדוד ה׳ אורי וישעי אורי ע״ש ויאר את הלילה . וישעי ע״ש התיצבו וראו את ישועת ה׳ וכמש״כ למעלה במעריב . שמרם כאישון כמש״כ יצרנהו כאישון עינו . וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים והיו למשיסה ולבז . מסתולל בו כמש״כ עודך מסתולל

ויושע גאָטט, דער דאַז זאָננען-אונד אָמדעסליכט טיינען לאָסט, האַלף דער בליהענדען ראָזע ישראל; ער בעוואַכטע זיא, וויא דען אויגאַפפעל, אַלז זיא פֿערפֿאָלגט וואָרדען בייא אויסצוג פֿאָן מצרים. אַלז ישראל׳ס אונד יעקב׳ס הויז דיא בייטע זאַהען, וועלכע זיא פֿאָן דעם באַרבאַריטען פֿאָלקע, דאַז זיא דורך האַרטע אַרבייטען אונד פֿערטפאָטטונג אונטערדריקטען, אונד נאַך דעם זיא וויעדער פֿער:אַאמעלט וואורדען, ערהָבערט האַטטען, אַלזדאַן זאַנג דער בעטיידענע משה אונד דעססען געפֿאָהרטען (ישראל), אונד הייליגטע איהן וועגען דער קראַפֿט זיינער רעכטען האַנד אונד הייליגער אַמכט; דאַמאַלס וואַר יהודה דער ערסטע דער איהן הייליגטע.

שמך

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר:
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

אָמֵן׃ יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ

וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִכָּל־בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

װעהרענד דער חזן ברכו זינגט זאגט [קהל יתברך

בָּרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבֹרָךְ:
קהל בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם׃ יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עוֹשֶׂה שָׁלוֹם׃ וּבוֹרֵא אֶת הַכֹּל:
אוֹר עוֹלָם בְּאוֹצַר חַיִּים׃ אוֹרוֹת מֵאֹפֶל אָמַר וַיֶּהִי:

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל־בְּרָכָה וּתְהִלָּה: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

פאָלגענדער פיוט ערמאַהנט אונז, דאַס װיר גאָטט לאָבען, אונד איאוּעד אַן איהן דענקען זאָללען, װעגען דער גראָסטען װאונדער, דיא ער אונז ערציגט האַט, ביים אויסצוג פאָן מצרים, אויך דער ראָטהען זעע (ים סוף) דורך דען ים, דורך אָפפענבאַהרונג זיינער הערליכקייט צו אונזערן פאָרעלטערן, אונד װאָהלגעפאַללען אַן דעם משכן, דאַס װיר אויך ענדליך האָפפען, דאַס ער אונז נאָך פערנער װאונדער ערציגען װירד.

האל בתעצמות עזך · הגדול בכבוד שמך :

הגבור

לנצח · והנורא בנוראותיך :
המלך היושב על כסא רם ונשא :

שוכן עד מרום וקדוש שמו : וכתוב
רננו צדיקים ביי לישרים נאוה תהלה :

בפי	י	שרים תתהלל :
ובדברי	צ	דיקים תתברך :
ובלשון	ח	סידים תתרומם :
ובקרב	ק	דושים תתקדש :

ובמקהלות רבבות עמך בית ישראל ברנה יתפאר שמך מלכנו בכל־דור ודור שכן חובת כל־היצורים לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו להודות להלל לשבח לפאר לרומם להדר לברך לעלה ולקלס על כל־דברי שירות ותשבחות דוד בן ישי עבדך משיחך :

ישתבח שמך לעד מלכנו האל המלך הגדול והקדוש בשמים ובארץ · כי לך נאה יי אלהינו ואלהי אבותינו שיר ושבחה הלל וזמרה עוז וממשלה נצח גדלה וגבורה תהלה ותפארת קדשה ומלכות ברכות והודאות מעתה ועד עולם : ברוך אתה יי אל מלך גדול בתשבחות אל ההודאות אדון הנפלאות הבוחר בשירי זמרה מלך אל חי (חין) העולמים :

מעריב ליל שביעי של פסח כמנהג פולין

פֶּסַח צָבוּר בְּאוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה · זַמְּרוּ יְיָ כִּי גֵאוּת עָשָׂה · פֶּסַח לֶעָתִיד :

פֶּסַח קִדֵּר לְצָרָיו מְאוֹרֵי אוֹר · וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר · פֶּסַח מִצְרַיִם :

פֶּסַח רָצוּי בְּמַאֲמַר צוּרֵךְ · קוּמִי אוֹרִי כִּי בָא אוֹרֵךְ · פֶּסַח לֶעָתִיד :

פֶּסַח שַׁבְּחוּהוּ בְּעוֹז תַּעֲצוּמוֹ · כִּי גָאַל יְיָ אֶת עַמּוֹ · פֶּסַח מִצְרַיִם :

פֶּסַח תֶּקֶף תְּהִלּוֹת רְשׁוּמוֹ · גּוֹאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ · פֶּסַח לֶעָתִיד :

פֶּסַח יוֹסִיף עַל יְשׁוּעוֹת יְשׁוּעָה · בְּרִיתוֹ יִזְכּוֹר לְהוֹשִׁיעָה · עַם קְרוֹבוֹ בְּאַהֲבָה לְהִוָּשֵׁעָה · כַּאֲשֶׁר שֵׁמַע לְמִצְרַיִם לְצוֹר נִשְׁמָעָה :

בְּגִילָה בְּרִנָּה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם : מלכותך וכו׳

וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ נָחִיתָ יְדִידִים · וּבְרוּחַ יָם עָבְרוּ גְדוּדִים · אָמַר כּוֹשֵׁל לְהַצִּיל נְדוּדִים · נָשַׁפְתָּ לִהְיוֹת כְּסַאסְּאָה נִמְדָּדִים :

זֶה צוּר יִשְׁעֵנוּ פָּצוּ פֶה וְאָמְרוּ : יי ימלך וכו׳

מִי כָמֹכָה מִשְׂגָּב לְעִתּוֹת בַּצָּרָה · נָטִיתָ נוֹאֲצֶיךָ בְּזַעַם וְעֶבְרָה · נָחִיתָ סְגֻלָּתְךָ בִּזְרוֹעַ גְּבוּרָה · שָׁמְעוּ עַמִּים גְּבוּרָתְךָ לְהַגְבִּירָה :

בָּא״י מֶלֶךְ צוּר יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ : השכיבנו וכו׳

אָז נִבְהֲלוּ פּוֹחֲזֵי דִינִים · תִּפֹּל עֲלֵיהֶם צָוָחוֹת וּמְדָנִים · תְּבִיאֵמוֹ קָדְשֶׁיךָ בְּרֶגֶשׁ מְעוֹנִים · יְיָ יִמְלֹךְ שֹׁמֵר תְּשׁוּעַת אֱמוּנִים :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ פּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלָיִם :

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מֹעֲדֵי יְיָ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל :

מעריב ליל שביעי של פסח כמנהג פולין

ויושע יי אום למושעות · וירא ישראל בפרוע פרעות · אז ישיר גלה חסן ישועות · עזי דגול גיה ואישון להשיעות :

בא"י וכו' אהבת עולם וכו'

יי הכין כלי מלחמה · מרכבת פרעה ושלישיו נהג במהומה · ההמת זמנם באף ובחמה · ימינך חבל נחלתך רחמה :

ב"א"י שמע וכו' אמת ואמונה וכו'

פסח אמונים שיר שוררוהו · ויושע יי ביום ההוא · פסח מצרים :
פסח בת קול ישמע ממרמים · ישראל נושע ביי תשועת עולמים · פסח לעתיד :
פסח גאולים עברו במשאת יד · וירא ישראל את היד · פסח מצרים :
פסח דגול בעוז כבודו · יוסיף אדני שנית ידו · פסח לעתיד :
פסח המון חיליו בטוב הים · הלכו ביבשה בתוך הים · פסח מצרים :
פסח והניף ידו ברוח בעים · והחרים יי את לשון ים · פסח לעתיד :
פסח זלעף במכהב שונן · מחנה מצרים בעמוד אש וענן · פסח מצרים :
פסח חדוש מופת עלי ישן · דם ואש ותמרות עשן · פסח לעתיד :
פסח טכס בצריו להחרימה · ובני ישראל יוצאים ביד רמה · פסח מצרים :
פסח ישועות כוס שלום · בשמחה תצאו ובשלום · פסח לעתיד :
פסח כלל כוס ענמים להצמת · כי אין בית אשר אין שם מת · פסח מצרים :
פסח לאמים יהגו ריק לנגפה · וזאת תהיה המגפה · פסח לעתיד :
פסח מלוי שערים פתח · ופסח יי על הפתח · פסח מצרים :
פסח נתן לאות רב ושליט · גנון והציל פסוח והמליט · פסח לעתיד :
פסח סגולים למטע שירים · כי יי נלחם להם במצרים · פסח מצרים :
פסח עתיד לפדיון שבוים · ויצא יי ונלחם בגוים · פסח לעתיד :
פסח פתיחת קול ענתה נביאה · שירו ליי כי גאה גאה · פסח מצרים :

סֵדֶר הַקִּידּוּשׁ

פֿן שבת זאָגט מאַן ערסט ויהי ערב ויהי בקר יום הששי ויכלו השמים
אונד זאָ ווייטער ביס לעשות.

סַבְרִי מָרָנָן וְרַבָּנָן וְרַבּוֹתַי

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר
בָּחַר בָּנוּ מִכָּל־עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל־לָשׁוֹן
וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה
שבתות למנוחה ו מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים
לְשָׂשׂוֹן אֶת יוֹם השבת הזה ואת יום חַג הַמַּצּוֹת
הַזֶּה זְמַן חֵרוּתֵנוּ באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר
לִיצִיאַת מִצְרָיִם כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ
מִכָּל הָעַמִּים ושבת וּמוֹעֲדֵי קָדְשְׁךָ באהבה וברצון
בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן הִנְחַלְתָּנוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ
מְקַדֵּשׁ השבת ו יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

אם חל ליל אחרון של פסח במוצאי שבת מוסיפין נר והבדלה

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל
בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים. בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי
לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב
הִבְדַּלְתָּ. וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ.
הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה
יְיָ הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ:

מן שבת ויגט מאן

וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל־צְבָאָם׃ וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר־בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת׃

מנהג ק"ק פפד"מ

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן קוֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃

מָגֵן אָבוֹת בִּדְבָרוֹ· מְחַיֵּה מֵתִים בְּמַאֲמָרוֹ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ שֶׁאֵין כָּמוֹהוּ· הַמֵּנִיחַ לְעַמּוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קָדְשׁוֹ· כִּי בָם רָצָה לְהָנִיחַ לָהֶם· לְפָנָיו נַעֲבוֹד בְּיִרְאָה וָפַחַד· וְנוֹדֶה לִשְׁמוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מֵעֵין הַבְּרָכוֹת· אֵל הַהוֹדָאוֹת· אֲדוֹן הַשָּׁלוֹם· מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת· וּמְבָרֵךְ שְׁבִיעִי· וּמֵנִיחַ בִּקְדֻשָּׁה לְעַם מְדֻשְּׁנֵי עֹנֶג זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ· קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ· שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ· וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ· וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת· וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ· וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת׃ קדיש שלם

נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם · הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ :

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרֵךְ וְיִתְרוֹמֵם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד : וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת :

שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל־הַשָּׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם :

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי · וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם · עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ : לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי : יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי : עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן : יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ :

ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות :
וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות :

וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם. בְּיוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה. זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים. וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן. כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ. (אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו) קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ. וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת. וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ באהבה וברצון בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שבת ו מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ. וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל אוֹהֲבֵי שְׁמֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ השבת ו יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ.

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל

נפלאותיך

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים׃ אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ׃ וְרָצִיתָ בָּנוּ׃ וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְּשׁוֹנוֹת׃ וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ׃ וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ׃ וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ׃

וּוען אײַרין ש״פ אַן מוצאי שבת געפֿאַללט, זאַגט מאַן ותודיענו.

וַתּוֹדִיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃ וַתְּלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ׃ וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים׃ וְתוֹרַת אֱמֶת׃ חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים׃ וַתַּנְחִילֵנוּ זְמַנֵּי שָׂשׂוֹן וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ וְחַגֵּי נְדָבָה׃ וַתּוֹרִישֵׁנוּ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת׃ וּכְבוֹד מוֹעֵד׃ וַחֲגִיגַת הָרֶגֶל׃ וַתַּבְדֵּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל׃ בֵּין אוֹר לְחשֶׁךְ׃ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים׃ בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה׃ בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ׃ וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ׃ הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ׃

וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (שבתות למנוחה ו) מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה׃ חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן׃ (את יום השבת הזה ו) אֶת יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה זְמַן חֵרוּתֵנוּ (באהבה) מִקְרָא קֹדֶשׁ׃ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ׃ יַעֲלֶה וְיָבֹא׃ וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה׃ וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר׃ זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ׃ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ׃ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ׃ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ׃ וְזִכְרוֹן כָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה׃ לְחֵן

ולחסד

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר׃
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

אָמֵן׃ יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ

וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל־ בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחָמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן׃

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃ מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃ מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר׃ מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃ וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

חָזָק וְאַמִּיץ לְעֵינֵינוּ רוּחוֹ הַטּוֹבָה יָעִיר ׃
שְׁנַת גְּאֻלָּה יַרְאֵנוּ יְחַיֵּנוּ רַב וְצָעִיר ׃
מִיַּד בְּנֵי נֵכָר יִפְצֵנוּ מִיַּד בְּנֵי שֵׂעִיר ׃
קוֹל מֵהֵיכָל קוֹל שָׁאוֹן מַחֲרִיבָיו יַסְעִיר ׃
חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב לָהּ שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם הַמַּבְעִיר ׃
הִתְפַּלְּלוּ בַעֲדָהּ וְדִרְשׁוּ אֶת שְׁלוֹם הָעִיר ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ פּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלָיִם ׃

לשבת וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם׃ בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם כִּי־שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ׃

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מֹעֲדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

ועתה

מסוף העולם ועד סופו שנאמר והלכו גוים לאורך . ירחיבו וכו' לה"כ בישעי' עולה ומרחבת למעלה כדאי' בשה"ש רבה ע"פ אפך כמגדל השן וכו' כתאנה זו שקצרה מלמטה ורחבה מלמעלה כך עתידה ירושלים להיות מתרחבת בכל צדדיה וגלויות באות וניכוחות תחתיה. רב וצעיר קטן וגדול. מיד בני נעיר עשה"כ בעובדי' קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד ובמדויקי' כתוב שעיר . קול מהיכל לה"כ בסוף ישעי'. מחריביו יסעיר ירדפם בסערתו. חומת אש וכו' כמש"כ בזכרי' ואני אהיה לה חומת אש סביב נאם ה' וא"ר יצחק כפתח אני הצתי אש בציון וכו'. ישלם המבעיר את הבערה אמר הקב"ה עלי לשלם מה שבערתי וזהו שאמר שלם ישלם המבעיר . התפללו בעדה וכו' לה"כ בירמי' וכוונתו פה על ירושלים עיר הקדש . ודרשו את שלום העיר כי בשלומה יהיה לנו שלום ׃

יונג אונד אלט ביים לעבען ערהאלטען . פאן דער היידענמאכט ווירד ער דאן קליינע פאלק ערדעטטען . אוים זיינעם רוהעזיטץ ווירד ער מיט אמכטיגער שטיאמע אויך דעססען צערשטארער שטירצען ; ביטעט אונד ווינשעט אום דען וואהלשטאנד ירושלים'ס.

מְאוֹר מְשָׁרְתָיו יַזְהִיר כְּזֹהַר הָרָקִיעַ לְהִתְחַדֵּשׁ ·
הַנּוֹתָר בְּצִיּוֹן קָדוֹשׁ יֵאָמֵר לוֹ לְהִתְקַדֵּשׁ ·
אַדִּיר יְיָ שָׁם לֹא יַעַבְרֶנּוּ טָמֵא לְהָדֵשׁ ·
לֹא יוֹסִיף לָבֹא בוֹ עָרֵל וְקָדֵשׁ ·
שְׂרִידִים אֲשֶׁר יְיָ קוֹרֵא יִכָּנְסוּ לַפַּרְדֵּס ·
לִבְשִׁי בִּגְדֵי תִפְאַרְתֵּךְ יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ :
בְּרֹאשׁ חֲמִשָּׁה הָרִים מִקְדַּשׁ אֵל לְכוֹנְנָה ·
בֵּירַת אֱלֹהִים תַּחַת זִיו כְּבוֹדוֹ לְגוֹנְנָה ·
יַרְחִיבוּ אֹהָלֶיהָ יְרִיעוֹת מִשְׁכְּנוֹתֶיהָ יַטּוּ לְשַׁכְּנָה ·
עוֹלָה וּמַרְחֶבֶת לְמַעְלָה וְנָסְבָה וְרָחֲבָה בָּעֶלְיוֹנָה ·
קִבּוּצֵי גָלֻיּוֹת מִתְקַבְּצוֹת וְנָחוֹת בְּבֵית מְלוֹנָה ·
וּפְדוּיֵי יְיָ יְשֻׁבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה :

חזק

תנחומא. על עשר נגעים פי' על עשר מכות שהביא הקב"ה על המצרי' במצרים עוד יקמט ר"ל יוסיף קומט ומה הוא הקומט ב' מכות של תהו ובהו הכתובים בפ' קרבו גוים בישעי' וכדאי' בילקוט שם . ועליך ציון וכו' בישעי' בפ' קומי אורי . ורמש וערב ויהי ערב ת"א והוה רמש . מאור משרתיו ר"ל הצדיקים הדומי' למה"ש וכמש"כ בדניאל והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע . הנותר בציון וכו' עד שרידים מפסוקי ישעי'. שרידים אשר ה' קורא עשה"כ ביואל כי בהר ציון ובירושלים תהיה פליטה וכו' ובשרידים אשר ה' קורא . בראש חמשה הרים כדאי' בילקוט מיכה רמז תקנ"א א"ר פינחס בשם ר' ראובן עתיד הקב"ה להביא סיני ותבור וכרמל וחרמון ולבנות בה"מ עליהם וכו' עי"ש . והפייטן נקט ה' עם הר המוריה . תחת זיו כבודו לגוננה כמש"כ בישעי' והלכו גוים לאורך ומלכים לנוגה זרחך ואמרו בב"ב א"ר בר ב"ח אר"י עתיד הקב"ה לעשות סוכה לצדיקים מעורו של לויתן וכו' והשאר פורשו הקב"ה בחומת ירושלים וזיוו מבהיק

מסיף

וידער בעדינגען ווערדע, אונד דאס ער אונז זיינע גנאדע ניאמער ענטציהען אָגע. דער עוויגע ווירד אונזער עוויגעס ליכט זיין; איין עוויגעס ליכט ווירד ער אונז ערטהיילען; ווער אין ציון איבריג בלייבעט ווירד הייליג גענאננט ווערדען. דיא פֿאַן גאָטט ערוועהלטען ווערדען אבגזיינגענד גאַך ציון קאָממען. דער שטאַרקע אונד אמעכטיגע גאָטט ווירד זיין גוטעס הערץ ערוועקקען, איין יאָהר דער ערלעזונג ווירד ער אונז זעהען לאססען

יונג

נִכְסְפָה גַּם כָּלְתָה נַפְשִׁי אֶל יְפִי מִכְלוּלֶיהָ ·
מִדֵּי חֲדָשָׁה וְשַׁבַּתָּהּ לְהֵרָאוֹת תָּמִיד עָלֶיהָ ·
בַּעֲלוֹת כְּעָב קְרוּאֶיהָ לְשַׁלֵּשׁ פַּעֲמֵי רְגָלֶיהָ ·
לְסַבֵּב צִיּוֹן וּלְהַקִּיף וְלִסְפּוֹר אֶת מִגְדָּלֶיהָ ·
בִּירָנִיּוֹת נוֹסָפִין לָהּ לְמִשְׁמַר נוֹי וְזְבוּלֶיהָ ·
יִקְרְאוּ לִירוּשָׁלַיִם כִּסֵּא יְיָ וְנִקְווּ אֵלֶיהָ :
חִכִּיתִי לַיְיָ אוֹתוֹתָיו כִּימֵי עוֹלָם לְמַשְׁמֵשׁ ·
עַל צָרָיו עֶשֶׂר נְגָעִים עוֹד יְחַמֵּשׁ ·
תֹּהוּ וָבֹהוּ בִּכְרַךְ גָּדוֹל לְשַׁמֵּשׁ ·
וְעָלַיִךְ צִיּוֹן כְּבוֹדוֹ יֵרָאֶה בֹּקֶר וָרֶמֶשׁ ·
יְיָ לְאוֹר עוֹלָם יִהְיֶה שַׁחַר וָאֶמֶשׁ ·
לְאוֹר עוֹלָם לֹא יִהְיֶה לָּךְ עוֹד הַשֶּׁמֶשׁ :

מאור

לה"כ בירמי'. מכלל יופי וכו' תהלי' נ'. כעיר שחוברה לה שם קכ"ב. במסילה וכו' לה"כ בשופטים בפ' פילגש בגבעה ובכל הספרים שראיתי יש פה עירוב חרוזים ששמו מלת במסילה לסוף החרוז. ולא כן בכ"י ששם היא ראש החרוז. וכך פרושו במסילה העולה בית אל שם יגילו שרידי הגולה כאשר בתחלה וכמש"כ במזמור מ"ב כי אעבור בסך אדדם עד בית אלהי' בקול רנה ותודה ושם כתיב ואבואה וכו' אל אל שמחת גילי. נכספה וכו' תהלי' פ"ד מידי חדשה וכו' בסוף ישעי'. בעלות כעב קרואיה עש"כ בישעי' מי אלה כעב תעופינה וכו'. לסבב ציון וכו' תהלי' מ"ח. בירניות נוספין וכו' כדאי' בילקוט שם כמה בירניות (פי' מגדלים) עתידין להיות בירושלים א"ר ינאי אלף ושכ"ט. ושערים קמ"ד י"ב לכל שבט ושבט הוי סובו ציון והקיפוה: יקראו לירושלים וכו' לה"כ בירמי'. חכיתי לה כמ"ש בצפני' לכן חכו לי נאם ה' ליום קומי לעד וכו'. אותותיו כימי עולם לממש כמש"כ בישעי' כשמע צור כאשר שמע למצרים יחילו כשמע צור וא"ר אלעזר בן פדת כשם שהביא הקב"ה על המצרים במצרים כן עתיד להביא על אומה זו וכו' כדאי' בילקוט שם בשם

שטאדט ירושלים געזעהען װערדען, אין דיזער פראכטיגען שטאדט, דיא ער אויך אימער װיעדער ערגרינדען װירד. איינע זעלע שמאכטעט אונד זעהנעט זיך נאך דיזעם איבעראויס פראכטיגען ארטע, װען איך איך ערװידערע, דאס װיר יעדען שבת אונד נייאמונד אורדא זא װיא אויך דרייא מאל דעם יאהרעס געזעהען װערדען מאכטען. ירושלים װירד גאטטעס טהראן גענאננט װערדען, װיר װאללען דארויף האפפען. איך האפפע נון עװיגען, דאז ער װיא פאן עװיג הער זיך קיינער װאונדער װידער

ממרום המשני ממים המשיכי · תמתי רעיתי פץ קומי ולכי · כי אמנם כי גואל אנכי:

ברוך אתה יי גאל ישראל:

השכיבנו יי אלהינו לשלום והעמידנו מלכנו לחיים ופרוש עלינו סכת שלומך ותקננו בעצה טובה מלפניך והושיענו למען שמך והגן בעדנו והסר מעלינו אויב דבר וחרב ורעב ויגון והסר שטן מלפנינו ומאחרינו ובצל כנפיך תסתירנו · כי אל שומרנו ומצילנו אתה כי אל מלך חנון ורחום אתה · ושמור צאתנו ובואנו לחיים ולשלום מעתה ועד עולם · ופרוש עלינו סכת שלומך ·

סס המחבר מנחם ברבי יעקב חזק ואמץ ·

מתי אבוא ואראה פני אלהים להקבילה ·
נוי חומות מגיעות כסא כבוד למעלה ·
חיל וארמון על משפטו והעיר על תלה ·
מכלל יפי יופיע בעיר שחברה לה ·
במסלה בית אל עולה שרידי גולה להגילה ·
אלהים יכוננה עד עולם סלה:

נכספה

כמש"כ ישלח ממרום יקחני ימשני ממים רבים. תמתי רעיתי לה"כ בשה"ש. פץ אמר. כי אמנם וכו' במגילת רות וכלאי' במדרש קומי ולכי לך בחודש הזה אתם נגאלים: מתי אבוא וכו' תהלי' מ"ב. להקבילה לי' ראיית פני גדול בל"ח. נוי יופי. מגיעות למעלה כדאי' בשה"ש רבה ע"פ כוארך כמגדל השן תני עתידה ירושלים להתרחב ולעלות ולהיות מגעת עד כסא הכבוד. חיל וארמון וכו'

פֿאָם הימעל שטרעקטע ער זיינע האַנד אונד נאָג איך אויס דעם וואַססער; ער שפּראַך: דאַס איינע איינציגע געליעבטע שטעהע אויף, דען פֿירוואָהר איך בין דיין ערלאָזער.

מתי וואַן ווערדע איך קאָממען אום געאָטטעס אַנטליץ צו עמפפאַנגען אונד אין דער זאַנסט צערגיבֿעטעטן, אבער אייגנסט ווידער הערגעליבען שטאַדט

אֱלֹהִים אֲדֹנָי מִמְּקוֹר יִשְׂרָאֵל: בְּגִלָּה בְּרִנָּה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם:

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִים יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה־פֶלֶא:

מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה ·

מִי פֹעַל נוֹרְאוֹתָיו סָפוּן מִי לְגַדְּלֵהוּ· עֹצֶם פְּלָאוֹתָיו אֲשֶׁר הִפְלִיא לְמַעֲנֵהוּ· צֶמַח קְדוֹשָׁיו אֲנִי וְלִי מוֹרָשָׁה לְקַלְּסֵהוּ· זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ · אֱלֹהֵי אָבִי וַאֲרוֹמְמֶנְהוּ: זֶה צוּר יִשְׁעֵנוּ פָּצוּ פֶה וְאָמְרוּ

יְהוָה ׀ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

וְנֶאֱמַר כִּי־פָדָה יְיָ אֶת־יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ:

רָכַב עַל כְּרוּב בְּרָקִים רָב מַלְכִּי · שָׁלַח

ממרום

באלים ישכב דאיוב . במקהלות ברכו ר"מ אומר אף עוברין שבמעי אמן פתחו פיהם ואמרו שירה לפני המקום שנאמר במקהלות וכו׳ :

מפעל נוראותיו ספון טמון ומכוסה ואין מי לגדל אותו . כמו כי שם חלקת מחוקק ספון דוזאת הברכה. עוצם לי רבוי. למענהו עשה"כ במשלי כל פעל ה׳ למענהו וכתיב ולמען ספר שמי בכל הארץ. ואכבדה בפרעה ובכל חילו : ולי מורשה כמ"ש פי׳ רש"י ע"פ זה אלי אלהי אבי לא אני תחילת הקדושה אלא מוחזקת ועומדת לי הקדושה ואלהותו עלי מימי אבותי :

רכב על כרוב כמש"כ בתהילי׳ י"ח וירכב על כרוב ויעוף ר"י אומר מגיד שנגלה עליו בכל כלי זין . ברקים רב ויהומם כנגד נוסות שלהם. שלח וכו׳ כמש"כ

מפעל זייני פורכטבארען ווערקע זינד געהיים, ווער קאן איהן גענוג ערהעבען? דיא אכטיגען זייטער וואונדער, דיא ער פערריבט, ווער קאן זיא ערצאהלען? איך בין איין טפראסלינג זיינער הייליגען, מאן ערבטע ליהאט עז איר איהן צו לאבען. דיעזער איזט איין גאטט, איך וויל איהן פערהערליכען, דער גאטט איינעס פאטערס, איך וויל איהן ערהעבען.

רכב איין גראסער קאניג זאס אויף דעם בליטצענדען פייעריגען וואגן, פאס

רַד בִּים מוֹשְׁבִים וְהוֹלְכִים. וּמִן הַמִּקְדָּשׁ מְסִבִּים.
הוֹלְכִים אֶל הַיָּם:
עָלוּ עַל שְׂפָתָהּ. עֲצֵי מַאֲכָל לִתְרוּפָה.
קְצִירֶיהָ עַד יָם:
קָצִין עָם יַפְרֵשׁ. מִגֶּזַע יִשַׁי שֹׁרֶשׁ.
וַיֵּרְדְּ מִיָּם עַד יָם:
בִּימִינוֹ יוֹפִיעַ הֲדָרוֹ. יָקֵם יְיָ אֶת דְּבָרוֹ.
עָשָׂה אֶת הַיָּם:

תשלום הא"ב.

טְלָאָיו נִהֵל בָּאוֹמֵן מוֹשִׁיעַ וְגוֹאֵל. יְקַר זִיווֹ
רָאוּ וְהִכִּירוּ כְּבוֹד אֵל. כִּלְכְּלָם דְּבַשׁ מִסֶּלַע
הֶחָסֶם בְּצִלּוֹ לְהַצָּאֵל. בְּמַקְהֵלוֹת בָּרְכוּ
אלהים

כשירים . בחצרות וכו' וכל הענין בסוף יחזקאל . וירפאו כמש"כ שם וירפאו
וחי . מסבים נעשים כפי פך קטן כן פי' רש"י ע"פ רז"ל . קצין זה דוד
יפרש יעקן לאויביו ל' כנפעוני יפרש דמשלי והוא עש"כ בישעי' בפ' משא
פלשתים כי משרש נחש (אבי דוד) יצא צפע . טלאיו נהל כמש"כ נהלת בעזך
אל נוה קדשך באומן בבי"ת גרסי' בכ"י ובמ"ל וכ"מ בה"ק ופי' באומן ע"י מרע"ה
כמש"כ בפ' בהעלותך שאהו בחיקך כאשר ישא האומן את היונק. וי"ס כתוב באומן
המס בסגו"ל ל' אמונה אומן דישעי'. וי"ס כתוב כאומן בכ"ף וכן נראה כדאי'
במס' סוטה דף י"א ע"ב . יקר זיוו ראו הטלאים הנזכרים ר"ל ילדי בנ"י
שהרשו המצרים על גבם וכשנגלה הקב"ה על הים הם הכירוהו תחילה שנאמר
זה אלי ואנוהו . כלכלם דבש וכו' כדאי' שם ומלקט שני עגולים אחד של שמן
ואחד של דבש שנאמר ויניקהו דבש מסלע ושמן וגו'. להצאל להתתוכך ל' תחת

ערלאֶזען. באלד ווירד ער אין זיינער הערליכקייט ערשיינען, אונד דיזער
מאיעסטעטיגע, דער דאז אלעס בעשאפפען, ווירד אויך זיינע פערשפרעכונג
בעשטעטיגען.

טלאיו זיינע לאממער (ישראל) פיהרטע וויא איין ערציהער, דער העלפער
אונד ערלאֶזער (משה); דא זיא זיינע ווירדיגע אונד גלאנצענדע געשטאלט
ערבליקטען, ערקאננטען זיא דען מאיעסטעטיגען, דער זיא מיט זיסען
שפייזען אויס דעם פעלזען ערנאהרטע אונד אונטער זיינעם שאטטען זיא
שיצטע. אין פערזאממלונגען לאבעט דען עוויגן גאטט, דען אורהעבער ישראל'ס.

מפעל

רַ בָּה פְלָאָיו לְנוּסְסָה׃ נֶגֶד אֲבוֹתָם עָשָׂה׃
בָּקַע יָם׃

שְׁ בִילָיו רָאוּ וַהֲלִיכוֹתָיו׃ וְלֹא נוֹדְעוּ עִקְּבוֹתָיו׃
אֱלֹהִים בַּיָּם׃

תְּ מוּנַת גִּבּוֹר נִדְמָה׃ יְיָ אִישׁ מִלְחָמָה׃
יָרָה בַיָּם׃

מִ פְלִיא מִקֶּדֶם נוֹרָאוֹת׃ עוֹד יַרְאֵנוּ נִפְלָאוֹת׃
וּמַטֵּהוּ עַל הַיָּם׃

נְ דָחִים יַדְרִיךְ בַּנְּעָלִים׃ וְהִכָּהוּ לְשִׁבְעָה נְחָלִים׃
אֶת לְשׁוֹן יָם׃

חָ פְשִׁים יַדְרִיךְ שִׁירִים׃ נִשְׁאָרִים מֵאַשּׁוּר וּמִמִּצְרַיִם
וּמֵאִיֵּי הַיָּם׃

מֵ אַרְצוֹת יְקַבֵּץ לְגָאֳלָם׃ לְנַטְּלָם כִּימֵי עוֹלָם׃
מִצָּפוֹן וּמִיָּם׃

בְּ חַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יֵצְאוּ׃ מַיִם חַיִּים וְיֵרָפְאוּ׃
חֶצְיָם אֶל הַיָּם׃

הבים

עשה להם קליעות ועטרות מבזת הים . ותורים תורי זהב עם נקודות הכסף: שביליו וכו' עשה"כ בתהלי' ע"ז בים דרכך ושבילך במים רבים ועקבותיך לא נודעו . והליכותיו ע"ש ראו הליכותיך דתהלי' ס"ח וכו' מפליא וכל הענין בישעי' בפ' יוסיף ה' שנית ידו. חפשים ידריך כ"ג בכ"י. שירים שמשימים עצמם כשירים

ער ערהאָב אונד פערגראָסערטע זיינע וואונדערטהאַטען, איהרער עלטערן וועגען טפּאַלטעטע ער דאַז מעער; זיא (ישראל) זאַהען גאָטטעס וועגע אונד שטייגען, דעננאָך בעמערקטען זיא דעססען טריטטען איס מעערע ניכט. גאָטט, דער קריגסהעלד וואַר זו זיינעם טאַפּפערן העלדען פערגלייכען, אַלז ער דיא מצריים אינס מעער שטירצטע. דער גאָטט, דער פאָן יעהער אָללמעכטיגע וואונדער ערצייגט האַטטע, ווירד אונז פערנר נאָך זאָ ערצייגען, אויס אַללען לענדערן ווירד ער אונז זאַממעלן אונד אונז ערלאָזען

מִ י כָּמוֹהוּ נֶהְדָּר · חֲסִין בְּכֹחַ נֶאְדָּר ·
הַקּוֹרֵא לְמֵי הַיָּם :

נַ הֵל יְדִידָיו בְּאַהַב · זְרוֹעוֹ מַחֲצֶבֶת רַהַב ·
הִיא הַמַּחֲרֶבֶת יָם :

סְ לָעִים הָפַךְ זֵידוֹנִים · שָׁבַר רָאשֵׁי תַנִּינִים ·
הָפַךְ לְיַבָּשָׁה יָם :

עֲ רֵמוֹת מַיִם נֶעֶרְמוּ · תְּהוֹמוֹת בָּהֶם נִלְחָמוּ ·
בְּקַרְקַע הַיָּם :

פְּ רוּרִים בְּעֻזּוֹ פּוֹרְרוּ · נֵד אֶחָד נִצְּבָרוּ ·
כַּנֵּד מֵי הַיָּם :

צֶ מֶד סוּסִים וְרוֹכְבִים · עוֹלִים וְיוֹרְדִים מְשֻׁלָּבִים ·
עַד נִבְכֵי יָם :

קָ לָעֵם בְּבִזָּה מְעֻטָּרִים · קְשׁוּטֵי זְהָבִים וְתוֹרִים ·
עַל שְׂפַת הַיָּם :

רבה

זדונים . פרורים וכו' כמש"כ אתה פוררת בעזך ים . משולבים מחוברים יחד כעין שליבות הסולם כדאי' שם סוס ורוכבו מגיד שהסוס קשור ברוכב (כנ"ל) ורוכב קשור בסוס ועולים למרום ויורדין לתהום ואינן נפרדין זה מזה. קלעם
עשה

אלמעכטיגען ווונדער אָפפענטבארעט וואָרדען, דען אין אַללען עקקען דער וועלט אונד דער מעערע ספאַלטעטען זיך דיא וואַססער. ווער איזט נאָך וויא גאָטט זאָ העררליך אונד מיט קראַפט געציערט אונד געשמאָקקעט, דער דעם מעערע געביטען קאַן? ער פיהרטע זיינע פריינדע מיט ליבע אַן, זיין אָרם, דער מצרים צערניכטעטע, האַט אויך דאַז מעער געטרעננעט, זאָ פעלזען האַט ער דיא שטאָלצען וואַססער אומוואַנדעלט, ער צערשמעטטערטע דיא הייפטער דער מעערעס אונגעהייער, אונד פערוואַנדעלטע דאַז מעער אין טרעקקנים: וויא גאַרבענהויפען ריכטעטען זיך דיא וואַססער אין דיא העהע. איהרע אַבגרינדע שטריטטען געגען מצרים, זאָ וויא אויך דער אַבערגלויבע דעם מעערעס. דורך זיינע אַללמאַכט פיעלען זיא אין שטיקען, אונד דיא מעערעס וואַססער הייפטען זיך צוזאַממען, אונד שטונדען וויא איינע מויער. דיא געפאַנגענען פערדע אונד רייטוואַגען וואַרען היין אונד ווידער אין דיא וואַססערוועללען געשלייפט. ער פלינדערטע זיא ווידער פאָן ביטע, גאָלד, פערלען אונד קאָסטבאַרקייטען געשמיקט, אַן דאַז אופער דעם מעערעס.

זָ כָה מְלוּכָה לְהַשְׁרִישׁוֹ · הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ ·
בִּמְצֻלוֹת יָם :

חָ צָה לִגְזוּרִים וּמוּלִים · דֶּרֶךְ לַעֲבוֹר גְּאוּלִים ·
מַעֲמַקֵּי יָם :

טוֹב בְּכֵן שִׁירָתוֹ · פָּתַח בְּאָז זִמְרָתוֹ ·
צָהֲלוּ מַיִם :

יְ שָׁרִים קִדְּמוּ רוֹנְנִים · אַחַר אֵלִים מְנַגְּנִים ·
מוֹשֵׁל בְּגֵאוּת הַיָּם :

כְּ בוּלוֹס צְדָדִים הִקְפָּה · וּמִלְמַעְלָה כְּמִין כִּפָּה ·
יְכַסּוּ עַל יָם :

לְ כָל־אֲפָסִים נִגְלוּ · אוֹתוֹתָיו כִּי גָדְלוּ ·
קַצְוֵי אֶרֶץ וָיָם :

מי

אני ארד תחילה כדאי' בילקוט תהלי' ס"ח והיו שרי יהודה רוגמין אותם שנאמר שרי יהודה רגמתם לפיכך זכה למלוכה שנאמר היתה יהודה לקדשו . חצה לגזורים ומולים לכנ"י שמלו במצרים . שנאמר לגוזר ים סוף לגזרים א"ת לגזרים אלא לגזורים . טוב זה משה שנאמר כי טוב הוא . באז אז ישיר משה וא"ר עקיבא בשעה שאמרו ישראל אז ישיר לבש הקב"ה חלוק של תפארת שהיו חקוקין עליו כל אז שבתורה וכו' כדאי' בילקוט בשלח . ישרים אלו ישראל שנקראו ישורון קדמו לרנן לה' ואחריהם נגנו המלאכים כמש"כ בתהילים ס"ח קדמו שרים אחר נוגנים וכדאי' בילקוט שם . כבולום הקפה גם זה שם קפאו תהומות בלב ים עשאן כמין כיפה בלב ים היאך לבו של אדם כתוך משני חלקים ולמעלן . בולום פי' בערוך מראה של זכוכית . לכל אפסים לכל אפסי ארץ · זדונים המים
הזדונים

גאָטטעס שטאַאמע (שבטים) ליעסען אונטער איינאַנדער, אונד יהודה'ס פירסטן שטירצטן אינס מעער היניין ; דאַהער געלאַנג ער (יהודה) אויך צור פעסט איינגעווארצעלטען רעגירונג, דען צור עהרע גאָטטעס היילינקייט וועגען, שפראַנג ער אין דיא מעערעס טיעפע. ער (הקב"ה) האַט דאַז מעער צו צוויא שטיקן געטהיילט, אום דען ערלאָסטען אין דען מעערעסטיעפן איינן וועג צום דורכצוג צו מאַכן. דער גוטע משה פינג דאַמאַלז זיינען לאָבגעזאַנג אַן, דאַ זיא אויף דעם מעערע פראָהליך וואַרען. דיא רעכטשאַפפענען ישראל וואַרען דיא ערסטען, הערנאַך דיא מאָכטיגען ענגעל, וועלכע דען בעהעריטער דער שטאָלצען מעערע לאָבפרייזעטען. וויא איין העלעס גלאַז וואַר דאַז מעער אויף ביידן זייטען געפראָרען, איבער איהנען וואַר עז וויא איינע וואָלבונג דיא דאַז מעער בעדעקטע. אויף אַללע ענדע דער ערדע זינד דיינע
מאָכטיגען

מיוסד ע"פ א"ב וחתום שם המחבר מנחם ברבי יעקב

א ודה חסדו הפלאי · מעשיו ונפלאותיו במצלהי
נוראות על ים :

ב קהל עם אהללה · במושב זקנים אגדלה ·
רגע הים :

ג זכר בנטות ידו · גאו גלים נגדו ·
ירעם הים :

ד גול בכבודו נגלה · אז נקרע בחלחלה ·
ויעמוד הים :

ה שיבו נאמן בזעפו · גאון גליך איפוא ·
מה לך הים :

ו שבטי יה המו · שרי יהודה רגמו ·
אל תוך הים :

זכה

אודה וכו' נזכר זה מרע"ה . גאו גלים נגדו כדאי' במכילתא והובא בילקוט תהילי' קי"ד בשעה שאמר לו הקב"ה למשה ואתה הרם את מטך וכתיב ויט משה את ידו התחיל הים עומד כנגדו וכו' א"ל משה בשם הקב"ה ולא קבל עליו הראה לו המטה ולא קבל עליו עד שנגלה הקב"ה בכבודו כיון שנראה התחיל הים לברוח שנאמר הים ראה וינוס . א"ל משה וכו' מה לך הים כי תנוס א"ל לא מפניך משה אני בורח וכו' אלא מלפני אדון חולי ארץ : בחלחלה ל' ותתחלחל המלכה דאסתר . והוא עשה"כ בתהילי' ע"ז ראוך מים יחילו וכדאי' במדרש שם . ושבטי יה המו לירד אל תוך הים זה אומר אני ארד תחילה וזה אומר אני

אודה איך וויל איהם (גאָטט) וועגען זיינער גנאַדע דאַנקען, ער האַט וואונדער געטהאַן; אין דעם אַבגרונדע דעס מעערעס ציגטע ער זיינע וואונדערטהאַטען, זיינע פורכטבאַרען האַנדלונגען אויף דער זעע. אין פאָלקסמענגע וויל איך איהן לאָבען, אים צירקעל דער עלטעסטען וויל איך דען ערהעבען, דער דאַז מעער אונטער זיינען פיסען געטרעטען האַט, אַלז דער בעפעהלסהאַבער משה זיינע האַנד ציגטע ווארדען דיא מעערעס וואָגען האָכמיטהיג, אונד דיא זעע וואַרד שטירמיש. אַלז אַבער דער הערר פאַררהאַגענדע גאָטט זיך אין זיינער עהרע ציגטע, דאַ טפאַלטעטע זיך דאַז מעער אין ציטטערן, אונד בליעב שטעהען: דער טרייע משה ערווידערטע דאַן אין זיינעם נאַרנע: דוא מעער! וואַ איזט דיין וואָגענשטאָלז געבליבען

(G) גאָטטעס

מִצְוֺתָ֑י וִֽהְיִיתֶ֥ם קְדֹשִׁ֖ים לֵאלֹהֵיכֶֽם׃ אֲנִ֞י יְהֹוָ֣ה אֱלֹֽהֵיכֶ֗ם אֲשֶׁ֨ר הוֹצֵ֤אתִי אֶתְכֶם֙ מֵאֶ֣רֶץ מִצְרַ֔יִם לִהְי֥וֹת לָכֶ֖ם לֵאלֹהִ֑ים אֲנִ֖י יְהֹוָ֥ה אֱלֹהֵיכֶֽם׃

הש״ץ חוזר ה׳ אלהיכם אמת בקול רם

אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כָּל־זֹאת וְקַיָּם עָלֵינוּ כִּי הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵין זוּלָתוֹ וַאֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ · הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד מְלָכִים · מַלְכֵּנוּ הַגּוֹאֲלֵנוּ מִכַּף כָּל־הֶעָרִיצִים · הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ · וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל לְכָל־אוֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ · הָעֹשֶׂה גְדֹלוֹת עַד אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר · הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ · הַמַּדְרִיכֵנוּ עַל בָּמוֹת אוֹיְבֵינוּ וַיָּרֶם קַרְנֵנוּ עַל כָּל־שׂוֹנְאֵינוּ׃ הָעֹשֶׂה לָּנוּ נִסִּים וּנְקָמָה בְּפַרְעֹה אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּאַדְמַת בְּנֵי חָם · הַמַּכֶּה בְעֶבְרָתוֹ כָּל־בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם · וַיּוֹצֵא אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם לְחֵרוּת עוֹלָם׃ הַמַּעֲבִיר בָּנָיו בֵּין גִּזְרֵי יַם סוּף אֶת רוֹדְפֵיהֶם וְאֶת שׂוֹנְאֵיהֶם בִּתְהוֹמוֹת טִבַּע · וְרָאוּ בָנָיו גְּבוּרָתוֹ שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ לִשְׁמוֹ וּמַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה ·

אודה

לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ
וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ
וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה
אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָֹה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־
לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה
וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב
בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה
לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהוָֹה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה
מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָֹה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי
אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־
יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־
בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
יְהוָֹה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ:

וַיֹּאמֶר יְהוָֹה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם
לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם
לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָֹה וַעֲשִׂיתֶם
אֹתָם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־
אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־
מצותי

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ· תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ· עַל כֵּן יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ· וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד· כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה· וְאַהֲבָתְךָ אַל תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים·

הֵעִיר בְּרִית יְשֵׁנִים לְשַׁלֵּם בָּנִים גְּמוּלָם·
וַיּוֹצִיא עַמּוֹ בְּשָׂשׂוֹן בְּאֶבְרָתוֹ נְטָלָם:
זָכַר חַסְדּוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ בִּידִידוּת לְנַהֲלָם·
בְּאַהֲבָתוֹ וּבְחֶמְלָתוֹ הוּא גְּאָלָם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־

לבבך

ברא את האור והרשעים אינם רואין לאורו לעתיד לבא שנ׳ אור צדיקים ישמח זכר רשעים ידעך וכן הוא אומר וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל אלהים הבדילו לצדיקים לעתיד. משל למלך שהיה לו מנה יפה אמר זו לבני וכן הוא אומר אור זרוע לצדיק אמר דוד אל י״י ויאר לנו אמר הקדוש ברוך הוא סייך שאני מביא אור וחושך לאומות העולם שנ׳ כי הנה החשך יכסה ארץ אבל לישראל ועליך יזרח ה׳ ואם אתה תמה על הדבר כבר הראה הקדוש ברוך הוא דוגמתו בעולם הזה שנאמר ויהי חשך אפלה ולכל בני ישראל היה אור במושבותם וכן אתה מוצא כשרדפו מצרים אחר ישראל מה כתיב שם ויהי הענן והחשך אמר דוד אני אומר מזמור על אותו אור לדוד ה׳ אורי וישעי ממי אירא:

אודה

העיר ער ערוועקטע דען בונד דער שטאַמפֿעטערן (אבות), אום איהרען קינדערן איהרע האַנדלונגען צו פֿערגעלטען; ער פֿיהרטע זיין פֿאָלק מיט פֿריידען אויס, ער האַט זיא אויך זיינע פֿליגעל געטראַגען, ער דאַכטע אַן זיינע גנאַדע אונד טרייע, אום זיא פֿריינדליך אַנצופֿיהרען; מיט זיינער ליעבע אונד ערבאַרמונג האַט ער זיא ערלאָזעט.

אודה

וועהרענד דער חזן ברכו זינגט זאגט קהל יתברך

בָּרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבֹרָךְ:

קהל בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם · אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים וּמְסַדֵּר אֶת הַכֹּכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל־בְּרָכָה וּתְהִלָּה: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר · וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ · אֵל חַי וְקַיָּם תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד ·

מיוסד ע"פ א"ב עד אות ח'

אוֹרִי וְיִשְׁעִי עַל הַיָּם נִגְלָה · בְּ הַחְשִׁיכוּ לְצָרַי וְלִי הֵאִיר אֲפֵלָה · גְּ דֻלַּת מַעֲשָׂיו נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים לְהַלֵּלָה · וַיְהִי הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ וַיָּאֶר אֶת הַלָּיְלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים:

אהבת

אורי וישעי כמש"כ ולכל בני ישראל היה אור במושבותם. התיצבו וראו את ישועת ה'. ויאר את הלילה. ויושע ה' וכו' כדאי' בילקוט תהילי' כ"ז. לדוד ה' אורי וישעי זהו שאמר הכתוב והיה אור ישראל לאש בטובג. שבעולם אדם מדליק את הנר במבוי או בפלטין שלו שמא יכול לומר פלוני שהוא אוהבי ישתמש לאורו ופלוני שהוא שונאי אל ישתמש אבל הקב"ה אינו כן אלא כי הוא

ברא

אורי גאָטט, איין ליכט אונד איינע רעטטונג ערשיען אויף דעם מעערע, דאַ ער איינען פֿינסטער אונד איר אים דונקעלן, העלל וואָרדען ליעס. זיינע וואונדער אונד פֿורכטבאַרע אָהטיגען טהאַטען זינד פּרייזענס ווירדיג. דען אים פֿינסטערן וואָלקענוועטטער, ליעם ער ישראל דיא נאַכט העלל ווערדען ·

העיר

מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי׃ וְנָתַתִּי רוּחִי בָכֶם וִחְיִיתֶם
וְהִנַּחְתִּי אֶתְכֶם עַל־אַדְמַתְכֶם וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי
יְיָ דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי נְאֻם־יְיָ׃

בקצת קהלות מוסיפין זה.

וַיְהִי דְבַר־יְיָ אֵלַי לֵאמֹר׃ וְאַתָּה בֶן־אָדָם קַח־לְךָ עֵץ
אֶחָד וּכְתֹב עָלָיו לִיהוּדָה וְלִבְנֵי יִשְׂרָאֵל חֲבֵרָו וּלְקַח עֵץ
אֶחָד וּכְתוֹב עָלָיו לְיוֹסֵף עֵץ אֶפְרַיִם וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל
חֲבֵרָו׃ וְקָרַב אֹתָם אֶחָד אֶל־אֶחָד לְךָ לְעֵץ אֶחָד וְהָיוּ
לַאֲחָדִים בְּיָדֶךָ׃

אחר ההפטרה מברך המפטיר

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים צַדִּיק
בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם·
שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק׃

נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד
מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא יָשׁוּב רֵיקָם כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן
אָתָּה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו׃

רַחֵם עַל צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ
בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ׃

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית
דָּוִד מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ עַל כִּסְאוֹ לֹא יֵשֵׁב זָר
וְלֹא יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ· כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ
לּוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד׃

עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים וְעַל יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה ועל יום חג
המצות הזה שֶׁנָּתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִקְדֻשָּׁה וְלִמְנוּחָה לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה
לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת· עַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ
יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל־חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד· בָּא״יְ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת׃

יקום פורקן. אשרי. יהללו. תפלת מוסף. תמצא ביום ז' של פסח.

אֲדֹנָי יֱהוִֹה אַתָּה יָדָעְתָּ׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנָּבֵא
עַל־הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם הָעֲצָמוֹת
הַיְבֵשׁוֹת שִׁמְעוּ דְּבַר־יְיָ׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִֹה
לָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה הִנֵּה אֲנִי מֵבִיא בָכֶם רוּחַ
וִחְיִיתֶם׃ וְנָתַתִּי עֲלֵיכֶם גִּידִים וְהַעֲלֵתִי עֲלֵיכֶם
בָּשָׂר וְקָרַמְתִּי עֲלֵיכֶם עוֹר וְנָתַתִּי בָכֶם רוּחַ
וִחְיִיתֶם וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְיָ׃ וְנִבֵּאתִי כַּאֲשֶׁר
צֻוֵּיתִי וַיְהִי־קוֹל כְּהִנָּבְאִי וְהִנֵּה־רַעַשׁ וַתִּקְרְבוּ
עֲצָמוֹת עֶצֶם אֶל־עַצְמוֹ׃ וְרָאִיתִי וְהִנֵּה עֲלֵיהֶם
גִּדִים וּבָשָׂר עָלָה וַיִּקְרַם עֲלֵיהֶם עוֹר מִלְמָעְלָה
וְרוּחַ אֵין בָּהֶם׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנָּבֵא אֶל־הָרוּחַ
הִנָּבֵא בֶן־אָדָם וְאָמַרְתָּ אֶל־הָרוּחַ כֹּה־אָמַר׀
אֲדֹנָי יֱהוִֹה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ וּפְחִי
בַּהֲרוּגִים הָאֵלֶּה וְיִחְיוּ׃ וְהִנַּבֵּאתִי כַּאֲשֶׁר צִוָּנִי
וַתָּבוֹא בָהֶם הָרוּחַ וַיִּחְיוּ וַיַּעַמְדוּ עַל־רַגְלֵיהֶם
חַיִל גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם
הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה הִנֵּה
אֹמְרִים יָבְשׁוּ עַצְמוֹתֵינוּ וְאָבְדָה תִקְוָתֵנוּ
נִגְזַרְנוּ לָנוּ׃ לָכֵן הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה־
אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִֹה הִנֵּה אֲנִי פֹתֵחַ אֶת־קִבְרוֹתֵיכֶם
וְהַעֲלֵיתִי אֶתְכֶם מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי וְהֵבֵאתִי
אֶתְכֶם אֶל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל׃ וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי
יְיָ בְּפִתְחִי אֶת־קִבְרוֹתֵיכֶם וּבְהַעֲלוֹתִי אֶתְכֶם

כשמגביהים ספר התורה אומרים

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל: עַל־פִּי יְיָ בְּיַד־מֹשֶׁה: עֵץ חַיִּים הִיא
לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי
נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ
בִּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ
יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

קודם קריאת ההפטרה יברך המפטיר

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בִּנְבִיאִים
טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל
עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וָצֶדֶק:

הפטרת שבת חה"מ ביחזקאל סימן ל"ו

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהֹוִה עוֹד זֹאת אִדָּרֵשׁ לְבֵית־יִשְׂרָאֵל
לַעֲשׂוֹת לָהֶם אַרְבֶּה אֹתָם כַּצֹּאן אָדָם: כְּצֹאן קָדָשִׁים
כְּצֹאן יְרוּשָׁלַםִ בְּמוֹעֲדֶיהָ כֵּן תִּהְיֶינָה הֶעָרִים הֶחֳרֵבוֹת
מְלֵאוֹת צֹאן אָדָם וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה:

ובקצת קהלות מתחילין כאן.

הָיְתָה עָלַי יַד־יְיָ וַיּוֹצִאֵנִי בְרוּחַ יְיָ וַיְנִיחֵנִי בְּתוֹךְ
הַבִּקְעָה וְהִיא מְלֵאָה עֲצָמוֹת: וְהֶעֱבִירַנִי עֲלֵיהֶם
סָבִיב ׀ סָבִיב וְהִנֵּה רַבּוֹת מְאֹד עַל־
פְּנֵי הַבִּקְעָה וְהִנֵּה יְבֵשׁוֹת מְאֹד: וַיֹּאמֶר אֵלַי
בֶּן־אָדָם הֲתִחְיֶינָה הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וָאֹמַר

אדני

הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי׃ הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תִּכְרֹת בְּרִית לְיוֹשֵׁב הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה בָּא עָלֶיהָ פֶּן־יִהְיֶה לְמוֹקֵשׁ בְּקִרְבֶּךָ׃ כִּי אֶת־מִזְבְּחֹתָם תִּתֹּצוּן וְאֶת־מַצֵּבֹתָם תְּשַׁבֵּרוּן וְאֶת־אֲשֵׁרָיו תִּכְרֹתוּן׃ כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר כִּי יי קַנָּא שְׁמוֹ אֵל קַנָּא הוּא׃ פֶּן־תִּכְרֹת בְּרִית לְיוֹשֵׁב הָאָרֶץ וְזָנוּ ׀ אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם וְזָבְחוּ לֵאלֹהֵיהֶם וְקָרָא לְךָ וְאָכַלְתָּ מִזִּבְחוֹ׃ וְלָקַחְתָּ מִבְּנֹתָיו לְבָנֶיךָ וְזָנוּ בְנֹתָיו אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶן וְהִזְנוּ אֶת־בָּנֶיךָ אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶן׃ אֱלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשֶׂה־לָּךְ׃ שביעי אֶת־חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב כִּי בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב יָצָאתָ מִמִּצְרָיִם׃ כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם לִי וְכָל־מִקְנְךָ תִּזָּכָר פֶּטֶר שׁוֹר וָשֶׂה׃ וּפֶטֶר חֲמוֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה וְאִם־לֹא תִפְדֶּה וַעֲרַפְתּוֹ כֹּל בְּכוֹר בָּנֶיךָ תִּפְדֶּה וְלֹא־יֵרָאוּ פָנַי רֵיקָם׃ שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִּשְׁבֹּת בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר תִּשְׁבֹּת׃ וְחַג שָׁבֻעֹת תַּעֲשֶׂה לְךָ בִּכּוּרֵי קְצִיר חִטִּים וְחַג הָאָסִיף תְּקוּפַת הַשָּׁנָה׃ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל־זְכוּרְךָ אֶת־פְּנֵי הָאָדֹן ׀ יי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ כִּי־אוֹרִישׁ גּוֹיִם מִפָּנֶיךָ וְהִרְחַבְתִּי אֶת־גְּבֻלֶךָ וְלֹא־יַחְמֹד אִישׁ אֶת־אַרְצְךָ בַּעֲלֹתְךָ לֵרָאוֹת אֶת־פְּנֵי יי אֱלֹהֶיךָ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה׃ לֹא־תִשְׁחַט עַל־חָמֵץ דַּם־זִבְחִי וְלֹא־יָלִין לַבֹּקֶר זֶבַח חַג הַפָּסַח׃ רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יי אֱלֹהֶיךָ לֹא־תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ׃

למפטיר קורין בפרשת פנחס

וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה עֹלָה לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם׃ וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל תַּעֲשׂוּ׃ עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן תַּעֲשֶׂה לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים׃ וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם׃ מִלְּבַד עֹלַת הַבֹּקֶר אֲשֶׁר לְעֹלַת הַתָּמִיד תַּעֲשׂוּ אֶת־אֵלֶּה׃ כָּאֵלֶּה תַּעֲשׂוּ לַיּוֹם שִׁבְעַת יָמִים לֶחֶם אִשֵּׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה עַל־עוֹלַת הַתָּמִיד יֵעָשֶׂה וְנִסְכּוֹ׃ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃

יוצר לשבת חול המועד

וקורין ז׳ גברי נפ׳ כי תשא .

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־־יי רְאֵה אַתָּה אֹמֵר אֵלַי הַעַל אֶת־הָעָם הַזֶּה וְאַתָּה לֹא הוֹדַעְתַּנִי אֵת אֲשֶׁר־תִּשְׁלַח עִמִּי וְאַתָּה אָמַרְתָּ יְדַעְתִּיךָ בְשֵׁם וְגַם־מָצָאתָ חֵן בְּעֵינָי׃ וְעַתָּה אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ הוֹדִעֵנִי נָא אֶת־דְּרָכֶךָ וְאֵדָעֲךָ לְמַעַן אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינֶיךָ וּרְאֵה כִּי עַמְּךָ הַגּוֹי הַזֶּה׃ וַיֹּאמַר פָּנַי יֵלֵכוּ וַהֲנִחֹתִי לָךְ׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו אִם־אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים אַל־תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה׃ וּבַמֶּה יִוָּדַע אֵפוֹא כִּי־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲנִי וְעַמֶּךָ הֲלוֹא בְּלֶכְתְּךָ עִמָּנוּ וְנִפְלֵינוּ אֲנִי וְעַמְּךָ מִכָּל־הָעָם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ פ

לוי וַיֹּאמֶר יי אֶל־מֹשֶׁה גַּם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֶעֱשֶׂה כִּי־מָצָאתָ חֵן בְּעֵינַי וָאֵדָעֲךָ בְּשֵׁם׃ וַיֹּאמַר הַרְאֵנִי נָא אֶת־כְּבֹדֶךָ׃ וַיֹּאמֶר אֲנִי אַעֲבִיר כָּל־טוּבִי עַל־פָּנֶיךָ וְקָרָאתִי בְשֵׁם יי לְפָנֶיךָ וְחַנֹּתִי אֶת־אֲשֶׁר אָחֹן וְרִחַמְתִּי אֶת־אֲשֶׁר אֲרַחֵם׃

ג וַיֹּאמֶר לֹא תוּכַל לִרְאֹת אֶת־פָּנָי כִּי לֹא־יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי׃ וַיֹּאמֶר יי הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי וְנִצַּבְתָּ עַל־הַצּוּר׃ וְהָיָה בַּעֲבֹר כְּבֹדִי וְשַׂמְתִּיךָ בְּנִקְרַת הַצּוּר וְשַׂכֹּתִי כַפִּי עָלֶיךָ עַד־עָבְרִי׃ וַהֲסִרֹתִי אֶת־כַּפִּי וְרָאִיתָ אֶת־אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ׃

ד וַיֹּאמֶר יי אֶל־־מֹשֶׁה פְּסָל־לְךָ שְׁנֵי־לֻחֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים וְכָתַבְתִּי עַל־הַלֻּחֹת אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל־הַלֻּחֹת הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ׃ וֶהְיֵה נָכוֹן לַבֹּקֶר וְעָלִיתָ בַבֹּקֶר אֶל־הַר סִינַי וְנִצַּבְתָּ לִי שָׁם עַל־רֹאשׁ הָהָר׃ וְאִישׁ לֹא־יַעֲלֶה עִמָּךְ וְגַם־אִישׁ אַל־יֵרָא בְּכָל־הָהָר גַּם־הַצֹּאן וְהַבָּקָר אַל־יִרְעוּ אֶל־מוּל הָהָר הַהוּא׃

חמישי וַיִּפְסֹל שְׁנֵי־לֻחֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים וַיַּשְׁכֵּם מֹשֶׁה בַבֹּקֶר וַיַּעַל אֶל־הַר סִינַי כַּאֲשֶׁר צִוָּה יי אֹתוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ שְׁנֵי לֻחֹת אֲבָנִים׃ וַיֵּרֶד יי בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם וַיִּקְרָא בְשֵׁם יי׃ וַיַּעֲבֹר יי ׀ עַל־פָּנָיו וַיִּקְרָא יי ׀ יי אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וֶאֱמֶת׃ נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה פֹּקֵד ׀ עֲוֹן אָבוֹת עַל־בָּנִים וְעַל־בְּנֵי בָנִים עַל־שִׁלֵּשִׁים וְעַל־רִבֵּעִים׃ וַיְמַהֵר מֹשֶׁה וַיִּקֹּד אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ׃ וַיֹּאמֶר אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי יֵלֶךְ־נָא אֲדֹנָי בְּקִרְבֵּנוּ כִּי עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף הוּא וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ׃ וַיֹּאמֶר הִנֵּה אָנֹכִי כֹּרֵת בְּרִית נֶגֶד כָּל־עַמְּךָ אֶעֱשֶׂה נִפְלָאֹת אֲשֶׁר לֹא־נִבְרְאוּ בְכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־הַגּוֹיִם וְרָאָה כָל־הָעָם אֲשֶׁר־־אַתָּה בְקִרְבּוֹ אֶת־מַעֲשֵׂה יי כִּי־נוֹרָא הוּא אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּךְ׃

ששי שְׁמָר־לְךָ אֵת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם הִנְנִי גֹרֵשׁ מִפָּנֶיךָ אֶת־הָאֱמֹרִי

והכנעני

יְשָׁנִים דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ׃ מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי יוֹנֵק שְׁדֵי אִמִּי
אֶמְצָאֲךָ בַחוּץ אֶשָּׁקְךָ גַּם לֹא־יָבֻזוּ לִי׃ אֶנְהָגְךָ אֲבִיאֲךָ אֶל־
בֵּית אִמִּי תְּלַמְּדֵנִי אַשְׁקְךָ מִיַּיִן הָרֶקַח מֵעֲסִיס רִמֹּנִי׃ שְׂמֹאלוֹ
תַּחַת רֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי׃ הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלָם
מַה־תָּעִירוּ וּמַה־תְּעֹרְרוּ אֶת־הָאַהֲבָה עַד־שֶׁתֶּחְפָּץ׃ מִי זֹאת
עֹלָה מִן־הַמִּדְבָּר מִתְרַפֶּקֶת עַל־דּוֹדָהּ תַּחַת הַתַּפּוּחַ עוֹרַרְתִּיךָ
שָׁמָּה חִבְּלַתְךָ אִמֶּךָ שָׁמָּה חִבְּלָה יְלָדַתְךָ׃ שִׂימֵנִי כַחוֹתָם
עַל־לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל־זְרוֹעֶךָ כִּי־עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה קָשָׁה
כִשְׁאוֹל קִנְאָה רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָה׃ מַיִם רַבִּים
לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת־הָאַהֲבָה וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ אִם־
יִתֵּן אִישׁ אֶת־כָּל־הוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בּוֹז יָבוּזוּ לוֹ׃ אָחוֹת
לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ מַה־נַּעֲשֶׂה לַאֲחוֹתֵנוּ בַּיּוֹם שֶׁיְּדֻבַּר־
בָּהּ׃ אִם־חוֹמָה הִיא נִבְנֶה עָלֶיהָ טִירַת כָּסֶף וְאִם־דֶּלֶת
הִיא נָצוּר עָלֶיהָ לוּחַ אָרֶז׃ אֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי כַּמִּגְדָּלוֹת אָז
הָיִיתִי בְעֵינָיו כְּמוֹצְאֵת שָׁלוֹם׃ כֶּרֶם הָיָה לִשְׁלֹמֹה בְּבַעַל
הָמוֹן נָתַן אֶת־הַכֶּרֶם לַנֹּטְרִים אִישׁ יָבִא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כָּסֶף׃
כַּרְמִי שֶׁלִּי לְפָנָי הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה וּמָאתַיִם לְנֹטְרִים אֶת־
פִּרְיוֹ׃ הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעִנִי׃
בְּרַח דּוֹדִי וּדְמֵה־לְךָ לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל הָרֵי בְשָׂמִים׃

מלה חדא

קדיש יתום

סדר הוצאת סה"ת והכנסתה תמצא בשביעי של פסח.

כְּעֵדֶר הָרְחֵלִים שֶׁעָלוּ מִן־הָרַחְצָה שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת וְשַׁכֻּלָה
אֵין בָּהֶם׃ כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ׃ שִׁשִּׁים
הֵמָּה מְלָכוֹת וּשְׁמֹנִים פִּילַגְשִׁים וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר׃ אַחַת
הִיא יוֹנָתִי תַמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ בָּרָה הִיא לְיוֹלַדְתָּהּ רָאוּהָ
בָנוֹת וַיְאַשְּׁרוּהָ מְלָכוֹת וּפִילַגְשִׁים וַיְהַלְלוּהָ׃ מִי־זֹאת
הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ־שָׁחַר יָפָה כַלְּבָנָה בָּרָה כַּחַמָּה אֲיֻמָּה
כַּנִּדְגָּלוֹת׃ אֶל־גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת
בְּאִבֵּי הַנָּחַל לִרְאוֹת הֲפָרְחָה הַגֶּפֶן הֵנֵצוּ הָרִמֹּנִים׃
לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שָׂמַתְנִי מַרְכְּבוֹת עַמִּי נָדִיב׃
שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית שׁוּבִי שׁוּבִי וְנֶחֱזֶה־בָּךְ מַה־תֶּחֱזוּ
בַּשּׁוּלַמִּית כִּמְחֹלַת הַמַּחֲנָיִם׃ מַה־יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת־
נָדִיב חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן׃ שָׁרְרֵךְ
אַגַּן הַסַּהַר אַל־יֶחְסַר הַמָּזֶג בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים סוּגָה
בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃ שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תָּאֳמֵי צְבִיָּה׃ צַוָּארֵךְ
כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן עֵינַיִךְ בְּרֵכוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן עַל־שַׁעַר בַּת־רַבִּים
אַפֵּךְ כְּמִגְדַּל הַלְּבָנוֹן צוֹפֶה פְּנֵי דַמָּשֶׂק׃ רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ
כַּכַּרְמֶל וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים׃ מַה־
יָּפִית וּמַה־נָּעַמְתְּ אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים׃ זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה
לְתָמָר וְשָׁדַיִךְ לְאַשְׁכֹּלוֹת׃ אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר אֹחֲזָה
בְּסַנְסִנָּיו וְיִהְיוּ־נָא שָׁדַיִךְ כְּאֶשְׁכְּלוֹת הַגֶּפֶן וְרֵיחַ אַפֵּךְ
כַּתַּפּוּחִים׃ וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים דּוֹבֵב
שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים׃ אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ׃ לְכָה דוֹדִי נֵצֵא
הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַּכְּפָרִים׃ נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים נִרְאֶה אִם פָּרְחָה
הַגֶּפֶן פִּתַּח הַסְּמָדַר הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים שָׁם אֶתֵּן אֶת־דֹּדַי לָךְ׃
הַדּוּדָאִים נָתְנוּ־רֵיחַ וְעַל־פְּתָחֵינוּ כָּל־מְגָדִים חֲדָשִׁים גַּם־

עִם־חֲלָבִי אִכְלוּ רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים׃ אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי
עֵר קוֹל ׀ דּוֹדִי דוֹפֵק פִּתְחִי־לִי אֲחֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַמָּתִי
שֶׁרֹּאשִׁי נִמְלָא־טָל קְוֻצּוֹתַי רְסִיסֵי לָיְלָה׃ פָּשַׁטְתִּי אֶת־
כֻּתָּנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה רָחַצְתִּי אֶת־רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם׃
דּוֹדִי שָׁלַח יָדוֹ מִן־הַחֹר וּמֵעַי הָמוּ עָלָיו׃ קַמְתִּי אֲנִי לִפְתֹּחַ
לְדוֹדִי וְיָדַי נָטְפוּ־מוֹר וְאֶצְבְּעֹתַי מוֹר עֹבֵר עַל כַּפּוֹת
הַמַּנְעוּל׃ פָּתַחְתִּי אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק עָבָר נַפְשִׁי יָצְאָה
בְדַבְּרוֹ בִּקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי׃
מְצָאֻנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר הִכּוּנִי פְצָעוּנִי נָשְׂאוּ אֶת־
רְדִידִי מֵעָלַי שֹׁמְרֵי הַחֹמוֹת׃ הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם
אִם־תִּמְצְאוּ אֶת־דּוֹדִי מַה־תַּגִּידוּ לוֹ שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי׃
מַה־דּוֹדֵךְ מִדּוֹד הַיָּפָה בַּנָּשִׁים מַה־דּוֹדֵךְ מִדּוֹד שֶׁכָּכָה
הִשְׁבַּעְתָּנוּ׃ דּוֹדִי צַח וְאָדוֹם דָּגוּל מֵרְבָבָה׃ רֹאשׁוֹ כֶּתֶם
פָּז קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחֹרוֹת כָּעוֹרֵב׃ עֵינָיו כְּיוֹנִים עַל־
אֲפִיקֵי מָיִם רֹחֲצוֹת בֶּחָלָב יֹשְׁבוֹת עַל־מִלֵּאת׃ לְחָיָו כַּעֲרוּגַת
הַבֹּשֶׂם מִגְדְּלוֹת מֶרְקָחִים שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים נֹטְפוֹת מוֹר
עֹבֵר׃ יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ מֵעָיו עֶשֶׁת שֵׁן
מְעֻלֶּפֶת סַפִּירִים׃ שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ מְיֻסָּדִים עַל־אַדְנֵי־
פָז מַרְאֵהוּ כַּלְּבָנוֹן בָּחוּר כָּאֲרָזִים׃ חִכּוֹ מַמְתַקִּים וְכֻלּוֹ
מַחֲמַדִּים זֶה דוֹדִי וְזֶה רֵעִי בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם׃ אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ
הַיָּפָה בַּנָּשִׁים אָנָה פָּנָה דוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ׃ דּוֹדִי יָרַד
לְגַנּוֹ לַעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם לִרְעוֹת בַּגַּנִּים וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים׃ אֲנִי
לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃ יָפָה אַתְּ רַעְיָתִי כְּתִרְצָה
נָאוָה כִּירוּשָׁלִָם אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת׃ הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם
הִרְהִיבֻנִי שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מִן־הַגִּלְעָד׃ שִׁנַּיִךְ

לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן׃ עַמּוּדָיו עָשָׂה כֶסֶף רְפִידָתוֹ
זָהָב מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם׃
צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בַּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה־לּוֹ
אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ׃ הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ
יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ
מֵהַר גִּלְעָד׃ שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הַקְּצוּבוֹת שֶׁעָלוּ מִן־הָרַחְצָה
שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת וְשַׁכֻּלָה אֵין בָּהֶם׃ כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ
וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ׃
כְּמִגְדַּל דָּוִיד צַוָּארֵךְ בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת אֶלֶף הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו
כֹּל שִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים׃ שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תְּאוֹמֵי צְבִיָּה
הָרוֹעִים בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃ עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים אֵלֶךְ
לִי אֶל־הַר הַמּוֹר וְאֶל־גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה׃ כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי
וּמוּם אֵין בָּךְ׃ אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי
תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה מֵרֹאשׁ שְׂנִיר וְחֶרְמוֹן מִמְּעֹנוֹת אֲרָיוֹת
מֵהַרְרֵי נְמֵרִים׃ לִבַּבְתִּנִי אֲחֹתִי כַלָּה לִבַּבְתִּנִי בְּאַחַד מֵעֵינַיִךְ
בְּאַחַד עֲנָק מִצַּוְּרֹנָיִךְ׃ מַה־יָּפוּ דֹדַיִךְ אֲחֹתִי כַלָּה מַה־טֹּבוּ
דֹדַיִךְ מִיַּיִן וְרֵיחַ שְׁמָנַיִךְ מִכָּל־בְּשָׂמִים׃ נֹפֶת תִּטֹּפְנָה
שִׂפְתוֹתַיִךְ כַּלָּה דְּבַשׁ וְחָלָב תַּחַת לְשׁוֹנֵךְ וְרֵיחַ שַׂלְמֹתַיִךְ
כְּרֵיחַ לְבָנוֹן׃ גַּן ׀ נָעוּל אֲחֹתִי כַלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם׃
שְׁלָחַיִךְ פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים עִם פְּרִי מְגָדִים כְּפָרִים עִם־נְרָדִים׃
נֵרְדְּ ׀ וְכַרְכֹּם קָנֶה וְקִנָּמוֹן עִם כָּל־עֲצֵי לְבוֹנָה מֹר וַאֲהָלוֹת
עִם כָּל־רָאשֵׁי בְשָׂמִים׃ מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנֹזְלִים
מִן־לְבָנוֹן׃ עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן הָפִיחִי גַנִּי יִזְּלוּ בְשָׂמָיו
יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מְגָדָיו׃ בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַלָּה
אָרִיתִי מוֹרִי עִם־בְּשָׂמִי אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם־דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי

באחת קרי

תְּעוֹרְרוּ אֶת־הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ׃ קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה־זֶה
בָּא מְדַלֵּג עַל־הֶהָרִים מְקַפֵּץ עַל־הַגְּבָעוֹת׃ דּוֹמֶה דוֹדִי
לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים הִנֵּה־זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ מַשְׁגִּיחַ
מִן־הַחַלֹּנוֹת מֵצִיץ מִן־הַחֲרַכִּים׃ עָנָה דוֹדִי וְאָמַר לִי קוּמִי
לָךְ רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי־לָךְ׃ כִּי־הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר הַגֶּשֶׁם חָלַף
הָלַךְ לוֹ׃ הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל
הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ׃ הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ וְהַגְּפָנִים
סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ קוּמִי לָכִי רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי־לָךְ׃ יוֹנָתִי
בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה הַרְאִינִי אֶת־מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעִנִי
אֶת־קוֹלֵךְ כִּי־קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵיךְ נָאוֶה׃ אֶחֱזוּ־לָנוּ שׁוּעָלִים
שׁוּעָלִים קְטַנִּים מְחַבְּלִים כְּרָמִים וּכְרָמֵינוּ סְמָדַר׃ דּוֹדִי לִי
וַאֲנִי לוֹ הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃ עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים
סֹב דְּמֵה־לְךָ דוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל־הָרֵי בָתֶר׃
עַל־מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו
וְלֹא מְצָאתִיו׃ אָקוּמָה נָּא וַאֲסוֹבְבָה בָעִיר בַּשְּׁוָקִים
וּבָרְחֹבוֹת אֲבַקְשָׁה אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו׃
מְצָאוּנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי רְאִיתֶם׃
כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי
אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ עַד־שֶׁהֲבֵיאתִיו אֶל־בֵּית אִמִּי וְאֶל־חֶדֶר
הוֹרָתִי׃ הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַםִ בִּצְבָאוֹת אוֹ
בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם־תָּעִירוּ וְאִם־תְּעוֹרְרוּ אֶת־הָאַהֲבָה עַד
שֶׁתֶּחְפָּץ׃ מִי זֹאת עֹלָה מִן־הַמִּדְבָּר כְּתִימֲרוֹת עָשָׁן מְקֻטֶּרֶת
מֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל׃ הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים
גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל׃ כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי
מִלְחָמָה אִישׁ חַרְבּוֹ עַל־יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת׃ אַפִּרְיוֹן עָשָׂה

הסתיו קרי לך קרי יתיה יוד א נחה

שיר השירים

שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה׃ יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ
כִּי־טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן׃ לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק
שְׁמֶךָ עַל־כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ׃ מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָּרוּצָה הֱבִיאַנִי
הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ מִיַּיִן
מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ׃ שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם
כְּאָהֳלֵי קֵדָר כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה׃ אַל־תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת
שֶׁשֱּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ־בִי שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת־
הַכְּרָמִים כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי׃ הַגִּידָה לִּי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי
אֵיכָה תִרְעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם שַׁלָּמָה אֶהְיֶה כְּעֹטְיָה
עַל עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ׃ אִם־לֹא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צְאִי־
לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן וּרְעִי אֶת־גְּדִיֹּתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים׃
לְסֻסָתִי בְּרִכְבֵי פַרְעֹה דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי׃ נָאווּ לְחָיַיִךְ בַּתֹּרִים
צַוָּארֵךְ בַּחֲרוּזִים׃ תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה־לָּךְ עִם נְקֻדּוֹת הַכָּסֶף׃
עַד־שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ׃ צְרוֹר הַמֹּר דּוֹדִי
לִי בֵּין שָׁדַי יָלִין׃ אֶשְׁכֹּל הַכֹּפֶר דּוֹדִי לִי בְּכַרְמֵי עֵין גֶּדִי׃
הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים׃ הִנְּךָ יָפֶה דוֹדִי אַף־
נָעִים אַף־עַרְשֵׂנוּ רַעֲנָנָה׃ קֹרוֹת בָּתֵּינוּ אֲרָזִים רַהִיטֵנוּ
בְּרוֹתִים׃ אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים׃ כְּשׁוֹשַׁנָּה
בֵּין הַחוֹחִים כֵּן רַעְיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת׃ כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר
כֵּן דּוֹדִי בֵּין הַבָּנִים בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי וּפִרְיוֹ מָתוֹק
לְחִכִּי׃ הֱבִיאַנִי אֶל־בֵּית הַיָּיִן וְדִגְלוֹ עָלַי אַהֲבָה׃ סַמְּכוּנִי
בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים כִּי־חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי׃ שְׂמֹאלוֹ
תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי׃ הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת
יְרוּשָׁלִַם בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם־תָּעִירוּ ׀ וְאִם־

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר׃ יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ׃ יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ׃ יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם׃

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ׃ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם׃

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע׃ וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה׃ וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם׃ וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה׃ פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם׃ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ׃ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ׃ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ׃ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ׃ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ׃ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃ יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃ עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ׃

ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות׃
וערבה לה׳ מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות׃

סדר ההלל וכו׳. תמצא בשביעי של פסח

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא · וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה · וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר · זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ · וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ · וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ · וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ · וְזִכְרוֹן כָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה · לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם · בְּיוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה · זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה · וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה · וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים · וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ · וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ · כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ · כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה׃

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן׃

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד · צוּר חַיֵּינוּ · מָגֵן יִשְׁעֵנוּ · אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ׃

מודים דרבנן׃ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל־בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנוּ מוֹדִים לָךְ · בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת׃

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרֵךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד · וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת׃

אלהינו

יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ· כִּי עֶבֶד נֶאֱמָן קָרָאתָ לּוֹ: כְּלִיל תִּפְאֶרֶת בְּרֹאשׁוֹ נָתַתָּ· בְּעָמְדוֹ לְפָנֶיךָ עַל הַר סִינָי: וּשְׁנֵי לֻחוֹת אֲבָנִים הוֹרִיד בְּיָדוֹ· וְכָתוּב בָּהֶם שְׁמִירַת שַׁבָּת: וְכֵן כָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ· וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם: בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם כִּי־שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ: וְלֹא נְתַתּוֹ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת· וְלֹא הִנְחַלְתּוֹ מַלְכֵּנוּ לְעוֹבְדֵי פְסִילִים· וְגַם בִּמְנוּחָתוֹ לֹא יִשְׁכְּנוּ עֲרֵלִים· כִּי לְיִשְׂרָאֵל עַמְּךָ נְתַתּוֹ בְּאַהֲבָה· לְזֶרַע יַעֲקֹב אֲשֶׁר בָּם בָּחָרְתָּ· עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ· וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ· חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ· קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ· שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ· וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ· וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת· וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ· וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם· וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ·

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃ מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר׃ מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃ וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

קדושה לש"ץ

חזן נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ׃ וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר
ק׳ קָדוֹשׁ׃ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃

אָז בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אַדִּיר וְחָזָק מַשְׁמִיעִים קוֹל
מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ׃

בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְיָ מִמְּקוֹמוֹ׃

חזן מִמְּקוֹמְךָ מַלְכֵּנוּ תוֹפִיעַ וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ מָתַי תִּמְלוֹךְ בְּצִיּוֹן בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכּוֹן׃ תִּתְגַּדַּל וְתִתְקַדַּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֵצַח נְצָחִים׃ וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ כַּדָּבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ׃

יִמְלֹךְ יְיָ לְעֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ׃

לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

בְּרַח דּוֹדִי אֶל נִשָּׂא מִגְּבָעוֹת · וְאִם נַדְנוּ בִּפְרוֹעַ פְּרָעוֹת · הִנֵּה הִשִּׂיגֻנוּ צָרוֹת רַבּוֹת וְרָעוֹת · וְאַתָּה יְיָ אֵל לְמוֹשָׁעוֹת · עָלֶיךָ נִשְׁפּוֹךְ שִׂיחַ שַׁוְעוֹת · לְגָאֳלֵנוּ וּלְעַטְרֵנוּ כּוֹבַע יְשׁוּעוֹת:

בִּגְלַל אָבוֹת תּוֹשִׁיעַ בָּנִים · וְתָבִיא גְאֻלָּה לִבְנֵי בְנֵיהֶם ·
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה · מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אתה

אל נשא מגבעות זה בה"מ כמש"כ בישעי' והיה באחרית הימים יהיה הר בית נכון בראש ההרים ונשא מגבעות . בפרוע פרעות לה"כ בשירת דבורה והוא ל' קלקול והשחתת הדרך כמו כי פרוע הוא דפ' כי תשא . לגאלנו ולעטרנו כובע ישועות כמש"כ בישעי' וילבש צדקה כשריון וכובע ישועה בראשו וכו' ובא לציון גואל במהרה בימינו :

ברח פליהע איין פריינד אין דיינען טעמפעל, אונד ווען וויר דיין יאך פאן אונז אבגעווארפען, אונד ניכט מעהר ליידען קאננטען, זא זינד וויר אויך מיט אללערלייא פלאגען געשלאגען ווארדען. דוא עוויגער אבער דער דוא דען טרויערנדען ערפרייעסט, אויף דיך האפפען וויר, דאס דוא אונזערע געפאנגניססע אפפנען, אונד איבער אללע גרענצען אונז ערלאזען אונד ערהעבען ווירסט.

ברח פליהע איין פריינד אויף דען ערהאבענסטען (ציון) אללער היגעל, ווען וויר שאן דורך זינדען אטהווילליגטען, זא האבען אונז אויך אללער-האנד ליידען אונד איבעל עררייכט, דוא עוויגער גאטט דער הילפע, פאר דיר פערגיסען וויר אונזער פלעהענטליכעם געבעט, דאס דוא אונז ערלאזען אונד מיט דעם הילפסהעלם בעקראנצען ווירסט.

בְּרַח דּוֹדִי אֶל מְקוֹם מִקְדָּשֵׁנוּ · וְאִם
עֲוֹנוֹת עָבְרוּ רֹאשֵׁנוּ · הִנֵּה
בַרְזֶל בָּאָה נַפְשֵׁנוּ · וְאַתָּה יְיָ גֹּאֲלֵנוּ קְדוֹשֵׁנוּ ·
עָלֶיךָ נִשְׁפּוֹךְ שִׂיחַ רַחֲשֵׁנוּ · לְגָאֳלֵנוּ מִמְּעוֹן
קָדְשְׁךָ לְהַחְפִּישֵׁנוּ :

בְּרַח דּוֹדִי אֶל עִיר צִדְקֵנוּ · וְאִם לֹא
שָׁמַעְנוּ לְקוֹל מַצְדִּיקֵינוּ ·
הִנֵּה אֲכָלוּנוּ בְּכָל־פֶּה מַדִּיקֵינוּ · וְאַתָּה יְיָ
שׁוֹפְטֵנוּ מְחוֹקְקֵנוּ · עָלֶיךָ נַשְׁלִיךְ יַהַב חֶלְקֵנוּ ·
לְגָאֳלֵנוּ בְּהַשְׁקֵט וּבְבִטְחָה לְהַחֲזִיקֵנוּ :

בְּרַח דּוֹדִי אֶל וַעַד הַזְּבוּל · וְאִם עָלְךָ
שָׁבַרְנוּ בְּלִי סָבוּל · הִנֵּה
לָקִינוּ בְּכָל־מִינֵי חִבּוּל · וְאַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ אֲבוּלִי ·
עָלֶיךָ נַסְבִּיר לְהַתִּיר כָּבוּל · לְגָאֳלֵנוּ לְהִתְגַּדֵּל
מֵעַל לִגְבוּל :

ברח

ועד הזבול מקום המקדש. בלי סבול שלא סבלנו עול מצותיך. נסביר נקוה. להתיר כבול להתיר האסירים בכבלי הגולה. אבול ש"ת כמו אבל. להתגדל מעל לגבול עשה"כ במלאכי ואתם תאמרו יגדל ה' מעל לגבול ישראל:

אל

ברח לויפֿע איין פֿריינד פֿאָן דען אָרט אונזרער הייליגקייט! ווען טאָן זינדען איבער אונזער הויפּט געוואַקזען זינד, זאָ זינד אונזרע קאָרפּער מיט פֿעססעלן בעלאַדען וואָרדען, אונד דוא, אונזער ערלאָזער אונד הייליגער, פֿאָר דיר פֿערגיססען וויר אונזער אינברינסטיגעס פֿלעהען, דאַס דוא אונז בע־פֿרייען אונד אין דיינער הייליגע וואָהנונג פֿיהרען ווירסט.

ברח לויפֿע איין פֿריינד אין דיא טטאַדט אונזרער גערעכטיגקייט! אָב וויר טאָן דיינער גערעכטען טטיממע ניכט געהאָרכעט האַבען, זאָ וויר דאָך פֿערצעהרט אונד אויסגעזעערט וואָרדען. דוא, אונזער ריכטער אונד גע־זעטצגעבער! אויף דיך ווערפֿען וויר אונזער לאָאָז אונד אַנטהייל, אום אונז אין רוהע צו ערלאָזען אונד מיט פֿערזיכערונג אונז צו טטאָרקען.

ברה

אֲסִירִים וּפוֹדֶה עֲנָוִים וְעוֹזֵר דַּלִּים וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ בְּעֵת שַׁוְּעָם אֵלָיו׃ תְּהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן בָּרוּךְ הוּא וּמְבֹרָךְ מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם׃

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר
בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה־פֶלֶא׃

שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים לְשִׁמְךָ עַל שְׂפַת הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ

יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃

צוּר יִשְׂרָאֵל קוּמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל וּפְדֵה כִנְאֻמְךָ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל׃
גֹּאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃

סס המחבר שמעון

בְּרַח דּוֹדִי אֶל שַׁאֲנָן נָוֶה׃ וְאִם הֶלְאֵינוּ דֶרֶךְ הַעֲוֵה׃ הִנֵּה לָקִינוּ בְּכָל־מַדְוֶה׃ וְאַתָּה יְיָ מָעוֹז וּמִקְוֶה׃ עָלֶיךָ כָּל הַיּוֹם נְקַוֶּה׃ לְגָאֳלֵנוּ וּלְשִׁיתֵנוּ כְּגַן רָוֶה׃
ברח

ברח דודי מן הגולה. אל שאנן תאר לציון בישעי׳ נוה שאנן אהל בל יצען. ואם הלאינו כמ״ש בישעי׳ המעט מכם הלאות אנשי׳ וכו׳. דרך העוה דרך עוון ופשע. וכמ״ש בירמי׳ העוה כלאו. להתפישנו לעשותנו חפשי. מדקינו ע״ש אכלה ומדקה דדניאל.
וועד

ברח לויפע איין פריינד צו דער רוהיגען וואהנונג (ירושלים)! דען אב וויר שאן אונז בעמיהעט האבען אום איין קרוואן וועגן צו וואנדערן, זא זינד וויר דאך מיט אונזערליא אונגליקן געשלאגען ווארדען, אונד דוא שטארקער פעלז אונד האפנונג, אויף דיך אללין האררען וויר דען גאנצען טאג, דאס דוא אונז ערלאזען אונד אונז געדייהען לאססן ווערסט, וויא איין וואהלגעהאלטנר גארטן,
ברח

חתום שם המחבר שמעון בר יצחק

ס׳ מַיִם רַבִּים שַׁמְתָּ נְתִיבָה · אָחוֹת מְשַׁכְתָּ לָךְ בְּאַהֲבָה ·
אִם עֲנִיתִי וְנַפְשִׁי תְאֵבָה · אֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי לְאֵין קְצָבָה ·
כֶּרֶם נָעִים וְנַחֲלָה חֲשׁוּבָה · כַּרְמִי בְזוּז וְשָׁמוּנִי חֲרֵבָה ·
הַיּוֹשֶׁבֶת רְבוּצָה וְיֶשַׁע מְקַוָּה · בְּרַח יֶשַׁע הַפְלֵה דָּגוּל מֵרְבָבָה ·
דּוֹדִי צוּר נַעֲרָץ בְּאַלְפֵי רְבָבָה · וּדְמֵה לְךָ חַי כְּבַעַל מֵי תְהוֹם רַבָּה ·
קְדוֹשִׁים שִׁבְחוּךָ שִׁירָה עֲרֵבָה · בְּגִילָה בְּרִנָּה בְּשִׂמְחָה רַבָּה ·

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם · מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר: בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ · וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ: אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ: אֱמֶת אַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ · וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם: אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן · וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ: מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ · וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ: כָּל־בְּכוֹרֵיהֶם הָרַגְתָּ וּבְכוֹרְךָ גָּאָלְתָּ · וְיַם סוּף בָּקַעְתָּ וְזֵדִים טִבַּעְתָּ וִידִידִים הֶעֱבַרְתָּ: וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר: עַל זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים וְרוֹמְמוּ אֵל · וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם: רָם וְנִשָּׂא גָּדוֹל וְנוֹרָא מַשְׁפִּיל גֵּאִים וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים מוֹצִיא אסירים

מים וכו׳ עפה״כ הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה. אחות ככ״י ע״ש אחות לנו קטנה. משכת כמש״כ בירמי׳ על כן משכתיך חסד: אם עניתי ע״ש ענה בדרך כחי תהילי׳ ק״ב. ונפשי תאבה לישועתך. אני חומה חזקה באמונתי כחומת נחושת. ושדי אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות המניקי׳ את ישראל בד״ת. כרם ע״ש כרם היה לידידי דישעי׳. ונחלה ע״ש יעקב חבל נחלתו דפ׳ האזינו. רבוצה שכונה ימים רבים. ברח מן הגולה. ישע הפלה עפה״כ בתהילי׳ י״ז הפלה חסדיך מושיע חוסים. ודמה לך מלך חי וקים לגבור מלחמה כבעל מי ים סוף. שירה ערבה זה אלי ואנוהו:

נָ הֵל מְעֻטֵּי עֲמִים • זְרַח אוֹרְךָ לַעֲמוּמִים •
נַשְׂכִּימָה לַכְּרָמִים :

שָׂ וֹשׂ מְסִבָּה לְהַאֲרִיחַ • קוֹל קוֹרֵא לְהַצְרִיחַ •
הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ :

עָ מְךָ בְּוַעַד לְהַאֲהִילִי • וְלָבוֹא בְּשִׂמְחַת גִּילִי •
מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי :

פַּ נּוֹת דֶּרֶךְ בְּבוֹאֶךָ • אֶל מְכוֹנְךָ וּמִקְרָאֶךָ •
אֶנְהָגְךָ אֲבִיאֲךָ :

צֵ את מִמַּסְגֵּר נַפְשִׁי • מִבֵּין מַעֲבִידַי בְּקֹשִׁי •
שְׂמֹאלוֹ תַּחַת רֹאשִׁי :

קַ וּוֹת מוֹעֵד עִתְּכֶם • צִיּוֹן עֲלוֹת לִקְרִיַּתְכֶם •
הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם :

רֹ ואֵי מוֹפְתֵי הַגְּאֻלָּה • אָמַר יַעֲנוּ בְּמִלָּה •
מִי זֹאת עֹלָה :

קהל וחזן
שׁ וֹכְנֵי בְּגֵיא גָּלוּתָם • מַהֵר מֵאִתְּךָ תְּהִלָּתָם
שִׂימֵנִי כַחוֹתָם :

תְּ וֹקֶף עוֹז אֲהָבִים • נַגֵּן שִׁירִים עֲרֵבִים •
(כְּעַל) מַיִם רַבִּים :

מים

ולמיתך דתהילי'. זרח מקור כי הוא פ"ע ור"ל יזרח אורך. לעמומים לחשוכים ל' נחלים עוממות. שוש מסיבה שמחה של הסיבת סעודה לצדיקים לעת"ל רמז לשירותא דתור טור וזהו להאריח ל' וארוחתו ארוחת תמיד דסוף מלכים. להצריח כמש"כ בישעי' יריע אף יצריח וכו'. בועד כמש"כ ונועדתי לך שם. להאהילי להשכיני: פנות דרך עשה"כ בישעי' במדבר פנו דרך ה'. אל מכונך עשה"כ בישעי' וברא ה' על כל מכון הר ציון ועל מקראיה וכו'. צאת וכו' בקושי הקוף בחולם כמבואר למעלה. קוות וכו' פי' אם יתמהמה חכו לו ולא תדחקו את הקץ ועל זה השבעתי אתכם וכמבואר למעלה. רואי וכו' גם זה מבואר למעלה. שוכני בגיא גלותם מתאבלים עד יעבור זעם. מהר אתה ה' אשר מאתך תהילתם ושימנו כחותם. ואז נתנה תוקף אהבים. ונגן לפניך שיר חדש שירים ערבים כאשר שוררו אבותינו בצאתם ממצרים על מים רבים :

הֲ דַר כְּהוּן אֵפוּדַיִךְ · נֹעַם מַלְכוּת כְּבוּדַיִךְ ·
שְׁנֵי שָׁדַיִךְ :

וְ נַחַת שֻׁלְחָן דָּשֵׁן · בְּנֹכַח מְנוֹרָה לְדַשֵּׁן ·
צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן :

זְ בוּל קֹדֶשׁ הִלּוּלַיִךְ · רֶפֶד יְפִי מִכְלוּלַיִךְ ·
רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ :

חַ יִל לִמְאֹד עָצַמְתְּ · בְּרִבֵּי תוֹרוֹת נִתְחַכַּמְתְּ ·
מַה יָּפִית וּמַה נָּעַמְתְּ :

טַ כְסִים נוֹי תְּהִלָּתֵךְ · יִתְאַווּ לְאֻמִּים לִרְאוּתֵךְ ·
זֹאת קוֹמָתֵךְ :

יְ דוּעַיִךְ נְטוּעִים כְּמַסְמְרִים · צְנוּעִים בְּכָל מִשְׁמָר ·
אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר :

כְּ תוֹרָה בְּשֵׂכֶל טוֹב · חֲמוּדָה מִזָּהָב טוֹב ·
וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב :

לְ אֵל אֲקַוֶּה לְסַעֲדִי · קְדוֹשִׁי פּוֹדִי וּכְבוֹדִי ·
אֲנִי לְדוֹדִי :

מְ פֻזֶּרֶת מִקָּצֶה לְקָצֶה · חַנּוּן סְגוּרֶיהָ הַיְצֵא ·
לְכָה דוֹדִי נֵצֵא :

נהל

כהון אפודייך כהונת נושאי אפוד . שני שדיך כהונה ומלכות . ונחת שלחן לה"כ באיוב ורמז כאן על לחם הפנים . בנוכח מנורה כמש"כ ואת המנורה נוכח השלחן . צוארך וכו' רמז לזקיפה בגובה כמשפי' רש"י ז"ל . זבול הוא ההיכל לפני והוא קדש הלולים . רפד משכן השכינה כמו שפי' רש"י ז"ל וזהו ראשך עליך . חיל וכו' ברובי תורות חשובות · טכסים קשוט ותקון . ידועייך אנשים ידועים שבך והם חכמי הדורות . נטועים כמסמר כמש"כ בקהלת דברי חכמים כדרבונות וכמסמרות נטועים . בכל משמר במשמרת למשמרת . כתורה את בשכל טוב כמש"כ שכל טוב לכל עושיהם . לאל אקוה כנ"י מדברת אל לבה . מפוזרת וכו' כנא מן הגולה וכמו שיסד הפייטן בהושענא וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם . כהל מעוטי עמים ע"ש כי אתם המעט מן העמים . או ע"ש מעוטה לטבת דיקוקא'. זרם אורך ע"ש שלא אורך

ואמיתך

חוק וְלֹא יַעֲבוֹר · אֱמֶת שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד : אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ אָתָּה · לְמַעַן שִׁמְךָ מַהֵר לְגָאֳלֵנוּ כַּאֲשֶׁר גָּאַלְתָּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ : אֱמֶת מֵעוֹלָם שִׁמְךָ הַגָּדוֹל עָלֵינוּ נִקְרָא בְּאַהֲבָה אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ :

אין שפּאַגענדעם זאָלט בעדויערן ישראל דאַס זיא דיא גראָסע ליעבע גאָטטעס, דיא זיא ביים אויסצוג אויס מצרים ניכט ערקאַננט , אונד אַבגאָטטער געדיענט האַבען; גאָטט האַבער האַט זיא נאַך דעם זאַנדע ככען געפֿיהרט וועגען אַנדערער גוטען האַנדלונגען: אויך דיעזעס זיא זיך אויך פֿערלאַססען, אונז באַלד צו ערלאָזען אונד אונז וואונדער צו ערצייגען.

מיוסד ע"פ א"ב ובחתימת שם המחבר שמעון בר יצחק חזק אמן ואמן .

א לֶּה וְכָאֵלֶּה הֶרְאִיתַנִי · שָׁמְעָה אָזְנִי וְהֵבַנְתַּנִי · לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שָׂמַתְנִי :

בְּ בוֹאֲךָ לְהָדִיץ דְּאֵבִי · מִלֵּל פָּצְתָּ לְהֵטִיבִי · שׁוּבִי שׁוּבִי :

גֵּ יא חִזָּיוֹן תְּחוּמַיִךְ · עֲלוֹתֵךְ לְהַגִּישׁ שְׁלָמַיִךְ · מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ :

דְּ גָלַיִךְ יַזְהִירוּ כְּזֹהַר · וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטֹהַר · שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר :

הדר

אלה. נסים של יציאת מצרים האמורים למעלה · ואלה רבות הראיתני · והבנתני פי' וגם נתת לי לב להבין אותם · ועכ"ז לא ידעתי · ר"ל עשיתי את עצמי כלא יודע כמש"כ ישראל לא ידע עמי לא התבונן · ע"כ נפשי שמתני פי' אני בעצמי גרמתי עתותי ותפוגתי · להדיץ דאבי לשמחני מיגוני כמו לפניו תדוץ דאבה דאיוב · וכמש"כ בירמי' רנו ליעקב שמחה וכו' ולא יוסיפו לדאבה עוד · מלל פצת דבור דברתי שובי שובי ושבו מארץ אויב ושבו בנים לגבולם · גיא חזיון פי' רש"י בישעי' היא ירושלים שנתנבאו עליה רוב נבואות . תחומיך גבוליך ובכ"י גור' תכחומייך ע"ש ובירושלמי' תנוחמו. מה יפו פעמיך בעלותך לראות . דגליך וכו' סרס המאמר ודרשהו שררך וכו' אלו בסנהדרין כמבואר . ושבילו ויזהירו את דגליך כזוהר הרקיע כמש"כ בדניאל.

כהין

לְמַ֨עַן יִרְבּ֤וּ יְמֵיכֶם֙ וִימֵ֣י בְנֵיכֶ֔ם עַ֚ל הָֽאֲדָמָ֔ה אֲשֶׁ֨ר נִשְׁבַּ֧ע יְהֹוָ֛ה לַאֲבֹתֵיכֶ֖ם לָתֵ֣ת לָהֶ֑ם כִּימֵ֥י הַשָּׁמַ֖יִם עַל־הָאָֽרֶץ׃

וַיֹּ֥אמֶר יְהֹוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵּאמֹֽר׃ דַּבֵּ֞ר אֶל־בְּנֵ֤י יִשְׂרָאֵל֙ וְאָמַרְתָּ֣ אֲלֵהֶ֔ם וְעָשׂ֨וּ לָהֶ֥ם צִיצִ֛ת עַל־כַּנְפֵ֥י בִגְדֵיהֶ֖ם לְדֹרֹתָ֑ם וְנָתְנ֛וּ עַל־צִיצִ֥ת הַכָּנָ֖ף פְּתִ֥יל תְּכֵֽלֶת׃ וְהָיָ֣ה לָכֶם֮ לְצִיצִת֒ וּרְאִיתֶ֣ם אֹת֗וֹ וּזְכַרְתֶּם֙ אֶת־כָּל־מִצְוֺ֣ת יְהֹוָ֔ה וַעֲשִׂיתֶ֖ם אֹתָ֑ם וְלֹֽא תָת֜וּרוּ אַחֲרֵ֤י לְבַבְכֶם֙ וְאַחֲרֵ֣י עֵֽינֵיכֶ֔ם אֲשֶׁר־אַתֶּ֥ם זֹנִ֖ים אַחֲרֵיהֶֽם׃ לְמַ֣עַן תִּזְכְּר֔וּ וַעֲשִׂיתֶ֖ם אֶת־כָּל־מִצְוֺתָ֑י וִהְיִיתֶ֥ם קְדֹשִׁ֖ים לֵאלֹהֵיכֶֽם׃ אֲנִ֞י יְהֹוָ֣ה אֱלֹהֵיכֶ֗ם אֲשֶׁ֨ר הוֹצֵ֤אתִי אֶתְכֶם֙ מֵאֶ֣רֶץ מִצְרַ֔יִם לִהְי֥וֹת לָכֶ֖ם לֵאלֹהִ֑ים אֲנִ֖י יְהֹוָ֥ה אֱלֹהֵיכֶֽם׃

הש"ץ חוזר ה' אלהיכם אמת בקול רם

אשכנז

אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה׃ עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל־דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ׃

פולין

אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְאָהוּב וְחָבִיב וְנֶחְמָד וְנָעִים וְנוֹרָא וְאַדִּיר׃ וּמְתֻקָּן וּמְקֻבָּל וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃ אֱמֶת אֱלֹהֵי עוֹלָם מַלְכֵּנוּ צוּר יַעֲקֹב מָגֵן יִשְׁעֵנוּ לְדֹר וָדֹר הוּא קַיָּם וּשְׁמוֹ קַיָּם וְכִסְאוֹ נָכוֹן וּמַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לָעַד קַיָּמֶת׃ וּדְבָרָיו חָיִים וְקַיָּמִים נֶאֱמָנִים וְנֶחֱמָדִים לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל־דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ׃

עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים לְעוֹלָם וָעֶד׃

לְאַרְצֵנוּ: כִּי אֵל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת אָתָּה· וּבָנוּ בָחַרְתָּ מִכָּל־עַם וְלָשׁוֹן· וְקֵרַבְתָּנוּ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה בֶּאֱמֶת· לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאַהֲבָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהֹוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהֹוָה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְיָ מִמְּקוֹמוֹ׃

לְאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתֵּנוּ׃ לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם זְמִירוֹת יֹאמֵרוּ וְתִשְׁבָּחוֹת יַשְׁמִיעוּ׃ כִּי הוּא לְבַדּוֹ פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת׃ עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת׃ בַּעַל מִלְחָמוֹת׃ זוֹרֵעַ צְדָקוֹת׃ מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת׃ בּוֹרֵא רְפוּאוֹת׃ נוֹרָא תְהִלּוֹת׃ אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת׃ הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית׃ כָּאָמוּר׃ לְעוֹשֵׂה אוֹרִים גְּדוֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ אוֹר חָדָשׁ עַל צִיּוֹן תָּאִיר׃ וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ מְהֵרָה לְאוֹרוֹ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת׃

אַהֲבָה רַבָּה אֲהַבְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ׃ חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ׃ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ׃ וַתְּלַמְּדֵם חֻקֵּי חַיִּים׃ כֵּן תְּחָנֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ׃ אָבִינוּ אָב הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם׃ רַחֵם עָלֵינוּ׃ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל׃ לִשְׁמוֹעַ לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד׃ לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם׃ אֶת כָּל־דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה׃ וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ׃ וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ׃ וְיַחֵד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ׃ וְלֹא נֵבוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד׃ כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ׃ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ׃ וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ׃ וְתוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת

עֵינָיו נְ גֹהוּ יְיַשִּׁירוּ חוֹזִים · יָהּ חֲכַם הָרָזִים ·
בָּ חוּר נָעִים כָּאֲרָזִים · זָךְ עוֹשֶׂה חֲזִיזִים :

לְחָיָו רֶ קַח מְגַדְּלוֹת בְּשָׂמִים · כַּ בִּיר מֵשִׁיב טְעָמִים ·
י וֹשֶׁר אֲמָרָיו נְעִימִים · הֶגְיוֹנָיו בֵּין מְחֻכָּמִים :

יָדָיו צֶ דֶק וּמִשְׁפָּט מְפֻלָּאִים · לִגְלִילֵי תַרְשִׁישׁ מְמֻלָּאִים ·
חֵ ילֵי צְבָאָיו נוֹרָאִים · חַתִּים וּמִפָּנָיו יְרֵאִים :

שׁוֹקָיו ק וֹמַת עַמּוּדֵי שֵׁשׁ · יְסוֹד עוֹלָם לְהִתְאַשֵּׁשׁ ·
בַּ שְּׁבִיעִי לְמַעְלָה מִשֵּׁשׁ · יָפֶה כִּסְאוֹ לְיַשֵּׁשׁ :

חִכּוֹ רֹ בֵי תוֹרוֹת וְחֻקִּים · יְהוּדוּ בַּתֵּבֵל וּבַשְּׁחָקִים ·
אַ דִּירֵי חַשְׁמַלֵּי בְרָקִים · עֹצֶם קָרְשָׁתוֹ מְפִיקִים :

אָנָה בָּ רוּךְ וּמְבֹרָךְ שְׁמוֹ · דּוֹרְשִׁים אֶרְאֶלֵּי מְרוֹמוֹ ·
וְזֶה אֶל זֶה קוֹרֵא נְאָמוֹ · אֹמֶר קָדוֹשׁ בְּשַׁלְּשָׁמוֹ :

ק"וק'
דּוֹדִי נ וֹתֵן לְעַמּוֹ עֹז · מִפִּימוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּמָעוֹז ·
אֲ נִי אֲחַזֵּק תְּהִלָּה וָעוֹז · נַעַם לְשֵׁם מִגְדַּל־עוֹז :

וְהַחַיּוֹת יְשׁוֹרֵרוּ · וּכְרֻבִים יְפָאֵרוּ · וּשְׂרָפִים יָרֹנּוּ · וְאֶרְאֶלִּים יְבָרֵכוּ · פְּנֵי כָל־חַיָּה וְאוֹפַן וּכְרוּב לְעֻמַּת שְׂרָפִים · לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים :

ברוך

המלאכים הם נוראים ואעפ"כ חתים וכו': חתים מפחדים: שוקיו זה עמודי ב"מ שהוא הדום רגליו שדומה לשוק עמודי שש נרמז לששה סדרי' שבה יסוד העולם. להתאשש להתחזק: בשביעי ברקיע שהו' למעלה משש שם לכסא הכבוד לישש להזקין פי' להיות עדי עד לאי יש: וכן הזקן נקרא ישיש לפי שעבר עליו הים זמן רב והוא מאותיות הכפל כמו יקלל קלל תפלה ופלל: וי"מ לישש ליסד כמו לאשישי קיר חרשת: עוז עיזוז: מפיקים מוציאים: מפימו של ישראל: אני אחזק וכו' דברי ש"צ לשם הקב"ה שהוא מחסה לצדיקים כמגדל עוז שנאמר מגדל עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב:

אֶת שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא: וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה· וְנוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה· לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת רוּחַ· בְּשָׂפָה בְרוּרָה וּבִנְעִימָה· קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה:

קָדוֹשׁ י קָדוֹשׁ יי צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

פאָלגענדר אופן איזט איין לאָב פיר גאָטט וועגן דער שאָפפונג דער וועלט אונד איבערליפערונג דער תורה; אויך דיא גנאַדע, וועלכע ער ישראל ערצייגט, אונד איהר געבעטט, אזָ וויא דאַזיעניגע דער ענגעל איהם אָנגענעהם איזט.

אס המחבר סתום בעמוד הימני שמעון בר יצחק בר אבון חזק.
ובעמוד השמאלי הקטן יזכה לחיי עד אמן.

דּוֹדִי שַׁלִּיט בְּכָל־מִפְעָל· הַכֹּל לְמַעֲנֵהוּ פָּעָל·
מֵרְבָבָה דָּגוּל וּמֹעַל· קָדוֹשׁ בְּמַטָּה וּבְמָעַל:

רֹאשׁוֹ עָטוּר פָּז כֶּתֶר· טָהוֹר צוֹפֶה כָל־סֵתֶר·
וּמַאֲזִין לְקוֹל עֶתֶר· נַעֲרָץ בִּשְׂפַת יֶתֶר:

עיניו

הפלק הזה העתקתי מדברי המפרש בה"ק.

דודי למענהו פעל לכבודו וכו' ומועל מעולה ומשובח: ראשו של הקב"ה: עתר תפלה: בשפת יתר פי' יותר הוא נערץ ממה שהבריות משבחין אותו בשפתות' שנאמר ומי ישמיע כל תהלתו: עניו רואות איך הנביאים: חוזים מישרים דרכם כנגדו כי הוא חכם היודע רזי וסתרי הלבבו' או עיניו של הקב"ה חוזים איך יישירו לבות בני אדם כנגדו: בחור על הים נגלה כבחור ובסיני כזקן: זך נקי. חוזים עננים:
לחיו במ"ת היו מגדלות גידול בשמים כדמפרש לעיל: טעמים טעמי תורה משיב לשואליו: בין פי' סודי הגיונו בטעמי תורה מבינים ת"ם: ידיו אלו הלוחות שכתובים באצבע אלהים. לגלילי תרשיש פי' כאבן תרשיש ושוהם אשר ממולאים במשבצות זהב ועש"ה ידיו גלילי זהב ממולאים בתרשיש. קיילי כנאיו הם המלאכים

לָאֵל אֲשֶׁר שָׁבַת מִכָּל־הַמַּעֲשִׂים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי נִתְעַלָּה
וְיָשַׁב עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ ׃ תִּפְאֶרֶת עָטָה לְיוֹם הַמְּנוּחָה ׳ עֹנֶג
קָרָא לְיוֹם הַשַּׁבָּת ׃ זֶה שֶׁבַח שֶׁל יוֹם הַשְּׁבִיעִי ׳ שֶׁבּוֹ שָׁבַת
אֵל מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ ׃ וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי מְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר מִזְמוֹר שִׁיר
לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהוֹדוֹת לַיְיָ ׃ לְפִיכָךְ יְפָאֲרוּ וִיבָרְכוּ לָאֵל
כָּל־יְצוּרָיו ׳ שֶׁבַח יְקָר וּגְדֻלָּה יִתְּנוּ לְאֵל מֶלֶךְ יוֹצֵר כֹּל ׳
הַמַּנְחִיל מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ ׃
שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִתְקַדַּשׁ ׳ וְזִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ יִתְפָּאַר בַּשָּׁמַיִם
מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת ׃ תִּתְבָּרֵךְ מוֹשִׁיעֵנוּ עַל שֶׁבַח
מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ ׳ וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה ׃

תִּתְבָּרֵךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגֹאֲלֵנוּ ׳ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים
יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ ׳ יוֹצֵר מְשָׁרְתִים
וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם ׳
וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹהִים
חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם ׃ כֻּלָּם אֲהוּבִים ׳ כֻּלָּם בְּרוּרִים ׳
כֻּלָּם גִּבּוֹרִים ׳ וְכֻלָּם עוֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה
רְצוֹן קוֹנָם ׳ וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה
וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים
וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים ׃

חזן הַכֹּל יוֹדוּךָ וְהַכֹּל יְשַׁבְּחוּךָ · וְהַכֹּל יֹאמְרוּ אֵין קָדוֹשׁ כַּיְיָ : קהל הַכֹּל יְרוֹמְמוּךָ סֶּלָה יוֹצֵר הַכֹּל · הָאֵל הַפּוֹתֵחַ בְּכָל־יוֹם דַּלְתוֹת שַׁעֲרֵי מִזְרָח : חזן וּבוֹקֵעַ חַלּוֹנֵי רָקִיעַ · מוֹצִיא חַמָּה מִמְּקוֹמָהּ וּלְבָנָה מִמְּכוֹן שִׁבְתָּהּ : קהל וּמֵאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ וּלְיוֹשְׁבָיו · שֶׁבָּרָא בְּמִדַּת רַחֲמִים : חזן הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים · וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית : קהל הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז · הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם : חזן אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ : ק׳ אֵין כְּעֶרְכְּךָ וְאֵין זוּלָתֶךָ · אֶפֶס בִּלְתֶּךָ וּמִי דוֹמֶה לָּךְ : ח׳ אֵין כְּעֶרְכְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה · וְאֵין זוּלָתְךָ מַלְכֵּנוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא : קהל אֶפֶס בִּלְתְּךָ גּוֹאֲלֵנוּ לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ · וְאֵין דּוֹמֶה לְּךָ מוֹשִׁיעֵנוּ לִתְחִיַּת הַמֵּתִים :

ק׳ אֵל אָדוֹן עַל כָּל־הַמַּעֲשִׂים · בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ בְּפִי כָּל־נְשָׁמָה :
ק׳ גָּדְלוֹ וְטוּבוֹ מָלֵא עוֹלָם · דַּעַת וּתְבוּנָה סוֹבְבִים אוֹתוֹ :
ק׳ הַמִּתְגָּאֶה עַל חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ · וְנֶהְדָּר בְּכָבוֹד עַל הַמֶּרְכָּבָה :
ק׳ זְכוּת וּמִישׁוֹר לִפְנֵי כִסְאוֹ · חֶסֶד וְרַחֲמִים לִפְנֵי כְבוֹדוֹ :
ק׳ טוֹבִים מְאוֹרוֹת שֶׁבָּרָא אֱלֹהֵינוּ · יְצָרָם בְּדַעַת בְּבִינָה וּבְהַשְׂכֵּל :
ק׳ כֹּחַ וּגְבוּרָה נָתַן בָּהֶם · לִהְיוֹת מוֹשְׁלִים בְּקֶרֶב תֵּבֵל :
ק׳ מְלֵאִים זִיו וּמְפִיקִים נֹגַהּ · נָאֶה זִיוָם בְּכָל־הָעוֹלָם :
ק׳ שְׂמֵחִים בְּצֵאתָם וְשָׂשִׂים בְּבוֹאָם · עוֹשִׂים בְּאֵימָה רְצוֹן קוֹנָם :
ק׳ פְּאֵר וְכָבוֹד נוֹתְנִים לִשְׁמוֹ · צָהֳלָה וְרִנָּה לְזֵכֶר מַלְכוּתוֹ :
ק׳ קָרָא לַשֶּׁמֶשׁ וַיִּזְרַח אוֹר · רָאָה וְהִתְקִין צוּרַת הַלְּבָנָה :
ק׳ שֶׁבַח נוֹתְנִים לוֹ כָּל־צְבָא מָרוֹם · תִּפְאֶרֶת וּגְדֻלָּה שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ :

לאל

עוּרִי צָפוֹן · וּבוֹאִי לְהַעֲלוֹת תְּמוֹרֶת ·
בָּאתִי לְגַנִּי · רְאוּת גֻּלַּת הַכּוֹתֶרֶת ·
אֲנִי יְשֵׁנָה · הַלֵּב עֵר בְּמִשְׁמֶרֶת ·
פָּשַׁטְתִּי · אֶדֶר כְּתֹנֶת מָשְׁזֶרֶת ·
דּוֹדִי · מוֹשִׁיעַ פְּלֵיטָה הַנִּשְׁאֶרֶת ·
קַמְתִּי · נִצּוּחַ קְדֻשָּׁתוֹ מְסַפֶּרֶת ·
פָּתַחְתִּי · סְגוּב תְּהִלָּתוֹ מְזַמֶּרֶת ·
מְצָאֻנִי · לִישְׁעוֹ מְקַוָּה וּמְסַבֶּרֶת ·
הִשְׁבַּעְתִּי · הֲמוֹן מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת ·
ס' מַה דּוֹדֵךְ · שְׁאָלוּנִי תָּמִיד מַחֲטֶבֶת וּמַאֲמֶרֶת :
נַעֲרָץ וְנִשְׂגָּב תִּכֵּן שְׁחָקִים בַּזֶּרֶת :
הַנַּעֲרָץ בְּשִׁלּוּשׁ קְדֻשָּׁה הַמְאֻשֶּׁרֶת :

הכל

תעודה התורה שהיא עדות לישראל. עורי צפון זו העולה שנשחטת בצפון. תמורת תימרות עשן. גולת הכותרת של יכין ובועז. אדר יקר תפארת של בגדי כהונה. דודי מושיע במ"ל גורם דודי אלא מושיע רמז לנחמיה הפחה. פליטה הנשארת כמש"כ שם ואשאלם על היהודים הפליטה אשר נשארו וכו'. קמתי וכו' כמש"כ שם ויקומו על עמדם וכו' ויקם על מעלה הלוים וכו'. קומו ברכו את ה' אלהיכם מן העולם עד העולם וכו'. פתחתי כמש"כ שם וכפתחו עמדו כל העם. סגוב ל' משגב וחוזק. השבעתי המון מלאכי השרת פרושו כתרגומו אשבעית לכון כביאיא וכו'. מלאוכי סנבלט וחבריו. לישעו מקוה כמש"כ שם את ה' הגדול והנורא זכורו והלחמו על אחיכם וכו'. ומסברת ל' שבר ותקוה. מחטבת תמיד אני מחשבת אמרי פי לעשות חטיבה אחת בעולם. ואומרת נערץ ונשגב שמו לבדו :

דודי

בעזינגען, אונד איאער פינדעט אהן אונז אין דער האפפנונג זיינער הילפע. איך בעשווארע אייך גאטטעסדיענער (מלכים), דאס איהר איך ניכט מעהר פראגן זאללעט: ווארום ווירד זא אפט אים טאגע, איהן (גאטט) בעזינגען אונד פרייזען? ער איזט אללמעכטיג אונד ערהאבען, דער דיא היממעל מיט זיינען וואורטן געמעססען האט; ער, אללמעכטיג דורך דיא דרייפאכע היליגקייט.

ק' שְׁנֵי שָׁדַיִךְ · בְּמַלְכוּת וּכְהֻנָּה מְכֻתֶּרֶת ·
עַד שֶׁיָּפוּחַ · רֶגֶשׁ הֲמֻלָּה עוֹבֶרֶת ·
כֻּלָּךְ יָפָה · יְפֵיפִית לִהְיוֹת גְּבֶרֶת ·
אִתִּי מִלְּבָנוֹן · צְעָדַי טוֹטֶפֶת מְקֻשֶּׁרֶת ·
לִבַּבְתִּנִי · חֹסֶן יְקָרַי מַזְכֶּרֶת ·
מַה יָּפוּ · קִשּׁוּטַיִךְ בְּעוֹז וְתִפְאֶרֶת ·
נֹפֶת · חִכֵּךְ הָרִים עוֹקֶרֶת ·
גַּן נָעוּל · זוֹרַעַת חֶסֶד וְקוֹצֶרֶת ·
שְׁלָחַיִךְ · קְבוּצֵי סִלְסוּל מַגְבֶּרֶת ·
נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם · בְּשׁוּמֵךְ בְּאַפִּי קְטֹרֶת ·
מַעְיַן גַּנִּים · תְּעוּדָה דוֹרֶשֶׁת וְגוֹמֶרֶת ·

עורי

בפרק במ"ל ובכ"י: שני שדיך משה ואהרן שזכו למלכות וכהונה. עד שיפוח ר' ברכי' אמר עד שארתיה היום כל"א באש עברתי אפיה עליך. ואז רגשת המולה גדולה של פועלי און עוברת כמש"כ בסוף מלאכי. צעדי לבי לי מצעדי גבר. טוטפת תפילי'. חוסן יקרי אוצרות של ס"ת. הרים עוקרת רמז להלכות שהם כהררי' התלוים בשערה. זורעת חסד עשה"כ בירמי' זרעו לכם לפי חסד וכו' ופי' כאן שהיו גדורים מן הערוה.
שלחייך כשנשתלחו ממצרים היו מגבירים קבוץ רב של סלסול ושבח לפני המקום ואמרו זה אלי ואנוהו. מעין גנים המתגבר והולך כך אני דורשת וגומרת.

תעודה

שניך ווען לוויטען דיינען נאהנען דיא געארדנעטען אונד רעכטען לעהרען דער איבערליעפערטען תורה אויסגעהען.
בחוט וויא איין פורפורפאדען זינד דיינע ליפפען געטאיקט, ווען זיא פאן דיעזען אכטיגען ווארטען רעדען.
במגדל אונד זא פעסט וויא דוד'ס טהורם זינד דיא העלדען (סנהדרין) דיא זיך מיט דיעזען וואפפען (תורה) אווגעבבען.
שני דיינע לוויא בריסטע (משה אונד אהרן) ווארדען מיט דער רעגירונג אונד דעם פריסטערטהום (כהונה) געקרענט. דאס געטטעס לארן וידער דיא באזען ענטברעננען אונד איבער זיא הערטשיראען ווירד, אוזרהן ווירסט דוא פאלקקאמען שאן נור בעהערטערין זיין. איין פריינד היפט דעם איבערבלייבזעל ישראל, דען ער איזט איבערוואונדען דורך איינע ערלאהלונג זיינער היליגקייט. איך פאנגע אן מיט שטארקע זיין לאב לו בעזינגען

ת בֵּן אֲרוֹן מִכְלוּלוֹ · לְחוֹרַת מִנְחוֹת בְּצִלּוֹ ·
תַּבְנִית כְּרוּבִים לְהַאֲהִילוֹ · אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ :
תְּעוּדָה נְתוּנָה בְּחֹסֶף · הֲמוֹן עָם בְּהִתְאַסֵּף ·
תֹּאַר סִפְרָה בְּכֹסֶף · עַמּוּדָיו עָשָׂה כֶּסֶף :

פָאלגענדער פיוט אעלדעט, דאס ישראל גאטט הולדיגען אונד איהן לום קאניג אויפגענאאאען, וויל זיא דיא תורה עאפפאנגען, אונד דאז משכן געבויט האבען; דאס אויך גאטט איהר אפפער איט בעווילליגונג אנגעהאע, דעסוועגן ער זיא איט דער רעגירונג אונד פריטערסטהוס (כהונה) בעטענקט האטטע, אונד דאס איהרע זינדען פערגורזאכעט האבען, דאס זיא איהרער בערויבט וואָרדען זינד.

סס המחבר. שמעון בר יצחק

חזן צְאֶינָה וּרְאֶינָה ק״ק שׁוּר בַּעֲטָרָה הַמְעֻטֶּרֶת :

חזן הִנָּךְ יָפָה ק״ק מוֹר וּלְבוֹנָה מְקֻטֶּרֶת :

חזן שִׁנַּיִךְ ק״ק עוֹרְכֵי טַעֲמֵי מַסּוֹרֶת :

חזן כְּחוּט הַשָּׁנִי ק״ק וְחֵק שִׂפְתוֹתַיִךְ מְדַבֶּרֶת :

חזן כְּמִגְדַּל דָּוִיד ק״ק נִשְׁקֵי הַגִּבּוֹרִים נֶאֱזֶרֶת :

שני

צאינה וראינה בנות ציון לשור ולראות בעטרה המעוטרת למלך שלמה. מור ולבונה ע״ש ענן הקטורת שהיה מתמר ועולה. שנייך ת״ח החותכים ההלכות ועורכים טעמי המסורת העשויה למשמרת. ותק זריזות וחזוק התורה. כאזרת בנשיקת הגבורים מיימינים ומשמאילים במלחמתה של תורה. נשקי כלי זיין והכ״ן בפרק

תכן דיא פערפאססונג דער בונדעסלאדע (ארון) וואר פראכטיג, דיא טאפפען לאגען אין דערען טאטטען, אונד קרובים בילדניססע בעדעקטען זיא, וויא אונטער איינער לויבע. דיא תורה ווארדע אפפענטליך געגעבען, אלז דאז פאלקסגעטיאאעל זיך פערזאאעלטע, איהר לעהרבוך (לוחות) האט ער איט געשאאק געלירעט, אונד דיא זיילען דעם משכן איט זילבר בעדעקט.

צאינה געהעט אונד בעטראכטעט דיא קראנע איט דערזעלבען ער (הקב״ה) אויוואונדען אייזט.

הנך ישראל דוא ביזט הערליך ווען דוא וויהריך אויפדאאפפען לאססעסט,

שני

רָ אוּ בָּחַרְתִּי בָּכֶם · אַל תְּנַחֲצוּ יְצִיאַתְכֶם ·
רָעוֹת בַּצִּיָּה עִתּוֹתֵיכֶם · הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם :
רָמָה קֶרֶן סְגֻלָּה · מִמִּדְבָּר יָצְאָה נִדְגָּלָה ·
רוֹזְנִים נוֹסְדוּ לְמַלְּלָה · מִי זֹאת עוֹלָה :
שְׁ כֵּן בָּאָדָם שְׁכִינָתוֹ · נִכְלְלָה מִצִּיּוֹן יִפְעָתוֹ ·
שָׁתֵת אֶבֶן שְׁתִיָּתוֹ · הִנֵּה מִטָּתוֹ :
שְׁלָמִים וְעוֹלוֹת לְקָרֵב · סֵדֶר בֹּקֶר וָעֶרֶב ·
שָׁת כֹּהֲנֵי לְהִתְקָרֵב · כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב :

תכן

ראו וכו' אל תנחצו אל תמהרו יציאתכם מן המדבר · רעות בציה עשה"כ בפ' שלח לך ובניכם יהיו רועים במדבר : רמה קרן סגולה ע"י הדגלים. וכשיצאה מן המדבר ליכנס לארץ רוזנים נוסדו יחד. למללה לדבר מי זאת עולה מן המדבר :

שכן באדם שכינתו רמז למשכן שילה כמש"כ בתהילים ע"ח. ואחר נכללה יפעתו בציון והוא עשה"כ בתהילי' נו"ן מציון מכלל יופי אלהי' הופיע. יפעתו ל' זהר ויופי כמו וחללו יפעתך דיחזקאל. שתת יסד · הנה מטתו זה בית עולמים שנקר' חדר המטות : שלמים וכו'. שת יסד וכוה. להתקרב לעבודה. אחוזי חרב בהלכות שנונות כחרב חדה :

תכן וכו' פי' כוה על מדת הארון ותבניתו : והתיו בחרק כמו ושמים בזרת תכן דישעי' וכן הוא במ"כ. תבנית כרובים האהילו כ"ג במ"כ ובכ"י וכמש"כ סוככים בכנפיהם על הכפורת. וזהו אפריון עשה לו חופת כתר לכבוד כמו שפי' רש"י ז"ל : תעודה התורה שהיא עדות לישראל. כתובה בחוסף שנתנה בגלוי ובפומבי. המון עם בהתאסף עשה"כ בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל וזהו לפני הר סיני. ע"כ תיאר וייפה את ספרה ר"ל ספר התורה בנוי נביופי ע"י עמודי כסף. וזהו עמודיו עשה כסף וכמבוא בפיוט יום ראשון :

כאינה

ראו זעהעט! שפראך ער, איך האבע אייך ערוואהלט, אונד בעשוואָרע אייך, דאס איהר אייערן אויסצוג ניכט איבעראיילען, זאָנדערן אייערע צייט נאך אין דער וויסטע פערברינגען זאָללעט. ער ערהאָב דיא אכטונג זיינעס אייגענטהיאמליכען פאָלקעס, אונטער פאהנען לאָגען זיא אין אָרדנונג אויס דער וויסטע, אלז דאן בעראטהשלאגטען זיך דיא פירסטען אונד שפראכען: ווער איזט דאז, דער דא היכויף ציהעט?

שכן אונטער דען מענשען ליעס ער זיינע גאָטטהייט רעזידירען, צוין פערהערליכטע ער דורך זיינען גלאנץ; אויף דעם פלאטצע אבן שתיה, אכטעטע ער זיין רוהעבעט אויף. ער בעפאהל פרידענס- אונד גאנצע-אָפפער דארצובריגען, אונד זעצטע דיא כהנים איין, אום נאך אָרדנונג, מאָרגענס אונד אבענדס צו אָפפערן, אללע וואַרען קריגסגעאיבטע.

תוכן

צ צִפִּיתִי עֹצֶב בִּי · וָתִיק רָחֹק מִקִּרְבִּי ·
צַגְתִּי לְבַקֵּשׁ אוֹהֲבִי · עַל מִשְׁכָּבִי :
צִיר עֲלוֹת בִּתְחִנָּה · בִּקֵּשׁ כִּפּוּר לְמִי מָנָה ·
צְעוֹק וְחַלּוֹת אָנָּא · אָקוּמָה נָּא :
ק קָשְׁרוּ לְוִיִּם קִשּׁוּרִים · יָפִי תֻּמִּים וְאוּרִים ·
קוֹמָם לְהַכּוֹת בּוֹעֲרִים · מְצָאוּנִי הַשֹּׁמְרִים :
קִבֵּל מָרוֹם תְּפִלָּתִי · מָחַל פֶּשַׁע חַטָּאתִי ·
קִרְבָתוֹ שָׁת בַּעֲדָתִי · כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי :

ראו

כדאי' שם סוף פ' ט"ו שאת זו בבל' וכו' ע"ש · אבל במ"כ גורס בשאת בשי"ן וכ"ג שם הפסוק בלי וי"ו וכן הוא בכ"י ופי' שנספחו בי פחד ופחת השאת והשבר. עד שיפוח עד שהכנים פיהם בליל של מלכיות כמובא למעלה :

צפיתי וכו' ראיתי כי דרך עוצב ומקולקל ופרוע. כי אז נפקחו עיני וידעתי שנתערטלתי ממצות לא יהיה לך. עוצב הנדי' בסג"ול במ"כ. והוא עשה"כ בתהילי' קל"ט וראה אם דרך עוצב בי וכמו שפי' רש"י שם. ותיק הקב"ה. רוחק נתרחק מהם כמש"כ ונשו הצללים ונתרגומו. וכתוב כי לא אעלה בקרבך. צגתי עמדתי. על משכבי כשהייתי נע ונד בל"ח שנים של טלטול כמו שפי' רש"י בשה"ש : ציר זה מרע"ה שהיה ציר נאמן לשולחו. עלות בתחינה כמש"כ ועתה אעלה אל ה' בקש כפור ע"ש אולי אכפרה חטאתכם. למי מנה לנכ"י ע"ש מי מנה עפר יעקב. צעוק וחלות אנא כמש"כ אנא חטא העם הזה וכו' :

קשרו וכו' פי' ע"י מעשה העגל נתלבשו הלוים בעדי עדים. קשורים תכשיטי' נאים כמו כלה קישוריה דישעי'. ומה הם הקישורים האורים והתומים. קומם וכו' ע"י שקמו להכות הבוערים בעם והרגו איש אחיו וכו'. וזהו מצאוני השומרים זה שבטו של לוי כדאי' בשה"ש רבה : קבל וכו' קרבתו שת בעדתי. כמש"כ ושכנתי בתוכם. כמעט שעברתי מיד אחרי שעברתי על מצותיו :

ראו

צפיתי אך: איך בעמערקטע דאס גאָטט איבער מיך צירנטע אונד דער פֿראָגטע איך פֿאָן איהר ענטפֿערנטע, זאָ שטעללטע איך מיך, אום איינן פֿריינד זאָ גאַר אויף איינער לאַגערשטאַטטע אַן צו בעטען. דער געזאַנדטע משה שטיג פֿלעהענטליך צו איהם הינויף, ער בעגעהרטע פֿערצייהען פֿיר דאַז אונדאַנקבאַרע פֿאָלק; ער שריע אונד באַט: לאַס איך דאָך ווידער אויפֿרעכט שטעהען!

קשרו דיא לויס וואורדען מיט דען פראַכטיגען אורים ותמים בעגליידעט וויל זיא זיך אויפֿשטעללטען, אום דיא אונזינניגען צו ערשלאַגען, דיעזע וואַכטער טראַפֿען מיך אַן. דער ערהאַבענע עמפֿפֿינג מיין געבעט, ער האַט מיינע פֿערברעכען אונד זינדען פֿערגעבען, אונד זיינע נאָהע איין מיינר געמיינדע שפירען לאַססען, זאָבאַלד איך פֿאָן מיינן איבעלטהאַטן צוריק קעהרטע.

באו

עֹז תּוּשִׁיָּה מִלְגַּלֵּעַ׃ סָבִיב הָגְבְּלוּ בַּצֵּלַע׃
עָמְדָה בְּמִישׁוֹר מִלְקַלֵּעַ׃ יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע:
עֲוִילִים הֻצְּעוּ חֲלָלִים׃ יוֹצִיאֵי עַקְרַבֵּי אֲמַלָּלִים׃
עוֹמְדִים לְזַנֵּב נֶחֱשָׁלִים׃ אֶחֱזוּ לָנוּ שֻׁעָלִים:
פְּרַשׂ עָנָן לְהַאֲהִילִי׃ מְגִיהַּ בְּלֵיל הֵילִי׃
פִּנּוּקִים שָׁלֹשׁ הֶאֱכִילִי׃ דּוֹדִי לִי:
פְּעֻלַּת שָׂכָר קָפוּחַ׃ טְפַלְתִּי כְּנֹאד נָפוּחַ׃
פִּלַּצְתִּי בִּשְׂאֵת וְסַפּוּחַ׃ עַד שֶׁיָּפוּחַ:

צפיתי

עוז תושיה רמז למ"ת. מלגלע שלא יגלו ויראו בכל ההר׃ והוא עפה"כ במשלי בכל תושיה יתגלע ופי' רש"י תגלה חרפתו. סביב הוגבלו כמש"כ והגבלת את העם סביב. בצלע בצידי ההר. במישור בתחתית ההר. מלקלע שלא יקולעו באבנים כמש"כ כי סקול יסקל וכו'. וזהו יונתי בחגוי הסלע כדברי ר"ע בשה"ש רבה וכתרגמו דהאי קרא: עוילים העמלקים בני עולה. הוצעו חללים הושלכו פגריהם. וכמש"כ ויחלוש יהושע את עמלק וכו'. יוציאי עקרבי בני אלופי אדום האמללים וקראם עקרבים ע"ש שיצאו לנשוך את ישראל כנחשים ועקרבים. וכן דרשו בשה"ש רבה אחזו לנו שועלים אלו עשו ודוכסיה. האמללים הנכרתים כי אומלל אני:

פרש ענן מבואר. מגיה מאיר. הילי אורי לי' בהילו נרו עלי ראשי דאיוב. פנוקים מעדנים לי' מפנק מנוער עבדו דמשלי. שלוש מן ושליו ובאר. האכילי האכילני: פעולת שכר קפוח לשעה קלה קפחתי מעשי וקפחתי שכר פעולתי של נעשה ונשמע. טפלתי נעשיתי טפל מבלי טעם כנוד נפוח שנתרוקן מן המשקה הטוב. פולצתי ונבעתי בשאת וספחת כדאי' בויקרא רבה פ' י"ז על עשרה דברים נגעים באים וכו' על ע"ז מנין מישראל שנאמר וירא משה את העם כי פרוע הוא שפרחה בהן צרעת ע"כ וכ"ל עוד שהוא רומז על שעבוד מלכיות כדאי'

עז אום ישראל דיא אמכטיגע אונד היילזאמע תורה צו ענטדעקקען, װאורדען זיא רינגסאום, דען בערג סיני בעגרענצעט זיא בלייבען אים טהאלע שטעהען דאמיט, זיא ניכט אין דיא טיפע געשלײדערט װערדען אכטען, װיא איינע טויבע צװישען פעלזענריטצען. דיא געװאלטהעטיגען עמלקים דיא פאן דען פערפלוכטען סקארפיאנען (קס) אבשטאמטען, װאורדען טאדט הערונטערגעשלײפט, אלז זיא אויפשטונדען, אום דיא טװאכען ישראל צו פערפאלגען; דיעזע פיכסע גריפען אונז טרעקליך אן.

פרש גאטט האט דיא װאלקענזײלע (עמוד הענן) צום צעלטע איר אויסגעשאנגען, אונד לייכטעטע איר בייא דונקלער נאכט; איין פריינד שפײזטע איך מיט דרייערלייא (מן, װאכטעלן אונד מיט דעם ברוננען) הערליכען נאהרונגן

צפיתי

בּ גרשה סאת שודדי · והגיע עת מועדי ·
נסעי נא והכבדי · ענה דודי :
נגדע עול ונשבר · באין מחסור דבר ·
נאמן רועה גבר · כי הנה הסתו עבר :
ש רי מופת נבראו · מליצי ישר נקראו ·
סוררים תמהו כראו · הנצנים נראו :
סבו עגלה הורגיה · עבותיה לקצץ ועוגיה ·
סוף להשבית סיגיה · התאנה חנטה פגיה :

נגרשה נתמלאה סאתם של מצרים במדה גדושה · נאמן רועה זה מרע"ה והקדים התואר למתואר להשלים אות נ"ון :
שרי מופת ע"ש ומשה ואהרן עשו את כל המופתים · מליצי יושר כביאי האמת · סוררים המצרים כמש"כ בתהילי' ס"ח אך סוררים שכנו צחיחה · תמהו השתוממו . כראו כאשר ראו . הנצנים משה ואהרן :
סבו עגלה הורגיה כ"ג במ"כ ונכון הוא ופי' כאלו מדבר עם עברה וזעם וצרה המשחיתים וההורגים שיסובבו בשווקים וברחובות בכל ארץ מצרים · עגלה ע"ש עגלה יפהפיה מצרים דירמי' · עבותיה לקצץ עשה"כ בתהילי' קכ"ט ה' צדיק קצץ עבות רשעים . ועוגיה כלי מחרשתם שחרשו בם על גבי וכמו שכתוב שם על גבי חרשו חורשים וכו' ועי' בערוך ערך גדד . סוף בים סוף השבת סיגיה והסמ"ך בחרק במ"צ ובכ"י והוא עשה"כ בתהילי' קי"ט סיגים השבת כל רשעי ארץ וכו' . התאנה זו יוכבד וכו' כמבואר :

ניעם איין פריינד זיינע שטיאאע הארען ; איינעם הירטען גלייך איבערטריטט ער האלע בערגע, אום זיינע ליעבע איר צו אייסערן, אונד דיא לייט, דיא ער איינעם אורפאטער אברהם בעשטיאאטע צו פערקירצען, אום איינעם שאערץ בהאלזאם צו פערשאפפען.
נגדשה דאז זינדענמאאס איינער אונטערדריקער וואר פאלל, דיא לייט איינער בעשטיאאונג וואר דא, אונד דאז דאן שפראך איין פריינד: לאסט אונז פארטציעהען אונד ווערדע פערעהערט. דאז יאך ווארד צערניכטעט אונד גאנצליך אבגעווארפען, דער טרייע הירט (משה) שטארקטע זיך, דען דער ווינטער וואר פאראיבער.
שרי דיא וואונדער צייגענדען הערען (משה אונד אהרן) ווארדען בעשאפפען, זיא ווארדען רעכטשאפפענע פירשפרעכער גענאננט, דיא גאטטלאזען מצרים ערשטוינטען אלז דיא שפראססען (משה ואהרן) זיכטבאר ווארדען. גאטט שפראך: ווארינגעט מצרים זאאט איהרען טאאגען, שניידעט איהרע זייל אונד אנקער (אבערהעררען) אב, אונד צערניכטעט ענדליך איהרע פאלקר, דען, דער פייגענבוים פינג אן היזפטקנאספען צו אפנען

כללני בעז מדרשות · בשבעים פנים נדרשות ·
כבודם חקור מלחשות · סמכוני באשישות :
ל א עזבני לנטשי · מגני ומרים ראשי ·
לודים מררו בקשי · שמאלו תחת לראשי :
לנחץ קץ ישעכם · צאת מאסר כבליכם ·
להמתין בא עתכם · השבעתי אתכם :
מ סבל עול רודי · ועדני צור פודי ·
ממהר ישע בעדי · קול דודי :
מקצר זמן אבי · תרת צרי למכאובי ·
מדלג מקפץ להאהיבי · דומה דודי לצבי :

נגדשה

דבר . וע"י הסבוב הזה נפלע חוב המרגלית יום לשנה : כשיין חוב פמו כי תשה ברעך . מגבית תואר לעדה העומדת לגבות את החוב : כללני לי כליל תפארת . בעוז ע"ש עוז לעמו יתן . מלחשות שלא לחשות מחקור אחר דרשות התורה שהם בשבעים פנים כמש"כ כבוד מלכים חקור דבר ומאן מלכי רבנן שנאמר בי מלכים ימלוכו . וזהו סמכוני באשישות מלאות מיינה של תורה כמש"כ שם ושתו ביין מסכתי כ"פ בה"ק :
לא עזבני במצרים . לודים מצרים . מררו בקושי כמש"כ וימררו את חייהם בעבודה קשה . בקושי הקו"ף בחו"לם כמשפט משקל פועי בהפסק שתאמר חולי עוני צורי קושי וכבר נקדתי כן בסדר התפלה בפיוט מעוז צור וכן . . . מצאתי במעגלי צדק : לנחץ למהר וכל הענין מבואר בפיוטי' הקודמי' :
מסבל וכו' ועדני ייעד אותי להיות לו לעם , זמן אבי ד' מאות שנה : להאהיבי לעוררני על אהבת אבות :

(זיינע פערטפרעלונג איט דען פארעלטערן ,) זיין דארלייהען האט ער אויפ־ געהאבען אונד בעלאהנט , ער זאאעלטע איך אין איין וואהנבארעס לאנד אונד בראכטע איך אין דען טעאפעל .
לא ער פערליעס אונד פערנאכלאסיגטע איך ניכט , ער וואר איין שילד אונד שילטע איין הויפט . מצרים אונטערדריקטע איך איט הארטע , אבער זיינע לינקע האנד אונטערלאהגטע איינען קאפף . ער שפראך : איך בע־ שווהרע אייך , דאס איהר אייערע היlפסלייט ניכט בעשלייניגען זאללעט , אום אונס אייערע געפאנגענשאפט הערויס לו געהען , זאנדערן דאס איהר געדולדיג ווארטען אאגעט , ביז דיא לייט קאאאט .
מסבל פאם שווערען יאכע איינער אונטערדריקער , האט איין פעל־ אונד ערלאזער איך לו דיר געלאנגען , אום שלייניגע היlפע איר לו לייסטען , ליעם

טֹרַח עוֹל סוֹבֶלֶת · וְלֹא נִכְזְבָה תּוֹחֶלֶת ·
טָמוּן וְסָפוּן מְנַצֶּלֶת · אֲנִי חֲבַצֶּלֶת :

יְ קַר נֶעֱרַב כְּנִיחוֹחִים · רַחַשׁ תַּחַן נֶאֱנָחִים ·
יְדָעָם בְּגֵיא כַּסְלוּחִים · כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים :
יוֹרְשֵׁי הַר לְמִצְעָר · הִכִּיר וְאָהַב מִנֹּעַר ·
יִחֲדוּהוּ זָקֵן וָנָעַר · כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר :

כּ לְכְּלַנִי בְּצִיָּה מְסֻבֶּבֶת · וְנִפְרַע נְשִׁיוֹן מַגְבֵּית ·
כִּנְסַנִי לְאֶרֶץ נוֹשֶׁבֶת · הֱבִיאַנִי אֶל בֵּית :

כללני

שהכהנים להוטים בברותים . תואר איתני חרוזים שהם חרוזים בשמות של איתני עולם ונקראים בני אברהם יצחק ויעקב . טבם זרועי מופזים לי ויפוזו זרועי ידיו דויקי וכמו שפי' רשי' שם . ופי' כאן ע"י קישוט ותקין זרוע כטויה שלי הם מופזים בזהב ובפז רב . זרועי העי"ן בפתח וכן מצוקי איתני . ולפי גירסת הסופרים צ"ל שהם סמוכים במקום הנפרד : טורח עול סובלת עד שנתקיים ואשבור מוטות עולכם . ולא נכזבה לא נפסקה תוחלתי מה' כמש"כ וישמעו כי פקד ה' אותם . ע"כ הייתי מצלת כל טמון וספון במצרים. אני חבצלת שהייתי חבויה בצל אל כדאי' במדרש :

יקר וכו' פי' רחשם ותחינתם של ישראל הנאנחים כמש"כ ויאנחו בני ישראל מן העבודה היה יקר בעיני ה' ונערב לו כריח עולה כמש"כ ותעל שועתם וכו'. ידעם כמש"כ שם וידע אלהי' . בגיא כסלוחים בארץ מצרים : יורשי הר למצער עפ"כ בנשי' למצער ירשו עם קדשך . ופה רמז על מתן הר סיני שירש הו במעט ימים כדאי' במדרש על כתפוח בעצי היער. הכיר ואהב כמש"כ ואהב את יעקב . יחדוהו זקן ונער בזה אלי ואנוהו . ובכל אשר דבר ה' נעשה . כתפוח וכו' כן רבון עלמא הוה משבח ביני מלאכיא בעידן דאתגלי על טורא דסיני וכו' כתרגומו דהאי קרא :

כלכלני כשהייתי מסובבת בארץ ציה וצלמות כמש"כ זה ארבעים וכו' לא חסרת

טאוק, אונד פראַכטיגער אַלז דיא קאָסטבאַרסטען אַראבאָנדער, דיא באַל· קען אונזרעם לעדערן-הויזעס.

יקר דעם ווירדיגען גאָטטע וואַר דאַז געבעט דער זייפֿצענדען ישראל אַנ· גענעהמער אַלז דיא אַנגענעהמסטען אָפּפער; אים טהאַלע מצרים האָט ער זיא וויססען לאַססען, דאַ ער זיא בעטראַכטע וויא איינע ראָזע צווישען דאָרנען ישראל וועלכע דען בערג ציון נור וועניגע צייט בעזאַססען, האָט ער פֿאָן איהרער יוגענד אַן געליעבט אונד אַנערקאַננט, יונג אונד אַלט האַבען איהן איינציג ערקלאָרט אונד איהן געטהאָלט, וויא איין אַפּפעלבוים אונטער דען וואַלד-שטרייכערן.

כלכלני אין דער וויסטע, דיא איך וואָרינגטע האָט ער איך געשפייזעט

זיינע

זַעַם עָצַר עֹפֶר · דְּפִי צַחַן כִּפֵּר ·
זִכְרוֹן כָּתוּב בַּסֵּפֶר · אֶשְׁכֹּל הַכֹּפֶר :
חוֹבֵשׁ חָשׁ וּתְרוּפָה · לְכַנְפֵי כֶסֶף נֶחְפָּה ·
חֵן וָחֶסֶד מֻרְעָפָה · הִנָּךְ יָפָה :
חַנּוּן מֵשִׂים פֶּה · בְּרֹגֶז רַחֵם מְצַפֶּה ·
חֵי סֵתֶר צוֹפֶה · הִנָּךְ יָפָה :
טִירַת מְצוּקֵי נְעֻזָּזִים · תֹּאַר אֵיתָנֵי חֲרוּזִים ·
טֶכֶס זְרוּעֵי מְפֻזָּזִים · קוֹרוֹת בָּתֵּינוּ אֲרָזִים :

טרח

כתנור ככמרו ועשה"כ ויגוף ה' את העם וכו'. לזמור כמש"כ וביום פקדי וכו'. ובכ"י גור' לסמור ופי' שהחטא סימר שערת בשרי. לזמור לכרות ל' כרמך לא תזמור, כרור המור תאר להקב"ה : זעם עצר כמש"כ ויגחם ה'. עופר תואר למרע"ה בשה"ש. דפי צחן חטאת עוון. ולזכרון זה כתוב בספר שה"ש. אשכול הכופר ר"ל השר המכפר.

חובש חש מהר לחבוש לנשברי לב על מעשה העגל. ולתת תרופה למכתם ע"י שקלי הכסף. וזהו לכנפי כסף. ובכ"י גור' לכנפי יונה נחפה והוא עשה"כ בתהילי' ס"ח כנפי יונה נחפה בכסף וכו'. חן וחסד מורעפה שהרעיף עליה טל של חן וחסד כמש"כ וחנותי את אחון. ואמר הנך יפה במעשה ובנשמע ובמעשה: אבות לחזק אותה בדברי רצוי וכמו שפי' רש"י בשה"ש: חנון משים פה כ"ל שרמז על הא דאית' בברכות דף לב א"ר אלעזר אמר לו הקב"ה למשה משה וכו' וכיון שאמר הרף ממני ואשמידם אמר משה דבר זה תלוי בי מיד עמד ונתחזק בתפילה. וזהו ברוגז רחם מצפה. חי סתר צופה וידע שהאספסוף הוא החוטא להעלות גילוליהם על לבם ולא אני ע"כ עברת על פשעי והשרית שכינתך בתוכי כמו שפי' רש"י ע"פ הנך יפה:

טירת מצוקי נעזזים פי' שהיו נעזזים ומחוזקים במלאכת המשכן שנתנה להם לכפר על מעשה העגל. והוא טירת מצוקי ארץ שהם צדיקי' יסודי עולם וכמו שאמרו במדרש קורות בתינו ארזים אלו צדיקים וכו'. רהטינו ברותים מקום

שהכהנים

אויסצורעטטען. דיעזעם טפראך דער חאלגיטיגע טאפפער. משה היעלט דען צארן אב, אונד גאטט פערגאב דיא אונרייניגקייט דער זינדען; צום אנדענקען טריעב ער אין דאז בוך איין, דאס ער איהנען זא אפט האז דאז וואכסטען דער קאמפפערוואורצעל פערציהען וויל.

חובש ער איילטע איהנען הייצאיטטעל צו פערטאפפען, אונד נאכדעם זיא (ישראל) דאז משכן מיט זילבערפלאטטען בעדעקטען, איבערהייפטע ער זיא מיט גנאדע אונד גונסט, אונד טפראך: דוא ביזט טאן.

טירה דער פאלאסט וואר מיט אכטיגען זיילען בעפעסטיגעט, דיא געשטאלט איינעס שטארקען טעמפעלס וואר וויא איינגערייהעטער פערלען-

טאוק

ה פֶּלֶא וָפֶלֶא הֶרְאֵיתִי · צֵאתִי לְיֶשַׁע רַעְיָתִי ·
הֲמוֹן לוּדָה הִתְעֵיתִי · לְסֻסָתִי :
הִקְשַׁרְתְּ יְפִי כְתָרִים · חֶמְדַּת נִצּוּל מִצְרַיִם ·
הֲקִימוֹתִי בְּרִית בְּתָרִים · נָאווּ לְחָיַיִךְ בַּתּוֹרִים :
ו אֵלַי קֵרַבְתִּיךְ בְּאַהַב · קוֹל הִשְׁמַעְתִּיךְ מִלַּהַב ·
וַתַּעְדִי עֲדִי מֻצְהָב · תּוֹרֵי זָהָב :
וְעַם בָּחַרְתִּי בוֹ · יָצָא שֶׁבֶר מִלִּבּוֹ ·
וְהֵמִיר כְּבוֹד מִשְׂגַּבּוֹ · עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ :
ז זַעַף אֶשָּׂא לִכְמוֹר · גַּעַל פֶּשַׁע לִשְׁמוֹר ·
זִמְרַת אוּלַת לִזְמוֹר · צְרוֹר הַמּוֹר :

זעף

הפלא וכו' המון לודה המון מצרים כמש"כ ומצרים ילד את לודים וכו': נצול ע"ש וינצלו את מצרים. לסוסתי מבואר למעלה: הקימותי ברית בתרים ואחרי כן יצאו ברכוש גדול:
ואלי קרבתיך כמש"כ ותקרבון ותעמדון תחת ההר. מלהב כמש"כ מתוך האש. עדי מוצהב כתרים של נעשה ונשמע כמבואר למעלה. תורי זהב ב' תורות: ועם וכו' והמיר כבוד הקב"ה שהוא משגבו בתבנית שור אוכל עשב. עד וכו' בעוד שהיתה השכינה שכונה על הר סיני:
זעף אשא דברי הקב"ה וכמו שהתפלל מרע"ה ועתה אם תשא חטאתם וכו'. זעף כנוי לעון. לכמור לרחם וכמש"כ וינחם ה'. נ"א זעף אשא דברי כנ"י והוא עפה"כ במיכה זעף ה' אשא כי חטאתי לו. לכמור לי עורנו

הפלא וואונדערטהאטען האבע איך דיך זעהען לאססען, אין גינג אויס, אום איינער געליעבטען צו העלפען, אונד דיא פאלקער דער מצריים האבע איך אויף איינעם פפערדע פערהיררעט. איך בין איט דען טאנען קראנען איט דען קאסטבארקייטען דער בייטע פאן מצרים אויגעבען ווארדען, איך בעטטאטיגע דען בונד, דען איך איט אברהם צווישען דען אפפערטיקן געמאכט האבע, אונד צירטע דיינע וואנגען איט פערלענרייהען.
ואלי איך האבע דיך אויס ליעבע איר גענאהערט, איינע שטיאמע האבע איך איטטען דער פלאאמע דיך הארען לאססען, אונד דיך איט קאסטבארען אונד גאלדנעם טאוקע געצירעט. דאס פאלק, דאס איך ערוואהלט האבע, האט אבר זיינן פערשטאנד פערלאהרן, אונד דיא עהרע זיינעם בעשיטצערס פערוועכסעלט, ביז דער קאניג זיך ווידער אויף זיינם טראנע געלייגט האטטע.
זעף איינען צארן פערוואנדעלטע איך אין ערבארמען, דיא אונווירדיגקייט דער זינדע בעמבאכטעטע איך, אום דיא נאררישטען גערדאנקע

אוים

ג דִּלַּנִי וְרוֹמְמַנִי לְתַאֲוָה· נִנְעַמְתִּי בְּשִׁמּוּר מִצְוָה·
גֶּדֶר בְּשׁוּמִי עַוָּה· שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה:
גַּפֵּי מְרוֹמֵי קֶרֶת· בָּרַדְתִּי מִהְיוֹת גְּבֶרֶת·
גֹּאֲלִי חַי אֲנִי מַזְכֶּרֶת· אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת:
ד בַּרְתִּי בְּפִי לִמְחוֹלְלַי· רִבְצוּ בְּצֹהַר לְהַשְׂכִּילִי·
דּוֹדִי פּוֹדִי וְגוֹאֲלִי· הַגִּידָה לִּי:
דַּרְכֵי הוֹרִים דְּעִי· יוֹנֶקֶת חֶמֶר מַטָּעִי·
דִּירַת מִשְׁכְּנוֹתָם תֵּדְעִי· אִם לֹא תֵדְעִי:

הפלא

גדלני כמ"ש בנים גדלתי ורוממתי. נגעמתי כאמר עלי מה יפית ומה נעמת. בשומי עוה כאשר העויתי את הישר לפרוץ גדר: גפי מרומי קרת לה"כ במשלי וכ"ל שהוא תאר לארץ ישראל. ברדתי כאשר ירדתי מגדולתי ואו"ה מונים אותי. אני מזכרת לפניה' ידעתי כי גואלי חי ע"כ אל תראוני וכו' כמו שפי' רשי' בשה"ש:

דברתי בפי כמש"כ הגידה לי וכמ"שפי' רשי' ז"ל. למחוללי לבוראי. רבצו בצוהר להשכילי כמש"כ איכה תרבין בצהרים. דרכי הורים וכו' תשובה לכנ"י וכמש"כ צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים ופי' רשי' התבונני בדרכי אבותיך הראשונים וכו' ע"ש. יונקת כנ"י היונקת יינה של תורה שהיא מטע ה' להתפאר:

דיא אין אונטער ליבע געזעגנעטען ישראל פלעהען דיך אן, זיא פערזאמעלן זיך צו איהרען אנפיהרערן, מיט גרעסטער ליעבע ברעכטע ער אונז אין זייגע ליאאער (ב"המד), זא ברינג אונז דאך ווידער צו דיר.

גדלני ער ערצאג אונד ערהאב איך צו זיינער לוסט (תורה), איך ווארד פערהערליכט דורך בעאבאכטונג זיינער געבאטע; איך בראך ווירקליך איהרען צוין איין, אונד בין דאדורך טוואר געוואָרדען, דענגאך בין איך ליעבליך. איך וואר אים טוטלע דער האכסטען אונד ערהאבנען שטאדט ירושלים, דא איך אבער פאן איינער הערטשאפט העהונטער פיעל, זא ערהיינערטע איך איך דאך היאאער איינעם לעבענדיגען ערלאזערס, נון, זעהעט איך ניכט זא פערעכטליך אן, וויל איך טוואָרצליך בין.

דברתי מיט איינעם אונדע בחט איך איינען טשפפר, איך קלוג צו אמכן, ווארום ער אין דיעזער איטטאגליכען זאננענהיטצע (גלות) רוהעט? איך שפראך: איין פריינד אונד ערלאזער, זאגע איר'ס דאך! ער ערווידערטע אבער: לערנע דען וועג דער ערסטען לעהרער (אבות) קעננען, זויגעט איינע הערליכע פפלאנצע (תורה) אוים, זוכעט איהרע (ת"ח) וואָהנונג אויף, ווען זיא דיר ניכט בעקאננט איזט.

הפלא

זוען שביעי, אדער אחרון של פסח אן שבת געפאללט, זא זאגט מאן דיא
פיוטים פאן שבת חול המועד ביז שמונה עשרה:

מיוסד ע"פ א"ב מרובע ובחתימת שם המחבר שמעון בר יצחק
יגדל בתורה ובמצות ובמעשים טובים אמן סלה.

אֲהוּבֶיךָ אֲהֵבוּךָ מֵישָׁרִים · שִׁירָתְךָ נוֹגְנִים וְשׁוֹרְרִים
אַחֲרֵימוֹ קִדְּמוּ שָׁרִים · שִׁיר הַשִּׁירִים:
אֱמוּנַת עִתֵּי חֻקּוֹת · מִפֶּה אֶל פֶּה נֶעְתָּקוֹת ·
אֲמָרוֹת חֵיךְ מַמְתִּיקוֹת · יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת:
בַּעֲשׂוֹתְךָ נוֹרָאוֹת לַהֲמוֹנֶךָ · עַזִּים נָסוּ מִפָּנֶיךָ ·
בָּאוֹרִים כִּבְּדוּךָ מְרַנְּנֶיךָ · לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ:
בְּרוּכֵי רַחַם מְשַׁחֲרֶיךָ · וְנוֹעֲדוּ לִקְרַאת דְּבָרֶיךָ ·
בְּאַהַב הֱבִיאָנִי חֲדָרֶיךָ · מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ:

גדלני

אהוביך רוב הפיוט הזה מבואר ע"י הפירושי' שעברו לפני עין הקורא ביום א' וביום ב' ע"כ אין להאריך בהם. אהוביך עה"כ במלאכי אהבתי אתכם אמר ה'· אהבוך מישרים פי' בשה"ש רבה לי' שריר וקים· שירתך נוגנים המלאכים ושוררים אחרי ישראל כדאי' בשמות רבה פ' כ"ג קדמו שרים אלו ישראל אחר נוגנים אלו המלאכים: אמונת עתי חקות עה"כ בישעי' והיה אמונת עתיך וכו' ודרשוהו רז"ל במס' שבת דף ל"ג על תורה שבע"פ וזהו שאמר מפה אל פה נעתקות· ובה"ק פי' עתי חוקות ע"ש שקובעי' עתים לתורה חוק ולא יעבור. אמרות וכו' ע"ש חכו ממתקים דשה"ש:

בעשותך נוראות לה"כ בישעי' ועל קריאת י"ם הוא מדבר שם. עזים מים עזים. באורים עה"כ בישעי' באורי' כבדו ה' וכו' ותרג' יונתן במיתי נהורין (של גאולה) לצדיקיא. וכמש"כ ויאר את הלילה ועל זה אמר דוד ה' אורי וישעי וכו': ברוכי רחם הברוכים מני רחם. וועדו נתועדו במ"ת כמש"כ ויוצא משה את העם לקראת האלהי' מן המחנה. דבריך גרסי' בס"מ הביאני המביא זה משה. חדריו זה סיני ואהל מועד: גדלני

אהוביך דיינע געליעבטען ליעבטען דיך אויס אויך רעכטער אורזאכע, זיא בעזינגען אונד פרייזען דיינע הערליכקייט, נאך איהנען בעפֿאהרטען דיא פֿאהרנעהמען זאנגער (מלאכים) ערהאבענע ליעדער; דיא וואהרהאפֿטען עוויגליכען געזעטצע (תורה) ווארדען פֿאן אונד צו אונד איבערליעפֿערט; איהרע לעהרע זינד איינעם גויאמן אננעהמליכער אלז דיא קאסטבארסטען שפייזען.

בעשותך אלז דוא דיינעם פֿאלקע וואונדער ערצייגטעסט, ליעפֿען דיא שטארקען וואססער (ים) פֿאר דיר צוריק, אין דען וויסטען טהאלערן (מדבר) פֿערעהרטען דיך דיינע לאברעדנער, דוא, דעססען גוטער נאמע איבער אלל, אנהר אלז דער געריך דער פֿיינסטען אהלע פֿערברייטעט איזט.

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר׃
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

אָמֵן׃ יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ

וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל־בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחָמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן׃

וועהרענד דער חזן ברכו זינגט זאגט קהל יתברך

בָּרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבֹרָךְ׃
קהל בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם׃ יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עוֹשֶׂה שָׁלוֹם׃ וּבוֹרֵא אֶת הַכֹּל׃
אוֹר עוֹלָם בְּאוֹצַר חַיִּים׃ אוֹרוֹת מֵאֹפֶל אָמַר וַיֶּהִי׃

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו וּשְׁמוֹ מְרוֹמַם עַל כָּל־בְּרָכָה וּתְהִלָּה׃ בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃

פאָלגענדער פיוט טטעללט איינען לאָבגעזאַנג פאָר, וואָמיט ישראל דען אללמאכטיגען גאָטט בעזינגען, דאַס ער זיך אונס מצרים ערלאָזעט, אונד מיט דער היילינגען תורה בעגינסטיגעט האַט.

אהובך

הָאֵל בְּתַעֲצֻמוֹת עֻזֶּךָ׃ הַגָּדוֹל בִּכְבוֹד שְׁמֶךָ׃

הַגִּבּוֹר

לָנֶצַח׃ וְהַנּוֹרָא בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ׃
הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא׃

שׁוֹכֵן עַד מָרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ׃ וְכָתוּב
רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיְיָ לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה׃

בְּפִי **יְ** שָׁרִים תִּתְהַלָּל׃

וּבְדִבְרֵי **צַ** דִּיקִים תִּתְבָּרַךְ׃

וּבִלְשׁוֹן **חֲ** סִידִים תִּתְרוֹמָם׃

וּבְקֶרֶב **קְ** דוֹשִׁים תִּתְקַדָּשׁ׃

וּבְמִקְהֲלוֹת רִבְבוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יִתְפָּאֵר שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר שֶׁכֵּן חוֹבַת כָּל־הַיְצוּרִים לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדֵּר לְבָרֵךְ לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס עַל כָּל־דִּבְרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן יִשַׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ׃

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ׃ כִּי לְךָ נָאֶה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וּשְׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עוֹז וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ אֵל חַי (חַי) הָעוֹלָמִים׃

מאמר שקל הקדש

ועתה אם יעלו כל חכמי ישראל לקמץ חטף בכף מאזנים יחד עם החולם אביו. לשקול בצדק ולהכריע אותו להברת או ע"י אות וי"ו מוצא הברתו. לא כל מלך רב ושליט יעלה אותו בכף שניה לשקול אותו עם קמץ גדול ולבטא אותו בהברת אָ כדי להכריע את כולם. אמור מעתה שכל המלות האלה שהן מתכונת הָהפעל דין טרם הָוערך. ופשעים הָועצמו. מָוחלפה השיטה לעולם תָוערץ. אמלאה חָחרבה. ערים מָחרבות. יָחרם כל רכושו. יָעמד חי. וכן כל סמוכי הרבוי ממשקל אֹהל וכנויו כמו אָהלי קדר. גָאלי הכהונה. והָוארנו יוגהר. מפני דָוחקו הם וכל דומיהם הבאים במקרא ובפיוטים שהקמץ בהן קמץ חטף כמו בחָדשו קָדשו כליל תָקטר שם מָשזר ודומיה'. רק שהוא משוך בגעי' בכל המלות האלה מפני ח"ק שנגדו כמש"כ למעלה וכמבואר באם למקרא מאמר ו' פ"ג. וזהו מה שרציתי לבאר לך במקום הזה:

ועתה אליכם אישים אקרא. דורשי לשוננו הקדושה והטהורה. במכתב ובמקרא גבירה מעוטרה ומאושרה. וקולי לבני אדם המשתופפים בסיפי ספירה. ומשתוקקים ליגיעתה כאש בוערה. ההופכים ומהפכים בזכות נקותה כעימותה וברורה. ושוקלים בפלס מלה ומלה לבניה וגזרה. עד יצאן כאור נוגה אורה. שימו לבבכם לדברי אלה. שימו אותם בכור בחינתכם. ובמצרף הכרעת רעיונכם הביאו. והיה אם ימצאו חן בעיניכם וישמח לבי במתנת חלקי. אתן הודאה על נחלת שפרה לי. על כל קוץ וקוץ תלי תלים של תהלות ברכות והודאות. ברוך אשר בחר בנו מכל עם. ובלשוננו מכל לשון. ולי נתן מהלך בין העומדים על שפת נהרי נחלי דבשה. לטעום מנופת צוף אמרי נעמה. כי עמה מקור חיים. ואור מתוק לעינים. מרפא לעצם ושקוי כמבועי מים. ע"כ אהגה בה בלי עצלתים. ערב ובקר וצהרים. כי היא חלקי בחיים. הלל לה':

דברי המגיה והמבאר **משה ישראל בידינגן**.

דף קמ"ט . ולהורות על חטף קמץ זה שמו חז"ל וי"ג שהיא המולדת לכל ההברות הגבוהות . בין שהן משוכות . בין שהן חטופות . וכנזכר לקמן :

כללו של דבר חלוקת התנועות היא על פנים שונים · רבו המערכות בם בספרי החכמים ז"ל בעלי הלשון ובעלי הקבלה ראשונים ואחרונים · ואולם עקר חלוקתן איננה אלא לשלש . האחת לתנועות רחבות והן קמץ ופתח והשנית לתנועות גבוהות והן חולם וקמץ חטף שרק גדול ושורק קטן · והשלישית לתנועות נמוכות והן חרק גדול וחרק קטן צרי וסגול · וכל אחת מן ג' כתות אלה יש לה אות אחת מן ג' אותיות א" ו" י" אמות הספור להכיגן בהברתן · האלף מגיעה לקמץ ופתח · והוי"ו מגיעה לחולם וק"ח ש"ג וש"ק · והיו"ד מגיעה לח"ג וח"ק צרי וסגול · וכלוה הה"א עם האלף (לפ"ד רבים) להורות על הברת אָ כמש"כ במכלול דף נ"א · וכן דעת רש"י במס' מכות דף ז' ובשאר מקומות בגמרא :

ע"כ על כל דברי החלוקה הזאת. נהגו כל הסופרים הקדמונים· מאז התחילו להעלות תורה שבע"פ על ספר. המשנה והגמרא המדרשים והאגדות ומפרשי דבריהם כמוהם . ואחריהם כל כותבי פ ר ד ס הקדמונים. ועמהם מיסדי הסליחות והפיוטים· לשום אותיות י ה ו א אפי' עם התנועות הקטנות ובמקומות שאי אפשר לשום אותם בספרים המנוקדים . ועשו כן בכל מקום שיש בו תקנה במקנת לקוראים ולנקדנים. להעבירם מדרך תועים ולהוליכם בארח מישור ובמעגלי צדק :

ותבין מן מוצא דבר · שקמץ האלי"ף של מלת אָהרן הבאה בדניאל · גם הוא קמץ חטף · כמו ואחרן לא איתי · לעם אחרן · ואחרן הב · ואחרן יקום · בכל אלה קמץ האלף נקרא בהברת או · ולא בהברת אָ · וראי' לדבר כי בכל מקום שבאה מלה זו בתרגום אונקלוס ויב"ע · תמצא וי"ו כתובה אחרי האלף · לאיש אחר לגבר אוחרן · בן אחר בר אוחרן · ביום אחר ביום אוחרן. כלי אחר מן אוהרן · ומנקדי התרגומים נקדו פעם אוחרן בחולם · ופעם אוחרן בשורק · (וכן עשו במלת אחרי הכתובה בדניאל דוק ותשכח :) והנה אם חכמו לבאת ידי שניהם · לא השכילו להסיר הוי"ו ולנקד אחרן כמו שהוא בדניאל · וממשקל זה כלהן לישראל ומחלן לשבטי ישורון :

ומעתה

לפניהם והרד"ק בראשם : נקרא מאחלפת בהברת אָ לא ליכתוב תלמודא וי"ו . והיה איפה מנהגו וי"ו לסימן בה הברת אָא . אלא ע"כ שאין לה קריאה אחרת כי אם מחלפת בקמץ חטף . כמו בתוך ערים מחרבות דיחזקאל ודומיה' המובאים למעלה . רק מפני שכתב התלמוד בהעדר הנקוד. שמו וי"ו אחרי המ"ם להורות על קריאתה האמתית שהיא בקמץ חטף שהברתו אֹו קָרָה :

הנך רואה בעיניך כי לא דבר רק הוא. מה שעשו החכמים מיסדי הפיוטים להוסיף וי"ו עם קמץ חטף ולכתוב לעולם תוערץ ודומי' לאין מספר . אשר אנחנו חשבנו אותם לקמץ גדול . כי למדו כן מדברי רבותינו ז"ל בעלי המשנה והגמרא המדרשים והאגדות כולם יעידון ויגידון לרשום הוי"ו עם האותיות הנקראות בקמץ חטף . כדברי הפייטנים ז"ל . וכאלו כולם מרועה אחד ניתנו . אמרו בגמרא מחזי כיוהרא תחת כיהרה. וקטיל בה זוהמא תחת זהמה על משקל טהרה צהלה ורנה . וכן אמרו אין הנכור נוטל בראוי כבמוחזק תחת מחזק . ואם החרים את כולם אינם מוחרמים תחת מחרמים ע"מ מאחזים דדה"י. מוכר עצמו מפני דוחקו תחת דחקו ע"מ אהלו . בכור אסור לשוחטו תחת לשחטו ע"מ לגאלו . כמו ואם לא יחפץ לגאלך דרות . ומאלה תקיש על שאר המלות שתמצא כן בדברי חז"ל כי רבים הם מאד :

ולא זו בלבד בנזר קל שהקמץ משוך בו כאלה שזכרתי . אלא אפי' בנזר כבד ר"ל בק"ח הבא עם שבנ"ח או ד"ח . גם שם נהגו להוסיף וי"ו לסימן ההברה כמו אי אפשר לאומרו . תן נקר לבוקרו . אסור לאוכלו . אם בא לשורפו . אלה ודומיה' בשנ"ח ובד"ח אמרו במשנה האומנין קורין בראש האילן . ונ"ל האמנין בק"ח כמש"כ בשה"ש מעשה ידי אמן . ויותר מהמה עוד נזהרו . לרשום הוי"ו אפי' ח"ק שיסודו שב"א . אמרו במשנה כל האוכלים אוכל אדם לרפואה. ואין לנקד כל האוכלים כמו האוכלים למעדנים דקיקות . הלא אתם האוכלים דזכרי'. כי אין האוכל אוכל את האוכל אלא את האבל הוא אוכל . וכמו שפי' רש"י בפ' מקץ ע"פ ויקבצו את כל אכל . והנה אכל הוא שם דבר ע"מ אהל חדש אשר ברבוים כאמר אהלים הדשים אכלים כמש"כ במכלול

פתח לפני ח"פ קמץ לפני ח"ק וסגול לפני ח"ס . וצריך שתדע עוד שלפעמים באה התנועה בסבת החטף . ולפעמים בא החטף בסבת התנועה . באה התנועה בסבת החטף כמו אֲגַם תאמר בתוספת אותיות השמוש וַאֲגַם בַּאֲגַם כַּאֲגַם לַאֲגַם מים . אמת באמת כאמת לאמת חסד ואמת . חלי וחלי בחלי כחלי כל ראש לחלי : והחטף הבא בסבת התנועה . כי תאמר בעתיד מבנין הקל כשפה"פ גרונית אחזק . ובהפעיל אחזיק . ובהפעל אחזק. הנך רואה שהחטף משתנה לפי הכרת התנועה הקודמת לו . כי נקוד האלף כן הוא גם בלי אות גרונית אפקוד אפקיד אפקד ודומיהם :

ועתה אם יעלה על דעתך להלוך נגד נחות לשוננו . ולדלות הברותיה הנלוזות . ולומר קמץ של משזר משחת המלך הקטר ק"ח . וכן קמץ של אזנו חדשו גרנו קדשו ק"ח . מפני שהוא בא כחו של חולם אזן חדש גרן קדש . וקמץ של פעלו אהלו זהרו צהרו קמץ רחב אעפ"י שהוא גם הוא בא כחו של חולם פעל אהל זהר צהר . וכן קמץ של מעמד החרב יעמד חי לעולם הערץ קמץ רחב אעפ"י שמשקלם משזר המלך החהל תקטר א"כ היה ראויה להיות אות הגרון שאחריהם בח"פ ולא בח"ק. וכי מה ענין קמץ גדול שהכרתו א רחבה . עם ח"ק שהכרתו או חטופה . אלא מחוורתא כדאמרינן שהקמץ בכל המלות האלה חטוף הוא . ונמשך בנגע' כדין כל תנועה שלפני החטפין . ואות הגרון שאחריו בח"ק כדי לזווג ההברות ולהשוותן כדרכן בכל מקום כמו שכתבתי למעלה בין ותדע :

ג משיטתן של חכמים שהיא צריכה לימוד בכל מקום . אתה הראית לדעת בתחילת המאמר הזה . כי המ"ם בבינוני מפעל באה לפעמים בשרק כמו משכב על מטתו . ולפעמים בק"ח כמו שש משזר . אבל כשפ"א הפעל גרונית אין לה נקוד אחר זולתי קמץ כמו ואין מעמר . וכן תאמר במשקלו מערץ מאחר מאכל מחרם מחזק מחזקת מחלף מחלפת וכ"כ , והנה אנחנו מצאנו בכולא תלמודא מוחלפה השיטה בוי"ו אחרי המ"ם יאמר פה הקורא בצדק . קריאת מלה זו מה תהא עליה . נקרא מוחלפת או מוחלפה או מחלפת אין זו קריאה בצדק . כי אם בשקר כי אין לנקד המ"ם זולתי בקמ"ץ כמו שכתבתי למעלה מטעם המקרא . וממעטם כל חכמי הלשון אשר הראב"ע לפניהם

הענש החפש החרט עוברים מבנין זה ע"מ אשר הפקד אתו · רק שהקמ"ץ משוך בגעי' מפני חטף קמץ שבצדו . וזה לא יוסיף ולא יגרע בהברת התנועה · כי גם שאר התנועות הקטנות יש להם להמשך בגעי' · ובפרט לפני החטפין כמו לא תערוץ מפניהם . כי אערוץ המון רבה ודומיהם רבבה כצמח השדה . ולמה יגרע קמץ חטף לבלתי המשך כשאר ת"ק · ומה בצע כי נחליף הברתו לקמץ רחב כדי למנוע ממנו משיכת הגעי' אין זה :

ב מן החטפין שהם נבראו שלשתם להרכיב הברת השב"א שבאותיות הגרון . ונראה שצרוף שב"א עם קמ"ץ שקראו חכמים חטף קמץ הוא צרוף שב"א עם קמץ חטף הנקרא בהברת או לא עם קמץ גדול · כי הוא דבר הלמד מענינו ומסופו ומתחלתו : מענינו . כי כמו שחטף פתח וחטף סגול מורכבים משבא ותנועה קטנה . כן חטף קמץ מורכב משבא ותנועה . אמור מעתה שצרוף שב"א עם קמ"ץ נקרא חטף קמ"ץ חטף · רק שקצרו חכמים בלשונם וקראוהו חטף קמץ סתם כדרכם בכל מקום : מסופו . כי סוף כל סוף הוא צריך לבטלה · אחרי שכבר ניתנה התמיכה לשבא בפתח שהוא הברת אַ . מה יתן ומה יוסיף לו צרופו של קמץ גדול · שהוא גם הוא הברת אַ . וא"ת להרכיב את האות בהרכבה יתרה ע"י ק"ג שהוא הברת אָ ארוכה · זו קשה מן הראשונה . כי עכ"פ נברא השבא לקצר ההברה (רק שבאותיות הגרון ניתן לו ארכה מעט ע"י צרוף ת"ק) · ואיך נאמר אנחנו שיצטרף עמו קמ"ץ גדול שהברתו היא הרחבה שבכל התנועות . והלא אין לך עקשות גדולה מזו · ומה נשתנה ק"ג משאר התנועות הגדולות לעמוד לשרת לפני השבא לתמכו ולסעדו כאחד העבדים גם זאת לא תהיה : מתחלתו . כי תחלת חטף קמץ ועקר יסודו הוא ממשפחתו ומבית אביו החולם שהוא הברת או לא מקמץ גדול שהוא הברת אָ . כי תאמר ד"מ והסיר ה' ממך כל חֹלִי בחולם · ובלי הפסק גם כל חֳלִי בחטף קמץ. לאם עֹנִי בחולם. ראה עָנְיִי בח"ק. וכן תאמר תחת צִפֳּרִים מן צִפּוֹר שתי צִפֳּרִים · ותחת שִׁבֳּלִים מן שִׁבֹּלֶת שבע שִׁבֳּלִים וכן כל דומיהם · הנה ערכתי לפניך ג' טענות שכל אחת לבדה מספקת להכריע שהקמץ המצורף עם השבא הוא קמץ חטף ולא קמץ גדול :

וכבר ידעת שהאותיות שלפני החטפין נקודות בתנועה שהיא מעין החטפין .

פתח

חכמי חרשי השיר והפיוט לעמקי שפה וכבדי לשון ׃ וכאלו לא ידעו צורתו דקרא. ואפי׳ הקריאה העברית לא ידעו לפי דעתו ׃ כי הלא דבר הוא שאפי׳ תינוקות של ב״ר יודעין אותו שאחרי הקמ״ץ תמשך אל״ף ולא וי״ו ׃ והיה להם לכתוב תאערץ. האערד ׃ וכן כל המלות שהזכרתי למעלה ושלא הזכרתי ׃ בכולם היה להם לכתוב אל״ף להורות על הברת א ולא וי״ו המורה על הברת או ואו : או שיהיה קוצן בנטיעת מסמרי המסורת ויאמר אך שקר נחלו אבותינו ואשר הנחילו לנו שאחרי הקמץ תמשך אל״ף ׃ ועינינו הרואות בכל הספרים כתובי.יד יד חכמים מחכמים ויד סופרים מובהקים מלות למאות ולאלפים שכתוב בהם וי״ו במקום קמ״ץ :

אך אם את הדבר הזה תעשה לבטא קמ״ץ של יָעֲמֹד חי ושל לעולם תָעֲרֹץ וכל דומיהם בהברת או קנרה שהיא קמ״ץ חטף ׃ ויכולת עמוד עם הקבלה האומרת שאחרי קמ״ץ תמשך אל״ף ר״ל קמץ גדול שהברתו א ולא אחרי קמץ חטף שהברתו או. וגם רבותינו הפייטנים ז״ל על מקומם יבואו בשלום ׃ כי הם ז״ל לא סמכו הוי״ו רק עם קמץ חטף שהברתו או ולא עם קמ״ץ גדול שהברתו א דוק ותמצא הכל שריר וקיים ׃ אין פרץ ואין יוצא :

ודע כי כאשר עלה הענין הזה במחשבת עיוני בע״ה ׃ העליתי אותו על ספר אם למקרא שחברתי על אופני קריאת לשוננו העברית לכל הברותיה כפי מה שקבלנו מחכמי הלשון הקדמונים ז״ל ׃ ואמרתי שם במאמר ו׳ פ׳ ג׳ אהלה ׃ אהליבה - אהליבמה ׃ אהלי קדר ׃ קמ״ץ האל״ף שבמלות האלה ודומיהם הוא קמץ חטף ׃ וראיתי כי רבים וכן שלמים תמהו על החפץ. וגם התפלאו כי על שהסיבותי קמ״ץ מסוך בגעי׳ לקמץ חטף. ע״כ הנני מוסיף לך ראיות ועדים נאמנים ׃ יתבררו הדברים ויצרפו ויתלבנו עד יצא כנגה משפטם. ואלה הם עדי ׃

א ממשקל המלות עצמן כי אהלי קדר הוא על משקל קדשי בני ישראל סמוכי ׳רבוי מן אהל קדש ׃ וכמו שחולם של קדש משתנה לקמ״ץ חטף במלת קדשי כן חולם של אהל משתנה לקמץ חטף במלת אהלי אהלי אהלו אהלה וכן כל דומיהם הבאים במשקלם.

וכן כל הקמצ״ים המובאי׳ למעלה. בעקר יסוד משקלם הם חטופים יעמד יחרם תערץ תעדה עתידי ההפעל על משקל אפקד תפקד כליל תקטר ׃ הערך

מעט. אם הוחרט נ"ל הֶחרֵט. וסוטן יוחפר נ"ל יֻחפַר. ביוצר ליום ב' המתחיל מלך אמון. כנואמו נ"ל כְּנֹאמוֹ. בפיוט אמרתך צרופה · שועשע כהיום. נ"ל שֻׁעֲשַׁע כמבואר למעלה. בפיוט תמים פעלך. לנגדך יופקד נ"ל יֻפְקַד כמו אשר הָפְקַד אתו. בפיוט שולחתי במלאכות. ואורחותיך לתמוד. נ"ל וְאָרְחוֹתֶיךָ. וכ"כ בסילוק שם. כי יסורו מאורחותיך בוי"ו ונ"ל ככ"ל. ועוד שם והוחשב לו במקום וְהֶחְשַׁב. בסליחה לכ"כ תחילתה סלח נא. ותנחם כנואמיך נ"ל כְּנֹאֲמֶךָ. ואחרת תחילתה תומת נוריס. ופשעים הועצמו נ"ל הֻעֲצְמוּ. ביוצר לי"כ תחילתו אז בי"כ. והוארנו נ"ל וְהָאֳרַנוּ. בפיוט אמנת עשור. הוחרדה נ"ל הָחֳרְדָה ובה"מ הֶחֱרְדָה. בסדר קדושה תואסף עם רוח נ"ל תֵּאָסֵף. בסדר עבודה והועדר סליחה נ"ל וְהֶעְדַּר· הן אלה המלות סימנו הפייטנים ז"ל בוי"ו. כאשר תמצא בדפוסים החשובים של פרופם. ואעפ"כ הן נקראות בקמ"ץ. ואין להן נקוד אחר זולתו· כנודע לבקיאים במלאכת הנקוד. וכמ"ש הרד"ק עצמו במכלול דף ע"א ודף ע"ד. וכל שרי הנקוד אתו עמו פה אחד· שאין שר"ק בא בשם מִפְעָל. ולא בה"א הִפְעַל. או באותיות א"י"ת"ן שלו אם הפ"א גרונית. רק הקמץ לבדו:

ואם ימעטו בעיניך כל המשלים האלה שזכרתי. אוסיפה לך כהנה וכהנה. לך ושוט על פני כל הפיוטים כולם מראשית השנה ועד אחרית השנה · ותמצאם אלף פעמים ככה שהוטל בהם הוי"ו לסמן ההברה וקריאת המלה בקמ"ץ. מלבד מה שהסירו כבר הנקדנים המובהקים. ומלבד מה שהגיהו המגיהים המבינים כפי רוח מבינתם שהבינו במקרא. וכאשר מצאתי באמת במחזור כתב יד בלתי מנוקד כפלי כפלים מאלה. וכך רב מהם באים במקרא בפירוש בקמ"ץ. ואעפ"כ סמנו אותם הם ז"ל בוי"ו ונלאיתי להעתיקם מפני רבוים:

ועתה מי זה יעצור כח לעמוד לפני כל חיל המון החכמים המשוררים האלה. ולומר שקמ"ץ של לעולם תָּעֲרֹץ · דין טרם הָעֲרֹךְ וְאָרְחוֹתֶיךָ לתמוד. וְהָאֳרַנוּ יוהר · הם וכל דומיהם הבאים בפיוטים · וכן קמ"ץ של יָעֳמַד חי יָחֳרַם כל רכושו · לאשר בָּאָהֳלוֹ · תמים פָּעֳלוֹ · הם וכל דומיהם הבאים במקרא הוא קמץ רחב שהברתו א · אין מנוס לו להמלט מהיות נעקש הַדְּרָכִים · עובר הוא על קפידת גומן של שני פתחים גדולים ועל כרחו יפול בפחת · אם שישים לכל

ומעתה נתברר לפניך טעם הויו שבמלת תערץ. חשש הפייטן או הכותב על ספר מפיו. פן יבולע לקורא לקרוא בחפזי. לעולם תַּעֲרִץ ל׳ לא תערץ מפניהם. ויבאו לידי חרוף וגדוף ע״י העדר הנקוד. ע״כ הוסיף וי״ו אחרי התי״ו להורות שאין קריאתה בפתח. כי אם בק״ח תולדות החולם המסומנה בוי״ו. וכקריאת יַעֲמֹד חַי יַחֲרִם כל רכושו ושאר הדוגמאות שהזכרתי למעלה. רק שהיה להם למנקדים ולמגיהים לפקוח עיני העברים. בשום שכל בתבונת המקרא. והיה להם להסיר האותיות היתרות בחבור הנקוד. וכאשר עשה הסופר המובהק בכ״י משנת רל״ז שהזכרתי למעלה בתחלת המאמר:

והנה זה בא ללמד לכל סופר נאמן או מדפיס ומגיה. שצריך להסיר הוי״ו ממלת תערץ ולנקד התי״ו בקמץ. ונמצא למדים עוד שני דברים ואתה תשית לבך לדעתם. (א) שהקמץ הזה שתחת התי״ו הוא קמץ חטף. (ב) שתתחבר מתיגה קלה עם קמץ חטף בכל מקום שיתכן כמו עם שאר תנועות קטנות: שהקמ״ץ ק״ח מוכרע מכח הוי״ו שהוסיף הפייטן מחבר סדר הקדושה לסמן בה הברת אָ הקטנה. ואלו היה קמץ גדול היה לו לסמנה באל״ף המורה על הברת אַ ולכתוב תאערץ: ושתתחבר מתיגה קלה עם ק״ח. מוכרע ממלת יעמד חי. יחרם כל רכושו. כי החליתי. אמלאה החרבה. וכן דומיהם הנזכרים למעלה ושלא נזכרים כולם משוכים במתיגה כדין כל תנועה שלפני החטפין כמו כי אערוץ המון רבה דאיוב. לא תערוץ מפניהם. וכן לעולם תערץ דעניגא וכל דומיהם חוקה אחת ומשפט אחד להם להמשך במתיגה קלה:

ואם תאמר איך נוכיח מכאן כלל זולת כלל ממלה אחת פיוטית. ומי זה יערב לבו לגשת להכריע בהברת תנועה. במקום שיש לתלות בשנוי דעות הסופרים. ואולי מקרה קרה למלה זו ונפלה בה וי״ו בהזדמן: דע כי לא מלה זו בלבד תעלה ההכרעה בידך. כי אם מכלל גדול וסך עצום ממלות כיוצא בה. תמצא בפיוט של ר״ה המתחיל אף אורח משפטיך. דין טרם הוערך בוי״ו במקום הֻעֲרַךְ. עבר כהוחפש. נ״ל כְּהֻחֲפַּשׂ ע״מ הָהְפַּךְ עלי בלהות. אם הועתעו. נ״ל הָעְתְּעוּ כמו ועל ברכים תְּשָׁעֳשָׁעוּ. התפקדו וְכִלְכְּלוּ בסדר קדושה בפיוט ועמך תלואים. עד עשור יואחד נ״ל יְאֻחַד. בפיוט אנסיכה. עד הומלך נ״ל הָמְלַךְ כמו שהוא בדניאל. בפיוט זכר תחלת כל

עליהם . במלות שיש להסתפק בקריאתם . ושמו אותם אותות אפי' עם התנועות הקטנות . כי סמכו על הנקדנים הבאים אחריהם . שיסירו האותיות היתרות בשומם הנקוד בשום שכל . ואם רצו לכתוב ד"מ דִבֵּר בהעדר הנקוד כתבו דיבר ביו"ד . והיה זה כדי שלא יטעה הקורא בחפזו · לקרוא בהשקפה ראשונה דָבָר או דַבֵּר או דֶבֶר או דוֹבֵר ודומיהם . וכן יעשו בכל מקום שתהיה התוספת רחוקה מן המכשול וקרובה אל התקון :

ואחר באו הפיוטים אל תחת יד הנקדנים . לתקן אותם לפני המון העם · בקשוטי התנועות הגדולות והקטנות . השבאים והחטפים . הדגשים הקלים והכבדים . וכל סמני ההברות למיניה' . ויש מן הנקדנים האלה שהיו מן הנוקדים אשר נתקועה . חכמים מחוכמים לישב דבר דבור על אופניו . והם הבקיאים בדרכי הלשון ותהלוכותיה . יודעי בינה לעטים . לחרוט בחרט אנוש . ולכתוב על הלוחות באר היטיב . מלה ומלה על פי משקלה הקצוב לה בשקל הקדש :

ויש מהם שכל לחם בידם יבש היה ניקודים . לא ידעו משפט הלשון ונתיבותיה . משקל מלה ומלה לתכונותיה . המה היו בעוכרי השירים המפוארים . הפשיטו אורם מעליהם והלבישו אותם שמלות בלות ומטולאות . הוסיפו וגרעו . החליפו ושנו כפי העולה על רוחם . חוקות חלוקי הגזרים לארץ הגיעו . וכל חלקה טובה הכאיבו בנקודותיהם . תמצא ד"מ בפיוט את חיל של ר"ה . יום פְּקוּדָה בש"ג ובמקרא באו ימי הַפְּקֻדָּה בש"ק ורב החלוק שביניה' כנוכח למבין . ברך לִיקוּדָה בח"ג והוא ל' מוקד . במקום לִקֻדָּה בח"ג ל' כפיפת קדקוד . וכמו שכתבתי שם . בפלוס יוֹשְׁפָּט בש"ג לפני כ"כ וצ"ל יִשְׁפָּט בש"ק . וכן פּוּלְּצוּ פרקיה צ"ל פֻּלְּצוּ . ובאופן שם עמותם בל תִּיבֶן בח"ג כאלו הוא מנחי הפ"א וצ"ל בלי יו"ד כמו וַתִּבֶן לו בלבה דשמואל : בפיוט אור ישע מוכשרים תחת מֻכשרים וכן צ"ל שם מְחַרְחֶרֶת . בְּפִפְתִּי . מֻצְהָב . זֵיף חֲהֲנָה . לְמוּשְׁבָם . הֵרֶץ . כִּרְכְבִי . נְעַמּוּ . הנה לך סך של מלות במעט מזער מן הפיוטים · שנעלמה תכונת תבניתם מעיני הנקדנים . ואם אמרתי לספרה כמו מחול ימים ירבון . מלבד מה שנתברר ונתלבן כבר ע"י המגיהים המובהקים של דפוס פרופס ושאר הדפוסים הנאמנים :

ע"כ החושב לנקד בהפעל עתיד מגזרת השלמים הוערץ מפני שמצא בעבר שנל"ה העלה. אינו אלא טועה בשקול דעתו. כי כל זה בכלל מה שאמרו חכמים האי מאן דלא צלותיה בעא למפרשא מלוי כדקא יאות. ר"ל על משקלם אשר יאות להם על פי תכונתם העצמית. ומוסד מוסד הוא מכל חכמי חרשי הלשון ושרי הנקוד. להרחיק הזרות מסדר התפלה הרחק מאד. ולא לתקן את המלות רק על פי דרכם הנהוג ברוב והמבורר. ואתה אם תעלה על רוחך ד"מ ליסד בדברי שירות ותשבחות לאמר. אשר העלה אותנו ממצרים בצרי הה"א. מפני שכתוב בחבקוק כולו בחכה העלה אין זה אלא דרך הפכפך וזר. כי המשקל המבורר הוא העלה דוד איש וביתו. ובירמי' אשר העלה את בני ישראל:
ולא זו בלבד במלת העלה שנמצא משקלה המבורר במקרא בפירוש. אלא אפי' במלה שלא נמצא משקלה המבורר בפרוש. רק שידענוהו מכח שמוש הלשון ותהלוכותיה. אין להשתמש בה ע"ד זר אפי' אם נמצא כן במקרא. כי הנה אנחנו אומרי' בכל יום בברכת הגאולה וידידים העברת בסגו"ל הה"א והעי"ן בח"פ. וביהושע כתוב למה העברת העביר את העם הזה. בצרי הה"א והעי"ן בח"פ. ואלו העברת בסגו"ל וח"ס לא מצאנו במקרא כלל. אבל ראתה עין חכמתם של קדמונינו ז"ל שאין זה משקל מבורר לומר העברת בצר"י וח"פ. כי אם בסגו"ל וח"ס על משקל את ה' האמרת. העברתי מעליך עונך ודומיהם למאות ולאלפים. וכן הוא במלת תערץ שלפנינו שאין לבטא אותה רק כפי משקלה המבורר כמו יעמד חי כליל תקטר ודומיהם שהזכרתי למעלה וכל המשנה ידו על התחתונה:

וכי תשאלך נפשך לאמר. א"כ איפא שקריאת התי"ו של תערץ בקמץ. למה שמו הפייטנים וי"ו אחריה וכתבו תוערץ. וכי מה ענין לוי"ו המורה על הברת או ואו עם הקמ"ץ שהוא מורה על הברת א ארוכה. לכן תדע ובחנת את דרך הפיוטים תחלה מאז נכתבו על ספר. ויתברר לך הענין על מכונו ותקונו. וזה לך האות כי הם המשוררים הפייטנים ז"ל כתבו דברי שירות ותשבחות שחברו על ספר בלי נקוד. ומפני העדר הנקוד בשיריהם. הוצרכו להרבות בתוספות של אותיות יהו"א שהם אותיות המשך. לסמן ההברות ולהורות

עליהם

ובמחזור דפוס סביוניטה עם מעגלי צדק נקד בפ' שקלים ובפ' זכור הארץ הקדש. ובפ' פרה ובפ' החודש נקד הארץ הקדש. אבל בקרובץ של שבועות חזר לנוסח הראשון. ונראה שהמדפים הזה ייחל לקיים דבר הגהתו. ולהעמיד הנוסח על מכונו. על פי ב' מגיהים שלא נתנבאו בסגנון אחד. זה אומר בכה וזה אומר בכה. אבל לא עלתה בידו. כי אין ההלכה לא כדברי זה ולא כדברי זה:

אמנם במחזור כתב יד מעכת רל"ו כתוב ג"כ תוערץ בוי"ו. אבל המנקד הבא אחרי הסופר מחק את הוי"ו ונקד תערץ. ולזה שומעין שאמר כהלכה. והוא גריס ודייק כאשר קבל מפי רבותיו המובהקים. וכ"כ הרד"ק במכלול דף ע"ד וז"ל.. והעבר (ר"ל מבנין הפעל) אם פ"א הפעל אות גרונית וכו' העמד העמדת אמלאה החרבה. וכן הבינוני (ר"ל העמד אם נרצה להשתמש בו אעפ"י שלא מצאנוהו) וס'א'י'ת'ן (ר"ל העתיד) אעמד יעמד חי. יחרם כל רכושו ע"כ:

הנך רואה בעיניך הליך ה'א'י'ת'ן מבנין הפעל בפ"א הפעל גרונית. אערץ הערץ יערץ וכו'. זה הכלל כל בנין הפעל מגזרת השלמים. ובן הפעול מבנין הפעיל יש להם ב' משקלים. האחד בשרק קטן. כמו משכב על מטתו. כל ראש מקרח. והאחד בקמץ חטף כמו שם משזר. וזובח משחת. אבל אם פ"א הפעל גרונית הם תמיד בק"ח כמו מאחזים דדה"י. ואין מעמד דתהלי' ס"ט. כי החליתי דמלכים. אמלאה החרבת דיחזקאל. ההרב בחרבו דמלכים. ותחהל לא חתלת דיחזקאל. ההפך עלי בלהות דאיוב. כל חרם אשר יחרם דפ' בחקותי. הם וכל דומיהם בקמץ חטף ואין גם אחד מהם בשורק לא בש"ג ולא בש"ק:

רק שבשרש עלה מצאנו ג' מלות מבנין הפעל מפריזות על מדתן. ואלה הן העלה על המזבח דשופטים. העלה על ספר דדה"י. גלתה העלתה דנחום. אלה המלות שלשתן יצאו ממנהג חברותיה' לבוא בחולם במקום ק"ח. ע"כ אין למדין מהן להקיש עליה' אפי' מזמן לזמן בגזרה אחת. ומכ"ש מגזרה לגזרה. כי אין למו בם אלא חדושם. וק"ו שאין להשתמש בהם לתקן מלות אחרות על פיהם בסדר התפלה. במקום שצריכים אנחנו לעזוב דרכי הזרות והעוברות על חוק הלשון. ולרדוף אחר המבורר והנהוג בכתבי הקדש:

ע"כ

שקל הקדש ומאזני צדק· שוקל וסופר ומונה ומחזיק בדק· למלות יפות תאר ומונדות כקוץ וחדק· חיפש בחפש וחוקר ובודק· רודף משיג ומדביק צדק צדק· לזכותן ולצחצחן שקליהן להצדק· אך למתרפים ממלאכת הוא רופס ומדק· כי מאנו להיטיב הדק:

ראיתי בני עלייה והמה ממעטים בהדר כבוד הרבנים הפייטנים ז״ל· מפני שמלאו בדברי שיריהם מלות רבות לאין מספר· שנעדר מהם זיו קלסתר פני לשוננו הקדושה· ויפעת יפי עבר גזרתה· ע״כ הקלו גם מאד· פנו להם עורף· ורחקו מהם· כי שמו לאל מלתם: ראיתי ונתון אל לבי להשגיח בכף מאזנים· לדון בכף זכות· ולהכריע בצדק לפועלי צדק· עברתי על פני המלות האלה לצרפם ולטהרם· והסירותי כל ערב האותיות מתוכם. וכל סיגי הנקוד המזויף מעל פניהם· עד שיעלו במאזנים יחד עם המלות העבריות השקולות בשקל הקדש: ומפני הסבה שהכיעתני ע״י אוהב נאמן שר גדול ואלוף ליסד הקונטרס הזה· על מלת תעריץ שבסדר הקדושה· על כן קראתי שמו

מאמר שקל הקדש

לעולם תעריץ בנקוד מלה זו מצאתי ראיתי מבוכה גדולה בין הנוסחאות כתובים ודפוסים מדפוסים שונים קדשים גם ישנים. כי ברוב סדורי הדפוס שראיתי (אפי׳ בשל פרופס המדויקים) נקדו הוערץ בוי״ו שרוקה. והיא תכונת מלה בדויה הורו והוגו מלב. כי אין דוגמתה בכל המקרא. וגם אין לה משקל בשקל הקדש כאשר תראה בסמוך:

ואולם בסדור של דפוס וויניצי׳ משנת שמ״ט נקדו תַּעֲרִיץ תַּקְדִּשׁ התי״ו בקמץ עם שב״א בצדו להודיע כי חטוף הוא: וכן נהגו רבים מן הסופרים הקדמונים· לחבר שב״א עם ק״ח בכל מקום. כמש״כ רבי יהודה הספרדי בספר טעמי המקרא בשמו והסכים עמהם שם. וכ״ל שע״כ נקד העי״ן בשב״א פשוט. למנוע ב׳ ק״ח יחד לפי דעתו. ואנחנו נוהגים שלא לשום שב״א עם ק״ח בכל מקום. וכמש״כ הרד״ק במכלול דף קנ״ג. וכ״כ רבינו ידידי׳ במנחת שי תהילי׳ קי״ח בשם ר׳ שלמה אלמולי:

רַחֵם עַל צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ׃

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ עַל כִּסְאוֹ לֹא יֵשֵׁב זָר וְלֹא יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ׃ כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד׃

עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים וְעַל יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה שֶׁנָּתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת׃ עַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ יִתְבָּרֵךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל־חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃ בָּא״י מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים׃

אשרי וסדר הכנסת סה״ת תמצא בדף ס״ו עמוד א׳ וכו׳: תפלת מוסף בדף ס״ז ע״א: סדר הדוכן בדף פ״ט ע״ב אין כאלהינו בדף צ׳ ע״ב. עלינו בדף ל׳ עמוד א׳.

הָאֹבוֹת וְאֶת־הַיִּדְּעֹנִים וְאֶת־הַתְּרָפִים וְאֶת־
הַגִּלֻּלִים וְאֵת כָּל־הַשִּׁקֻּצִים אֲשֶׁר נִרְאוּ בְּאֶרֶץ
יְהוּדָה וּבִירוּשָׁלַםִ בִּעֵר יֹאשִׁיָּהוּ לְמַעַן הָקִים
אֶת־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַכְּתֻבִים עַל־הַסֵּפֶר אֲשֶׁר
מָצָא חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן בֵּית יְהוָה׃ וְכָמֹהוּ לֹא־
הָיָה לְפָנָיו מֶלֶךְ אֲשֶׁר־שָׁב אֶל־יְהוָה בְּכָל־
לְבָבוֹ וּבְכָל־נַפְשׁוֹ וּבְכָל־מְאֹדוֹ כְּכֹל תּוֹרַת
מֹשֶׁה וְאַחֲרָיו לֹא־קָם כָּמֹהוּ׃

אחר הפטרה מברך המפטיר

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים צַדִּיק
בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם ·
שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק׃

נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד
מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא יָשׁוּב רֵיקָם כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן
אָתָּה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו׃

רחם

פסחפעסט ניכט בעגאנגען ווארדען , פאן דען צייטען דער ריכטער אן ,
דיא ישראל געריכטעט האבען , אונד וואהרענד דער גאנצען רעגירונגסצייט
דער קעניגע יהודה'ס אונד ישראל'ס . (כג) אלז דיעזעס פסחפעסט , דאז
אין דעם אכצעהנטען רעגירונגסיאהרע יאשיהו , דעם עוויגען צו עהרען
בעגאנגען ווארד . (כד) אויך אללע טאדטענבעשווערער אונד צייכענדייטער
אונד הויזגאטצען אונד אללע אונווירדיגקייטען אונד אללע גרייעל , דיא אים
לאנדע יהודה'ס אונד ירושלי'ס געפונדען ווארדען , ראטטעט יאשיהו אויס ,
אום דיא ווארטע דער לעהרע צו בעשטאטיגען דיא אין דעם בוכע גע-
שריעבען זינד , דאז דער פריסטער חלקיהו אים הויזע גאטטעס געפונדען
האט . (כה) זיינעס גלייכען וואר פאר איהם ניע איין קעניג , דער זיך
צום עוויגען צוריקגעקעהרט האטטע , פאן גאנצעם הערצען , פאן גאנצער
זעעלע , אונד אויס אללען קרעפטען , גאנץ נאך דער לעהרע דעם משה ;
אונד זיינעס גלייכען ווירד אויך ניא וויעדערום אויפשטעהען נאך איהם.

הַקְּדֵשִׁים אֲשֶׁר בְּבֵית יְהֹוָה אֲשֶׁר הַנָּשִׁים אֹרְגוֹת
שָׁם בָּתִּים לָאֲשֵׁרָה: וַיָּבֵא אֶת־כָּל־הַכֹּהֲנִים
מֵעָרֵי יְהוּדָה וַיְטַמֵּא אֶת־הַבָּמוֹת אֲשֶׁר קִטְּרוּ־
שָׁמָּה הַכֹּהֲנִים מִגֶּבַע עַד־בְּאֵר שָׁבַע וְנָתַץ
אֶת־בָּמוֹת הַשְּׁעָרִים אֲשֶׁר־פֶּתַח שַׁעַר יְהוֹשֻׁעַ
שַׂר הָעִיר אֲשֶׁר־עַל־שְׂמֹאול אִישׁ בְּשַׁעַר
הָעִיר: אַךְ לֹא יַעֲלוּ כֹּהֲנֵי הַבָּמוֹת אֶל־מִזְבַּח
יְהֹוָה בִּירוּשָׁלִָם כִּי אִם־אָכְלוּ מַצּוֹת בְּתוֹךְ
אֲחֵיהֶם: וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־כָּל־הָעָם
לֵאמֹר עֲשׂוּ פֶסַח לַיהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם כַּכָּתוּב עַל
סֵפֶר הַבְּרִית הַזֶּה: כִּי לֹא נַעֲשָׂה כַּפֶּסַח
הַזֶּה מִימֵי הַשֹּׁפְטִים אֲשֶׁר שָׁפְטוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל
וְכֹל יְמֵי מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וּמַלְכֵי יְהוּדָה: כִּי
אִם־בִּשְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ נַעֲשָׂה
הַפֶּסַח הַזֶּה לַיהֹוָה בִּירוּשָׁלִָם: וְגַם אֶת־

האבות

ליעס; (ז) פערנער ליעס ער דיא בוהלקאמערן נערשטאהרען, דיא אים געטטעס הויזע וואהרען, אין וועלכן דיא פרויען טעמפעלס געוואנדער פיר דיא האיינע וועבטען. (ח) דאראויף ליעס ער אללע (אונגעוויהטען פריסטער אויס דען שטעדטען יהודה'ס קאממען, אונד אללע דיא אנהאהען פעראונרייניגען, אויף וועלכען דיא אנדערען פריסטער געאפפערט האטטען פאן גבע ביז באר שבע; אויך דיא אנהאהען אן דען טהארען ליעס ער איינשטאססען, זא וויא דיא (צו ירושלים) אן דעם איינגאנגע דעם טהארעס יהושע'ס דעס גאוווערנעהר'ס דער שטאדט, צור לינקען האנד וויא מאן אין דאז טהאר היניין גינג. (ט) דיא פריסטער אבער, דיא איינמאל אויף דען אנהאהען געדיענט האטטען, דורפטען ניכט צום אלטאר דעם עוויגען נאך ירושלים קאממען; זאנדערן אסען דיא אונגעזייערטען קוכען (דער אפפער) אונטער איהרען איבריגען ברידערן.
ער בעפאהל אללעם פאלקע אונד שפראך: בעגעהט דאז פסחפעסט דעם עוויגען אייערם גאטטע צו עהרען, אויף דיא ווייזע וויא עז אין דעם בוכע דעם בונדעס בעשריעבען איזט. (כב) וואהרליך! עז איזט איין זאלכעס

פסחפעסט

יְהוָה לָלֶכֶת אַחַר יְהוָה וְלִשְׁמֹר מִצְוֺתָיו וְאֶת־עֵדְוֺתָיו וְאֶת־
חֻקֹּתָיו בְּכָל־לֵב וּבְכָל־נֶפֶשׁ לְהָקִים אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת
הַכְּתֻבִים עַל־הַסֵּפֶר הַזֶּה וַיַּעֲמֹד כָּל־הָעָם בַּבְּרִית׃

וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְאֶת־
כֹּהֲנֵי הַמִּשְׁנֶה וְאֶת־שֹׁמְרֵי הַסַּף לְהוֹצִיא מֵהֵיכַל
יְהוָה אֵת כָּל־הַכֵּלִים הָעֲשׂוּיִם לַבַּעַל וְלָאֲשֵׁרָה
וּלְכֹל צְבָא הַשָּׁמָיִם וַיִּשְׂרְפֵם מִחוּץ לִירוּשָׁלִַם
בְּשַׁדְמוֹת קִדְרוֹן וְנָשָׂא אֶת־עֲפָרָם בֵּית־אֵל׃
וְהִשְׁבִּית אֶת־הַכְּמָרִים אֲשֶׁר נָתְנוּ מַלְכֵי יְהוּדָה
וַיְקַטֵּר בַּבָּמוֹת בְּעָרֵי יְהוּדָה וּמְסִבֵּי יְרוּשָׁלָם
וְאֶת־הַמְקַטְּרִים לַבַּעַל לַשֶּׁמֶשׁ וְלַיָּרֵחַ וְלַמַּזָּלוֹת
וּלְכֹל צְבָא הַשָּׁמָיִם׃ וַיֹּצֵא אֶת־הָאֲשֵׁרָה מִבֵּית
יְהוָה מִחוּץ לִירוּשָׁלִַם אֶל־נַחַל קִדְרוֹן וַיִּשְׂרֹף
אֹתָהּ בְּנַחַל קִדְרוֹן וַיָּדֶק לְעָפָר וַיַּשְׁלֵךְ אֶת־
עֲפָרָהּ עַל־קֶבֶר בְּנֵי הָעָם׃ וַיִּתֹּץ אֶת־בָּתֵּי

הקדשים

דיזעם בונדע אויפגעצייכנעט זינד, אונד אללעס פאלק טראט אין דען בונד.
(ד) דאראויף בעפאהל דער קעניג דעם האהען פריסטער חלקיהו, דען פריסטערן דעם צווייטען ראנגעס אונד דען טהאר־היטערן, אויס דעם טעמפעל דעם עוויגען היניויס צו שאפפען, אללע דיא געראטהשאפטען, דיא צום דיענסטע דעם בעל'ס, דעם האינס אונד דעם גאנצען היממעלסהעערעס געמאכט וואהרען. מאן פערברענטע זיא אויסערהאלב ירושלים אין דעם געפילדע קדרון, אונד בראכטע דיא אשע דאפאן נאך בית אל.
(ה) ער האב אויך דיא געטצענפריסטער אויף, וועלכע דיא קעניגע יהודה'ס איינגעזעצט האטטען, אום אויף דען אנהעהען אין דען שטאדטען יהודה'ס אונד דען אומליגענדען געגענדען ירושלים'ס צו רייכערן, זא וויא אויך דיא זאטליכען ווייהרויכאפפער דעם בעל'ס, דער זאננע, דעם מאנדעס, דער שטערנבילדער אונד דעם גאנצען היממעלסהעערעס; (ו) ליעס אויך דען האין אויס דעם הויזע געטטעס אויסערהאלב ירושלים היניויסברינגען, נאך דעם טהאל קדרון, איהן דאזעלבסט פערברעננען, ביז אללעס צור דיננסטען שטויב ווארד, וועלכע ער אויף דיא גרעבער דעס פאלקעס אויסשטרייען

ליעס

כשמגביהים ספר התורה אומרים:

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: עַל־פִּי יְיָ בְּיַד־מֹשֶׁה: עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

קודם קריאת ההפטרה יברך המפטיר

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בִּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וָצֶדֶק:

הפטרת יום שני של פסח במלכים ב׳ סימן כ״ג

וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיַּאַסְפוּ אֵלָיו כָּל־זִקְנֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלָםִ: וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ בֵּית־יְהוָה וְכָל־אִישׁ יְהוּדָה וְכָל־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַםִ אִתּוֹ וְהַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים וְכָל־הָעָם לְמִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל וַיִּקְרָא בְאָזְנֵיהֶם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי סֵפֶר הַבְּרִית הַנִּמְצָא בְּבֵית יְהוָה: וַיַּעֲמֹד הַמֶּלֶךְ עַל־הָעַמּוּד וַיִּכְרֹת אֶת־הַבְּרִית לִפְנֵי יהוה

(א) דער קעניג שיקטע, אונד ליעס אללע אעלטעסטען יהודה'ס אונד ירושלים'ס בייא זיך צוזאממען קאממען. (ב) דאן גינג ער הינאויף אין דעם הויזע גאטטעס, אונד אללע לייטע אויס יהודה, אונד אללע בעוואהנער ירושלים'ס מיט איהם, אויך דיא פריסטער, דיא טריפטקונדיגען, אונד אללעס פאלק פאן קליין ביז גראס; דארט לאז דער קעניג איהנען פאר אללע דיא ווארטע אויס דעם בוכע דעם בונדעס, דאז אין דעם הויזע גאטטעס געפונדען ווארדען, (ג) דער קעניג שטאנד אויף דעם קאטעדער, אונד אכטע איין בינדניס פאר דעם עוויגען, איהם נאכצוואנדלען, אונד אללע געבאטען צייגניסע אונד געזעטצע צו בעאבאכטען, פאן גאנצעם הערצען אונד גאנצער זעעלע, אום אללע דיא ווארטע דעם בונדעס צו ערפיללען, זא אין דיזעם

אִתּוֹ׃ בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל־הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת׃ לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בַסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מֹעֲדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

למפטיר קורין בפרשת פנחס

וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ פֶּסַח לַיהוָה׃ וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חָג שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת יֵאָכֵל׃ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃ וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה עֹלָה לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם׃ וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל תַּעֲשׂוּ׃ עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן תַּעֲשֶׂה לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים׃ וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם׃ מִלְּבַד עֹלַת הַבֹּקֶר אֲשֶׁר לְעֹלַת הַתָּמִיד תַּעֲשׂוּ אֶת־אֵלֶּה׃ כָּאֵלֶּה תַּעֲשׂוּ לַיּוֹם שִׁבְעַת יָמִים לֶחֶם אִשֵּׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה עַל־עוֹלַת הַתָּמִיד יֵעָשֶׂה וְנִסְכּוֹ׃ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃

וזאת

איהרע נאכקאממען, אם זיבענטען מאנאט איסט איהר עז פייערן: (מב) זיבען טאגע זאללט איהר אין לויבערהיטטען וואהנען: ווער איינ הייאיש איזט אין ישראל, זאלל אין לויבערהיטטען וואהנען: (מג) דאמיט איהרע נאכקאממען עז וויססען, דאס איך דיא קינדער ישראל׳ס האבע אין היטטען וואהנען לאססען, אלז איך זיא אויז מצרים געפירט האבע: איך, דער עוויגע איהר גאטט! (מד) משה מאכטע הירויף דיא פעסטע דעס עוויגען: דען קינדערן ישראל׳ס בעקאננט.

לֹא תַעֲשׂוּ: שִׁבְעַת יָמִים תַּקְרִיבוּ אִשֶּׁה לַיהוָה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי
מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיהוָה עֲצֶרֶת הִוא
כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־
תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהַקְרִיב אִשֶּׁה לַיהוָה עֹלָה
וּמִנְחָה זֶבַח וּנְסָכִים דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ: מִלְּבַד שַׁבְּתֹת יְהוָה
וּמִלְּבַד מַתְּנוֹתֵיכֶם וּמִלְּבַד כָּל־נִדְרֵיכֶם וּמִלְּבַד כָּל־
נִדְבֹתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה: אַךְ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם
לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאָסְפְּכֶם אֶת־תְּבוּאַת הָאָרֶץ תָּחֹגּוּ אֶת־
חַג־יְהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי
שַׁבָּתוֹן: וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת
תְּמָרִים וַעֲנַף עֵץ־עָבֹת וְעַרְבֵי־נָחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים: וְחַגֹּתֶם אֹתוֹ חַג לַיהוָה שִׁבְעַת
יָמִים בַּשָּׁנָה חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תָּחֹגּוּ
אתו

דעם עוויגן צו עהרען: (לה) אַם ערסטן טאַגע איזט פייערליכע פעסטפערקינ־
דיגונג: אונד דאַ זאָללט איהר קיינע האַנדווערקסאַרבייט פערריכטען:
(לו) זיבען טאַגע הינדורך ברינגט איהר פייעראָפּפער דעם עוויגן צו
עהרען: אַם אַכטען טאַגע זייא ווידערום פייערליכע פעסטפערקינדיגונג
דאַ איהר דעם עוויגן צו עהרען פייעראָפּפער ברינגען זאָללט, עס איזט
איין ענטהאַלטונגסטאַג (אַן וועלכעם מאַן זיך אַללער געשעפטע ענטהאַלטען
מוס), איהר זאָללט קיינע האַנדווערקסאַרבייט אַן דעמזעלבען פערריכטען:
(לז) דיזעס זינד דיא פעסטטאַגע דעס עוויגן, אַן וועלכען איהר הייליגע
פערקינדיגונג צו האַלטען האַבט: דעם עוויגן צו עהרען ווערדען פייער־
אָפּפער דאַרגעבראַכט, גאַנצעאָפּפער, שפייזעאָפּפער, שלאַכט־ אונד
טראַנקאָפּפער, יעדעס אַן זיינעם טאַגע: (לח) אויסער דען שבתטאַגען
דעם עוויגן: אויסער גאַבען, אויסער אַללען געליבדען, אונד אויסער אַללען
פרייוויליגען געשענקען, דיא איהר דעם עוויגן ווידמעט: (לט) יעדאָך
איזט נאָך פאָלגענדעס צו בעאָבאַכטען: ווען איהר דיא פריכטע דעס
לאַנדעס איינגעזאַממעלט, זאָללט איהר, פאָם פינפצעהנטען טאַג אַן,
דאַז פעסט דעם עוויגן זיבען טאַגע אויף פאָלגענדע ווייזע פייערן: אַם
ערסטען טאַגע איזט רוהעטאַג, אונד אַם אַכטען טאַגע דאַרויף איזט
אַבערמאַלס רוהעטאַג: (מ) אַם ערסטען טאַגע נעהמט איהר פרוכט פאָם
בוימע הדר (אתרוג), פאַלמצווייגע, איינען אַסט פאָם בוימע עבות (הדס,
בל"א מירטע), אונד באַכווידען: אונד זייט פראָהליך פאָר דעם עוויגן
אייערעם גאָטטע, זיבען טאַגע: (מא) דיזעס פעסט האַלט איהר דעם
עוויגן יעדעס יאַהר זיבען טאַגע צו פייערן: דאַז איין עוויגעס געזעץ פיר

אייערע

וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיהוָה׃ ס וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
לֵּאמֹר׃ אַךְ בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפֻּרִים הוּא
מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם
אִשֶּׁה לַיהוָה׃ וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי
יוֹם כִּפֻּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ כִּי כָל־
הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא־תְעֻנֶּה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמֶּיהָ׃
וְכָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָּל־מְלָאכָה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה
וְהַאֲבַדְתִּי אֶת־הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמָּהּ׃ כָּל־מְלָאכָה לֹא
תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם׃ שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן
הוּא לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב
מֵעֶרֶב עַד־עֶרֶב תִּשְׁבְּתוּ שַׁבַּתְּכֶם׃ פ חמישי
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת
יָמִים לַיהוָה׃ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה

לא

פֿערקינדיגונג געהאַלטען ווירד: (כה) קיינע האַנדווערקסאַרבייט זאָללט איהר פֿערריכטען: אונד דעם עוויגען צו עהרען, פֿייעראָפּפֿער בריגגען: (כו) פֿערנער שפּראַך דער עוויגע צו משה, וויא פֿאָלגט: (כז) היגגעגען אַם צעהנטען טאַגע דיעזעס זיבענטען מאָנאַטס (עס איזט דער פֿערזאֶהנונגסטאַג), זאָללט איהר הייליגע פֿעסטפֿערקינדיגונג אונד פֿאַסטטאַג האַלטען: אויך איין פֿייעראָפּפֿער דעם עוויגען צו עהרען בריגגען: (כח) אַן דיעזעם טאַגע זאָללט איהר קיינערלייא קונסטאַרבייט פֿערריכטען: דען עס איזט דער פֿערזאֶהנונגסטאַג, אַן וועלכעם איהר פֿערזעהנט ווערדעט, פֿאָר דעם עוויגען אייערעם גאָטטע: (כט) דען יעדע פערסאָן, וועלכע אַן דיעזעם ניכט פֿאַסטעט: זאָלל אויז איהרער נאַציאָן אויזגעראָטטעט ווערדען: (ל) אונד איינע יעדע פערסאָן, דיא אַן עבען דיעזעם טאַגע אירגענד איינע קונסטאַרבייט פֿערריכטעט: דיאזעלבע פערזאָן וויל איך אויז איהרער נאַציאָן פֿערטילגן: (לא) גאַר קיינערלייא קונסטאַרבייט זאָללט איהר אַן דעמזעלבען טהון: דיעזעס זייא איין עוויגעס געזעטץ, אין אַלל אייערן וואָהנפּלעטצען: (לב) עס זייא אייך איין גראָסער רוהעטאַג, אונד איהר זאָללט פֿאַסטען: אַם נייטען דעם מאָנאַטס זאָללט איהר דעם אַבענדס אַנפֿאַנגען, אונד פֿאָן אַבענד ביז אַבענד אייערן רוהעטאַג האַלטען: (לג) פֿערנער שפּראַך דער עוויגע צו משה, וויא פֿאָלגט (לד) זאַגע דען קינדערן ישראל׳ס וויא פֿאָלגט: אַם פֿינפֿצעהנטען טאַגע דיעזעס זיבענטען מאָנאַטס איזט דאַס לויבהיטטענפֿעסט, זיבען טאַגע,

דעם

תִּהְיֶינָה חָמֵץ תֵּאָפֶינָה בִּכּוּרִים לַיהוָֹה׃ וְהִקְרַבְתֶּם עַל־
הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כְּבָשִׂים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפַר בֶּן־בָּקָר אֶחָד
וְאֵילִם שְׁנָיִם יִהְיוּ עֹלָה לַיהוָֹה וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם אִשֵּׁה
רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָֹה׃ וַעֲשִׂיתֶם שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת
וּשְׁנֵי כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה לְזֶבַח שְׁלָמִים׃ וְהֵנִיף הַכֹּהֵן ׀ אֹתָם
עַל לֶחֶם הַבִּכֻּרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָֹה עַל־שְׁנֵי כְּבָשִׂים קֹדֶשׁ
יִהְיוּ לַיהוָֹה לַכֹּהֵן׃ וּקְרָאתֶם בְּעֶצֶם ׀ הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא־קֹדֶשׁ
יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם בְּכָל־
מוֹשְׁבֹתֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם׃ וּבְקֻצְרְכֶם אֶת־קְצִיר אַרְצְכֶם לֹא־
תְכַלֶּה פְּאַת שָׂדְךָ בְּקֻצְרֶךָ וְלֶקֶט קְצִירְךָ לֹא תְלַקֵּט לֶעָנִי
וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָֹה אֱלֹהֵיכֶם׃ פ רביעי
וַיְדַבֵּר יְהוָֹה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זִכְרוֹן
תְּרוּעָה מִקְרָא־קֹדֶשׁ׃ כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ

והקרבתם

געבאַקען ווערדען : דיזע זינד ערסטלינגע, דעם עוויגען צום עהרען : (יח) נעבסט דיזעם, אָפּפערט איהר זיבען שטיק יאֶהריגע לאֶממער אָהנע לייבעספעהלער, איין יונגעס אָכסען - רינד אונד צוויא ווידדר: דיזע זאָללען גאַנצעאָפּפער זיין, דעם עוויגען צו עהרען, נעבסט איירעם שפייזע- אונד טראַנקאָפּפער, פֿאָם פייער צו פֿערצעהרען, צום אַנגענעהמען גערוך, דעם עוויגען צו עהרען: (יט) איהר מאַכט אויך איינען ציגענבאָק צו זינדען- אָפּפער: אונד צוויא שטיק יאֶהריגע לאֶממער צו פֿריידענאָפּפער: (כ) דער פריסטער זאָלל, זאַמט דעם בראָדטע דער ערסטלינגע, פֿאָר דעם עוויגען, איינע וועבדונג מאַכען מיט דען צוויא לאֶממערן : זיא זאָללען דעם עוויגען געהייליגט אונד דעם פריסטער זיין : (כא) אַן עבען דיזעם טאַג זאָללט איהר פֿעסט פֿערקינדיגען, הייליגע פֿערקינדיגונג זאָלל עס זיין, אונד איהר זאָללט קיינע האַנדווערקסאַרבייט פֿערריכטען: דיזעס זייא איין עוויגעס געזעץ, אין אַללען איירען וואָהנפּלאֶטצען, פֿיר איירע נאַכקאָממען: (כב) אינדעם איהר אַבער איין איירעם לאַנדע ערנדטע האַלטעט, זאָללסט דוא דיא ווינקעל דיינעס פֿעלדעס ניכט פֿאָלליג אַבמאֶהען, נאָך צור נאַכלעזע דיא איינצעלנען אָהרען אויפֿזאַמלען: זאָנדערן דיזעס זאָללעס דעם אַרמען אונד פֿרעמדלינג איבערלאַססען, איך, דער עוויגע אייער גאָטט! (כג) פֿערנער שפראַך דער עוויגע צו משה, וויא פֿאָלגט: (כד) זאַגע דען קינדערן ישראל פֿאָלגענדעס : אַם ערסטען טאַגע דעם זיבענטען מאָנאַטס, זאָלל איין רוהעטאַג זיין, אַן וועלכעם צום אַנדענקען געבלאַזען, אונד הייליגע פֿעסט-

פֿערקינדיגונג

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
אֲלֵהֶם כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם
אֶת־קְצִירָהּ וַהֲבֵאתֶם אֶת־עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל־
הַכֹּהֵן׃ וְהֵנִיף אֶת־הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה לִרְצֹנְכֶם מִמָּחֳרַת
הַשַּׁבָּת יְנִיפֶנּוּ הַכֹּהֵן׃ וַעֲשִׂיתֶם בְּיוֹם הֲנִיפְכֶם אֶת־הָעֹמֶר
כֶּבֶשׂ תָּמִים בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה לַיהוָה׃ וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים
סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן אִשֶּׁה לַיהוָה רֵיחַ נִיחֹחַ וְנִסְכֹּה יַיִן
רְבִיעִת הַהִין׃ וְלֶחֶם וְקָלִי וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד־עֶצֶם
הַיּוֹם הַזֶּה עַד הֲבִיאֲכֶם אֶת־קָרְבַּן אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם
לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם׃ ס ישראל וּסְפַרְתֶּם לָכֶם
מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֲבִיאֲכֶם אֶת־עֹמֶר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע
שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה׃ עַד מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת
תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה׃
מִמּוֹשְׁבֹתֵיכֶם תָּבִיאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתַּיִם שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת
תִּהְיֶינָה

(ט) פערנער שפראך דער עוויגע צו משה, ווי פאלגט: (י) רעדע מיט דען קינדערן ישראל׳ס, אונד זאגע צו איהנען: ווען איהר אין דאז לאנד, דאס איך אייך איינגעבען ווערדע קאממען, אונד ערנדטע האלטען ווירדעט: זא זאללט איהר איין עמר, דיא ערסטלינגע אייערר ערנדטע, דעם פריסטער ברינגען. (יא) דיזער זאלל מיט דעם עמר איינע וועדונג מאכען פאר דען עוויגען אייך גנאדע אויס צו ווירקען: דען זאלל דער פריסטער דאמיט דיא וועדונג מאכען. (יב) אם טאגע, דא דיזעס געשיהט: זאללט איהר, דעם עוויגן צו עהרען, איין יעהריגעס לאם, אהנע לייבעספעהלער, צום גאנצען אפפער ברינגען: (יג) דאזו שפייזאפפער דאזו, צוויא צעהנטעל פיינעס מעהל מיט אהל איינגעריהרט, אלז איין פייעראפפער, דעם עוויגן צו עהרען, צום אנגענעהמען גערוך: דאזו דאז טראנקאפפער, איין פירטעל הין וויין (יד) בראד, זאנגענאמעל אונד גרינע קארנער דירפט איהר ניכט עסען, ביס אן עבען דיזעם טאגע, ביז איהר דאז אפפער אייערז גאטטעס געבראכט האבט: דיזעס זייא איין עוויגעס געזעטץ פיר אייערע נאכקאממען, אין אללן אייערן וואהנפלעטצן: (טו) איהר צעהלט אלזדען פאם אנדערן טאגע דעם פייערטאגע, פאם טאגע, דא איהר דאז עומר דער וועדונג געבראכט: זיבן גאנצע וואכע: (טז) ביז אויף דען טאג נאך דער זיבענטן וואכע, צעהלט איהר פינפציג טאגע: אונד ברינגט זאדאן נייע שפייזאפפער, דעם עוויגן צו עהרן: (יז) אויז אייערן וואהנפלעטצן ברינגט איהר צוויא בראדטע, צור וועדונג, פאן צוויא צעהנטהייל פיינעם מעהל איססען זיא זיין, אונד אלז געזייארטס בראד

ישראל אני יהוה מקדשכם : המוציא אתכם מארץ
מצרים להיות לכם לאלהים אני יהוה : פ
וידבר יהוה אל־משה לאמר : דבר אל־בני ישראל
ואמרת אלהם מועדי יהוה אשר־תקראו אתם מקראי
קדש אלה הם מועדי : ששת ימים תעשה מלאכה וביום
השביעי שבת שבתון מקרא־קדש כל־מלאכה לא תעשו
שבת הוא ליהוה בכל מושבתיכם : לוי
אלה מועדי יהוה מקראי קדש אשר־תקראו אתם
במועדם : בחדש הראשון בארבעה עשר לחדש בין
הערבים פסח ליהוה : ובחמשה עשר יום לחדש הזה
חג המצות ליהוה שבעת ימים מצות תאכלו : ביום הראשון
מקרא־קדש יהיה לכם כל־מלאכת עבדה לא תעשו :
והקרבתם אשה ליהוה שבעת ימים ביום השביעי מקרא־
קדש כל־מלאכת עבדה לא תעשו : פ

וידבר

זיין אונטער דען קינדערן ישראל, איך בין דער עוויגע, דער אייך הייליגט :
(לג) דער אייך אויז דעם לאנדע מצרים געפיהרט האט, אייער גאטט צו זיין,
איך דער עוויגע ! (א) דער עוויגע שפראך צו משה, וויא פאלגט : (ב) רעדע
מיט דען קינדערן ישראל, אונד זאגע איהנען, דיא פעסטטאגע דעם עוויגען,
אן וועלכען איהר הייליגען פערזאממלונג פערקינדיגן זאללט, זינד פאלגענדע :
(ג) זעכס טאגע קאן אללערלייא קונסטארבייט פערריכטעט ווערדען : אם
זיבענטען אבער איזט דער הכסטע פייערטאג, צור הייליגען פערקינדיגונג,
קיינע קונסטארבייט זאללט איהר אן דעמזעלבען פערריכטען : עס איזט
פייערטאג דעם עוויגען צו עהרען, אין אללען אייערן וואהנפלאטצען.
(ד) דיעזעס אבער זינד דיא פעסטען דעם עוויגען, אן וועלכען איהר הייליגע
פערזאממלונג פערקינדיגען זאללט : יעדען צו זיינער צייט. (ה) אים ערסטען
מאנאט, אם פירצעהנטען טאג דעם מאנאטס, צווישען ביידען אבענדען
ווירד דאז פסח געבראכט, דעם עוויגען צו עהרען. (ו) אם פינפצעהנטען
טאגע דיעזעס מאנאטס געהן דיא פייערטאגע דעם אונגעזייערטען בראדעס
אן, דעם עוויגען צו עהרען : זיעבען טאגע איסט איהר אונגעזייערטעס
בראד עססען. (ז) אם ערסטען טאגע הייליגע פערזאממלונג פערקינדיגע
אונד קיינע האנדווערקסארבייט פערריכטען. (ח) אונד זיעבען טאגע הינ־
דורך דעם עוויגען פייעראפפער ברינגען : אם זיעבענטען אבעראמאלע הייליגע
פערזאממלונג פערקינדיגען, אונד קיינע האנדווערקסארבייט פערריכטען,

פערנר

בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְיָ מִמְּקוֹמוֹ׃

מִמְּקוֹמְךָ מַלְכֵּנוּ תוֹפִיעַ וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ מָתַי תִּמְלוֹךְ בְּצִיּוֹן בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכּוֹן׃ תִּתְגַּדַּל וְתִתְקַדַּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַםִ עִירְךָ לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֵצַח נְצָחִים׃ וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ כַּדָּבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ׃

יִמְלֹךְ יְיָ לְעֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ׃

לדור ודור. אתה בחרתנו. הלל וכו׳ וויא ביים ערסטן טאג וסדר הוצאת ס״ת תמצא בדף ס׳

וקורין שור או כשב או עז וכו׳ בפרשת אמור.

וַיְדַבֵּר יְהוָֹה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ שׁוֹר אוֹ־כֶשֶׂב אוֹ־עֵז כִּי יִוָּלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה יֵרָצֶה לְקָרְבַּן אִשֶּׁה לַיהוָֹה׃ וְשׁוֹר אוֹ־שֶׂה אֹתוֹ וְאֶת־בְּנוֹ לֹא תִשְׁחֲטוּ בְּיוֹם אֶחָד׃ וְכִי־תִזְבְּחוּ זֶבַח־תּוֹדָה לַיהוָֹה לִרְצֹנְכֶם תִּזְבָּחוּ׃ בַּיּוֹם הַהוּא יֵאָכֵל לֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר אֲנִי יְהוָֹה׃ וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָֹה׃ וְלֹא תְחַלְּלוּ אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

(כו) דער עוויגע ספראך צו משה, וויא פאלגט: (כז) איין אָקס׳ קאַלב, שאף׳ אָדער ציגענלאַם, דאַז געבאָהרען ווירד, זאָלל זיבען טאַגע ביים זיינער מוטטער בלייבען: פאָם אַכטען טאַגע אַבער אַן אונד וויטער ווירד עז טויגליך צום פייאראָפפער, דעם עוויגען צו עהרען: (כח) איהר דירפט אויך פאָן רינד אָדער שאַפפיה: ניאַמאַלז דאַז פיה נעבזט זיינעם יונגען אַן איינעם טאַגע שלאַכטען: (כט) ווען איהר דעם עוויגען צו עהרען איין דאַנקאָפפער שלאַכטעט, זאָ שלאַכטעט עז, דאַס עס אייך צור גנאַדע אויפגענאָממען ווערדע: (ל) אַן דעמזעלבען טאַגע זאָלל עז געגעסען ווערדען, איהר איסט ניכטז דאַפאָן אויף דען פאָלגענדען טאַג שטעהען לאַססען: איך, דער עוויגע! (לא) בעאָבאַכטעט איינע געבאָטהע אונד האַלטעט זיא: איך, דער עוויגע! (לב) ענטווייהעט איינען הייליגען נאַמען ניכט, איך וויל געהייליגט

וּבִקְדֻשַּׁת מָרוֹם קְדֻשָּׁתָם הָיוֹת פַּצְתָּ׃ וּבְכִנּוּי שֵׁם גָּבוֹהַּ שְׁמוֹתָם חָצַצְתָּ׃ אֵלִים בְּשֵׁם אֵלִים׃ אֱלֹהִים בְּשֵׁם אֱלֹהִים׃ בָּנִים בְּשֵׁם בָּנִים׃ מַחֲנוֹת בְּשֵׁם מַחֲנוֹת׃ שְׁמוֹרָה בְּשֵׁם שְׁמוֹת׃ מְחִיצוֹת בְּשֵׁם מְחִיצוֹת׃ אֵין כָּאֵל בְּשֵׁם מִיכָאֵל׃ גִּבּוֹרֵי אֵל בְּשֵׁם גַּבְרִיאֵל׃ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּשֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב׃ קְדוֹשׁ יַעֲקֹב בְּשֵׁם קְדוֹשׁ יַעֲקֹב׃ מְשַׁלְּשֵׁי קָדוֹשׁ׃ בְּשֵׁם מְשַׁלְּשֵׁי קָדוֹשׁ׃

קדושה לש״ץ

חזן כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ׃ וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר

ק׳ קָדוֹשׁ ׀ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃

אָז בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אַדִּיר וְחָזָק מַשְׁמִיעִים קוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ׃

ברוך

נוגנים אלו המלאכים. ובקדושת מרום רמז לג׳ קדושות של מה״ש כמש״כ וקרא זה אל זה ואמר קדוש וכו׳. ובישראל נאמר קדושים תהיו ׳ והתקדשתם. והייתם קדושים וכדאי׳ בויקרא רבה פ׳ כ״ד. פצת אמרת. ובכנוי וכו׳ פי׳ חלקת להם שמות כשמות של מעלה. חצצת חלקת. ואפשר שרומז במלת חצצת על מה שפי׳ רשי׳ בפ׳ פינחס ע״פ לחנוך משפחת החנוכי ור״ל ששמות השבטים חונים בין שם של מעלה. אלים כמש״ד ז״ל ע״פ הבו לה׳ בני אלים. אלהי׳ כש״כ אני אמרתי אלהי׳ אתם: בנים ע״ש בני בכורי ישראל. בנים אתם לה׳ אלהיכם. וכ״כ במלאכים ויתיצבו בני האלהי׳. ויריעו כל בני האלהי׳ ושניה׳ באיוב. מחנות ע״ש ויהי המחנה גדול כמחנה אלהי׳ דדה״י. מחיצות מדרגות יש בנבאות מעלה ובנבאות מטה. אין כאל (ישורון) בדמות תשובה על שאלת מיכאל. גבורי אל למ״ד גבורי כח אלו הצדיקים. קדוש יעקב כ״ל שהקוף קמוצה ואין כאן סמיכת ענין וכמש״כ ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש. בשם קדוש יעקב עאה״כ בישעי׳ והקדישו את קדוש יעקב וכו׳ משלשי קודש מבואר למעלה:

דען העקקען (מנרים) געפפליקט, זונד אין אללן איהרען דראנגזאלען געהאלפן האסט, לאבזינגען דייגע וואהלטהאטען, דאנקען דיר זונד פערהייליגען דיך דורך דיא דרייפאכע קדושה.

אדום · כאמור מי זה בא מאדום · ובבואך
לדלתי לבנון · אתך יבואו ללבנון :
כי מרחם אותם נשאת · ומבטן אותם
העמסת · כרעים ואחים הם לך התאמת ·
בירדתם לחם עמם ירדת · וכל־מחניך הורדת ·
ובעלותם אתם עלית · וכל־משרתיך העלית ·
ובצאתם יצאת · ובענוים נמצאת · ובנוחם
מנוחה מצאת · וצבאותיך אשר במעלה
הוצאת · להודיעם כי במו נרצית : ובשבילם
גיא ודוק יצרת · ובקרבם נתקדשת · ונשגבת
ונערצת · ונתהדרת ונתאדרת · וכפאר מעלה
פארם אמצת · ובשירות רום שירותם חפצת ·

וכקדשת

בקרוב אני עמכם הה"ד אתי מלבנון כלה. כי מרחם כמש"כ בישעי' העמוסים מני בטן הנשואים מני רחם. התאמת רמז להא דאי' בשמות רבה פ' ב' אני ישנה וכו' תמתי שנתאממו עמי בסיני מה התאומים הללו אם חש אחד בראש חברו מרגיש כך אמר הקב"ה עמו אנכי בצרה. עמם ירדת ע"ש אנכי ארד עמך האמור ביעקב. אתם עלית ע"ש ואנכי אעלך גם עלה. וכל מחניך כמש"כ וה' הכה כל בכור הוא ובית דינו. וכל משרתיך העלית דכתיב יצאו כל צבאות ה'. ובענוים כמצאת כאשר יענו אותו כן ירבה וכו'. וכתיב ראיתי את עני עמי וכו'. מנוחה מצאת שנאמר זאת מנוחתי עדי עד וכו'. וצבאותיך וכו' במ"ת הוא מדבר שבא ה' וכל קדושים עמו. וכפאר מעלה בנעשה ונשמע לשון שמה"ש משתמשין בו כמש"כ גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. ובשירת רום שירתם חפצת כמש"ד בשמות רבה בפסוק אז ישיר שהקב"ה אמר ישיר משה וב"י תחילה וכן דוד הוא אומר קדמו שרים אלו ישראל אחר

נוגנים

דאהער פערזאנקען זיא אין דיא טיעפען הייסע וואססער. דוא אבער איבערטריטטעטעט אום איטטערנאכט דיא טהירען וואָ ישראל דאַז פסחאָפפער פערצעהרטען; אונד ביים העללען טאַגע פיהרטעסט דוא זיא אין געגענ־ווארט דער מצריים, אויס איהרעם לאַנדע, וועלכעס דוא וויא דירעם גע־האָלן פערבראַננט האַסט, אונד דיא ראָזען (ישראל), וועלכע דוא צוויטען

דען

סְנֶה וְחוֹחִים: וּכְמוֹ לְחָצוּ בִּלְבֵנִים וָחוֹמֶר. כֵּן נִגְלֵיתָ
בְּלִבְנַת סַפִּיר בָּאֹמֶר: וּכְהוֹצֵאתָם מִתַּחַת
סִבְלוֹת. אִתָּם הוּצָאתָ מִסִּבְלוֹת: וּכְהוּבָאוּ
בָּבֶלָה. לְמַעֲנָם שִׁלַּחְתָּ בָּבֶלָה: וּכְנָדוּ לְעֵילָם.
כִּסְאֲךָ הוּשַׂם בְּעֵילָם: וּכְנָעוּ לְיָוָן. עוֹרַרְתָּ
בּוֹא לְיָוָן: וּבְגָלוּתָם לְשֵׂעִיר. אֵלַי קוֹרֵא
מִשֵּׂעִיר: וּבְשׁוּבָם מֵאֱדוֹם. אִתָּם תָּבוֹא

אדום

וכמו לחצו וכו' באומר כמ"ש בפ' משפטים ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר ופי' רשי' היא היתה לפניו בשעת השעבוד לזכור צרתן של ישראל שהיו משועבדי' במעשה לבנים. וכהוצאתם וכו' כל אלה בדרך אל תקרי כאמרים כמ"ש רבינו ידידי ז"ל בישעי' ע"פ למענכם שלחתי בבלה אחרי שהביא שם דעות שונות משרי התורה בקריאת מלה זו אמר ז"ל ולבי אומר לי דגירסת כל המדרשים שלחתי בחירק כמו שכתוב בספרים שלנו וכו' אלא שאמרו שלחתי דרך דרש יע"ד אל תקרי. ויש אם למקרא ולמסרת דמכינן למקרי שלחתי בקבוץ השי"ן וכן כתבמהר"ר מתתיה דלאקראטו בפי' שערי אורה שער א' ע"ז המאמר גלו לבבל שכינה עמהם שנאמר למענכם שלחתי בבלה א"ת שלחתי אלא שלחתי. וכן ייסד הפייט כהושעת קהלות בבלה כשלחת רחום למענם שלחת. וכן כהושעת כנה משוררת ויושע לגוחה מצוינת וויושע וכו' ודומה לזה ייסד הפייט כהושעת מאמר והוצאתי אתכם נקוב והוצאתי אתכם וכ"ל דהכי פירושא מאמר הקב"ה שאמר והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים נקוב והוצאתי ל' אשר נקבו בשמות כלומר א"ת והוצאתי אתכם אלא והוצאתי אתכם כי יש אם למקרא ולמסרת עכ"ל. ועי' במס' מגילה דף כ"ט ע"א. וכנדו לעילם כסאך הושם בעילם כמ"ש בירמי' ושמתי כסאי בעילם והכרתי משם מלך ושרים: וכנעו ליון כאשר נסו ונעו לפני היונים בימי החשמונאים. עוררת כמ"ש בזכרי' ועוררתי בניך ציון על בניך יון וכו' וה' עליהם יראה וכו'. אלי קורא משעיר בפ' משא דומה בישעי' וכתיב שם אמר שומר אתא בוקר וכו'. ואמרו במדבר רבה וישמרך ישמר לך את הקץ וכה"א משא דומה אלי קורא משעיר וגו'. ואפשר שכוונת הפייטן גם בזה להיותו בדרך אל תיקרי. אתם תבוא אדום כמ"ש מדוע אדום. ללבושך ובבואך לדלתי לבנון כמש"א בשה"ש רבה על האי קרא לכשתחזרו לבית הבחירה

בקרוב

אונד דער גליידען נאך ניע וואר. דיעזע האטטען דורך עלענד דיא זאנגע קלאגען ישראל בעטריעבט, דאהער ווען זיא אויך דען טאג האפטן ווארדע ער לו פינסטערען נאכט. דיעזע האטטען בעטלאססען דען ערסטגעבאהרנען זאהן (ישראל) אויזלוראטטען, דאהער ווארדע אום איטטערנאכט אללע איהרע ערסטגעבאהרנען געטאדטעט. דיעזע דאכטען זיא איס וואססער אואלזובריגן,

דאהער

לְאַבֵּד בֵּן בְּכוֹר· לָכֵן חֲצוֹת לַיְלָה נָגַף בָּם כָּל־בְּכוֹר׃ הֵם זָמְמוּ לְאַבְּדָם בַּמָּיִם· לָכֵן בָּאוּ בָּאֵשׁ וּבַמָּיִם׃

וְאַתָּה פָּסַחְתָּ בַּחֲצִי לֵיל עַל פְּתָחִים· בְּאָכְלָם זִבְחֵי פְּסָחִים· וּבְעֶצֶם הַיּוֹם הוֹצֵאתָם שְׂמֵחִים· לְעֵין פַּתְרָסִים וְכַסְלֻחִים· וְהִצַּתּוּ כְּקוֹצִים כְּסוּחִים· וְשׁוֹשַׁנִּים כְּלֻקְּטוּ מִבֵּין הַחוֹחִים· רֶנֶן וְהַלֵּל וָשִׁיר מְשׁוֹחֲחִים· (רְנָנוֹת לְךָ מְשִׂיחִים·) תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה פּוֹצְחִים׃

וְאַתָּה בְּשִׂמְחָתָם שָׂמַחְתָּ· וּבִישׁוּעָתָם נוֹשַׁעְתָּ· וּבְכָל־צָרָתָם צַרְתָּ· בִּבְנֵן קִנָּם קָצַרְתָּ׃ וּכְמוֹ הָיוּ בֵּין הַחוֹחִים· לְנֶאֱמַן בַּיִת נִגְלֵיתָ בֵּין

סנה

שש ה' עליכם להטיב אתכם וכו'. ובישועתם נושעת וכו' מיוסד על הא דאית' בילקוט זכרי' רמז תקע"ז בשם מדרש תנחומא וז"ל א"ר מאיר כתיב ויושע ה' ביום ההוא ויושע ה' כתיב. ופי' רבינו ידידי' שלמה מנורצי ז"ל דדריש ליה בדרך אל תקרי וכאלו כתוב ויושע כביכול כשישראל בצרה אף הוא עמהם שנאמר בכל צרתם לו צר. ־י־ד־ וזהו שאמר בכל צרתם צרת. בבן קנם קצרת כמש"כ מדלג על ההרים וכמו שדרשו בשמות רבה פ"ב ע"פ כי ידעתי את מכאוביו ע"ש. ועוד שם אתה מוצא באברהם אברהם יש בו פסק וכו' אבל משה משה אין בו פסק למה כן משל לאדם שנתן עליו משאוי גדול וקורא פלוני פלוני קרובי פריק מעלי משוי זה. וכמו היו בין החוחים גם זה שם רבי יוסי אומר כשם שהסנה קשה מכל האילנות וכל עוף שנכנס לתוך הסנה אין יוצא בשלום כך היה שעבוד מצרים וכו' ע"ש ובשה"ש רבה ע"פ כשושנה בין החוחים.

וכמו

זיא וויא בעגראבענע טאדטן פריי געגעבען, דאהער ווארדע איהר דאזיין דער פעסט איבערגעבען. דיעזע האטטען זיא פאן דער פארטפפלאנצונג דער נאכקאממענשאפט איט געוואלט אבגעהאלטן, דאהער צערשמאלן איהרע קארפער דורך דען באזען אויזאטן. דיעזע וואָרען וועגען איהרען הייז טרעקען קאניג (פרעה) טטאלן, דאהער קאמען דיא הייטרעקען אין איהר

לאנד

הם שפכו כמים דם עולליהם· לכן לדם
נהפכו נוזליהם: הם מעכום למען השחיתם·
לכן עלתה צפרדע ותשחיתם: הם לחצום
בעפר וחמר ללבון לבנים· לכן הומר
עפרם לכנים: הם הגלום להביא חיות
להצדאות· לכן ערוב בא בגבולם להצדות:
הם השיתום כמו חללי קבר· לכן חיתם
סגרה לדבר: הם אסרום להריק רבועות·
לכן מק חמודם באבעבעות: הם העבידום
בחם ונשף· לכן סגר מקנם לברד וגם
רשף: הם גאו במלך אין לארבה· לכן לא
היה כן ארבה: הם האפילו ברדה כשמש· לכן
חשך אורם (בשברם יום נחשך) לאמש: הם יעצו
לאבד

להשחיתם. להצדאות כ"ל שהוא מל' איצטדאות שבגמרא ופי' לעשות מהן שחוק של גירוי ושיסוי ולהלחם אלה באלה. ועכ"ז כ"ל לגרום להצדות כחברו בסמוך כדי להשוות בין החרוזים. להצדות להחריב· אסרום מנעום. להריק רבועות להוציא תולדות ל' ומספר את רבע ישראל וכמש"כ הבה נתחכמה לו פן ירבה ואמרו במדרש שלא היו מניחין בנות ישראל לטבול מטומאתן כדי שלא יהיו פרין ורבין. מק חמודם נבאש ונתעפש בשרם ל' המק בשרו דזכרי'. וי"ס כתוב מס והענין אחד. בחום ונשף ובמ"כ גור' ביום ונשף. במלך אין לארבה פי' שאין לנו קצין שוטר ומושל והיו כחגבים בעיניהם. ברדה כשמש תאר לישראל בשה"ש. לכן אורם נהפך לאמש כ"ג במ"כ ובכ"י: עצו יעצו. והואתו הנדי' דגושה כש"כ למעלה· ואתה בשמקתם שמחת כמש"כ בפ' כי תבא והיה כאשר

שש

האטטען ישראל אין איהרעם בויא פֿערוויערט אום זיא גענצליך צו פֿערדערבן, דאהער קאמען אויך פֿרעשע אונד רעטטעטען זיא אויס. דיעזע צוואנגען זיא אין ציעגעל אונד ליימען צו ארבייטען, דאהער ווארדע דיא ערדע אין אונגעציפֿער פֿערוואנדעלט. דיעזע האבען זיא אינס פֿעלד געיאגט אום איהרען נעטצען טהירע צו פֿאנגען אונד זיא איהנען צו בריגגן, דאהער קאם דאז געוויל אין דאז גאנצע לאנד אום זיא צו פֿערוויסטען. דיעזע האבען

זיא

חצת · ראש מחצת · תנין רעצת · (ראש)
לויתן רצצת · (בכל־גיא) אותו הפצת · למען
ספר שמך יעצת · חמש מאות מהלך רצת ·
וסוף בסוף לחומו נפצת · וכל־שאונו
בסאסאה לחצת · ועל ההרים קפצת · ולישע
עמך יצאת · ואותם בזרוע הוצאת · וכל־
המוני חם כחוחים הצת · כי כמדתם למו
מדדת · וכל־היקום בם למדת · וכמו ענו
עם אשר חמדת · בה במדה אותם השמדת :

הם

ויהי בחצי הלילה ואמרו במדרש יוצרו חלקו . ראש מחצת לה"כ בחבקוק :
רעצת ל' וירעצו וירוצצו דשופטים . בכל גיא בכ"י לא גרי' ליה . ובה"ק
פי' ע"ש והפיצותי את מצרים בגוים דיחזקאל . עצת יעצת ובכ"י גורס כפצת
ל' דבור כמש"כ בפי' וארא ולמען ספר שמי בכל הארץ . חמש מאות שנה מהלך
בין שמים לארץ . ובסיף בסיף כן הוא במדויקים . לחומו בשרו כמו ולחומם
כגללים דצפני' . שאונו המון חיילותיו . בסאסאה מדה במדה שנאמר כי
בדבר אשר זדו עליה' . ועל ההרים קפצת להחיש גאולה בזכות אבות כמש"כ
מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות . הנת שרפת **הצת** כן הוא במדויקי'
ובכ"ל כמו והצתי אש בחומות רבה דעמוס . וי"ס כתיב **הצית** ולא
יתכן כי הוא ל' מצה ומריבה כמוכח למבין . וכל היקום בם למדת דכמש"כ
למען ספר שמי בכל הארץ . ונאמר שמעו עמים ירגזון וכו' . ובישעי' כאשר
משפטיך לארץ צדק למדו יושבי תבל . ובכ"י גורס וכל יקום בם מחית .
מעכוס ל' נעיצה כמו ושכיתו מעוכה בארץ דשאול ור"ל שנעצו הילדים במלבן

נאכט האטטעסט דוא געהייליגט , איהר אבערהויפט , דיא גיפטיגע טאנגע
(פרעה) צערשפאלטען , אין דען אבגרונד איהן געשטירצעט , אונד אלז
דיעזעס בעשלאססען, אום דיינען גראססען נאמען צו פערקינדיגען ; איהרע
קערפער אויך דאז רעכטע מעער צערשטרייעט , אונד מיט גלייכעם מאאסע
איהרע העערע בעדראנגט . דוא איבערטריטטעסט אללע געבירגע, קאמסט
הערבייא דיינעם פאלקע צו העלפען , אונד עז מיט געוואלט הינויס געפיהרט
אונד אללע פעלקער מצרים'ס וויא דארנען פערברעננט , דען , נאך געביהר-
ליכעם מאאסע האסט דוא זיא בעהאנדעלט, אונד דאז איבערבלייבזעל אנדערער
נאציאנען דאדורך בעלעהרט . זא וויא זיא דאז פאלק , דאס דוא דיר ערוואהלט,
געפייניגעט האטטען, זא האסט דוא זיא אויך נעמליכער וויזע פערטילגעט :
דיזע (מצריים) האבען וויא וואססער דאז בלוט דער זויגלינגע ישראל'ס פער-
גאססען, דאהער ווארדען אויך איהרע וואססער אין בלוט פערוואנדעלט. דיא מצריי'

וּבְכֵן (ו)לְךָ תַּעֲלֶה קְדֻשָּׁה · כִּי אַתָּה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וּמוֹשִׁיעַ ׃

בְּעֶשֶׂר מַכּוֹת פַּתְרֻסִים הִפְרַכְתָּ · וְאַרְכָּה לָמוֹ הֶאֱרַכְתָּ · לְשַׁלַּח בְּלִי עִכּוּב עַם אֲשֶׁר בֵּרַרְתָּ · וְכַמֶּה פְּעָמִים כָּמוֹ הֵעַדְתָּ · וְכָאֵלֶּה כַּמָּה בָּם הִתְרֵיתָ · וְכִלָּיוֹן עֲלֵיהֶם לֹא גָמַרְתָּ · עַד כִּי גָמְרוּ רִשְׁעָם כַּאֲשֶׁר גָּזַרְתָּ · וְנֶאֱצוּ לְמוּל צִיר אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ · וְגַם מִי יְיָ אֲשֶׁר אָמַרְתָּ · לְשַׁלַּח אֶת הָעָם אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ · וְאַתָּה לְעֻמָּם קִנְאָה אָזַרְתָּ · וּכְגִבּוֹר מִתְרוֹנֵן מִשֵּׁנָה הֵעַרְתָּ · כְּלֵי קְרָב חָגַרְתָּ · בְּאַרְצָם עָבַרְתָּ · בְּכוֹרֵיהֶם פִּגַּרְתָּ · רַהֲבֵיהֶם שִׁבַּרְתָּ · רֵאשִׁית אוֹנָם הִדְבַּרְתָּ · בְּשׁוֹפְטֵיהֶם שְׁפָטִים עָשִׂיתָ · לַיְלָה

חצת

בעשר וכו' פתרוסים מצרים כמש"כ ומצרים ילד וכו' ואת פתרוסים. הפרכת השברת ל' עבודת פרך המשברת את הגוף. וארכה למו הארכת כמו שפי' רש"י בפ' יתרו בפסוק אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים. ובה"ק פי' וארכה שהמתין שנה שלמה במ"ב. אבל בכ"י גורס וארוכה במו הארכתה וגר' זו נכונה בעיני. עם בררת ובכ"י כתוב ברכת וכן הוא במ"כ. עד כי גמרו רשעים ובכ"י גור' רשעם ונכון הוא. רהביהם גסות רוחם. הדברת במגפה. בשופטיהם: ד ובכ"י גורס בשפטי וכן הוא במ"כ. לילה חצת כמש"כ ויהי

בעשר דורך צעהען פלאגען האסט דוא מצרים צערניכטעט, נאכדעם דוא איהנען איין גאנצעס יאהר געדולד געטראגען, דאס פאלק דאס דוא דיר ער־וועהלט האסט, אהנע צוריקהאלטונג צו ענטלאססען; מעהרערע מאהל האסט דוא איהנען דער גלייכען מיט ווארנונג מיטגעטהיילט, אונד דענאך זיא ניכט גאנצ־ליך אויסגעראטטעט, ביז דיזע באזען ענדליך איהר זינדען מאאס ערפיללטען אונד דען אבגעזאנדטען (משה) דורך דיא ווארטע: ווער איזט דער עוויגע, פאן דעם דוא שפריכסט, דאס איך דאס פאלק דאס דוא נעננסט ציהען לאססען? ערצירנטע. דוא וואפנעטעסט דיך מיט אייפער; דוא ערוואכטעסט וויא איין העלד אויס דעם שלאפע, דוא גירטעטעסט דיין קריעגסשווערד אום, דורכצאגעסט איהר לאנד, ערשלוגעסט איהרע ערסטגעבאהרנען, צער־שמעטטערטעסט איהרע שטאלצען, אונד ריכטעטעסט איהרע ריכטער. דיא

נאכט

שֹׂרְפוּ מִשְׁמַנֵּי פּוּל וְלוּד בִּיקַד יְקוֹד פֶּסַח:

וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח:

עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב לַעֲמֹד עַד גָּעָה עוֹנַת פֶּסַח:

פַּס יָד כָּתְבָה לְקַעֲקֵעַ צוּל בַּפֶּסַח:

צָפֹה הַצָּפִית עָרוֹךְ הַשֻּׁלְחָן בַּפֶּסַח:

וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח:

קָהָל כִּנְּסָה הֲדַסָּה לְשַׁלֵּשׁ צוֹם בַּפֶּסַח:

רֹאשׁ מִבֵּית רָשָׁע מָחַצְתָּ בְּעֵץ חֲמִשִּׁים בַּפֶּסַח:

שְׁתֵּי אֵלֶּה רֶגַע תָּבִיא לְעוּצִית בַּפֶּסַח:

תָּעֹז יָדְךָ תָּרוּם יְמִינְךָ כְּלֵיל הִתְקַדֵּשׁ חַג פֶּסַח:

וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח:

ובכן

לפני בא זמן הקרבת הפסח כמו שאמרו לו איצטגניניו. פס יד כתבה לקבל כברשתא במשתה בלשאצר. לקעקע ולהכרית שם ושאר מבבל. וקראה צול ע"ש האומר לצולה חרבי דישעי'. צפה הצפית וכו' לה"כ בישעי' ופי' רש"י צפה הצפית זקיף המנורה. הדסה היא אסתר. כנסה ע"ש כנוס את כל היהודים. וכתיב ויעבר מרדכי מלמד שהעביר י"ט ש"פ בתענית. שתי אלה עה"כ בישעי' ותבאנה לך שתי אלה וכו' שכול ואלמון. לעוצית ליושבת בארץ עוץ. תעוז ידך וכו' לה"כ בתהילי' פ"ט. ודוגמתו במיכה בפ' והיה שארית ישראל והיא נבואה עתידה. בליל התקדש חג כי בניסן עתידין להיגאל:

ש דיא אָבערסטען פֿון פול אונד לוד זינד אין פֿייערפֿלאַמען אויפֿגעגאַנגען אַם פסח.

זאָ שפרעכט: עז איזט איין פֿעסט דעם פסח

ע עז איזט נאָך הייט שפראַך סנחרב אין נוב צו בלייבען, ביז צור פסח צייט.

פ איינע האַנד טריב אַן, דאַס בבל אויסגעראָטטעט ווערדע, דיזעס ווַאר אַם פסח:

צ בלשאצר בעטראַכטעטע דען לייכטער דער אויף דעם געדעקטען טישע לייכטעטע אַם פסח.

זאָ שפרעכט: עז איזט איין אָפּפֿער דעם פסח.

ק הדסה (אסתר) פֿערזאַמעלטע דיא געמיינדע אַם פסח אום דרייטאָגיגע פֿאַסטען צו האַלטען.

ר דען אָבערסטען (המן) אויס דעם באָסהאַפֿטען עמלק'ס הויזע האַסט דוא געגען דען פֿינפֿציג עלען האָהען גאַלגען געשטעטטערט אַם פסח.

ש ברינגע שנעלל יענע צווייא פֿערוויסטונג דיינער פֿריינדע אַם פסח.

ת דאַס דיינע רעכטע האַנד זיך מאַכטיג ערהעבע, אַלזוויא אין דער נאַכט דעם פסחפֿעסט, אין דער זעלבען דוא פֿערהייליגעט וואורדעסט

זאָ שפרעכט: עז איזט איין אָפּפֿער דעם פסח.

זֹעֲמוּ סְדוֹמִים וְלֹהֲטוּ בָּאֵשׁ פֶּסַח:
חֻלַּץ לוֹט מֵהֶם וּמַצּוֹת אָפָה בְּקֵץ פֶּסַח:
טִאטֵאתָ אַדְמַת מוֹף וְנוֹף בְּעָבְרְךָ בַּפֶּסַח:

וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח:

יָהּ רֹאשׁ כָּל־אוֹן מָחַצְתָּ בְּלֵיל שִׁמּוּר פֶּסַח:
כַּבִּיר עַל בֵּן בְּכוֹר פָּסַחְתָּ בְּדַם פֶּסַח:
לְבִלְתִּי תֵּת מַשְׁחִית לָבֹא בִּפְתָחַי בַּפֶּסַח:

וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח:

מְסֻגֶּרֶת סֻגָּרָה בְּעִתּוֹתֵי פֶּסַח:
נִשְׁמְדָה מִדְיָן בִּצְלִיל שְׂעוֹרֵי עֹמֶר פֶּסַח:

שרפו

ראש לקרבנות. וזעמו נתקללו. ולוהטו ונשרפו. פסח בפסח. חולץ נמלט. טאטאת בערת אחריה' כאשר יבער הגלל במטאטי השמד. מוף ונוף מחוזות מצרים. בעברך ע"ש ועבר ה' לנגוף את מצרים. ראש כל און בכורים וראשית אונם. כביר תאר להקב"ה. על בן בכור ע"ש בני בכורי ישראל. מסוגרת יריחו. בעתותי פסח כמש"כ שם. בצליל שעורי עומר כדאי' בילקוט אמור והנה צליל לחם שעורים רבנן אמרין על שצלל עליהם אותו הדור מן הצדיקים ובזכות מה ניצולו בזכות לחם שעורים זה מצות העומר. משמני פול גבורי מלך אשור ולודים עמו. ביקד וכו' עשה"כ בישעי' ותחת כבודו יקד יקוד כיקוד אש. ופסח היה כמו שפי' רש"י שם בפסוק השיר יהיה לכם כליל התקדש חג. עוד היום בנוב לעמוד הרגיש חיילותיו להסיעם קים אחר לנוב

ז דיא סדומיים ערצירנטען גאָטט, אונד זיא גינגען דאַהער אין פֿלאַמען אויף אַם פסח.

ח נור לוט וואַרד געררעטטעט אונד בוק אונגעזייערטען קוכען אַם ענדע פסח.

ט דוא רייאטעסט דאַז לאַנד מצרים אויס אַלז דוא דורכצאָגעסט אַם פסח.

זאָ שפרעכט: עז איזט איין אָפפער דעם פסח.

י גאָטט צערשמאַטטעטע דיא קאָפפֿע אַללער ערסטגעבאָרנען אין דער נאַכט דער בעוואַהרונג דעם פסח.

כ אַללמעכטיגער דוא איבערטריטעסט דיא ערסטגעבאָרנען ישראלים דורך דאַז צייכען דעם בלוט דעם פסחאָפפער.

ל דאַז דער פֿערדערבער ניכט איינגעהען דירפֿטע אין אייגע טהירע אַם פסח.

זאָ שפרעכט: עז איזט איין אָפפער דעם פסח.

מ דיא פֿעסט פֿערשלאָססענע שטאַדט יריחו וואורדע איבערגעבן צו צייטן פסח.

נ מדין וואורדע פֿערטילגעט דורך דאַז גערסטענבראָד דעם עומר אַם פסח.

דיא

אין פאלגענדעם פיוט ווירד ערצאלט דאס אללע וואונדער פאן לייטען אברהם'ם אן, ביז אין דיא ספאטעסטען געשטאלטער וויאאער אם פסח געשעהען זינד.

וּבְכֵן וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח׃

מיוסד ע"פ א"ב

אֹמֶץ גְּבוּרוֹתֶיךָ הִפְלֵאתָ בַּפֶּסַח׃
בְּרֹאשׁ כָּל־מוֹעֲדוֹת נִשֵּׂאתָ פֶּסַח׃
גִּלִּיתָ לְאֶזְרָחִי חֲצוֹת לֵיל פֶּסַח׃

וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח׃

דְּלָתָיו דָּפַקְתָּ כְּחֹם הַיּוֹם בַּפֶּסַח׃
הִסְעִיד נוֹצְצִים עֻגוֹת מַצּוֹת בַּפֶּסַח׃
וְאֶל הַבָּקָר רָץ זֵכֶר לְשׁוֹר עֵרֶךְ פֶּסַח׃

וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח׃

זועמו

אומץ וכו' בראש כל מועדות כי הוא ר"ה לרגלים. וכתיב אלה מועדי ה' וסמיך ליה בחדש הראשון וכו'. לאזרחי לאברהם אבינו. חצות ליל דכתיב ויחלק עליהם לילה רבנין אמרין יוכרו חלקו וכו' כדאי' במדרש. דלתיו וכו' שנאמר וירא אליו וכו' והוא יושב פתח האהל כחום היום. הסעיד ע"ש וסעדו לבכם. נוצצים מלאכים נוצצים כעין נחשת קלל. זכר לשור ערך פי' בה"ק על חגיגת י"ד הבאה עם הפסח. ונ"ל שמלת ערך ל' חשיבות ומעלה ע"ש שהוא
רלא

זא טפרעכט: עז איזט איין אפפער דעם פסח

א דיא אללגעוואלט דיינער אאכט האסט דוא וואונדערבאר בעוויזען אם פסח.
ב דאהער האסט דוא איך לום אבערהויפטע דער פעסטע, דאס פסח פעסט ערוואהלט.
ג דעם מורפאטער (אברהם) האסט דוא דיא וואונדערפאללע איטטערנאכט פסח'ם ענטדעקט.

זא טפרעכט: עז איזט איין אפפער דעם פסח.

ד אן זיינער טהירע קלאפפטעסט דוא דא דער טאג היים וואר אם פסח.
ה ער לאבטע גאטטעם ענגעל איט אונגעזייערטען פלאדען אם פסח.
ו ליעף לום רינדפיה גלייך איין געדאכטניס דעם אפפער טטירע אם פסח.

זא טפרעכט: עז איזט איין אפפער דעם פסח.

דיא

שׁוֹר זְ עֵם יְחוּמֵי אֲרַם נַהֲרַיִם ׃
חֶ יְבוּ בְּתַבְנִיתוֹ לָשׁוּב אֲחוֹרַיִם ׃
טוּב זָכַר לָמוֹ יוֹשֵׁב כְּחֹם צָהֳרַיִם ׃
בְּמִצְרַיִם בְּנָגְפּוֹ אֶת מִצְרַיִם ׃ שׁוֹר

שׁוֹר יְ מִן מַעֲשֵׂה שׁוֹר בּוֹ לְהַצִּיל ׃
כְּ וְנוּ בְּמִלּוּאִים פְּסוּחִים בּוֹ לְהַצִּיל ׃
לְ הָגֵן לְמַלֵּט לִפְסוֹחַ וּלְהַצִּיל ׃
כְּמוֹ בְחָם וְאֶת בָּתֵּינוּ הִצִּיל ׃ שׁוֹר

שׁוֹר מְ כַפֵּר בְּעָשׂוֹר מְשׁוּחִים בּוֹ כְּחִיבוּ ׃
נֶ עֱלָם דָּבָר בָּעֵדָה בּוֹ יֶאֱהָבוּ ׃
סְ לִיחָה מָצְאוּ בוֹ שׁוֹבָבִים כְּהֶעֱווּ ׃
וַיִּקֹּד הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ ׃ שׁוֹר

שׁוֹר עֲ לֵי מְשׁוֹרְרִים בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ ׃
פְּ שְׁעָם לִמְחוֹל לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ ׃
צָ דַק הֱיוֹת רֹאשׁ לְנִיחֹחֵי קֹדֶשׁ ׃
בְּאֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְיָ מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ ׃

שׁוֹר קָצַב לְחֶגֶג וְכֶשֶׂב וָעֵז בְּמֶלֶל ׃
רֶ נֶן עָלֵימוֹ קְרִיאַת הַלֵּל ׃
שָׁ לֹשׁ כִּתּוֹת גְּבוּרוֹת בָּם לְמַלֵּל ׃
חזן תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל ׃

אֵל נָא לְעוֹלָם תֻּעֲרָץ · וּלְעוֹלָם תֻּקְדָּשׁ · וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים תִּמְלוֹךְ וְתִתְנַשֵּׂא · הָאֵל מֶלֶךְ נוֹרָא מָרוֹם וְקָדוֹשׁ · כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים · מַלְכוּתוֹ נֶצַח · נוֹרְאוֹתָיו שִׂיחוּ · סַפְּרוּ עֻזּוֹ פָּאֲרוּהוּ צְבָאָיו · קַדְּשׁוּהוּ רוֹמְמוּהוּ · רוֹן שִׁיר וָשֶׁבַח · תֹּקֶף תְּהִלּוֹת תִּפְאַרְתּוֹ :

בקק"א ק"ית יוֹצְאֵי הַפָּזוֹן · סִפְּקָם מָזוֹן · לְשֹׂבַע וְלֹא לְרָזוֹן · קָדוֹשׁ :

בפולין ובק"ק אומרים זה

וּבְכֵן שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז כִּי יִוָּלֵד :

שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז כִּי יִוָּלֵד :

שׁוֹר אֲשֶׁר מֵאָז עָלֵי עֹמֶר פָּסַח ·
בְּ מַקְרִן וּמַפְרִס תֵּת כָּפְרוֹ שָׁח ·
גְּ מוֹלָיו צוּר צַו עָלֵימוֹ לִפְסֹחַ ·
בְּאֹמֶר וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח הוּא לַיְיָ אֲשֶׁר פָּסַח : שור

שׁוֹר דָּ רַשׁ אָב לְהַאֲרִיחַ קְרוּאֵי אֵל ·
הֵ בִין עֲגוּת מֵאָז לְהָמְשְׁכוּ אַחֲרָיו ·
וּ בְצִדְקוֹ חֻפְּשׂוּ יִשְׁרֵי אֵל ·
אֲשֶׁר פָּסַח עַל בָּתֵּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל : שור

שור

לעולם תערץ כנ"ל התי"ו בקמ"ץ (והוא ק"ח) והעי"ן בחט"ף קמ"ץ. והרי"ש בפתח. כמו יעמד חי. ובלי אות גרונית כליל תקטר וגם הטי"ת קמוצה מפני ההפסק. וכל המדפיסים והמגיהים שנו במלה זו ובמלות רבות הדומות לה. שוטטו לבקש משקלם העברי אשר יאות לתכונת בניכם ולא מצאו. ע"כ הביאו להם משקלים מן החוץ. כפי העולה על רוחם. וכאשר בדו מלבם וכן לא יעשה. וכבר התחלתי להעיר על הענין הזה בבאורי לפיוט אמרתך צרופה (ביום ב' של ר"ה:) ירא המעיין שם ויבין מאין בא להם למגיהי הדפוסים מקור מוצא שבושים רבים כאלה. מה ראו על ככה הפיל אור פני מלות רבות לאין מספר ביד רמה. ומה הגיע עליהם להחשיך זיו יקותם ע"י נקוד מתנכר למשקלי הקבוע להם בכתבי הקודש. ועתה כי בא מועד לברר לבן הדברים בע"ה על פי ראיות ברורות ועדים נאמנים מכתבי הקודש ומדברי ימוכינו ז"ל. רק שלא להפסיק סדר התפלה יותר מדי אמרתי אניחנו לסוף ךך. קחנו משם ושים עינך עליו: פארוהו כנ"ל הפ"א בקמ"ץ להשלם דגש כין כמו ברכוהו וכמו יברך את בית ישראל יפאר ענוים בישועה:

לתשור הסבת · ועל כל־תשורה תשורו
סגבת· שמצם העברת· דפים הצללת· קצפם
השבת· לחתלם חשבת· וישעם קרבת·
בועדם נצבת· ובקרבם נשגבת ונתקדשת:

קהל וחזן **חי וקים**

נורא ומרום וקדוש:

סס המחבר אלעזר ברבי קליר

אז על כל־חיתו יער נשאת שור ·
ועל כל־ניחח עלית תשורת שור ·

ליציר

והרבבת פי' שאעפ"כ הבלגת והרהבת אותם על להכנס אל מצרים שאינו דן את האדם אלא בשעתו וכדאי' במדרש שם . הבלגת חזקת אל המבליג שוד על עז . והרהבת הגבהת אותם כ"פ בה"ק ולפ"ז נ"ל והרהבת בה"א וכ"מ בכ"י : תעל לי רפואות תעלה. לתאל לי בשבועת האלה . תאבת חשקת . ור"ל שחשקת להעלות ארוכה למכתם . ובתבנית שור אוכל עשב אשר המירוך בו חבבת אותם בשמיני למלואים שנאמר קח לך עגל בן בקר וכו' ושור ואיל לשלמים וזהו שור בעד שור יבא שור ויכפר על שור . לתשור להביא תשורה . ועל כל תשורה כי הוא הראשון שבקרבנות . סגבת אמצת לי משגב . שמצם קטאם. וכן דפים. הצללת השקעת במצולות ים . קצפם שהיה לך לקצוף עליהם ואתה השיבות אפך מחרון . לחתלם לחבוש מחץ מכתם . בועדם כמש"כ אשר אועד לכם שמה . ונועדתי שם לבני ישראל ונקדש בכבודי :

אז וכו' יש לפרש אז מעולם מדכתיב ותיטב לה' משור פר ש"מ שהוא המובחר שבקרבנות · גי"ל אז מיום שזמן אברהם את המלאכי' וע"ש ואל הבקר רץ אברהם ועי"ל

קראנקהייט צו ברינגען, אונד אונגעאכטעט דעם גאטצענבילדעס (עגל) ווא געגען זיא דיינע גאטטהייט פערוועכסעלטען, דוא ליעבטעסט זיא דאך פאר אויגען אללער פאלקער, דוא וואנדעסט דיך צו איהנען אונד האטטעסט בעפאהלען וועגען דיעזער זינדע איין שטיעראפפער דאר צו ברינגען: דוא האטטעסט דאדורך איהרע זינדע אויסגעלאשט, איהר פערברעכען פער־זענקט, אונד געביהרליכע שטראפע צוריקגעהאלטען; דוא דאכטעסט זיא צו היילען, בראכטעסט איהנען הילפע בייא, איין איהרער פערזאאמלונג טראטעסט דוא איין, אונד איין איהרער מיטטע ווירסט דוא ערהאבען אונד געהייליגט.

כְּיָצְאוּ בְּתוֹעָפוֹת • יְיָ תְּחַזֵּק יָדַיִם רָפוֹת • תִּפְסוֹחַ עָלֵינוּ כְּצִפֳּרִים עָפוֹת :

יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ :
וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל : אֵל נָא

איין פאָלגענדעם פיוט ווירד דיא גאָטטעס גנאַדע פערקינדיגעט, איס וועלכער ער דיא בעקעהרונג דעם אענטען אויפניאמט .

עֵרֶב אֲשֶׁר עָלָה אֶת עַם הִסְבַּבְתָּ • בְּבָשְׁלוֹ נִקְשׁוּ עֲשׂוֹת זָרוֹת תִּעַבְתָּ • וּמִכִּסְלֵי כּוּר הֵם לָךְ חָצַבְתָּ • וּכְתוֹעַ הָאסַפְסוּף בְּלִי לְתְעוֹרֵת צִוִּיתָ • וּמֵאָז מַכְאוֹב כְּדַעַת הִבְלַגְתָּ וְהִרְהַבְתָּ • וּלְהַעֲלוֹת תַּעַל לְתַאַל תָּאַבְתָּ • וּבְתַבְנִית אֲשֶׁר הֶמִירוּךָ לְעַיִן כֹּל חִבַּבְתָּ • שׁוּר בְּעַד שׁוּר לְתָשׁוּר

ופי' במ"כ היו"ד רמז לעשר מכות. תמו ברוק ולעפות רמז למגפה במ"ב. תמימים אלו ישראל. כיצאו כאשר יצאו ביד רמה בתועפות ראמים וכסף תועפות. תחזק וכו' לה"כ בישעי'. תפסוח וכו' גם זה שם כצפרים עפות כן יגן ה' צבאות על ירושלים וכו' ופי' הרד"ק בשם אביו ז"ל שהמשיל מלאך ה' כצפרים עפות למהירותו :

ערב וכו' בכושלו לחזור לסורו נוקשו גם מישראל עמם. נוקשו ל' פן תנקש אחריהם. ומכסלי וכו' פי' ואתה חצבת והפרשת אותם לך מכסלי מצרים ופתיותם ואמר כור ע"ש מכור הברזל ממצרים. וכתוע וכו' וצוית אותם שלא יתעו בתעות האספסוף אשר בקרבו. ומאז מכאוב כדעת כדאי' בשמות רבה פ' ג' כי ידעתי את מכאוביו יודע אני כמה עתידי' להכאיב בני במדבר כמה דתימא כמה ימרוהו במדבר יעציבוהו בישימון ואעפ"כ איני מנע מלגאלם . וזהו שאמר הבלגת והרהבת

דוא האָזער הייליגסטער טראָהנסט אונטער לאָבגעזאַנגען ישראל, אל נא!

ערב האָז דאַז געזינדעל (ערב רב), דאַז איט דעם פאָלקע, דאַז דוא געפיהרט, היכויף געלאָגגען איזט, אונד זינדיגטע, ווארדען זיא אויך איט־געלאָגגען, אונד אהלטען אבגאָטטערייא, דיא דוא פעראַבשייעסט. דעם פאָלקע, וועלכעס דוא אויס דער גרובע הערויס געלאָגגען, האַסט דוא אַנ־בעפאָהלען דאַס עז ניכט וויא דיזעס געזינדעל זיך אויף איררוועגע בעגעבע־דאַ דוא איהר אייננערען וועהאוטה קאַננטעסט, זאָ ערהאָבעסט אונד ער־וייטערטעסט דוא זיא, אונד ווינטשעסט איין היילאיטטעל צו איהרער קראַנקהייט

אין פאָלגענדעם פיוט בעטען וויר, דאַס דיא פאָלליגע ערלאָזונג דורך וואונדער זיין מאָכטע.

תשלום הא"ב מרובע

קה"ל קָמֵי קְהָלֵךְ · קִצַּצְתָּ בְּחֵילָךְ · קָפַצְתָּ חֲמֵשׁ מֵאוֹת מַהֲלָךְ · קְנוֹת לָךְ עַם מְיַחֲלָךְ : רִשְׁפַּת צָרִים · רִבּוּעַ מַכּוֹת צוֹרְרִים · רָאָה יִרְאוּ כֵּן צוֹרִים · רוֹמֵם צוֹרִים · בְּשִׁלּוּחַ צִירִים : שַׁחַת מְשׁוּלֵי קַשׁ בְּאוֹסֵר · שִׁלּוּם קְרָנוֹת עֶשֶׂר · שַׁלְהֲבֵם כְּאָכְלוּ כַקַּשׁ בְּחֹסֶר · שְׁטַר תַּכְלִית מַכּוֹת עֶשֶׂר : תַּמּוּ בְּרוּחַ זִלְעָפוֹת · תְּמִימִים

כיצאו

קמי קהלך קצצת הכרת ל' וקצותה את כפה . חמש מאות מהלך מן השמים לארץ ה' מאות שנה . רשפת שרפת ל' רשפי אש · רבוע מכות עשר' וזעם וצרה משלחת וכו' . ראה יראו וכו' עפה"כ בישעי' כאשר שמע למצרים יחילו כשמע צור . רומם צורים ישראל ע"ש כי מראש צורים אראנו . בשלוח צירים רמז למש"כ בעובדי' וציר בגוים שולח וכו' בשילוח בבית גרסי' וכן הוא במ"כ ובכ"י . שחת משולי קש עפה"כ בעובדי' ובית עשו לקש . ואמר שחת ע"ש השחיתו דים הכתוב בפ' אלוס דירמי' . ואמר באוסר רמז לבית יוסף עפה"כ בתהילי' ק"ה לאסור שריו בנפשו וכו' וכדאי' במדרש שלקח כל סנקליטין של פרעה ושבטן . וכמש"כ בעובדי' ובית יוסף להבה ובית עשו לקש וכו'. שלום קרנות עשר פי' תכלית החיה הרביעית האמורה בדניאל וקרנין עשר לה. שלהבם שרוף אותם בלהבת שלהבת כש"כ שם ויהיבת ליקידת אשא . שלהבם צווי מבנין הכבד ע"כ הבי"ת בצירי וכן הוא במ"כ . כאוכלו כקש כמו שאוכלו המצרים כדכתיב תשלח חרונך יאכלמו כקש . ובכ"י גורס כאוכלו כקש יבש והוא לה"כ בנבואת נחום . ואמר בחוסר ע"ש ולא יהיה שריד לבית עשו הכתוב בעובדי' . שטר תכלית וכו' רמז למש"כ בב"ר פ' מ"ד ואחרי כן יצאו ברכוש גדול א"ר אחא אחר כן אין כתוב כאן אלא אחרי משאביא עליהם עשר מכות

פי'

קמי דיא פיינדע דיינער פערזאַממלונג (ישראל) האָסט דוא מיט דיינער מאַכט אויסגעראָטטעט, אונד דיר איין פאָלק בעוואָרבען דאַז נור אויף דיך אַללײן האָפפעט. דיא פיינדע האָסט דוא דורך פייערפלאַממען פערלעהרט אונד דיא בעלײדיגער מיט פיעלפאַכען פלאַגען איבערהייפט. דאַס נון אַללע כאַלדיאַנער איינסט זעהען מאָגען וואו דיא פעלזען (ישראל) איינסט ערהאָבען דאַ דיא באָטען (משיח בן יסף ומשיח בן דוד) אויסגעשיקט ווערדען. זאָ וויא מצרים דורך טרעקקען אונד פערווירונג פערניכטעט ווערדען, אַלזו דיא. פראָממען וויא מאָכטיגע וואַלדשטירע אויסלאָגען, זאָ שטאַרקע אויך אונזרע טיאַכען האָנדע, אונד זאָ שנעלל וויא איין פאָגעל אין זיינעם פלוג, קאָממע נו אונז. אונד דאַן ווירד דער צוויגע גאָטט אין ציון איזאמער אונד עוויג רעגירען, הללויה!

דוא

מיוסד בא״ב כפול עד אות קו״ף

קהל מָה אֵילוּ פְּלָאֵי נִסֶּיךָ · מִתְנוֹסֵס נֵס אֶת מְנַסֶּיךָ · נָאוֹר רַחֲמֶיךָ עַל כָּל־מַעֲשֶׂיךָ · נִפְלָאִים יָתֵר אֶת עֲמוּסֶיךָ : סוֹךְ מֶסֶךְ רַעַל לְלוּדִים מָסָכְתָּ · שִׂיחַ נוֹאֲקֶיךָ עֵת שָׁם הִסְכַּתָּ · עִבְרִים בְּאֶבְרָתְךָ סַכְתָּ · עִוְרִים בְּעֶבְרָתְךָ חָשַׂכְתָּ : פַּצְתָּ תְּנוּךְ הַטּוּ וְאַל תֶּחֱטָאוּ · פְּסִילֵי פוֹרְכִים לְעַמָּם לְהָטוּ · חזן צֹאן לַפֶּסַח מִשְׁכוּ וְשַׁחֲטוּ · צַדְּקוּ אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ בְּיוֹם אֶחָד בַּל תִּשְׁחָטוּ : קהל מַחְשְׁבוֹתֶיךָ לְרַחֲמֵנוּ · מִפְּעֲלוֹתֶיךָ לְרוֹמְמֵנוּ · חזן מְעוֹרֵר רְדוּמֵנוּ · מַרְעִיף מְרוֹמְמֵנוּ :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים :

קמי

מה אילו מה רבו וחזקו . מנוסיך המנוסים ממך שנסיתם במסות . מסכת מזגת להם כוס התרעלה . עורים מצרים ע״ש לא ראו איש את אחיו . חשכת אותם מחיים חייתם . ובמ״ב גורס חשכת בשי״ן ולפ״ז כ״ל החי״ת בחרק חשכת ור״ל החשכת להם . פצת אמרת . תנוך הטו אזנכם . פסילי מצרים ־ ־ ־ שעבדו בכם בפרך לעומתם לוהטו כקש . ע״כ משכו ידיכם מע״ז וקחו לכם צאן של מצוה . מרעיף עלינו טל של תחייה ומרוממנו מעפר :

קמו

מה וויא אחלטיג זינד דיינע וואונדערטהאטען , מיט דענזעלבען דיא דיא ישראל פראבירעט האסט , אללער וויילטענדער גאטט , דוא ערבארמסט דיך אללער געשאפפע , זא פערגראסערע אבער דיין איינגענטהימליכעס פאלק ישראל דורך דיינע וואונדר . דען ביטטערן טראנק האסט דוא מצרים איינגעטענקט , דאס געבעט דיינער אנרופער האסט דוא פערנאממען , דיא בלינדען מצרים אבער דורך דיינען צארן וועגגעשאפפט , אונד ישראל ענדליך אונטער דיינעם פליגעל געטילט . דוא שפראכסט : נייגע דיין אהר דאמיט איהר ניכט זינדיגעט ! דיא געטצען בילדער דיינער אונטערדריקער האסט דוא אין איהרער געגענווארט פערבראנט , דאהער בעפאהל ער איין לאם צום פסח אפפער אויס צו זוכען אונד צו טאדטען , דענגאך בעפאהלטעט אונד האלטעט רעכט דיא פעראדנונג דאס איהר ניכט איינע מוטטער מיט איהרעם יונגען אן איינעם טאגע טאדטעט . דאס דיינע געדאנקען אויף אונזרער ערבארמונג געריכטעט זיין , דיין טהון , אונז צו ערהעבען . דוא גאטט אונזער אללער האכסטער ! ערוועקקע אונזרע שלאפענדען (טאדטען) דורך דען טרייפעלנדען ערלעבענדען טהויא .

חֲנוּנֶיךָ בְּפָסוּחַ וְגָנוּן לְרַחֲמָה: טֶרֶם חֻמְּצָה חֲרָדָה חִפְּזוּ לָצֵאת בְּבִישׁוּר · יָצְאוּ לְקֵץ רָץ דּוֹד רַךְ לְתִשׁוּר: חזן כּוֹנַנְתָּ בְּכֵן חַג בַּעֲבוֹתוֹת קָשׁוּר · לְהָגוּת בּוֹ בַּקֵּץ עֶרֶךְ עִנְיַן שׁוֹר:

קהל אֲהֵבוּךָ אוֹהֲבֶיךָ אוֹתָם חֲנוֹן · בְּהַר הַלְּבָנוֹן ·
חזן בְּפָסוּחַ וְגָנוֹן · בַּעֲדָם תָּגוֹן:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ · מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר · מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה · וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים ·

מה

במצרים בפ' בשלח ויהם את מחנה מצרים. ובשמואל וברקים רב ויהום. ובתהלי' י"ח ויהומם. בפסוח וגנון לה"כ בישעי' גנון והציל פסוח והמליט. בבישור בכי טוב כדכתיב ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר. דוד זה אברהם ע"ש שהיה אהוב לאלהי' והוא רץ ליקח בן בקר רך וטוב. לתשור ל' תשורה ומנחה. ע"כ כוננת לזמן הזה לאסור חג בעבותים עד קרנות המזבח. להגות בו בקץ לקרות בתורה במועד זה ערך ענין שור או כשב או עז כי יולד:

מה

דיך מיהרער ערבאַרמט, אונד זיא געשיטצט. עהע דער זויערטייג אויפ•געגאַנגען וואַרד, מוסטען זיא צור רעכטער צייט איילענד דיא שטאַדט פער•לאַססען. זיא צאָגען אויס צור נעמליכען צייט, אַלז דער געליעבטע אברהם ציעך אונד דען ענגעלן מיט איינעם רינד בעשענקטע, דאַהער האַסט דוא אויך פעראָרדנעט דיעזען פייערטאַג מיט פיעלען אָפפער צו פערבינדען.

אהובך זיא (ישראל) ליעבטען דיך אַללע, זאָ בעגנאַדיגע דאָך דיינע געליעב•טען, אויף דעם בערגע לבנון לאַסס זיא מייכסט אונטער דיינעם שוטצע לעבען;

מה

תפלה לשליח צבור

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃ מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן ׃

מִסּוֹד חֲכָמִים וּנְבוֹנִים׃ וּמִלֶּמֶד דַּעַת מְבִינִים׃ אֶפְתְּחָה פִּי בְּשִׁיר וּרְנָנִים׃ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל פְּנֵי שׁוֹכֵן מְעוֹנִים ׃

מיוסד בא"ב על אות למ"ד

אֲסִירִים אֲשֶׁר בַּכֹּשֶׁר שֶׁעֲשַׁעְתָּ׃ בַּעֲנָם שׁוּעַ צִקּוּנָם שָׁעְתָּ׃ גּוֹי וֵאלֹהָיו יַחַד הוֹשַׁעְתָּ׃ דִּלַּגְתָּ קֵץ וְאִתָּם נוֹשַׁעְתָּ׃ הַמְשְׁכוּ אַחֲרֶיךָ בַּמִּדְבָּר כַּבְּהֵמָה׃ וְצוֹרְרֵיהֶם הֲמַמְתָּ בִּשְׁלוֹשׁ מְהוּמָה׃ זָעֲמוּ בְּעֶשֶׂר מַכּוֹת בְּאַף וּבְחֵמָה׃

חנוניך

אסירים וכו' מיוסד עפ"כ בתהלי' פ"ח מוציא אסירים בכושרות קודם שהוא כשר לצאת בו לא חמה ולא צנה. שעשעת השמחת. בענם במצרי' כמש"כ ומצרים ילד את לודי' ואת ענמים. שוע צקונם שועתם ששפכו לפניך. שעת קבלת לי' ויושע ה' את הכל וכו'. גוי ואלהיו כביכול כאלו פדה את עצמו כדאי' בילקוט שמואל בפ' ויהי כי ישב המלך בביתו. וזהו שאמר ואתם נושעת כביכול. כבהמה לה"כ בישעי' בפ' חסדי ה' כבהמה בבקעה תרד וכו' כן נהגת עמך וכו'. בשלוש מהומה במהומה גדולה. ואפשר שהוא רומז על ג' מהנמות הכתובו' במצרים

אסירים דיא געפאנגנן, דיא דוא זור רעכטער צייט ערפרייט האסט, דערן געבעט האטטעסט דוא טאן אין מצרים פערנאמען: דעם פאלקע אונד דעם אנערקעננען דער הערליכקייט זיינעס גאטטעס געפאנגענשאפט האסט דוא געהאלפען. דוא האסט דאז ענדע דער בעשווייניגעט. זיא לאגען ווי פיה אין דיא וויסטע דיר נאך, איהרע בעלייגער האסט דוא דורך דרייפאכע פערווירונג צערניכטעט, זיא בעשטראפט איט צעהען באזאר־טיגען פלאגען; דיינע בעגינסטיגען ישראל אבער, האסט דוא איברטריטן, דיך

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ׃ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם׃

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע׃ וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה׃ וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם׃ וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה׃ פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם׃ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ׃ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ׃ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ׃ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ׃ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ׃ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃ יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃ עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ׃

ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות׃
וערבה לה׳ מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות׃

ברכת כהנים תמצא בסוף מוסף דף פ״ט עמוד ב׳

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ ·

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן :

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד · צוּר חַיֵּינוּ · מָגֵן יִשְׁעֵנוּ · אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ :

מודים דרבנן : מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל־בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאָנוּ מוֹדִים לָךְ · בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת :

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרֵךְ וְיִתְרוֹמֵם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד · וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת :

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר · יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ : יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ : יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם :

וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ · וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ · וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ

וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה · חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן · אֶת יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה זְמַן חֵרוּתֵנוּ מִקְרָא קֹדֶשׁ · זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ · יַעֲלֶה וְיָבֹא · וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה · וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר · זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ · וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ · וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ · וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ · וְזִכְרוֹן כָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה · לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם · בְּיוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה · זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה · וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה · וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים · וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ · וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ · כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ · כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה׃

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן · כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ · קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ · שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ · וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת · וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ · וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל אוֹהֲבֵי שְׁמֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים׃

בְּרַח דוֹדִי אֶל מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן · וְאִם בָּגַדְנוּ כְּבַחֶשְׁוֹן · אָנָּא סְכוֹת צִקּוּן לַחֲשׁוֹן · דְּלוּתִי מִטְּבוֹעַ רִפְשׁוֹן · גְּאוֹל נְצוּרֵי כְּאִישׁוֹן · כְּאָז בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן:

בִּגְלַל אָבוֹת תּוֹשִׁיעַ בָּנִים · וְתָבִיא גְאֻלָּה לִבְנֵי בְנֵיהֶם · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה · מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֶּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ · מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר · מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה · וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים · אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ · וְרָצִיתָ בָּנוּ · וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְּשׁוֹנוֹת ·

בְּרַח דּוֹדִי אֶל שָׁלֵם סֻכֶּךָ · וְאִם
תָּעִינוּ מִדַּרְכֶּךָ · אָנָּא
הָצֵץ מֵחֲרַכֶּךָ · וְתוֹשִׁיעַ עַם עָנִי וּמְתֹכָךְ ·
חֲמָתְךָ מֵהֶם לְשַׁכֵּךְ · וּבְאֶבְרָתְךָ סֶלָה לְהִסְתּוֹכֵךְ :

בְּרַח דּוֹדִי אֶל לִבְּךָ וְעֵינֶיךָ שָׁם ·
וְאִם זָנַחְנוּ טוֹב מְרֻשָּׁם ·
אָנָּא שְׁמַע שַׁאֲגַת קוֹל צוֹרְרֶיךָ וְרִגְשָׁם · רַוֵּה
מִדָּם גּוֹשָׁם · וַעֲפָרָם מֵחֵלֶב יְדֻשָּׁם · וּפִגְרֵיהֶם
יַעֲלֶה בָאשָׁם :

ברח

דתהילי' ע"ו . הצץ ע"ש מציץ מחרכים דשה"ש . ומותכך מרומה מן המערימים עליו ל' רע ואיש תככים דמשלי . אל לבך וכו' כמש"כ במלכים והיו עיני ולבי שם . טוב מדושם פי' בה"ק בחלוף אותיות האף כאלו כתוב מדושן ל' חלב ודשן אבל בכ"י מצאתי מרושם ברי"ש ופי' טוב רשום בכתב אמת וידוע ומפורסם. ורגשם והמונם . רוה מדם גושם גוש עפרם כמש"כ בפ' קרבו גוים ורותה ארצם מדם ועפרם מחלב ידושן. ואמר ידושם במ"ם להשוות בין החרוזים ובכ"י מצאתיו בנו"ן . אל מרום מראשון מקום מקדשנו כדכתיב בירמי' . בכחשון בכחש ובכזב . סכות הסכת ושמע . צקון לחשם שפיכת תפילתם . דלותי לדלות אותי ולהוציא אותי מטביעות רפש וטיט . כאז כי בניסן עתידין להגאל :

ברח לויפע איין פריינד נאך דיינער היטטע צו שלם, אונד ווען וויר אויך פאן דיינעם וועגע אבגעוויכען זינד, זא שויע דאך פאן דען היממעל־ריטצען, אונד העלפע דעם ארמען אונד פערשטאססענען פאלקע, שטיללע דיינען צארן איבער זיא אונד שטעלע זיא אונטער דיינען פליגען.

ברח לויפע איין פריינד אן דען ארט ווארויף דיין הערץ אונד אויג געריכטעט זינד, אונד ווען וויר דען בעסטען וועג פערלאססען האבען, זא הערע דיא שטימע אונד לערם דיינער פיינדע אונד היילע אונז.

ברח לויפע איין פריינד נאך דעם שאן לאנגסט ערהאבענען טעמפעל, אונד ווען וויר דורך ליגע דיר זינד טרייאלאז געווארדען, זא פערנים דאך אונזער געבעטגעשרייא, ציהע מיך אויס פערזינקענדען לייםען, אונד ערלעזע דאס, וויא דאס אויגאפפעל בעוואהרטע פאלק, וויא דוא שאן איינסט געטהאן אים ערסטען מאנאט (ניסן).

אֵלָיו: תְּהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן בָּרוּךְ הוּא וּמְבוֹרָךְ מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם:

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהֹוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר
בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה־פֶלֶא:

שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים לְשִׁמְךָ עַל שְׂפַת הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ

יְהֹוָה׀ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

צוּר יִשְׂרָאֵל קוּמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל וּפְדֵה כִנְאֻמֶךָ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל:
גֹּאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:

בְּרַח דּוֹדִי אֶל מָכוֹן לְשִׁבְתֶּךָ·
וְאִם עָבַרְנוּ אֶת בְּרִיתֶךָ·
אָנָּא זְכוֹר אִוּוּי חֻפָּתֶךָ· הָקֵם קֹשְׁט מִלָּתֶךָ·
כּוֹנֵן מְשׂוֹשׂ קִרְיָתֶךָ· הַעֲלוֹתָהּ עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתֶךָ:

ברח

ברח דודי מן הגולה אל מכון מול שבתך השמים . אווי חופתך עזה"כ פה אשב כי אויתיה . קושט אמת ויציב . אל שלם סוכך ע"ש ויהי בשלם סוכו דתהילי·

ברח לויפע איין פריינד צו דיינעם פעסטען זיטץ, אונד ווען וויר דיינען בונד איבערטרעטען האבען, זא געדענקע דאך דיינע פראכטיגע היטטע (ב"המק); בעשטאטטיגע דיינע וואהרהאפטען ווארטע; בעגרינדע דיא פריידע דיינער שטאדט ירושלים, ברינגע זיא אויף צום הויפטע דיינער פריידע.

ברח

ייז תְּ קֹף עֹז אֲהָבִים · כָּל יְשֻׁטְּפוּן רְהָבִים ·
מַיִם רַבִּים :

מַיִם רַבִּים תִּלַּלְתָּ עֲרֵמוֹת · אַדִּיר בִּמְרוֹמוֹת ·
תָּשִׁית יָם לַחֲרָמוֹת · וְנָפִיק לָךְ רוֹמֵמוֹת :

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם · מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר : בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ · וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ : אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ : אֱמֶת אַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ · וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם : אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן · וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ : מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ · וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ : כָּל־בְּכוֹרֵיהֶם הָרַגְתָּ וּבְכוֹרְךָ גָּאָלְתָּ · וְיַם סוּף בָּקַעְתָּ וְזֵדִים טִבַּעְתָּ וִידִידִים הֶעֱבַרְתָּ : וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר : עַל זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים וְרוֹמְמוּ אֵל · וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם : רָם וְנִשָּׂא גָּדוֹל וְנוֹרָא מַשְׁפִּיל גֵּאִים וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים מוֹצִיא אֲסִירִים וּפוֹדֶה עֲנָוִים וְעוֹזֵר דַּלִּים וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ בְּעֵת שַׁוְּעָם אליו

רהבים ישטי כזב. תללת הגבהת אז על ים סוף. ערמות כמש"כ נערמו מים כן תשית ים לחרבות בימינו כמש"כ בישעי' והחרים ה' את לשון ים מצרים. ואז נפיק לך רוממת שירות ותשבחות ברכות והודאות מעתה ועד עולם:

ברך

(ת) דאס דיא אלמעכטיגע ליעבע, פאן דען (אלמעכטיגען שטראמען אהנליכן) האפפארטיגען היידען ניכט איבערשוועמט ווערדע.

מים זא וויא דוא דיא ענגע וואססער (ים סוף) וויא בערגע אויפגע־הייפט האטטעסט, זא לאסס אויך דוא אלמעכטיגער היאמעלסהערשער עז איינסט ווידער פערוויסטעט ווערדען, אונד וויר וואללען דיר לאבעסערהעבונג זינגען.

ברח

פְּ רָזוֹת מוֹשַׁב צְבָאֵךְ · סָבֵב כְּהוֹ נְבִיאֵךְ · אֶנְהָגֵךְ אֲבִיאֵךְ :

צְ פִּצּוּף נֹעַם בְּדָרְשִׁי · נֶחֱמָדִים מִפָּז בְּפָרְשִׁי · שְׂמֹאלוֹ תַּחַת רֹאשִׁי :

קֵ ץ אַהַב נִדְבַתְכֶם · זְמַנּוֹ מִלְּעוֹרֵר מְתֵיכֶם · הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם :

רְ צוּצַת זָרִים וְרַעוֹלָה · קוֹמְמִיּוּת הוֹלֶכֶת וּמִתְעַלָּה · מִי זֹאת עוֹלָה :

שְׁ עֵה שִׁיר מִכְתָּם · הַשְׁכֵּנִי מְזֻוִּים וְאֵיתָם · שִׂימֵנִי כַּחוֹתָם :

תוקף

ולדון ולשמוח ל' לפניו תדון דאבה דאיוב . פרזות ע"ש פרזות תשב ירושלים . סבב וכו' כמש"כ ואני אהי' לה חומת אש סביב. בצפוף וכו' פי' כאשר אצפצף בדרשות התורה ל' המצפצפים והמהגי' דישעי' . בפרשי כאשר אפרש אותם . קץ אהבת נדבתכם פי' הקץ שאתם מתנדבים להחיש אותו . אבל השבעתי אתכם שלא יעוררו מתיכם זמנו יותר מדי . מתיכם אנשיכם ל' מתי מספר כ"פ בה"ק ולפ"ז כ"ל המ"ס בשב"א . ורעולה ששתתה כוס התרעלה . שיר מכתם שמכתם תמה . ואיתם ואז איתם . תוקף עוז אהבים שיש לך עמנו . בל ישטפון ממנו רהבים

(פ) דאס אין דייכער פֿעסטע שטאדט (ירושלים) דיין העער (ישראל) וואהנן; ברינגע זיא הערבייא וויא דיינע פראפעטען עז ווייסאגטען: איך ווערדע דיך פֿיהרען, אונד דאהין ברינגען.

(צ) ווען איך דיא ליעבליכען רעדען דער תורה ערקלערע, אונד דיא אעהר אלז פֿיינעס גאלד קאסטבארע לעהרע אוים דייטע, זא גלויבע איך דאס געטטעס לינקע איינען הויפט אונטערשטיצע.

(ק) דאס ענדע דער ליידען, וועלכעס איירן הערצען זא בעליעבט אונד ערווינשט איזט; דיעזע צייט ווירד קאממען אום איירע קליינע אנגעדולד צו ערוועקען; איך האבע עז אייך צו געשוואָרען.

(ר) דאז פֿאן דען הייַדען אונטערדריקטע אונד בעטריבטע פֿאלק, ווען עז איינסט אויפֿרעכט אויסגעהען ווירד, ווערדען זיא שפרעכען: ווער איזט דאז, דער דא הינאויפֿציהעט?

(ש) קעהרע דיך צום לאב געבעטע דער פֿראממען אונטערדריקטען, האלטע איך פֿאן אונהוואלזיגען אונד אנגסטיגען זינדען אב, זעטצע אונז וויא איין זיעגעל אויף דיין הערץ.

כּ נַסֹּתִיךָ לְהָהָר הַטּוֹב ׃ לִרְחוֹשׁ דָּבָר טוֹב ׃
וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב :

לֶ אֱגוֹד נִדָּחַי וּלְוַעֲדַי ׃ וְלִרְאוֹת בְּקִרְיַת מוֹעֲדַי ׃
אֲנִי לְדוֹדִי :

מָ עוֹן נֶחֱרַשׁ כַּשָּׂדֶה ׃ נָאוֹר מִזִּיוְךָ תֶּחֱדֶּה ׃
לְכָה דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה :

נָ א שְׁאַג מִמְּרוֹמִים ׃ יֵרְדוּ לַטֶּבַח רְאֵמִים ׃
נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים :

ס וָרָה בְּאוֹרְךָ תַּזְרִיחַ ׃ מִנְחָתָהּ כְּקֶדֶם תָּרִיחַ ׃
הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ :

עָ לוֹז בְּשִׂמְחַת אַרְמוֹנְךָ ׃ וְלָדוּץ בְּיוֹם חֲתוּנָּתְךָ ׃
מִי יִתֶּנְךָ :

פרזות

להגות בד"ת. לאגוד לאסוף. ולועדי ולקבוצי. אני לדודי מיחלת. מעון מעון קדשך: נחרש כשדה כמש"כ ציון שדה תחרש. תחדה תשמח לי' חדוה. ירדו וכו' לה"כ נפ' קרבו גוים: סורה ככ"י גולה וסורה. עלוז לעלוז. ולדוץ

(כ) איך האבע דיך אויף דעם גוטען בערגע זיין פערזאממעלט, אום דיינע טאֶנען ווארטע (געבעטע) האֶרען צו לאססען, דען דיין גויאע איזט זא אנגענעהם וויא וואהלריעכענדער וויין.
(ל) דאס ער איינע צערשטרייעטען וויעדער פעראייניגע אונד זאמאלע אום איך דיא שטאדט איינער פריידע וויעדער זעהען צו לאססען, דיעזעם ביטטע איך איזאער פאן איינעם פריינדע.
(מ) דיא הערליכע וואהנונג (כ"המק), דיא וויא איין פעלד געפפליגט איזט, ערפרייע דאך דורך דיינען העללען גלאנץ. א פריינד! לאס אונז דאך אין דיעזעם פעלד ציהען.
(נ) איך ביטטע, רופע אויס דיינעם היאאל, דאס דיא וויא דיא וואלדטירן אלכטיגן טיראנען צור שלאכטבאנק געפיערט ווערדן, אונד לאס אונז פריהליכ טיג אין דען וויינבערגע (ירושלים) קאמען.
(ס) ערלייכטע איט דיינעם גלאנצע דאס ווילדע פאלק ישראל, לאס איהר אפפער וויא פארהין דיר זא אנגענעהם זיין וויא דיא אלרויען דיא איהרען וואהלגעריך פערברייטען.
(ע) ערפרייע דיינען פאלאסט (כ"המק) וויא אן אונזערם האכצייטסטאגע מתן תורה); לאס אונס דיעזעם באלד צום טהייל ווערדען!

לאס

ו כהתי צריך לעשן · ידעתיך לאפוד ולחשן ·
צוארך כמגדל השן :

ז עכתי קמיך להאמל · רצצתים בקנה קמל ·
ראשך עליך ככרמל :

ח שר לחמי הטעמת · בשבע שמחות הנעמת ·
מה יפית ומה נעמת :

ט ווי יריעות רקמתך · ידידות שכן הקמתך ·
זאת קומתך :

י חד ריחך תמר · קדש קדשים לתמר ·
אמרתי אעלה בתמר :

כנסתיך

שעשן אפי בהם . או שכליתים בעשן כיקר כרים . ידעתיך הודעתיך . זעכתי הכרתי ל' ימי נזעכו דאיוב . וכן להאמל ל' כי אומלל אני דתהיל' . קמל יבש כדף ואיכנו כמו קנה וסוף קמלו דישעי' . חושר לחמי רבוי לחמי רמז למן . שבע שמחות רמז לנבואה ורוה"ק ע"ש שובע שמחות את פניך נעימות וכו' . טווי היריעות אשר בידיה' טוו . שכן הקמתך הקמת המשכן . יחד וכו' ע"ש שהיו באגודה אחת ובלב אחד . תומר וכן לתמר ל' תימרות עשן . לרחוש

להגות

(ו) דיינע בעליידיגער האבע איך צום פייער בעשטראפט, דיך אבער האבע איך ערקאנט אום דען חושן אונד אפוד צו טראגען, דען, דיין האלז איזט שטארק אונד אונאיבערווינדליך וויא איין עלפענביינער טהורם.

(ז) דיינע פיינדע זינד הינגעשוואונדען אונד צערשניטטען: איך האבע זיא צערטרעטטערט, גלייך איינעם אבגעשניטטענען ראהר, דיין הויפט אבער בלייבט זא האך וויא דער בערג כרמל.

(ח) דורך הערהבטרייפעלן איינעם ברודעס (מן) ביזט דוא פערוואלכט וואהרדען, מיט אנגענעהמליכען שפייזען האסט דוא דיך געזעטטיגעט, דען דוא האסט טאהן אונד העררליך געהאנדעלט.

(ט) דוא האסט דיינע פאראהאנגע דעם משכן העררליך אויסגעשמיקט, אונד אלז דוא דיא וואהנונג דער פריינדשאפט (משכן) אויפגעריכטעט האטטעסט, שפראך איך: דיעזעט איזט דיין ריכטיגער שטאנד.

(י) אלז איהר איינינג וואהרעט אונד אייערע האנדלונגען איר זא אנגענעהם שיענען וויא אויפשטייגענדע וואהלגערוך, בעפאהל איך, דאס אים אללער־ היילינסטען ארטע (קדש קדשים) איהר רייכער ווערקע אויפדרואפפען לאססעט, אונד איך דאכטע, אין דיזער רויכזיילע צו ערשיינען.

אין פאָלגענדעם זולת ווירד גאָטט געלאָבט וועגען דער בעפרייאונג אויס מצרים ; ישראל בעטען דאַס גאָטט זיא זאָלל איאַצט אין אַלט נעהמען וויא ער אין מצרים געטהאַן.

מיוסד כא״ב ובחתימת שם המחבר משלם בירבי קלונימוס חזק.

א וֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי · מוֹעֵד מִפֶּרֶךְ הִדְרַרְתָּנִי ·
לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שָׂמַתְנִי :

בְּ חַרְתַּנִי סֶגֶל לְהַעֲמִית · שֶׁפֶר נַחֲלָתְךָ עוֹלָמִית ·
שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית :

גְּ אַלְתִּיךְ מִלַּחַץ מַזְעִימַיִךְ · לָחֹג חַגֵּי מַנְעִימַיִךְ ·
מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ :

דְּ מִיּוֹן מַשְׂכִּילַיִךְ יַזְהִר · מַרְאֵיהֶן כָּרָקִיעַ מְנֻהָר ·
שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר :

הִ צְמַתִּי כָּל־מַעֲבִידַיִךְ · בְּהִתְלוֹנְנִי בֵּין כַּדַּיִךְ ·
שְׁנֵי שָׁדַיִךְ :

וכחתי

אודך וכו׳ לה״כ בישעי׳ . לא ידעתי לא זכרתי שהדרתני מפרך . ע״כ נפשי שמתני אני בעצמי מניתים עלי : סגל לעם סגולה . להעמית לחבר ולדבק כמש״כ בירמי׳ כן הדבקתי לי את בית ישראל : חגי מנעימיך חג האביב והקציר והאסיף המנעימים אותך . דמיון ר״ל תאר פניהם כש״כ והמשכילי׳ יזהירו כזהר הרקיע . הצמתי הכרתי . וכחתי הוכחתי אותם במכאוב . לעגן

שעגן

אורך איך וויל דיר דאַנקען דאַ האַסט איך ערהאָרט, נור בעטיאַטען זיינו האַסט דאַ איך פאָן דער האַרטן אַרבייט בעפרייעט, דען איך דאַכטע ניכט, דאַס איינעטוועגען פיעלע וואונדער געטעהען זאָללטען.

(ב) דאַ האַסט איך ערוואָהלט צו דיינער געליעבטען גענעזלשאַפטערין; דיין ערבטהום אויף עוויג פערהערליכט, דען איאַצט רופסט דאַ: קעהרע צו איר צוריק דאַ שולמית.

(ג) איך האַבע דיך ערלאָזעט פאָן דער אונטערדריקונג דיינער ערצירנער אום דיינע הערליכע פעסטאַגע צו פייערן, דען דיין צוטריט איזט זעהר שאָן!

(ד) דאַס דיא געשטאַלט דיינער קלוגען (סנהדרין) העלל לייכטע, דאַט איהר אנגעזיכט זאָ הייטער וויא דער היממעל ערשיינע, דען זיא זינד איס מיטטעלפונקט דער וועלט (ב״המק).

(ה) איך האַבע אַללע דיינע אונטערדריקער אויסגעראָטטעט, דאַמאַלס אַלז איך צווישן דיינען צוויא טטאַנגען דער לאַדע דער צוויא טאַפעלן (ארון הלוחות) רוהעטע, וועלכע וויא צוויא בריסטע, דיא וועלט אונטערהאָלט

דיינע

יְדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ: לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: הש"ץ חוזר ה' אלהיכם אמת בקול רם

אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה· עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל־דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ:

עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים לְעוֹלָם וָעֶד· חוֹק וְלֹא יַעֲבוֹר· אֱמֶת שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ אָתָּה· לְמַעַן שִׁמְךָ מַהֵר לְגָאֳלֵנוּ כַּאֲשֶׁר גָּאַלְתָּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ: אֱמֶת מֵעוֹלָם שִׁמְךָ הַגָּדוֹל עָלֵינוּ נִקְרָא בְּאַהֲבָה אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ:

וָעֶד׃ כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ׃ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ׃ וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ׃ וְתוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ׃ כִּי אֵל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת אָתָּה׃ וּבָנוּ בָחַרְתָּ מִכָּל־עַם וְלָשׁוֹן׃ וְקֵרַבְתָּנוּ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה בֶּאֱמֶת׃ לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאַהֲבָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה׃

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד׃

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ׃ וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ׃ וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃

וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃ וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃ הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם׃ וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם׃ וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־

וְהַחַיּוֹת יְשׁוֹרֵרוּ· וּכְרֻבִים יְפָאֵרוּ· וּשְׂרָפִים יָרֹנּוּ· וְאֶרְאֶלִּים יְבָרֵכוּ· פְּנֵי כָּל־חַיָּה וְאוֹפָן וּכְרוּב לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים:

בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

לָאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתֵּנוּ· לַמֶּלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם זְמִירוֹת יֹאמֵרוּ וְתִשְׁבָּחוֹת יַשְׁמִיעוּ· כִּי הוּא לְבַדּוֹ פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת· עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת· בַּעַל מִלְחָמוֹת· זוֹרֵעַ צְדָקוֹת· מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת· בּוֹרֵא רְפוּאוֹת· נוֹרָא תְהִלּוֹת· אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת· הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: כָּאָמוּר· לְעוֹשֵׂה אוֹרִים גְּדוֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: אוֹר חָדָשׁ עַל צִיּוֹן תָּאִיר· וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ מְהֵרָה לְאוֹרוֹ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת:

אַהֲבָה רַבָּה אֲהַבְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ· חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ· וַתְּלַמְּדֵם חֻקֵּי חַיִּים· כֵּן תְּחָנֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ: אָבִינוּ אָב הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם· רַחֵם עָלֵינוּ· וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל· לִשְׁמוֹעַ לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד· לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם· אֶת כָּל־דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה: וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ· וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְיַחֵד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ· וְלֹא נֵבוֹשׁ לְעוֹלָם

חזן דודי · סלסולו ברבי רבבות :
קהל ראשו · עטור רכובו בערבות :
עיניו כיונים· פונות בכל חביונים :
להיו כערגות· צומחות בשם רגיונים :
ידיו · קשוטות מקבלות הגיונים :
שוקיו · רמו להדוך גאונים :

חזן חכו ממתקים· שעשוע מדרש וחקים :
קהל אנה הלך · שרעיתו מדקים ושוחקים :
דודי · תפוצותי יכנס ממרחקים :
אני · תפארתו אשגן בלוהטים המתלהקים :

והחיות

לחוות להגיד : דודי סלסולו שבחו בין מלאכים : ראשו עטור בכתר מתפלת ישראל פונות לראות כל נסתרות : חביונים לשון מחבא וסתר : בושם רגיונים פירו' בשמים חמודים תרגום של חמדה רגיגו :

הגיונים פירוש דבור ומחשבה בעלי תשובה בישראל: שוקיו רמו להדוך גיאונים פירוש גבוהים שוקיו לדכאות ולדרוך על גאים : חכו ממתקים מד"ת שבה שעשוע וטיול של מדרשים וחקים: אנה הלך המדקים ושחקים את ישראל שקרוי' רעיתו שואלים אותנו אנה הלך דודך : מדקים ושוחקים לשון ושחקת ממנה הדק : וישראל משיבין דודי תפוצותי פירוש פזורי יכנס : י"מ ישראל אומרי' אותו דודי ששאלתם אותי עליו לאמר אנה הלך ועזב רעייתו בצרה שאנו מדקי' אתכם ואינו מציל אתכם מידינו הוא יכנס נפוצותי ממרחקים : תפארתו של הקב"ה : אשגן אדבר · במלאכים הלוהטים באש לשון אש לוהט : המתלהקים מתאספים לומר ברוך כבוד ה' ממקומו ל' להקת נביאים ;

אודך

דודי איין פריינד ווירד אונטער צעהען טויזענד ענגעל געלאבט ; זיינע האנדע זינד אויסגעשטרעקט , אום דאז געבעט דער ישראל אנצונעהמען זיינע שולטערן ערהעבען זיך אום דיא שטאלצען צו אונטערדריקקען. דיא טיראננען שפרעכען: ווא איזט ער היגעגאנגען דיין פריינד ? איין פריינד זאממעלט אויס ענטפערנטען לאנדערן איינע צערשטרייטען ; אונד איך קינדיגע דאהער זיינען רוהם וויא דיא פייערפלאמענדען ענגעל .

אודך

עורי · המחצבת רהב לגוים :
באתי · והושת לי דרך בעזים :
אני ישנה · זך הגוני בחרוזים :
פשטתי · חליתי בכרעי לתרזים :

חזן דודי · טכסני תבנית מרכבו :
קהל קמתי · יחדתיו כחצובי שלהבו :
פתחתי · כבודו חמק מלבא :
מצאוני · לוחמי פצעוני בנוו :
השבעתי · מחלתי לדודי לחוות :
מה דודך · נמו אלתי קושבות :

דודי

היא עכורה ונגאל ויאם אותם הקב"ה. והאשים וקייבם. דלוח עכור וחבירו ביחזקאל : עורי פירוש זרוע הקב"ה יעורר על אומה זו אות' יד המחצבת ים לישראל שהיו גוים ועוברים בתוכו. המחצבת הכורתת וכל זה על לשון הפסוק בישעיה עורי לבשי עוז זרוע ה' וגו' המחצבת רהב וגו' : לגוים לעביד גאולים תרגום למינז משיזביא וכשבאתי לים : הושת לי דרך במים עזים : ישנה במצרים זך הקב"ה הנוני וייפה אותי : בחרוזים של אבנים טובים : פשטתי חליתי הם תכשיטין כמו נזם זהב וחלי הורדו מעלי : בכורעי לע"א של עגל תרזה ואלון שנאמר ויתנצלו בני ישראל את עדיים וגו' במעשה עגל ואע"פ שהיה של זהב מכנה אותה בשם עץ שאין תועלת בשניהם קן של זהב קן של עץ : דודי טכסני הקב"ה טיכם אותי בד' דגלים : בתבנית מרכבו ר"ל בדמות ד' חיות שבמרכבה : טיכם לשון טכסיסי מלכים ולפי שעשאני בתבנית מרכבו קמתי לפניו לייחדו בכל עם כמלאכים החצובים מלהבות אש : פתחתי בחרטה אחר שמרדתי בו ולא קבל תשובתי : חמק גנז וסבב כבודו : מלבוא אלי לכן מצאוני לוחמי טיטוס וחביריו הכנו בנוו בב"ה שלו : השבעתיוני' פי' אנשי נבוכדנצר ושאר אומות העולם השבעתי שיגידו : מחלתי לדודי ושיעידו לעתיד לבא לפני דודי הקב"ה שעמדתי בנסיון אף שפיתוני ואמרו לי : מה דודך מדוד שככה השבעתני כלומר אנו סורפים אתכם ואינו מציל אתכם מידינו והו שיסד אלתי קושבות עיין ברש"י בשיר השירים :

לחוות

ער פערנבטייעט, אונד זיא דאהער בעטרחפט ; ער ערוועקטע זיינע אחכט. אונד דיא אחכטיגע וואססער געשפאלטען, דאמיט דיא בעפרייטען ישראל דורך ציהען קאננטען, אונד אלס איך היניין קאם באהגטע ער איר אייכען וועג איטען דער אחכטיגן וואססער. מידטליעך, דער מאורייגע גאטט אבער ליערטע איך איט עדעלשטיינען ; איך האבע אבער איינען טאוק ווידר אבגעלעגט, אלז איך גאטצען אנבעטעטע.

רְצוֹן קוֹנָם · וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים:

אֶת שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא · קָדוֹשׁ הוּא: וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה · וְנוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה · לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת רוּחַ · בְּשָׂפָה בְרוּרָה וּבִנְעִימָה · קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה:

קָדוֹשׁ ׀ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

פאָלגענדער אופן איזט איין רוהם וועגען דער גרעסטע ליעבע, דיא גאָטט ביים אויסצוג מצרים, דען ישראל בעוויזען האַט.

מיוסד ע״פ א״ב אחר ראשי הפסוקים

חזן גַּן נָעוּל · אוֹהֵ שׁוֹכֵן תַּרְשִׁישִׁים:
קהל שְׁלָחַיִךְ · בָּחַר כְּעִירִין וְקַדִּישִׁין:
נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם · גֹּמֶר תְּמְרוּתַיִךְ לְהַעֲשִׁין:
מַעְיָן · דָּלוּחַ גָּעַר וְהֶאְשִׁים:

בפרק זה כתבתי דברי המפרש בה״ק. עורי

גן נעול ישראל שגדורים בעריות כגן נעול: אוה הקב״ה: השוכן בין המלאכים שאש בהם וגויתו כתרשיש: שלחיך לשון משקין בית השלחין פי׳ בא״י: בחר הקב״ה לשכון כמו בין מלאכים שנקראו עירין וקדישין: וי״מ שלחיך הם הנביאים שהם שלוחים לישראל בנביאים בחר הקב״ה יותר ממלאכים שהם גם כן שלוחיך: גמר תמרותיך להעשין נוה לך הקב״ה לקטר קטורת של נרד וכרכום על גומר פי׳ גחלים שעשנו היה מתמר ועולה: מעין דלוח פי׳ ע״א של מצרים היא

גן נאַך דעם בעליינטען גאַרטען (ישראל) געליסטעטע דער אונטער דען תרשישים בעוואָהנער; דיינע געזאַנדטען (נביאים) האַט ער ערוואָהלט וויא דיא עירין אונד הייליגען ענגעל; נרד אונד כרכם האַט ער פֿעראָרדנעט אויף קאָהלען אויפֿדאַמפֿען צו לאַססען; דיא טריעבען קוועללען דער היידען האַט ער

לְבַבְתִּנִי · וְאַרְשְׁתִּיךְ נוֹגְשַׁיִךְ יִתְעוֹלָל :
מַה יָּפוּ · מַעְגְּלוֹתַיִךְ וְאָרְחֵךְ סוֹלָל :
נֹפֶת תִּטֹּפְנָה · חִכֵּךְ זֶבֶד קְדֻשָּׁה לִכְלָל :

יי לְרוֹמֵם גָּדוֹל וּמְהֻלָּל · הַמֵּאִיר גַּיְא וְחָלָל :

הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז · הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ · אֲדוֹן עֻזֵּנוּ · צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ · מָגֵן יִשְׁעֵנוּ · מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵל בָּרוּךְ · גְּדוֹל דֵּעָה · הֵכִין וּפָעַל זָהֳרֵי חַמָּה · טוֹב יָצַר כָּבוֹד לִשְׁמוֹ · מְאוֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֻזּוֹ · פִּנּוֹת צְבָאָיו קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי תָּמִיד מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּקְדֻשָּׁתוֹ:

תִּתְבָּרֵךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ · וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה:

תִּתְבָּרֵךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ · יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם · וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם: כֻּלָּם אֲהוּבִים · כֻּלָּם בְּרוּרִים · כֻּלָּם גִּבּוֹרִים · וְכֻלָּם עוֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה

רצון

טהייז דער הייליגקייט צו קרענען, אונד דען ערהאבענען אונד בעריהמטען נאמען צו ערהעהען, דער דיא ערדע אונד טהאלער ערלייכטעט.

חתום שם המחבר משלם בירבי קלונימוס חזק.

מין צאינה וראינה ק"וש מלך ביפיו מכלל :

מין הנך יפה ק"וש שובה מחלקת שלל :

מין שניך ק"וש לחתך פרט וכלל :

מין כחוט השני ק"וש משוררת לו מהלל :

מין כמגדל דויד ק"וש ברום אשיותיו מתלל :

שני שדיך · יכילו מלא כל־החלל :

עד שיפוח · ריח נדבכין מגלל :

כלך · ברה כנוצצים כעין קלל :

אתי · יפתי קשוריך להתכלל :

לבבתני

הקטורת העולה מבית עולמים הבנוי בנדבכין די אבן גלל כדכתיב בעזרא . כנוגים כמלאכים נוגים כעין נחושת קלל . קשוריך תכשיטיך . להתכלל להתיפה ל' כלילת יופי. להתעולל שיתגברו ע' שלא ישארו עוללות . מה יפו מעגלותיך ברגלים . ואורחך סולל כל גיא ינשא וכל הר וגבעה ישפלו . זכר קדושה חבור פסוקי קדושה או לחבר לו נזרה וכתר של קדושה . וכבכ"י גור' זכר קדושה . לכלל להתפאר ל' כליל תפארת . המאיר גיא וחלל המאיר לארץ ולחלל של כל רקיע השמים :

גן

צאינה געהעט היגויס אונד געטראכטעט דען אין זיינער פראכט געקראנטען קעניג. דוא ביזט שאן ישראל אן דיינער רוהע, דא דוא דיר דיא ערוואָרבענע תורה אויסקלערעסט, אונד דורך דיינע לעהרע דיא אללגעמיינען אונד איינצעלנען רעגעלן אויסשפריכסט. זא שאן וויא איין פורפוררא טה געפארבטער פאדען ביזט דוא ווען דוא אטטעם לאב בעזינגעסט; אונד דוא, זא האך געאכטעט בייא איהם וא דוד'ס טהורם, דעססען גרונד האך אויפגע־טהירמט איזט.

שני דיא לוויא בריסטע (לוחות) טפייזען אללעס וואס דיא וועלט ערפילוט, דוא ביסט זא היפש, וו דיא פייערטטראללענדען ענגעל, בייא איר ביסט דוא זא הערליך אין דיזער בינדע געצירעט; דוא האסט איך הערליך געליעבט, איך האבע אך דאהער, דיר פעראייניגעט, אונד ווערדע דיינע אונטערדריקער פערטפטטען. וויא שאן זינד דיינע טטייגע, אונד דיינע וועגע געבאהנט. אם דיינעם גויאען טרייפעלט זיכיגקייט אום איינן

טהיין

שָׁ רַת בְּבֵית אוּלָמוֹ • אִפַּדְנֵי שִׁבּוּץ יַהֲלוֹמוֹ •
שְׁתִיָּה מִכְלַל עוֹלָמוֹ • הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה :
שׁ וֹאֲגֵי בְּקוֹל עָרֵב • יָחוּד בֹּקֶר וָעֶרֶב •
שְׁ נוּן שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב • כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב :
תַּ לְפִּיוֹת דְּבִיר הֵיכָלוֹ • כָּבוֹד אוֹמֵר כֻּלּוֹ •
תַּ עַף רְאֵם הִכְלִילוֹ • אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ :
(ש) תַּ חֲנָתוֹ אִוָּה וְכִסֵּף • לוֹ הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף •
תָּ אָיו רִצֵּף בְּכֹסֶף • עַמּוּדָיו עָשָׂה כֶּסֶף :

צאינה

אפדני קטני ותקוני. שבוץ יהלמו כופך ספיר ויהלום ושאר אבני החושן המשובצים זהב במלואותם. שתייה ר"ל אבן שתייה שבציון מכלל יופי ומשם נשתת עולמו. ושם מקום מקדש מלך שלמה שהשלום שלו. שואגי בקול ערב ליחד שמו בק"ש. שנון ולמוד של ת"ח המשחירים פניהם על תלמודם כעורב. ובמ"כ פרשו על התורה שהיתה כתובה באש שחורה ע"ג אש לבנה. כולם אחוזי חרב ללחום מלחמתה של תורה: תלפיות תל שכל הפיות פונות בו זה בה"מ כמש"כ והתפללו אליך דרך ארצם ועוד פרושים אחרים במ"ר. תעף ל' גובה וגאון כמו כתועפות ראם לו. תחנותו ר"ל הגון בעולם כמו במקום פלוני אלמוני תחנותי למלכים. תאיו חדריו. וכסף וחמד ל' נכסוף נכספת. רצף סדר וערך. בכוסף בחימוד. עמודיו וכו' מבואר בפיוט אור ישע:

נאנה וכו' ביופיו מוכלל בניין יפי מכלל. שובה ל' מרגוע כמו בשובה ונחת תושעון דישעי'. ובמ"כ גור' שובה בעולם ל' שבית שני רמז למש"כ בבקר יאכל עד מחלקת שלל ע"ש ולערב יחלק שלל רמז לשלל הקדשים. ובה"ק פי' על שלל ההלכות וע"ש ונות בית תחלק שלל דתהלי' ס"ח: שליך לשנן ההלכות ולגזור אותם בפרט וכלל. כחוט השני שפתותיך לשורר שיר והלל. אשיותיו יסודותיו. מותלל ל' הר גבוה ותלול: שני שדיך שני בדי הארון שמשם נמנום השכינה מלא כל הקלל ע"ש מלא כל הארץ כבודו. עד שיפוח ריח הקטורת

(ש) אום אין זיינעם טעמפעל צו דיענען, זאט ער זיך מיט דעם פאָן עדעלשטיינען בעזעצטען מאנטעל געשמיקעט; יען דיעזער טעמפעל, דיא קראָנע דער וועלט איזט דיא רוהעשטאַטטע דעס פריעדענס שאַפפער'ס

(ת) דיא וואַפפענבורג (ב"המק) זיין שאָנער פאַלאַסט, דען יעדער פערעהרעט, האַט ער מיט שטאָרקע דעם וואַרטטיערס אויסגעבען, אונד איהן צו זיינער ליערדע ערריכטעטע, דאַרין צו וואָהנען האַט ער געווינשט, דערייניגע דעם האַלעס זילבער אונד גאָלד געהאָרט. האַט זיינע געמאָלער איט געשמאַק אויסגעצירעט, אונד זיינע זיילען אויס זילבער פערפערטיגעט.

ק ויתי למשפיל ומרים· להפשי כאז מחמורים·
ק ובלת מאריות ונמרים· מצאוני השמרים:
ק רנות עשר שברתי· לאמים תחתי הדברתי·
ק ולו שמעני והגברתי· כמעט שעברתי:
ר וממתי קרן נגידכם· ישע אשית מדיכם·
ר וגנים מלגלות סודכם· השבעתי אתכם:
ר בתי אשים בעולה· מכל־עלמות לעלה·
ר צויה בריח עולה· מי זאת עלה:

קויתי וכו' לחפשי לאפשי ולהדרילני כאשר חפשני אז ממצרים אשר בשר חמורים בשרם. קובלת צועקת ל' קובל אני אליך על כורש דמס' מגילה. מאריות ונמרים כנבוכדנאצר וחבריו וזהו מלאכי השומרים: קרנות עשר היא החיה הרביעית וכמש"כ וקרנין עשר לה. קולו שמעני ע"י דניאל. וע"י זה הוגברת לסבול עול גלות. ובכ"י גורס והגברתי ולפ"ז רומז למש"כ בזכרי' וגברתי את בית יהודה ואת בית יוסף אושיע. ועוד שם וגברתים בה' וכו': רוממתי קרן נגידכם מלככם. ואפשר שהוא רומז במלת קרן על קרן אחרי זעירה דדניאל. ובמלת נגידכם על עם נגיד הבא. ישע אשית מדיכם לע"ל כמש"כ כי הלבישני בגדי ישע. מדיכם ל' ולבש הכהן מדו בד. רוגנים וכו' פי' השבעתי אתכם שלא תגלו סוד יום נקם לרוגנים ר"ל לאוה"ע וכדאי' בשה"ש רבה: רבתי ירושלים רבתי עם. אשים בעולה כמש"כ בישעי' כי לך יקרא חפצי בה ולארצך בעולה. מכל עלמות מכל האומות. לעלה לרוממה. כריח עולה ע"ש כתימרות עשן דפסוק מי זאת עולה. לעלה איננו על משקלו שהל"ל לעלותה רק שהוציא ע"מ הניווי כמו ונקה לא אנקך ואין לתפוש על זה: שרת לשמש באולם הבית.

(ק) איך האבע שטעטס אויף דען גאטט, דער נידריג אונד האך מאכט, געהאפפט, דאס ער איך וויא דאמאהלס אויס מצרים, פאן דען, וויא לאווען אונד לעאפארדען באזען היידען בעפרייען ווירד; אונד ווארין איבער איך קלאגע, זא האט דיעזע וואכטער איך אנטרעפפען. דיא גראסע מאכט דער היידען האבע איך צערניכטעט, אונד פיעלע פאלקער דיר אונטערווארפען, האטטע ער איך זיינע שטימע ניכט הארען לאססען, אונד איך דאדורך געשטארקט, זא ווארע איך שאן לאנגסט צו גרונדע געגאנגען.

(ר) איך האבע אייערע פירסטען (משיח'ס) ערהאבען, דען הילפסמאנטעל וויל איך אנווערפען; איך בעשווארע אייך אבער דאס איהר ניכט מוררען זאללעט, דאס איך דאז געהייאע דער ערלאזונג ניכט בעוואוסט איזט

פֵּץ לִי מַחֲשִׁילִי · מַה דּוֹדֵךְ מִשֶּׁלִי ·
פּוּצִי מֵרֶפֶשׁ וּמַדְלִי · דּוֹדִי לִי :
פִּלַּלְתִּי לְנוֹרָא וְאָיוֹם · רְאוֹת כָּמוּס יוֹם ·
פְּקַח קוֹחַ אֲסִירֶיךָ לְפִדְיוֹם · עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם :
צָעַקְתִּי לְצוּר מַכְאֵבִי · מָתַי חִתּוּל מַכְאוֹבִי ·
צְפוֹת בְּאָבְדַן מַרְכָּבִי · עַל מִשְׁכָּבִי :
צְחַנְתִּי הָתֵם נָא · שׁוּר מֵרֹאשׁ אֲמָנָה ·
צִיּוֹן קִרְיָה נֶאֱמָנָה · אָקוּמָה נָּא :

קויתי

בשנא כי הוא סמוך כמו על יפי חכמתך דיחזקאל . ערף קמי אחז בערפם ויפרפרם כמש"כ תהרום קמיך . בשעלים במי הים ע"ש מי מדד בשעלו מים דישעי' . אחזו לנו שועלים הם המצרים המערימים עלינו כמש"כ הבה נתחכמה לו : פץ לי דבור כמו פצו עלי פיהם תהילי' כ"ב . מחשילי האומר להחליש כוחי לי כל הנחשלים אחריך . מה דודך משלי כמש"כ מי ה' אשר אשמע בקולו. ובסנחריב מי בכל אלהי הארצות . ונבוכדנאצר מן הוא אלהא. פוצי לי משיא והגלה כמו הפוצה את דוד עבדו . מרפש מטיט היון ; ומדלי לי ארוממך ה' כי דליתני : פללתי קויתי כמו ראה פניך לא פללתי דיעקב . ראות לראות. כמוס יום היום הכמוס עמך כמש"כ בפ' האזינו . פקח קוח פי' רש"י בישעי' פקח את מלקוחם ושבים . עד שיפוח בטרם שיפוח יום הנקמה הבוער כתנור כפוח ור"ל שיחיש לגואלנו לפני עת קץ : צעקתי וכו' חתול לי תחבושת כמו והחתל לא חותלת דיחזקאל . צפות לראות : מורכבי הרודה בי בפרך ובעבודת הסוסים והחמורים לי הרכבת אנוש לראשנו דתהילי' ס"ו ; צחנתי חטאי ורשעי התם נא כמ"ש בדניאל לכלא פשע ולהתם חטאות. שור הביטה וראה מראש צורים תומתם וחסדם ואמונתם . ציון וכו' אקומה נא אלכה ואשובה אל אישי הראשון :

קויתי

(פ) דיא איך ערמאטטעט האטטע זאגטען צו איר: וואס קאן דיין פריינד (ה"קבה) טהון דיך פאן איר צו בעפרייען? איך אנטוואָרטעטע: איין פריינד האט איך שאָן אויס דעם טיעפען זואמפ געצאָגען, אונד איך דאריבער געטראגען . איך ביטטע נום פורכטבארען אונד אלמאכטיגען גאָטט , דאס ער איך באלד דען אונבעקאנטען טאג דער ערלאָזונג זעהען לאססען , אונד דאס ער זיינען געפאנגענען דיא טהירע איהרער געפאנגענשאפט אָפפנע, עהע נאך דער טאג פאָרריבער געהעט .

(צ) איך האבע אויס אלמאכטיגעם טאערן איינען טאפפער געבעטען, וואן ער היילמיטטעל צו איינען וואונדען בריגגען מאכטע, אונד דען אונטערגאנג דער פאלקער אויספאססען, וועלכע זאגאר אויף איינעם וואגען, אויף איך רייטען, לאס דען אונפלאטה אונזרער זינדען גאנצליך פערשווינדען! שויע דאך אויף אונז, פאן דער שפיטצע דעם בערגעס אמנה, אונד לאס איך דאך ווידער אין דיא אויפגעריכטיגען שטאדט ציון קאמאען.

איך

ס וְגָה עָוְעוּ מוֹגְיהָ · מוּף כְּדוֹנַג לְמוֹגְגֶיהָ ׃
ס עֲרָה מֵאֲנָחָה לְהַפִּיגָהּ · הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַּגֶּיהָ ׃
עַ זִים שָׁת כַּסֶּלַע · רָאשֵׁי תַנִּינִים לְקַלַּע ׃
עֲ לוֹת פְּדוּיָה לְצַלַּע · יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע ׃
עֻ זּוֹ הִדְרִיךְ בַּנְּעָלִים · יְפִי פְּעָמַי נְעָלִים ׃
עֲ רַף קָמַי בַּשְּׁעָלִים · אֶחֱזוּ לָנוּ שֻׁעָלִים ׃

כִּין

ויוען רבה לזכותי . גודרי פרץ משה ואהרן . סוגים מצרים . חבל השחית . במרץ בחזק יד . הנקבים משה ואהרן : סוגה תאר לישראל בשה"ש ע"ש שהם מסויגים בחוקים ומשפטים נאים ונחמדים כשושנים . וגם ממעשה ארץ מצרים היו סוגים כמו שפי' רש"י בפ' פינחס על משפחת החנוכי . ע"כ עועו הקב"ה את מוגיה כמש"כ במשא מצרים ה' מסך בקרבה רוח עועים ופי' רש"י עועים שם חולי של טרוף הדעת . מוגיה שאמרו למוגג לבם ע"י שרי מסים . מוף מצרים . כדונג למוגגיה להמס לבם כשעוה עשה"כ בישעי' כקדוח אש המסים וכו' וכפי' רש"י שם . סוערה ישראל עניה סוערה . להפיגה להפיג לה ולהניח לה מאנחתה . להפיגה ל' מאין הפוגות דירמי' והיה לו לומר להפיגה בל"י והוציאה בל"ר לחרוז על גיה וכבר מצאנו במקרא מקור מתרבה בבנותיך דנבך דיחזקאל . התאנה זו יוכבד דכדאי' בשה"ש רבה : עזים מים עזים . שת כסלע כמש"כ והמים להם חומה . ראשי תנינים חיל פרעה התנים הגדול . לקלע כמש"כ ירדו במצולות כמו אבן : עלות פדויה לצלע כדי שיעלו ישראל הפדוים לצד האחר של ים סוף . יונתי וכו' כתרגומו וכמו שפי' רש"י ז"ל : עזוז ה' עזוז וגבור. הדריך בנעלים שהכריס לבין הים והחריבה עד שנתיבשה קרקעיתה והוא לה"כ בישעי' . יפי פעמי נעלים ע"ש מה יפו פעמיך בנעלים דשה"ש . יפי הי"ול

בשבא

(ס) ער האט איין געבעט פערנאמען אונד בעוויליגעט; ער זאנדטע משה אונד אהרן, אום אונזערעם איינפאלל איינהאלט צו טהון. אין געטטליכע קייט צערניכטעטע ער דיא סייגים (מצרים), זאבאלד דיא שפראסטען משה אונד אהרן) אויף דער ערדע ערבליקט ווארדן. דיא פיינדע (מצרים) האבען דיא איינגעלייאטען ישראל איבעלבעהאנדעלט, אום זיא וויא וואכס צו צער־שמעלצען; אבער אום דיא פערשטאססענען ישראל אין איהרעם קוואהלפאללען לעבען צו ערקוויקען האט ער דיא פייגען פריכטען שפראסטען לאססען.

(ע) דיא שטארקען וואססער דעם מעערעס ווארדען צו פעלזען, אום דיא הייפטער דער אונגעהייערע (מצרים) גגעגען זיא צו שמעטטערן, אונד דאמיט דאס ערלאזטע פאלק ישראל אן דער אנדערע זייטע הערויסקאממען קאננטע, וועלכעס זא אנגסטיג דא שטונד, וויא איינע טויבע צווישען פעלזען־ריטצען. דער אלמאכטיגע האט מיט זיינען טריטטען אים מעער איין וועג געבאהנט, פיר דאס דורכציעהענדע פאלק, אונד אין דען אונ־טראמפעלבען געוואססערן האט ער איינע פייערע אומגעבראכט, וועלכע וויא פילסע אונז אנגעגריפפען האטטען.

דיא

מֵ רִים רֹאשִׁי וּכְבוֹדִי · לֶקַח טוֹב הִזְבִּידִי ·
מַ לְאָבִיו צַו לְדַדִּי · קוֹל דּוֹדִי :
מִ גֵּר בְּאַף מַעֲצִיבִי · נִחֲלַנִי חֶמְדַּת צְבִי ·
מִ דַּמֶּה לְעֹפֶר נְצִיבִי · דּוֹמֶה דוֹדִי לִצְבִי :
גִּ עַר מֵצַר לִי · עָנָנִי בַּצַּר לִי ·
גִּ יְנֵי חָסוּ בְּצִלִּי · עָנָה דוֹדִי וְאָמַר לִי :
גְּ גִידִים לִי דַּבֵּר · שִׁבְעָה קוֹלוֹת כַּמְדַבֵּר ·
גְּ טְפֵי מוֹר הֶעֱבַר · כִּי הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר :
סָ כַּת שׁוֹעֵי וַיָּרֶץ · שָׁלַח גּוֹדְרֵי פֶּרֶץ ·
סְ וָנִים חִבֵּל בְּמֶרֶץ · הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ :

סוגה

ואהרן. נו נוה לדדי ל׳ אדדם עד בית אלהי׳ כלומר להביאני אל הארץ. וי״מ לדדי עשה״כ בתהילי׳ ס״ח מלכי צבאות ידודון וכדאי׳ במס׳ שבת דף פ״ח : קול דודי כתרגומו : מגר השפיל ל׳ וכסאו לארץ מגרת. מעציבי המצרים המעציבים אותי נחלני הנחיל לי. וי״ג נהלני ע״ש נהלת בעזך. מדמה המם בחירק ל׳ מתפעל כמו מדבר אליו. נציבי המשגיח עלי כענין ״ י״ב נציבים דשלמה ובכ״י גור׳ ״ מציבי במ״ס. דומה דודי לצבי בקלות מרוצתו כפי׳ רשי׳ ז״ל : נער כמ״כ וינער ה׳ את מצרים אל תוך הים. ניני בני. ענה דודי ואמר לי חסו בצלי רמז למש״כ כה תאמר לבית יעקב וכו׳ : נגידים דברים המושכים את הלב רמז למש״כ ותגד לבני ישראל וכו׳. דבר הבי״ת בפתח לחרוז על עבר אעפ״י שבמקרא היא בסגול או בצרי כבר מנאנו במשקל זה פתוחי העין אבד ושבר בריקיה : שבעה קולות כמש״כ במזמור כ״ט. נטפי מור תואר לדברי תורה. העבר ההא בפתח והוא מקור על משקל ואון ותרפים הפצר. ומי שהוא נוקד ״ ההא בק״ק כאלו הוא עבר יראני דוגמתו בעברי ד״ כי הנה הסתו עבר אלו ת׳ שנה של גרות : סכת שועי שמע נעקתי. ויירץ

(מ) גאָטט האַט איין הויפט אונד עהרע ערהאָבען, ער ליעס איר הייל-זאַמע לעהרע (תורה) צום טהייל ווערדען; ער געבאָט זיינען ענגעלן איך צו שאָטטיגען; איך זעלבסט האָרטע דיא שטימע איינעס פֿריינדעס. אין זיינעם צאָרן, שטירצטע ער איינען בעטריעבער (מצרים) ער ליעס איך דאַ: טאָנע אונד ישראל ערבען; גאָטט איין אַנפֿיהרער בעשלייניגטע איינע הילֿפֿע אונד וואַר איינעם יונגען הירטען גלייך.
(נ) ער שטירצטע איינע אונטערדריקער, ער ערהאָרטע איך אין איינעם דראַנגזאַלע, איין פֿריינד אַנטוואָרטעטע אונד שפראַך: איינע קינדער טיטלעט איך אונטער איינעם שאַטטען.

כְּ גִּבּוֹר מִתְרוֹנֵן מִיַּיִן · יָקִץ וְהֵרִיק זַיִן ·
כּ הֲנִי לְנַסֵּךְ יַיִן · הֱבִיאַנִי אֶל בֵּית הַיָּיִן :
כַּ פּוֹת מְשִׁיחֲכֶם בּוֹשְׁשׁוּת · חֵרְפוּנִי טוּחֵי עֲשָׁשׁוֹת ·
כְּ לַפִּיד אֵשׁ בַּחֲשָׁשׁוֹת · סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת :
לִ י יִשְׁקוֹד לְדָרְשִׁי · מִכַּף מְשַׁדְּדַי וְחוֹרְשַׁי ·
לְ הַרְבִּיצֵנִי בִּנְוֵה מִדְרָשִׁי · שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי :
לִ סְבּוֹל עוֹל גָּלוּתְכֶם · בְּלִי לִדְחוֹק גְּאֻלַּתְכֶם
לְ הָחִישׁ יֶשַׁע בְּעִתְּכֶם · הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם :

מרים

יושבי נוף כגער מיוסד על מקרא זה כאשר שמע למצרים יחילו כשמע צור וכמו שפי' רש"י שם. חית קנה תהילי' ס"ח. ממכרסם עשה"כ בתהילי' פ' יכרסמנה חזיר מיער ונקרא מכרסם ע"ש אכלה ומדקה ושארה ברגלה רפסה. חזיר ע"ש שהוא פושט טלפיו במקצת סימני טהרה אלו ר"ל בזכות אבות. מיער ע"ש שהוא אורב כחתף ביערות. כתפוח וכו' תאר להקב"ה בשה"ש : כגבור וכו' לה"כ בתהילי' ע"ח. יקץ כישן כביכול. אל בית היין אל בית ייכה של תורה : כפות משיחכם עשה"כ בתהילי' פ"ט אשר חרפו עקבות משיחך. בוששות מאחרות לבוא. טוחי עששות כגוי לעובדי ע"ז. עשה"כ בישעי' כי טח מראות עיניהם וכו'. וכנה לעינים בשם עששות ע"ד השאלה ע"ש שהן מאירות כנרות בעששיות עששית פ' רש"י בגמרא לאנטירנא. כלפיד וכו' כלומר ואני ידעתי שאהיה כניור אש בעצים וכלפיד אש בעמיר כמש"כ בזכרי' ועוד קרא והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש וכו'. בחששות בקש דק לי' וחשש להבה דישעי'. סמכוני באשישות בחוזק הבטחות האלה לי' זכרו זאת והתאוששו דישעי' : לי ישקוד וכו' משדדי לי' יפתח וישדד אדמתו דישעי'. וחורשי החורשים על גבי ומאריכים למענותם. שמאלו תחת לראשי בגולה. ויימנו תחבקני בגאולה : לסבול וכו' להחיש עשה"כ בישעי' אני ה' בעתה אחישנה. השבעתי אתכם שלא תדחקו את הקץ כדאי' בשה"ש : מרים ראשי תהילי' ד'. הזבידי זבד טוב נתן לחלקי כמש"כ כי לקח טוב נתתי לכם. מלאכיו זה משה

(כ) וויא איין העלד, דער פאם וויינע ערוואכט, ערוואכטע גאטט, אונד לאג זיין שווערדט דהאיט איינע כהנים וויין ‧ אפפער בריגגען קאננטען, דען ער ברא‌כטע איך איננ ווייניהיים (כ"המק). דיא אנקונפט איירעס משיח'ס איזט זוייזעליג (שפראכען דיא היידן) זיא ואסטערטן איך איט בעטריבענדען געדאנקען; דאהער בראננטע איין איגנערעס אונטער אויפאדרענדען פיערפלאאמען, אונד בערוהעטע איך אבער אויך גאטטעם אאכט.

(ל) ערטראגעט דאז יאך אייערער קנעכטשאפט, דאאיט איהר דיא ער‌לאזונג ניכט ענטפערנען זאללעט, זאנדערן איך ווערדע דיא רעטטונגסצייט זעלבסט בעשלייניגען, שפריכט דער עוויגע, וויא איך אייך צוגעשווארן האבע.

ט הוֹר פַּעֲנַח רָזִים: חַכְמֵי מִדּוֹת מַפְרִיזִים ·
ט עֲמֵי תוֹרוֹת חוֹרְזִים: קוֹרוֹת בָּתֵּינוּ אֲרָזִים:

ט וֹב עֵרָה מְנֻצֶּלֶת: עֶגְלָה גוֹי מְפַצֶּלֶת ·
ט לָאוֹ סַךְ כִּבְחוּצֶלֶת: אֲנִי חֲבַצֶּלֶת:

י שְׁרַנִי מֵעִקּוּשׁ וְהִיהִים: חֲשָׂכַנִי מִבּוּל שׁוֹחֲחִים ·
י קָרַנִי בְּגֵיא צְחִיחִים: כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים:

י וּשְׁבֵי נוֹף כְּנַעַר: חַיַּת קָנֶה יִגְעַר ·
י חִלְּצַנִי מִמַּכְרֵסֶם מִיַּעַר: כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר:

כגבור

יפה זה אלי ואנוהו: טהור הקב"ה. פענח רזים גילה לי סודות התורה. חכמי מדות חכמים גדולים כמו אנשי מדות דשלח לך. מפריזים מפיקים טעמי תורה ומפריכים אותם לרוב. פרז ופרץ קרובים בענין. חורזים מחברים בין ההלכות והאגדות כתורי זהב עם נקודות הכסף. קורות בתינו אלו הסופרים כדאי' בילקוט שה"ש: טוב הקב"ה. ערה לי ותער כדה ר"ל שהריק את מצרים ועשאה כמצולה שאין בה דגים. מנוצלת ע"ש וינצלו את מצרים. עגלה יפהפיה מצרים. גוי מפצלת לי ויפצל בהן פצלות ר"ל שקלפו את גופי בשריטות של אבן מעמסה. ע"כ ערה אותה עד היסוד בה. אבל כבשיו הגין והסך כבחוצלת והוא דבר המסכך ומגין כמו מחצלת של קנים: ישרני הוליכני בדרך ישר להנצל מעקשות ועקמימות גלולי מצרים כמש"כ ביחזקאל ואמר אליהם וכו' ובגלולי מצרים אל תטמאו. זחיחים (ולפי גיר' הערוך זהיהים) כנוי למצרים שהם גסי הרוח כמו שפי' רש"י בישעי' בפ' משא בהמות נגב על לכן קראתי לזאת רהב הם שבת. מבול שוחחים שלא אבול עמהם ושלא אבולה עמהם ושלא אתבלבל ואתערבב עמהם ע"ש שהיו מבוזים שם. שוחחים כנוי למצרים ע"ש תחתיו שחחו עוזרי רהב דאיוב. יקרני כבדני. עשה לי כבוד ויקר. בגיא צחיחים בארץ מצרים עשה"כ בתהלי' ס"ח אך סוררים שכנו צחיחה וכמו שפי' רש"י שם. כשושנה מה שושנה זו ניכרת בין החוחים וכו' כדאי' במדרש:
יושבי

(ט) דער גוטע שעפפער האט מצרים ענטבלאסט אונד אויסגעלעערט, וועלכע דורך איהראע הערבייטען דיא הויט פאן איינעם קערפער שאהלטע; ער האט זיינע שאוואער איט איינער דעקע געטיילט, דען איך בליב איהם בעשטאנדיג, וויא דיא שאנהייט איינער ליליע.

(י) ער האט איך העלט אבגעפיהרט פאן דעם באזען וועג דער הא־איטהיגען, איך אבגעהאלטען פאן דען גאלענדיגערן, אונד האט איך פערעהרט אים טהאלע דער וויסטע (מדבר) וויא איינע רוזע אונטער דארנען. זא וויא ער דיא איינוואהנער פאן נוף אנגעטריען האט, ווירד ער אויך דיא טירהאננען וויא דאז געוויכד אנטרייען, אונד ווירד איך פאן דען ווילדן טהירען רעטטען, דען איך שטעה' איינזאם וויא איין אפפעלבוים אונטער וואלדביאמען.

זְכוּרַת עֲקוּד מוּרִי · אָץ רַחֲמִים לִכְמוֹר ·
זָלְעַף בְּשַׂר-חֲמוֹר · צְרוֹר הַמֹּר :
זִכְרוֹן מִשְׁלֵי אֵפֶר · חָק בְּגִינָם בַּסֵּפֶר ·
זָרִים תַּת כֹּפֶר · אֶשְׁכֹּל הַכֹּפֶר :
חָבַשׁ מַחַץ טְרִיָּתִי · כִּסָּה עֵרוֹם עֶרְיָתִי ·
חִבְּבַנִי כְּשַׁוַע גַּעֲיָתִי · הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי :
חִבֵּל עוֹל רוֹדִי · נָגַף שׁוֹלְלֵי רְדִידִי ·
חֵנַשְׁתִּי שִׁיר לִידִידִי · הִנְּךָ יָפֶה דוֹדִי :

טהור

עם אבימלך ע"כ לא נחם דרך ארץ פלשתים. כי אם הסב אותם אל נוכח מדבר סין. עד שהביאם אל הר סיני שם המלך במסבו וכענין זה פי' הראב"ע ז"ל בשה"ש: זכות יצחק שנעקד על הר המוריה. עקוד העין בח"פ כי הוא סימן וכן הוא במ"כ. זלעף לי זלזל ועלוף כמו זלעפות רעב. בשר חמור כנוי למצרים אשר בשר חמורים בשרם. צרור המור תאר להקב"ה בשה"ש: זכרון משלי אפר זכרונו של אברהם שהתמשל לעפר ואפר. וזכרונו של יצחק שהיה מוכן ליעשות אפר. בגינם בשבילם חקק בספר ישעי' נתתי כפרך מצרים כוש וסבא תחתיך. אשכול הכופר המכפר: חבש מחץ מכתי. כסה וכו' כמ"ש ביחזקאל' ואכסה ערותך וכמו שפי' רש"י בפ' הקודש. כשע כאשר קבל כמו וישע ה' אל הבל וכו'. געיתי צעקתי כמו הלוך וגעה דפרות. הנך יפה במצות וכו' כדאי' במדרש: חבל וכו' לה"כ בישעי' וחובל עול מפני שמן וכמ"ש ואשבור מוטות עולכם. שוללי רדידי עפה"כ בשה"ש נשאו את רדידי מעלי שומרי החומות. ופי' שהפייטני' ערוס ועריה · ולא חלצתי שיר על הים הנך

יפה

(ז) וועגן דער דעמטהמפעהייט, דעם אויף דעם בערגע מוריה געבונדענען יצחקס' ענטבראננטע זיינע צארטליכקייט אנפעטיג אין איהן ; ער פערברעננטע דיא קערפער דער מצריים ; ער, איינעם געוויירצביטעל פערגלייכענע געמטער. דעם אנדענקענס, דער זיך דען נור מטע פער-גלייכענען פערדואסטרן וועגן, האט ער אין זיין בוך אנגעטריבען, אנדערע נאציאנען פיר זיא צום לאזעגעלד צו געבען, אונד איהנען, דא אפט וויא דער וואוכס דעם קאמפפערס, איהרע זינדען צו פערגעבען.

(ח) ער האט איינע וואונדע פערבונדען, דיא בלאסע איינער טאנדע בעדעקט; ער ליבטע איך, אלז ער איין געבעט פערנאמאן, אונד שפראך: דוא ביסט שאן, איינע געליבטע שאפערין: ער האט דאז יאך איינער אונטערדריקקער צערבראכען, דיא רייבער איינער ליהרונג געטאדטעט, אונד אלזדאן ערנייערטע איך געזאנג איינעם פריינדע, אונד שפראך: דוא ביזט שאן איין געליבטער.

דער

ה נִיס יָם וּקְרָעוֹ · וְצָר בְּסַאסְאָה פְּרָעוֹ ·
ה קְדִים פָּנָיו וְהִכְרִיעוֹ · לְסֻסָתִי בְּרִכְבֵי פַרְעֹה :
הֱ בִּינַנִי סוֹדֵי סְתָרִים · עֲנָדַנִי שְׁלוֹשׁ כְּתָרִים ·
ה שְׁמִיעַ לְמִנְחַת תּוֹרִים · נָאווּ לְחָיַיִךְ בַּתּוֹרִים :
ו תֵּר דֵּי זָהָב · אוֹיְבִי זִקֵּר תָּהַב ·
וְ הֶעֱנִיק לְזֶרַע אָהַב · תּוֹרֵי זָהָב :
וְ זָכַר בְּרִית סָבוֹ · וּמִפְּלֶשֶׁת עִם הֶסְבּוֹ ·
וְ נֹכַח סִין סִבְּבוֹ · עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ :

זכות

לא תדעי אם לא תשמעו לי : הניס כמש"נ הים ראה וינוס . וצר זה פרעה. בסאסאה מדה במדה שנאמר כי בדבר אשר זדו . הקדים פניו עשה"כ בתהלי' י"ז קדמה פניו הכריעהו . ופי' שהקדים לרכוב לפניו על סוסיא כדי להכריעו אל תוך הים . וזהו לסוסתי וכו' כדאי' במדרש : הבינני וכו' ענדני קשרני ופי' לי שעדני עטרות לי דאיוב . שלוש כתרים כתר תורה כתר כהונה וכתר מלכות . למנחת תורים ובכ"י לעולת העוף . ג"ל תורים לי והגיע תור אסתר רמז לעולת התמיד וע"ש להקריב לי במועדו . נאוו לחייך בתורים בתורה שבכתב ובתורה שבע"פ . ויתר לי זהב זו ביזת מצרים כמש"נ ושאלה וכו' כלי כסף וכלי זהב : ויתר לי גדול יתר מאד . ואויבי הקפיץ אל תוך הים ותמנם שם . זקר לי קפיצה ודלוג כמו שיזדקר הגדי בבת ראש דסוכה ודעירובין תהב ול"נ תחב ושכיח' ענין דעילה ונעילה כמש"כ בערוך ערך תהב . ובכ"י גור' ואויבי דקר תחב בדל"ת פי' שנעץ בהם דקר וחרב של דבר ודם וכדאי' במכילת' ובזרוע נטויה זו החרב . וגרסא זו נכונה בעיני . והעניק לזרע אברהם אוהבו תורי זהב עם נקודות הכסף : וזכר ברית אברהם הזקן שכרת

עם

(ה) ער האט דאז מעער צוריקווייכען מאכען אונד געשפאלטען; מיט גלייכם מאאס האט ער דען פיינד (פרעה) בעשטראפט, גאטט מיזט איהם צופאר געקאממען, אונד האט איהן געצוואונגען מיט זיינער רייטערייא, איינען פוסטריטטען, נאך צו געהען. ער גאב מיר פערשטאנד דיא געהייאניססע דער תורה צו בעגרייפען; מיט דרייא קראנען האטטע ער דיך אומגעבען, אונד האט דעם פאלקע, וועלכעס טורטעלטויבען צום אפפער בריגט, דיא שאן געלייערטען ווארטע דער ביידען טאפעלן הערען לאססען:

(ו) ער האט איך מיט גאלד איבערפלוס בעשענקט אין מצרים, איינע פיינדע שפרענגטע אונד שטאך ער אינס מעער, אונד האט דיא זאמען דעם געליעבטען אברהמ'ס מיט גאלד בעלאדען. ער ערינגערטע זיך אן זיינען בונד מיט דעם אלטען אברהם, פאם לאנדע פלשתים האט ער דאס פאלק צוריקגעהאלטען, אום עז געגען דעם בערגע סיני ציהען צו לאססען וואָ דער קעניג (הקב"ה) שאן אויף זיינעם טראנע וואר.

גּ אֶה עֲדוּי גַּאֲוָה · עֲבוֹר בְּרָאשֵׁי הִתְאַוָּה ·
ג וֹרָלִי הִשְׁפִּיר וְהִנְוָה · שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה :
גְּ לַף לְחוּרַת חֶרֶת · יְקָרָה מִדַּר וְסֹחֶרֶת ·
גֵּ אֲנִי וְלֹא לְאַחֶרֶת · אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת :
ד לֵּג קֵץ לְהַבְדִּילִי · מִמְּשׁוּלֵי מַר מִדְּלִי ·
ד גְּלָנִי וְשָׂח לְגַדְּלִי · הַגִּידָה לִּי :
דְּ רוֹר קָרָא לְפָדְעִי · כְּאָב מְיַסְּרִי וּמְיַדְּעִי ·
דָּ רְבָן כַּבָּקָר רָדְעִי · אִם לֹא תֵדְעִי :

הנים

כאמר כי גאה גאה. עדוי גאוה גאות לבש. עדוי פעול קל מן ואעדך עדי ליחזקאל. עבור וכו' התאוה לעבור בראשי כמש"כ וה' הולך לפניהם. ובמיכה ויעבור מלכם לפניה' וה' בראשם. גורלי השפיר כמש"כ בתהילי' ט"ז חבלים נפלו לי בנעימים אף נחלת שפרה עלי. כי אעפ"י שאני שחורה נאוה אני במצות ובמ"ט: גלף למעני על הלוחות אמרתו הצרופה והיקרה מדר וסוחרת. גלף לי פתוחי חותם ופתחת עליה' תרגומו ותגלוף עליהון. חרת כמש"כ חרות על הלוחות. גאני לי נתן גאון עוזו ולא לאומה אחרת ע"כ אל תראו בי אם יש בי שחרחורת מעט: דלג קץ כמש"כ מדלג על ההרי' וכו'. להבדילי מן האומות המשולים כמר מדלי כמבואר בפיוט אור ישע. דגלני לארבעה דגלים. ושח ואמר לגדלני עוד כמש"כ ולתתך עליון וכו'. הגידה לי גם עתה להבדילני ולגדלני ולדגלני: דרור קרא לפדעי לפדותי כמו פדעהו מרדת שחת דאיוב. כאב מיסרי כמ"ש כאשר ייסר איש את בנו וכו'. ומידעי מודיענו ומדריכני בדרך זו אלך. רדעי יסרני במרדע ודרבן כמבואר בפיוט אור ישע. אם

לא

(ג) דער גראָסע גאָטט דער מיט האָהייט געציערט איזט, וויכטטע, פאָר מיר הער צו ציהען; איין זאָאם פערהעררליכטע אונד פערשאָנערטע ער ווען איך אויך שוואַרץ בין, זאָ בין איך דאָך ניעדליך. אויף דיא טאַפעלן האַט ער דיא, נאָך מעהר אַלז עדעלשטיינע, ווירדיגע תורה איינגעגראַבען; דורך זיא, ערהאָב ער מיך, אַבער קיינע אַנדערע נאַציאָן; דאַרום זיהעט מיך ניכט זאָ פעראָכטליך אַן, אָב איך שאָן יעצט שוואַרצליך בין.

(ד) ער נאָהערטע דאַז ענדע מיינער ליידען, אום מיך פאָן דען נאַציאָנען דיא דען ביטטערן טראָפפען גלייך זינד, אַבצוזאָנדערן; ער אָרדנעטע מיך אונטער זיינע פאַהנען, אונד פערשפראַך מיך גראָס ווערדען צו לאַססען; דאַהער, ערצאָהלט מיט מיר זיינע וואונדערטהאַטען! פרייהייט אונד ערלאָזונג האַט ער אויסגערופען; וויא איין פאַטער האַט ער מיך געציכטיגעט אונד בעלעהרעט; וויא איין רינדיאָך, דאַז דען אָכסען לייטעט, האַט ער מיר דיא תורה געגעבען, אום מיך צו אונטערריכטען, ווען איך דען רעכטען וועג, ניכט וויססען זאָללטע.

ער

מיוסד ע"פ א"ב מרובע

אֲ פִּיק רֶנֶן וְשִׁירִים · לְנוֹשְׂאִי עַל נְשָׁרִים ·
אֲ שׁוֹרֵר כְּעֻזִּי שָׂרִים · שִׁיר הַשִּׁירִים :
אָ יוֹם שְׂבַע שׁוֹקְקוֹת · נָהֲנִי עֲסִיסוֹ לְהַשְׁקוֹת ·
אִ לְּפָנַי דָּת בִּנְשִׁיקוֹת · יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת :
בָּ טְתָּ לְאוֹת מַאֲמִינֶיךָ · הִמְטַרְתָּ לָמוֹ מַנֶּךָ ·
בְּ חַרְתָּם הִשְׁתַּעֲשַׁע בְּאוֹמְנֶיךָ · לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ :
בְּ הַקְתָּ אוֹר שְׁחָרֶיךָ · זָרוּעַ לְאוֹם מְשַׁחֲרֶיךָ ·
ב וֹאִי בְּנִצּוּחַ לְשַׁחֲרֶךָ · מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ :

גאה

אפיק וכו' פתיחה לש"ה אביעה רננות ושירים להקב"ה הנושאי כעל כנפי נשרים כמש"כ ואשא אתכם על כנפי נשרים. אשורר כאשר שרו עוז ה' ומלכותו וגבורתו בים סוף כן אשורר אני בטורים חרוזים על ר"פ שיר השירים: איום הקב"ה. שבע רויה ומלא רצונם של תאבי ישועתו. שוקקות ל' תשוקה. עסיסו מתק שקויו. אלפני למדני. דת אש דת שנתנה בנשיקות כדאי' בשה"ש רבה, ע"ש ובילקו': בטחה הבטת וראית ולא נמנעו הפייטנים מלערבב הבנינים. לאות התלאות אשר מצאתם. השתעשע באומניך לשמוח בחוקיך ובמצותיך שהם אומנים לבנ"א עוללים ויונקים. והוא עשה"כ ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים וזהו לריח שמניך כדאי' בשה"ש רבה: בהקת הזרחת מנוגה נגדו ת"י מזיו יקריה מבהיקי' שמי שמיא. וכן בהק האמור בנגעים הוא מראה לבן. אור שחריך אור נוגה תורתך. זרוע עשה"כ אור זרוע לצדיק וכו'. בואי וכו' מפני שאני בא תמיד בנצוח של הודיות ושבחות לשחר פניך · משכני אחריך רבנן אומרין על שהשרית שכינתך בינינו אחריך נרוצה: גאה הקב"ה שנאמר

אפיק איך וויל געזאֶנגע אונד לאָבליעדער פערברייטען; דעם וואָללטאֶ-
טיגען גאָטט, דער איך אויף אַדלער פליגעלן געטראָגען, וויל איך איט מאַנ-
איינער אאָלט וויא דיא זאֶנגער ביים אויסצוג פאָן מצרים, ערהאַבענע ליעדר
זינגען. דער וואָללטאֶטיגע האַט דיא טאַאָכטענדן (ישראל) געזאֶטטיגט, איך
געפיהרעט, אום איך איט זיינער זיסען לעהרע תורה צו טראֶנקען, אונד
האַט זיינע רעכטען, איט זיינעם אונדעם קיססען, איר אונטערוויזען.

(ב) דאַ דוא דיא איהזעליגקייטען דיינער געליבטען (ישראל) געזעהען האַט-
טעסט, ליעססעט דוא איהנען דען מן הערונטער פאַללען, אונד זיא ערוואֶהלט,
זיך איט דיינער ליעבליגען תורה צו בעשאֶפטיגען, וועלכעס אַנגענעהאער
אייזט אַלס וואָהלריכענדעס אֶהל. דיין פריהעס ליכט ליעססעסט דוא דעם
פאָלקע, דאַס דיך אויזצוכט ערשיינען; ווען איך אַלזאָ קאָאמע אום דיך
צו לאָבען אונד צו ערביטטען, זאָ ציהע איך נאַך דיר!

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר׃
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

אָמֵן׃ יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ

וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל־בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחָמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן׃

וועהרענד דער חזן ברכו זינגט זאַגט קהל יתברך

בָּרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבֹרָךְ׃
קהל בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם׃ יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם׃ וּבוֹרֵא אֶת הַכֹּל׃
אוֹר עוֹלָם בְּאוֹצַר חַיִּים׃ אוֹרוֹת מֵאֹפֶל אָמַר וַיֶּהִי׃

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל־בְּרָכָה וּתְהִלָּה׃ בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃

פאָלגענדער פיוט אהאַלט איין זהב וועגען דער וואונדער אונד גיטע דיא גאָטט בייא אויזצוג פאָן מצרים, בייא דורכצוג אים מעערע (ים סוף) אונד בייא איבערליפערונג דער תורה געטהאָן האַט.

האל בתעצמות עזך· הגדול בכבוד שמך:

הגבור

לנצח· והנורא בנוראותיך:
המלך היושב על כסא רם ונשא:

שוכן עד מרום וקדוש שמו: וכתוב
רננו צדיקים ביי לישרים נאוה תהלה:

בפי **י** שרים תתהלל:
ובדברי **צ** דיקים תתברך:
ובלשון **ח** סידים תתרומם:
ובקרב **ק** דושים תתקדש:

ובמקהלות רבבות עמך בית ישראל ברנה יתפאר שמך מלכנו בכל־דור ודור שכן חובת כל־היצורים לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו להודות להלל לשבח לפאר לרומם להדר לברך לעלה ולקלס על כל־דברי שירות ותשבחות דוד בן ישי עבדך משיחך:

ישתבח שמך לעד מלכנו האל המלך הגדול והקדוש בשמים ובארץ· כי לך נאה יי אלהינו ואלהי אבותינו שיר ושבחה הלל וזמרה עז וממשלה נצח גדלה וגבורה תהלה ותפארת קדשה ומלכות ברכות והודאות מעתה ועד עולם: ברוך אתה יי אל מלך גדול בתשבחות אל ההודאות אדון הנפלאות הבוחר בשירי זמרה מלך אל חי (חי) העולמים:

ועתה

לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

ספירת העומר

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל סְפִירַת הָעֹמֶר:

הַיּוֹם יוֹם אֶחָד לָעֹמֶר

יהי רצון וכו׳

סז לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר שִׁיר: אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה: לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ בְּכָל־גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישׁוֹר וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל־אַפְסֵי אָרֶץ:

אָנָּא בְּכֹחַ גְּדֻלַּת	יְמִינְךָ תַּתִּיר צְרוּרָה:	אבג״יתץ
קַבֵּל רִנַּת עַמְּךָ	שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ נוֹרָא:	קרע״שטן
נָא גִבּוֹר דּוֹרְשֵׁי	יִחוּדְךָ כְּבָבַת שָׁמְרֵם:	נגד״יכש
בָּרְכֵם טַהֲרֵם רַחֲמֵם	צִדְקָתְךָ תָּמִיד גָּמְלֵם:	בטר״צתג
חֲסִין קָדוֹשׁ בְּרוֹב	טוּבְךָ נַהֵל עֲדָתֶךָ:	חקב״טנע
יָחִיד גֵּאֶה לְעַמְּךָ	פְּנֵה זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ:	יגל״פזק
שַׁוְעָתֵנוּ קַבֵּל וּשְׁמַע	צַעֲקָתֵנוּ יוֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת:	שקו״צית

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ ·

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן :

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ · אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם · הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ :

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד : וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת :

שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל־הַשָּׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם :

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי · וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם · עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ ·

לְחֹשֶׁךְ׃ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים׃ בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה׃ בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ׃ וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ׃ הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ׃

וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה׃ חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן׃ אֶת יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה זְמַן חֵרוּתֵנוּ מִקְרָא קֹדֶשׁ׃ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ׃ יַעֲלֶה וְיָבֹא׃ וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה׃ וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר׃ זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ׃ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ׃ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ׃ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ׃ וְזִכְרוֹן כָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה׃ לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם׃ בְּיוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה׃ זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה׃ וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה׃ וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים׃ וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ׃ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ׃ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ׃ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה׃

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן׃ כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ׃ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ׃ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ׃ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת׃ וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ׃ וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל אוֹהֲבֵי שְׁמֶךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים׃

חצי קדיש תמצא במעריב ליל ראשון דף כו עמוד ב.

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ· מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר· מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה· וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים· אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ· וְרָצִיתָ בָּנוּ· וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְּשׁוֹנוֹת· וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ· וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

ווען יום טוב אין מוצאי שבת געפֿאלט, זאגט מאן ותודיענו.

וַתּוֹדִיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ· וַתְּלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ· וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים· וְתוֹרַת אֱמֶת· חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים· וַתַּנְחִילֵנוּ זְמַנֵּי שָׂשׂוֹן וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ וְחַגֵּי נְדָבָה· וַתּוֹרִישֵׁנוּ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת· וּכְבוֹד מוֹעֵד· וַחֲגִיגַת הָרֶגֶל· וַתַּבְדֵּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל· בֵּין אוֹר

תַּעְדִּי תֻּפַּיִךְ טְלוּל רוֹבַיִךְ בִּרְחוֹבָיִךְ · שֵׁרוּת כֹּהֲנַיִךְ בַּאֲבִיבָיִךְ · נְעִימוֹת לְוִיַּיִךְ בְּאַבּוּבָיִךְ · שַׁאֲלוּ אֶת שְׁלוֹם יְרוּשָׁלָיִם יִשְׁלָיוּ אֹהֲבָיִךְ:

יְתֵרָה חִבָּתֵךְ יְרוּשָׁלַיִם בְּנוֹי שִׁבְעִים שְׁמוֹתָיִךְ · כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה לָּהּ הָפְקְדוּ שׁוֹמְרֵי חוֹמוֹתָיִךְ · מַזְכִּירִים לְרַחֲמֵךְ וּלְשׁוֹמֵךְ תְּהִלָּה בָּאָרֶץ לְיַשֵּׁב שׁוֹמֵמוֹתָיִךְ · בְּאַחֲוָה וּבְרֵעוּת וּמִקְדַּשׁ אֵל בְּרָמָה נְוִיּוֹתָיִךְ · אֲדַבְּרָה וַאֲבַקְשָׁה טוֹב וְשָׁלוֹם בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ · יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ פּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלָיִם:

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מֹעֲדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

ועתה

ולא כפות. וכ"ל שהוא רומז על הפשפש שהיה בכיפת בית המוקד שמשם נכנסי' לבלוש את העזרה סביב ולראות בשלומה וכדאמרינן במ"ס תמיד הגיעו אלו ואלו אמרו שלום הכל שלום. שמך כשם מלכך כדכתיב בסוף יחזקאל ושם העיר מיום ה' שמה ואמרו בב"ר א"ת שמה אלא שמה. שעריך כשבטיך כדכתיב שם ושערי העיר על שמות שבטי ישראל. הדר סביך רמז לסנהדרין. במסיבייך במסיבת מושב זקנים. טלול רוביך טל ילדותך. גי"ל טלול רוביך רמז לבית אבטינס ובית הניצוץ שהיו עליות והרובים היו שומרים שם. שרות כהניך באביביך בבכורי האביב שלך. באבוביך כלי זמר ששמו אבוב והוא החליל כדאי' בערכין דף י"ד. שבעים שמותיך אמרו באגדה ששבעים שמות היו לה. הופקדו וכו' עשה"כ בישעי' על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים וכו'. אדברה וכו' בארמנותייך בכ"י גורס באר מנותייך רמז למנאות התורה לכהנים ומניות הלוים השוערים והמשוררים. ולז יהי שלום בחילך ושלוה בארמנותייך:

קרב העמר שוקי ירושלים מלאים בפרות
ומעטרים · בזריזות בית דין מחצות רחוקים
מתרים · מרחוק את יי זכרו מזכירים ונוהרים ·
ירושלים הבנויה תעלה על לבבכם נמהרים ·
חזקו ותזכו לשמוע שיר ישורר להרים ·
הר בית יי בראש ההרים :

לביתך נאוה קדש נוה תהלה חומל · בית
יער הלבנון מלבלב מגדים וגומל · זהב
פרוים פרות פרחיו עוד מהאמל · לזרעו של
יצחק חסד ביום הגמל · ארוממך בעטור
בכורי בקלתות מזהבות ולא בתורמל ·
כבוד הלבנון נתן לך הדר הכרמל :

יראה כפת המוקד תשלום שלם סביביך ·
שמך כשם מלכך שעריך כשבטיך בהסביך ·
העת כעדי תלבשי הדר סביך במסביך · עוד

הערי

שם מפני מה הרחוקים מותרי' מחצות היום ולהלן מפני שהן יודעין שאין ב"ד מתעצלין בו. מרחוק וכו'. לה"כ בירמי' ונהרים ל' ונהרו אליו כל הגוים דישעי'. להרים להרים קול בתרועה. בית ה' לה"כ בישעי' נכון יהי' הר בית ה' בראש ההרים: חומל תואר להקב"ה. מלבלב מוציא לולבין ועכפים וגומל פרי מגדים כדאי' בילקוט מלכים ויבן את בית יער הלבנון אמר מר זוטרא בר טוביא למה נקרא שמו יער לומר לך מה יער מלבלב אף בה"מ מלבלב וכו' וכה"א והזהב זהב פרוים שהוא עושה פירות: מהאמל שלא יכרת עוד ל' כי אומלל אני. לזרעו של יצחק וכו' רמז להא דאי' בפ' ע"פ עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים ביום שיגמול חסד לזרעו של יצחק וכו' אמר לדוד טול אתה וברך. ואומר אני אברך ולי נאה לברך שנאמר כוס ישועות אשא וגו': בעטור ע"ש שעטרו את בכוריהם משבעת המינים. בקלתות מוזהבות העשירים היו מביאין אותן בקלתות של כסף ושל זהב. קלתות סלים. תורמל סל של עור ור"ל ארוממך בהון ועושר רב ולא בדלות ועניות. כבוד הלבנון וכו' לה"כ בפ' קרבו גוים: יראה כפת המוקד הוא בנין עשוי כפה גבוהה מאחר כפות ב"פ במ"כ ובה"ק ולא ידעתי פרושם כי הלא בית אביטנס ובית הניצוץ היו עליות

נלא

חֲשֵׁבָה קְצָרוּהוּ נְתָנוּהוּ בְּקֻפָּה וְלָעֲזָרָה מוּבָאוֹת· מַה יְּדִידוֹת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ יְיָ צְבָאוֹת׃

טוֹבָה כְּפוּלָה וּמְכֻפֶּלֶת לַמָּקוֹם עָלֵינוּ לֵאמֹר· רַבָּה עֲמָרִים בַּמִּדְבָּר כְּנֶגְדָּם אֶחָד לְתָמוּר· יַחְבֵּט וְנִתַּן לָאָבוּב הָאוּר בְּכֻלּוֹ לִגְמוֹר· שְׁטָחוּהוּ בָּעֲזָרָה עָמְלוּ לְרוּחַ הַחַיִּים לִכְמֹר· כַּמָּה כִּכְּרֵי מוֹר לַסַּנְטָר הַלָּז לְזַמֵּר· שִׁבְעַת חֻקּוֹת קָצִיר לָנוּ יִשְׁמוֹר׃

תֻּכַּן בְּלֵתֶת וְצִבּוּר וְנִגְרַס בְּלִי חִסָּרוֹן· בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה נָפָה יוֹצִיאוּ מִמֶּנּוּ עִשָּׂרוֹן· נָתַן שַׁמְנוֹ וּלְבוֹנָתוֹ יָצַק וּבָלַל בְּהִדָּרוֹן· הֵנִיף וְהִגִּישׁ קָמַץ וּמָלַח וְהִקְטִיר הַזִּכָּרוֹן· מִזֵּר שֻׁלְחָן גָּבוֹהַּ זָכוּ בְּשִׁירֵי הַדּוֹרוֹן· כָּל־זָכָר בִּבְנֵי אַהֲרֹן׃

קרב

כדי שיהא נקצר בעסק גדול וכל הענין מבואר במסכה שם. מה ידידות תהלי' פ"ד: טובה וכו' כדאי' בילקוט אמור בשם הפסיקתא א"ר בנייה אמר הקב"ה לישראל בני כשהייתי נותן לכם את העומר וכו' לגולגלת ועכשו שאתם נותנים לי וכו' אחד משל כולכם. לתמור ל' תמורה או שהוא ל' ותמירות עשן דיואל ע"ש הקטרת האזכרה. יחבט בקנים לאים כדאי' שם. ונתן לאבוב של נחושת מנוקב לגמור קלייתו בכולו. שטחוהו בעזרה והרוח מנשבת בו. גם זה שם. לכמור לייבש לרוח היום ל' עורנו כתנור נכמרו. וי"ם כתוב לרוח חיי' לכמור ופרושו ע"פ המדרש א"ר לוי הרי שעמלת וחרשת וזרעת וכו' אם אינו מוציא לך מעט רוח שתזרה מהיכן אותו האיש חי אי את נותן לו אלא שכר הרוח הה"ד מה יתרון לו שיעמול לרוח. כמה ככרי מור לסנטר הלז מיוסד על האגדה במציעא דשב"ח בעל בשר אמר לבתו הכיפי לי במכיפייך ואתן לך מעט כרך וכו' בין כך ובין כך בא עליו רוח אמר כמה ככרי דכרך אית ליה למרי דיכי כ"פ במ"ב ובה"ק. וכן אי' בילקוט שם ר"י בן לוי אמר סנטרך אני את יהיב לי סנטירותי. סנטר שומר. לזמור לשבח ובכ"י גור' מזמור. שבועות וכו' לה"כ בירמי': תוכן בלתת שטעון לתיתה במים לפני הטחינה. כדי להסיר קליפתו. ואח"כ נותנין אותו לתוך ריחים של גרוסות ונגרס בלי חסרון וכו' כל הדיני' האלו מבוארי' במסכה שם. מזר שלחן גבוה מכתר השלחן אשר לפני ה' זכו הכהנים בשירי המנחה אחר שעלה הקומץ לגבוה. כל זכר כתוב הוא בפ' תצוה: קרב העומר וכו' גם זה שם במסכה ה'. ומעטרים כדאמרינן בעלמ' כדי לעטר שוקי ירושלים בפירות. בוזזות בית דין כדאמרינן

אם

בנין מפאר כרך מחמד לב ונגהים· משכני
עליון בעשר מעלות קדש גבוהים· גיל
לבבות לבנון המלבן נצוחים שלוהים·
נכבדות מדבר בך עיר האלהים:

דרישות לדרוש בשכנך מקום כפור שלים·
סלולי ציון מבקשים תפקידם הרם מכשולים·
המון חוגג עלות יראה התר שלשלים· עת כי בא
לחננה בלי רשולים· ומהקרוב לה בכורי
נדבה להקריב בטהר שולים· פצחו רננו
יחדו חרבות ירושלם:

זרזו להקדים שלוחים דיני גיא נבואות·
צאת מבערב עשות כריכות מאביבי תבואות·
חול ושבת כרבים מלאכותיו בשלוש באות·
קבצו עירות הסמוכות עסק גדול לנאות·

חשכה

לי. נהים לי רפואה כמו ולא יגהה מכם מזור דהושע. ורומז למש"כ כי אעלה ארוכה לך וכו' כדאי' שם בגמ'. בנין מפואר וכו' ונגהים לי אור נוגה. בעשר מעלות קודש כדאי' במ"ס כלים פ"א ומה היא קדושתה שמביאין ממנה העומר והבכורי' וכו'. המלבן כדאמרי' למה נקרא שמו לבנון מפני שהוא מלבן עונותיהם של ישראל. נצוחין החטאים המאדימים כתולע לי' ויז נצחם על בגדי דישעי'. שלוהים העיפים בעבירות והוא עיף ת"א והוא משלהי. נכבדות ופו' תהילי' פ"ז:

שלים לי' ויכהו שם על השל דעוזא פי' על השגגה אשר שגג. סלולי ציון המסילות ההולכות אל ציון. מבקשים תפקידם כדתנן בריש מס' שקלים ומתקנין את הדרכים וכו' והוא בשביל עולי הרגלים. ולכן הוא אומר הרימו מכשול מדרך עמי. התר שלשלים התר את האסורים בשלשלאות התקוה. בלי רשולים בלי עצלות והתרשלות. ומהקרוב לה כדאי' בפ' רבי ישמעאל מצות העומר לבוא מן הקרוב. בטוהר שולים ע"ש מה יפו פעמיך דשה"ש לא כמש"כ במ"א טומאתה בשוליה. פצחו ורננו וכו' לה"כ בישעי': זורזו מהרו כדתנן בפ' ר"י שלוחי ב"ד יוצאי מערב י"ט ועושים אותו כריכות וכו' גיא נבואות שם ירושלים כמש"כ בישעי' משא גיא חזיון. כריכות אגודות. כרבים מלאכותיו שעפ"י שהמלאכות מרובות היו באות בשלוש בדברי חכמים שם. קובצו עירות

כדי

לֵיל שִׁמֻּרִים · עֲטוּר פְּלָאֵי צִדְקָךְ בִּצְבָא וָאוֹת · קִרְבָתְךָ לִי טוֹב יְשׁוּעוֹת הַבָּאוֹת · שַׁתִּי בְךָ מַחְסִי בְּמַלְאֲכוּת הַנִּבָּאוֹת · מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ יְיָ צְבָאוֹת׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל׃

צפולין אומרים (בָּ"אַ"י מֶלֶךְ צוּר יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ)׃

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וְיָגוֹן וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ · כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה · וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם · וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ ·

מיוסד ע"פ אל"בם

אוֹר יוֹם הֶנֶף סְפִירָה הֻכְשָׁרָה בְּנוֹגְהִים · לְצִיּוֹן נִדָּחָה קָרוּא דְרוּשָׁה עֲלוּת גְּהִים ·

בנין

ליל שמורים וכו׳. עטור מפואר. בצבא ואות שהוא אות בתוך צבא שלו. קרבתך וכו׳ תהלי׳ ע"ג. שתי וכו׳ גם זה שם. במלאכות בשליחות הנביאי׳ ונבואותיה׳. מלך ישראל וכו׳ לה"כ בישעי׳:

אור יום הנף משתכה ביום ט"ו בניסן שהוא תחלת ליל ט"ז הוכשרה ספירת העומר משום דכתיב תמימות תהיינה וא"א להיות תמימו׳ אלא א"כ מתחיל למנות מתחלת הלילה. בנוגהים בערבים. אור אורתא וכן נגהי כדאי׳ בריש פסחים: לציון נדחה וכו׳ לפיכך עבדינן זכר למקדש כדאי׳ במס׳ ר"ה דף ל׳

ליל שמורים דיא נאכט דער בעוואהרונג איזט אוריגנט וואָרדען איט דיינען גיזרעכטען וואונדערטהאטען אונטער דיינען העערשאארען ישראל׳ס אונד נון לייבען אין מצרים, דאס דוא איר דיינע גוטע הילפע באלד בריגגעןווירסט דארויף שטיטצע איך איך, דורך דיא וויזזאגונגם באטשאפטען דעס קאָניגעס אונד ערלאזערס ישראל גאטט צבאות׃

כְּלוּלֵיךְ אָז בֶּאֱמוּנָה רוּחֲךָ חָסַדְתָּ׃ מִפִּי עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים עֹז יִסַּדְתָּ׃

בְּגִילָה בְּרִנָּה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם׃

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָֹה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר

בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה־פֶלֶא׃

מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה׃

לֵיל שִׁמֻּרִים׃ מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ חַי וְקַיָּם׃ נִפְתַּח שִׁבְחֲךָ בִּלְשׁוֹן עָתִיד וְנִסְתַּיֵּם׃ סָבוּ לִימִין מֹשֶׁה בּוֹקֵעַ יָם׃ וְהֵנִיף יָדוֹ עַל הַנָּהָר בַּעְיָם׃ זֶה צוּר יִשְׁעֵנוּ פָּצוּ פֶה וְאָמְרוּ

יְהוָֹה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃

וְנֶאֱמַר כִּי־פָדָה יְיָ אֶת־יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ׃

ליל

כלולך ר' כליל תפארת. באמונה בשביל האמונה כמש"כ ויאמינו בה'. חסדת חננת ר"ל שפכת רוחך עליהם לומר שירה. מפי עוללי' וכו' אפי' תינוקות במעי אמן אמרו שירה:

ליל שמורים וכו'. בלשון עתיד אז שר לא נאמר אלא אז ישיר מכאן לתחה"מ מה"ת. ונסתיים גם סיום השירה בלשון עתיד ה' ימלוך וכו'. סכו ראו ופי' כמו שראו אז מוליך לימין משה זרוע תפארתו כן יזכו לראות שיניף ידו על הנהר בעים רוחו ושני המקראות בישעי'. בעים בחוזק:

ליל

פֿערקינדעט װאָרדען. דען טאג האסט דוא בעסטימט צו דיינער גנאדע אונד דיא נאכט צו אָבגעזאנגען ישראל'ס. דיינע געקראָנטען ישראל האסט דוא בעגנאדיגט דורך דיינען גייסט, וועגען איהרעס בעשטאנדיגן גלויבענס דען זייגלינגע אונד יונגע קינדער איט אכט בעגרינדעטען.

ליל שמורים אין דער נאכט דער בעוואהרונג האבען דיינע קינדער דיינע רעגירונג ערקאננט. דוא לעבענדיגער אונד אימער דויערנדער גאָטט; זיא ערהאָפפטען אונד ענדיגטען דיין לאב מיט דיינר צוקינפטיגען רעגיערונג; זיא ערבליקטען דיא רעכטע האנד משה'ס דער זיא מיט אכט אויפגעהאָבן, אונד דא: אעער געשפאָלטען האט.

לֵ"שׁ שֵׁמַע מִצְרַיִם לִנְצֹר · יָהִילוּ כְּשֵׁמַע צֹר · בְּ"חַ"פֶּ :
לֵ"שׁ שָׁמוּר לְנָקָמָה נְטוּרָה · עַל צַר הַמַּעֲטִירָה · בְּ"חַ"פֶּ :
לֵ"שׁ תָּבוֹעַ מִסֵּפֶר הַתּוֹרָה · אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נֶעְדָּרָה · בְּ"חַ"פֶּ :
לֵ"שׁ תִּכְּנוּ לְיֵשַׁע וָנֵס · נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס · בְּ"חַ"פֶּ :
לֵ"שׁ מַאֲמָרֵי יִרְצֶה לִשְׁעוֹת · מִקֶּדֶם פֹּעַל יְשׁוּעוֹת · בְּ"חַ"פֶּ :
לֵ"שׁ אָז בְּהַנִּיחָךְ שְׁלוּהִים · הוֹדִינוּ לְךָ אֱלֹהִים · בְּ"חַ"פֶּ :
לֵ"שׁ יֶשַׁע לָנוּ תְּחַדֵּה · וְשִׁמְךָ לְעוֹלָם נוֹדֶה · בְּ"חַ"פֶּ :
לֵ"שׁ רֶנֶן הַשִּׁיר בְּחַדְּשֶׁךָ · לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ · בְּ"חַ"פֶּ :

לֵיל שִׁמֻּרִים · טֶכֶס פְּלָאֶיךָ מִשִּׁירֵי הוֹדָאוֹת נִתְיַחַדְתָּ · יוֹמָם לְחֶסֶד וְלַיְלָה לְשִׁיר נִתְוַעַדְתָּ ·
כלוליך

להדסה היא אסתר. רוקי קופסה וכו' לה"כ בתהילי' ע"ז ז' ופי' רוקי קופסה מקול דודי לשוב אליו בתשובה שלמה. ובכ"י טור זה מאוחר לטור רום והגלה. מספר התורה וכו' כמש"כ בפ' קרבו גוים דרשו מעל ספר ה' וכו'. תכנו לישע לעתיד לבא כמש"כ שמורים לכל ב"י לדורותם. לשעות לקבל. בהניחך שלוהים כשתתור מנוחה לעיפים ויגעים. רנן השיר בחדשך עסה"כ שירו לה' שיר חדש ולעתיד כאמר כי אז יאמר שיר בל"ז אלא יוסיף עלב עמו. בליל חג פסח כש"כ השיר יהיה לכם כליל התקדש חג :
ליל שמורים. טכס ל' טכסיסי מלכות. פי' ע"י הדר כבוד הודיך ודברי נפלאותיך נתיחדת בשירי הודאות. יומם וכו' תהילי' מ"ב. כלוליך המפוארים בהוד

בעוואהרונג ענטשטונד רעטטונג פיר זיא, אונד אחשורש'ם שלאף ווארדע געשטארט ב"ד"כ"ד"פ"פ"! דיא נאכט דער בעוואהרונג ווארדע צור ראכע (נקמה) אויפבעוואהרט, אונד אום פאן אונז אללעם אונגליק אב צו ווענדען ב"ד"כ"פ"פ"! דיא נאכט דער בעוואהרונג האט גאטט צו בערייטעט צור רעטטונג אונד צום לייבען, דיא פערשטאססנען ישראל צו זאמלען ב"ד"כ"ד"פ"פ"! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג אכטעטען איינע ווארטע דיר אנגענעהם זיין, דאס דוא דיך צו איהנען קעהרעסט, דוא פאן עוויגקייט דער בעווירקער דער הילפע ב"ד"כ"ד"פ"פ"! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג ווען דוא דיא ערמידעטען רוהען לאססעט, וואללען ויר דיך לאבען ב"ד"כ"ד"פ"פ"! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג אכטעטעסט דוא דורך הילפע אונז ערפרייען, אונד עוויג וואללען ויר דיינען נאהמען לאב־פרייזען ב ד"כ"ד"פ"פ"! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג ווען דוא דען געזאנג ערנייערן ווירסט, זא ווירד דיין הייליגער נאמע צום לאבגעזאנג ווערדען בייא דער נאכט דעם פסח פעסט!
ליל שמורים אין דער נאכט דער בעוואהרונג האסט דוא הערליכע וואונדער געטהאן, אונד דורך דיא לאבגעזאנגע איזט דיינע איינהייט פערקינדעט

ל"ש עריצי פול שקד · ותחת כבודו יקד · ב"ח"פ :
ל"ש עמר חרמשו פלחם · ובמלחמות תנופה נלחם · ב"ח"פ :
ל"ש פאר עליון באמירות · מכנף הארץ זמירות · ב"ח"פ :
ל"ש פענח צפנת מעבדיו · סודו אל עבדיו · ב"ח"פ :
ל"ש צפית סדורה וארוחה · והנה יד שלוחה · ב"ח"פ :
ל"ש צמת בו בליל · קדש יי חלל · ב"ח"פ :
ל"ש קומת תמר הצלה · ההדסים אשר במצלה · ב"ח"פ :
ל"ש קמץ השביע לשננה · יתן לידידו שנא · ב"ח"פ :
ל"ש רוחי חפשה למללה · אזכרה נגינתי בלילה · ב"ח"פ :
ל"ש רוח והצלה עמדה · בלילה ההוא נדדה · ב"ח"פ :
ל"ש

שת קניר למלך אשור. פלחס בקעס ל' עד יפלח חן כבדו דמשלי. ובמלחמות תנופה לה"כ בישעי' רמז לתנופת העומר. פואר נתפאר. והפ"א בחולם פמו ומי כדה לא זורק עליו. מכנף וכו' לה"כ בישעי'. פענח צפנת מעבדיו גילה מצפוני מעשיו לדניאל. צפית כמו שכיבא עליו ישעי' ערוך השולחן צפה הצפית וכו'. ארוחה סעודה. קומת ככרת וכבמת כמש"כ ביה בליליא קטיל בלשאצר. קומץ וכו' ר"ל הלכות קמיצה שהיה מרדכי מלמד ומשנן לתלמידיו השביע יותר מכל שקלי המן. לידידו תהילי' קכ"ז ורמז כאן למרדכי בן בנימין ידיד ה'. שנה ע"ש נדדה שנת המלך. קומת תמר כנ"י שלמתה לתמר. ההדסים אשר במצולה הצדיקים אשר בבבל ורמז להדסה

ב"ד"נ"ד"פ"פ! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג וואורדע חזקי' איט פערזיכערונג אונד טוטן געטטארקעט וויל ער איין וויזער אונד פראמאער אאן וואר ב"ד"נ"ד"פ"פ"! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג בראכטע ער איילענדס דאז אונגליק אונטער דען אאכטיגען אשור'ס, אונטער זיינער הערליכקייט בראננטע עס ב"ד"נ"ד"פ"פ"! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג איזט דער האכסטע גאטט איט לאבונג פערהערליכט, אונד פאן אוזען עקקען דער ערדע בעזונגען ווארדען ב"ד"נ"ד"פ"פ"! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג האט ער איינעם פאן זיינען דיענערן (דניאל) געהייאניססע ענטדעקט, דען זיינען פערטרויעטען אפפענבארעט ער געהייאע דינגע ב"ד"נ"ד"פ"פ"! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג דא לייכטער אונד טאפעל בלשאצר'ס געארדנעט וואָרען זאַ צייגטע זיך איינע האנד אן דער אויער וועלכע זיין אונגליק בעצייכנטע ב"ד"נ"ד"פ"פ"! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג וואורדע ער אויך אויז געראטטעט וויל ער גאטטעס הייליגע געפאסע ענטהייליגטע ב"ד"נ"ד"פ"פ"! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג וואורדע דער אויפרעכט שטעהענדע דאטטעל בוים (ישראל) געררעטטעט, דורך דיא הדסה (אסתר), דיא אין דער טיפסטען פערבארגעהייט לעבטע ב"ד"נ"ד"פ"פ"! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג

לֵ"שׁ לְהָדֵק נִשְׁחַק אִקּוּנָם · רֵאשִׁית לְכָל־אוֹנָם · בְּ"חַ"פֶּ :

לֵ"שׁ לְבִטָּה יְרָאתָם וְלוּקָה · בּוּקָה וּמְבוּקָה וּמְבֻלָּקָה · בְּ"חַ"פֶּ :

לֵ"שׁ מְאוֹדֵי הוֹדָאוֹת לְאַדְקָךְ · עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקָךְ · בְּ"חַ"פֶּ :

לֵ"שׁ מְאוֹרֵי יֶשַׁע לְהַזְמִינִי · אֲחַזְתָּ בְּיַד יְמִינִי · בְּ"חַ"פֶּ :

לֵ"שׁ נוֹרָאוֹת בַּעֲשׂוֹתְךָ נְקַוֶּה · וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה · בְּ"חַ"פֶּ :

לֵ"שׁ נִלְחֲמוּ כּוֹכְבֵי אוֹרִים · לְעֶזְרַת יְיָ בַּגִּבּוֹרִים · בְּ"חַ"פֶּ :

לֵ"שׁ סִיַּע צֶדֶק נְעוּרִים · צְלִיל לֶחֶם שְׂעוֹרִים · בְּ"חַ"פֶּ :

לֵ"שׁ סֻגַּב בְּמִבְטַח וּמָעוֹז · גֶּבֶר חָכָם בְּעוֹז · בְּ"חַ"פֶּ :

ר"ש

עד אשר דק לעפר . מאודי הודאות ר"ל הודאות רבות . לאדקך ל' דבוק אתבור בל"א ולשוני מודבק תרגומו ולשני אדיק . על משפטי צדקך עפה"כ תהילי' ק"יט חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך ובמצרים הוא מדבר כדאי' בילקוט שם . מאורי וכו' עפה"כ בתהילי' מ"ד וזרועם לא הושיעה למו כי ימינך וזרועך ואור פניך וע"ש במ"י . נוראות ר"ל אשר נסים ונפלאות והוא עפה"כ בישעי' בעשותך נוראות וכו'. ולילה ללילה לילה של מצרים ללילה של סיסרא וכו'. כוכבי אורים וכו' הכוכבי' ממסילותם נלחמו עם סיסרא . סיע וכו' על דורו של גדעון הוא מדבר שעמד להם זכות העומר הבא מן השעורים כי פסח היה. סיע עזר בל"א . נעורים שהיו ריקנים מן המצות ל' יהי' נעור ורק דנחמי'. גבר חכם בעוז לה"כ במשלי וסיפ' דקרא ואיש דעת מאמץ כח ודרשוה על בועז שנזדרז ונשבע חי ה' שכבי עד הבקר. וזהו שאמר שוגב במבטח ומעוז . ותחלת קציר שעורי' היה . פול מלך אשור . שקד ל' כמו שוקד ר"ל ל"ש שקד והמתין על מלך אשור לאבדו . ותחת כבודו לה"כ בישעי' . עומר חרמשו מגל העומר

שת

ב"ד"כ"ד"פ"! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג װארדע דער שקלאפע אונד דער געפאנגענע בעשטראפט, דען, דער זיך איינעם אונגליקעם פרייעט בלייבט ניכט אונגעשטראפט. ב"ד"כ"ד"פ"! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג װארדע איהר געטצענבילד צערטראגען, אונד גענצליך פערטילגעט ב"ד"כ"ד"פ"! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג װארדען זאגאר דיא בילדניססע דער ערשטגעבאהרענע צערבראכען ב"ד"כ"ד"פ! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג זאללטען וויר מיט שנעללען דאנקזאגונגען פרייזען וועגען דיינער בילליגען גערעכטיגקייט . ב"ד"כ"ד"פ"! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג, אום איר דאז ליכט דער הילפע צו בערייטען, ערגריפפעסט דוא איך בייא איינער רעכטען ב"ד"כ"ד"פ"! בייא דער נאכט דער בע-וואהרונג דא דוא װאונדער טהון ווילסט, וואללען וויר צו דיר האפפען, אונד איינע נאכט ווירד צור אנדערן דאפאן רעדען ב"ד"כ"ד"פ"! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג שטריטען דיא לייכטענדען שטערנע מיט דער הילפע גאטטעס ווידער דיא שטארקען דעם סיסרא ב"ד"כ"ד"פ"! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג װאורדען דיא, פאן אללען טוגענדען, לעערען ישראל גערעטטעט, בייא פארפאלל דעם גערשטענן קוכען בייא גדעון ב"ד"כ"ד"פ"

לֵיל שִׁמּוּרִים הָמַק בְּטוּב לֶאֱלוּם · לָבָן הָאֲרַמִּי בַּחֲלוֹם · בְּחַ״פ :

לֵיל שִׁמּוּרִים חָקוּק בְּהוֹד כִּסְאֲךָ · וַיָּשַׂר אֶל מַלְאָךְ · בְּחַ״פ :

לֵיל שִׁמּוּרִים טוֹב הִסְכִּים עַל יָדוֹ · מֵקִים דְּבַר עַבְדּוֹ · בְּחַ״פ :

לֵיל שִׁמּוּרִים טַעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָהּ · לֹא יִכְבֶּה בַלַּיְלָה נֵרָהּ · בְּחַ״פ :

לֵיל שִׁמּוּרִים יַלְדָּה בְּנוֹף נָפְלָה · וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה · בְּחַ״פ :

לֵיל שִׁמּוּרִים יוֹצְרוֹ חֲלָקוֹ בְּחָכְמָה · יוֹדֵעַ עַד מָה · בְּחַ״פ :

לֵיל שִׁמּוּרִים כְּדָן וּשְׁבוּי לוֹקֶה · שָׂמֵחַ לְאֵיד לֹא יִנָּקֶה · בְּחַ״פ :

לֵיל שִׁמּוּרִים כּוֹכָם נֶחְטַט וְנִבְאוּ · הָפַךְ לַיְלָה וַיִּדְכָּאוּ · בְּחַ״פ :

ל״ש

וי״ס כתוב חמס ושבוש הוא. וי״ס כתוב זיהר בטוב לאלום לאחוזי אות זי״ן. ואחר שמודה ברכות כוונה לאות חי״ת וגם זה לא יתכן להפוך סדר המקראות. חקוק צורתו של יעקב אבינו חקוקה תחת כה״כ. טוב הקב״ה הסכים לידו ליד המלאך שקרא ליעקב ישראל. וזהו שאמר מקים דבר עבדו וכדאי׳ במ״ר שם. טעמה כי טוב סחרה דרשוהו על בתיה בת פרעה שהיתה בכורה וניצולה בזכות משה. יוצרו חלקו כמו שדרשו ז״ל ע״פ ויחלק עליהם לילה. בחכמה כי הוא יודע עתיו ורגעיו. כוכם נחטט הכלבים היו נכנסים ומחטטים מתי הבכורים בכוכי הקברים. כודן פי׳ אפי׳ עבדים מכודנין ושבויים לקו במ״ב. מ״ט מפני ששמחן באידם של ישראל. לובטה יראתם ל׳ ואויל שפתים ילבט דמשלי וכמש״כ ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים וכמו שפי׳ רש״י שם. בוקה וכו׳ כולם ל׳ השחתה. אקונם פרצוף פניהם ר״ל אפי׳ צורת הבכור התלויה בכותל נשחקה

עד

צו ריכטען, בד״נ ד״פ! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג האט דיא בעהענדע רבקה, איהרעם זאהנע יעקב דען זעגען צובערייטעט בד״נ ד״פ! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג האט ער (גאטט) דען לבן הארמי אים נאכטלייכען טרויאע געווארנט זיינען אונד צו טויטען, אונד ווידער גוטעס נאך באזעס איט יעקב צו רעדען בד״נ ד״פ! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג איזט יעקב׳ס געשטאלט אין זיינען פראכטפאללען טהראן איינ׳ געגראבען ווארדען, אונד הערשטע איבער דען ענגעל בד״נ ד״פ! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג האט דער אללגיטיגע גאטט זיינע האנדלונג בעוויליגט, אונד דיא זאגע זיינעס קנעכטעס בעשטאטיגעט, בד״נ ד״פ! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג אלז דיא טאכטער פרעה זאה דאס איהרע האנדלונג, דען משה צו רעטטען, גוט וואר, זא פערלאשט דעס נאכטס איהר ליכט ניכט. דיא נאכט דער בעוואהרונג האט דער טאפפער, דער אללעס וויס איט פערנונפט איינגעטהיילט בד״נ ד״פ! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג ערטאלל יאמערגעשרייא אין מצרים, דאס זיא אללע דעם נאכטס אויפשטעהן אוסטען בד״נ ד״פ! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג ווארדען דיא גרעבער אונטערהאלעט אונד אויפגעשטארט, ער האט זיא דעם נאכטס צערניכטעט אונד פערשטאסטען בד״נ ד״פ

לֵ״שׁ דָּלַק מְלָכִים וְלִבָּם · חַרְבָּם תָּבֹא בְלִבָּם · בְּחַ״פֶּ׃
לֵ״שׁ הַלַּיְלָה יִסְכָּה בַּפֶּלֶךְ · לְרִקְמוֹת תּוּבַל לַמֶּלֶךְ · בְּחַ״פֶּ׃
לֵ״שׁ הַדְּחָף וְנִסְחַף אֲחוֹרִים · אוֹת וּמוֹפֵת עַל מִצְרָיִם · בְּחַ״פֶּ׃
לֵ״שׁ וְעַד לְבָרֵר עָלֵנוּ · נִפְלְאוֹתֶיךָ וּמַחְשְׁבֹתֶיךָ אֵלֵינוּ · בְּחַ״פֶּ׃
לֵ״שׁ וְכַח הַשִּׁיאִי בְּחִילָה · אֲבִימֶלֶךְ בַּחֲלוֹם הַלָּיְלָה · בְּחַ״פֶּ׃
לֵ״שׁ זֵדִים רְדוּי שָׁפַךְ · שָׁלַח יָדוֹ הָפַךְ · בְּחַ״פֶּ׃
לֵ״שׁ זְרִיזָה בְּרָכוֹת כּוֹנָה · אֶל יַעֲקֹב בְּנָהּ · בְּחַ״פֶּ׃

ל״ש

באש חרבותיו כקש כמש״כ בישעי׳ כקש נדף קשתו . ולבם ל׳ ובא אחר וליבה דבנ״ק . הוללה יסכה זו שרה וכמש״כ ויהללו אותה אל פרעה. בפלך במחוז מצרים . הוסחף כמ״ש עליו בירמי׳ מדוע נסחף אבירך וכו׳ . ורמז כאן על וינגע ה׳ את פרעה . ונדחף אחורים כדי שלא יגע בשרה ואפשר שרמז על מכת טחורים וכמש״כ בפלשתים ויך אויביו אחור וכו׳ . ומופת וכו׳ כי כל מה שאירע לא״א במצרים אירע לבניו כדאי׳ במ״ר ריש פי׳ לך לך . וועד הוכן וזומן בברית בין הבתרים · לברר עולנו שברר א״א עול מלכיו׳ לבניו כדי שיכללו מגיהנום והסכים הקב״ה על ידו . וזהו שאמר נפלאותיך ומחשבותיך אלינו כמש״כ בתהלי׳ מ״ם וכדאי׳ בילקוט שם . ווכח הוכה בתוכחות חמה . השאי בלאט. בחלום הלילה לא כנביאי ישראל שנגלה אליהם ביום · בחילה בחלחלה. זדים על אנשי סדום כאמר ששפך רידויו והפך שורש ארכם מלמעל׳ למטה כמו שפי׳ רשי׳ באיוב ע״פ בחלמיש שלח ידו :

זריזה רבקה נזדרזה ונתכוונה להביא הברכות אל יעקב בנה. חמק בטוב לאלום כ״ג במ״כ ופי׳ בליל שמורים חמק הקב״ה ודבר עם לבן הארמי בהחבא להזהירו לאלם פיהו מדבר עם יעקב אפי׳ בטוב כי טובתן של רשעי׳ רעה היא אצל הצדיקי׳ וכדאי׳ במ״ר ובנזיר כ״ג. ונקט חמק ע״ש שדבר עמו בסתר בחלום הלילה וכמו שיסד לעיל גבי אבימלך ל׳ עד מתי תתחמקין דירמי׳

וי״ס

פיר דען אמעכטיגע אורח (אברהם) ב״ד״כ״ד״פ״פ״! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג פערפאלגטע ער דיא קעניגן אונד דערען הערצענס געדאנקע, איהר טווערד פיעל אין איהרע אייגנען הערצען ב״ד״כ״ד״פ״פ״! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג וואורדע שרה אין דער פירסטען שטאדט געריהאט, אונד אין פראכטיגען קליידונגען דעם קעניגע צוגעפיהרט ב״ד״כ״ד״פ״פ״! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג וואורדע פרעה מיט אללע מצרים מיט אויסזאטץ אונד אנדערע ליידען געפלאגט ב״ד״כ״ד״פ״פ״! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג וואורדע בעשטיאמט אום אונז פאן אונזערן יאכע צו ענטלעדיגען, זיינע וואונדער אונד געדאנקען וואורדען אויך אונז געאיכטעט ב״ד״כ״ד״פ״פ״! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג וואורדע אבימלך אים שלאפען אונד מיט אנגסט אין נאכטליכען טרוימע בעשטראפט ב״ד״כ״ד״פ״פ״! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג האט ער אויך דיא אוטהוועלליגען סדומיים זיינע שטראפע פערברייטעט, אונד זיינע האנד אויסגעשטרעקט אום זיא צו גרונדע

מיוסד נא"ב כפול ובסוף חתום שם המחבר מאיר

לֵיל שִׁמֻּרִים

אַדִּיר וְנָאֶה לִתְהִלָּתָיו · זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאוֹתָיו · בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח :

לֵ"שׁ אַנְוֶה גּוֹמֵל חֲסָדִים · תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל חֲסִידִים · בְּחַ"פֶּ :

לֵ"שׁ בָּא מִבְּרֵאשִׁית לְהִתְאַמֵּר · לָנוּ הַלַּיְלָה מִשְׁמָר · בְּחַ"פֶּ :

לֵ"שׁ בְּגִין קָרְבַּן פִּסְחִי · יֶעֱרַב עָלָיו שִׂיחִי · בְּחַ"פֶּ :

לֵ"שׁ גִּיהַ עוֹלָם הִתְאִיר · פֵּתַח דְּבָרֶיךָ יָאִיר · בְּחַ"פֶּ :

לֵ"שׁ גָּשׁ רָצוּי לְכֹהֵן · מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ וּמֵחֶלְבֵהֶן · בְּחַ"פֶּ :

לֵ"שׁ דֶּרֶךְ כּוֹכָב מִזְרָחִי · מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי · בְּחַ"פֶּ :

ל"ש

ל"ש אדיר ונאה לתהלותיו ע"ש כי נעים נאוה תהלה. בא מבראשית כמש"א חז"ל ליל המשומר ובא מששת ימי בראשית כי בניסן עתידין להגאל כדברי ר"י: להתאמר להתפאר. וזהו שאמר לנו הלילה למשמר. בגין קרבן פסחי כמש"כ ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך וכמו שפי' רש"י בפ' החודש. גיה עולם התאיר אור עולם הזריח. גיה ל' נוגה. התאיר ל' ובמחוגה יתארהו ישעי'. ואתי' כר"י דאמר בניסן נברא העולם. פתח דבריך יאיר תהלי' קי"ט וכדאי' בב"ר פ"ג ר"י האורה נבראת תחלה משל למלך וכו'. רצוי לכהן זה הבל שהיה קרבנו מרוצה. ודע כי ברוב הנוסחאות יש פה מוקדם ומאוחר. אבל בכ"י כתוב גיה עולם לפני גש רצוי לכהן וכן פי' בנ"כ. רק שם פי' גיה עולם על אה"ר בדוחק. כוכב מזרחי ואיתן האזרחי תארי' לאברהם אבינו ע"ש מי העיר ממזרח ישעי'. ולכם ליבה אותם

בא

ליל שמורים דיא נאכט דער בעוואהרונג איזט אללטיג אונד שאן צו זינגען (גאטטעס) לאב, אין זיינען וואונדערטהאטען שטיפטעטע ער אנדענקן בייא דער נאכט דעס פסח פעסטעס! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג וויל איך דען גוטעס פערגעלטער פערהערליכען, אונד זיינען רוהם אין פערזאמלונג דער פראממען פערקינדיגען, ב"ד"נ"ד"פ"פ"! דיא נאכט דער בעוואהרונג איזט שאן פאן אנפאנג דער וועלט ערוואהלט װארדען, אום אונז צור בעוואכונגס נאכט צו דיענען ב"ד"נ"ד"פ"פ"! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג אכטעטע, וועגען איינעס פסחאפפערס, איין געבעט דיר אנגענעהם זיין ב"ד"נ"ד"פ"פ"! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג נאהערטע זיך דער גנאדיג אויפגענאמ־מענע (הבל) אום פאן דען אלטעסטען אונד פעטעסטען זיינער שאאפע צו אפפערן ב"ד"נ"ד"פ"פ"! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג האט ער (גאטט) דיא וועלט מיט ליכט ערפיללט, דא ער זיינע ווארטע ערעפפנעטע אונד שפראך: עז ווערדע ליכט ב"ד"נ"ד"פ"פ"! בייא דער נאכט דער בעוואהרונג ענטשטונד איין שטערן פאן דער מארגענזייטע, איינע ערלייכטונג

פיר

לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם
לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם
אֹתָם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־
אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־
מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר
הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: הש"ץ חוזר ה' אלהיכם אמת בקול רם

אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כָּל־זֹאת וְקַיָּם עָלֵינוּ כִּי הוּא
יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵין זוּלָתוֹ וַאֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ ·
הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד מְלָכִים · מַלְכֵּנוּ הַגּוֹאֲלֵנוּ מִכַּף כָּל־
הֶעָרִיצִים · הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ · וְהַמְשַׁלֵּם
גְּמוּל לְכָל־אוֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ · הָעֹשֶׂה גְדֹלוֹת עַד אֵין
חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר · הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ
בַּחַיִּים וְלֹא נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ · הַמַּדְרִיכֵנוּ עַל
בָּמוֹת אוֹיְבֵינוּ וַיָּרֶם קַרְנֵנוּ עַל כָּל־שׂוֹנְאֵינוּ:
הָעֹשֶׂה לָנוּ נִסִּים וּנְקָמָה בְּפַרְעֹה אוֹתוֹת
וּמוֹפְתִים בְּאַדְמַת בְּנֵי חָם · הַמַּכֶּה בְעֶבְרָתוֹ כָּל־
בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם · וַיּוֹצֵא אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם
לְחֵרוּת עוֹלָם: הַמַּעֲבִיר בָּנָיו בֵּין גִּזְרֵי יַם סוּף
אֶת רוֹדְפֵיהֶם וְאֶת שׂוֹנְאֵיהֶם בִּתְהוֹמוֹת טִבַּע ·
וְרָאוּ בָנָיו גְּבוּרָתוֹ שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ לִשְׁמוֹ
וּמַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה וּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה ·

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד׃

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־
מְאֹדֶךָ׃ וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־
לְבָבֶךָ׃ וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ
וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ
וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃

וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה
אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־
לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה
וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃ וְנָתַתִּי עֵשֶׂב
בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃ הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה
לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם׃ וְחָרָה אַף־יְהֹוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה
מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהֹוָה נֹתֵן לָכֶם׃ וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי
אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־
יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם׃ וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־
בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃
לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
יְהֹוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ׃

וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם

להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות ·
ברוך אתה יי המעריב ערבים :

אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת · תורה ומצות חקים ומשפטים אותנו למדת · על כן יי אלהינו בשכבנו ובקומנו נשיח בחקיך · ונשמח בדברי תורתך ובמצותיך לעולם ועד · כי הם חיינו וארך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה · ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים ·

ליל שמרים הפליא עצות מרחוק עמק ונעלם ·
ובו כאומן ניניו משעבוד העלם ·
זקרת חטיבה אחת עשאם לעלם ·
באהבת יי את ישראל לעולם ·
ברוך אתה יי אוהב עמו ישראל :

שמע

מגרים בלילה הזה סתם ולא כאמר בחבות . במקהלות הלילות רמז למזמורי הלל שאומרים הקבורות למנוייהם על פסחיהם . ובכ"י גורם בהלילות :

ליל שמורים וכו' הוא מאמר הפוך וכך פרושו בליל שמורי' הפליא הקב"ה שהוא עמוק ונעלם לקיים עצתו והבטחתו שהבטיח לא"א באמונת אומן . והוא עשה"כ בישעי' כי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אומן . ופי' רש"י עצות שיעצת לאברהם אבינו בברית בין הבתרים . אמונה אמן אמונה באמנת . אומן וכו' ע"ש . כאשר ישא האומן את היונק . ניניו בניו . העלם העלה אותם ובכ"י גור' גאלם . זקרת חטיבה אחת ע"י שהחקיקם להיות לו לעם עשאם חטיבה אחת מיוחדת. כמש"כ וה' האמירך ומתרגמינן חטבך ופי' בשרשי' שורש חטב . לעלם לעלות ולרומם אותם :

ל"ש

ליל שמורים אין דיעזער נאכט דער בעוואהרונג, האט דער ערלעזער (משה) וואונדערבארע אונד טיעף פערבארגענע ראטהשלאגע פאללבראכט; וויא איין טרייער ערלעזער, זיינע קינדר אויס דער דיענסטבארקייט, וועגן דער בעשטאנדיגען, אייניגען אונד אויסערוויערנדען ליעבע גאטטעס צו ישראל.

ליל

וועהרענד דער חזן ברכו זינגט זאגט קהל יתברך

בָּרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבֹרָךְ:

קהל בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם׃ אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים וּמְסַדֵּר אֶת הַכֹּכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ

יִתְבָּרֵךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו וּשְׁמוֹ מְרוֹמַם עַל כָּל־בְּרָכָה וּתְהִלָּה: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר׃ וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃ אֵל חַי וְקַיָּם תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃

מיוסד בא"ב

לֵיל שִׁמּוּרִים אוֹר יִשְׂרָאֵל קָדוֹשׁ אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת׃
בְּצֹעַן עֲצַת מַלְאָכָיו הִשְׁלִים בְּהִגָּלוֹת׃
גָּדְלָתוֹ מֵאָז יְרַנְּנוּ בְּמַקְהֵלוֹת הַלֵּילוֹת׃
להגיד

ליל שמורים אור ישראל עפ"כ בישעי' והיה אור ישראל לאש וקדושו וכו' ומפלת סנחריב כאמר שהי' בליל שמורי'. איומה כנדגלות תאר לכנ"י בשה"ש. בצוען מטרופולין של מצרים עצת מלאכיו השלים (ובכ"י גורס כהשלים וכוון הוא למשך הענין) עפ"כ בישעי' מקים דבר עבדו ועצת מלאכיו ישלים ופי' בתנחומא והובא בילקוט שם משה אמר כה אמר ה' כחצות הלילה. אמר הקב"ה אף אני אעשה כחצי הלילה לקיים גזרותיו של משה. וזהו שאמר בהגלות ובמש"כ ועברתי בארץ מצרים

ליל שמורים אין דיעזער נאַכט דער בעוואַהרונג, וואַר דער הייליגע דעם פֿורכטבאַרען קריעגסהעער (ישראל) איין ליכט. דאַ ער זיך אין מצרים אָפֿפֿענבאַרטע, האַט ער דען ראַטה זיינער באָטען (משה אונד אהרן) פֿאָלל־צאָגען; אונד פֿאָן דאַמאַלס אַן, זינגען זיא (ישראל) אין פֿערזאַמלונגען, זיינע גראָסע פרייזען זיא מיט לאָבליעדער, אונד פֿערקינדיגען דעם מאָרגענס זיינע גנאַדע, אונד זיינע טרייע דעם נאַכטס:

ליל

יְהִי יְיָ אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־אֲבוֹתֵינוּ אַל־יַעַזְבֵנוּ וְאַל־יִטְּשֵׁנוּ׃ לְהַטּוֹת לְבָבֵנוּ אֵלָיו לָלֶכֶת בְּכָל־דְּרָכָיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְחֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבוֹתֵינוּ׃ וְיִהְיוּ דְבָרַי אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי יְיָ קְרֹבִים אֶל־יְיָ אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וָלָיְלָה לַעֲשׂוֹת׃ מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃ לְמַעַן דַּעַת כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד׃ יְיָ נְחֵנִי בְצִדְקָתֶךָ לְמַעַן שׁוֹרְרָי הַיְשַׁר לְפָנַי דַּרְכֶּךָ׃ וַאֲנִי בְּתֻמִּי אֵלֵךְ פְּדֵנִי וְחָנֵּנִי׃ כִּי־יָחִיד וְעָנִי אָנִי׃ רַגְלִי עָמְדָה בְמִישׁוֹר בְּמַקְהֵלִים אֲבָרֵךְ יְיָ׃ יְיָ שֹׁמְרִי יְיָ צִלִּי עַל־יַד יְמִינִי׃ עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃ יְיָ יִשְׁמָר־צֵאתִי וּבוֹאִי לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃ הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן־הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃ אֵל הַכָּבוֹד אֶתֵּן לְךָ שִׁיר וְהַלֵּל וְאֶעֱבוֹד לְךָ יוֹם וָלֵיל׃ בָּרוּךְ יָחִיד וּמְיֻחָד הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה׃ יְיָ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא׃ הוּא אֱלֹהִים חַיִּים מֶלֶךְ חַי וְקַיָּם לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עַד׃

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְיָ

יָפִין לָהּ אֶלָּא שֶׁאֵין מַכְנִיסִין מֵי רַגְלַיִם בָּעֲזָרָה מִפְּנֵי הַכָּבוֹד:

הַשִּׁיר שֶׁהַלְוִיִּם הָיוּ אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:

בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן הָיוּ אוֹמְרִים, לַיְיָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ:

בַּשֵּׁנִי הָיוּ אוֹמְרִים, גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר קָדְשׁוֹ:

בַּשְּׁלִישִׁי הָיוּ אוֹמְרִים, אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט:

בָּרְבִיעִי הָיוּ אוֹמְרִים, אֵל נְקָמוֹת יְיָ אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ:

בַּחֲמִישִׁי הָיוּ אוֹמְרִים, הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב:

בַּשִּׁשִּׁי הָיוּ אוֹמְרִים, יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְיָ עֹז הִתְאַזָּר אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט:

בַּשַּׁבָּת הָיוּ אוֹמְרִים, מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת:

מִזְמוֹר שִׁיר לֶעָתִיד לָבוֹא. לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל־בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ: (אל תקרא בניך אלא בוניך): שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ. וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל: יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָּא שָׁלוֹם בָּךְ: לְמַעַן בֵּית יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

עלינו. תמצא בסוף תפלת ערבית דף ל' עמוד א'.

יהי

אֵין כֵּאלֹהֵינוּ. אֵין כַּאדוֹנֵינוּ. אֵין כְּמַלְכֵּנוּ. אֵין כְּמוֹשִׁיעֵנוּ:
מִי כֵאלֹהֵינוּ. מִי כַאדוֹנֵינוּ. מִי כְמַלְכֵּנוּ. מִי כְמוֹשִׁיעֵנוּ:
נוֹדֶה לֵאלֹהֵינוּ. נוֹדֶה לַאדוֹנֵינוּ. נוֹדֶה לְמַלְכֵּנוּ. נוֹדֶה לְמוֹשִׁיעֵנוּ:
בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ. בָּרוּךְ אֲדוֹנֵינוּ. בָּרוּךְ מַלְכֵּנוּ. בָּרוּךְ מוֹשִׁיעֵנוּ:
אַתָּה הוּא אֱלֹהֵינוּ. אַתָּה הוּא אֲדוֹנֵינוּ.
אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ. אַתָּה הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ:
אַתָּה הוּא שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת קְטֹרֶת הַסַּמִּים:

פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת. הַצֳּרִי וְהַצִּפֹּרֶן וְהַחֶלְבְּנָה וְהַלְּבוֹנָה. מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה: מוֹר וּקְצִיעָה שִׁבֹּלֶת נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה: הַקֹּשְׁטְ שְׁנֵים עָשָׂר. וְקִלּוּפָה שְׁלֹשָׁה. וְקִנָּמוֹן תִּשְׁעָה. בֹּרִית כַּרְשִׁינָה תִּשְׁעָה. קַבִּין. יֵין קַפְרִיסִין סְאִין תְּלָתָא וְקַבִּין תְּלָתָא. וְאִם אֵין לוֹ יֵין קַפְרִיסִין מֵבִיא חֲמַר חִוַּרְיָן עַתִּיק: מֶלַח סְדוֹמִית רֹבַע (הַקָּב). מַעֲלֶה עָשָׁן כָּל־שֶׁהוּא. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר אַף כִּפַּת הַיַּרְדֵּן כָּל־שֶׁהוּא: וְאִם נָתַן בָּהּ דְּבַשׁ פְּסָלָהּ. וְאִם חִסַּר אַחַת מִכָּל־סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה: רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר. הַצֳּרִי אֵינוֹ אֶלָּא שְׂרָף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף: בֹּרִית כַּרְשִׁינָה שֶׁשָּׁפִין בָּהּ אֶת הַצִּפֹּרֶן. כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה: יֵין קַפְרִיסִין שֶׁשּׁוֹרִין בּוֹ אֶת הַצִּפֹּרֶן. כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה: וַהֲלֹא מֵי רַגְלַיִם

יפין

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ· בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר:
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

אָמֵן· יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ
לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ

וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִכָּל־בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחָמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

תְּקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:

תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל קֳדָם אֲבוּהוֹן דְּבִשְׁמַיָּא וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן

עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עוֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

האמורה מפי אהרן ובניו עם קדושך שתהיה קרוב לי בקראי לך
ותשמע תפלתי ואנקתי תמיד כשם ששמעת אנקת יעקב תמימך
הנקרא איש תם ותתן לי ולכל־נפשות ביתי מזונותינו ופרנסתנו ברוח
ולא בצמצום בהתר ולא באסור בנחת ולא בצער מתחת ידך הרחבה
כשם שנתת פסת לחם לאכול ובגד ללבוש ליעקב אבינו הנקרא איש
תם ותתננו לאהבה ולחן ולחסד בעיניך ובעיני כל־רואינו ויהיו דברי
נשמעין לעבודתך כשם שנתת את יוסף צדיקך בשעה שהלבישו אביו
כתנת פסים לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל־רואיו ותעשה
עמי נפלאות ונסים ולטובה אות ותצליחני בדרכי ותן בלבי בינה
להבין ולהשכיל ולקים את כל־דברי תלמוד תורתך וסודותיך ותצילני
משגיאות ותטהר רעיוני ולבי לעבודתך ותאריך ימי וימי אשתי ובני
ובנותי בטוב ובנעימות ברוב עוז ושלום· אמן סלה:

כשיתחיל ש״ץ שים שלום מחזירים הכהנים פניהם להיכל ואומרים.

רבון העולם עשינו מה־שגזרת עלינו· אף אתה עשה עמנו כאשר הבטחתנו· השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתתה לנו כאשר נשבעת לאבתינו ארץ זבת חלב ודבש:

ויאריכו בתפלה זו עד שיסיים ש״ץ שים שלום שיענו הצבור אמן ואם אין הכהנים והצבור יכולים להאריך כל כך בתפלתם יאמרו אדיר במרום וכו׳:

אדיר במרום שוכן בגבורה· אתה שלום ושמך שלום· יהי רצון שתשים עלינו ועל עמך בית ישראל חיים וברכה למשמרת שלום:

ויכוין שיסיים עם הכהנים או עם ש״ץ בסיום שים שלום שיענו צבור אחריו אמן:

אין הכהנים רשאין להחזיר פניהם. עד שיתחיל ש״צ שים שלום. ואינן רשאין לכוף אצבעותיה׳. עד שיחזירו פניה׳. ועומדים שם עד שיסיי׳ ש״צ שים שלום. ויענו אמן· ואין הכהנים רשאין להתחיל ברכת אשר קדשנו. עד שיכלה דיבור קריאת כהנים מפי הקורא. ואחר שברכו אשר קדשנו. אינם רשאים להתחיל יברכך. עד שיכלה מפי כל הצבור אמן שעונים אחר ברכת אשר קדשנו. וכן אינם רשאים להתחיל בתיבה. עד שתכלה התיבה מפי המקריא. ואין הצבור עונין אמן. עד שתכלה ברכה מפי הכהנים. ולא יתחילו הכהנים רבון העולם. עד שיכלה אמן מפי הצבור ויתחיל ש״צ שים שלום. אז הכהנים מחזירין פניהם להיכל ואומרים רבון:

הכהנים לא יחזירו פניהם בתחלה ובסוף אלא דרך ימין. דהיינו שהופכין עצמן דרך יד ימינם:

חֲלוֹם חָלַמְתִּי וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה הוּא יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁיִּהְיוּ כָּל־חֲלוֹמוֹתַי עָלַי וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל לְטוֹבָה בֵּין שֶׁחָלַמְתִּי עַל עַצְמִי וּבֵין שֶׁחָלַמְתִּי עַל אֲחֵרִים וּבֵין שֶׁחָלְמוּ אֲחֵרִים עָלַי אִם טוֹבִים הֵם חַזְּקֵם וְאַמְּצֵם וְיִתְקַיְּמוּ בִי וּבָהֶם כַּחֲלוֹמוֹת יוֹסֵף הַצַּדִּיק וְאִם צְרִיכִים רְפוּאָה רְפָאֵם כְּחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה מֵחָלְיוֹ וּכְמִרְיָם הַנְּבִיאָה מִצָּרַעְתָּהּ וּכְנַעֲמָן מִצָּרַעְתּוֹ וּכְמֵי מָרָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּינוּ וּכְמֵי יְרִיחוֹ עַל יְדֵי אֱלִישָׁע וּכְשֵׁם שֶׁהָפַכְתָּ אֶת קִלְלַת בִּלְעָם הָרָשָׁע מִקְּלָלָה לִבְרָכָה כֵּן תַּהֲפֹךְ כָּל־חֲלוֹמוֹתַי עָלַי וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל לְטוֹבָה וְתִשְׁמְרֵנִי וּתְחָנֵּנִי (כ"א וּתְחַיֵּנִי) וְתִרְצֵנִי

אומרי' תפל' זו בשעה שמאריכין הכהני' בסופי הפסוקי'. ולסיי' בהדי כהני' דענו ציבורא

אָמֵן:

יש נוהגי' לסיים ותשמרני בסיום וישמרך. ותחנני בסיום ויחנך. ותרצני בסיום שלום. כי שלום ורצון אחד הוא.

אייניגע וואָלן, דאַס אמַן דיזע תפילה צום ערסטן אמָל, נעהאליך בייא וישמרך מיט דעם וואָרט ותשמרני אויזלאַססן זאָלן. צום צווייטנאמָל נעהאליך בייא ויחניך לאַסט אמַן ותחנני אויז. צום דריטטן אמָל, נעהאליך בייא שלום לאַסט אמַן אויז ותרצני. דאַז ענדיגונגסוואָרט אום מיאור פֿאָלענדעט ווערדען מינדעם מאַז קהל אמן זאַגט.

יש נוהגי' ע"פ כר"י לומר יהי רצון אחר שים שלום:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּעֲשֶׂה לְמַעַן קְדֻשַּׁת חֲסָדֶיךָ וְגֹדֶל רַחֲמֶיךָ הַפְּשׁוּטִים וּלְמַעַן טַהֲרַת שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא בֶּן עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת הַיּוֹצְאִים מִפְּסוּקִים שֶׁל בִּרְכוֹת כֹּהֲנִים

דיזע שמות זאָלן און אין דיא געדאַנקן האָבן, און דאַרף זיא אַבר ניכט אויזשפרעכן.

אנקת"ם פסת"ם פספסי"ם דיונסי"ם

האמורה

ברכת כהנים

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בִּקְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן • וְצִוָּנוּ לְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה :

מקרין את הכהנים מלה במלה. ואחר כל פסוק ופסוק עונין הצבור אמן :

יְבָרֶכְךָ יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ :

יְיָ יְיָ אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ :

וְיִשְׁמְרֶךָ: שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בָךְ רבונו של עולם וכו׳ :

יָאֵר אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה :

יְיָ יְיָ יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וֶאֱמֶת :

פָּנָיו פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי כִּי יָחִיד וְעָנִי אָנִי :

אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא :

וִיחֻנֶּךָּ : הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ רבש״ע :

יִשָּׂא יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ :
וּמְצָא חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם :

יְיָ יְיָ חָנֵּנוּ לְךָ קִוִּינוּ הֱיֵה זְרוֹעָם לַבְּקָרִים אַף־יְשׁוּעָתֵנוּ בְּעֵת צָרָה :

פָּנָיו אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר־לִי הַטֵּה אֵלַי אָזְנֶךָ בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי :

אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי הַיֹּשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם :

וְיָשֵׂם וְשָׂמוּ אֶת־שְׁמִי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם :

לְךָ לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ :

שָׁלוֹם: שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְיָ וּרְפָאתִיו :

מאן דחזי חלמא ולא ידע מאי חזי ליקום קמי כהני בשעתי דפרסי ידייהו ולימא הכי

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אֲנִי שֶׁלָּךְ וַחֲלוֹמוֹתַי שֶׁלָּךְ

הלום

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים ׃ וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שֶׁאוֹתְךָ לְבַדְּךָ בְּיִרְאָה נַעֲבוֹד׃

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃ צוּר חַיֵּינוּ׃ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ׃ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ׃ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ׃

מודים דרבנן: מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל־בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנוּ מוֹדִים לָךְ׃ בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת׃

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרֵךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃ וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת׃

כשעוקרים הכהנים רגליהם לעלות לדוכן אומרים

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁתְּהֵא הַבְּרָכָה הַזֹּאת שֶׁצִּוִּיתָנוּ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרָכָה שְׁלֵמָה וְלֹא יִהְיֶה בָּהּ מִכְשׁוֹל וְעָוֹן מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃

ומאריכין בתפלה זו עד שיכלה אמן של הודאה מפי צבור:

עומדי' הכהני' בדוכן פניה' כלפי ההיכל עד שמסיי' ש"ץ מודי' ואומר א"ו"א ברכנו בברכה וכו' וקורא כהני' ואז מחזירי' פניהם כלפי העם ומתחילים הברכה:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר׃

לשירם ולזמרם · והשב ישראל לנויהם · ושם נעלה ונראה ונשתחוה לפניך בשלוש פעמי רגלינו · ככתוב בתורתך · שלוש פעמים בשנה יראה כל־זכורך את־פני יי אלהיך במקום אשר יבחר בחג המצות ובחג השבעות ובחג הסכות ולא יראה את־פני יי ריקם: איש כמתנת ידו כברכת יי אלהיך אשר נתן־לך:

והשיאנו יי אלהינו את ברכת מועדיך לחיים ולשלום לשמחה ולששון · כאשר רצית ואמרת לברכנו · (אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו)

קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך · שבענו מטובך ושמחנו בישועתך · וטהר לבנו לעבדך באמת · והנחילנו יי אלהינו באהבה וברצון בשמחה ובששון שבת ו מועדי קדשך · וישמחו בך ישראל אוהבי שמך · ברוך אתה יי מקדש השבת ו ישראל והזמנים:

כשיגיע ש"צ לרצה צריכים הכהנים לעקור ממקומם בתפלה שיש בה נשיאת כפים · וכל כהן שלא עקר בעבודה שוב אינו עולה:

רצה יי אלהינו בעמך ישראל ובתפלתם · והשב את העבודה לדביר ביתך ואשי ישראל ותפלתם באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך ·

ותערב לפניך עתירתנו כעולה וכקרבן · אנא רחום ברחמיך הרבים השב שכינתך לציון עירך וסדר העבודה לירושלם:

ותחזנה

תְּמִידִים כְּסִדְרָם ・ וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם: וְאֶת מוּסַף יוֹם השבת הזה ואת מוסף יום חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה・ נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר:

לשבת וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ: זֶה קָרְבַּן שַׁבָּת: וְקָרְבַּן הַיּוֹם כָּאָמוּר

וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ פֶּסַח לַיהוָֹה: וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חָג שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת יֵאָכֵל: בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה עֹלָה לַיהוָֹה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם:

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר・ שְׁלשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר・ וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל・ וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ・ וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ・ וְשָׂעִיר לְכַפֵּר・ וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

לשבת יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג・ עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ・ וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ・ חֶמְדַּת יָמִים אֹתוֹ קָרָאתָ זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רצה במנוחתנו מֶלֶךְ רַחֲמָן・ רַחֵם עָלֵינוּ・ טוֹב וּמֵטִיב הִדָּרֶשׁ לָנוּ・ שׁוּבָה עָלֵינוּ (נ״א אֵלֵינוּ) בַּהֲמוֹן רַחֲמֶיךָ・ בִּגְלַל אָבוֹת שֶׁעָשׂוּ רְצוֹנֶךָ・ בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבַתְּחִלָּה・ וְכוֹנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוֹנוֹ・ וְהַרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוֹ・ וְשַׂמְּחֵנוּ בְּתִקּוּנוֹ・ וְהָשֵׁב כֹּהֲנִים לַעֲבוֹדָתָם・ וּלְוִיִּם

לשירם

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים · אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ ·
וְרָצִיתָ בָּנוּ · וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְּשׁוֹנוֹת ·
וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ · וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ
לַעֲבוֹדָתֶךָ · וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ׃

וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שבתות למנוחה
ו מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה · חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן · את
יום השבת הזה ו אֶת יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה זְמַן חֵרוּתֵנוּ
באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ · זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם׃

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ · וְנִתְרַחַקְנוּ
מֵעַל אַדְמָתֵנוּ · וְאֵין אֲנוּ יְכוֹלִים לַעֲלוֹת
וְלֵרָאוֹת וּלְהִשְׁתַּחֲווֹת לְפָנֶיךָ וְלַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ
בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ · בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא
שִׁמְךָ עָלָיו מִפְּנֵי הַיָּד שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ׃
יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ ·
מֶלֶךְ רַחֲמָן · שֶׁתָּשׁוּב וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל
מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים · וְתִבְנֵהוּ מְהֵרָה
וּתְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ׃ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ · גַּלֵּה כְּבוֹד
מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה · וְהוֹפַע וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ
לְעֵינֵי כָּל־חָי · וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם ·
וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ׃ וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן
עִירְךָ בְּרִנָּה · וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת
עוֹלָם · וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ ·

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר׃ מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃ וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

נַעֲרִיצְךָ וְנַקְדִּישְׁךָ כְּסוֹד שִׂיחַ שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ הַמַּקְדִּישִׁים שִׁמְךָ בַּקֹּדֶשׁ׃ כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ׃ וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ׃ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃

כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ׃

קהל בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְיָ מִמְּקוֹמוֹ׃

מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶן בְּרַחֲמִים׃ וְיָחוֹן עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל־יוֹם תָּמִיד פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים׃

קהל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד׃

אֶחָד הוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא אָבִינוּ הוּא מַלְכֵּנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ׃ וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל־חָי לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים׃

קהל אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם׃

אַדִּיר אַדִּירֵנוּ יְיָ אֲדוֹנֵינוּ׃ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ׃ וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד׃

חזן וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר׃

יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ׃

לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

טַל בּוֹ תְּבָרֵךְ מָזוֹן ·
בְּמִשְׁמַנֵּינוּ אַל יְהִי רָזוֹן ·
אֲיֻמָּה אֲשֶׁר הִסַּעְתָּ כַּצֹּאן ·
אָנָּא תָּפֵק לָהּ רָצוֹן בַּטָּל :

שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ מַשִּׁיב הָרוּחַ ·
וּמוֹרִיד הַטָּל :

פותחין הארון

חזן לִבְרָכָה וְלֹא לִקְלָלָה · ק' אמן :
חזן לְשֹׂבַע וְלֹא לְרָזוֹן · ק' אמן :
חזן לְחַיִּים וְלֹא לְמָוֶת · ק' אמן :

סוגרין הארון

מכלכל

שתחדש ימינו כקדם: כערכך כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור וכן תחדש ימינו להעמיד שמינו וכמש"כ בסוף ישעי' כי כאשר השמים החדשים וכו' כן יעמוד זרעכם ושמכם. גן רוה שימנו כמש"כ שם והיית כגן רוה וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. במשמנינו וכו' לא כמש"כ באויבינו לכן ישלח ה' במשמניו רזון. אשר הסעת כמש"כ בתהילי' ע"ח ויסע כצאן עמו וכו'. תפק לה רצון ע"ש ויפק רצון מה' דמשלי וגם נאמר וכטל על עשב רצונו:

לברכה כנגד אברהם שנאמר והיה ברכה· לשובע כנגד יצחק שנאמר וימצא מאה שערים· לחיים כנגד יעקב ע"ש מה שדרשו חז"ל מה זרעו בחיים אף הוא בחיים:

טל בו זעגנע דורך טהויא אללע שפייזען, לאס אונזרע פעטטיגקייט ניכט אבנעהרען, א גאטט! זיא דורך טהויא, דעם פאלקע גנאדיג, דאס דוא וויא איינע שאפס העערדע לייטעסט,

שאתה דען דוא עוויגער אונזער גאטט לאסט דען ווינד וועהען, אונד טהויא פאללען,

צום זעגען אונד ניכט צום פלוך
צור זעטטיגונג אונד ניכט צור אויזצעהרונג
צום לעבען אונד ניכט צום טאדע

טַל נוֹפֶת עֲלֵי אֶרֶץ בְּרוּכָה •
מִמֶּגֶד שָׁמַיִם שַׂבְּעֵנוּ בְרָכָה •
לְהָאִיר מִתּוֹךְ חֲשֵׁכָה •
כַּנָּה אַחֲרֶיךָ מְשׁוּכָה בְּטָל :

טַל יַעֲסִיס צוּף הָרִים •
טְעַם בִּמְאוֹדֶךָ מֻבְחָרִים •
חֲנוּנֶיךָ חַלֵּץ מִמַּסְגֵּרִים •
זִמְרָה נַנְעִים וְקוֹל נָרִים בְּטָל :

טַל וְשֹׂבַע מַלֵּא אֲסָמֵינוּ •
הַכָּעֵת תְּחַדֵּשׁ יָמֵינוּ •
דוֹד כְּעֶרְכְּךָ הַעֲמֵד שְׁמֵנוּ •
גַּן רָוֶה שִׂימֵנוּ בְּטָל :

טל

תהילי׳ פי׳ • אחריך משוכה ע״ש משכני אחריך נרוצה דשה״ש • יעסים וכו׳ ע״ש יטפו ההרים עסים דיואל. טעם וכו׳ פי׳ נטע אותם כטיעה של שורק כולו זרע אמת מובחר וטוב במאד מאד • חלץ ממסגרים ע״ש להוציא ממסגר אסיר דישעי׳. וגם רמז בו לתח״המ כלומר הסגורים בבטן הארץ • זמרה נגעים וכו׳ ע״ש הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טלך • ובמ״א מכנף הארץ זמירות שמענו וכו׳ המה ישאו קולם ירונו. ואמר ננעים ע״ש כבד את ה׳ מהונך דמשלי ע״כ סמך לו ושובע מלא אסמינו כמש״כ שם. הכעת יש תמיהות שאין קיימות כמו הנגלה גליתי דעלי וכמו שפי׳ רשי׳ שם ופי׳ הלא ידענו כעת שתחדש

* טל נופת דורך דען אויף דעם געזעגנעטע לאנדע, טריפענדען טהויא זאטטיגע אונז מיט זעגען דער הימלישען קאסטבארקייטען, אום אונז פאן דיינער רעכטען געפפלאנצטעס, אונד דורך דען טהויאבונד, נאך דיר געלאנגענדעס פאלק, אויז דעם פינסטערן טריבזאל (גלות) צו ערמונטערן.
טל יעסים דאס דער טהויא דיא בערגען טרעסטע (ארץ ישראל) פעריסטע לאס דיין ערוואהלטעס פאלק איהן גענייסען, רעטטע דיינע געליעבטע נאכינאן פאן איהרען בעטלייסערן, אלסדאן וואללען ויר מיט אנפהאליכקייט דעם טהויעס דיר לאבזינגען.
טל ושובע פיללע אונזרע טפייכער מיט איבערפלוס דעם טהויעס. ערנייערע אונזרע טאגע נור נייט דער ערלאזונג; נאך דיינער אללמאכט ערהאלטע אונזערן נאמען, וויא איין דורך טהויא געזעטטיגטער גארטען;

נק״ק פותחין הארון אלהינו ואלהי אבותינו ׃

פיוט זה ראשי חרוזותיו תשר״ק כי הוא מתפלל על הגאולה על שם אשרקה להם ואקבצם ׃

טל תן לרצות ארצך ׃
שיתנו ברכה בדיצך ׃
רוב דגן ותירוש בהפריצך ׃
קומם עיר בה חפצך בטל ׃

טל צוה שנה טובה ומעוטרת ׃
פרי הארץ לגאון ולתפארת ׃
עיר כסכה נותרת ׃
שימה בידך עטרת בטל ׃

טל

טל תן לרצות ארצך עפה״כ בתהלי׳ פ״ה רצית ה׳ ארצך. והוא טל של גאולה להריץ אותנו מבור השבי כמ״ש שם שבת שבות יעקב וכו׳ ׃ ואז כי רצו עבדיך את אבניה וכו׳ ׃ בדיצך ל׳ חדוה כמו לפניו תדוץ דאבה דאיוב ׃ והוא עפה״כ כי תשיתהו ברכות לעד תחדהו בשמחה תהלי׳ כ״א. בהפריצך ל׳ רבוי כמו ותירוש יקביך יפרוצו דמשלי׳ ׃ בה חפצך כמ״ש בישעי׳ כי לך יקרא חפצי בה וכו׳ ׃ שנה טובה ומעוטרת עפה״כ עטרת שנת טובתך תהלי׳ ס״ה ׃ פרי הארץ כו׳ כל זה לימות המשיח כמ״ש בישעי׳. כסוכה גם זה שם. שימה בידך עטרת כמ״ש שם והיית עטרת תפארת ביד ה׳ וכו׳ ׃

טל נופת טל מתוק לפי׳ רשי׳ תהלי׳ י״ט ולפי׳ מנחם טיפין של טל. ממגד שמים מטל. מתיך חשכה חשכת ליל גליות. או ר״ל ממחשכי ארץ ורמז לתה״מ. בנה שם לבנ״י המיושבת והמנוססת ל׳ והשיבך על כנך דיוסף כמו שפי׳ רשי׳ תהלים

אונזער אונד אונזער פֿאָרעלטערן גאָטט.

טל תן טענקע אונז דען טהויא, אום דיין לאַנד צו בעפֿריעדיגען, ער־טהיילע דען זעגען, אונז דעם פֿאָלקע דיינער פֿריידע; פֿערעהרע געטריידע אונד וויין, אונד אונטערהאַלטע דורך דען טהויא, דיא שטאַדט (ירושלים) דיא דוא דיר ערוואֶהלטעסט.

טל צוה דאַס דער טהויא איין גליקזעליגעס יאַהר ברינגע, דאַמיט דיא ערדע צו איהרער פראַכט, מיט פֿריכטען, אונד דיא נאַך וויא איינע איבערגעבליבענע היטטע אונד אין דיינער האַנד איבערגעבענע שטאַדט ירושלים דורך דען טהויא געקראָנט ווערדע.

טל

שִׁפֵּר אֲסָמַי טַל דָּר · בַּקֹּדֶשׁ נֶאְדָּר ·
טַל שְׁתִילִים יְהַדֵּר · הַחֲנוּטִים

מֵאֲדָר:

הַדְגִּיא תְּנוּב שָׁנָה · בְּשַׁעַר **דָּגִים** מְדֻשָּׁנָה :

ק"ש טַל תַּשְׁרִישׁ אִבֵּי יְשֵׁנָה ·
לְהַפְרִיחַ כְּטַל שׁוֹשַׁנָּה :

אלהיו

דשא מר מדלי עשה"כ בישעי' הן גוים כמר מדלי . מגולם החדילני אשבת בגולם . תדלי תשאב לי . להזיל לגדאי בני ישראל ואפשר שהוא מזכיר זכות תינוקות של בית רבן . וצרף ב' מזלות יחד גדי ודלי לטבת ושבט מפני הטעם הנזכר בתחילת הפיוט . רשף ניצוצים ע"ש ופעלו לניצוץ ישעי'. חדק הוא הקוץ כמו טובם כחדק דמיכה . בגל וכו' פי' לשחק גורם וחוקם הדק היטב בגל גלמות ואשם לא תכבה . טל רחף אבל על גוזליו ירחף אז בטל של תחיה . וינחם במעגלי צדק למען שמו . ושחקים יערפו טל הוא סוף המקרא שהתחיל בו בתחילת הפיוט. בדעתו תהומות נבקעו ושחקים ירעפו טל :

ספר אסמי יפה אוצרותי בטל של ברכה . דר בקדש נאדר מחובר מן ב' מקראות לביתך נאוה קדש דתהלי' . נאדר בקודש דשירת הים . החנוטים מאדר שהוא זמן החניטה . תדגיא תפרה ותרבה תנובת השדה שתהיה מדושנה בכל ואפי' שער הדגים יהיה בזול . והזכיר שער הדגים ע"ש מזל החדש . וי"א שרמז על שער שהיה בירושלים וכדי להזכיר זכותה . טל וכו' עשה"כ הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל בטל של גאולה ותחה"מ . ישנה שם לכנ"י ע"ש אני ישנה ולבי ער . להפריח כטל שושנה עשה"כ בהושע אהיה כטל לישרא' יפרח כשושנה ויך שרשיו כלבנון ובזה הוא מזכיר זכות בה"מ שיבנה במהרה בימנו :

קָלִי בַּל יֻצְבַּט · בְּלִי בְּחֹרֶב יְלֻבַּט ·
טַל קֶרַח בַּל יֻחְבַּט · לְזֵרְעוֹנַי

טֵבֵת וּשְׁבָט:

קוֹרְאֶיךָ לְטוֹב תִּקּוֹב · לְהָסִיר מֵהֶם לֵב הֶעָקוֹב ·
ק"וח טַל קָמוֹת בְּלִי לִרְקוֹב ·
לִשְׁכּוֹן בֶּטַח בָּדָד עֵין יַעֲקֹב:

* * * * *

רֶשַׁע מַר מִדְּלִי · מִצִּלָּם הַחֲדִילִי ·
טַל רְסִיסִים תְּדְלִי · לְהַזִּיל

לְגִדָּאֵי בְּמִהְלִי:

רֶשֶׁף נִיצוֹצִים בְּאוּר חֶדֶק · בְּצֵל צַלְמוֹן צוֹרְם לְהַדֵּק ·
ק"וח טַל רַחֵף עֲלֵי זוּ בְּצֶדֶק ·
וּשְׁחָקִים יִרְעֲפוּ טַל וְיִזְּלוּ צֶדֶק:

שפר

ולא בטל רק משכים הולך. כי אם בטל של עבים מוצקים כראי מוצק. וענן כבד אחד כנעניכת קשת שהוא מזל כסליו. לקח ל' איסור. צוק ל' יניקה בחוזק. מאושש ל' זכרו זאת והתאוששו דישעי'. צמאון נהרים שאז השמש בגבורתו בל ישזיף ל' ששזפתני השמש דשה"ש פי' חום הנהרים לא ישרוף וייבש את המעדנים אילכו אחוריהם ויבולו. טל צליחת אברהם אבינו שבא מארם נהרים ועליו נאמר לך טל ילדותך. בו תצליח יהודה ואפרים ותקרב אותם אחד אל אחד. לא כימים הראשונים שנאמר מה אעשה לך אפרים מה אעשה לך יהודה וחסדכם כענן בוקר וכטל משכים הולך:

קלי בל יוצבט בלי פי' לא יוצבט לנו קלי בלוי ונספד ומלובט בחורב ויובש ולישנא דקרא נקט ויצבט לה קלי דרות והוא ל' הושטה. בלי ל' ואת חשקת את נפשי משחת בלי בתפילת חזקי'. יולבט ל' עייפות כמו ואויל שפתים ילבט דמשלי. בל יוחבט בל יושלך. וכתוב במ"ב י"ג קלי בטל יוצבט. קוראיך ישראל הקוראים בשמך. תקוב תפרש ל' אשר נקבו בשמות. לב העקוב לב מרמה ל' עקוב הלב דירמי'. לשכון וכו' עפ"כ וישכון בטח בדד עין יעקב אף שמיו יערפו טל:

פִּרְחֵי חֶלֶד תַּשְׁלֵו · בְּטַל שַׁלְאֲנָן וְשָׁלֵו ·
טַל פֶּרַח לְהַדְגִּיא וּלְהַשְׁלֵו · צִמְחֵי תְּנוּב

כִּסְלֵו:

פְּקוֹד חֹרֶב בְּצִיּוֹן · לְטַלְּלָם מֵחֹרֶב צִחָיוֹן ·
ק"ש טַל פְּרוּת לְבָרֵךְ בִּצְבְיוֹן ·
כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיּוֹרֵד עַל הַרְרֵי צִיּוֹן :

* * * * *

צִיָּה אִם מְלַקֶּשֶׁת · וּמַלְקוֹשׁ אִם מְבַקֶּשֶׁת ·
טַל צוּק עָבִים תְּהֵא מְאֻשֶּׁשֶׁת · כְּבַעֲנִינַת

קֶשֶׁת:

צִמְאוֹן צָהֳרַיִם · בַּל יַשְׁזִיף עֲדָנִים אֲחוֹרַיִם ·
ק"ש טַל צְלִיחַת אִתּוּי נַהֲרַיִם ·
תַּצְלִיחַ בּוֹ יְהוּדָה וְאֶפְרָיִם :

קלי

וכמש"כ בישעי' והיה השרב לאגם וכו' יששום מדבר וציה ותגל ערבה ותפרח כחבצלת פרוח תפרח וכו' · ובמ"א ולא יכם שרב ושמש כי מרחמם ינהגם ואין ספק שנעשו כל אלה במדבר כמש"כ שם אלה הדברים עשיתים ולא עזבתים. צלות וכו' פי' כצלות שכבת הטל היא מפרחת ומצמחת כדי להאריך ארוכות תמיד מאיבי הנחל · טל עלי עין בארץ יוסף שהיא מבורכת ה' הטל יורד מלמעלה ועינות מים עולות מלמטה · וזהו לברך מרום ומתחת · והזכיר עלי עין אבל מנשה ע"ש שבו נתקיימה ברכת עולי עין כמו שפי' רש"י ביהושע בפסוק וידברו בני יוסף . ומתהם כמש"כ ממגד שמים מטל ומתהום וכו' :

פרחי חלד צמחי האדמה · תשליו תוציאם בשלום ושלוה עש"כ בזכרי' כי זרע השלום וכו' · להדגיא לי' וידגו לרוב · צמחי תנוב כשליו הצמחים הנאכלים בכסליו · פקוד אותם בחורב בציון ר"ל בזמן הקיץ והחום · לטללם לסוככם בטל · מחורב צחיון מיובש וצמאון · צחיון לי' והמונו צחה צמא דישעי' · ודע כי בכ"י גורס בחורב בציון בצ"ת · לברך בצביון בחפץ ורצון. על הררי ציון כי שם צוה ה' את הברכה :

ציה וכו' פי' אם תהיה האדמה מאחרת פירותיה · וצריכה לגשם מלקוש · או תהיה מאששת ומחוזקת בטל וענן · אבל לא בענני בוקר דלית בהו ממשא ·
ולא

שִׂיחַ זוּ אֱזוֹן לְיַשְּׁבָן · בֶּטַח לְהוֹשִׁיבָן ·
טַל שְׂעִירִים לְחַשְּׁבָן · מֵעֵת

מַרְחֶשְׁוָן:

סִדּוּר עָבִים לְהַטְלִילָם · כְּיֶלֶד שַׁעֲשׁוּעִים לְנַטְּלָם ·
ק״וּ טַל שְׂבַע לְטַלְלָם · צַו לַשָּׁמַיִם תֵּת טַלָּם:

* * * * *

עֲתִירַת טַל תֶּעֱרַב · וּלְפָנֶיךָ תִּקְרַב ·
טַל עֲלֵי שָׁרָב · יַפְרַח כְּבִמְקוֹם

עַקְרָב:

עֲלוֹת שִׁכְבַת מַפְרַחַת · בְּאָבֵי נַחַל מַאֲרַחַת ·
ק״וּ טַל עֲלֵי עַיִן לְבָרֵךְ מֵרוֹם וּמִתַּחַת ·
וּמִתְּהוֹם רוֹבֶצֶת תַּחַת:

פרחי

כאן צעקת בני ישראל הנושאים את עיניהם אל היושבי בשמי' לענותם העין בח"ם כמו כי לא בזה ולא שקץ ענות עני תהילי' כ"ב. טל נוסף ל' ריבוי הכיף טל של ברכה בשביל מחולת המחנים כדאי' בשה"ש רבה ר"י דסכנין בשם ר' לוי אמר אומה שכל הטובות שבעולם אינן באות אלא בזכותה הה"ד ויתן לך האלהי' מטל השמים ומשמני הארץ לך בזכותך. מחולת המחנים תאר לישראל כמבואר שם ובפי' רש"י ז"ל. במאזנים מזל תשרי. נתברך נישא ברכה מאת ממגד ומטל כמו שנתברך יוסף ממגד שמים מטל וזהו כבאחים מנושא כמנוטל וכמש"כ משם רועה אבן ישראל. טל נשב ע"י רוח מנשבת טללים. אגלים טיפין. תטל תשליך. מגיד אגלי טל תאר להקב"ה עשה"כ באיוב או מי הוליד אגלי טל:

שיח זו תפילת עם זו. אזון האזין. לישבן על אדמתן. לחשבן לחשוב להם טל של שעירים עלי דשא. שעירים ל' גשמים דקים כחוט השערה. סדור עבים רמז להקיף ענני כבוד · להטלילם למכסם. כילד שעשועים תאר לאפרים כמש"כ בירמי' הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים. צו לשמים וכו' עשה"כ בזכרי' כי זרע השלום וכו' והשמים יתנו טלם:

עתירת ט' תפילת טל · תערב תמתק לפניך · טל עלי שרב לעתיד הוא מדבר ואז הטל היורד בארץ שרב חום וציה מפריח ומצמיח כבמקום עקרב ר"ל כאשר נעשה לנו במקום מדבר נחש שרף ועקרב ונקט עקרב משום מזל החודש וכמש"כ

מִכָּל־אוֹם יְאַשְּׁרִי · וְאַהוֹדֶנּוּ מְשִׁירִי ·

טַל מֵאֶגְלוֹ יְעַשְּׁרִי · לְהַסְפִּיק עַד קֵץ

תִּשְׁרִי:

מִשְּׁמַן לֶחֶם מִקָּחִי · מֵעֲסִיס יֵין רְקוּחִי ·

ק"וּ טַל מְלֵא מִשְׁאֲלוֹת מַלְקוּחִי ·

יַעֲרוֹף כַּמָּטָר לִקְחִי:

* * * * *

נַאַק נוֹשְׂאֵי לְךָ עֵינַיִם · לַעֲנוֹתָם הַט אָזְנַיִם ·

טַל נוֹפֵף לִמְחוֹלַת מַחֲנַיִם · לְהַכְרִיעַ צִדְקָם

בְּמֹאזְנַיִם:

נִתְבָּרֵךְ מִמֶּגֶד וּמִטַּל · כִּבְאַחִים מְנַשֶּׁא וּמְנֻטָּל ·

ק"וּ טַל נֶשֶׁב אֲגָלִים תְּטַל · מוֹלִיד אֶגְלֵי טָל:

שיח

אפיקי מים ופי' שתאפיק ארץ הנגב בגלות של אפיקי מים. והוא ע"ש ים ודרום ירשה. תרפק ל' חבוק וחבור. לעוררה שיעורר אותה בקול דופק על פתחה כמו שעוררה בקץ ראשון כמ"ש קול דודי דופק וכו' שראשי נמלא טל:

לאות וכו' לסמן ברכה וטוב הבתולה הטל ברקיע השמים. לתת לעולם תעלה ורפואה מפני בעלי הזרוע כ"פ בה"ק עפ"י ב"ר פרשה י"ג. נ"ל עפ"י מש"כ למעלה באות ג' על ורמז לבתולת נתמים ע"ש. לכוכב להוציא צמחה. שתולה היא ירושלים כמ"ש ביחזקאל אל שדה טוב אל מים רבים היא שתולה. בתולה בתולת בת ציון והזכירה ע"ש מזל אלול. לאגוד גדוד להתחבר ולהתקשר יחד גדודים גדודים לעלות על הר ה'. גדוד ע"ש גד גדוד יגודנו. יושפר תנוב השתולה ע"י טל. להקיץ עש"כ בישעי' הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טלך. בקול שופר גם זה שם כל יושבי תבל ושוכני ארץ וכו' וכתקוע שופר תשמעו:

מכל אום יאשרי יאשרני והוא ל' שבח כמו ואשרו אתכם כל הגוים. מאגלו יעשרי מטפות טל יעשרני. עד קץ תשרי שהוא הרביעה. משמן לחם רמז לאשר ע"ש שמנה לחמו. מקחי קניני. מעסים יין רקוחי עשה"כ בשה"ש אשקך מיין הרקח מעסים רמוני ור"ל שיתמתקו הפירות בטל ויתבסמו כמרקחת. משאלות מלקוחי מה ששאלו שפתי ולשוני וחכי ומלקוחי הם החנכיים לדעת רש"י בתהלי' כ"ב ולדעת מנחם שם הם השניים. והחריזו באי שלא כדת. יערוף וכו' ת"א יבסם כמטרא אולפני יתקבל כטלא מימרי:

כַּרְסִים רָד בְּרֹאשׁ תָּלוּל · בְּקֵץ רִאשׁוֹן לְטַלוּל ·
טַל כֵּן יְהֵא כָּלוּל · לְהַדְשִׁיא פִּרְחֵי

אֱלוּל:

כְּמֵהִים שְׂבַע רָצוֹן לְהַסְפֵּק · בְּלִחְלוּחַ נֶגֶב לְהַאֲפֵק ·
ק"ו טַל כְּנֶסֶת עַל דּוֹדָהּ תִּרְפֵּק ·
לְעוֹרְרָהּ בְּקוֹל דּוֹפֵק :

* * * *

לְאוֹת טוֹב טַל נִתְלָה · תֵּת לְעוֹלָם חֲתֻלָּה ·
טַל לְנוֹבֵב תְּנוּב שְׁתוּלָה · לְהָגִיל בִּמְשׂוֹשׂ

בְּתוּלָה:

לְאֶגוֹד גְּדוּד יְשַׁפֵּר · לְהַעֲצִים גְּדוּדָיו בְּלִי מִסְפָּר ·
ק"ו טַל לְהָקִיץ בְּקוֹל שׁוֹפָר ·
אֲטוּמִים שׁוֹכְנֵי עָפָר :

מסל

ברכה שצוה יצחק ליעקב. טעם ל' ציווי כמו מטעם המלך דיונה. ג"ל טעם אב. ע"ש שהפירות מצוים להתמתק בחודש אב. אל ואב אלי ואבי. טלול סכוך. ידידות שכני זה בה"מ ע"ש מה ידידות משכנותיך דתהילי' פ"ד. וגם רמז לבנימין ידיד ס' וזהו ישכון לבטח. לשכני בארצי. טל טוהר עשה"כ בהושע אהיה כטל לישראל. ישקוט וכו' כמ"ש בישעי' אשקטה ואביטה במכוני וכו' כעב טל בחום קציר:

ילדות טל שהבטיח לאברהם אבינו. אחרי ל' נוי ויופי והוא ע"ש בהדרי קודש וכו' לך טל תהילי' ק"י. לבית יערי לבית יער הלבנון. לשאג בו כארי עשה"כ אחרי ה' ילכו כאריה ישאג. והזכירו ע"ש מזל החודש. יום טובה י"ט של פסח כי בניסן עתידים להגאל. ותתערב שמחה בשמחה. אבלילה ל' ערוב כמו בלולה בשמן. בזנוק בשן בשבט דן גור אריה יזנק מן הבשן בו אתהללה. כעל המחנה עשה"כ בפ' בהעלותך וברדת הטל על המחנה וכו':

כרסים וכו' כרמיסי טל חרמון שיורד על הררי ציון. בקץ ראשון בחצי האחרון של ניסן. ואמר בקץ כנגד בראש שבחרוז הקודם. תלול ר"ל הר גבוה ותלול. לטלטל לירידת הטל. כן יהי כלול כל ימות החמה. כדי להדשיא ולהמתיק עוד פרחי אלול. והוא שם החודש. כמהים פי' התאבים שתספיק להם שבע רצון רמז לנפתלי שבע רצון. בלחלוח נגב להאפיק ל'

אפיקי

טַלְלֵי יֶשַׁע אֶשְׁאַב · בְּמָשׁוֹשׁ מִמַּשְׁאָב ·
טַל טַעַם אָב · יַטְעִימֵנוּ אֵל

וָאָב :

טִלּוּל יְדִידוּת שִׁכְנִי · יִשְׁכּוֹן לָבֶטַח לְשָׁכְנִי ·
ק"וח טַל טֹהַר מִשְׁכָּנִי · יִשְׁקֹט כְּעָב טַל עַל מְכוֹנִי :

* * * * *

יַלְדוּת טַל תְּאֵרִי · כְּמֵאָז בּוֹ לְפָאֲרִי ·
טַל יָפִיק לְבֵית יַעֲרִי · לִשְׁאַג בּוֹ

כַּאֲרִי :

יוֹם טוֹבָה בְּטוֹב אַבְלִילָה · בְּזִנּוּק בָּשָׁן לְהִתְהַלֵּלָה ·
ק"וח טַל יְבוּלֵי אֵל הַטְלִילָה · כְּבַעַל הַמַּחֲנֶה לַיְלָה :

כרסים

לחבוש ולרפאות בו חבורות פצע של עון ע"ז . כדאי' בב"ר פרשה ט"ל שהיה אברהם אבינו מתפחד ואומר תאמר שיש בידי עון שהייתי עע"ז כל השנים הללו אמר לו הקב"ה לך טל ילדותך וכו' כמש"כ למעלה . וזהו שאמר טל זמנת לרמוז פי' לרמוז מה הטל פורח אף עונותיך פורחי' . תמוז שם ע"ז ביחזקאל . והזכיר אותו ע"ש החודש . זרע בין עתים חפש פי' זרע יששכר אשר חפש לדעת בינה לעתים כמש"כ בדה"י ומבני יששכר יודעי בינה לעתים וכו' . בל יאפס לא יחדל מקרב הארץ . זורר הפן ופוז . על פם על פיסת בר כבמדבר ועי' בילקוט בהעלותך ע"פ וברדת הטל :

חבא וכו' פסוחיך גאוליך כלומר שפסחת על בתיהם במצרים . בלי לסטן שלא יקטרג . יורטן ל' רעייה ותקבוצת כמו ועל ידי רשעים ירטני דאיוב והוסיף נו"ן לחרוז על סרטן שהוא מזל תמוז . להפסח לרקוד ולשמוח כגון סרטן הגדל במים . ולשון זה נופל על פסוק שמח זבולון בצאתך ר"ל מחוף ימים לסחורה. אבל בכ"י גורס בגין סרטן ופי' על חיים יורטן להפסח ר"ל להמלט מחום ויובש של מזל סרטן . חוף ימים בנייכו פי' כאשר נתן לזבולון גבול ארצו לשכון בחוף ימים ולעשות סחורה ולהתעשר בחלזון וטרית וזכוכית לבנה . מראיית טללי ניבנו פי' כדי שלא יצטרך לראות על טללי ניבניו מפני שלא היתה ארצו ארץ שדות וכרמים כשאר השבטים כדאי' במס' מגילה דף ו' . עכ"פ חסור והרבה לו טל למרבן נאנו . וכטל על עשב רצונו פסוק הוא במשלי ופי' כאן שנתרצה לו הקב"ה על תרעומותיו וכדאי' במגילה שם :

טללי ישע ר"ל טל של תורה כמש"כ ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה ות"י ותקבלון אולפן חדת וכו' . ממשאב ממעינות החכמה , על טעם אב טל של

זַעֲקִי בַּר תָּבוּז · לְהַטְלִילִי מֵעוּץ וּמִבּוּז ·
טַל זַמְּנָהּ לְרְמוּז · לְחַחֵל בּוֹ כְּאֵב

תַּמּוּז:

חֲדַע בֵּין עִתִּים חִפֵּשׂ · לָעַד בְּלִי יֶאְפָּס ·
ק״וּ טַל זוֹרֵר עַל פַּס · כְּבַמִּדְבָּר דַּק מְחֻסְפָּס:

* * * * *

חַבֵּא מִשּׁוֹד שָׂטָן · פְּסוּחֶיךָ בְּלִי לְסָטָן ·
טַל חַיִּים יֻרְטָן · לְהִפָּסֵחַ כְּגוֹן

סַרְטָן:

חוֹף יַמִּים בְּצִינוּ · מֵרְאִית טְלָלֵי נִצָּנוּ ·
ק״וּ טַל חֲשׁוֹר לְרֶבֶק צֹאנוּ · וּכְטַל עַל עֵשֶׂב רְצוֹנוּ:

טללי

לה׳. וגם רמז בו על כלל ישראל עשה״כ בירמי׳ קדש ישראל לה׳. וזכר הלול ותירוש ע״ש השיר שהיו הלוים אומרים בנסוך היין. ימגיד ימתיק לי ממגד תבואות שמש. הלנת קציר שרשי וכו׳ עשה״כ באיוב שרשי פתוח עלי מים וטל ילין בקצירי:

ואות וכו׳ הטל הוא אות וסימן לתח״המ כמש״כ בישעי׳ הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טליך · לאסוף לגלות · התומים הטמונים בעפר · ורמז הוא לאחאה ולנקות כתמי העוונות · כדאי׳ בב״ר פרשת טל לך טל ילדותך מה טל זה פורח אף עוונותיך פורחים · ותר לתמימים לבני יעקב איש תם · להאחות בו להתאחד ולהתקבץ יהודה וישראל בטל של גאולה · וכמש״כ ביחזקאל וכתוב עליו ליהודה · וכתוב עליו ליוסף · וקרב אותם אחד אל אחד · כתאומים ע״ש מזל החודש · ורד עם אל זה יהודה כמש״כ בהושע ויהודה עוד רד עם אל ופי׳ רש״י מושל עוד בירשת אלהי׳ · להכן עשה״כ בישעי׳ על כסא דוד ועל ממלכתו להכין אותה ולסעדה וכו׳ · וגם מנשי גם של גדעון בן יואש ע״כ אמר מנשי ביוד היחס · לתכן שיהיה טל על כל הארץ · ולא כמו ששאל בתחילה אם טל יהיה על הגיזה לבדה · וזהו שאמר ועד נור לשכן שהכין הקב״ה בעצמו טל של גאולה לשכן כבוד בארצנו ע״י ״גדעון · וכמש״כ שם ויעש אלהי׳ כן. אבל בשאלה הראשונה נאמר ויהי כן וכדאי׳ במדרש. ועד הוא מקור ומשמש במקום עבר וכאלו כתוב ויעד ולא יתכן לפרשו בלשון צווי״ שא״כ היה לו לומר כנמת בנוכח למבין. ״אבל מה אעשה שמצאתי כן בכל המדויקים:

זעקי תפילתי. להטלילי להגן בעדי. מעוץ ומבוז וה״ה משאר הקמי׳ רק שהזכיר אלה למלאות חרוזי מוז בחילוף אותיות בומ״ף. לחחל בו כאב תמוז לקבוע

הפגעת טל תכון · מול מכון שבת כון ·
טל הנפת עב תתכון · במתנת טל

סיון:

הלול קודש תירושי · ימגיד בטל קדושי ·
ק'יח טל הלנת קציר שרשי · ילין בטל להשרישי:

* * * * *

ואורת לחשוף חתומים · ורמז לצחצח כתמים ·
טל ותר לתמימים · להאחות בו

כתאומים:

ורד עם אל להכן · וגם מנשי בו לתכן ·
ק'יח טל ועד צור לשכן · אתו כנם לעשות כן:

זעקי

גם וכמש"כ וברדת הטל על המחנה לילה ירד המן עליו . גיל וכו' הטל הוא שמחה וגיל לכל היגעים שאפי' החולים מתרווחים כ"פ בה"ק . ודודאי בכור הדודאים שמצא ראובן מהם מוכאים מרגוע בטל להוסיף במיתתם והוא הדין לכל הנמאים כע"כ הוא נקרא זיו דאית ביה זיוא . ובת"י זיו ניכנא . ואעפ"כ רמז בו על כלל ישראל עשה"כ הדודאים נתנו ריח וכדאי' בשה"ש רבה שם . ופי' יגיעים המתיגעים בעוונות ועי' לקמן באות ל' ומלת בכור ע"ש בני בכורי ישראל : גאולים בו גאים מתגאים במקרא זה . והיה שארית יעקב וכו' כטל מאת ה' :

דופקי דלתיך בתפלה ובתחנון . לשור לראות ולצפות לטל שמיך . הטללים סוככם בצלך כי על כן באו בצל קורתי ת"א בטלל שירותי . טל דוק טל שמים. למו חשור הרבה להם לא חסרת מים . עד קץ לאיכת שור עד שכלה דשא . ולא ימצא השור ירק ללחוך שאז מוזרי' לשאול הגשמים במקום טל . והזכיר לאיכת שור ע"ש מזל החדש . אסור מוף הוא שמעון כמש"כ ויקח מאתם את שמעון ויאסור אותו לעיניהם . ואעפ"כ רמז בו על כלל ישראל שהיו כולם אסורים במצרים . מוף מארץ מצרים הוא כמש"כ בהושע מצרים תקבצם מוף תקברם . גיא כנוי לארץ . ודשאיה וי"ם ודגניה . כטל וכו' כמש"כ ובבקר היתה שכבת הטל סביב למחנה :

הפגעת טל תפלת טל תתכוון ותעלה בכיון אל נוכח בה"מ של מטה אשר הוא מכוון לבה"מ של מעלה כמו שפי' רש"י בשירת הים ע"פ מכון לשבתך . הנפת עב טל בחום קציר תתכוון להניף לנו בזכות טל של תורה שנתנה בסיון בחג הקציר . הלול קודש זה שאהרן הכהן ובית אביו מטה לוי שנבדלו להיות קודש

גֶּזַע כִּרְבִיב טַל מְשַׁיֵּר · שִׁשִּׁים וְאַחַת אָרְחוּ בְּמִשְׁיָר ·

טַל גַּד לְצֵידָם תִּיֵּר · מֵחֲמִשָּׁה עָשָׂר

בְּאִיָּר:

גִּיל טַל לְכָל־יְגֵעִים · וְדוּדָאֵי בְכוֹר בּוֹ רוֹגְעִים ·

ק"וח טַל גְּאוּלִים בּוֹ גֵּאִים · עַם כְּטַל נִשְׁאֲרוּ בַגּוֹיִם:

דּוֹפְקֵי דְלָתֶיךָ לָשׁוּר · הַטְלִילֵם בְּמַעְגַּל מִישׁוֹר ·

טַל דּוֹק לָמוֹ חָשׁוּר · עַד קֵץ לְחִיבַּת

שׁוֹר:

דִּגְלֵי אֲסוּר מוֹף עֲנֵה · וְגֵיא וּדְשָׁאֶיהָ תַּעֲנֶה ·

ק"וח טַל דְּשָׁאֵימוֹ יְחַנֶּה · כְּטַל סְבִיבוֹת הַמַּחֲנֶה:

דופקי

חלו הסי"ת בקמץ · והוא ל' תוחלת עי' בשרשים שורש חול. אבל במ"כ ובכ"י כתוב חלו הסי"ת בפתח והוא הנכון כמו ואלו פניך רבים דאיוב. ופי' אילו פני מכוון שכבר התפללו תפילת י"ח והזכירו משיב הרוח ומוריד הטל לפני הקב"ה שהוא מעוזם ומנוס להם. והיה לו לומר מכוסם במ"ם וכן לכוסמן דסמוך נ"ל לכוססם כי הוא ל"ז. רק מפני שרצה להחריז על כיסן החליף המ"ם בכון כדרך התלמודיים. על אורות הממתיק את הדשאים. כמו ללקט אורות דאלישע. לכוססם ל' ה' כיסי. ופי' לכטלם ולנשאם בטל של ברכה. להטלילם לסוככם ולהגן בעדם בענס כיסן בעיבומו של חודש והוא בט"ו בו. אשאלה בעדם דברי ש"ץ אחרי שכבר הזכירו הצבור את הטל בתפילתם אשאל גם אנכי בעדם. מען מענה. להען להענות כלומר כדי שיענה לי. אב יעקב אבינו. הובטח מיצחק אביו. לשען להישען עליו. יתן כמש"כ ויתן לך וכו' מטל השמים. להמתיק לשון ל' לענה ורוש ר"ל טעם מרירות שבפירות:

בשמך שהוא כוח כטל כמש"כ בישעי' לשמך ולזכרך תאות נפש. ובכ"י גור' בטל בבי"ת וגם זה נכון וכן הוא במ"כ. אטלה אסתוכך ואתגונן. וכן להטלה ומוטלה כולם ל' סכך והגנה חג הסוכות ת"א חגא דמטליא. איתן אברהם אבינו וכמש"כ בתהילי' ק"י לך טל ילדותך. בדיו בניו. ירעו בשן וגלעד. כמו טלה כנאן קדשים ונקט טלה להזכיר מזל החודש. ברית כרותה לראש אבות זה אברהם וכמש"כ בתחילת הפיוט ע"ש. להרסים להטיף ל' רסיסי לילה דשה"ש. עם נדבות עשה"כ בתהילי' שם עמך נדבות ביום חילך וכו'.

גזע ישורון שנאמר כטל וכרביבים כמש"כ במיכה. ששים ואחת סעודות אכלו בשיורי העוגות שהוציאו ממצרים כמשפי' רשי' בפ' בשלח. טל גד טל של מן ע"ש והמן כזרע גד. תויר שולח. מטל שולח לפני המן כתייר הזה ההולך לפני

העם

אֵלִים בְּיוֹם מְחֻסָּן · חִלּוּ פְּנֵי מְנוּסָּן ·
טַל אוֹרוֹת לְנוֹסְסָן · לְהַטְלִילָם בְּעֶצֶם

נִסָּן:

אֶשְׁאֲלָה בְּעֶדֶם מַעַן · גְּבוּרוֹת טַל לְהַעַן ·
ק״ח טַל אָב הֻבְטַח לִשְׁעָן · יִתֵּן לְהַמְתִּיקְלָעַן:

*** **

בְּשִׁמְךָ טַל אֶטָּלֶה · בְּיַלְדוּת טַל לְהִטָּלֶה ·
טַל בּוֹ אֵיתָן מְטֻלֶּה · בְּדָיו יִרְעוּ כְּמוֹ

טָלֶה:

בְּרִית כְּרוּתָה לְרֹאשׁ אָבוֹת · חֲיָלָיו בְּטַל לְהַרְבּוֹת ·
ק״ח טַל בַּל יָזִיז מִבְּנֵי אָבוֹת · לְהַרְסִיס עַם נְדָבוֹת:

גזע

וכו׳: פרוח יפרחו עכ״כ בהושע אהיה כטל לישראל יפרח כשושנה. ובפ׳ קרבו גוים פרוח תפרח וכו׳. לאותם כשיראו הקב״ה שהיה להם בגלות כאש אוכלה ועתה הוא להם כטל כמש״כ אהיה כטל לישראל:

אילים חשובים ותקיפים כמו ואת אילי הארץ לקח דיחזקאל. והוא תאר מש״ך לשולחיו המתאמצים להתוועד בבית ה׳. ביום מחוסן ביום חשוב אמיץ ותקיף כמו וחסין הוא כאלונים דעמוס. והוא ע״ו בניסן המאומן בנסים חלו הח״ית בפת״ח ברוב ספרי הדפוס. והוא דרך פיוטי להחליף בין הגזרים. כש״א גל בינו לביני במקום גילה ורבים דומיה׳ אלו ובדפוס קראקא ישן נושן כתוב חלו

פֿליגלען, ווידער הינלופֿיהרען. איט פֿריידיגען אונד זינגענדען שטיאמען, ווערדען זיא אונטער טאַטטיגען בייאען אונד אונטער טהויא, דורך ליהען אום אויך גערהאַדען שטייגען, לום ערהאַבנען אונד רעלטען וואַהנזיטן (ב״המק) הינאויף לו ליהען. ווען דיא אויזוואַנדערער דער טקלאַפֿעריית (גלות) פֿאָם בערגע אמכה אויז, דען טהויא אויף קרמון ערבליקקען ווערדען זאָ ווערדען זיא וויא איינע ראָזע אונטער דעם טהויא בליהען; וויל זיא אין דאַ: לאַנד קאָאמען וואָ געטרייד אונד אָאסט איזט, אונד דעססען היאאעל טהויא טרייפֿלען: אונד בעזאָנדערס, דאַס דער עוויגע, וועלכער פֿיר דיא באָזען פֿאָלקער, איין פֿערלעהרענדעס פֿייער וואַר, איין אילדער טהויא פֿיר ישראל געוואָרדען איזט.

ה וֹגֵי הַמְלָּה יָנִיפוּ רְסִיסֵי טָל ·
יְפַתְּחוּ אֲסָמִים לְהַטִּיף נִזְלֵי טָל :

ד וּי הָמוֹן חוֹגֵג שְׁאֵרִיתָם כַּטָּל ·
תַּרְשִׁישִׁים יְנַהֲלוּם בְּמַרְפֵּא כְּנַף טָל :

גּ יל קוֹל רִנָּה לַעֲבוֹר בַּסָּךְ וָטָל ·
סְלוּלִים עֲלוֹת אֶל נָכוֹן וְנִשָּׂא וְנִטָּל :

בּ שׁוֹרִם מֵאֲמָנָה עַל חֶרְמוֹן טָל ·
פָּרוֹחַ יִפְרְחוּ כְּשׁוֹשַׁנָּה בַּטָּל :

חזן
א ל אֶרֶץ דָּגָן וְתִירוֹשׁ אַף שָׁמָיו יַעַרְפוּ טָל ·
רְאוּתָם אֵשׁ אוֹכֶלֶת כִּי נְהִיָה כַּטָּל :

אלים

יזורבו כנמתו דאיוב . שרב לי לא יכס שרב ושמש דישעי' ושניהם לי חום וכל החמימות האלה לא יקדירו ולא ישרפו הקמות שבגיא ע"י הטללה תמיד בעב טל. וסוכה עשה"כ וסוכה תהיה לצל וכו' ופי' רשי' מורם אש המתלקחת מכהר דיכור. וזהו שאמר כאן קדים מלהיטל ר"ל רוח קדים חרישית . וי"ג קרים ברי"ש וא"כ הוא לי מים זרים קרים דישעי' . רבוכים אוכנים . על כבוד וכו' כמש"כ שם כי על כל כבוד חופה . הוגי המולה המלאכים המשבחי' בקול המולה גדולה. יניפי רסיסי' טל להגן עלינו לעת"ל. אסמים אוגרות. דדוי וכו' רמז למצות ראיה עשה"כ בתהילי' מ"ב אדדם וכו' המון חוגג. שאריתם כטל מבואר למעלה. תרשישים וכו' כמש"כ בישעי' כי מרחמם ינהגם ועל מבועי מים ינהלם. מרפא ע"ש שמש צדקה ומרפא בכנפיה דמלאכי ור"ל ע"י הטל. גיל וכו' עשה"כ בתהילי' מ"ב כי אעבור בסך וכו' . סלולים כמש"כ בפ' קרבו גוים ויהיה שם מסלול וכו' . בשורם מאמנה עשה"כ בשה"ש תשורי מראש אמנה וכמו שפי' רשי' שם וכשהגליות נקבצות ומגיעות שם הם צופין משם וכו' ושמחים ואומרים הודיה וכו'

ערטטעהונג דורך דען טהויא · דיא זאַאט אונד וויסטע ווערדען זיך ביידע דורך אויפבליהונג דעם טהויעס ערפרייען ; אייכאֶדע אונד דירדע וויסטע ווערדען דורך דעססען בעדעקונג אויפבליהען . דיא האַזקראַפטיגע וואַרמע דעם טהויעס , ווירד דאַס געטריידע דעם בעטהויעטען טהאַלעס (ארץ ישראל) ניכט פערברעננען . ער ווירד אויך אייכסט נור היטטען געגען דען קאַלטען רעגען ווערדען , פיר דיא , וועלכע אונטער דעם טווערבעדעקטען טהויאוואָלקען לאַגערן . דיא לאָברעדנד גאָטטעס (מלאכים) ווערדען אויף ישראל טהויא טראָפפען טריפען לאַססען , אונד ווערדען האַלע בעהאַלטניססע אָפפנען , אום דיא טהויא טטראָאע פליעסען צו לאַססען . דאַז איברי בלייבזעל ישראל'ס וועלכע לאַרמענד צום פייערן היפפטען , ווערדען וויא טהויא זיין : תרשישים ווערדען זיא אונד אונטער דען היילזאַמען טהויא · פליגלן

כ רְתָה לַחַיִּים מִחְיַת יְרִידַת טָל ·
לַמֵּתִים חָפְשִׁי הוּכְנָה תְּחִיַּת טָל :
י עוֹרְרוּ יְזוֹרְרוּ יְחִיוּ בְּרֶדֶת טָל ·
יַעַמְדוּ יָקוּמוּ יַעֲלוּ כְּשִׁכְבַת טָל :
ט עִם זְמִירוֹת יַשְׁמִיעוּ כְּטַל אוֹרוֹת טָל ·
רוֹן יוֹשְׁבֵי סֶלַע אֲשֶׁר יִחְיוּ בַּטָּל :
ח בַצֶּלֶת וַעֲרָבָה תָּגֵלְנָה בִּפְרִיחַת טָל ·
מִדְבָּר וְצִיָּה יְשֻׂשׂוּם בְּטִלּוּל טָל :
ז רֶב וְשָׁרָב וְשֶׁמֶשׁ וְחֹרֶב וְחֵמַת טָל ·
קָמוֹת לֹא יַקְדִּירוּ בְּגֵיא טְלוּלַת טָל :
ו סֻכָּה תִּהְיֶה לְצֵל קָדִים מִלְּהַטַּל ·
רְבוּצִים עַל כָּבוֹד חֻפַּת עָב טָל :

זרב

רעים. לכן אזכיר הטל בתחינתי לפני הקרבת העומר. קדוש לילה בט"ו בניסן בעוד היום גדול. אחר להלין בו טל כדי שילין הקב"ה ע"י טל של ברכה. כורתה וכו' ברית כרותה לטל לתת מחיה לחיים. למתים חפשי שנעשו חפשי מן המצות במותם להם הוכן טל של תחי'. יעוררו כאיש אשר יעור משנתו כמש"כ בדניאל ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו וכו'. יזוררו יתעטשו. כמ"ש בבן השונמית. טעם זמירות וכו' עה"כ בישעי' מכנף הארץ זמירות שמענו וכו' רון וכו' שם ירונו יושבי סלע וכו'. חבצלת וכו' בפ' קרבו גוים. זרב ל' יזורבו

מארגענס פאן פסח, באטעטן זיא אום דען טהויא; אינדעם זיא (אים ב"המק) מיט דעם רייבערווערקע איינע ווענדונג מאכטען, אום דען באזען טהויא צו פערוועהען; דאהער געדענקע איך יעצונד דעס טהויעס פאר דעם עומר, אים געבעטע, דא מיט דער טהויא שאן איינע נאכט פארהער אויף איהן (עומר) רוהען מאכטע. דען אענטען ווירד דורך דען פאללענדען טהויא אונטערהאלטונג בעשיעדען, אונד דען, פאן אללען געבאטען פרייען טאדטען, נור וויעדער בעלעבונג. דורך דען פאללענדען טהויא ווערדען זיא ערוואכען, איהרע גליעדער אויזדעהנען, אונד וויעדער אויפלעבען; זיא ווערדען זיך אויפריכטען, אונד אויז דעם טהויאלאגער אויפשטייגען.
טעם וואהלקלינגענדע געזאנגע ווערדען אויז דעם טהויא ערשאללען; דיא פעלזען בעוואהנער (שטאדטען) ווערדען פראהליך זיך, ביים וויעדער אויפ ערשטעהונג

עָ תַר לִפְנֵי חַי מְחַיֶּה כֹּל בַּטָּל ·
יְחִידַת יֶלֶד הֵשִׁיב בְּהַתָּרַת טָל ׃
סְ דַר וְחָשַׂף לַכֹּל כֹּחַ גְּבוּרוֹת טָל ·
רָמַז כִּי שְׁכוּנִים יָקִיצוּ בַּטָּל ׃
נִ כְרְתָה זֹאת לְהַרֲרֵי קֶדֶם בְּמַתְּנַת טָל ·
בְּלֹא יְקַוֶּה לְאִישׁ לְיַחֵל עֲלֵי טָל ׃
מְ מָּחֳרַת הַפֶּסַח יְחַנְּנוּ בְּעַד טָל ·
יָנִיפוּ בְּמַעֲלֶה וּמוֹרִיד לְהָנִיף רוֹעַ טָל ׃
לְ כֵן מִלִּפְנֵי עֹמֶר אַזְכִּיר בְּתַחַן טָל ·
קְדוּם לַיְלָה אֶחָד לְהָלִין בּוֹ טָל ׃

כורתה

ויחזיר מפתח של גשמים. כי פס בן כי מת הילד לי' פסו אמוכים מבני אדם התיר כדר טל. כך אמר הקב"ה לאלי' לך והתר כדרו של טל שאין המתים חיי' אלא בטל שנאמר יחיו מתיך וכו' כי טל אורות טלך. פשע אם הצוה ידע אלי' אשר חטא בעבירת טל ע"כ ערך תחינה וכו' וע"י זה חשף וגילה לכל שיקיצו שוכני עפר בטל. בלא יקוה וכו' כמש"כ בהושע כ"ה והיה שארית ישראל כטל מאת ה' אשר לא יקוה לאיש ולא ייחל לבני אדם ואמר ר"ש בר נחמני בשעה שישראל באי' לידי עברות וכו' הגשמים כעברים הם מבאים זקן אחד כגון ר"י הגלילי והוא מפגיע בעדם והגשמים יורדים אבל הטל אינו יורד בזכות בריה מ"ט בטל מאת ה' וכו'. ממחרת הפסח בזמן שבה"מ קיים. יניפו לעמור עללים

רעים

(דיא אוטטער דעס קינדעס) אוררטע וויעדער דען גאָטטליכען באַטען, אונד בעטוואָדיגטע איהן פאַלט. דאַ דיעזער זאַהה דאַס דאַז קינד געשטאָרבען וואַר זאָ וואַזעטע ער זיין טהויאַ• געליעבדע אויך. וויל ער נון וועגען דעס טהויעס אַבההאַלטונג זינדיגטע, דאַהער באַט ער הערנאַך, אום-וויעדער טהויא טראָפפען צו צייגען; ער באַט פאָר דעם אַוועבענדיגען גאָטט, דער אַוועס דורך דען טהויא בעלעבט, אום בייא דער אויפלאָזונג דעס טהויעס דעם קינדע דאַז לעבן וויעדער צו געבען. ער ערלאַהלטע אונד ענטדעקטע אַוועס אענטען גאָטטעס אַוואַכט, אונד דיא שטאַרקע דעם טהויעס; אונד דייטעטע דאַדורך אַן, דאַס דיא אין דער ערדע שלאַפענדען דורך דען טהויא ערוואַכען ווערדען. דיעזען בונד ערטהיילטע ער איט דען אורגעבירגען (אבות) דאַס זיא איט טהויא בעטענקט ווערדן, אָהנע דאַס זיא אויך איינען אענטען האָפפען ואַוטען, דער פיר זיא אום טהויא בעטען ווערדע. דעם אַנדערן

אאָרגענס

טַלְלֵי יֶשַׁע אֶשְׁאַב · בְּמָשׂוֹשׂ מִמַּשְׁאָב ·
טַל טַעַם אָב · יַטְעִימֵנוּ אֵל

וָאָב :

טִלּוּל יְדִידוּת שִׁכְנִי · יִשְׁכּוֹן לָבֶטַח לְשַׁכְנִי ·
ק״יס טַל טֹהַר מִשְׁכָּנִי · יִשְׁקֹט כְּעַב טַל עַל מְכוֹנִי :

* * * * *

יַלְדוּת טַל תָּאֳרִי · כְּמֵאָז בּוֹ לְפָאֲרִי ·
טַל יָפִיק לְבֵית יַעֲרִי · לִשְׁאָג בּוֹ

כַּאֲרִי :

יוֹם טוֹבָה בְּטוֹב אַבְלִילָהּ · בְּזִנּוּק בָּשָׁן לְהִתְהַלְּלָהּ ·
ק״יס טַל יְבוּלֵיאֵל הַטְלִילָהּ · בְּעַל הַמַּחֲנֶה לָיְלָה :

כרסים

לחבוש ולרפאות בו חבורות פצע של עון ע״ז . כדאי׳ בב״ר פרשה ט״ל שהיה אברהם אבינו מתפחד ואומר תאמר שיש בידי עון שהייתי עע״ז כל השנים הללו אמר לו הקב״ה לך טל ילדותך וכו׳ כמש״כ למעלה . וזהו שאמר טל זמנת לרמוז פי׳ לרמוז מה הטל פורח אף עונותיך פורחי׳ . תמוז שם ע״ז ביחזקאל . והזכיר אותו ע״ש הקודש . זרע בין עתים חפש פי׳ זרע יששכר אשר חפש לדעת בינה לעתים כמש״כ בדה״י ומבני יששכר יודעי בינה לעתים וכו׳ . בל יאפס לא יחדל מקרב הארץ . זורר הפן ופזר . על פם על פיסת בר כבמדבר ועי׳ בילקוט בהעלותך ע״פ וברדת הטל :

חנא וכו׳ פסוחיך גאוליך כלומר שפסחת על בתיהם במצרים . בלי לסטן שלא יקטרג . יורטן ל׳ רטייה ותחבושת כמו ועל ידי רשעים ירטני דאיוב והוסיף נו״ן לחרוז על סרטן שהוא מזל תמוז . להפסח לרקוד ולשמוח כגון סרטן הגדל במים . ולשון זה נופל על פסוק שמח זבולן בצאתך ר״ל מחוף ימים לסחורה. אבל בכ״י גורם בגין סרטן ופי׳ על חיים יורטן להפסח ר״ל להמלט מחוס ויונא על מזל סרטן. חוף ימים בנייכו פי׳ כאשר ניין לזבולן גבול ארצו לשכון בחוף ימים ולעשות סחורה ולהתעשר בחלזון וטרית וזכוכית לבנה . מראיית טללי ניבו פי׳ כדי שלא יצטרך לראות על טללי ניבניו מפני שלא היתה ארצו ארץ שדות וכרמים כשאר השבטים כדאי׳ במס׳ מגילה דף ו׳ . עכ״פ חסור והרבה לו טל למרבץ צאנו . וכטל על עשב רצונו פסוק הוא במשלי ופי׳ כאן שנתרצה לו הקב״ה על תרעומותיו וכדאי׳ במגילה שם :

טללי ישע ר״ל טל של תורה כמש״כ ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה ות״י יתקבלון אולפן חדת וכו׳ . ממשאב ממעינות החכמה , על טעם אב טל של

שׁכִּינָה אֹהֶל צִיר בֵּין שַׁדַּי בְּלִין טָל ·
שֶׁמֶן מָשַׁח אָח שֶׁיּוֹרֵד כְּטָל ·
שְׁבָטַי בֵּרַךְ בְּעֵקֶב כְּעֵין נִתְבָּרֵךְ בְּטָל ·
שִׁירָה שָׁר לָמוֹ בְּאֹמֶר זִיל טָל :

תחִתָּיו צָג נֵצֶר מִגֶּזַע מְבֹרָךְ בְּטָל ·
תֵּבֵל עָם לְהַנְחִיל בְּתוֹךְ עֵינוֹת טָל ·
יין תִּרְגְּלָם נְשָׂאָם בְּשֶׁכֶם כְּאוֹמֵן בֵּן נָטָל ·
תְּקוּפַת צַר וָאוֹר בְּשֶׁלָּם בְּטָל :

התחת

כמש"כ וירא העם וינועו · ויעוררני כמש"כ אל תיראו וכו' · רגש קבוץ · ז' ענני כבוד ד' לד' רוחות וא' למעלה וא' למטה וא' הולך לפניהם · תור לתור · בין שדי בין ב' בדי הארון · בלין טל בלינה שהיא נוחה כטל · אח אהרן אחיו שמשח אותו בשמן הטוב יורד על הזקן כטל חרמון שיורד על הררי ציון . בעקב בסוף לפני מותו · כעין ברכת יעקב שנתברך בטל · שירה שר זו שירת האזינו שנאמר בה תזל כטל אמרתי · תחתיו צג נצר במקומו׳ קם ענף מגזע יוסף שנתברך בטל כמש"כ ממגד שמים מטל · תבל א"י · תרגלם הרגילם והנהיגם בנחת והוא עפה"כ בהושע ואנכי תרגלתי לאפרים וכמו שפי' רשי' שם . כשאם בשכם כאשר ישא האומן את היונק . תקופת צר ואור סבוב הירח והחמה. צר זו ירח שצר כחו שאין לו אור רק ע"י השפעת אור החמה . בשלם בשבילם כמש"כ שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון :

ליטערטע, דורך דען טהויא ערוועקטע ער איך אַבער ווידער. זיעבען העררליכע וואָלקען בראַכטע ער צו זאַמען, זיא לאָגען אונד ליעפֿען פֿאָר איר אונז פֿאָרהער אין דעם, דורך דיא פֿעסטיגקייט דעם טהויא געזעט-טיגטען לאַנדע רוהע צו פֿערשאַפֿפֿען.

(ש) דער טרייע באָטע (משה) לאָג דען הייליגען גייסט (שכינה) צווישען ביידען שטאַנגען דער בונדעס לאַדע (ארון), מיט דעססען וואָהלגעפֿאַללען אין דעם צעלטע (משכן) איין; זיינען ברודער (אהרן) זאַלבטע ער מיט דעם הייליגען עהלע, דאַז וויא טהויא פֿאָן זיינעם באַרטע הערונטער פֿלאָס; צו זיינעם ענדע זעגנעטע ער דיא שטעממע (שבטים), זאָ וויא יעקב, דער מיט טהויא בעזעגנעט וואַרד; ער זאַנג איהנען ענדליך איין געדיכט (שירת האזינו) פֿאָר, אונד שפראַך: מיינע וואָרטע פֿליעסע וויא דער טהויא.

(ת) אַן זיינער שטעללע ענטשטאַנד איינע ווארצעל (יהושע) אויז דעם מיט טהויא געזעגנעטען שטאַממע (יוסף) אוים דעם פֿאָלקע, דאַז מיט טהויא קוועללען פֿערזעהענעס לאַנד צום ערבטהייל צו געבען: ער איבטע אונד טרוג זיא אויף זיינען שולטערן, וויא איין ערציהער דען זאָהן; איהרענט-וועגען פֿערהינדערטע ער דען זאָננען אונד מאָנדע לויף.

התחת

הַפְּגָעַת טַל תְּכוֹנֵן · מוּל מְכוֹן שֶׁבֶת כּוֹנֵן ·
טַל הֲנָפַת עָב תִּתְכּוֹנֵן · בְּמַתְּנַת טַל

סִיוָן:

הִלּוּל קוֹדֶשׁ תִּירוֹשִׁי · יַמְגִּיד בְּטַל קְדוֹשִׁי ·
ק״וח טַל הֲלָנַת קְצִיר שָׁרָשַׁי · יָלִין בְּטַל לְהַשְׁרִישִׁי:

* * * * *

וְאוֹת לַחֲשׂוֹף חֲתוּמִים · וְרֶמֶז לְנַצֵּחַ כִּתְמִים ·
טַל וַתֵּר לִתְמִימִים · לְהָאָחוֹת בּוֹ

כִּ תְּאוֹמִים:

וְרָד עִם אֵל לְהָכֵן · וְגַם מְנַשֵּׁי בוֹ לְתַכֵּן ·
ק״וח טַל וַעַד צוּר לְשַׁכֵּן · אִתּוֹ כְּנָם לַעֲשׂוֹת כֵּן:

זעקי

עם וכמ״ש וברדת הטל על המחנה לילה ירד המן עליו. גיל וכו׳ הטל הוא שמחה וגיל לכל היגעים שאפי׳ החולים מתרווחים כ״פ בה״ק. ודודאי בכור הדודאים שמצא ראובן מהם מוכאים מרגוע בטל להוסיף במיאתם והוא הדין לכל הבמאים כע״כ הוא נקרא זיו דאית ביה זיוא. ובת״י זיו כיכבא: ואעפ״כ רמז בו על כלל ישראל עה״כ הדודאים נתנו ריח וכדאי׳ בשה״ש רבה שם. ופי׳ יגיעים המתיגעים בעווכות ועי׳ לקמן באות ל׳ ומלת בכור ע״ש בני בכורי ישראל: גאולים בו גאים מתגאים במקרא זה. והיה שארית יעקב וכו׳ כטל מאת ה׳:

דופקי דלתיך בתפלה ובתחנון. לשור לראות ולצפות לטל שמיך. הטללים סוככם בצלך כי על כן באו בצל קורתי ת״א בטלל שירותי. טל דוק טל שמים. למו תשור הרבה להם לי תשרת מים. עד קן לחיכת שור עד שכלה דשא. ולא ימצא השור ירק ללחוך שאז חוזרי׳ לשאול הגשמים במקום טל. והזכיר לחיכת שור ע״ש מזל החדש. אסור מוף הוא שמעון כמש״כ ויקח מאתם את שמעון ויאסור אותו לעיניהם. ואעפ״כ רמז בו על כלל ישראל שהיו כולם אסורים במצרים. מוף מארץ מצרים הוא כמש״כ בהושע מצרים תקבצם מוף תקברם. גיא כנוי לארץ. ודשאיה וי״ם ודגגיה. כטל וכו׳ כמש״כ ובבקר היתה שכבת הטל סביב למחנה:

הפגעת טל תפלת טל תתכוון ותעלה בכיון אל נוכח בה״מ של מטה אשר הוא מכוון לבה״מ של מעלה כמו שפי׳ רשי׳ בשירת הים ע״פ מכון לשבתך. הנפת עב טל בחום קציר תתכוון להציף לנו בזכות טל של תורה שנתנה בסיון בחג הקציר. הלול קודש זה שהרן הכהן ובית אביו מטה לוי שנבדלו להיות קודש לה׳

גֶּזַע כִּרְבִיב טַל מְשִׁיָר· שִׁשִּׁים וְאַחַת אָרְחוּ בִּמְשִׁיר ·

טַל גַּד לְצִדָּם תְּיַיר · מֵחֲמִשָּׁה עָשָׂר

בְּאִיָּר׃

גִּיל טַל לְכָל־יְגֵעִים · וְדוּדָאֵי בְכוֹר בּוֹ רוֹגְעִים ·

ק"וח טַל גְּאוּלִים בּוֹ גֵּאִים · עִם כְּטַל נִשְׁאֲרוּ בַגּוֹיִם׃

*** ***

דּוֹפְקֵי דְלָתֶיךָ לָשׁוּר · הַטְלִילֵם בְּמַעְגַּל מִישׁוֹר ·

טַל דּוֹק לָמוֹ חָשׁוּר · עַד קֵץ לְחִיבַּת

שׁוּר׃

דִּגְלֵי אָסוּר מוּף עָנֵה · וְגֵיא וּדְשָׁאֶיהָ תַּעֲנֶה ·

ק"וח טַל דְּשָׁאֵימוֹ יְחָנֶה · כְּטַל סְבִיבוֹת הַמַּחֲנֶה׃

דופקי

חלו החי"ת בקמץ. והוא ל' תוחלת עי' בשרשים שורש חול. אבל במ"ג ובכ"י ד כתוב חלו החי"ת בחרק והוא הנכון כמו וחלו פניך רבים לאיוב. ופי' חילו פני מכון שכבר התפללו תפלת י"ט והזכירו משיב הרוח ומוריד הטל לפני הקב"ה שהוא מעוזם ומנוס להם. והיה לו לומר מנוסם במ"ם וכן לנוססן דסמוך נ"ל לנוססם כי הוא ל"ז. רק מפני שרצה להחריז על ניסן החליף המ"ם בנון כדרך התלמודיים. על אורות הממתיק את הדשאים. כמו ללקט אורות דאלישע. לנוססם ל' ה' ניסי. ופי' לכתלם ולגשאם בטל של ברכה. להטלילם לסוככם ולהגן בעדם בעבם ניסן בעיצומו של חודש והוא בט"ו בו. אשאלה בעדם דברי ש"ץ אחרי שכבר הזכירו הצבור את הטל בתפלתם אשאל גם אנכי בעדם. מען מענה. להען להענות כלומר כדי שיענה לי. אב יעקב אבינו. הובטח יצחק אביו. לשען להשען עליו. יתן כמש"כ ויתן לך וכו' מטל השמים. להמתיק לען ל' לענה ורוש ר"ל טעם מרירות שבפירות:

בשמך שהוא נוח כטל כמש"כ בישעי' לשמך ולזכרך תאות נפש. ובכ"י גור' בטל בבי"ת וגם זה נכון וכן הוא במ"ג. אטלה אסתוכך ואתגונן. וכן להטלה ומוטלה כולם ל' סכך והגנה חג הסוכות ת"א חגא דמטליא. איתן אברהם אבינו וכמש"כ בתהילי' ק"י לך טל ילדותך. בדיו בניו. ירעו בשן וגלעד. כמו טלה כצאן קדשים ונקט טלה להזכיר מזל החודש. ברית כרותה לראש אבות זה אברהם וכמש"כ בתחילת הפיוט ע"ש. להרסים להטיף ל' רסיסי לילה דשה"ש. עם נדבות עשה"כ בתהילי' עם עמך נדבות ביום חילך וכו'.

גזע ישורון שנאמר כטל וכרביבים כמש"כ במיכה. ששים ואחת סעודות אכלו בשירי העוגות שהוציאו ממצרים כמפי' רשי' בפ' בשלח. טל גד טל של מן ע"ש והמן כזרע גד. תייר שולח. אטל שולח לפני המן כתייר הזה ההולך לפני

העם

אֵלִים בְּיוֹם מְחֻסָּן · חָלוּ פְּנֵי מְנוּסָּן ·
טַל אוֹרוֹת לְנוֹסְסָן · לְהַטְלִילָם בְּעֶצֶם

נִסָּן:

אֶשְׁאֲלָה בְּעָרֵם מַעַן · גְּבוּרוֹת טַל לְהַעַן ·
ק״ה טַל אָב הֻבְטַח לְשָׁעַן · יִתֵּן לְהַמְתִּיק לַעַן:

*** **

בְּשִׁמְךָ טַל אֲטַלֶּה · בְּיַלְדוּת טַל לְהִטָּלֶה ·
טַל בּוֹ אֵיתָן מְטַלֶּה · בַּדָּיו יִרְעוּ כְּמוֹ

טָלֶה:

בְּרִית כְּרוּתָה לְרֹאשׁ אָבוֹת · חֲיָלָיו בְּטַל לְהַרְבּוֹת ·
ק״ה טַל בַּל יָזִיז מִבְּנֵי אָבוֹת · לְהַרְסִיס עַם נְדָבוֹת:

גזע

וכו׳: פרוח יפרחו עכ״כ בהושע אהיה כטל לישראל יפרח כשושנה. ובפ׳ קרבו גוים פרוח תפרח וכו׳. לאותם כשיראו הקב״ה שהיה להם בגלות כאש אוכלה ועתה הוא להם כטל כמש״כ אהיה כטל לישראל:

אילים חשובים ותקיפים כמו ואת אילי הארץ לקח דיחזקאל. והוא תאר מש״ך לשולחיו המתאמצים להתוועד בבית ה׳. ביום מחוסן ביום חשוב אמיץ ותקיף כמו וחסון הוא כאלונים דעמוס. והוא ע״ו בנין המאומץ בנסים חלו הפי״ת בפת״ח ברוב ספרי הדפוס. והוא דרך פיוטי להחליף בין הגזרים. כש״א גל בינו לביני במקום גילה ורבים דומיה׳ אלה ובדפוס קראקא ישן כושן כתוב
חלו

פֿליגלען, ווידער הינלופֿיהרען. איט פֿריידיגען אונד זינגענדען שטיאמען, ווערדען זיא אונטער טאַנטיגען בייאמן אונד אונטער טהויא, דורך ליהען, אום אויף גערהאַדען שטייגען, לום ערהאַבנען אונד רעכֿטען וואָהגויטן (כ״המק) הינאויף לו ליהען. ווען דיא אויזוואַנדערער דער טקלאַפֿעריא (גלות) פֿאַם בערגע אמלה אויז, דען טהויא אויף קרמון ערבליקקען ווערדען זאַ ווערדען זיא וויא אייגע ראָזע אונטער דעם טהויא בליהען; וויל זיא אין דאַ: לאַנד קאָאמען וואַ געטרייד אונד אָאָסט איזט, אונד דעססען היאמעל טהויא טרייפֿלען: אונד בעזאָנדערס, דאַס דער עוויגע, וועלכער פֿיר דיא באָזען פֿאָלקער, איין פֿערלעהרענדעס פֿייער וואַר, איין אילדער טהויא פֿיר ישראל געוואָרדען איזט.

ה וגי הַמְּלָה יָנִיפוּ רְסִיסֵי טַל ·
יִפָּתְחוּ אֲסָמִים לְהַטִּיף נִזְלֵי טָל :
ד דוּי הָמוֹן חוֹגֵג שְׁאֵרִיתָם כַּטָּל ·
תַּרְשִׁישִׁים יְנַהֲלוּם בְּמַרְפֵּא כְּנַף טָל :
ג יל קוֹל רִנָּה לַעֲבוֹר בַּסָּךְ וָטָל ·
סְלוּלִים עֲלוֹת אֶל נָכוֹן וְנִשָּׂא וְנִטָּל :
ב שׁוּרָם מְאַמָּנָה עַל חֶרְמוֹן טָל ·
פְּרוּחַ יִפְרְחוּ כְּשׁוֹשַׁנָּה בַּטָּל :
חזן
א ל אֶרֶץ דָּגָן וְתִירוֹשׁ אַף שָׁמָיו יַעַרְפוּ טָל ·
רְאוּתָם אֵשׁ אוֹכֶלֶת כִּי נִהְיָה כַּטָּל :

אלים

יזורבו כנמתו דאיוב . שרב ל׳ לא יכס שרב ושמש דישעי׳ ושניהם ל׳ חום וכל הקמימות האלה לא יקדירו ולא ישרפו הקמות שבגיא ה״י הטללה תמיד בעב טל. וסוכה עשה״כ וסוכה תהיה לצל וכו׳ ופי׳ רשי׳ מזרם אש המתלקחת מכהר דינור. וזהו שאמר כאן קדים מלהיטל ר״ל רוח קדים חרישית . וי״ג קרים ברי״ש וא״כ הוא ל׳ מים זרים קרים דישעי׳. רבולים שוככים. על כבוד וכו׳ כמש״כ שם כי על כל כבוד חופה . הוגי המולה המלאכים המשבחי׳ בקול המולה גדולה. יניפי רסיסי׳ טל להגן עלינו לעת״ל. אסמים אוצרות. דדוי וכו׳ רמז למצות ראיה עשה״כ בתהילי׳ מ״ב אדדם וכו׳ המון חוגג. שאריתם כטל מבואר למעלה. תרשישים וכו׳ כמש״כ בישעי׳ כי מרחמם ינהגם ועל מבועי מים ינהלם. מרפא ע״ש שמש צדקה ומרפא בכנפיה דמלאכי ור״ל ע״י הטל. גיל וכו׳ עשה״כ בתהילי׳ מ״ב כי אעבור בסך וכו׳ . סלולים כמש״כ בפ׳ קרבו גוים ויהיה שם מסלול וכו׳ . בשורם מאמנה עשה״כ בשה״ש תשורי מראש אמנה וכמו שפי׳ רשי׳ שם וכשתגליות נקבצות ומגיעות שם הם צופין משם וכו׳ ושמחים ואומרים הודיה וכו׳

ערטטעהונג דורך דען״ טהויא · דיא זאיע אונד וויסטע ווערדען זיךביידע דורך אויפבליהונג דעם טהויעס ערפרייען ; אייגאדע אונד דירדע וויסטע ווערדען דורך דעססען בעדעקונג אויפבליהען. דיא אוקרפטיגע ווארע דעם טהויעס , ווירד דאס געטריידע דעם בעטהויעטען טהאלעס (ארץ ישראל) ניכט פערברעננען. ער ווירד אייך איינסט צור היטטען געגען דען קאלטען רעגען ווערדען , פיר דיא , וועלכע אונטער דעם טווערבעדעקטען טהיאוואלקען לאגערן. דיא לאברעדנד גאטטעס (מלאכים) ווערדען אויף ישראל טהויא טראפפען טריפען לאססען , אונד ווערדן אלע בעהאלטניססע אפפנען , אום דיא טהויא טטראאע פליעססען צו לאססען . דאז איברי׳ בלייבעל ישראל׳ס וועלכע לאראענד צום פייערן היפטען , ווערדען וויא טהויא זיין: תרשישים ווערדען זיא אונד אונטער דען היילאאען טהויא פליגען

כּ רְתָה לַחַיִּים מְחִיַּת יְרִידַת טָל ·
לַמֵּתִים חָפְשִׁי הוּכְנָה תְּחִיַּת טָל :
י עוֹרְרוּ יְזוֹרְרוּ יְחִיוּ בְּרֶדֶת טָל ·
יַעַמְדוּ יָקוּמוּ יַעֲלוּ כְּשִׁכְבַת טָל :
ט עַם זְמִירוֹת יַשְׁמִיעוּ בְּטַל אוֹרוֹת טַל ·
רוֹן יוֹשְׁבֵי סֶלַע אֲשֶׁר יִחְיוּ בְּטָל :
ח בַּצֶּלֶת וַעֲרָבָה תָּגֵלְנָה בְּפִרִיחַת טָל ·
מִדְבָּר וְצִיָּה יְשֻׂשׂוּם בְּטִלּוּל טָל :
ז רָב וְשָׁרָב וְשֶׁמֶשׁ וְחֹרֶב וְחֵמַת טָל ·
קָמוֹת לֹא יַקְדִּירוּ בְּגֵיא טְלוּלַת טָל :
ו סֻכָּה תִּהְיֶה לְצֵל קָדִים מִלְּהֵטַל ·
רְבוּצִים עַל כָּבוֹד חֻפַּת עָב טָל :

זרב

רעים. לכן אזכיר הטל בתחינתי לפני הקרבת העומר. קדוס לילה בט"ו בניסן בעוד היום גדול. אחד להלין בו טל כדי שילין הקב"ה ע"י טל של ברכה. כורתה וכו' ברית כרותה לטל לתת מחיה לחיים. למתים חפשי שכנעשו חפשי מן המצות במותם להם הוכן טל של תחי'. יעוררו כאיש אשר יעור משנתו כמש"כ בדניאל ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו וכו'. יזוררו יתעטשו. כמ"ש בבן השונמית. טעם זמירות וכו' עשה"כ בישעי' מכנף הארץ זמירות שמענו וכו' רון וכו' שם ירונו יושבי סלע וכו'. חבצלת וכו' בפ' קרנו גוים. זרב ל' יזורבו

אהרגענס פאן פסח, בעטען זיא אום דען טהויא; אינדעם זיא (אים ב"המק) איט דעם רייבערווערקע איינע ווענדונג אמאכטען, אום דען באזען טהויא נו פערוועהען; דאהער געדענקע איך יעצונד דעם טהויעס פאר דעם עומר, אים געבעטע, דאמיט דער טהויא טאן איינע נאכט פאררהער אויף איהן (עומר) רוהען אכטע. דען אענטען ווירד דורך דען פאללענדען טהויא אונטערהאלטונג בעשיעדען, אונד דען, פאן אללען געבאטען פרייען טאדטען, נור ויעדער בעלעבונג. דורך דען פאללענדען טהויא ווערדען זיא ערוואכען, איהרע גליעדער אויזדעהנען, אונד וויעדער אויפלעבען; זיא ווערדען זיך אויפריכטען, אונד אוי דעם טהויאלאגער אויפשטייגען.
טעם וואהלקלינגענדע געזאנגע ווערדען אוי דעם טהויא ערשאללען; דיא פעלזען בעוואהנער (שטאדטען) ווערדען פראהליך זיך, בייא וויעדער אויפ- ערשטעהונג

ע תַּר לִפְנֵי הַי מְחַיֶּה כֹּל בְּטָל ׃
יְחִידַת יֶלֶד הֵשִׁיב בְּהַתָּרַת טָל ׃
ס דַּר וְחָשַׂף לַכֹּל כֹּחַ גְּבוּרוֹת טָל ׃
רְמַז כִּי שׁוֹכְנִים יָקִיצוּ בְּטָל ׃
נ כְּרַתָּה זֹאת לְהַרְרֵי קֶדֶם בְּמַתְּנַת טָל ׃
בְּלֹא יְקַוֶּה לְאִישׁ לְיַחֵל עֲלֵי טָל ׃
מ מְחָרַת הַפֶּסַח יְחַנְּנוּ בְּעַד טָל ׃
יְנִיפוּ בְּמַעֲלֶה וּמוֹרִיד לְהָנִיף רוֹעַ טָל ׃
ל כֵּן מִלְּפְנֵי עֹמֶר אַזְכִּיר בְּתַחַן טָל ׃
קְדוּם לֵאלֹהֵי אֶחָד לְהָלִין בּוֹ טָל ׃

כורתה

ניחזיר מפתח של גשמים. כי פס בן כי מת הילד לי׳ פסו אמורים מבני אדם התיר כדר טל. כך אמר הקב״ה לאלי׳ לך והתר כדרו של טל שאין המתים חיי׳ אלא בטל שנאמר יחיו מתיך וכו׳ כי טל אורות טלך. פשט אם הצוה ידע אלי׳ אשר חטא בעצירת טל ע״כ ערך תחינה וכו׳ וע״י זה חשף וגילה לכל שיקיצו שוכני עפר בטל. בלא יקוה וכו׳ כמש״כ בהושע כ״ה והיה שארית ישראל כטל מאת ה׳ אשר לא יקוה לאיש ולא ייחל לבני אדם ואמר ר״ש בר נחמני בשעה שישראל באי׳ לידי עברות וכו׳ הגשמים כעברים הם מבילים זקן אחד כגון ר״י הגלילי והוא מפגיע בעדם והגשמים יורדים אבל הטל אינו יורד בזכות בריה מ״ט כטל מאת ה׳ וכו׳. ממחרת הפסח בזמן שבה״מ קיים. יניפו לעמור טללים

רעים

(דיא אוטטער דעס קינדעס) אורטע וויעדער דען גאָטטליכען באָטען, אונד בעטעוודיגטע איהן פֿאַלט. דאַ דיעזער זאַה דאַס דאַז קינד געשטאָרבען וואַר זאָ לאָזעטע ער זיין טהויא געלויעבדע אויף. וויל ער נון וועגען דעם טהויעס אַבהאַלטונג זינדיגטע, דאַהער באַט ער הערנאַך, אום וויעדער טהויא טראָפּפֿען צו זייגען; ער באַט פֿאָר דעם אַללעבענדיגען גאָטט, דער אַללעס דורך דען טהויא בעלעבט, אום ביא דער אויפֿלאָזונג דעם טהויעס דעם קינדע דאַז לעבען וויעדער צו געבען. ער ערלאַהלטע אונד ענטדעקטע אַללען אענטען גאָטטעס אַללמאַכט, אונד דיא שטאַרקע דעם טהויעס; אונד דייטעטע דאַדורך אַן, דאַס דיא אין דער ערדע שלאַפֿענדען דורך דען טהויא ערוואַכען וועדען. דיעזען בונד ערטהיילטע ער איט דען אורגעבירגן (אבות) דאַס זיא איט טהויא בעטענקט וועדען, אָהנע דאַס זיא אויף איינען אענטען האָפֿפֿען זאָללטען, דער פֿיר זיא אום טהויא בעטען ווערדע. דעם אַנדערן

אמאָרגענס

יוסד ע"פ תשר"ק ושם המחבר אלעזר בירבי קליר מקרית ספר

תַּ חַת אֵלַת עֹפֶר בֹּרַךְ מוֹשִׁיעַ בְּטָל ·
אֹמֶץ וְנֻסַּס כְּאֵיתָן בְּחֹרֶב בְּגִזַּת טָל :

שׁ וֹעַנְתִּי מֵאָז וְעַד עַתָּה בְּהַבְטָחַת טָל ·
לָעַד בְּלִי לְהִמָּנַע מֵאִתִּי טָל :

ר גַּז תִּשְׁבִּי כְּחָר וְעָצַר טָל ·
עַל פַּת לֶחֶם וָטֶרֶף טֹרַד וְטֻלְטַל :

קָ דוֹשׁ כְּהִבִּיט לְבַל תּוּפַר בְּרִית טָל ·
זַלְעַף רוּחַ לַיֶּלֶד וְנַפְשׁוֹ נָטַל :

צְ רְפִית בְּצִיר רָגְנָה תְּנוּאוֹת לְהַטַּל ·
רְאוּתוֹ כִּי פָס בֵּן הִתִּיר נֶדֶר טָל :

פֶּ שַׁע אִם הֶעֱוָה עֲדֵי עֲצִירַת טָל ·
בְּכֵן עָרַךְ תַּחַן לְמוֹלִיד אֶגְלֵי טָל :

עתר

תחת אילת עופר תחת האילה אשר בעפרה נתברך גדעון המושיע את ישראל אחרי נסיון הטל. נתברך כמש"נ ה' עמך גבור החיל. אומץ נתחזק. ונוסס נתגדל ונתרומם לי' נס. כאיתן שנאמר לו לך טל ילדותך. שוענתי מאז שלא יזוזו הטללים ממני כמובא למעלה בשם ר"י דכפר חנן. גי"ל אומץ נתחזק במה ששאל יהי נא חורב על הגזה לבדה ועל כל הארץ יהי' טל ושם נאמר ויעש אלהי' כן. ונוסס לי' נסיון ועונה על ששאל ועל כל הארץ חורב. כאיתן כא"א ששאל במה אדע. ולמה נענה כי שוענתי מאז וכו'. בלי להמנע טל כמו שפי' רשי' שם. תשבי אלי' התשבי כחר כאשר חרה לו ע"ד אחאב. טורד וטולטל אכל המלכה. זלעף לי' רוח זלעפות. רגנה נתרעמה. תנואות להיטל פי' הקב"ה בקש תואנה לאלי' ע"י בן הצרפית כדי שיצטרך למפתח של תח"הי

תחת אונטער דעם לינדענבוים צו עופר, דא דער ערריטטער גדעון איט טהויא געזעגנעט ווארדע, שטארקטע אונד ערהאב ער זיך וויא איין העלד, דא ער דיא וואללע אונד דיא ערדע בעטהויעט ווינטטע. פאן דמאהלז אן אונד נאך געגענווארטיג, שטילטע איך אויך דיא לופטער זילערונג דעם טהויעס, דאס דערזעלבע אויך ניא פעהלען ווירד. דער תשבי (אלי') צירנטע, אונד היעלט דען טהויא אויף, אום איין שטויקכען ברוד אוסטע ער אוהער וואנדערן. דער אללערהייליגסט (הקב"ה), דא ער זאה דאס ער דען טהויא בונד ניכט שטאהרען וואללטע, ליעס ער דאז קינד אונגלאקליכטיג ווערדען, אונד ענטנאהם איהם דאז לעבען. דיא נראי

שׁ כִּינָה אֹהֶל צִיר בֵּין שַׁדַּי בָּלִין טָל ·
שֶׁמֶן מָשַׁח אָח שֶׁיּוֹרֵד כְּטָל ·
שִׁבְטֵי בֵּרַךְ בְּעֵקֶב כְּעֵין נִתְבָּרֵךְ בְּטָל ·
שִׁירָה שָׁר לָמוֹ בְּאֹמֶר זִיל טָל :
תּ חְתָּיו צָג נֵצֶר מְגֶּזַע מְבֹרָךְ בְּטָל ·
תֵּבֵל עָם לְהַנְחִיל בְּתוֹךְ עֵינוֹת טָל ·
יין תִּרְגַּלְתָּם נְשָׂאָם בְּשֶׁכֶם כְּאוֹמֵן בֵּן נָטָל ·
תְּקוּפַת צַר וְאוֹר בְּשָׁלֵם בְּטָל :

תחת

כמש"כ וירא העם וינועו · ויעוררני כמש"כ אל תיראו וכו'· רגש קבוץ · ז' ענני כבוד ד' לד' רוחות וא' למעלה וא' למטה וא' הולך לפניהם · תור לתור · בין שדי בין ב' בדי הארון · בלין טל בלינה שהיא נוחה כטל · אח אהרן אחיו שמשח אותו בשמן הטוב יורד על הזקן כטל חרמון שירד על הררי ציון · בעקב בסוף לפני מותו · כעין ברכת יעקב שנתברך בטל · שירה שר זו שירת האזינו שנאמר בה תזל כטל אמרתי · תחתיו צג נצר במקומו קם ענף מגזע יוסף שנתברך בטל כמש"כ ממגד שמים מטל · תבל א"י · תרגלם הרגילם והנהיגם בנחת והוא עפ"ה כ בהושע ואנכי תרגלתי לאפרים וכמו שפי' רש"י שם. נשאם בשכם כאשר ישא האומן את היונק · תקופת צר ואור סבוב הירח והחמה. צר זו ירח שצר כחו שאין לו אור רק ע"י השפעת אור החמה · בשלם בשבילם כמש"כ שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון :

ליטטערטע, דורך דען טהויא ערוועקטע ער איך אבער ווידער. זיעבען העררליכע וואלקען ברהאכטע ער צוזאמען, זיא לאגען אונד ליעפען פאר איר אום פארהער אין דעם, דורך דיא פעסטיגקייט דעס טהויא געזאט· טיגטען לאנדע רוהע צו פערטאפפען.

(ש) דער טרייע באטע (משה) לאג דען הייליגען גייסט (שכינה) צווישען ביידען שטאנגען דער בונדעס לאדע (ארון), איט דעססען וואהלגעפאללען אין דעם צעלטע (משכן) איין; זיינען ברודער (אהרן) זאלבטע ער איט דעם הייליגען עהלע, דאז וויא טהויא פאן זיינעם בארטע הערונטער פלאס; צו זיינם ענדע זעגנטע ער דיא שטאמע (שבטים), זא וויא יעקב, דער איט טהויא בעטענקט ווארד; ער זאנג איהנען ענדליך איין געדיכט (שירת האזינו) פאר, אונד שפראך: איינע וואָרטע פליעסע וויא דער טהויא.

(ת) אן זיינער שטעללע ענטשטאנד איינע ווארצעל (יהושע) אויז דעם איט טהויא געזעגנעטען שטאמע (יוסף) אום דעם פאלקע, דאז איט טהויא קוועללען פערזעהענעס לאנד צום ערבטהייל צו געבען: ער איבטע אונד טרוג זיא אויף זיינען שולטערן, וויא איין ערציהער דען זאהן; איהרענט· וועגען פערהינדערטע ער דען זאננען אונד אאנדע לויף.

תחת

צ אִתִּי לְאָלוּשׁ עֲדַנְתִּי בְּרֶדֶת טָל ·
צַעֲקָתִי וְהִזְכַּר לִי בְּרִית יַלְדוּת טָל ·
צְבָאַי כָּלְכְּלוּ בְּמַן אֵבוּר טָל ·
צֵדָה שָׁלַח לָהֶם לְשֹׂבַע כְּעָלוֹת שִׁכְבַת טָל:

ק בַּצְּאתִי לְהַר חֶמֶד נְחוּל אִמְרֵי טָל ·
קְהָלִי עַל אֶבְרַת נְשָׁרִים נְטָל ·
קוֹל וּבָרָק וָנֶטֶף וְזִילַת טָל ·
קוֹנִי עָלַי הִזִּיל עֲיֵפוּת לְהָקֵר כַּטָּל:

ר שְׁפֵי לַהַב וְקוֹל כֹּחַ הֶדֶר לִי כַּטָּל ·
רַעַשׁ בְּשׁוּרִי חַלְתִּי וַיְעוֹרְרֵנִי כַּטָּל ·
רֶגֶשׁ שִׁבְעַת עֲנָנֵי הוֹד מָסַךְ וְהֵטַל ·
רָצִים לִפְנֵי תוּר אֶרֶץ שִׁבְעַת מִשְׁמַנֵּי טָל:

שכינה

מ"ט ניתן המן לישראל באלוש בזכות אברהם ושרה שכתב בהם לושי ועשי עוגות · עודנת כתענגתי · במן אבור טל כמש"כ בתהילי' ע"ח לחם אבירים אכל איש ונקרא כן ע"ש שנבלע באיברים · על הר חמד ע"ש ההר חמד תהילי' ס"ח · אמרי טל ע"ש תזל כטל אמרתי · על אברת נשרים כמש"כ ואשא אתכם על כנפי נשרים · קול וברק כמש"כ ויהי קולות וברקים · ונטף כמש"כ בשירת דבורה גם עבים נטפו מים ופי' רש"י הזילו טל של תחייה · וזהו שאמר וזילת טל עלי הזיל להקר עייפותי מיראת האש הגדולה ל' מים קרים על נפש עיפה משלי · רשפי להב כמש"כ קול ה' חוצב להבות אש · וקול כח ע"ש קול ה' בכח. הידר לי ע"ש קול ה' בהדר הידר לי גרסי' וכן הוא במ"ג ובכ"י בשורי בראותי · חלתי

(צ) דא איך נאך אלוש (מדבר סין) קאם, פערגניגטע איך דער פאללענדע טהויא; איך ריף דאזעלבסט דען עוויגען אן, אונד דער דאכטע איר דען בונד דעם יוגענדליכען טהויעס. איינע העערשאארען נאהרטען זיך פאם מן, איינע אבשטאמונג דעם טהויעס, אונד אלז דער טהויא ווידער אויפשלוג שיקטע ער איהנען איינע נאהרהאפטע שפייזע.

(ק) ער פערזאמעלטע אונז אן דעם ערווינשטן בערג אום דיא, וויא טהויא אנגענעהמע ווארטע דר תורה צו ערבן; איינע געמיינדע וואורדע אויף אדלערפליגל געטראגן; דאננער אונד בליץ ערשרעקטען איך, דאהער האט אויך גאטט טהויא טרייפען לאססען, אום איינע אידיגקייט צו לינדערן.

(ר) פלאממענדע בליטצן שטראהלען אונד דיא קראפטפאללע שטיממע, לינדער-טע ער איר דורך דען טהויא אונד אלז איך דאז ערדבעבען בעמערקטע;

ע נָפָיו שָׂרְדוּ הֱיוֹת בַּגּוֹיִם כַּטָּל •
עֲלֵי עַיִן לְבָרֵךְ מִמֶּגֶד וּמִטָּל •
עָדָיו נָעוּ לוּדָה וְנָוָם טֻלְטָל •
עוֹל בַּרְזֶל שָׂם עָלֵימוֹ לְהָטַל :

פ סַע וְדִלֵּג קֵץ כִּזְכַר בְּרִית טָל •
פְּתָחֵי דָפַק בְּרֹאשׁ נִמְלָא טָל •
פְּדוּת שָׁלַח לְיֶשַׁע בְּרִאשׁוֹן לְהַרְסִים טָל •
פֶּגַע בְּכֵן חַקֹּתִי בָּרִאשׁוֹן לְהַזְכִּיר גְּבוּרֹת טָל :

צאתי

כאמן זה מרע"ה לחתום ברכתו בטל כמש"כ שם אף שמיו יערפו טל: שרידיו לי ובשרידים אשר ה' קורא דיואל. להתבודד לשכון בטח בדד. ערף לי יערפו טל עכפיו. בניו שורדו נשארו להיות כטל כמש"כ במיכה והיה שארית יעקב כטל וכו' וכמו שפי' רשי' שם. עלי עין רמז לבן פורת יוסף וכמש"כ בברכתו ממגד שמים מטל· עדיו אליו ופי' יעקב ובניו נעו ונדו אליו למצרים ונווס שבארץ כנען היה מטולטל. לודה ע"ש ומצרים ילד את לודים. על ברזל עשה"כ ויוציאם מכור הברזל ממצרים· פסע וכו' עשה"כ בשה"ש מדלג על ההרים וכו'· פתחי גם זה שם· להרסים טל של חרות· פגע בכן חקותי ע"כ קבעתי לי תפילת הטל בראשון: באתי לאלוש וכו' כמו שפי' הרמב"ן ז"ל ובתנחומא א"ר לוי [illegible]

(ע) ער ליעס פורבען לום זאמען אפפאנגען, אונד אין זיינעם פעלדע אנגערטע דער טהויא. דעם יצחק, דער דען וויא איין געזעגנעטעס פעלד וואהל-ריכענדען יעקב איט טהויא בעטענקטע, גאב דער טרייא באטע (משה) בייאפאלל, אונד טאאס זיינען זעגען, דאס דיא נאכקאממען יעקב'ס, זיכר אונד רוהיג, אונטר איינעם טהויא טרייפעלטען היממעל, רוהען אאכטען.

(ע) דאס זיינע לווייגען (קינדער) וויא איין אימערהעררטענדר טהויא איבערבלייבען זאללטע. וויא דער איט פריכטען אונד טהויא געזעגנעטען יוסף אוסטען זיא נאך לוד (מצרים) וואנדערן, איהרען וואהנזיטל פער-לאססען, אונד ערלאגען אונטר איינעם אייזערנען יאכע.

(פ) דא אבער גאטט זיך דעם בונדעס טהויא ערלאיננערטע ברלאכטע ער איילענדס דאז ניעל איהרער ליידען הערבייא; ער קלאפפטע אן איינע טהירע אם ערסטען טהויאפאללען אנאט (ניסן); אונד וויל ער ערלאזונג אונד היילפע לוואנדטע אם ערסטען טהויאטריפענדען אנאט, דאהער זעטלע זיך, אים געבעט דעם ערסטען טאגעס, דיא עראיננערונג דעם קראפט-אאללען טהויעס איין.

מ וּמ הִתְמוֹטְטָה גֵּיא בְּחֹרֶב בְּלִי טָל ·
מְאֻסָּה עַד צָץ אָב וְהִפְרִיחָהּ כַּטָּל ·
מָטֵי הֶרֶג הִסְלִיל וְהִטְלִילָם בַּטָּל ·
מִשָּׁם צֶדֶק נְחוּל לְיַלְדוּתָיו טָל :

נ חֻצַּב כְּצוּר אֹטֶם זֶרֶם מִלְּהַטַּל ·
נֶחְשַׁב אֶת עֶדְנוֹ לְהִפָּקֵד בְּעֵת טָל ·
נִפְקְדוּ בְּמוֹעֵד זֶה בְּקֵץ זְכִירַת טָל ·
נֶעֱקַד לְהַפְרִיחַ כְּשׁוֹשַׁנָּה בַּטָּל :

ש דַּד תֶּלֶם לְזֶרַע וּבִקְצִירוֹ לָן טָל ·
שָׂדֶה מְבֹרָךְ כְּהֵרִיחַ בֵּרְכוֹ בְּמַתַּן טָל ·
סָכַם אִתּוֹ צִיר חָתוּם בְּבִרְכַּת טָל ·
שְׂרִידָיו לְהִתְבּוֹדֵד בֶּבֶטַח עָרְפוּ שְׁמֵי טָל :

ענפיו

רמוני נשבעתי לו שאין מזיזין טללים מבניו לעולם מ"ט לך טל ילדותך · כתוב כמור עשה"כ הביטו אל צור חוצבתם וכו' · אוטם שהיה אטום ועכור מלהוליד. ולא היה יכול להיטל זרם להריון . את עדנו רמז לשרה . בעת טל בזמן הפסח . נפקדו במועד זה עי' במס' ר"ה דף י"א . נעקד יצחק ע"ג המזבח להפריח בזכותיו את ישראל כשושנה . והוא עשה"כ בהושע אהיה כטל לישראל יפרח כשושנה . שדד לי' יפתח וישדד אדמתו דישעי' כלומר חרש שדהו ועשה תלמים לזרוע כמש"כ ויזרע יצחק בארץ ההוא . ובקצירו לן טל אעפ"י שהארץ קשה והשנה קשה והוא עשה"כ באיוב וטל ילין בקצירי . שדה מבורך וכו' עשה"כ כריח שדה אשר ברכו ה' ויתן לך וכו' מטל השמים . סכם הסכים עמו ציר נאמן

(מ) דיא ערדע וואַרד דורך דיא טרָקנים ענטקראַפֿטעט, אונד אָהנע טהויא; זיא וואַרד אין זיינן אויגען (גאָטטעס) פֿערוואַבטייעט. ביז דער פֿאַטער (אברהם) הערפֿאָרטפראָסטע אונד זיא בליהענד מאַכטע. דיא באָזען, וועלכע טהאַדטטראַפֿליך וואַרען, לייטעטע ער אויף געראַדען וועג, אונד בראַכטע זיא אונטער זיינע טהאַטיגע היטטע; דיעזער וואָהלטהאַט וועגען, וואורדע דער טהויא זיינן נאַכקאָממען צום ערבטהייל.

(נ) ויא איין פֿעסט פֿערשלאָססענעס פֿעלז, וואַרד ער (אברהם) אונפֿרוכטבאַר, גאָטט הייליגטע איהן, אונד וואורדע, נור טהויאַלייט איט זיינער נאַרטליכען ערה בעדאַכט, נור נעאַוייכען לייט דעם טהויא אַנדענקענס וואורדען זיא ביידע בעדאַכט; דאַס דער איינסט געבונדענע יצחק, ווי איינע ראָזע אונטער דעם טהויא הערבאַנבליהען זאָללטע.

כ מוּס גֹּפֶר וְלִוְיָו מִכֹּל נָטָל ·
כִּי מֵי נֹחַ זֹאת לִי לְעוֹלָם בְּלִי לְבַטָּל ·
כָּרַת לוֹ וּלְנָשֵׁי עוֹד בַּל יְבֻטַּל ·
כָּל־יְמֵי הָאָרֶץ לְהַקְווֹת בְּקִוּוּי מָטָר וָטָל :

ל א בָנוּ נוֹסְעֵי קֶדֶם מִשְּׁאוֹן הַמְקֻטָּל ·
לְהַקְווּ וַיָּזֹמּוּ עֲלוֹת לַדּוּק הַמְנֻטָּל ·
לָכֵם חָלַק וַעֲצָתָם בְּטַל ·
לְנַפֵּץ לְזֶרֶם לְצוּל לְהֻטַּל :

מוט

כמוס גופר זה נח שהיה טמון בתבת גופר . ולוויו וכל הנלוים אליו . מכל נוטל לוקח מכל אנשי דורו . כי מי נח לה"נ בישעי' שנשבע הקב"ה שלא יביא עוד מבול לעולם . בלי לבטל כמש"נ לא ישבותו . להקוות ליחל בחורף עלי מטר ובקיץ עלי טל : לא בנו לא הבינו . נוסעי קדם אנשי הפלגה ע"ש ויהי בנסעם מקדם . משאון המקוטל פי' לא לקחו מוסר משאון דור המבול שנתחייב קטלה . לוהקו נקהלו כ' להקת נביאים דשמואל . ויזמו וחשבו. לדוק לשחק. המנוטל המנושא . לנפץ וכו' פי' להיטל לבבל על של נפץ וחרס כמש"נ ויפץ ה' אותם משם . צול היא בבל כמש"נ בישעי' האומר לצולה חרבי : גיא הארץ. בחורב ביובש . בלי טל פי' בה"ק בלי לאלוהית אדם צדיק שכולם היו מכעיסים ובאים והיתה הארץ מאוסה לפני הקב"ה . עד שנץ ופרח אב המון גוים והפריחם במכות כטל . מטי הרג כנוי לרשעים שהיו אפתחא של גיהנום . הסליל הוליכם במסילה ישרה . והטלילם בטל והכניסם בצל כנפי השכינה ל' מטללתא . משם וכו' כדאי' בילקוט מלאכים ר"י דכפר חנן בשם ר"ל בשעה שעשה אברהם זקנך

רצוני

(כ) דער אין דער גופר־ארכע (תיבה) פערשלאססענע (נח) אונד דיא זיינען , ווארדען פאן אללעם גערעטטעט . דיא וואססער אין נח'ס צייטען זינד איר צום צייכען עוויג דאס דיא וועלט ניכט צערניכטעט ווערדע ; מיט איהם אונד דער גאנצען ערדע מאכטע ער איינען בונד , דאס איהרע האפפנונג דעם ווינטער רעגענס , אונד זאממערטהויא , ניכט פעראייטעלט ווערדע.

(ל) דיא פאן דער מארגענזייטע וואנדערנדען (דור הפלגה) , ווארדען דורך דיא צערניכטונג אונד טאדטעססטראפע דעם פארהערגעוועזענען געשלעכטעס (דור המבול) ניכט קלוגער ; זיא פערזאממעלטען זיך אונד איבערלעגטען אום דען האהען היממעל צו בעשטייגען ; ער (הקב"ה) צער־טהיילטע איהרע הערצען אונד ראטה , דורך איבערשוואממונג דעם וועלט־אטערעס , אונד צערשטרייטע אונד בעשטראפטע דיא בעווינער פאן בבל מיט עוויגער וואנדערשאפט .

דיא

טרַח מְטְרוֹת עוֹז עַד עַתָּה לֹא הוּטַל ·
טְלְלָה עַד דּוֹר עֲשִׂירִי מִתְגוֹבֶבֶת בְּטַל ·
טָפְשׁוּ דָרֶיהָ וְגָאוּ בְּאֵד טָל ·
טַרְחוּת גְּשָׁמִים מַה צּוֹרֶךְ דַּיֵּנוּ בַּטָּל :
יַעַן כַּאֲשֶׁר מָרוּ מָרַד וְהֵטַל ·
יְקוּמָם מָחָה וְהִכְרָם בְּטַל ·
יָקָר כַּעֲסָם כַּחוֹל וְכָאֶבֶן נָטָל ·
יֻזְרְבוּ נִצְמְתוּ בְּחֹרֶב וְחוֹם טָל :

כמום

יען ענן ופי' לפני המבול היה האד עולה כל ארבעים שנה להשקות הארץ . טורח וכו' ואז לא היה טורח לבני אדם מורס מטרת עוז · טוללה וכן היתה מטוללה י' דורות עד נח ומוציאה תנובתה ע"י הטל וזהו שאמר מתגובבת :

טפשו עפש כחלב לבם · דריה דיירי ארעא . גאו נתגאו בדור המבול באד גל שעלה להם ובעטו בטוב עומס טורח הגשמים . כמש"כ באיוב המה היו במורדי אור וכו' . ע"כ מדד להם מדה במדה בגשמים קלקלו ובגשמים נידונו : יקומם מחה כמש"כ וימח את כל היקום : יקר כעסם כבד פשעם . נוטל הוכבד והוא עפה"כ במשלי כובד אבן ונטל החול וכעס אויל כבד משניהם . יזרבו נצמתו ע"י גשמים ומעינות רותחות . והוא לה"כ באיוב יזורבו נצמתו בחומו נדעכו ממקומם . יזורבו יכורבו ל' אם נרבת נ' מתחלפת בזי"ן כ"פ רש"י באיוב · נצמתו ל' וברעתם יצמיתם . ותהילי' נ"ר

כעוס

טהויאוואָלקען ווידער צו ערנייערן ; וואַססערטראָאע ווארדען איהם נאַב־הער נוט טהייל, פאָר דיעם (דור המבול) אַבער ערטטיעג איין וואָלקען אוס דיא ערדע אויף פירליג יאַהרע צו בעדענקקען.

(ט) בי׃ דאַהין ווארדען דיא איהזאַאען רעגען איהר ניכט בעטיעדען. בי׃ נום צעהענטען געשלעכטע ווארדען זיא דורך טהויא פייכטיגונג בע־פרוכטעט! איהר בעוואָהנער (דור המבול) וואַרען נאַרריט, אונד וועגען דיע׃עם וואָלקען טטאָלצעס, טפראַכען זיא : וואַס בעדירפען וויר דעם לאַסטיגען רעגענס? דער טהויא איזט יאַ אונז גענוגזאַם.

(י) וויל ,זיא נון ווידערטפאַנסטיג ווארדען , בעטטראַפטע ער זיא איט עבען דעם וואַססע, ער פערטילגטע דורך טהויארעגן, איהר דאַזיין אונד אַנדענקען; איהרע זינדען וואַרען טווערער אַלס דיא לאַסט דעם זאַנדעס אונד טטיינע, דאַרום טרופפטען זיא איין אונד ערטטאַררטען דורך דיא דיררע אונד היטצע דעם טהויעס.

רעג

ו
מִשְׁתִּיַּת אֶבֶן מְקוֹם חֶרְמוֹן טַל ׃
וְתִּקֵּן לְהַשְׁתּוֹת שָׁתוֹתֵי טָל ׃
וּמִשָּׁם צָר חֹמֶר גֹּלֶם מוּטָל ׃
וְנָפַח בּוֹ נֶשֶׁם חַיּוּת בְּחַיֵּי טָל ׃

ז
בַּת מִקֶּדֶם אֹשֶׁשׁ בְּאֵד טָל ׃
זֶרַע וְדֶשֶׁא וָפֶרַח לְפַרְנֵס בְּמַתָּן טָל ׃
זֶרֶם עַד לֹא הִמְטִיר וְגֶשֶׁם הֵטַל ׃
זְבָדָהּ וְעֶדְנָה חַיּוּת בְּטִפֵּי טָל ׃

ח
בָלִים נָפְלוּ לָהּ אַסְמֵי אוֹרוֹת טָל ׃
חַיַּת יְשֵׁנֶיהָ לְהַחֲיוֹת בְּאֵד טָל ׃
חַשְׁרַת מֵי גֶשֶׁם עָלֶיהָ לְהָטַל ׃
חָזִיז לְאַרְבָּעִים שָׁנָה לְפָקְדָהּ יוּטָל ׃

טורח

כל ענין בהשקאת טל כי לא המטיר וכו׳. אומם אומר. ומשתית וכו׳ פי׳ מטל חרמון שיורד על הררי ציון מקום מקדשנו ששם אבן השתיה. ותקן וחזק להשתות שאר הארצות בטל. ומשם יצר חומר אדה״ר ויהיה מוטל בגולם עד שנפח באפיו נשמת חיים בטל של תחיה. זבת א״י שהיא זבת חלב ודבש כ״פ במ״כ ובה״ק. אבל לפי ענין הפרקי׳ וסדורם נ״ל שהוא מוסב על כל פני האדמה שהיו כגן ה׳ לפני המבול רק שא״י לא גושמה ביום זעם. אשם חזק. זבדה חלק לה. ישניה ישיני אדמת ה׳: חשרת רבוי: להיטל להשליך. חזיז

(ו) דעם אבן שתיה, אם בעטהויטען ארטע פאן חרמון גאב ער היגאנגליבען קראפט אום דיא ערדע פעסטיגקייט איט טהויא צו בעפייכטען; פאן דאזעלבסט בילדעטע ער דען אונארגאניזירטען קארפער (אדם הראשון) אוים צייאען, אונד אין איהם, איינען לעבענדיגען אטהעם, דורך ער־האלטונג־דעם טהויעם.

(ז) דאז איך אונד־ האניג־ פליסענדע לאנד כנען, האט ער טאן פאן אנפאנג דער וועלט דורך דען טהויאדיגסט געשטארקט, אום דורך דעססען גאבע, זאאט, גראזער, אונד בליטהע צו אונטערהאלטען. נאך עהע, ער וואססערשטראם ענטשטעהן אונד רעגען פאללען ליעס, האט ער עז (ארץ ישראל) אבגעזאנדערט אונד איט נאהרונג דער טהויא־טריפען בעשענקט:

(ח) צום לאז פיעל איהם (א״י) דער שאץ דעם טהויארעגענס צו, אום איינסט דאז לעבען דער טאדטענווערדען (תחיית המתים) דורך דען טהויאוואלקען

ד רַשׁ וְחָקַר מֵאָז וְחֶלֶשׁ הֵטַל ·
דּוֹק וָחֶלֶד לְכוֹנֵן בְּקֵץ עִתּוֹתֵי טָל ·
דַּת קְנוּיַת קֶדֶם רְשׁוּת מְנָה נָטַל ·
דַּע בָּהּ נוֹעַץ וּמְאוּם לֹא בִטַּל :

ה טִבִּיעַ אַדְנֵי נְשִׁי הֲדוֹם וְכֵס הַמְנֻטָּל ·
הוֹלִיד בְּתוֹלְדוֹתָם תּוֹלְדוֹת אֶגְלֵי טָל ·
הִשְׁתִּיל שְׁתִילֵי עֵדֶן בְּרוּוּי עֲנִיַּת טָל ·
הֵכִין וְתִקֵּן בְּשַׁחַק אוֹסֶם אוֹצְרוֹת טָל :

ומשתית

אות ט"ל רמז לאבות מלאכות. גלוי לכל השבת גלוי לכל העמים כדאי' במס' ביצה דף ט"ז. אבל כאן אוכלה כי הגוי ששבת ח"מ. ולי הוא כפריקת טל רמז לנשמה יתרה כדאי' שם. גמר וכו' כמש"כ בהושע אהיה כטל לישראל. גם בהופיעו וכו' כש"כ בשה"ש שראשי נמלא טל וכמו שפי' רש"י שם. וקדם היטל הפיל הגורל באיזה פרק יברא את עולמו. דוק וחלד שמים וארץ. בקץ בזמן קבוע. עתותי טל הוא חודש ניסן ואתי' כר"י דאמר בניסן נברא העולם ועי' מש"כ התוספו' במס' ר"ה דף כ"ז ע"א בד"ה כמאן מצלינן. דת קנויית קדם היא התורה בה נתיעץ וברא את עולמו. ומאומה לא בטל מעצתה כש"א חז"ל ע"פ ואהיה אצלו אמון. הטביע הכיב לקיום. אדני נשי יסודות הארץ עה"כ על מה אדניה הטבעו. המנוטל המנושא עה"כ השמים כסאי. הוליד וכו' ברא בשעת בריאתם בריאת טיפי טל והוא עה"כ באיוב מי הוליד אגלי טל. השתיל נטע כל

(ג) דער עוויגע האט לוויטען איהם אונד איר דען טהויא צום לייבען דעם שבת אייגעזעטצט, פיר אללע נאציאנען וואורדע ער צום פערלעהרענדען פייער, פיר איך אבער צום בליהענדען טהויא: טאן פאן אנפאנג דער וועלט בעטלאם ער, פיר איך וויא איין טיטלענדער טהויא צו זיין, אונד דא ער איר טאן אין מצרים קאמפפענד אונד ערלייכטענד ערטיען, טרייפעלטע דער אידע טהויא פאן זיינעם הויפטע.

(ד) פאר דער ערטשאפפונג דער וועלט האט ער דאס לאאז געווארפען אום היממעל אונד ערדע אין דער טהויא יאהרעס-צייט (ניסן) צו ערגרינדען; פאן דער פאהרהער בעשטאפענען תורה נאהם ער ראטשבליס, ער בעשטהלאססגטע זיך איט איהר אונד פערוואהרף ניכטס פאן אללעם וואס זיא אונטערוויעז.

(ה) ער זענקטע דיא גרונדזיילען דער ערדע אונד דעם ערהאבענען טהראנס איין; ער ליעס פאן איהרען נאכקאממען דיא טהויאטראפפען ענטשטעהען, דורך באהרונג דער טהויאוואלקען פפלאנצטע ער דיא בייאמע דעם עדן'ס, אים היממעל האטטע ער דיא טהויא בעהעלטניססע ערריכטעט.

כוונת הפייטן להודיע לנו מגבורות הטל שהוא כלכול לחיים ותחייה למתים. ע"כ הוא קורא הדורות מראשית הבריאה על קץ הפלאות. מתחיל מאדם הראשון ומסיים בתחיית המתים. והוא סדור בא"ב מרובע:

חזן

א אַגְרָה בְּנֵי אִישׁ הַמְּשֹׁרָר בְּטָל •
אוֹעֵד אִתָּם לְחַנֵּן בְּעַד טָל •
אֲבַשֵּׂר בְּקָהָל רָב זֵכֶר גְּבוּרוֹת טָל •
צ"כ אֲהַלֵּל פְּנֵי צוּרִי בְּזִיל אִמְרַת טָל :
ב פִּתְחוֹן פֶּה אֲחַלְּנוּ עֲלֵי טָל •
בְּמַעֲנֵה לְשׁוֹנִי אֲפַתֶּנּוּ עֲדֵי טָל •
בְּהָפִיקִי מַעַן אַרְצָה כְּרְסִים טָל •
בְּגַשְׁתִּי צְקוּנִי יַעַל כְּשִׁכְבַת טָל :
ג ל בֵּינוּ לְבֵינִי סִיּוּם אוֹת טָל •
גָּלוּי לַכֹּל כְּאֵשׁ אוֹכְלָה וְלִי כִּפְרִיחַת טָל •
גָּמַר מֵאָז אֹמֶר הֱיוֹת לִי כַּטָּל •
גַּם בְּהוֹפִיעוֹ בִי דָּפַק בְּרֹאשׁ נִמְלָא טָל :

דרש

אגרה אקבצה לי אוגר בקיץ דמשלי. בני איש בני יעקב איש תם. המושרר שניתנה לו השררה מיצחק אביו בטל השמים. בזיל בהזילי לי תזל כטל אמרתי. אחלנו לי ויחל משה. ובכ"י גור' איחלנו ור"ל איחל לו בפה פתוח. אפתנו אשדלנו. בהפיקי בהוציאי מענה פי. בגשתי אל פני התבה יעל נקון לחשי. גל בינו לביני רמז למצות שבת כמש"כ ביני ובין בני ישראל וכו'. סיום לי סוף ועקב ופי' שגלה לי שכר שימור שבת המשתלם בסוף כדאי' במס' ביצה.

אאגרה (א) איך וויל דיא קינדער (ישראל) דעם איט טהויא געטאיקטען אהננעם (יעקב) פערזאמלען. איט איהנען וויל איך איך פערחיינען אום דען טהויא צו ערביטטען. דאז אנדענקען דעם קראפטפאללען טהויעס קינדיגע איך אין פאלקסאענגע אן. איך פלעהע דאז אנגעזיכט איינעם פעלזן (גאט) אן, איט אונטערשטיטצונג דער וויא טהויא טרייפלענדען ווארטע דער תורה.

(ב) איט אפנעם אונדע ביטטע איך איהן אום טויא; דורך לייטונג איינר צונגע וויל איך איהן דאזו איבעררעדען. אמכטע איך דאך בייא איישערונג איינער ביטטע, וויא טהויא טראפפען זא אנגענעהם זיין! ווען איך איך דיר נאהערע זא אמכטע איין געבעט וויא געפאללנער טהויא צו דיר אויפשטייגן.

דער

רוֹן בְּלִי עֲצַלְתַּיִם · עָרַכְתִּי בְּמַחֲנוֹתַיִם ·
רָחַשְׁתִּי גִישׁוֹת שְׁתַּיִם · בְּעַד שְׁאֵלוֹת שְׁתַּיִם:
שַׁחֲרִית חַנּוֹתִי לַמָּטָר · בְּלָקְשׁוֹ גֵּיא לַעֲטָר ·
שַׁבַּתִּי לִקְחִי עוֹד לִנְטַר · מִתְּבוֹעַ עֲרָף מָטָר:
חזן
תְּפִלַּת גְּבוּרוֹת טַל · חִלּוּתִי בְּצָהֳרַ לִנְטַל ·
תִּזַּל אִמְרָתִי כַּטַּל · לְקֵוֵי רְסִיסֵי טָל:

אאגרה

בעד לכי שפתים בעד בני הגולה השוכבים בין סבלות עול נוגשים ועומסים עליהם משאות לעיפה. שפתים הם המשאות עצמן. וזהו החלוק שבין משפתים לשפתים. ושניהם מענין שפות הסיר דיחזקאל ושפיתת קדירה שבתלמוד. ודוגמתו בתהילי׳ ס״ח אם תשכבון בין שפתים. אמר אותן המשאות העמוסות עליכם כעל כתפות עיירים מזה ומזה. הנה פתאום לפתע תהייכה לכם ככנפי כונתה עליונה המה וברה אשר היא נחפה בכסף. ר״ל טובה לבנה יפה וככספה הכסף צרוף מזוקק שבעתים ואברותיה אשר מזה ומזה בירקרק חרוץ נוצצות כבכלי זהב מאופז וכתם אופיר ורמז בו על שהיתה ביזת הים כפולה מביזת מצרים. וכדאי׳ במדרש ותבואי בעדי עדיים עדי זה ביזת מצרים עדיים זה ביזת הים. כנפי יונה נחפה בכסף זה ביזת מצרים ואברותיה בירקרק חרוץ זה ביזת הים: ערל שפתים לא ידעתי דבר בי רון רנה. בלי עצלתים בלי עצלות ושפלות ידים. במחנותים במחנות רבות כהונה לויה וישראל כ״פ בה״ק:

רחשתי הגיתי. גישות שתי׳ ב׳ תפילות יוצר ומוסף. שאלות שתים כדמפרש ואזיל:
שחרית וכו׳ ביוצר הזכרתי עוד הגשם. בלוקשו גיא לעטר הארץ במלקוש שלו. והוא עש״כ עטרת שנת טובתך. שבתי וכו׳ אבל מעתה אשוב לקח שפתי ולא אזכיר הגשם עוד עד ש״ע. לנטר לשמור. מתבוע משאול. ערף ל׳ יערוף כמטר לקחי. בצוהר בצהרים רמז לתפילת מוסף. לנטל לשאת תפילה בעד טל ולומר משיב הרוח ומוריד הטל:

אבער איינען ליפפען ענטפליסען, דיא לידער אונבעשניטטען זינד! דענ־נאך אורדנע איך, אהנע נאכלאססיגקייט, זאנדערן פריידענפאלל, דיא צווייא אנגער (תפלות) אן, אונד איין הערץ איןביידען געבעטערן, זינד צווייא ביטטן.

שחרית (ג) דעם מארגענס באט איך, אויף דאס ער דיא ערדע מיט שפאט־רעגען קראנען מעכטע. איך בעמאכטע איין ווידערהאלטעס געבעט דאס איך ניכט ווידער אום רעגען־ טראפפען פלעהעטע. דאס געבעט דעם מעכטיגן טהויעס פינג איך נור איטטאגסשטונדע אן. א זא מאכטען דאך איינע װארטע וויא טהויא טרייפען, פיר דיא (ישראל), וועלכע אויף דיא טהויא־טראפפען האפפען.

שפתי בשוע אפתח · כאולם המפתח ·
ש יחות פי אפתח · כאיתון אשר נפתח :
עוז וכח לי ימתח · כדוק אשר מתח ·
ע ב טל יפתח · וחרב לבל ירתח :
פני רם ונשא · עין בחין אשא ·
פ ארו לנוססה · כמו בטל נסה :
חזן **צ**באיו לו אגיסה · ואתם אתגיסה ·
צ עוק בעדם אתנגשה · ולא ברוח גסה :
קמתי ממשפתים · להפגיע בעד לני שפתים ·
קל מה אתן בשפתים · הן אני ערל שפתים :

רון

שפתי בשוע אפתח כרוחב פתחו של אולם הבית. וכן כשער האיתון הפתוח תמיד מפני שהוא משמש כניסה ויציאה כמ"שפי' רשי' ביחזקאל. ודוגמת מליצה זו בתהילי' קי"ט פי פערתי ואשאפה כי למצותיך יאבתי וכמו שפי' הרד"ק שם : כדוק כשמים עשה"כ הנוטה כדוק שמים. אשר מתח ל' משיכה כמש"נ שם וימתחם כאהל לשבת. וחורב לבל ירתח פי' שלא יורתח הקיץ לרתיחת חורבת חורב :

פני וכו' פארו ישראל תפארתו. לנוססה להגביה ולרומם. כמו שנוסו כבר בימי גדעון ע"י הטל. אגייסה אקבץ לו גייסות גייסות. אתגייסה אתקברה אתנגשה אקרב הלום. ולא ברוח גסה כי אם ברוח נמוכה :

קמתי ממשפתים מבית המדרש. והוא המקום ששופתים שם משא דבר ה' לתורה ולתעודה. וכענין זה יש לפרש לובן בין המשפתים דפ' ויחי לפי פשוטו.

בעד

שפת (ש) וויא דאז אפפענשטעהענדע אלוס טהאר, אפפנע איך מיינע ליפפען איס פלעהען; איינעם אונדעס געבעט ערעפפנע איך וויא דאז ווייטאפפענשטעהענדע איתון'ס טהאר (איס בהמ"ק). אמכטע ער דיא קראפט אונד שטארקע אין איך אויסדעהנען וויא דיא הימעל, דיא ער אויסבערייטעטע, אונד דען טהויאוואלקען ערעפפנען דאמיט דיא זאנגענ היטצע ניכטס פערברעננען מאגע.

פני (פ) לום אנטליצע דעם האהען אונד ערהאבענען גאטט, ערהעבע איך איין ביטטענדעס אויגע, אום זיינען רוהם צו פערקינדען וויא דעריע ניגע (גדעון) דעם איט דעם טהויא וואונדער געטאהן. זיין העער (ישראל) וויל איך אום איהן הער פערזאמלען, דורך דיזעלבען וויל איך איך איט איהנען הערפארטהון, פיר דיזעס הערד! אהנע שטאלז, זאנדערן דעמיטהיג ביטטען.

קמתי (ק) איך שטעהע פאן איינעם רוהעארטע אויף, פייר דיאיעניגן צו ביטטען דיא איס טריבזאלע פערגראבן זינד. וואס פיר ביטטען קאננען

אבער

יְשִׁישֵׁי לְחַנּוּן · בְּזֵכֶר יֵין לְבָנוֹן ·
יְדוּעֵי לְגִנּוּן · בְּפָסוֹחַ וְגָנוֹן :
כְּשָׁרִים וּכְחוֹלְלִים · אֲהַלֵּל כְּבַחֲלִילִים ·
כְּמִפִּי עוֹלְלִים · אֲשׁוֹרֵר הִלּוּלִים :
לְשָׂא דֵעַ פְּלִילִים · צַגְתִּי בִּמְסִלּוּלִים ·
לְהַזְכֵּר בִּפְלוּלִים · שֵׁוַע גְּבוּרוֹת טְלָלִים :
מִטַּעַם זְקֵנִים · אֶתְבּוֹנֵן עַד זְקוּנִים ·
מוֹרִים תִּקּוּנִים · כַּדָּת מְתֻקָּנִים ·
נְפֻרַת נְבוֹנִים · בִּינַת עַם מְבִינִים :
נְטִיעַת דָּרְבוֹנִים · תּוֹכְנֵי בֵּין שְׁנֵי לֻחוֹת אֲבָנִים :

שפתי

כשרים וכו' כמפי עוללים פי' כדת וכהלכה שיוסדה מפי עוללים כמש"כ בתהילי' ח'. וזהו שאמר לישא דיע פלילים כלומר בדין ובמשפט שלא לפייס כולא שבחא דמרא. ובה"ק פי' כמפי עוללים ששרו על ים סוף. במסלולים במסילה בנושה לפני ארון הקדש · בפלולים בתפילות :

מטעם זקנים אתבונן כמש"כ בתהילי' קי"ט ופי' הרד"ק שם מפי הקבלה. וכמש"כ בפ' האזינו זקניך ויאמרו לך : עד זקונים עד זקנה ועד שיבה. נטיעת דרבונים עפ"כ בקהלת דברי חכמים כדרבונות ופי' רש"י מה דרבן זה מכוון את הפרה לתלמיה כך דבריה' מכוונים את האדם לדרכי חיים. תווכוי גם זה מנטילת הרשות ר"ל הם הזקנים התוויכו אותי בין הצבור וכמש"כ בתפילת הי"ה עם פיפיות דר"ה והם בתוך יעבורון. בין שני לוחות רמז להא דאי' בילקוט כי תשא א"ר אלעזר מ"ד לוחות אבן אם משים אדם לחיו כאבן זו שאינה נמחית תלמודו מתקיים בידו. ובמ"צ פי' תווכוי שנתנו בתוך לבי בינת התורה שנתנו בין שני לוחות אבנים : שפתי

כשרים (כ) וויא זענגער אונד איינסטרומענטען בלעזער וויל איך איט פאַחטענ׳טאָן דען לאָב פערקינדען ; וויא אויז אונדע דער זייגלינגע ביים דורכצוג דעם מעערעס, וויל איך דיינע לאָבענסווירדיגקייט בעזינגען. אום פאָן דען געלעהרטען אויפקלאָהרונג צו ערהאַלטען טטעהע איך היער אויף איינעם טטאַנדע, אום ענדליך איין געבעטען דיא מאַכט דעס טהויעס צו פרוועהנען.

מטעם (מ) דורך אונטערריכט דער געלעהרטען, וויל איך ביז אין איינעם שפאַטעסטען אַלטער, איך איט דען רעכטגעפאַסטען פעראָרדנונגען בעטאַפטיגען ; דען דיא זוסיגקייט דער פערטטאַנדיגען, דיא דען גייסט דעם פאָלקעס פריפען, אונד דיא איינריכטונג דער טטיפטער, לייגען איר, גוויסען דען פפאַסטען דער לאַדע דער טטיינערן געזעטז טאַפען, דען וואָהרען איטטעלפונקט, אָן. שפתי

ו אֶתְיַצְּבָה בַּסַּף · לְחַלּוֹת פְּנֵי יָסַף ·
וְ אִמְרַת טַל אֶחֱסַף · לְחַבְּרֶנָּה בְּמוּסָף :
ז בַּר מַשְׂאַת בָּר · וְאָבִיב נְשִׁיקוֹת בָּר ·
זַ עַק פִּי יְגֻבַּר · וְשִׂיחַ לְשׁוֹנִי יְכֻבָּר :
ח וְחֶסֶד יְחֻבָּר · לְחַנְּנֵנִי עַל דָּבָר ·
חַ שְׁרַת מַיִם יְעֻבַּר · כִּי הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר :
ט עַם דָּגוּן · וְשַׁאַג שִׁנּוּן ·
טַ לְּתִי בְּתַחֲנוּן · אֶת פְּנֵי הַחַנּוּן :

ישיש

להתפלל לפני הקב"ה אשר יסף לישראל תורה ומצות וי"ע ושלוה כדאי' בילקוט ישעי' בפסוק יספת לגוי בשם הפסיקתא. אחסף אגלה לי מחשוף הלבן.
זבד משאת בר חלק טוב של חטים. ואביב חלק טוב של שעורים. והוא עשה"כ כי השעורה אביב. משאת לי ותרב משאת בנימין. ומלת זבד עוכה על בר ואביב. ואם תבוא להסמיך ואביב למה שאחריו צריך אתה לנקד ואביב בדין הסמוכים. נשיקות בר תפילה בבר לבב עשה"כ נשקו בר פן יאנף דתהלי' וכמו שפי' רשי' שם. וזהו שאמר זעק פי יוכבר כתבואה ברורה ע"י הכברה. חשרת מים ריבוי מים. יועבר יחלוף וילך לו כי מעתה אין אנו צריכים להמון הגשם כי הנה הסתיו עבר :
טעם רנון טוב טעם ודעת תפילתי. ושנון שאגתי. טלתי נשאתי בתחינה. ישישי זקני רמז לזכות אבות. בזכר וכו' יוזכרם כיין שנתנסך ע"ג המזבח כדאי' בילקוט סוף הושע. ידועי אהובי. לגנון להגן בעדם. בפסוק וגנון שפיה' לי הללה :

כשרים

פאן דיא פאסטען דער הייליגען בונדעסלאדע (ארון הקודש) אום דאס אנטליטץ דעם פיעלגעליעבטען גאטטעס אנצופלעהען; אונד פערקינדיגע, דיא אין מוסף איינגעזעצטע לאברעדע איבער דען טהויא:
זבד (ז) אויך איבערפלוס פאן געטריידע, אונד אויך רעכטצייטיגע קארנשפייזע, פערשטארקט זיך איינעס אונדעס פלעהען, אונד איינע צונגע האלט אכטטיג דארויף אן. אכטעטע דאך, איין, פאן גאטטעס גנאדע, בעגלייטעטעס געבעט דיא בעפרייאונג פאן וואססערפלוטהען ערהאלטען, דען דיא רעגענצייט איזט פארויבער.
טעם (ט) איט געזאנג געבעטען, אונד לויטעם געשריא, ווערפע איך איך דעמיטהיגסט פאר דען אללגנאדיגען ניעדער, דאס ער, דורך דאס אנדענקען דעם וויינאפפערס לו לבנון (ב"המק) איינען גרייזען, אונד דען אנערקעננען איינעס גלאיבעס גנאדיג זיין זיא ערהעטען אונד שיטצען מאגע!

בשרים

בְּעַד נְצוּרֵי כְאִישׁוֹן · אֶפְגְּעָה בְּלִי לִישׁוֹן ·
בַּקָּשָׁה כְּשַׁי נַחְשׁוֹן · אַרְצֶה בָּרִאשׁוֹן :
גְּרוֹנִי בַּל יֻנְטַל · מִקְּרוֹא לְרָם וְנִטָּל ·
גֵּוִי בַּל יֻבְטַל · מֵהַזְכִּיר גְּבוּרוֹת טָל :
חזן
דְּעִי בַּל יוּטַל · רְשׁוּת מִלְּטַל ·
דּוֹדִי יִתְנַטַּל · בְּשִׂיחַ תְּפִלַּת טָל :
הֲמוֹן לוֹ נִכְסַף · לַעֲדַת אֵל אֶאֱסַף ·
הוּא אִתָּם יִתְאַסַּף · וּלְמַעֲשָׂיו יִכְסֹף :

ואתיצבה

על דברי. דברי לי דובב שפתי ישנים. בעד נצורי כאישון הם ישראל כמש״כ יצרנהו כאישון עינו. אפגעה אתפלל לו ויפגע במקום. בלי לישון ע״ד מה לך נרדם קום קרא אלהיך. בקשה נאה כקרבן נחשון בן עמינדב שהקריב ראשון. ארצה בראשון של פסח כדכתיב בפ׳ החדש מיום הראשון וכו׳ :

גרוני בל יוטל בל יוכבד עלי לי כובד אבן וכטל החול דמשלי. מקרוא להקב״ה שהוא רם ונשא, ויטל לי וינטלם וינשאם דישעי׳. גוי גופי. בל יוטל בל ישלך לי וה׳ היטל דיונה. וכן בחיק יוטל הגורל דמשלי. דעי בל יובטל. אלא תתבטל ותטרף דעתי עלי, מליטל מליקח, דודי הקב״ה. יתנטל יתנשא ע״י שיח תפלת טל :

המון המון עם ישראל. לו נכסף ע״ש נכספה וגם כלתה נפשי דתהלי׳ פ״ד. לעדת אל אאסף אקבצם יחד להיות עדת אל. הוא הקב״ה. אתם יתאסף כמש״כ אלהי׳ נצב בעדת אל. וכל בי׳ עשרה שכינתא שרי׳. ולמעשיו ישראל מעשי ידיו כמש״כ בישעי׳ מעשי ידי להתפאר. יכסף יחמוד. והוא לה״כ באיוב למעש׳ ידיך תכסף. ואתיצבה בסף בספית שערי בה״כ עשה״כ בתהלי׳ פ״ד בחרתי הסתופף וכו׳. ני״ל בסף באימה ע״כ נקלתי דאיוב מתורגם איסתפיתי. לקלות וכו׳

איינע ווארטע מיכט אונאנגענעהם זיין! פיר דאז-וויא דער אויגנאפפעל פאן גאטט בעוואכטע פאלק, וויל איך מיט אויפמערקזאמקייט פלעהען. אכטע דאך איינע ביטטע וויא נחשון'ס אפפער, אן דעם ערסטען (פסח) דער פייערטאגע, דיר וואהלגעפאלליג זיין!

גרוני איינע קעהלע זאלל ניא אויפהארען, דען מאהען אונד ערהאבנן גאטט אנצורופען. איין קארפער ווערדע ניא פערהינדערט, דעם קראפט-פאללען טהויעס צו ערוועהנען. דאס איינע זיננע ניכט געשטארט ווערדען אום מיט ערוויבנים, איינען גאטט, אין דיזעם טהויא געבעט, אנצופרייזן.

המון (ה) צו גאטטעס געמיינדע, צו דעם, פאן איהם ערווינשטען פאלקע וויל איך איך פיגען. ער (גאטט) מענגט זיך אונטער איהם (ישראל) פינדעט וואהלגעפאללען אן זיינען האנדלונגען; דאהער שטעללע איך איך

אן

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ ׃

בִּפְפַּד"מ גומר החזן עד ומצמיח ישועה ׃

תְּהוֹמוֹת הֲדוֹם לִרְסִיסוֹ כְּסוּפִים · וְכָל־נְאוֹת דֶשֶׁא לוֹ נִכְסָפִים · קהל טַל · זִכְרוּ גְּבוּרוֹת מוֹסִיפִים · חָקוּק בְּגִישַׁת מוּסָפִים · טַל · לְהַחֲיוֹת בּוֹ נְקוּקֵי סְעִפִּים ׃

אייסד בא"ב כפול ·

א רֶשֶׁה אֱרוֹשׁ רַחֲשׁוֹן · בְּאֶרֶשׁ נִיב וְלָשׁוֹן ·
אַתְחִין בְּחִין לַחֲשׁוֹן · דְּבִבִי מִלַּעֲשׁוֹן ׃

בְּעַד

פני האדמה. חדוש בל"ע חדות בל"א. דלים שמחים. להחדות להתחדש. אות ילדות טל שניתן לאברה' אבינו כמש"כ בתהילי' ק"י לך טל ילדותך אותו האות יגן לתולדותיו. ועי' בב"ר פרשה ט"ל. ובילקוט מלכים רמז י"ז ר"י דספר אמר בשם ר"ל בשעה שעשה אברהם זקנך רצוני כשבעתי לו שאין מוזין טללים מבניו לעולם מ"ט לך טל ילדותך וכתיב נשבע ה' ולא ינחם :

תהומות הדום תהומות הארץ ע"ש והארץ הדום רגלי. לרסיסו כסופים אף הם תאבים לרסיסי טל כ"פ בה"ק. כסופים נכן נכספים ל' נכספה וגם כלתה נפשי דתהילי' פ"ד. זכרו וכו' פי' ע"י זכרונו מוסיפי' לספר גבורות ה'. ע"כ קבע קידותיו בברכת אתה גבור. חקוק וכו' כמו שחקוק לנו מפי חז"ל להזכיר גבורות טל בתפילת מוסף: גישה שם פיוטי לתפילה וכמש"א חז"ל מכינו הגשה לתפילה ויגש אברהם ויגש אליו יהודה ויגש אלי' · נקוקי סעיפים הטמונים בנקיקי הסלעי' ובמחילות עפר. שאין המתים חיים אלא בטל שנאמר יחיו מתיך וכו' כי טל אורות טלך כדאי' בילקוט שם :

ארשה אקח רשות. ארוש לארוש ולדבר ל' וארשת שפתיו דתהילי' כ"א. רחשון מחשבות הלב ל' רחש לבי דתהילי' מ"ה. בארש וכו' כולם ל' דבורי. אתחין אפיל תחינה, בחין לחשון בתפילה בלחש. דבבי מלעשון שלא יעשן אפו על.

תהומות דיא אבגרינדע דער ערדע זעהנען זיך נאך זיינעם טרייפען; נאך איהם טאכטעט יעדער גראז וואכסענדע פלאטן. אים מוסף-געבעט פראיינכערן וויר זיינער, דען ער ערהאהעט געטטעס אללמאכט. דער טהויא ווירד אויך איינסט, דיאיעניגען וועלכען אין האהלען ריטלען טלואערן, וויעדר צום לעבען בריגען.

ארשה (א) איך ערלויבניס, ווירד איין איינערעם רעגע, איך בעוועגונג איינער ליפפע אונד צונגע, וויל איך דעמיטהיג ביטטען. אכטען דאך איינע

ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל הגדול הגבור והנורא אל עליון גומל חסדים טובים וקנה הכל וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה. מלך עוזר ומושיע ומגן.

פאלגענדער פייט בעווייזט אין דיעזעם טו׳ • געבעט, דען גראססען נוטצען דען דער טהויא איט זיך ברינגט; אונד דאס אונזרע פארעלטערן (יצחק אונד משה) איהרע נאכקאממען איט דעם טהויא געזעגנעט האבען.

מיוסד בא״ב עד אות ח׳

בדעתו אביעה חידות. בעם זו בזו בטל להחדות. טל גיא ודשאיה לחדות. דצים בצלו להחדות. אות ילדות טל להגן לתולדות:

ברוך אתה יי מגן אברהם:

אתה

בדעתו אביעה. ראה הפייטן להקדים הב״ת לאל״ף במשלי חידותיו. מפני שהיא ב׳ ברכה. כטל שיורד לברכה. וכמו שנעשה במשל הקדמוני. ע״כ יסד חרוזי ב׳ בתים אלה על ראש המקרא דמשלי בדעתו תהומות נבקעו. וסוף המקרא ושחקים יערפו טל הניח לסוף הפיוט: בדעתו מוסב למעלה שאמר מלך עוזר וכו׳ ע״י הטל כמו שסיים בחרוזיו להגן לתולדות. ע״כ בדעתו ר״ל בלבונו וברצותו אביעה חידות של טל. ואפשר שתשמש ב׳ של בדעתו במקום מ״ם כמו והנותר בבשר ובלחם. ופי׳ בדעתו מתורתו שהיא החכמה והתבונה והדעת כמו שפי׳ רש״י במשלי שם. אביעה אגידה. חידות מליצות עמוקות וחריפות. ואמרו במדרש ש״ט הובא בילקוט תהילי׳ ע״ק א״ר שמואל ב״נ לא כרת הקב״ה ברית עם ישראל אלא בשביל התורה שלא תשכח וכו׳ ולא הדברים (נ״ט כתוב המזמרות) בלבד אלא החידות והמשלים אפתחה במשל פי אביעה חידות וכו׳ עי״ש. בעם זו בישראל שנקראו עם זו קנית. בזו בתפילה זו שהיא תפילת מוסף. להחדות כפל לשון של אביעה חידות. ובה״ק פי׳ לי חדוה לשמח: גיא ודשאיה הארץ וצמחיה. לחדות לחדש שהטל יורד לחדש פני

בדעתו איט זייגער בעווילליגונג וויל איך געיינסטע טפרעכען. אין דיעזעם געבעטע וויל איך פאם טהויא רעדען, דאמיט דיעזע נאטליאן (ישראל) זיך דעססען פרייע. אכגע דער טהויא, טהאלער אונד דערען טפראססען ערפריטען! אאכטען זיך אן איהם לאבען, דאס אונטער זיינעם (גאטטעם) טטאטטען וואנכענפאללע ישראל! דען דער טהויא איזט אין ניילען דער יגענד, אין בעטיטלער דער נאכקאממענטאפט.

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ· בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי· וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם· עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ· עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ· עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ· עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ· לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות:
וערבה ליי מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות:

ברוך

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן · כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ · (אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו) קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ · שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ · וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת · וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ באהבה וברצון בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שבת ו מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ · וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל אוֹהֲבֵי שְׁמֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ השבת ו יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים :

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ ·

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן :

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ · אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם · הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ :

וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ פֶּסַח לַיהוָה׃ וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חָג שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת יֵאָכֵל׃ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃ וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה עֹלָה לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם׃

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ וְשָׂעִיר לְכַפֵּר וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם׃

לשבת יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג. עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ. וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ. חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רצה במנוחתנו מֶלֶךְ רַחֲמָן. רַחֵם עָלֵינוּ. טוֹב וּמֵטִיב הִדָּרֶשׁ לָנוּ. שׁוּבָה עָלֵינוּ (נ״א אֵלֵינוּ) בַּהֲמוֹן רַחֲמֶיךָ. בִּגְלַל אָבוֹת שֶׁעָשׂוּ רְצוֹנֶךָ. בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבַתְּחִלָּה. וְכוֹנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוֹנוֹ. וְהַרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוֹ. וְשַׂמְּחֵנוּ בְּתִקּוּנוֹ. וְהָשֵׁב כֹּהֲנִים לַעֲבוֹדָתָם. וּלְוִיִּם לְשִׁירָם וּלְזִמְרָם. וְהָשֵׁב יִשְׂרָאֵל לִנְוֵיהֶם. וְשָׁם נַעֲלֶה וְנֵרָאֶה וְנִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנֶיךָ בְּשָׁלֹשׁ פַּעֲמֵי רְגָלֵינוּ. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ. שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל־זְכוּרְךָ אֶת־פְּנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יֵרָאֶה אֶת־פְּנֵי יְיָ רֵיקָם׃ אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ׃

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ · וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ · וְאֵין אָנוּ יְכוֹלִים לַעֲלוֹת וְלֵרָאוֹת וּלְהִשְׁתַּחֲווֹת לְפָנֶיךָ וְלַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ · בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו מִפְּנֵי הַיָּד שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ · מֶלֶךְ רַחֲמָן · שֶׁתָּשׁוּב וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים · וְתִבְנֵהוּ מְהֵרָה וּתְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ · גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה · וְהוֹפַע וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָּל־חָי · וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם · וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ: וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה · וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם · וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ · תְּמִידִים כְּסִדְרָם · וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם: וְאֶת מוּסַף יוֹם השבת הזה ואת מוסף יום חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה · נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר:

לשבת וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:
זֶה קָרְבַּן שַׁבָּת: וְקָרְבַּן הַיּוֹם כָּאָמוּר

הש"ץ או השמש מכריז בקול רם מכלכל חיים בחסד ·

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה · מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ · מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר · מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה · וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים · אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ · וְרָצִיתָ בָּנוּ · וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְּשׁוֹנוֹת · וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ · וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ · וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ׃

וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (שבתות למנוחה ו) מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה · חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן · (את יום השבת הזה ו) אֶת יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה זְמַן חֵרוּתֵנוּ (באהבה) מִקְרָא קֹדֶשׁ · זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם׃

ומפני

קוּמָה יְיָ לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ: כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ: בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ: כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזֹבוּ: עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתוֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

תפלת מוסף

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר:
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

אָמֵן׃ יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ
לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ

וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִכָּל־בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

כד לְדָוִד מִזְמוֹר לַייָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי
בָהּ: כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ:
מִי יַעֲלֶה בְהַר יְיָ וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ: נְקִי
כַפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשׁוֹ וְלֹא
נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ וּצְדָקָה
מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: זֶה דּוֹר דּוֹרְשָׁו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב
סֶלָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי
עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד
יְיָ עִזּוּז וְגִבּוֹר יְיָ גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים
רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד:
מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ
הַכָּבוֹד סֶלָה:

בשבת אומרים

כט מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַייָ בְּנֵי אֵלִים הָבוּ לַייָ כָּבוֹד וָעֹז:
הָבוּ לַייָ כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ לַייָ בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ: קוֹל יְיָ
עַל הַמָּיִם אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים יְיָ עַל מַיִם רַבִּים: קוֹל יְיָ
בַּכֹּחַ קוֹל יְיָ בֶּהָדָר: קוֹל יְיָ שׁוֹבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְיָ אֶת
אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן: וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן
רְאֵמִים: קוֹל יְיָ חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ: קוֹל יְיָ יָחִיל מִדְבָּר
יָחִיל יְיָ מִדְבַּר קָדֵשׁ: קוֹל יְיָ יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת
וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד: יְיָ לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְיָ מֶלֶךְ
לְעוֹלָם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה יְהוָֹה רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל:

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃

אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו׃
קמה תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃ בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃ גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר׃ דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ׃ הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה׃ וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה׃ זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ׃ חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד׃ טוֹב יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל־מַעֲשָׂיו׃ יוֹדוּךָ יְיָ כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה׃ כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ׃ לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ׃ מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר׃ סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים׃ עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃ פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן׃ צַדִּיק יְיָ בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו׃ קָרוֹב יְיָ לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת׃ רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם׃ שׁוֹמֵר יְיָ אֶת כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד׃ תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר־פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃

כשמחזירין ס״ת מן הבימה אל ההיכל אומר הש״ץ.

יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ

והקהל עונים

הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם׃ וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרוֹבוֹ הַלְלוּיָהּ׃

מַן שבת זהג"ט אמן.

יְקוּם פּוּרְקָן מִן שְׁמַיָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וְסִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא וּבַרְיוּת גּוּפָא וּנְהוֹרָא מַעַלְיָא · זַרְעָא חַיָּא וְקַיָּמָא · זַרְעָא דִּי לָא יִפְסוּק וְדִי לָא יִבְטוּל מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא · לְמָרָנָן וְרַבָּנָן חֲבוּרָתָא קַדִּישָׁתָא דִּי בְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וְדִי בְּבָבֶל · לְרֵישֵׁי כַלָּה וּלְרֵישֵׁי גַלְוָתָא וּלְרֵישֵׁי מְתִיבָתָא וּלְדַיָּנֵי דְבָבָא · לְכָל־תַּלְמִידֵיהוֹן וּלְכָל־תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן וּלְכָל־מַן דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא · מַלְכָּא דְעָלְמָא יְבָרֵךְ יָתְהוֹן יַפִּישׁ חַיֵּיהוֹן וְיַסְגֵּא יוֹמֵיהוֹן וְיִתֵּן אַרְכָה לִשְׁנֵיהוֹן · וְיִתְפָּרְקוּן וְיִשְׁתֵּזְבוּן מִן כָּל־עָקָא וּמִן כָּל־מַרְעִין בִּישִׁין מָרָן דִּי בִשְׁמַיָּא יְהֵא בְסַעְדְּהוֹן כָּל־זְמַן וְעִדָּן וְנֹאמַר אָמֵן:

יְקוּם פּוּרְקָן מִן שְׁמַיָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וְסִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא וּבַרְיוּת גּוּפָא וּנְהוֹרָא מַעַלְיָא · זַרְעָא חַיָּא וְקַיָּמָא · זַרְעָא דִּי לָא יִפְסוּק וְדִי לָא יִבְטוּל מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא · לְכָל־קְהָלָא קַדִּישָׁא הָדֵין · רַבְרְבַיָּא עִם זְעֵרַיָּא · טַפְלָא וּנְשַׁיָּא · מַלְכָּא דְעָלְמָא יְבָרֵךְ יַתְכוֹן · יַפִּישׁ חַיֵּיכוֹן וְיַסְגֵּא יוֹמֵיכוֹן וְיִתֵּן אַרְכָה לִשְׁנֵיכוֹן · וְתִתְפָּרְקוּן וְתִשְׁתֵּזְבוּן מִן כָּל־עָקָא · וּמִן כָּל־מַרְעִין בִּישִׁין · מָרָן דִּי בִשְׁמַיָּא יְהֵא בְסַעְדְּכוֹן כָּל־זְמַן וְעִדָּן וְנֹאמַר אָמֵן:

מִי שֶׁבֵּרַךְ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב הוּא יְבָרֵךְ אֶת כָּל־הַקָּהָל הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה · עִם כָּל־קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ · הֵם וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם וְכָל־אֲשֶׁר לָהֶם · וּמִי שֶׁמְיַחֲדִים בָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת לִתְפִלָּה · וּמִי שֶׁבָּאִים בְּתוֹכָם לְהִתְפַּלֵּל · וּמִי שֶׁנּוֹתְנִים נֵר לַמָּאוֹר וְיַיִן לְקִדּוּשׁ וּלְהַבְדָּלָה · וּפַת לָאוֹרְחִים וּצְדָקָה לָעֲנִיִּים · וְכָל־מִי שֶׁעוֹסְקִים בְּצָרְכֵי צִבּוּר בֶּאֱמוּנָה · הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְשַׁלֵּם שְׂכָרָם · וְיָסִיר מֵהֶם כָּל־מַחֲלָה · וְיִרְפָּא לְכָל־גּוּפָם · וְיִסְלַח לְכָל־עֲוֹנָם · וְיִשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל־מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם עִם כָּל־יִשְׂרָאֵל אֲחֵיהֶם · וְנֹאמַר אָמֵן:

אשרי

נַעַלְךָ מֵעַל רַגְלֶךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עֹמֵד עָלָיו קֹדֶשׁ הוּא וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כֵּן׃ וִירִיחוֹ סֹגֶרֶת וּמְסֻגֶּרֶת מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵין יוֹצֵא וְאֵין בָּא׃ וַיְהִי יְהוָה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיְהִי שָׁמְעוֹ בְּכָל־הָאָרֶץ׃

אחר ההפטרה מברך המפטיר

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים צַדִּיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם· שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק׃

נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא יָשׁוּב רֵיקָם כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו׃

רַחֵם עַל צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ׃

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ עַל כִּסְאוֹ לֹא יֵשֵׁב זָר וְלֹא יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ· כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד׃

עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים ועל יום השבת הזה וְעַל יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה שֶׁנָּתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לקדושה ולמנוחה לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת· עַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ יִתְבָּרֵךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל־חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד· בָּא״יְ מְקַדֵּשׁ השבת ויִשְׂרָ׳ וְהַזְּמַנִּים׃

יקום

דעם עווינען זאגטע נון יהושע, ציהע דיינע שוהע פאן דיינעם פוס אב דען דיא שטעללע אויף וועלכער דוא שטעהעסט איזט היילִיג; אונד יהושע טהאט אלזא. (יט) יריחו וואר אינדעססען פעסט פערשלאססען פאן קינדר ישראל'ס, עז וואורדע ניאאנד וועדער אויז נאך איין געלאססען.

שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא גִּלְגָּל עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ וַיַּחֲנוּ
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּגִּלְגָּל וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַפֶּסַח בְּאַרְבָּעָה
עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב בְּעַרְבוֹת יְרִיחוֹ׃
וַיֹּאכְלוּ מֵעֲבוּר הָאָרֶץ מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח מַצּוֹת
וְקָלוּי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה׃ וַיִּשְׁבֹּת הַמָּן מִמָּחֳרָת
בְּאָכְלָם מֵעֲבוּר הָאָרֶץ וְלֹא־הָיָה עוֹד לִבְנֵי
יִשְׂרָאֵל מָן וַיֹּאכְלוּ מִתְּבוּאַת אֶרֶץ כְּנַעַן
בַּשָּׁנָה הַהִיא׃ וַיְהִי בִּהְיוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּירִיחוֹ
וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה־אִישׁ עֹמֵד לְנֶגְדּוֹ וְחַרְבּוֹ
שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ וַיֵּלֶךְ יְהוֹשֻׁעַ אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ
הֲלָנוּ אַתָּה אִם־לְצָרֵינוּ׃ וַיֹּאמֶר ׀ לֹא כִּי אֲנִי
שַׂר־צְבָא־יְהוָה עַתָּה בָאתִי וַיִּפֹּל יְהוֹשֻׁעַ אֶל־
פָּנָיו אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ וַיֹּאמֶר לוֹ מָה אֲדֹנִי מְדַבֵּר
אֶל־עַבְדּוֹ׃ וַיֹּאמֶר שַׂר־צְבָא יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ שַׁל־

נעלך

צו יהושע: הייטע האַבע איך דיא שאַנדע מצרים'ס פאָן אייך אַבגעוועלצט.
דאַרום נעננט מאַן דיעזע אָרט גלגל (דאַז וועלצען) ביז אויף דען הייטיגען
טאַג. (י) דאַז פאָלק לאַגערטע אַלזאָ צו גלגל, אונד ריכטעטע דאַז איבער־
טרייטונגסאָפפער צו, אַם פיערצעהנטען טאַג דעס מאָנאַטעס געגען אַבענד,
אין דער עבענע פאָן יריחו. (יא) אונד אַססען דען אַנדערן מאָרגען נאַך
דיעזעם איבערטרייטונגסאָפפער פאָן דעם געטריידע דעס לאַנדעס אונגע־
זייערטע קוכען אונד געבראַנטע זאַנגען; אַן עבען דיעזעם טאַג. (יב) אַלז
געדאַכטען אָרגענדען טאַג הערטע אויך דער מן אויף, דאַס זיא פאָן
דעם געטריידע דעס לאַנדעס עססען קאָננטען, דיא קינדער ישראל'ס האַטטען
גון קיינען מאַננאַ מעהר, זאָנדערן אַססען פאָן דער דיעזיאָהריגע פרוכט דעס לאַנ־
דעס כנען (יג) וואָהרענד יהושע פאָר יריחו וואַר, הוב ער איינסט זיינע אויגען אויף
אונד זאַה איינען מאַן איהם ענטגעגען שטעהען, מיט געצוקטעם שווערדטע
אין דער האַנד, יהושע גינג אויף איהן צו, אונד פראַגטע איהן: געהאָרסט
דוא צו אונז, אָדער צו אונזערן פיינדען? (יד) ער אַנטוואָרטעטע: ניין! איך
בין איין אָבערהויפט אויז דעם העערע דעס עוויגען, אונד זאָ עבען אַנגע־
קאָממען. דאַ פיעל יהושע אויף זיין אַנגעזיכט צור ערדע, אונד שפראַך צו
איהם: וואַז האַט איין העררע זיינעם דיענער צו זאַגען? (טו) אונד דער גע־

דעם

כל ׀ אנשי המלחמה מתו במדבר בדרך
בצאתם ממצרים׃ כי־מלים היו כל־העם
היצאים וכל־העם הילדים במדבר בדרך
בצאתם ממצרים לא־מלו׃ כי ׀ ארבעים שנה
הלכו בני־ישראל במדבר עד־תם כל־הגוי
אנשי המלחמה היצאים ממצרים אשר לא־
שמעו בקול יהוה אשר נשבע יהוה להם
לבלתי הראותם את־הארץ אשר נשבע יהוה
לאבותם לתת לנו ארץ זבת חלב ודבש׃ ואת־
בניהם הקים תחתם אתם מל יהושע כי־
ערלים היו כי לא־מלו אותם בדרך׃ ויהי
כאשר־תמו כל־הגוי להמול וישבו תחתם
במחנה עד חיותם׃ ויאמר יהוה אל־יהושע
היום גלותי את־חרפת מצרים מעליכם׃ ויקרא

שם

האטטע נאמליך פאלגענדע בעוואנדניס מיט דיזער בעשניידונג: אללע מאננלייכע אונטער דעם פאלקע, דאז אויז מצרים געגאנגען וואר, אללע קריעגסלייטע וואַרען אין דער וויסטענייא געשטארבען אויף דעם וועגע איהרעס אויזצוגעס אויז מצרים. (ז) דיעזעס פאלק נון, זא פיעל איהרער אויזגעגאנגען זינד, וואר צוואר שאן בעשניטטען; דאזיעניגע פאלק אבער דאז ערסט אין דער וויסטענייא געבאהרען ווארדע, וועהרענד איהרעס אויזצוגס אויז מצרים האטטע מאן ניכט בעשניטטען. (ח) דען פיערציג יאהרע צאגען דיא קינדער ישראל'ס אין דער וויסטענייא אומהער, ביז אלז דאז פאלק אויזגעשטארבען וואר, דיא קריעגסלייטע נעמליך, זא אויז מצרים געגאנגען וואַרען; וויל זיא דעם עוויגען שטיממע ניכט בעפאלגט האבען, דארום ער איהנען דען צוגעשוואהרען, דאס זיא דאז לאנד ניכט זעהען זאללטען, דאז דער עוויגע אונזערן אלטערן צוגעשוואהרען אונד איינצוגעבען, איין לאנד וואו מילך אונד האניג פליעסט; (ט) איהרע קינדער אבער נאהם ער אן איהרער שטאטט אויף. דיעזע נון בעשניטט יהושע, דא זיא נאך אונבעשניטטען וואַרען, וויל מאן זיא אויף דער רייזע ניכט האטטע בעשניידען וואללען. (י) אלז נון אללעס פאלק זאמטליך בעשניטטען וואר, וויילטען זיא אים לאגער אויף איהרער שטעללע ביז זיא געהיילט וואַרען. (יא) דער עוויגע זאגטע

צו

קודם קריאת ההפטרה יברך המפטיר

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר בחר בנביאים טובים ורצה בדבריהם הנאמרים באמת: ברוך אתה יי הבוחר בתורה ובמשה עבדו ובישראל עמו ובנביאי האמת וצדק:

הפטרת יום א׳ של פסח ביהושע סי׳ ג׳

ויאמר יהושע אל־העם התקדשו כי מחר יעשה יהוה בקרבכם נפלאות: ויאמר יהושע אל־הכהנים לאמר שאו את־ארון הברית ועברו לפני העם וישאו את־ארון הברית וילכו לפני העם: ויאמר יהוה אל־יהושע היום הזה אחל גדלך בעיני כל־ישראל אשר ידעון כי כאשר הייתי עם־משה אהיה עמך:

הספרדים ורוב קהלות אשכנז מתחילין ביהושע סי׳ ה׳.

בעת ההיא אמר יהוה אל־יהושע עשה לך חרבות צרים ושוב מל את־בני־ישראל שנית: ויעש־לו יהושע חרבות צרים וימל את־בני ישראל אל־גבעת הערלות: וזה הדבר אשר־מל יהושע כל־העם היצא ממצרים הזכרים

כל

(א) יהושע שפראך צום פאלקע: האלטעט אייך בערייט, דען מארגען ווירד דער עוויגע וואונדר אונטר אייך פעררכטן. (ב) אונד צודען פריסטערן שפראך ער פאלגענדערמאסן: טראגעט דיא בונדעסלאדע, אונד געהעט פאר דעם פאלקע פארויס; אונד זיא נאהמען (דעם אנדערן מארגעם) דיא בונדעס־לאדע אונד גינגען פאר דעם פאלקע הער. (ג) דער עוויגע אבער זאגטע צו יהושע, הייטע ווערדע איך אנפאנגען דיך גראס צו מאכען, אין דען אויגען דעם גאנצען ישראל׳ס, אינדעם זיא ערקעננען ווערדען, דאס איך מיט דיר עבען זא זיין ווערדע, זא וויא איך מיט משה וואר. (ד) אום דיעזע צייט זאגטע דער עוויגע צו יהושע, מאכע דיר שארפע שנייד־מעססער, אונד האלטע איינע אבערמאליגע אלגעמיינע בעשניידונג אונטער דיא קינדער ישראל׳ס. (ה) אונד יהושע מאכטע זיך שארפע שניידע־מעססער, אונד בעשניטט דיא קינדער ישראל׳ס אויף דער אנהאהע פאן ערלות. (ו) עס

האטטע

וְלַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכְכֶם: וַיַּעֲשׂוּ כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה
יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן כֵּן עָשׂוּ: וַיְהִי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה
הוֹצִיא יְהוָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל־צִבְאֹתָם:

למפטיר קורין בפרשת פינחס

וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ פֶּסַח לַיהוָה:
וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חָג שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת יֵאָכֵל:
בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:
וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה עֹלָה לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל
אֶחָד וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם:
וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי
עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל תַּעֲשׂוּ: עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן תַּעֲשֶׂה לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד
לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים: וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם:
מִלְּבַד עֹלַת הַבֹּקֶר אֲשֶׁר לְעֹלַת הַתָּמִיד תַּעֲשׂוּ אֶת־אֵלֶּה:
כָּאֵלֶּה תַּעֲשׂוּ לַיּוֹם שִׁבְעַת יָמִים לֶחֶם אִשֵּׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה
עַל־עוֹלַת הַתָּמִיד יֵעָשֶׂה וְנִסְכּוֹ: וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־
קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:

כשמגביהים ספר התורה אומרים

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל: עַל־פִּי יְיָ בְּיַד־מֹשֶׁה: עֵץ חַיִּים הִיא
לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי
נֹעַם וְכָל־נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם: אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ
בִּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ
יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

טיגטעגע אבער זאָלל ניכט דאַפֿאָן עססען. (מט) עבען דיעזעלבע לעהרע
זאָלל זיין פֿיר דען איינגעבאָהרנען, אונד פֿיר דען פֿרעמדען, דער אונטער
אייך וואָהנט. (נ) דיא קינדר ישראל'ס טהאַטען, זאָ וויא דער עוויגע דעם משה
אונד אהרן בעפֿאָהלען, זאָ טהאַטען זיא. (נא) אַן דענזעלבען טאָג נאָך פֿיהרטע
דער עוויגע דיא קינדר ישראל'ס אויז דעם לאַנדע מצרים, אין גאַנצען העערציגען.

צדה לא־עשו להם: ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים
שלשים שנה וארבע מאות שנה: ויהי מקץ שלשים
שנה וארבע מאות שנה ויהי בעצם היום הזה יצאו כל־
צבאות יהוה מארץ מצרים: ליל שמרים הוא ליהוה
להוציאם מארץ מצרים הוא־הלילה הזה ליהוה שמרים
לכל־בני ישראל לדרתם: ה ובשבת ז ויאמר יהוה אל־
משה ואהרן זאת חקת הפסח כל־בן־נכר לא־יאכל בו:
וכל־עבד איש מקנת־כסף ומלתה אתו אז יאכל בו: תושב
ושכיר לא־יאכל בו: בבית אחד יאכל לא־תוציא מן־
הבית מן־הבשר חוצה ועצם לא תשברו־בו: כל־עדת
ישראל יעשו אתו: בשבת ו וכי־יגור אתך גר ועשה פסח
ליהוה המול לו כל־זכר ואז יקרב לעשתו והיה כאזרח
הארץ וכל־ערל לא־יאכל בו: תורה אחת יהיה לאזרח
ולגר

אונד קאננטען זיך ניכט אויפהאלטען זא דאס זיא זיך אויך קיינער צעהרונג צובעריטעטט. (מ) עס וואהר דיא וואהנונגסצייט דער קינדער ישראל, דיא זיא אין מצרים געוואהנט האבען, פיער הונדערט אונד דרייסיג יאהר. (מא) אם ענדע דעס פיער הונדערט אונד דרייסיגסטען יאהרעס, אן עבען דיעזען טאג וואר עס, דאס אללע העערע דעס עוויגען אויס דעם לאנדע מצרים גינגען. (מב) דיעזעס איזט איינע נאכט, דיא דער עוויגע בעאבאכטעט, זיא אויס דעם לאנדע מצרים צו פיהרען: דיעזעס איזט דיא נאכט וועלכע דעם עוויגען געווייהעט זיין זאלל, איינע בעאבאכטונג פיר אללע קינדער ישראל, בייא איהרען נאכקאממען. (מג) דער עוויגע שפראך צו משה אונד אהרן, דיעזעס איזט דאס געזעטץ דעס פערשאהנונגאפפער. איין יעדער פרעמדער (דער ניכט פאן דער נאציאן איזט) זאלל ניכט דאפאן עססען: (מד) איינעס יעדען מאננעס שקלאפען אבער, דען ער פיר געלד געקויפט, דען זאללסט דוא בעשניידען, אלס דען קאן ער דאפאן עססען. (מה) איין געדונגענער פרעמדלינג, (דער ניכט אללע געזעטצע אנגענאממען) אונד איין טאגלעהנער, זאלל ניכט דאפאן עססען. (מו) עס מוס אין דעם זעלבען הויזע פערצעהרט ווערדען, דוא זאללסט פאן דעם פלייש ניכט אויס דעם הויזע הינויס טראגען. אויך קיין קנאכען דאראן צערברעכען (מז) דיא גאנצע געמיינדע ישראל זאלל דאס פסח מאכען. (מח) ווען איין פרעמדער בייא דיר וואהנט (דיענע רעליגיאן אננימט), אונד וויל דעם עוויגען דאס פסח פייערן, זא מיססען אללע מאננען אין זיינעם הויזע בעשניטטען ווערדען, אלסדען מאג ער הינצו טרעטען, דאס פסח צו האלטען אונד זא גוט זיין, אלס איין איינגעבאהרנער דעם לאנדעס; יעדער אונבעשניטטענע

במצרים כי־אין בית אשר אין־שם מת: ויקרא למשה ולאהרן לילה ויאמר קומו צאו מתוך עמי גם־אתם גם־בני ישראל ולכו עבדו את־יהוה כדברכם: גם־צאנכם גם־בקרכם קחו כאשר דברתם ולכו וברכתם גם־אתי: בשבת ד ותחזק מצרים על־העם למהר לשלחם מן־הארץ כי אמרו כלנו מתים: וישא העם את־בצקו טרם יחמץ משארתם צררת בשמלתם על־שכמם: ובני־ישראל עשו כדבר משה וישאלו ממצרים כלי־כסף וכלי זהב ושמלת: ויהוה נתן את־חן העם בעיני מצרים וישאלום וינצלו את־מצרים: ד בשבת ה ויסעו בני־ישראל מרעמסס סכתה כשש־מאות אלף רגלי הגברים לבד מטף: וגם־ערב רב עלה אתם וצאן ובקר מקנה כבד מאד: ויאפו את־הבצק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות כי לא חמץ כי־גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם־

צדה

גאנץ מצרים, עז וואר איין גראססעס געטרייא אין מצרים; דען עז וואר קיין הויז, אין וועלכעם קיינע לייכע וואר. (לא) ער ליעס משה אונד אהרן דעם נאכטס רופען, שפראך, מאכט אייך אויף! געהעט אויז מיינעם פאלקע הערויס, זא וואהל איהר אלז אויך דיא קינדער ישראל'ס; אונד געהעט, דיענט דעם עוויגען וויא איהר געזאגט. (לב) אויך אייער קליינעס אונד גראססעס פיה נעהמעט מיט, וויא איהר געזאגט, אונד רייזעט נור, געבעט מיר אבער אויך דען זעגען. (לג) דיא מצרים ברויכטען געוואלט געגען דאז פאלק זיא אייענדס אויז דעם לאנדע צו טרייבען; דען זיא זאגטען, וויר זינד אללע דעם טאדעס. (לד) דאז פאלק נאהם אלזא זיינען טייג, בעפאר ער נאך זויער געווארדען, איהרע באקטראגע, איינגעבונדען אין איהרען טיכערן, אויף איהרע שולטער. (לה) דיא קינדער ישראל'ס האבער האטטען אויך געטהאן, וויא משה געשפראכען: זיא בארגטען פאן דען מצרים זילבער, אונד גאלדגעטיר, אונד קליידער. (לו) דער עוויגע גאב דעם פאלקע גונסט אין דען אויגען דער מצרים, זא דאז זיא איהנען ליהען, אלזא לעערטען זיא נאך מצרים אויז. (לז) דיא קינדער ישראל'ס רייזטען פאן רעמסס נאך סכת אונגעפעהר זעכסמאהל הונדערט טויזענד מאן צו פוס, אהנע דיא קינדער: (לח) עז לאג אויך איינע מענגע אללערלייא לייטען מיט איהנען היניך. קליינעס אונד גראססעס פיה, איין שווערער צוג פאן פיה. (לט) פאן דעם טייגע דען זיא אויז מצרים מיטגענאממען, בוקען זיא אונגעזייערטע קוכען; דען ער וואר ניכט געזייערט, דען זיא ווארדען אויז מצרים הערויזגעטריבען,

מפתח־ביתו עד־בקר: ועבר יהוה לנגף את־מצרים
וראה את־הדם על־המשקוף ועל שתי המזוזת ופסח יהוה
על־הפתח ולא יתן המשחית לבא אל־בתיכם לנגף:
ושמרתם את־הדבר הזה לחק־לך ולבניך עד עולם: לוי
והיה כי־תבאו אל־הארץ אשר יתן יהוה לכם כאשר דבר
ושמרתם את־העבדה הזאת: והיה כי־יאמרו אליכם
בניכם מה העבדה הזאת לכם: ואמרתם זבח־פסח הוא
ליהוה אשר פסח על־בתי בני־ישראל במצרים בנגפו
את־מצרים ואת־בתינו הציל ויקד העם וישתחוו: וילכו
ויעשו בני ישראל כאשר צוה יהוה את־משה ואהרן
כן עשו: ישראל ויהי בחצי הלילה ויהוה הכה כל־בכור
בארץ מצרים מבכר פרעה הישב על־כסאו עד בכור
השבי אשר בבית הבור וכל בכור בהמה: ויקם פרעה
לילה הוא וכל־עבדיו וכל־מצרים ותהי צעקה גדלה
במצרים

אבער זאללט ניאמאנד אויז דעם הויזע געהען ביז מארגען. (כג) דער עוויגע
ווירד אוועהערפאהרען מצרים צו שלאגען , ווירד דאס בלוט ערקען אן
דער שבערשוועללע אונד אן דען ביידען פאסטען. אונד ווירד איבער דיא
טהירע הינוועג טרייטען , אונד דען פערדערבער ניכט לאססען אין אייערע
הייזער קאממען. (כד) בעאבאכטעט דיעזע זאכע; צום געזעטצע פיר דיך
אונד דיינע קינדער אויף עוויג. (כה) ווען איהר נון אין דאס לאנד קאממט
וועלכעס אייך דער עוויגע איינגעבען ווירד, וויא ער צו געזאגט; זא איסט
איהר דיעזען גאטטעסדיענסט בעאבאכטען. (כו) ווען נון אייערע קינדער
אייך איינסט זאגען: וואס בעדייטעט אייך דיעזער גאטטעסדיענסט? (כז) זא
שפרעכעט: עס איזט איין איבערטרייטונגסאפפער דעם עוויגען צו עהרען,
ווייל ער אין מצרים איבער דיא הייזער דער קינדער ישראל הינוועג געטריט=
טען, דא ער מצרים געשלאגען, אונד אונזערע הייזער עררעטעט האט.
דאס פאלק מאכטע איינע טיפע פערבייגונג, אונד בוקטע זיך. (כח) דיא
קינדער ישראל גינגען הין אונד טהאטען, וויא דער עוויגע משה אונד אהרן
בעפאהלען, אלזא טהאטען זיא. (כט) עס וואר מיטטערנאכט, אלס דער
עוויגע שטערבען ליעס אללע ערסטגעבאהרענע אים לאנדע מצרים, פאן דעם
ערסטגעבאהרענען פרעה, דער אויף זיינעם טראנע זיטצען זאללטע, ביז
אויף דען ערסטגעבאהרענען דער געפאנגענשאפט, דער אין דער גרובע
איינגעשפערט איזט; זא וויא אללעם ערסטגעבאהרענע דעם פיהעם. (ל) פרעה
שטונד דעס נאכטס אויף, ער זעלבסט אונד אללע זיינע בעדיענטען אונד

גאנץ

העולה לתורה פותח ואומר **ברכו את יי המברך:**

וחוזר ועונה אחר הקהל **ברוך יי המברך לעולם ועד:**

ואחר הוא מברך **ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו ברוך אתה יי נותן התורה:**

לאחר הקריאה גולל סה"ת ואומר:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר נתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו ברוך אתה יי נותן התורה:

סדר קריאת התורה לי"ט של פסח וחה"מ וזה סימנו.
משך הורא. קדש בכספא. פסל במדברא. שלח בוכרא. משך משכו וקחו לכם צאן בפ' בא. תורא שור או כשב או עז בפ' אמור. קדש קדש לי כל בכור בפ' בא. בכספא אם כסף תלוה את עמי בפ' משפטים. פסל פסל לך שני לחות אבנים בפ' כי תשא. ומתחילין ראה אתה אומר אלי העל את העם הזה. במדברא וידבר ה' אל משה במדבר סיני בפ' בהעלותך. שלח ויהי בשלח פרעה את העם עד רופאך. בוכרא כל הבכור אשר יולד בפ' ראה. וזה הסדר לא ישתנה רק כשחל יום א' של פסח ביום ה'. שאז קורין פסל בשלישי. כי לעולם קורין פ' העל בשבת חה"מ:

ויקרא משה לכל־זקני ישראל ויאמר אלהם משכו וקחו לכם צאן למשפחתיכם ושחטו הפסח: ולקחתם אגדת אזוב וטבלתם בדם אשר־בסף והגעתם אל־המשקוף ואל־שתי המזוזת מן־הדם אשר בסף ואתם לא תצאו איש

איש

(כא) משה בעריעף אַללע אַלטעסטען ישראל'ס שפראַך צו איהנען: האָלעט אָדער קויפעט אייך קליינעס פֿיה, פֿיר אייערע פֿאַמיליען, אונד שלאַכטעט דאַס איבערטרייטונגסאָפּפֿער. (כב) נעהמעט דען איין בינדעל אזוב, טונקט עס אין דאַס בלוט, וועלכעס אים בעקקען איזט, בריגנט פֿאָן דיא אָבערשוועללע אונד אַן דיא ביידען פֿאָסטען פֿאָן דעם בלוטע, דאַס אים בעקקען איזט.

קָדוֹשׁ הוּא׃ רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ׃

עַל הַכֹּל יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא׃ שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא׃ בָּעוֹלָמוֹת שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא׃ כִּרְצוֹנוֹ וְכִרְצוֹן יְרֵאָיו וְכִרְצוֹן כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ צוּר הָעוֹלָמִים אֲדוֹן כָּל־הַבְּרִיּוֹת אֱלוֹהַּ כָּל־הַנְּפָשׁוֹת׃ הַיּוֹשֵׁב בְּמֶרְחֲבֵי מָרוֹם הַשּׁוֹכֵן בִּשְׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם׃ קְדֻשָּׁתוֹ עַל הַחַיּוֹת וּקְדֻשָּׁתוֹ עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד׃ וּבְכֵן יִתְקַדַּשׁ שִׁמְךָ בָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְעֵינֵי כָּל־חָי׃ וְנֹאמַר לְפָנָיו שִׁיר חָדָשׁ כַּכָּתוּב׃ שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו׃ וְנִרְאֵהוּ עַיִן בְּעַיִן בְּשׁוּבוֹ אֶל נָוֵהוּ כַּכָּתוּב׃ כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יְיָ צִיּוֹן׃ וְנֶאֱמַר וְנִגְלָה כְּבוֹד יְיָ וְרָאוּ כָל־בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִּי יְיָ דִּבֵּר׃

אַב הָרַחֲמִים הוּא יְרַחֵם עַם עֲמוּסִים· וְיִזְכּוֹר בְּרִית אֵיתָנִים· וְיַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן הַשָּׁעוֹת הָרָעוֹת· וְיִגְעַר בְּיֵצֶר הָרָע מִן הַנְּשׂוּאִים וְיָחוֹן עָלֵינוּ לִפְלֵיטַת עוֹלָמִים וִימַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּמִדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים׃

ויעזור ויגן ויושיע לכל החוסים בו ונאמר אמן׃ הכל הבו גודל לאלהינו· ותנו כבוד לתורה. כהן קרב׃ יעמוד רבי פב"פ הכהן ברוך שנתן תורה לעמו ישראל בקדשתו׃ תורת יי תמימה משיבת נפש עדות יי נאמנה מחכימת פתי׃ פקודי יי ישרים משמחי לב מצות יי ברה מאירת עינים׃ יי עוז לעמו יתן יי יברך את עמו בשלום׃ האל תמים דרכו אמרת יי צרופה מגן הוא לכל החוסים בו׃

ווען דער חזן לל החוסים בו האָט, זאַגט קהל:

וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם׃

ברכו

בס"ה אר"ש כד מפקין ס"ת בציבורא למקרי ביה מתפתחן תרעי שמיא דרחמי ומעוררין את האהבה לעילא ואיבעי ליה לבר נש למימר הכי:

בְּרִיךְ שְׁמֵהּ דְּמָרֵא עָלְמָא בְּרִיךְ כִּתְרָךְ וְאַתְרָךְ· יְהֵא רְעוּתָךְ עִם עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל לְעָלַם· וּפוּרְקַן יְמִינָךְ אַחֲזֵי לְעַמָּךְ בְּבֵית מַקְדְּשָׁךְ· וּלְאַמְטוּיֵא לָנָא מִטּוּב נְהוֹרָךְ· וּלְקַבֵּל צְלוֹתָנָא בְּרַחֲמִין: יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתוֹרִיךְ לָן חַיִּין בְּטִיבוּתָא· וְלֶהֱוֵא אֲנָא פְּקִידָא בְּגוֹ צַדִּיקַיָּא· לְמִרְחַם עָלַי וּלְמִנְטַר יָתִי וְיַת כָּל־דִּי לִי וְדִי לְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל: אַנְתְּ הוּא זָן לְכֹלָּא וּמְפַרְנֵס לְכֹלָּא· אַנְתְּ הוּא שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא· אַנְתְּ הוּא דְשַׁלִּיט עַל מַלְכַיָּא וּמַלְכוּתָא דִּילָךְ הִיא: אֲנָא עַבְדָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּסָגִידְנָא קַמֵּהּ וּמִקַּמֵּהּ דִּיקַר אוֹרַיְתֵהּ בְּכָל־עִדָּן וְעִדָּן· לָא עַל אֱנָשׁ רְחִיצְנָא· וְלָא עַל בַּר אֱלָהִין סְמִיכְנָא· אֶלָּא בֶּאֱלָהָא דִשְׁמַיָּא דְּהוּא אֱלָהָא קְשׁוֹט· וְאוֹרַיְתֵהּ קְשׁוֹט· וּנְבִיאוֹהִי קְשׁוֹט· וּמַסְגֵּא לְמֶעְבַּד טַבְוָן וּקְשׁוֹט· בֵּהּ אֲנָא רָחִיץ וְלִשְׁמֵהּ קַדִּישָׁא יַקִּירָא אֲנָא אֵמַר תּוּשְׁבְּחָן: יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתִפְתַּח לִבִּי בְּאוֹרַיְתָא וְתַשְׁלִים מִשְׁאֲלִין דְּלִבִּי וְלִבָּא דְּכָל־עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל לְטָב וּלְחַיִּין וְלִשְׁלָם:

בקצת מקומות אומרים

(שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

אֶחָד אֱלֹהֵינוּ גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ)

חזן גַּדְּלוּ לַייָ אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:

ווען דער חזן גדלו אנפאנגט, זאגט קהל לך:

לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ:

ווען דער חזן גדלו אויז האט זאגט קהל

רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו

אב הרחמים היטיבה ברצונך את ציון תבנה חומות ירושלים כי בך לבד בטחנו · מלך אל רם ונשא אדון עולמים:

ווען מאן דען ארון הקדש עפֿנעט זאגט מאן

ויהי בנסע הארן ויאמר משה קומה ייי ויפצו איביך וינסו משנאיך מפניך: כי מציון תצא תורה ודבר יי מירושלים:

ווען מאן דיא ס"ת אויז דעם ארון הקודש גענאָממען האט, זאגט מאן

ברוך שנתן תורה לעמו ישראל בקדשתו:

ג"פ יהוה יהוה אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת: נצר חסד לאלפים נשא עון ופשע וחטאה ונקה

רבונו של עולם מלא משאלות לבי לטובה והפק רצוני ותן שאלתי וזכה לי פלוני בן פלוני ואשתי ובני ובנותי וכל בני ביתי לעשות רצונך בלבב שלם · ומלטנו מיצר הרע ותן חלקנו בתורתך · וזכנו שתשרה שכינתך עלינו · והופע עלינו רוח חכמה ובינה · ויתקים בנו מקרא שכתוב · ונחה עליו רוח יי רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יי: ובכן יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שנזכה לעשות מעשים טובים בעיניך וללכת בדרכי ישרים לפניך וקדשנו בקדשתך כדי שנזכה לחיים טובים וארוכים לחיי העולם הבא ותשמרנו ממעשים רעים ומשעות רעות המתרגשות לבוא לעולם והבוטח ביי חסד יסובבנהו · אמן:

ג"פ ואני תפלתי לך יי עת רצון אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך:

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר׃
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

אָמֵן׃ יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ

וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל־בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחָמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן׃

תְּקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ׃

תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל קֳדָם אֲבוּהוֹן דְּבִשְׁמַיָּא וְאִמְרוּ אָמֵן׃

יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃

עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עוֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃

עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃

חין פיגן קהילות ווירד דיזעס ניכט געזאגט.

אֵין כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ׃ מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר׃ יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃ יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם׃

עֹשָׂה חָיִל׃ לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי יָהּ׃ יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָּהּ וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי׃ פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ׃ זֶה הַשַּׁעַר לַיְיָ צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ׃ אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה׃ אודך אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה׃ אבן מֵאֵת יְיָ הָיְתָה זֹּאת הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ׃ מאת זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ׃ זה

אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא

אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָא׃ אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָא׃

בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְיָ בֵּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יְיָ׃ ברוך אֵל יְיָ וַיָּאֶר לָנוּ אִסְרוּ חַג בַּעֲבֹתִים עַד קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ׃ אל אֵלִי אַתָּה וְאוֹדֶךָּ אֱלֹהַי אֲרוֹמְמֶךָּ׃ אלי הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ הודו

יְהַלְלוּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (עַל) כָּל־מַעֲשֶׂיךָ · וַחֲסִידֶיךָ צַדִּיקִים עוֹשֵׂי רְצוֹנֶךָ וְכָל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ וְיַקְדִּישׁוּ וְיַמְלִיכוּ אֶת שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ · כִּי לְךָ טוֹב לְהוֹדוֹת וּלְשִׁמְךָ נָאֶה לְזַמֵּר · כִּי מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת׃

שַׁלֵּם נֶגְדָה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ׃ יָקָר בְּעֵינֵי יְיָ
מָוְתָה לַחֲסִידָיו׃ אָנָּה יְיָ כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ אֲנִי
בְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי׃ לְךָ אֶזְבַּח
בַח תּוֹדָה וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא׃ נְדָרַי לַיְיָ אֲשַׁלֵּם
גְדָה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ׃ בְּחַצְרוֹת בֵּית יְיָ
תוֹכֵכִי יְרוּשָׁלָם הַלְלוּיָהּ׃

קי הַלְלוּ אֶת יְיָ כָּל־גּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ כָּל־הָאֻמִּים׃
י גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת יְיָ לְעוֹלָם הַלְלוּ יָהּ׃

ח

הוֹדוּ לַיְיָ כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
אמַר־נָא יִשְׂרָאֵל כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
אמְרוּ־נָא בֵית אַהֲרֹן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
אמְרוּ־נָא יִרְאֵי יְיָ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָּהּ עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ׃ יְיָ
לִי לֹא אִירָא מַה־יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם׃ יְיָ לִי בְּעֹזְרָי
וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשֹׂנְאָי׃ טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ מִבְּטֹחַ
בָּאָדָם׃ טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ מִבְּטֹחַ בִּנְדִיבִים׃ כָּל־
גוֹיִם סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם׃ סַבּוּנִי גַם
סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם׃ סַבּוּנִי כִדְבֹרִים
דֹּעֲכוּ כְּאֵשׁ קוֹצִים בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם׃ דָּחֹה
דְחִיתַנִי לִנְפֹּל וַייָ עֲזָרָנִי׃ עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי
לִי לִישׁוּעָה׃ קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה בְּאָהֳלֵי צַדִּיקִים
יְמִין יְיָ עֹשָׂה חָיִל׃ יְמִין יְיָ רוֹמֵמָה יְמִין יְיָ

יְדֵי אָדָם׃ פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ׃ אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ אַף לָהֶם וְלֹא יְרִיחוּן׃ יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן רַגְלֵיהֶם וְלֹא יְהַלֵּכוּ לֹא יֶהְגּוּ בִּגְרוֹנָם׃ כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר בֹּטֵחַ בָּהֶם׃ יִשְׂרָאֵל בְּטַח בַּיְיָ עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃ בֵּית אַהֲרֹן בִּטְחוּ בַיְיָ עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃ יִרְאֵי יְיָ בִּטְחוּ בַיְיָ עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃

יְיָ זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן׃ יְבָרֵךְ יִרְאֵי יְיָ הַקְּטַנִּים עִם הַגְּדֹלִים׃ יֹסֵף יְיָ עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם׃ בְּרוּכִים אַתֶּם לַייָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃ הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַייָ וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם׃ לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ־יָהּ וְלֹא כָּל־יֹרְדֵי דוּמָה׃ וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃

לא לנו ווירד נור דיא צווייא ערשטן טאגע פסח געזאגט׃

קטז אָהַבְתִּי כִּי יִשְׁמַע יְיָ אֶת קוֹלִי תַּחֲנוּנָי׃ כִּי הִטָּה אָזְנוֹ לִי וּבְיָמַי אֶקְרָא׃ אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא׃ וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא אָנָּה יְיָ מַלְּטָה נַפְשִׁי׃ חַנּוּן יְיָ וְצַדִּיק וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם׃ שֹׁמֵר פְּתָאִים יְיָ דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ׃ שׁוּבִי נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי כִּי יְיָ גָּמַל עָלָיְכִי׃ כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת עֵינִי מִן דִּמְעָה אֶת רַגְלִי מִדֶּחִי׃ אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְיָ בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים׃ הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד׃ אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי כָּל־הָאָדָם כֹּזֵב׃

מָה־אָשִׁיב לַייָ כָּל־תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי׃ כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא׃ נְדָרַי לַייָ

אשלם

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וְצִוָּנוּ לִקְרוֹא אֶת הַהַלֵּל :

קיג הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָ הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ :
יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם : מִמִּזְרַח
שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ : רָם עַל כָּל־
גּוֹיִם יְיָ עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ : מִי כַּייָ אֱלֹהֵינוּ
הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת : הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת בַּשָּׁמַיִם
וּבָאָרֶץ : מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים
אֶבְיוֹן : לְהוֹשִׁיבִי עִם נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי
עַמּוֹ : מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת אֵם הַבָּנִים
שְׂמֵחָה הַלְלוּיָהּ :

קיד בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם
לֹעֵז : הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו :
הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר : הֶהָרִים
רָקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן : מַה לְּךָ הַיָּם
כִּי תָנוּס הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר : הֶהָרִים תִּרְקְדוּ
כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן : מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי
אָרֶץ מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב : הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם
מָיִם חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ מָיִם :

אהבתי ווירד נור דיא צווייא ערסטן טאַגע פסח געזאַגט :

קטו לֹא לָנוּ יְיָ לֹא לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד עַל חַסְדְּךָ עַל
אֲמִתֶּךָ : לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה נָא אֱלֹהֵיהֶם : וֵאלֹהֵינוּ
בַשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה : עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד
וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ
וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה
הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי משֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו
כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר · יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ
פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל
כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ · בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ
כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד
וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ
אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ · בָּרוּךְ
אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע · וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה · וְלִמְקַלְלַי
נַפְשִׁי תִדּוֹם · וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה · פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ
וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה
הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם · עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ · עֲשֵׂה
לְמַעַן יְמִינֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ ·
לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ · הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן
אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עוֹשֶׂה שָׁלוֹם
בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ
אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות:
וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות
ברכת כהנים תמצא בסוף מוסף

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן׃ כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ׃ (אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו) קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ׃ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ׃ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת׃ וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ באהבה וברצון בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שבת ו מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ׃ וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל אוֹהֲבֵי שְׁמֶךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ השבת ו יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים׃

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם׃ וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ׃

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן׃

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃ צוּר חַיֵּינוּ׃ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ׃ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ׃ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל

מודים דרבנן׃ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל־בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאָנוּ מוֹדִים לָךְ׃ בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת׃

נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ׃

תִּתְגַּדַּל וְתִתְקַדַּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַם עִירְךָ לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֵצַח נְצָחִים: וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ כַּדָּבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ:

יִמְלֹךְ יְיָ לְעֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים· אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ· וְרָצִיתָ בָּנוּ· וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְּשׁוֹנוֹת· וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ· וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שבתות למנוחה
מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה· חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן· את
יום השבת הזה אֶת יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה זְמַן חֵרוּתֵנוּ
באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ· זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ· יַעֲלֶה וְיָבֹא· וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה· וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר· זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ· וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ· וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ· וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַם עִיר קָדְשֶׁךָ· וְזִכְרוֹן כָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה· לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם· בְּיוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה· זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה· וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה· וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים· וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ· וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ· כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ· כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

והשיאנו

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ·
מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר· מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה· וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

קדושה לש"ץ

קהל נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר
קָדוֹשׁ׀ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:
אָז בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אַדִּיר וְחָזָק מַשְׁמִיעִים קוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:
בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

מִמְּקוֹמְךָ מַלְכֵּנוּ תוֹפִיעַ וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ מָתַי תִּמְלוֹךְ בְּצִיּוֹן בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכּוֹן

יוצר ליום ראשון

בְּרַח דּוֹדִי וּדְמֵה לְךָ לִצְבִי · יָגֵל יָגֵשׁ קֵץ קִצְבִּי · דְּלוּתִי מִשִּׁבְיִ
לַעֲטֶרֶת צְבִי · תּוֹבְעִים תְּאֵבִים הַר צְבִי ·
וְאֵין מֵבִיא וְנָבִיא · וְלֹא תִשְׁבִּי מַשְׁוִי מְשִׁיבִי ·
רִיבָה רִיבִי · הָסֵר חוֹבִי וּכְאֵבִי · וְיֵרֶא וְיֵבוֹשׁ
אוֹיְבִי · וְאָשִׁיבָה חוֹרְפִי בְּנִיבִי · זֶה דוֹדִי
גּוֹאֲלִי קְרוֹבִי · רֵעִי וַאֲהוּבִי · אֵל אֱלֹהֵי אָבִי :

בִּגְלַל אָבוֹת תּוֹשִׁיעַ בָּנִים · וְתָבִיא גְאֻלָּה לִבְנֵי בְנֵיהֶם ·
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל :

אדני

ופי' בך שוקקים (ר"ל לדלותם משבי) התאבים ועומדים להר הקודש. ואין מביא הוא דוד המוציא והמביא כמו שאמרו לו זקני ישראל. ולא תשבי אלי' התשבי משוי רמז למש"א רבותינו ז"ל כי הוא בא להשוות המחלוקת. והמ"ם בפתח במ"ל. משיבי עשה"כ באלי' והשיב לב אבות על בנים. חובי חטאי. וכאבי עונשי. וירא ויבוש כמש"כ במיכה תרא אויבתי ותכסה בושה. ואשיבה חורפי לה"כ במשלי. בניבי בדבור ל' ניב שפתים. זה דודי תשובת הרעיה על שאלת מה דודך. גואלי כמש"כ גואלנו ה' צבאו' שמו. קרובי כמש"כ אשר לו אלהי' קרובים אליו. רעי כש"כ זה דודי וזה רעי. אהובי כש"כ אהבתי כי ישמע ה' את קולי תחנוני וכמו שפי' הרד"ק שם. וכמ"ש גור' אוהבי וכמש"כ במלאכי אהבתי אתכם אמר ה' וכו' ואוהב את יעקב. אלהי אבי מתפילת יעקב והזכירה כאן שגם הוא התפלל על ביאת הארץ כש"כ שם האומר אלי שוב לארצך ולמולדתך ואיטבה עמך. ונאמר כי פדה ה' את יעקב וגאלו מיד חזק ממנו :

ברח דודי פליהע מיין פריינד, איינעם בעהענדען הירשען גלייך, נאהערע דיא צייט מיינער בעפרייאונג. ערהעבע מיך אויס דער געפאנג-ענשאפט צו דיינער שאנען קראנע. דיא (ישראל) וועלכע זיך אויף דעם געבירגע צבי (ארץ ישראל) ווינשען, האבען וועדער אנפיהרער נאך פראפעט; דער תשבי אלי' איזט ניכט דא דער מיך מיט דיר פערגלייכען קאן, דארום, נים דוא זעלבסט, דיך מיינער אן, ווענדע מיין פערטוורען אונד שמערץ פאן מיר אב; דאס מיינע פיינדע עז זעהען אונד זיך שעמען, אונד דאס איך מיינען לעסטערערן, מיט מיינען ווארטען ערווי-דערן קאן: ער איזט מיין פריינד, מיין ערלאזער, מיין פערוואנדטער, מיין געזעלשאפטער, מיין געליעבטער, אונד דער גאטט מיינער פארעלטערן.

בְּרַח דּוֹדִי עַד שֶׁיָּפוּחַ קֵץ מַחֲזֶה · חִישׁ וְנָסוּ הַצְּלָלִים מִזֶּה · יָרוּם וְנִשָּׂא וְגָבַהּ גְּבֹהֶה · יַשְׂכִּיל וְיוֹכִיחַ וְגוֹיִם רַבִּים יַזֶּה · חֲשׂוֹף זְרוֹעֲךָ קְרָא כָּזֶה · קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה זֶה׃

בְּרַח

ומתעתעים בנו . ורד"ק הוסיף לפרשו עוד מל' יללה ע' בפרושו . גי"ל מל' הר גבוה ותלול כלומר המתגאים והמתרוממים על ידינו . ויאות פי' זה למשכל המלה כמוכח למבין : הרוס כמ"ש עליהם בעובדי' המה יבנו ואני אהרוס . וקעקע בינתם תגרש אחריה' עד תומס . כמ"כ עליה' בירמי' כמהפכת סדום ועמורה. וקעקע ל' חפירה ועקירה כמו וכתובת קעקע . בנה מקום רפש וטיט כמו הינאה גומא בלי בנה דאיוב . וכקט ל' זה ע"ש שהיא חית קנה הגדלה בבנה . מתילנו ממקו' מקדשנו שנקרא תל תלפיות . הקס טורך הקס הר קדשך . כנן שתילינו לכנן שם השתולים בבית ה' . אחר כתלנו אחר כותל מערבי של בה"מ כדאי' בשה"ש רבה :

ברח דודי מן הגולה . עד שיפוח . גם זה ל' קודס ר"ל קודם שיפוח היום הבא כמ"כ במלאכי הנה יום בא בוער כתנור וכו' . וכדאי' בשה"ש רבה עד שיפוח ר' ברכי' אומר עד שארתיח היום כד"א בלא עברתי ארתיח עליך . קץ מחזה הקץ המיועד מן החוזים ושראה א"א במחזה . גי"ל קץ מחזה ל' ויבחם אל מחוז חפצם דתהילי' ק"ז . ור"ל לפני בוא הקץ המוגבל . ונסו הצללים צללי יגון ואנחה כדאי' במדרש . ירום ונשא וכו' כבתוב בישעי' בפ' הנה ישכיל עבדי :

ברח דודי ודמה לך לצבי הממהר לרוץ. יגל יגלה. קץ קצבי הקץ הקצוב לי. דלותי ל' הרמה והגבהה כמו ארוממך ה' כי דליתני דתהילי' ל' ור"ל לדלות אותי מבור שבי. ולהעלותי לעטרת צבי . והוא עפה"כ בישעי' בפ' הוי עטרת גאות ביום ההוא יהיה ה' צבאו' לעטרת צבי ולצפירת תפארה לשאר עמו : תובעים רבו הנוסחאו' במלה זו י"ג תובעים והוא ל' שאלה בל"מ ר"ל כך שואלים התאבים להר הקודש . וי"ג תעובים כמובא בה"ק ור"ל המשוקצי' ונוס' זה לא יתכן כי אין אדם תאב למה שיש לו . ובמ"כ גורי' תאובים ובכ"י תואבים ועניכם אחד

נערטאעטערע זיא, פֿערזענקע זיא אין דען גרונד אונזרעס נידער געלעגטען טעמפעלס. ערריכטע דיינען בערג ווידער אויף, אויף וועלכעם דיא לוים רייהענווייזע מיט אינסטרומענטען געטפיעלט האטטען. יא! דיעזער גאטט שטעהעט וויאווער הינטער אונזער אויער דעם טעמפעלס.

ברך דודי פֿליהע מיין פֿריינד, ביז אהן האָנגעאיין פֿאָם ענדע אונזרעס טריבזאַלס, אונד פֿאָן דער ערטיינונג דער ערלאָזונג טפרעכען ווירד. אייעט! לאס דיא טאַטטע אונזער עלענדעס ענטפֿליהען. לאס דער פֿער־אַכטעטעטע גאָטטעס געזאַלבטע (משיח), האָך אונד ערהאָבען ווער־דען; דאס ער בעגליקע, אונד פֿיעלע פֿאָלקער בעטטראַפֿע. לייגע דיינע מאַכט, דאס אהן רופֿע: דאז איזט דיא טטיממע מיינעס פֿריינדעס; דאָ איזט ער!

אסירים ופודה ענוים ועוזר דלים ועונה לעמו בעת שועם אליו: תהלות לאל עליון ברוך הוא ומבורך משה ובני ישראל לך ענו שירה בשמחה רבה ואמרו כלם:

מי־כמכה באלים יהוה מי כמכה נאדר בקדש נורא תהלת עשה־פלא:

שירה חדשה שבחו גאולים לשמך על שפת הים יחד כלם הודו והמליכו ואמרו

יהוה ׀ ימלך לעלם ועד:

צור ישראל קומה בעזרת ישראל ופדה כנאמך יהודה וישראל:

גואלנו יי צבאות שמו קדוש ישראל:

ברח דודי עד שתחפץ אהבת כלולינו׃ שוב לרחם כי כלונו מלכי

יון הרשעה שובינו תוללינו׃ הרום וקעקע בצתם מתלנו׃ הקם טורד נגן שתילינו׃ הנה זה עומד אחר כתלנו:

ברח

ברח דודי מן הגולה וכדאמרן אל אהבת כלולותינו. עד שתחפץ קודם שהיא חפצה יש עד משמש במקום לפני כמו עד בואי אליך מצרים דפ' ויחי. ור"ל שתעורר רחמיך להחיש גאולה. ואע"פי שלא שבנו בתשובה שלמה לפניך. וזהו שאמר שוב לרחם. כי כלונו וכבר לקחנו כפלים בכל חטאתינו. תוללינו מנחם פרשו בתהלי' קל"ז לי תליה ר"ל מיני כלי זמר שתולין אותן כמ"ש למעלה תלינו כנורותינו לפי פי' זה אין לו ענין כאן. ורש"י פי' ל' הוללות ומכלות ר"ל המתהוללים ומתעתעים

ברח דודי פליהע איין פריינד אויס דיעזער געפאנגענשאפט, ערלאזע אונז, דען דוא בעגעהרסט דאן אונזערע יונגע פריינדשאפט, אייּלע! דיך אונזרער צו ערבארמען, דען דיא רעגירונג דער באזען יוכים, אונזרע איבערווינדער האבען אונזער הויז דער פריידע (ב"המק) צו גרונדע געריכטעט צערטרעטטעט

גזרים · כיקר כרים · כלים גמורים · תור וגוזל שלמים ולא חסרים · שמורים בליל שמורים · הלל גומרים · כעוברים שרים זמרים · אשירה ליי אומרים :

עזרת אבותינו אתה הוא מעולם · מגן ומושיע לבניהם אחריהם בכל דור ודור : ברום עולם מושבך · ומשפטיך וצדקתך עד אפסי ארץ : אשרי איש שישמע למצותיך ותורתך ודברך ישים על לבו : אמת אתה הוא אדון לעמך · ומלך גבור לריב ריבם : אמת אתה הוא ראשון ואתה הוא אחרון · ומבלעדיך אין לנו מלך גואל ומושיע : ממצרים גאלתנו יי אלהינו · ומבית עבדים פדיתנו : כל בכוריהם הרגת ובכורך גאלת · וים סוף בקעת וזדים טבעת וידידים העברת : ויכסו מים צריהם אחד מהם לא נותר : על זאת שבחו אהובים ורוממו אל · ונתנו ידידים זמירות שירות ותשבחות ברכות והודאות למלך אל חי וקים : רם ונשא גדול ונורא משפיל גאים ומגביה שפלים מוציא

אסירים

גזרים. לפסג לבתר. ויבתר אותם ת"י ופסג וכמו שפי' רש"י שם. כיקר כרים ככרים שמינים ובריאים. והוא עפ"הכ בתהילי' ל"ז ואויבי ה' כיקר כרים כלו בעשן כלו. וזה שאמר כלים גמורים וכמו שפי' רש"י בברית בין הבתרים. תור וגוזל אלו ישראל כשארו שלמים כמ"ש ואת הצפור לא בתר. שמורים הנשמרים כאישון בת עין יגמרו את ההלל בליל שמורים. שגם הגאולה העתידה תהי' בליל שמורי' כדאי' במס' ר"ה. כעוברים וכו' כלומר כאשר בגאולה הראשונה שעבר השרים כמש"כ קדמו שרים אחר נוגנים.

ברח

אויפבעוואַהרט בלייבען, וויא בייא דער נאַכט דער בעוואַהרונג (פסח), אן דערזעלבען וויר מיט דעם גרעסטען לאָבליד (הלל) בעענדייען, אונד אַנדראַן ווערדען וויר וויא דיא, דורך דאַז מעער ניהענדען ישראל מיט געזאַנגען, דעם אַללמעכטיגען גאָטט פרייזען.

אֶל גִּבְעַת הָעֲרָלוֹת· מוֹר וּלְבוֹנָה וַאֲהָלוֹת·
הַבֵּט מִמַּעֲלוֹת· כִּי מַכּוֹת נַחְלוֹת· קוּמָה קַדְּמָה
חוֹפֵשׂ עוֹלוֹת עֲלִילוֹת· טֶנֶף וּגְעִילוֹת· יְחַלֵּל
קֹדֶשׁ מְעִילוֹת· נָא שְׁבוֹר זְרוֹעוֹ מִלְּהַעֲלוֹת
תְּעָלוֹת· וְעַם קְהִלּוֹת בְּמַקְהֵלוֹת· לְהוֹדוֹת
הִלּוּלוֹת:

עַל הָרֵי בָתֶר· עַל אַחַד הֶהָרִים· יֵרָאֶה
לִבְחִירִים· גְּמוּל פֹּעַל הָרִים· דֻּבִּים נְמֵרִים
אֲרָיוֹת וַחֲזִירִים· פָּרִים אַבִּירִים· לְפַסֵּג גִּזְרֵי
גזרים

אל גבעת הערלות. הזכיר זכות המילה עשה"כ ביהושע וימל את בני ישראל אל גבעת הערלות. ואמרו בשה"ש רבה שעלה ריחן לפני הקב"ה כריח קטורת הסמים. וזהו שאמר מור ולבונה ואהלות. הבט ממעלות משמי מעלה. מכות נחלות ל' נחלה מכתי דירמי' כלומר מכות של חלי ע"כ כל החית בשבא פשוט קומה קדמה פני רשע והכריעהו. חופש עולות ל' יחפשו עולות דתהילי' ס"ד כלומר עלילות עול. טנף וגעילות כנויי' לע"ז. טנף ל' איככה אטנפם דש"הש. וגעילות ל' בגועל נפשך ליחזקאל. מעילות בגידות· תעלות ל' רפואות תעלה דירמי'. ועם קהילות קהילות יעקב. הלילות הלולים הרבה הלל אחר הלל:

על הרי בתר מזכיר זכות ציון וירושלים וזכות העקידה וברית בין הבתרים. והוא עשה"כ בשה"ש עד שיפוח היום וכו' על הרי בתר ובתרגומו שם. גמול פועל הרי' שכר פעולת האבות כמש"כ שכרך הרבה מאד· ושם הראהו ד' מלכות הולכים וכלים. דובים וכו' מבואר בחלומו של דניאל. וחזירי' ע"ש יכרסמנה חזיר מיער ונקרא כן מפני שפושט טלפיו. פרים אבירים כדכתיב בפ' קרבו
גוים

אל גבעת אויף דער אנהאהע דער בעשניידונג, וואלכע ויא וויינרויך אונד געווירצנעגליין דיר אנגענעהם וואר, זיעהע אויף אונז הערהב, דען, פלאגען איבערשוועמען אונז וויא וואססער שטראמע. בעפערדרע אונזרע פרייהייט, עהע דיא באזען פאראהאבען אונז טרעפפען, וועלכע, דיא פערהבטייעטע אונד דיא געטטעס היייליגקייט, פערטוואגע ענדען פאלקער, איבער אונז נאכדענקען. לערניכטע דאך! דיא קראפט דיעזער טריכאגען, דאס קיין הייליגטעל פיר זיא איבריג בלייבע, אונד אלז דאן ווירד דיין פאלק אין פערזאמלונג, דיך מיט לאבלידער ערהעבען.

עלהרי אויף דעם אפפערבערגע (ציון), אויף דעם, איינעם דער בעריהמטען בערגע ווירד דער עוויגע זיך זיינען ישראל ערצייגען. נור בעלאהנונג דער בערג וערקער (אבות) ווערדען זיא (ישראל) נור ערלאזונג איפגעוואהרט

פ׳ וּדְמֵה לְךָ בְּטִיּוּלִים · אֱמֹץ כְּאָז חֲיָלִים ·
לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים :

מִשְׁקַל בְּמִשְׁקַל סַמִּים · נִיחֹחַ מֹר שָׂמִים ·
עַל הָרֵי בְשָׂמִים :

עַל הָרֵי בְשָׂמִים · סֹב וּדְמֵה לְךָ דוֹדִי · מַשְׁגִּיחַ וּמֵצִיץ מֵחֲרַכֵּי בֵּית וַעֲדִי · קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי דְּפוֹק לְעוֹדְדִי · כִּי דַלּוֹתִי מְאֹד מִמַּתֶּנֶת מְעִידִי · יוֹשֶׁבֶת עֲגוּמָה וַעֲגוּנָה וְאֵין מוֹעֲדִי · וְאַתָּה יְיָ מָגֵן בַּעֲדִי :

אל

יפה וברה טעם דמשלי . ובאשו ותעל צחנתו תרגומו ותיסק סריותיה . מסריח גם הוא ל׳ מבאיש ומחפיר כמו נסרחה חכמתם דירמי׳ . רדידי זה בה״מ כ״פ רשי׳ ז״ל . נרד וורד תארים למצות ה׳ בשה״ש . ידידי הקב״ה :

ודמה לך וכו׳ גם זה מהופך . ותקונו ודמה לך לצבי או לעפר האילים להיות מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות למהר להביא גאולה . ולהתהלך בתוכנו בטיולים . ואמץ חיל וכח כאז לבן אמנת לך . טיולים ל׳ התהלכות וחוג שמים יתהלך דאיוב תרגו׳ יטייל :

משקל וכו׳ מוסב למעלה ברח דודי מן סריות מסריחנו על הרי בשמים . זה הר המוריה . אשר שם שמים לפניך קטורת של מור ובשמים משקל במשקל כמש״כ בקטרת בד בבד יהיה . וכן פי׳ רשי׳ ז״ל בסוף שה״ש ברח דודי מן הגולה הזאת ופדנו מצריהם . ודמה לך לצבי למהר הגאולה . והשרה שכינתך על הרי בשמים הוא הר המוריה ובה״מ שיבנה במהרה בימינו :

על הרי בשמים מבואר ופתח במה דסיים וגם הזכיר בו זכות אבות כדאי׳ בשה״ש רבה על הרי בשמים בזכות אבותינו שריחן עולה לפניך כבשמים . סוב וברח מן הגולה . ודמה לך לצבי כמבואר למעלה . משגיח ומציץ שניהם ל׳ הבטה והסתכלות . מחרכי בית וועדי מן החלונות שבבתי כנסיות ובה״מ . קומי לך רעיתי גם אלה דברי הרעיה כלומר כך אני משתוקקת לשמוע מדודי . דפוק כאשר דפקת במצרים . לעודדי להקימני עדי עד . ממתנת ל׳ חכמים ובעברי איחלת : מעידי המעיד עלי שאני לו . עגומה עצבה כמו עגמה נפשי דאיוב . עגונה אלמנה בחיי בעלה מל׳ הלהן תעגנה דמגילת רות כ״פ הרד״ק ז״ל . ואין מוועדי ואין מקבצי : אל׳

על הרי אויף דען געווירצבערגע ווענדע דיך איין פריינד, פערגלייכע דיך איט איר; טויע דורך דיא ריטצען איינעס פערזאממלונגס הויז (ב״המק) אונד רופע: שטעהע אויף איינע געליעבטע (ישראל) זאם דיך אן איינע פפארטע קאממען אום איך צוערוועקען. דען איך בין זעהר פעראראמט; איך זיטצע אלליין אונד פערוויטוועט; ניאמאנד קאן איך ווידער צוזאממענברינגען זאנדערן דוא, דען דוא ביזט איין שילד. אל

יוצר ליום ראשון

בִּיטָה עֲנִיָּה לְנַחֲמָה · תַּעֲרַת אָחוֹת אִם חוֹמָה ·

אֲנִי חוֹמָה :

וִיהוּדָה כֶּרֶם גְּפָנַי · רֶגֶל הַהֵיכָל לְפָנָי ·

כַּרְמִי שֶׁלִּי לְפָנָי :

אֶלֶף הַמָּגֵן מְגִנִּים · אֶדֶר שָׂרִים סְגָנִים ·

הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים :

מִסְרִיּוֹת מַסְרִיחַ רְדִידַי · נֵרְדְּ וֶרֶד יְדִידַי ·

בְּרַח דּוֹדִי :

ודומה

דרך לעבור מסוכים כה יהי' לעתיד כמש"כ בישעי' והחרים ה' את לשון ים מצרים והניף ידו על הנהר וכו'. מסוכים ר"ל בני חורין והוא עפ"י כמ"כ בישעי' השמה מעמקי ים דרך לעבור גאולים. וזהו שאמר מים רבים. מסבים ל' מסכה הוא בפ' ערבי פסחים ע"ממלבים מגלים המובאים למעלה ⁖ דאלו לפי גודתו במקרא היה לו לומר ⁖ ⁖ מסובבים ע"מ מצוררים ושמלה מגוללה :

ביטה וכו' פי' הביטה נא וראה לנחם: ד' עניה ⁖ ד' סוערה אשר: דד לא נוחמה. תערת רבו הפרוש' במלה זו במ"כ ובה"ק ול"נ שהוא לשון סערה · עניה סוערה מתרגמינן מערערתא שערערוה גוים כדאי' בילקוט ישעי' שם. ופי' הבע במערת אומתך שסערוה גוים. והיא עומדת נכנה וקיימת באמונתה כחומת נחושת. וזהו אני חומה וכמו שפי' רש"י ז"ל. תערת אום חומה כן הוא במ"כ בלי מלת אחות וכ"מ בכ"י. ועכ"ז נ"ל נכון לגרום אחות כי נריך שתדע שהשמיט הפייטן ד' פסוקים ולא החריז עליהם ואלו הם מי זאת עולה · אחות לנו. אם חומה. כרם היה לשלמה. ונ"ל שעשה כן כדי שלא ירבו טורי חרזיו על אותיות החתימה. ע"כ ראה להזכיר ראשי ד' פסוקי' אלה בין החרוזים. וכן מצאתי בשאר ס' הדפוס תערת אחות :

ויהודה וכו' מפני שאמר למעלה אחות לנו אני חומה ופתרונו בשה"ש רבה על חנני' מישאל ועזרי'. ועל עולי הגולה. שהיו כולם מבני יהודה. לזה אמר ויהודה כרם גפני רגל פי' שהם היו יסוד המעלה לכרם ה' צבאות. חנני' מישאל ועזרי' ע"י ⁖ שקדשו את השם ברבים. ושאר עם יהודה ע"י שהתנדבו לעלות ולבנות היכל ה' כמש"כ בתחילת ספר עזרא. וזהו שאמר וההיכל לפני שהוא כרם ה'. רגל הרי"ש בקר"ק במ"כ כי הוא ל' עבר. והוא עונה למעלה ולמטה ועניכו · ל' חינוך כמו להתרגל בעבודה דמס' יומא. כמש"כ בס' עזרא ויעשו בני הגולה את חנוכת המזבח : וזהו שאמר כרמי שלי לפני כדאי' בשה"ש רבה :

אלף המגן מגינים רמז לפרס ומסגר שנתרבו בבבל כדאי' שם. ובפסוק כמגדל דוד צוארך דרשו אמר לו הקב"ה (לאברהם) לך הייתי מגן אחד. אבל לבניך אני נעשה מגנים הרבה. הה"ד אלף המגן תלוי עליו. כל שלטי הגבורים זו כהונה ומלכות וזהו שאמר אדר שרים סגנים ר"ל שרי מלוכה וסגני כהונה. אדר ל' הוד והדר. היושבת בגנים בבתי כנסיות ובב"מ כדאי' שם :

מסריות וכו' הוא מאמר הפוך וכה תקונו. ברח דודי מסריות האויב. שהסריח רדידי. והבאים נרד וורד ידידי. בריות ל' באוש וצחנה כמו אשה

יפה

דּוֹדִי נַח לִי. הַמְנַחֲמִי וּמוֹחֵל לִי.

מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי:

חֲזוֹת כְּאָז צְבָאֶךָ. זֹהַר שְׁכִינַת מוֹרָאֶךָ.

אֶנְהָגְךָ אֲבִיאֲךָ:

קֵרוּבְךָ עַם דְּבֵקַנִי. וֶסֶת שִׁבְחֲךָ סַפְּקֵנִי.

שְׂמֹאלוֹ תַּחַת רֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי:

אַחֲרִית לְטַהֵר שׁוּלַיִם. מַהֵר לְשַׁלֵּשׁ בְּכִפְלַיִם.

הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלָיִם:

צִיּוֹן רְשָׁפִים מְלַבֵּיךְ. מִי זֹאת כִּלְבָבֵךְ.

שִׂימֵנִי כַּחוֹתָם עַל לִבֵּךְ:

אוֹתוֹת רְאוֹת מַרְבִּים. דֶּרֶךְ לַעֲבוֹר מְסַבְּבִים.

מַיִם רַבִּים:

ביטה

דודי נוח לי כאב לבן. המנחמי כאיש אשר אמו תנחמנו. ומוחל לי כיוסף לאחיו. וזהו מי יתנך וכו':

חזות וכו' פי' כדי שיחזה צבאך כמאז שכינת מוראך כזוהר הרקיע. אנהגך מן העליוני' לתחתונים. אביאך אל בה"מ:

קרובך עשה"כ לבני ישראל עם קרובו. דבקני ע"ש ואתם הדבקים ואמרו במדרש איזהו דיבוק שמאלו תחת לראשי. וסת וכו' פי' הספק לי להיות מספר שבחך בזמן ק"ש ועידן צלות'. וזהו שמאלו וכו' כדאי' בשה"ש רבה שמאלו תחת לראשי זו קריאת שמע וימינו תחבקני זו תפלה:

אחרית וכו' סדס המקרא ודרשהו. מהר לתת לנו לנו אחרית ותקוה טובה בגאולה שלישית. וזהו לשלש ע"ש ביום השלישי יקימנו דהושע. לטהר שולים הפך מש"כ טומאתה בשוליה לא זכרה אחריתה. ואמר בכפלים ע"ש כי לקחה מיד ה' כפלים. ובפ' קומי אורי לכן בארצם משנה יירשו. תחת בשתכם משנה. השבעתי אתכם וכו' עכשיו כנ"י מסבבת דבורה כלפי האומות אע"פ שאני קובלת ומתאוננת דודי מחזיק בידי וכו' כמו שפי' רשי' ז"ל:

ציון רשפים מלביך רמז למש"כ בתהיל' פ"ז אוהב ה' שערי ציון. ודרשינן אוהב ה' השערים המצויינים בהלכות שהם רשפי אש שלהבת יה. מלביך המלובים ממך כמש"כ מימינו אש דת למו. מלביך מגזרת גל"ה. מלבים: ע"מ מים מגלים ולשון משנה הוא בב"ק ובא אחר ∴ ולבה ∴ דאלו ∴ מגזרת לבב כ"ל מלביך. מי זאת תואר פיוטי ∴ ד לכנ"י ע"ש מי זאת עולה ∴ ד מן המדבר ∴ ד ∴ כלבבך כרצונך ע"ד בקש ה' לו איש כלבבו האמור בדוד. ומפני שאני כלבבך לעשות רצונך ע"כ שימני כחותם על לבך:

אותות וכו' פי' כאשר ישימנו כחותם אז נראה אותות גדולות כמש"כ ביואל ונתתי מופתים בשמים ובארץ. ובמיכה כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

דרך

תֵּעַן דָּבָר טוֹב · שׁוֹרָה אַחַת לְהֵטוֹב ·
וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב :
שְׁחוֹרָה וְנָאוָה תְּשׁוּקָתוֹ · לֹא מֵרוֹב הֲשׁוּקָתוֹ ·
אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ :
מְחֻפּוֹרִים שׁוּר שְׁפוּרִים · הִסְתַּכֵּל בָּךְ כּוֹפְרִים ·
לְכָה דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַּכְּפָרִים :
בִּינָה רְצוּי תּוֹרְמִים · בְּסוּם עוֹלָם גּוֹרְמִים ·
נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים :
יִתֵּן קוֹל צוֹרֵחַ · הַטּוֹבוֹת וְהָרָעוֹת הַפֶּרַח ·
הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ :

דודי

ישראל יש בהם בעלי תורה ואין בהם מעשים. ואעפ"כ מכפרי' אלו על אלו:

תען וכו' כ"ל שאלת במאמר שהזכיר בסמוך רמז למש"כ בפ' כי תבא את ה' האמרת וכו' וזהו שאמר כאן שורה אחת לחטוב וכו' ר"ל חטיבה מול חטיבה. חכו ממתקים כשהאמירך. וחכך כיין הטוב כשהאמרת אותו: שחורה אני במעשי ונאוה במעשה אבותי וכו' כמפורש למעלה. ע"כ תשוקתו עלי. לא מרוב עשה"כ בפ' עקב לא מרובכם מכל העמים חשק ה' בכם וכו' כי מאהבת ה' אתכם:

מחפורים וכו' אמרו בשה"ש רבה אני לדודי ועלי תשוקתו תשים אנו ואעפ"י שאנו תשים אנו מצפים ומקוים לישועתו של הקב"ה בכל יום ויום ומיחדים שמו פעמיים ואומרי' שמע ישראל וכו'. וזהו מחפורי' ל' וחפרה הלבנה ר"ל מן הבושים וחפרים בעכים שור והבט ספר מעשיהם. והסתכל באו"ה שהם כופרים בך בבלי אמונה כלל. וכמו שדרשו שם ע"פ לך דודי וכו':

בינו וכו' פי' התבונן בבתי כנסיות ובב"מ ובתינוקות של בית רבן המרימים לך תרומת רצון טוב ונחת רוח. וגורמים בסום העולם וקיומו כדאי' שם ע"פ נשכימה לכרמים:

יותן קול צורח זה קולו של משיח המכריז ואומר מה נאוו על ההרים רגלי מבשר. הטובות והרעות הפרח רמז לשני דודאי תאנים דירמי'. הדוד אחד תאנים טובות מאד זו גלות יכניה. והדוד אחד תאנים רעות מאוד זו גלו' צדקי' וא"ת אלו עשו תשובה ואלו לא עשו תשובה ת"ל הדודאים נתנו ריח הטובות והרעות נתנו ריח:

חען פערהייסע אונז גוטעס, ברינג אונז אללע אין איינער רייהע אויס דער טריבזעליגקייט, דאמיט דער שפרוך ערפיללט ווערדע: דייגע האפפנונג ווירד אנגענעהמער זיין אלז שמאקהאפטער וויין.

חֶסֶד כְּגוֹמֵל · וְנִשָּׂא כְּאָמוּר חוֹמֵל ·
רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל :

לֵּם תְּמוּר אֲשַׁמְתְּ · גְּנָאִי זִכְרוֹנֵךְ שַׁמְתְּ ·
מַה יָּפִית וּמַה נָּעַמְתְּ :

יב לְטוֹב יוֹמָר · וְלִשְׁפְלוּת עֵמֶק יְזַמֵּר ·
זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר :

תֵּף בְּכָל־מִשְׁמָר · כֻּלָּם צַדִּיקִים בְּמַאֲמָר ·
אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר :

תען

קן ע"ש והדרת פני זקן זה שקנה חכמה . ובדפוס קראקא ישן מוסן כתוב
גודלי זקן והענין אחד . גואך כמגדל תאר לבה"מ כדאי' במדרש :
כו די חסד כגומל פי' נוה חסדך על עמך כאשר אתה גומל עליהם מעודם.
נשא ירום ויתנשא במלכתך ובאהבתך ככרמל בהרים. חומל ל' קריאה נוכח השם
פי' כאשר אמרת אתה החומל ראשך עליך ככרמל, והכרמל הוא הר רם ונשא כמו
שפי' רשי' ז"ל :
קלם וכו' פי' מקלס אני אותך תחת אשמתך . כלומר אעפ"י שאשמת בי
ואמרת פשטתי את כתנתי וכו' כמו שפי' רשי' שם . גנאי וכו' כמש"כ בישעי'
ואחר הדלת והמזוזה שמת זכרונך . גנאי ל' בזיון כנוי לע"ז . ואעפ"כ אני
מקלס אותך מה יפית ומה נעמת במצות שאיכן תלויות בארץ :
ריב וכו' פי' תריב שהיה לה' עם עמו לטוב יומר להם כמש"כ בישעי' נגב לריב
ה' וכו' ובסוף הפרשה ביום ההוא יהי' צמח ה' לצבי ולכבוד . ועי' בשה"ש רבה
בפסוק חכו ממתקים. ולשפלו' עמק שהם עתה בעומק השפלות יזומר ויכונן להם
זאת קומתך וכו' כמו שאירע בבית שני וכמו שפי' רשי' ז"ל :
שתף וכו' פי' שתף זכיותינו יחד ותמצא כל התורה וכל המצוה מקוי' ביפינו
זה שונה פרק אחד וזה הלכה אחת הה"ד ועמך כולם צדיקים כ"פ בה"ק בשם
ר' יעקב בר נחמי'. אמרתי וכו' מה תמרה זו יש בה מאכל ואין בה ריק כך
ישראל

צו בעפיהן אונד פערגעלטע אונז גוטעס, ערהעבע אונז אויט דיינע
ערבארמונג, ווי דוא טפרהכסט: דיין הויפט וויל איך ווי דען בערג כרמל
ערהעבען.
קלם דוא (ישראל) האסט דיינע שאנדע זעלבסט פערדיענט, וויל דוא
דיין אנדענקען טיאפפליך געאדעלט האטטעסט, אבער הערנאך ווי שאן
אונד פראכטיג ווארען דיינע טהאטען.
ריב נאנך ווערדע אונזראן צום גוטען פערוואנדעלט, אונד אין טיפען
טהאלער ווערדע אויך ישראל געזונגען; דיינע האהייט איזט דעם דאטטעל-
בוים גלייך.
שתף אס זיא אין אללען בעאבאכטונגען דער געבאטען געזעליג זיין,
דאס זיא אללע פראם גענאננט ווערדען. ווי דוא טפראכסט: איך דאכטע
איך ווערדע אונטער דען דאטטעלבייאמען (ישראל) ערהאהעט ווערדען.

נָאִים לְהִתְנַדֵּב מְעֻלִּים· רְאוֹת וּלְקַלֵּס מוֹעֲלִים·
מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים:

סֵדֶר עֲבוֹדָה מְהֻגָּן· הָשֵׁב לְשִׁיתוֹ נְגַן·
שָׁרְרֵךְ אַגַּן:

עָרוֹךְ אֵלִים וּפָרִים· כְּאָז בְּיַד סוֹפְרִים·
שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים:

פֶּתַח שִׁיר מִלְּדַל· הֲדַר זָקֵן מִגְדַּל·
צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל:

נאים וכו' ואז כשיתקיים וישב עמי בנוה שלום. יתקיים נדיבי עמים נאספו (ג' פעמי' בשנה) כי להם יקרא בת נדיב. ולהם נאה התנדבות נדבות נאות ומובחרות וכמש"כ וכל מבחר נדריכם. התנדב בלי למ"ד כמו ראות שבחרו השני וכן הוא במ"ל ובכ"י. מעולים ראות. לראות במעולים וחשובים לפני המקום. ולראות ענינים מעולים וחשובים במקום ההוא כדדרשי' יראה יראה. ולקלס מועלים ולהתקלס באויבים המועלים ובוגדים בך לחמוד את ארצך. ולקלס ל' לעג ובזיון כמו ויתקלסו בו דאלישע. וכנראה ממעשים מובאים בשה"ש רבה. גי"ל ולקלס ל' שבח והילול כמו לקלס אתנן דיחזקא' ור"ל כשיראו המועלים והבוגדים שלא יוכלו לחמוד את ארצך. יקלסו וישבחו לאמר מה יפו פעמיך:

סדר עבוד' מהוגן. פי' הסדר המהוגן לעבודת ה'. לשיתו ליסודו רמז לשיר אשר נוגן בניסוך היין לשיתין. שררך אגן זו לשכת הגזית כמבואר בפי' רשי' ז"ל:

ערוך וכו' כאז כאשר נצטוינו אז ביד משה ואהרן סופרי ישראל ונקראים שני שדיך כדאי' בשה"ש רבה:

פתח וכו' פתיחת פי הלוים בשיר לא ידל. ונופל ל' פתיחה בשיר כמו אפתח בכנור חידתי תהלי' מ"ט. וכן לא ידל הדר פני כהנים וחכמי' מגודלי

נאים ווא צירליך איזט'ס פיר ישראל, דעם עוויגען דיא בעסטען אָפּפֿער צו פֿערעהרען; דיא אונטרייען נאַכבאָרען זעהען דיעזעס אונד לאָבען אונז, אינדעם זיא שפּרעכען, וויא שאָן זינד דיינע פֿיסע געצירט אום נאָך ירושלים צו געהען.

סדר ברינגע דען רעכטען דיענסטאָרדנונג אונד געזאַנג, דער לויס ווידער אַן איהרען אָרט, אַם מיטטעלפונקט (ירושלים) דער וועלט.

ערוך דאַמיט וויר ווידער שטירע אונד ווידער דארברינגען קאָננען, וויא אונז דאַמאַלס דורך דיא ווייזען לעהרער (משה ואהרן) בעפֿאָהלען וואורדע, דיא זיך זאָ וויא צוויא יונגען רעהען, פֿריינדליך ליעבטען

פתח דאַס דיא ערעפֿפֿנונג דעס געזאַנגעס ניכט ווידער געשטאָרט ווערדע, אונד דיא פּראַכט דעס אַלטען פּריסטער מאַטס הערראַנוואַכסע, (כהונה) וויא איין האָהער טהורם.

כַּעַס וּשְׂחוֹק יָגוֹז · דַּלַּת רֹאשׁ מִלְּגוֹז ·
אֶל גִּנַּת אֱגוֹז
לְגוֹלֵל אֶבֶן צִמְּתַתְנִי · בְּאֵר חַי צִמְּתָנִי ·
לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שָׂמַתְנִי:
מָתַי לַחְצִיר נַעֲמִית · תּוֹעָה וּמַתְעָה לְהַעֲמִית ·
שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית:

נאים

כעס ושחוק יגוז ויעביר ממנו והוא עפה"כ בתהלי' פ"ה והפר כעסך עמנו. ושחוק ר"ל שלא ישחקו עוד על משבתינו. יגוז ל' נגוזו ועבר דנחום. דלת ראש מלגוז שלא נצטרך לגוז ולמרוט עוד שערת ראשנו. דלת ראש פי' רש"י ע"ש שהקליע' מודלת על גובה הראש. אל גינת אגוז ר"ל בעבור כנ"י הנקראת גינת אגוז מן הטעם המבואר בשה"ש רבה ובפי' רש"י ז"ל:

לגולל וכו' הוי קרא סיפיה רישיה ורישיה סיפיה וכך פרושו. לא ידעתי להזהר מן החטא וכו' כמו שפי' רש"י ז"ל. ומאז נפשי שמתני להיות בין גוללי אבן עלי ומתתני שם. וגם צימה חיי בבאר צרה. צימה גרסי' ל' צום ועינוי. ולכן הוא בכ"י ובמ"כ. נפשי שמתני כלומר אני גרמתי בעצמי לכל אלה:

מתי לחציר נעמית פי' במעגלי צדק מתי תתקיים נבואת ישעי' שאמר והיתה נוה תנים חציר לבנות יענה ויענה מתרגמינן נעמיתא ע"כ. והנה לפי פרושו צ"ל הלמ"ד בפתח והחי"ת בס"פ כדין הסמוכים. וכאלו אמר מתי תהיה (בצרה) לנוה יענים וכן ת"י בפי' קרבו גוים חציר לבנות יענה אתרא לבת נעמיין. ומלת חציר כפל ל' של נוה. תועה (היא בצרה) ומתעה את אחרים להעמית ולהתחבר לה. להעמית ל' אחוה ורעות כמו חרב עורי על רעי ועל גבר עמיתי דזכרי' ועי' מה שפי' האברבנאל שם. שובי שובי השולמית פי' אז כשתתקיים נבואת קרבו גוים ר"ל והיתה נוה תנים וכו'. תתקיים נבואת נשים שאננות ר"ל וישב עמי בנוה שלום וכו'. וכמו שאמרו בשה"ש רבה ד"א השולמית אומה שאני עתיד להושיבה בנוה שלום הה"ד וישב עמי בנוה שלום וגומר:

נאים

כעס פערבערגע פערדרוס אונד שפאטט; נים אונז דיא טראוטה וועג אונד פיהרע איך צום נוסגארטען (ב"המק).

לגולל וויא איין שטיין אין דען שטראסען, וואלצע איך איך עוויגליך אין דער געפאנגענשאפט; אין אייטער גרופט וואורדע איין לעבען פערשלאס־סען, איך וויס ניכט ווער דאראן שולד איזט, ווען ניכט, איינע אייגענע זעעלע דיא איר דיעזעס פעראורזאכעט.

מתי ווען ווירד דער בארבארישע שטרויס (טיראננען), דען אנדערן טהירען, וויא גראז צום רויב ווערדען, דער אויך אירוועגען ליגט אום אונז פאם רעכטען וועגע אבצופיהרען, אונד שפריכט: קעהרע אב פאן גאטטעס וועג, דוא פריעדזאמע נאציאנען ישראל!

הכמי מלאכות מלאכות · נצח עולם הליכות ·
ששים המה מלכות :
טוענים אסופות גנתי · יחד נוטעים כנתי ·
אחת היא יונתי :
ישרם להליץ התקפה · גבהות קרן זקופה ·
מי זאת הנשקפה :

כעם

חכמי מלאכות מלכות · פי׳ ת״ח שמלאכתן בתורה שנאמ׳ בי מלכים ימלוכו כ״פ בה״ק נראה מזה שהי׳ לפניו הגיר׳ מלכות בלי אלף וכן הוא בכ״י ובמ״כ ובדפוס קראקא ישן כושן . נצח עולם הליכות עפה״כ בחבקוק הליכות עולם לו . ודרשו חז״ל א״ת הליכות אלא הלכות . פי׳ מי שלומד ההלכות וזוכה אותם יש לו עולם נצחי . וההלכות תוצאותם מששים מסכות וזהו ששים המה מלכות :

טוענים וכו׳ מבואר בשה״ש רבה . ר״י פתר קריה בפ׳ של תורה . ששים המה מלכות אלו ששים מסכתיות של הלכות (וכמש״כ למעלה) ושמונים פילגשים אלו פ׳ פרשיות שבת״כ . ועלומות אין מספר אין קץ לתוספות . וזהו שאמר כאן טוענ׳ אסופות פי׳ שהם טוענים אלו כנגד אלו להוציא דבר מתוך דבר . ואח״כ הם מאספים ההלכות הנוספות וטוענים אותם אל גן המלך ואל לשכת הגזית מקום שישבו שם התלמידי׳ ערוגות ערוגות . יחד נוטעים כנתי עפה״כ בתהילי׳ פ׳ וכנה אשר נטעה ימינך . ואמרו בשה״ש רבה אחת היא יונתי . הם חולקי׳ אלו עם אלו . וכולהון דרשין מטעם אחד מהלכה אחת מגזרה שוה מקל וחומר . כנתי בסיסי כלומר מעמדי ומצבי :

יושר להליץ עפה״כ ראו בנות ויאשרוה . התקפה ר״ל שנתקפה כ״כ עד שנראה גבהות קרנם הזקופה כקרני זהרוריתו של שחר . ויאמרו מי זאת הנשקפה כמו שחר :

כעם

חכמי זיא זינד דיא וויזען באָטען, אום דיא תורה צו בעווירקען, וועלכע צום עוויגען לעבען פֿיהרעט, זיא האַט מעהר ווערטה אַלס זעכציג קאָניגרייכע.

טעונים אין פֿערזאַממלונגען אונטערהאַלטען זיא זיך אין איינעם גאַרטען (בית המדרש) איינגעזאַממט פֿפֿלאַנצען דעסען זיא גרונד איין; איינע טויבע (תורה) אַבער איזט איינציג.

יושרם רעכטפֿערטיגע זיא (ישראל), זיא מיט שטאַרקע איהר פֿיר־שפרעכער, אום זיא אויפֿרעכט צו ערהעבען, אונד אַלז דאַן, ווערדען נאַציאָנען שפרעכען: ווער איזט דאַז דער זיך זעהען לאַסט!

כעם

דִּמַּנִי נָאוָה וְתִרוּצָה · כִּנַּנִי בְּלֹא פִּרְצָה ·
יָפָה אַתְּ רַעְיָתִי כְּתִרְצָה :
הִזְהִירַנִי מִמַּעַשׂ מְעַנַּיִךְ · הִתְעֵב גֵּיא כְּנַעֲנַיִךְ ·
הָסֵבִּי עֵינַיִךְ :
וְעַמֵּךְ כֻּלָּם הִלּוּלִים · קֹדֶשׁ וְלֹא חֻלִּים ·
שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הָרְחֵלִים :
זְבָדַנִי זְבוּל אַרְמוֹן · טִיֵּב יוֹשְׁבֵי אָמוֹן ·
כְּפֶלַח הָרִמּוֹן :

חכמי

למה שאלה לנחמי' לכה ונועדה יחדו בכפירים . וגם זה היה להבדיל אותי מן המלאכה . אני לדודי ודודי לי כמש"כ שם לא לכם ולנו לבנות בית וכו' ולכם אין חלק וצדקה וזכרון בירושלים . וכמו שפי' רשי' בשה"ש :

דמני המשיל אותי לאשה יפה . ותרוצה שפירה וישרה ל' פתגמי' תריצי' . כנני קרא שמי . בלא פרצה בלי מום כמש"כ כולך יפה רעיתי ומום אין בך ונאמר יפה את רעיתי כתרצה נאוה כירושלים . תרצה מקום מלכות היתה :

הזהירני ממעשה ארץ מצרים המענים אותי . וכן הזהירני להתעב מעשה ארץ כנען כמש"כ בפ' אחרי . התעב ל' תעב תתעבנו . גיא ארץ . הסבי עיניך ר"ל ממעשיהם :

ועמך וכו' עשה"כ ועמך כולם צדיקים . הילולים שם במקום תאר ור"ל מהוללים . קודש ולא חולין כמ"ש קדוש ישראל לה' ראשית תבואתה . שניך כעדר הרחלים הרחל הזאת כולה קדושה וכו' כמו שפי' רשי' בפסוק זה :

זבדני זבול ארמון זה בה"מ . ע"ש בנה בניתי בית זבול לך : טייב היטיב ויפה מושב הסנהדרין . כפלח הרמון שהוא חצי עיגול . יושבי אמון יושבי אהלה של תורה ע"ש ואהי' אצלו אמון :

חכמי

דמני ער פערגלייך איך צו איינער וואהלגעשטאלטעטן אונד שאנען פרויא ער ערקאננטע איך אהנע פעהלער אונד שפראך: איינע געליעבטע דוא ביזט זא שאן וויא תרצה.

היזהירני ער ווארנטע איך, אונד שפראך: איידע דיא האנדלונגען דיינער אונטעדריקקער (מצריים), פעראבשייע דיא טהאטען דער טהאלבעוואהנער (כנעניים), אונד ווענדע דיינע אויגען פאן איהנען וועג.

ועמך דיין פאלק איזט אבגעזאנדערטע , היילוג אונד ניכט ענטווייהעט, איינע נאהנע, פאם רויב זא פרייא וויא לעמערהעערדע.

זבדני ער גאב איר דען פאלאסט ארמון (ב"המק) צום טהייל , אונד עז דורך דעססען בעוואהנער (סנהדרין)דער וואהרהייט (תורה) פערצירעט , וועלכע וויא גראנאטאפפעל פאללער וויסהייט זינד.

הבמי

פאנגענדער זולת אעלדעט דאס וויר אוינ ליעבע צו גאטט, דען שפאט אונד דאהנ נעקען דער פאלקער אין אונזערם טריבזאלע, געדולדיג ערטראגען; אונד דאס אויך גאטט אויה ליעבע פיר ישראל אונטער אונז רעזידירען אונד דיא ערלאזונג בעשלייניגן ווירד.

מיוסד בא"ב ובחתימת שם המחבר מרדכי הקטן יגדל בתורה כהוגן וכשורה. ואחרי כלות סדר א"ב יש חתימת שם מחבר אחר שלמה בר יהודה חזק ואמץ מאד בתורה אמן ואמן:

אֲהֵבוּךָ נֶפֶשׁ לַהֲדָךְ· מוֹנִים בּוֹטֵחַ וְשׁוֹדֵךְ·
אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ:
בְּשׁוּב נוֹהֵךְ גְּנוּנוֹ· רְבָבָה תְּרַנֵּן בְּגִינוֹ·
דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ:
גָּשִׁים נִבְנֶה כְּהַחֲדִילִי· דּוֹבְבִים נֵלְכָה לְהַבְדִּילִי·
אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי:

דמני

אהבוך מוסב למעלה שאמר שמך הגדול נקרא עלינו באהבה. וגם אהבוך צד להדך נפשם על קדוש שמך. להדך ל' דיכה כמו או דכו במדוכה. מונים בוטח ושודך. פי' אויבינו הבוטחים על חילם ושוקטים על שמריהם. מונים אותנו בשאלתם אנה הלך דודך. וכמש"כ בתהילי' מ"ב ובסוף מיכה האומרה אלי איו וכו'. מונים ל' ולא תונו איש את עמיתו. שודך ל' שקט ותשקוט הארץ תרגו' ושדוכת ארעא:

בשוב נוחך וכו' עפ"כ ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות וכו'. ובתהילי' קל"ב קומה ה' למנוחתך (ובדה"י לנוחך) ודברי תנחומים הם אלה. גנונו חופתו כלומר אתר בית שכינתיה כחתן יוצא מחופתו תרגו' היך חתנא כפק מן גנוניה. רבבה רבבות ישראל. תרנן ע"ש וחסידיך ירננו דתהילי' שם ובדה"י ועמך ישמחו בך. בגינו בשבילו. דודי ירד לגנו נוה לנו לבנות היכלו ויהיה שם עמנו כ"פ רש"י ז"ל וכתרגומו דהאי קרא:

גשים וכו' רמז למש"כ בעזרא וישמעו צרי יהודה וכו' ויאמרו להם נבנה עמכם וכו". ולא היה זה רק להחדילי ר"ל להשבית המלאכה. דוובים וכו' רמז

אהבוך דיא ישראל וועלכע בינ צו איהרער אונטערדריקונג דיך ליעבען, דיעזע ווערדען פאן דען רוהיגען אונד געזיכערטען פאלקערן גענעקט, אינדעם זיא שפרעכען: וואו איזט דיין פריינד (ה"קבה) הינגעגאנגען?

בשוב ווען דוא וויעדער צוריקקעהרסט, אום אין דיינער ליבע (כ"הייק) צו רעזידירען, ווערדען ישראל צו טויזענדען, זיך דיינער פרייען, אונד אויסרופען: איין פריינד, איזט וויעדער אין זיינען גארטען געקאממען!

גשים נאכינענען נאהערטען זיך אונד שפראכען וויר וואללען געמיינזאם הויז צוזאממען בויען, אום איך דאפאן אבצוהאלטען; זיא זאגטען: קאממט נור! דיס האלע, אום איך פאן דיר צו טרעננען: איך בליעב אבער איינעם פריינדע טריא, אונד איין פריינד איר.

דמני

יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ: לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: הש"ץ חוזר ה' אלהיכם אמת בקול רם

אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה׃ עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל־דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ:

עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים לְעוֹלָם וָעֶד׃ חוֹק וְלֹא יַעֲבוֹר׃ אֱמֶת שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ אָתָּה׃ לְמַעַן שִׁמְךָ מַהֵר לְגָאֳלֵנוּ כַּאֲשֶׁר גָּאַלְתָּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ: אֱמֶת מֵעוֹלָם שִׁמְךָ הַגָּדוֹל עָלֵינוּ נִקְרָא בְּאַהֲבָה אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ:

וָעֶד׃ כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ׃
נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ׃ וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם
מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ׃ וְתוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת
לְאַרְצֵנוּ׃ כִּי אֵל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת אָתָּה׃ וּבָנוּ
בָחַרְתָּ מִכָּל־עַם וְלָשׁוֹן׃ וְקֵרַבְתָּנוּ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל
סֶלָה בֶּאֱמֶת׃ לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאַהֲבָה׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה׃

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד׃

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־
מְאֹדֶךָ׃ וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־
לְבָבֶךָ׃ וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ
וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ
וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃

וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה
אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־
לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה
וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃ וְנָתַתִּי עֵשֶׂב
בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃ הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה
לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם׃ וְחָרָה אַף־יְהֹוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה
מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהֹוָה נֹתֵן לָכֶם׃ וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי
אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־

וְהַחַיּוֹת יְשׁוֹרֵרוּ וּכְרֻבִים יְפָאֵרוּ וּשְׂרָפִים יָרֹנּוּ וְאֶרְאֶלִּים יְבָרֵכוּ פְּנֵי כָּל־חַיָּה וְאוֹפַן וּכְרוּב לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים:

בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

לָאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתֵּנוּ· לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם זְמִירוֹת יֹאמֵרוּ וְתִשְׁבָּחוֹת יַשְׁמִיעוּ· כִּי הוּא לְבַדּוֹ פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת· עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת· בַּעַל מִלְחָמוֹת· זוֹרֵעַ צְדָקוֹת· מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת· בּוֹרֵא רְפוּאוֹת· נוֹרָא תְהִלּוֹת· אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת· הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: כָּאָמוּר· לְעוֹשֵׂה אוֹרִים גְּדוֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: אוֹר חָדָשׁ עַל צִיּוֹן תָּאִיר· וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ מְהֵרָה לְאוֹרוֹ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת:

אַהֲבָה רַבָּה אֲהַבְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ·חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ· וַתְּלַמְּדֵם חֻקֵּי חַיִּים· כֵּן תְּחָנֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ: אָבִינוּ אָב הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם· רַחֵם עָלֵינוּ·וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל· לִשְׁמוֹעַ לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד· לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם· אֶת כָּל־דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה: וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ· וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְיַחֵד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ· וְלֹא נֵבוֹשׁ לְעוֹלָם

שׁוֹקָיו וַעַד כְּתָלֵנוּ מְצָרֵף· ק׳ וְתַחַת רַגְלָיו שְׁרַפְרֵף· הֲדוֹמוֹ מַרְעִיד וּמְרַפְרֵף· הַיָּם מַלְחִיךְ וּמְשָׂרֵף׃

חִכּוֹ מַמְתַּקִּים· ק׳ דַּת מְשָׁלִים עַתִּיקִים· גּוֹזֵר אֹמֵר וּמֵקִים· בִּדְבָרוֹ שְׁפַר שְׁחָקִים· אָמַר וַיִּקְרָא אֲרָקִים׃

ק׳ וי״ו שְׁבָחוֹ לִגְיוֹנָיו מְפִיקִים· הֲמֻלַּת הָמוֹן אֲפִיקִים· חֲלִים זָעִים קְרִיאַת שִׁלּוּשׁ קְדֻשָּׁה מַסְפִּיקִים׃

והחיות

ידין ידי אדם ל״ה וידי אדם מתחת כנפיהם ופי׳ ידיו של הקב״ה : פשוטות כדי לקבל בעלי תשובה של יהודיו ישראל : מלשטות שלא יסורו מדרכו וסרו תרגום סטו לי׳ כי שטית או ל׳ שטות : טועים דרך טוב מיישרות דרכם : טרף פי׳ מזון מושט לכל העולם שנאמר משביע לכל חי רצון : מושיטות ל׳ ויושט המלך : חזקות ידיו של הקב״ה ומחזיקים ידי עניים אשר מטה ידם כדאמר במדרש אמר הקב״ה כתבתי בתורה וכי ימוך אחיך ומטה ידו וגו׳ ואני אח לישראל שנ׳ למען אחי וגו׳ : חיש מדחי מלקטות זכות מגלגלות ומטות פי׳ ידיו מלקטות במהירות זכויות של ישראל לצרפן לחשבון גדול ומגלגלות להטות המאזנים לכף זכות כדאמר מטה כלפי חסד : זעם הדין מלכנות על ישראל פי׳ אפילו בשעת כעסו הוא כובש מדת הדין שנ׳ אם שנותי ברק חרבי ר״ל הפורענות מוכן לבא על ישראל ודאויין כלייה מ״מ ותאחז במשפט ידי ואינני נוטה מדת הדין עליהם :

שוקיו של הקב״ה : וועד כתלינו מצרף פי׳ שאין שכינה זזה מכותל מערבי אלא מצורפת ומדובקת בה עוד היום . וועד לשון ונועדתי או לשון לעולם ועד ואות׳ כותל מערבי שרפרף וכסא לתחת רגלי הקב״ה : וי״מ דרך משל שהתורה היא כבנין עמודים שנאמר שוקיו עמודי שש מיוסדים א״ר אלעזר הקפר העמוד הזה יש לו כתר למעלה ובסים למטה כך דברי תורה סמוכים לפניהם ולאחריה׳ . ותחת רגליו שרפרף מיוסדים על אדניו פו כשוק הזה שמחובר לירך ועומד מיוסד על שרפרף : הדומו מרעיד הארץ שנאמר המרגיז ארץ ממקומה : ומרפרף ל׳ רפיון כמו שמים ירופפו . הים מלחיך ומשרף פי׳ מייבש ושורפו בהבל פיו מלחיך ל׳ אשר בתעלה ליחכה דאליהו : י״מ ומשרף ל׳ גמיעה כמו כהן שדעתו יפה שרפו חיה :

חכו של הקב״ה ר״ל תורתו מתוקה מדבש : דת משלים עתיקים בתורה נמצא דת ודין ומשלים הרבה שנאמר אלה משלי שלמה אשר העתיקו וגו׳ וכתיב והדברים עתיקים ר״ל שעתיק יומין אמרן וגם התורה היא ישנה ומימי קדם קדמה : והקב״ה גוזר דברים גומרן ומקיימן : שיפר שחקים שנאמר ברוחו שמים שפרה : ארקים ארץ שנאמר ויקרא אלהים ליבשה ארץ :

שבחו לגיוניו מפיקים חיילי מלאכים מוציאים : המולת המון חיילות של מלאכים : אפיקים חזקים : חלים זעים פי׳ נבהלים ומתנועעים מאימת הקב״ה בעוד שמספיקים בכנפיהם ואומרים קדוש קדוש קדוש : מספיקים כמו ויספו את כפיו :

נְטוּף מוֹר לְקָחִים · ק׳ נְעִימִים
אֲמָרִים מַלְקוֹחִים · מִגְדְּלוֹת מֶרְקַח
רִקּוּחִים · מַתַּן לְנֶפֶשׁ פְּקוּחִים ·
לוּחוֹת חֵרוּת מְשִׂיחִים · לֵב עָלֵב
מְשַׂמְּחִים · כְּאֵב מַמְרִיחִים וּמוֹשְׁחִים ·
כַּעֲרוּגוֹת עֲרֵבִים שִׂיחִים :

יְדֵי אָדָם פְּשׁוּטוֹת · ק׳ יְצוּרָיו לְקַבֵּל
מַלְשְׁטוֹת · טוֹעִים דֶּרֶךְ קוֹשְׁטוֹת ·
טֶרֶף לַכֹּל מוֹשִׁיטוֹת · חֲזָקוֹת
וּמַחֲזִיקוֹת מָטוֹת · חִישׁ מָדְחִי
מַלַּקְטוֹת · זְכוּת מְגַלְגְּלוֹת וּמַטּוֹת ·
זַעַם הַדִּין מַלְגְּטוֹת :

שוקיו

ת ישראל: ספונים שחשובים לפניו : או ל׳ ספוני טמוני חול פי׳ הטמונים
לים בגלות ופונות עיניו לישראל שאליו פונים : עתיד וגנו פנינים פי׳ מוכן
מתד וגנוו גן עדן למתן שכר לצדיקים: פנינים פי׳ לפני ולפנים : או פי׳
מרי התורה שיקרה מפנינים : עתיד לשון מוכן וכן להיות היהודים עתידים.
ך גיהנם שנ׳ ערוך מאתמול תפתה ופירוש הגיהנם העמיד כנגד הגן עדן :
פנים ר״ל אחר שקבלה הנשמה עונש אז נכנס לפני ולפנים לגן עדן : וי״מ
פני׳ ר״ל קודם שנברא העולם : שכיונו פי׳ חזיונו של הקב״ה אינו נראה :
נים של שרפים וחיות אופנים : או שכיונו פי׳ ראייתו של גן עדן אפילו
פים ומלאכי השרת אינם יודעים מתן שכרן של צדיקים המעותד להם בגן עדן
אמר עין לא ראתה אלהים זולתך :
להיין של הקב״ה נוטפים מור בדברי תורה שנקרא לקח טוב בשעה שנגלה
ל הר סיני נתמלא כל העולם בשמים : נעימים אמרים מלקוחים דברי תורה
מתוקים מדבש עש״הכ ולשוני מדבק מלקוחי ר״ל חכי פי׳ הלשון מתדבק לחיך
שאוכל כל דבר מתוק : מגדלות וכו׳ פי׳ גידולי בשמים ומרקח : מתן וכו׳
מתנה ניתנה שנאמר וממדבר מתנה לפקח ולהחכים את נפשם שנא׳ מחכימת
פתי : לוחות חרות משיחים פי׳ הלחות משיחים ומדברים דברים שנחרתו על
הלחות או הלחו׳ כתוב בהן חרות קרי ביה חירות שאין לך בן חורין אלא מי
שעוסק בתורה : לב עלב משמחים התורה שנאמר פקודי ה׳ ישרים משמחי לב :
כאב ממריחים ומושחים פי׳ התורה מרפא הכאב כאילו ממריחין אספלנית ומשיחה
על המכה לשון וימרחו על השחין ויחי שנאמר ולכל בשרו מרפא : כערוגות הבושם
ערבים ומתוקים : שיחים ד״ת לשון מה שיחו או כערוגת אילנות שמגדילין פירות
ערבים שיחים לשון אילן כמו שיח השדה :

חזן מיוסד ע"ס השר"ק כפול ובסוף חתום שלמה חזק ואמן .

ראשו כֶּתֶם פָּז · תָּג עִטּוּר כֶּתֶר · ק' תַּחַן יָחַן עֶתֶר · שִׁכְנוֹ בְּיוֹשֵׁב סֵתֶר · שָׁלִיחַ מְפֹרָשׁ פּוֹתֵר · רָם וְנִשָּׂא בְּיוֹתֵר · רַב בִּנְיָן וְסוֹתֵר · קוֹרְאָיו פֶּתַח חוֹתֵר · קַבֵּל כִּנְתוּחַ בֶּתֶר :

חזן **עֵינָיו** כְּיוֹנִים · צַד רְבוּעַ דְּפָנִים · ק' צוֹפוֹת צְפוּת צְפוּנִים : פְּתוּחוֹת שִׂיחַ סְפוּנִים · פּוֹנוֹת לְאֵלָיו פּוֹנִים · עָתִיד וְגָנוּז פְּנִינִים · עָרוּךְ נֶגְדּוֹ מִלְּפָנִים · סְבִיבוֹ אֵין לְפָנִים · שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים :

לחיו

ראשו שבחו של הקב"ה דרך משל מראשו עד רגליו כביכול : כתם פז תג עיטור כתר פירוש שלשה כתרים הם של כתם פז כנגד קדוש קדוש קדוש שאומרים ישראל בכל יום . תחן יוחן עתר פירוש על ידי התפלה יוחן ישראל כתפלה ונעתר לבקשתו . יוחן ל' אשר תחון יוחן. עתר ל' ויעתר לו הקב"ה אשר שכנו ביושב סתר ואין אדם יכול לבא לסדר לפניו תפלתו ובקשתו מ"מ שליח מפורש פותר פי' המלאך הממונה על התפלה מפרש צרכי ישראל ופותר פירוש ומשביע אותן תפלות בשם המפורש שיעלו ויהיו כתר בראש רם ונשא ביותר . וי"מ התפלה היא השליח : רב בנין וסותר פי' בנין גדול שבונ' השטן כדי שלא תעלה תפלת ישראל לפני הקב"ה והקב"ה סותר אותו בנין : וי"מ הקב"ה בונה מה שרוצה וסותר מה שרוצה בשביל קוראיו ישראל : חותר וחופר פתח תחת כסא הכבוד כמו שחתר למנשה כדי לקבל תפלתם כקרבן תמידים ומוספים שמנתחין הכהנים לחתיכות ולבתרים . זהו קבל כנתוח בתר . חותר לשון במחתרת :

עינין כיונים צד רבוע דפנים פי' כיונה שמחה על מוצאות מים ומעיינות בכל צד כך הקב"ה עיניו משוטטות בכל ד' רוחות העולם : צופות צפים צפונים פירוש רואות בהשגחה על ת"ח המצפים בסתרי תורה הצפונים לפתוח להם מעינות החכמה והתורה שהיא שיח ספונים הה"ד עיניו כיונים על אפיקי מים רוחצות בחלב אלו ת"ח שהם גלגל עינו של עולם בשעה שעוסקים בתורה שנמשלה לאפיקי מים והקב"ה מאיר עיניהם עד שהם מאירים אותם כחלב ויושב על מלאותם או צפים צפונים ל' צפוי רואה דברים שהם מכוסים וצפונים לפתוחות לקבל

תפלה

תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ· בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ· יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם· וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם: כֻּלָּם אֲהוּבִים· כֻּלָּם בְּרוּרִים· כֻּלָּם גִּבּוֹרִים· וְכֻלָּם עוֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם· וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים:

אֶת שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא· קָדוֹשׁ הוּא: וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה· וְנוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה· לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת רוּחַ· בְּשָׂפָה בְרוּרָה וּבִנְעִימָה· קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה:

קָדוֹשׁ · קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

אין פאלגענדעם אופן ווירד אנגעצייגט, דאס דאז געבעט דער ישראלי זא אנגענעהם איזט וויא איין אָפפער, אונד דאס קיין פערהינדערער (מקטרג) זיא צוריקהאלטען קאן, וועגען דער דרייפאכען קדושה, וואמיט זיא אללע טאג גאטטעס רוהם ערהעבען·

בחול

הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז· הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ· אֲדוֹן עֻזֵּנוּ· צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ· מָגֵן יִשְׁעֵנוּ· מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵל בָּרוּךְ· גְּדוֹל דֵּעָה· הֵכִין וּפָעַל זָהֳרֵי חַמָּה· טוֹב יָצַר כָּבוֹד לִשְׁמוֹ· מְאוֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֻזּוֹ· פִּנּוֹת צְבָאָיו קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי תָּמִיד מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּקְדֻשָּׁתוֹ: תִּתְבָּרַךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ

בשבת

לָאֵל אֲשֶׁר שָׁבַת מִכָּל־ הַמַּעֲשִׂים· בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי נִתְעַלָּה וְיָשַׁב עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ: תִּפְאֶרֶת עָטָה לְיוֹם הַמְּנוּחָה· עֹנֶג קָרָא לְיוֹם הַשַּׁבָּת: זֶה שֶׁבַח שֶׁל יוֹם הַשְּׁבִיעִי· שֶׁבּוֹ שָׁבַת אֵל מִכָּל־ מְלַאכְתּוֹ: וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי מְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: טוֹב לְהוֹדוֹת לַיְיָ: לְפִיכָךְ יְפָאֲרוּ וִיבָרְכוּ לָאֵל כָּל־ יְצוּרָיו· שֶׁבַח יְקָר וּגְדֻלָּה יִתְּנוּ לָאֵל מֶלֶךְ יוֹצֵר כֹּל הַמַּנְחִיל מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ: שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִתְקַדַּשׁ· וְזִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ יִתְפָּאַר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת· תִּתְבָּרֵךְ מוֹשִׁיעֵנוּ

עַל שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ· וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶלָה:

אם חל יום א׳ דפסח בשבת אומרים הכל יודוך בניגון.

חזן הַכֹּל יוֹדוּךָ וְהַכֹּל יְשַׁבְּחוּךָ · וְהַכֹּל יֹאמְרוּ אֵין קָדוֹשׁ כַּיָי: קהל הַכֹּל יְרוֹמְמוּךָ סֶּלָה יוֹצֵר הַכֹּל · הָאֵל הַפּוֹתֵחַ בְּכָל־יוֹם דַּלְתוֹת שַׁעֲרֵי מִזְרָח: חזן וּבוֹקֵעַ חַלּוֹנֵי רָקִיעַ · מוֹצִיא חַמָּה מִמְּקוֹמָהּ וּלְבָנָה מִמְּכוֹן שִׁבְתָּהּ: קהל וּמֵאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ וּלְיוֹשְׁבָיו · שֶׁבָּרָא בְּמִדַּת רַחֲמִים: חזן הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים · וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: קהל הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז · הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם: חזן אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: ק׳ אֵין כְּעֶרְכְּךָ וְאֵין זוּלָתֶךָ · אֶפֶס בִּלְתְּךָ וּמִי דוֹמֶה לָּךְ: ח׳ אֵין כְּעֶרְכְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה · וְאֵין זוּלָתְךָ מַלְכֵּנוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: קהל אֶפֶס בִּלְתְּךָ גּוֹאֲלֵנוּ לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ · וְאֵין דּוֹמֶה לְּךָ מוֹשִׁיעֵנוּ לִתְחִיַּת הַמֵּתִים:

ח׳ אֵל אָדוֹן עַל כָּל־הַמַּעֲשִׂים · בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ בְּפִי כָּל־נְשָׁמָה:
ק׳ גָּדְלוֹ וְטוּבוֹ מָלֵא עוֹלָם · דַּעַת וּתְבוּנָה סוֹבְבִים אוֹתוֹ:
ח׳ הַמִּתְגָּאֶה עַל חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ · וְנֶהְדָּר בְּכָבוֹד עַל הַמֶּרְכָּבָה:
ק׳ זְכוּת וּמִישׁוֹר לִפְנֵי כִסְאוֹ · חֶסֶד וְרַחֲמִים לִפְנֵי כְבוֹדוֹ:
ח׳ טוֹבִים מְאוֹרוֹת שֶׁבָּרָא אֱלֹהֵינוּ · יְצָרָם בְּדַעַת בְּבִינָה וּבְהַשְׂכֵּל:
ק׳ כֹּחַ וּגְבוּרָה נָתַן בָּהֶם · לִהְיוֹת מוֹשְׁלִים בְּקֶרֶב תֵּבֵל:
ח׳ מְלֵאִים זִיו וּמְפִיקִים נֹגַהּ · נָאֶה זִיוָם בְּכָל־הָעוֹלָם:
ק׳ שְׂמֵחִים בְּצֵאתָם וְשָׂשִׂים בְּבוֹאָם · עוֹשִׂים בְּאֵימָה רְצוֹן קוֹנָם:
ח׳ פְּאֵר וְכָבוֹד נוֹתְנִים לִשְׁמוֹ · צָהֳלָה וְרִנָּה לְזֵכֶר מַלְכוּתוֹ:
ק׳ קָרָא לַשֶּׁמֶשׁ וַיִּזְרַח אוֹר · רָאָה וְהִתְקִין צוּרַת הַלְּבָנָה:
ח׳ שֶׁבַח נוֹתְנִים לוֹ כָּל־צְבָא מָרוֹם · תִּפְאֶרֶת וּגְדֻלָּה שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ:

המאיר

חזן
דּוֹדִי נָעֳמוֹ עַמּוֹ מְיַשְּׁרִים · ק׳ נִכְתָּב
וְנִקְרָא כַּשִּׁירִים · צִדְקוֹתָיו לְרֵקִים
מְחַזְּרִים · צִבְיוֹנוֹ עֲשׂוֹת מִתְאַזְּרִים ·
צָפוּתֵנוּ צְפוֹת מְשַׁחֲרִים · צִיּוֹן עַמּוּד
שְׁחָרִים · צוּר קוֹנֵנוּ מַכְתִּירִים ·
צָרְכֵנוּ בְּפֶלֶל מַעְתִּירִים · חָזֹה נֶחֱזֶה
בְּבֵאוּרִים · חָשְׁבֵנוּ לָעַד לְאוֹרִים:
חזן חַי זַכֵּנוּ כְּמִתְפָּאֲרִים · קַיָּם לְדוֹר
דּוֹרִים · הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים:

הכל

דודי וכו׳ אף היא כנ״י ואמריה תשיב לשומרים. אמת שאנחנו עם ה׳ מישרים בטעמו וידידותו לכל באי עולם כמו שהוא נכתב כתב מפורש ונקרא בשה״ש צח ואדום. דגול מרבבה. כתם פז. וכל התוארים הנאמרים שם. והנרמז בהם. ואמר נקרא כאומר לא מראש בסתר דברתי כי אם בפומבי. וכטעם דרשו מעל ספר ה׳ וקראו. צדקותיו וכו׳ פי׳ וכן אנחנו מספרים צדקת ה׳ בתורה פעם אחר פעם לרקים ופוחזים. וכמ״ש ישעי׳ בדעתו יצדיק צדיק עבדי לרבים. צביונו וכו׳ פי׳ אזורים אנחנו אזור אור נוגה לעשות חשקו ורצונו של הקב״ה בכל לבבנו ובכל נפשנו ובכל מאדנו. צביונו ל׳ צבי היא לכל הארצות. והוא עשה״כ ונקדשתי בתוך בני ישראל. צפותנו וכו׳ פי׳ משחרים אנחנו לצפות ולראות צפייתנו. כאמור בסוף הברכה אור חדש על ציון תאיר. ציון וכו׳ פי׳ בסימן עמוד השחר מכתירים אנחנו צור קוננו בקריאת שמע. ואחר מעתירים אנחנו ומתפללים על צרכנו בש״ע. חזה נחזה וכו׳ עתה הוא חוזר לענין הברכה לחתום הפיוט בחרוזי׳ אלה מעין חתימת הברכה. בבאורים בברורים במתפארים כאשר אנחנו מתפארים בך:

דודי דיא הערליכקייט איינעס פריינדעס, ווירד דורך זיין פאלק גע־רעכטפערטיגעט, אונד אין געזאנגען געטריעבען אונד געלעזען. זיינע גיטע טריפט אויך זעלביגע דיא פאן גוטען טהאטען לעער זינד; דיא זיך אבער שטארקען זיינען ווילען אויסצואיבען, אום אונז מיט דעם העללען ליכט דער ערלאזונג (גאולה) צו ערלייכטען. ביים ערסטען צייכען דעם מארגענ־שטערנס, קראָנען וויר אונזערן שעפפער אונד הערען; אים געבעטע פיר אונזער בעדירפניססע, ווינשען וויר אויך, דאס ער אונז דיא ערלייכטונג, אין דעם פינסטערן טריבזאלע (גלות) דייטליך זעהען לאססע. לעבענדיגער גאטט! בעשענקע אונז זא וויא דיא רוהמפאללען פראמען מיט דויערהאפטעם לעבען, דוא עוויגער! דער דוא דיא ערדע אונד איהרע בעוואהנער, ערלייכטעסט

פְּתַחְתִּי . מֵאֵלַי בְּנָטוּף מוֹרִים . נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע אֲמָרִים:
מְצָאוּנִי . לְגִיוֹנוֹת סְבָבוּנִי כַּנְּהָרִים . עוֹמֵד כַּהֲדַסִּים בֶּהָרִים:
הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם ; דְּרוֹשׁ דּוֹדִי מֵישָׁרִים . סוּר מֵרֻכְסֵי קְשָׁרִים:
מַה דּוֹדֵךְ מִדּוֹד . לֶעָתִיד שְׁאוֹל נִפְשָׁרִים . הֵן בָּאֻמּוֹת הַכְּשֵׁרִים:
מַה דּוֹדֵךְ מִדּוֹד . נוֹאֲמִים בָּזֶה הַקּוֹשְׁרִים . נֶגְדּוֹ נֶהֱרָגִים כַּשְּׁוָרִים:
נֵזֶר יִחוּדוֹ קוֹשְׁרִים . נֶצַח מַלְכוּתוֹ שָׁרִים:

דודי

פתחתי מאלי מעצמי כלומר בלב שלם ונפש חפצה כש"כ ויענו כל העם יחדיו וכו'. בנטוף מורים כאשה המקשטת עצמה וידיה נוטפות מור להתאהב על בעלה בריח טוב. ומה הם המורים נעשה ונשמע אמרים:
מצאוני לגיונות ע"ש מצאוני השומרים ר"ל שומרי בלעי פי' שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו. וזהו סבבוני כנהרים. עומד וכו' פי' ואני עומד ביניהם יחודי בתורה והכנעה כהדסים בהרים שהרוח נושף בם וכופף קומתם:
השבעתי וכו' פי' משביע אני עליכם שתניחוני לדרוש לדודי במישרים. ולסור מרוכסי קשרים ר"ל מעקמימות קשר רשעים כמו שפי' רש"י בתהלי' ל"א.
מה דודך מדוד. כך שואלים הקושרים, מה דודך מדוד כל האומות. אשר לעתיד לשאול נגררים. נפשרים ל' מסיק פשרא תרגומו של מעלה גרה. והוא מגורת מים הנגרים כמו שפי' רש"י שם: הן באומות הכשרים, פי' הלא אתם הכשרים שבאומות א"כ מה דודך מדוד שנגדו אתם נהרגים. הן גרסינן בנו"ן והוא ל' שאלה ותמיה כמו הן עוד היום גדול. הן כסף אשר מצאנו ודומיה' וכן הוא במעגלי צדק. ונכנה קרון זה על מאמר היפה בנשים שגם הוא ל' קריאה;
מה דודך כנגד מה דודך השני שבפסוק. נואמים אומרים. בזה בעולם הזה וכלפי שאמר למעלה לעתיד אמר כאן בזה. הקושרים המתקשרים ומתחברים עלי. נגדו נהרגים ר"ל על קדושת שמו. נזר וכו' פי' אפילו בשעה שהם נהרגים כשורים. הם קושרים לו כתר האחדות ואומרים שמע ישראל וכו': נצח מלכותו שרים ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד;

דודי

אונד זיא אויסצואיבען, פאָן איינעם אונדע טריפֿען; דאָמאַלס פאַנדען איך ענגעלס טשאַרען דיא איך וויא וואַססערבאֶכע אומרינגטען, דער מַזאַמֶבטיגע שטאַנד וויא אירטהען אויף געבירגע, אונד שפראַך: איך בעשוואָרע אייך, איערע פריינד (הק"בה) נאַך צו געהען, אונד פאָן דען פערבינדעטען געזעלשאַפטען דער באָזען, אַב צו געהען. וואַס איזט דאַס? ווערדען איינסט דיא נאַציאָנען פראַגען, דאַס דיין פריינד (גאָטט) דיא האָללע (גיהנם) פיר דיך אַבקיהלעט? זאָ ווערדען דיא אַנטוואָרטען: וויל זיא (ישראל) דיא פראָמסטען אונטער אַללען נאַציאָנען זינד: וואַס איזט דיין פריינד מעהר אַלז איין אַנדערער, שפרעכען דיא באָזען אויף דיעזער וועלט, דאַס איהר אייך פיר איהן וויא אָכסען שלאַכטען לאַססעט: דעננאָך קניפפען וויר דיא קראָנע זיינער איינהייט, אונד בעזינגען דיא עוויגקייט זיינער רעגירונג.

דודי

פְּשַׁטְתִּי אֶת כְּתָנְתִּי, רַבָּתִי וּשְׁנֵי כְתָרִים· הָאוּרִים וְתֻמִּים סְתָרִים:
דּוֹדִי שָׁלַח יָדוֹ, אָז לִסְעוֹד הוֹרִים· מְזֻמָּן עוֹד לְנִמְהָרִים:
קַמְתִּי, נִצַּבְתִּי בְּחֶמֶד הָרִים· וְדַצְתִּי אַצְתִּי בִּזְהָרִים:

פתחתי

בעיר ואר"י במסכת תענית דף ה' מאי ולא אבא בעיר לא אבא בירושלים של מעלה עד שיבנה ירושלים של מטה. ואמר משעירים עשה"כ בישעי' מי זה בא מאדום וכו': תוקלת וכו' כלומר אני ישנה מן התוקלת שנתן לי ירמי' ע"פ ה' ואמר אם לא יסחבום צעירי הצאן וכו' ומקרא זה על אדום נאמר וכמו שפי' הרד"ק שם:

פשטתי את כתנתי רבתי נ"ל שדעת הפייטן כדברי האומר בבראשית רבה כתונת פסים שהיתה מגעת עד פס ידו וכן פי' ר' עזרי' מן האדומי' בספר מ"ע כתונת פסים חלוק גדול המגיע עד פיסת היד ועד פיסת הרגל רק מפני שהוצרך הפייטן לאות רי"ש ע"כ אמר רבתי. ופי' פשטתי וכו' השלכתי דבריו אחרי גוי אחרי שלקחני לו לעם סגולה. ושני כתרים כתר כהונה וכתר מלכות והוא עשה"כ ביחזקאל הסר המצנפת והרים העטרה וכמו שפי' רש"י שם. האורים ותומים סתרים פי' בה"ק המגידים דברים נסתרים. נ"ל סתרים שנסתרו ונגנזו ממני. אבל במ"כ גורס ותומי סתרים בסמיכות וכן הוא בכ"י וי"ל ע"ש שהם נסתרים בין כפלי החושן:

דודי וכו' לסעוד הורים. פי' בה"ק עזרא וסיעתו. מזומן פי' שהוא מזומן עוד לסעוד לנו כבראשונה ואמר לנמהרים ע"ש אמרו לנמהרי לב בישעי'. ול"נ שהוא חוזר למתן תורה. דודי שלח ידו כמ"ש כה תאמר לבני ישראל וכו'. לסעוד הורים כמ"ש משה ידבר והאלהים יעננו בקול וכמו שפי' רש"י שם. ואמר מזומן עוד ע"ש ושאבתם מים בששון וכת"י שם ותקבלון אולפן חדת. ועוד מקראות כיוצא בו. ואמר לנמהרים ע"ש שהקדימו נעשה לנשמע וכדאי' במס' שבת. ולפי זה נמשך המאמר הסמוך:

קמתי נצבתי בקומה זקופה וגבוהה כמש"כ זאת קומתך דמתה לתמר. בחמד הרים זה סיני כמש"כ ההר חמד אלהים לשבתו תהילי' ס"ט. ודצתי שמחתי. אצתי מהרתי· בזהרים בזהירות ובזריזות:

פתחתי

איך בייא געלעגענהייט דער זיבען ערפיללונגס טאגע*, געטהאן, אום דיא גליד שטיקע אונד איינגעווידע דער אפפער, צו עמפפאנגען. איך ישראל שטאפפע אים טריבזאלע (גלות) ביז גאטט פאן זעיר (וועלכעס איינער האפפנונג נאך, דורך דען יינגסטען שטאם (בנימין) געטוייפעט ווירד) צוריקקעהרן אונד נאך דער שטאדט ירושלים קאמען ווירד. איין פראכטיגעס העאד (ירושלים) האבע איך אויזגעלאגען, אונד פערלארען דיא צווייא קראנען אורים אונד תומים, דיא איר געהייאע דינגע ענטדעקטען·

דודי איין פריינדע שטרעקטע זיינע האנד אויס, אום דיא אונטערוויזער (עזרא ונחמי') צו אונטערשטיטצן; זיא איזט אויך נאך בערייט פיר דיאיעניגען, וועלכע צו זיינען געבאטען איילען. איך עררילטעטע אונד שטעללטע איך אונטער דען ערווינשטען בערג סיני, איך פרייטע אונד שטערקטע איך אום דיא וואהרונג דער תורה אנצונעהמען. איך האבע פאן איר זעלבסט אנגעפאנגען, אונד וויא געווירץ ליעסאיך דיך ווארטער: איך וויל זיא אנהערען

(*) שבעת ימי המלואים:

אונד

סי' המחבר שלמה הקטן יגדל בתורה אמן ואמן לעד סלה נצח.

שלחיך פרדס · שפר נאים והדורים · לטכסים מלכים אדורים :

נרד וכרכם · מזה ומזה סדורים · החוט המשלש גדורים :

מעין גנים · הדחת קלים וחמורים · טבילות נקיות שמורים :

עורי צפון ובואי תימן · יחד לכנס נסערים · גלות כל שערים :

באתי לגני אחתי כלה · דגמת מלואים גמורים · לקבל אברים ואמורים :

אני ישנה · ביאה עיר משעירים · תוחלת יסחבום צעירים :

פשטתי

שלחייך שילוחייך מיד מצרים. שהיו משועבדים שם בטיט ובלבנים. כיון שיצאו ממצרים נעשו פרדס רמונים. וכיון שראום דגלים חונים על הים בטקסים המלכים התחילו מצרי' כחנקים ואומרי' ווי מה שלחנו מארצנו כדאי' בשה"ש רבה ובשמות רבה פ' כ': אדורים ל' אדר היקר דזכרי':

נרד וכרכם וכו' גם זה שם נעשו שורות ראובן שמעון וכו'. נטע בה כל מיני בשמים שנאמר נרד וכרכום. חוט המשולש רמז למה דאי' בקהלת רבה טובים השנים. וידבר ה' אל משה ואל אהרן. מן האחד וידבר ה' אל משה. והחוט המשולש וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר אליהם אל אלעזר ואיתמר. ופי' שהיו מגודרים במליצים מופלגים:

מעין גנים א"ר עזרי' נמשלה תורה במים שזה מזיל מקצת דבר וזה מזיל מקצת דבר והלכה יוצאה כמין לבנון. וזהו שאמר הדחת קלים וחמורים פי' להדיח ולברר וללבן מצות קלות וחמורות. טבילות נקיות רמז לשהיו גדורים בעריות ועי' מה שפי' רשי' ז"ל בשה"ש על פסוק זה:

עורי צפון וכו' לכשיתעוררו הגליות כדאי' במדרש ובפי' רש"י ז"ל וכמש"כ בישעי' האומר לצפון תני ולתימן אל תכלאי· נסערים ע"ש ואסערם על כל הגוים דזכרי'. גלות כל שערים ע"ש ואזרם במזרה בשערי הארץ דירמי':

באתי לגני כמו שבאתי כבר בימי המילואים. לקבל אברי העולות ואמורי השלמים. וכמש"כ ביחזקאל בריח ניחוח ארצה אתכם. ובמלאכי וערבה לה' מנחת יהודה וכו':

אני ישנה וכו' אמרו בשה"ש רבה אני ישנה מן הגאולה ולבו של הקב"ה ער לגאלני וכתוב לבי עשה"כ בתהילי' ע"ג צור לבבי וחלקי אלהי' לעולם כדאי' שם. וזהו שאמר ביאת עיר משעירים עשה"כ בהושע בקרבך קדוש ולא אבוא

בעיר

שלהיך דיינע ענטלאססענן ישראל (אויז מצרים) ווארען איינעם פראכט· פאללען אונד הערליכען גארטען גלייך, אונד דיא ציערדע דער אנזעהליגסטען קעניגע· איט דען פיינסטען געווירצע נרד וכרכום (מצות) ווארען זיא דרייפאך פאן אללען זייטען אומגעבען· ערוועקקע פאן דער נארד זייטע, אונד קאממע פאן תמן, אום אללע, אין וייט ענטפערנטען שטאדטען, צערשטרייטען ישראל צו זאממען. איך (גאטט) ווערדע אין דען גארטען (בה"מק) איינער טרייטען טוועסטער ישראל קאממען, דעסגלייכען האבע

איך

יוצר ליום ראשון

כלך יפה · בלי מום מכבדים · תם והלקו מזבדים :
אתי מלבנון כלה · ועוד שכינה בשעבודים · רצוף בבא מאבודים :
לבבתני אחתי כלה · הבת בת נגידים · אהבה וחבה אגודים :
מה יפו דדיך אחתי כלה · מנוחה ושאר ועודים · ושמניך קריה מועדים :
נפת תטפנה שפתתיך כלה · אחות משיחים עומדים · מבלי קנאה מצמדים :
גן נעול · נקם ואין מגידים · סתום לתלבשת הבגדים :

שלחיך

כולך יפה ע"ש נעשה ונשמע כדאי' במדרש . תם זה יעקב אבינו וכדאי' שם כולך יפה זה אבינו יעקב שהיתה מטתו שלמה :

אתי מלבנון א"ר לוי בתחילה הוא נוער מבה"מ ואח"כ הוא פורע מן או"ה . ויעוד שכינה בשעבודי' ע"ש עמו אנכי בצרה . וכתיב בכל צרתם לו צר . מי זה בא מאדום. וזהו שאמר רצוף וכו' ר"ל שהקב"ה רצוף עמהם בבואם ממקום איבודם . וכמש"כ ובאו האובדי' בארץ אשור וכו' :

לבבתני וכו' שעמדתם לפני על הר סיני ואמרתם כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. בת נגידים בת האבות החשובי' שהיו אגודים ודבוקים בה' באהבה ובחיבה :

מה יפו דודיך . מקום משכנותיך · מנוחה זו שילה . ושאר ויעודים נוב וגבעון . ושמניך רמז לירושלים שיצא לה שם בגוים . קרית מועדים ציון קריה נאמנה ששם מתקנין את המועדות :

נופת תטופנה וכו' אחות משיחים עומדים עשה"כ בתהילי' קל"ג מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד ודרשוהו חז"ל על משה ואהרן והם היו מבלי קנאה מצמודים שלא קנאו זה בזה על גדולתם . ואמר עומדים עשה"כ בזכרי' אלה שני בני היצהר העומדים וכו' ופי' רשי' קרן כהונה ומלכות המשוחים בשמן המשחה . ובה"ק פרשו על משיח בן יוסף ומשיח בן דוד :

גן נעול נקם עשה"כ בישעי' כי יום נקם בלבי . והוא כגן נעול סתום ואין מגידים אפילו הנביאים לא יכלו להגיד . לתלבושת הבגדים עשה"כ שם וילבש בגדי נקם תלבושת :

שלחיך

דוא ביזט זעהר שאן, פערעהרט אללע אהנע ליבעס פעהלער, גאנץ גאטטעס טהיילע אבגעזאנדערט; מיט איר מיזט דיינע טרויטע (שכינה) פאן לבנון אויס אין דיא געפאנגענשאפט געלאנגען, אונד אויך איר פערבונדען בייא דער צוריקונפט דעם אונטערגאנגס (גלות) אונד שפראך: איך ליעבע דיך מיינע טרויטע שוועסטער דיא טאכטער דער פירסטען (אבות), דיא מיט פריינדשאפט אונד ליעבע פעראייניגט ווארדען.

מה יפו וויא שאן וואר דיינע פריינדשאפט, מיינע טרויטע שוועסטער, אין דיינער רוהע צו שילה אונד אין אנדערן פערזאמלונגען, דא דיא וואהלגעריכע דער פיינען אהל, אין דער הייליגען אונד פעסטליכען שטאדט ירושלים זיך פערברייטעטען. זיסיגקייטען טרייפעלן פאן דיינען ליפפען דוא טרויטע שוועסטער, דא מיינסט דיא צוויא ערלאזער (משיח בן יסף ומשיח בן דוד) אהנע נייד, זיך אין גרעסטער איינגקייט אויפריכטען ווערדען: דיעזער טאג דער ראכע (נקמה) איזט וויא איין פערשלאססענער גארטען; אויך דיא וויייזזאגער וויססען דיעזען טאג ניכט; ער איזט אים הערצען גאטטעס, דער זיך אין ראכקליידערן אנגעציהען ווירד, פערבארגען.

שלחיך

שְׁנֵי שָׂדַיִךְ, דִּבּוּק אַחִים חֲבֵרִים. לְרוֹעִים תַּיָּרִים חֲסוּדִים:
עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם, יוֹם צְדָקָה לַחֲרֵדִים. חִבּוּל זֵדִים זְרָדִים

כלך

הנך יפה בלתות ודינים ופיקודים כדאי' בשה"ש רבה. כפל יחיד הכפיל אותם הקב"ה שנאמרו בסיני ונשנו באה"מ. ובה"ק פי' כפל להם הנך יפה חד לתורה שבכתב וחד לתורה שבע"פ. לפקודים לפקודי בני ישראל:

שניך נקיות מן הגזל ע"י שאת מתרחקת מחמוד דברים מכוערים וכמו שפי' רש"י בשה"ש: קשוט לשון לימודים רמז לשירה שהיא מכפרת לשעבר כדאיתא בשה"ש רבה:

כחוט השני וכו' טעם לי' ענינו של דבר רק שהוצרך הפייטן לאות ט"ת. ופי' זה היה טעם זקננו אברהם וענינו שלא לאכול ממון אחרים כמש"כ הרימותי ידי אם מחוט וכו' זיין ילידים ע"ש וירק את חניכיו תרגומו וזריזית עולימוהי וכמו שפי' רש"י שם. נגדו שולם לילדים. פי' בא"כ שאמר להם הקב"ה כחוט השני שפתותיך. ובה"ק פי' שזכו לחוטי ציצית. ועל שאמר ועד שרוך נעל זכו לרצועות של תפילי' ולמצות חליצה:

כמגדל דוד צוארך זה בה"מ ולמה מדמהו לצואר שכל הימים שהיה בה"מ בנוי וקיים היה צוארן של ישראל פשוט בין או"ה וכו' כדאי' בשה"ש רבה. יקרת וכו' עשה"כ בישעי' פינת יקרת מוסד מוסד. גבול הוריות רמז ללשכת הגזית שמשם הוראת יסודות התורה יוצאה לישראל:

שני שדיך אלו משה ואהרן הודן והדרן של ישראל. ואמר לדבוק שלא היה אחד גדול מחברו כדאי' בשה"ש רבה. לרועים תיירים חסודים פי' הם היו נאים להיות רועים ותיירים טובים כדאי' במד' ר"י אומר ג' פרנסים טובי' עמדו לישראל משה אהרן ומרים. תיירים מענין לתור להם מנוחה. חסודים ל' כלה נאה וחסודה:

עד שיפוח היום יום נקם. יום צדקה לחרדים לדבר ה' ועשה"כ בישעי' שמעו דבר ה' החרדים אל דברו. ובמלאכי וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה. חבול זדים זרדים עשה"כ שם כי היום בא בוער כתנור והיו כל זדים וכו' אשר לא יעזוב להם שורש וענף ובמדרש ר' ברכי' אומר עד שיפוח. עד שאהרתיה היום כמד"א באם עברתי אפיה עליך. וכמו הכללים אלו צללי יגון ואנחה. חבול ל' השחתה. זרדים ענפים לחים בל"ק:

כלך

כחוט ווייל אברהם ניכט איין מאל איינען ראָטהען פאַדען בעהאַלטען וואָללטע, דאַ ער זיך זאַמט זיינען הויזלייטען בעוואַפנעטע, ווארדען זיינע נאַכקאָממען דאַפיר בעלאָהנט.

כמגדל זאָ פעסט וויא דוד'ס טהורם, דיא ווירדיגע הויפט אונד גרונדשטאַדט ציון, זאָ זינד דיא גרענצען דער געגרינדעטען ווייזען לעהרע.

שני דיינע נוייא בריסטע, דיא אַנהאָנגליכקייט דער פראָממען ברידער (משה ואהרן) וואַרען דיינע הירטען אונד אָללערליעבסטען אויסקונדשאַפטער, ביז דער טאַג ערשיינען ווירד, איינע בעלאָהנונג פיר דיא, וועלכע גאָטטעס וויללען אויסאיבטען, אונד איין פערדערבען פיר דיא בעזע נוייגען (רשעים).

דיא

דיעזע פייטוס ערמאַהנען אונז וויא וויר אונזערע רוהם, אונד ליעבע בעטראַכטעט זאָללען, וועלכע גאָטט אונז ערטהיילט האַט, וועגען דעס פֿערטריעב מאַן זיינען היילינען נאַחהען, אונד ערלעהרונג דער תורה, דאַס וויר דיעזע ליעבע דורך אונזערע גוטען האַנדלונגען ערהאַלטען אַכטע, אונד דיא ערלעזונג (גאולות) דאַדורך בעשלייניגען זאָללען, וויא דיא ערלעזונג אויז מצרים.

שם המחבר חתום אחרי ראשי פסוקים של שה"ש מרדכי הקטן יגדל בתורה

חזן אמן ואמן סלה:

צְאֶינָה וּרְאֶינָה ק"יח מַשְׂכִּיל שִׁיר יְדִידִים ·

חזן רִנַּת חֲתֻנַּת דּוֹדִים:

הִנָּךְ יָפָה ק"יח דָּת דִּין וּפִקּוּדִים ·

חזן כָּפַל יָחִיד לִפְקוּדִים:

שִׁנַּיִךְ ס"יק הַרְחֵק כְּאוּר חֲמוּדִים ·

חזן קִשּׁוּט לָשׁוֹן לְמוּדִים:

כְּחוּט הַשָּׁנִי ק"יח טַעַם זַיִן יְלִידִים ·

חזן נֶגְדּוֹ שָׁלַם לַיְלָדִים:

כְּמִגְדַּל דָּוִיד ק"יח יִקְרַת כְּנַת יְסוֹדִים ·

גְּבוּל הוֹרָיוֹת יְסוֹדִים:

שני

צאנה וראינה וכו' רמז לשירת הים שכתוב שם ותצאנה כל הנשים אחריה וכו'. וזהו משכיל שיר ידידים. וגם רמז למ"ת ע"ש ויוצא משה את העם וכו' ואמר שיר ידידים ע"ש ועתה כתבו לכם את השירה הזאת:

וראינה ע"ש וכל העם רואים את הקולות. ויחזו את האלהי'. וראינה רמז להקמת המשכן וכמש"כ וירא כל וירונו. וזהו רנת חתונת דודים:

הנך

צאינה געהעט אויס אונד בעטראַכטעט דען הערליכען גאַנג דער געליעבטען ישראל, אַלז בייא איינווייהונג דעס משכן (חנוכת המזבח) דיא פֿריינדשאַפֿטספֿעראייניגונג געהאַלטען וואורדע.

הנך דוא ביזט שאָן ישראל, דען דער איינציגע גאָטט, האַט דען אונגלאַהל בחרען ישראל, איינע אענגע געראַכטע אונד פֿעראָרדנונגען ערטהיילט.

שניך דיינע לאַהנע פֿערלעהרען קיינע געריבטע שפייזען, זיא ענטפֿערנן זיך פֿאָן אַללען האַסליכען לישטערנען דינגען; דען זיא לירען זיך נור מיט דער וואַהרען לעהרע.

כחוט

יוֹ תְּאַר פָּנִים מְהֻכְסָף • נֶעֱמוּ יְדִידוּת כֶּסֶף •
תַּבְנִית אוֹת יוֹסֵף • עַמּוּדָיו עָשָׂה כֶסֶף :

צאינה

תאר פנים מהכסף. פי׳ תיאר הקב״ה ויפה אתר בית שכינתיה לדבר שם עם ב״י שלא יכספו פניהם עוד. כדאי׳ במדבר רבה פ׳ י״ב. ד״א אפריון עשה לו א״ר עזריה למלך שהיה לו בת וכו׳. כיון שהגדילה אמר אין זו כבודה של בתי שאדבר עמה בפרהסי׳, כך כשראה הקב״ה את ישראל במצרים וכו׳. ראה אותם על הים וכו׳ ראה אותם בסיני וכו׳ שנאמ׳ פנים אל פנים דבר ה׳ עמכם. וכיון שקבלו את התורה אמר עשו לי משכן וכו׳. תאר ל׳ כתואר בני המלך מהכסף מהכלם כמו הגוי לא נכסף דנפכי׳ פי׳ הרי״קס לא נכלם. וי״מ מהכסף על מעשה העגל. שמלאכת המשכן היה מכפר עליו וכדאי׳ שם המלך שלמה שהשלום שלו שהוא עושה שלום עם ישראל מן התחרות שהיה לו עמהם מן מעשה העגל. נועמו ידידות כוסף כ״ל שרומז על ברכות כהנים שזוה לפני הקמת המשכן ואחרי ככלות המלאכה ראה טוב לברכם שנית יהי רצון שתשרה שכינה במעשי ידיכם. ויהי נועם וכו׳. וכל זה מבואר שם. נועמו ע״ש ויהי נועם וכו׳. ידידות ע״ש מה ידידות משכנותיך. כוסף ע״ש למעשה ידיך תכסוף דאיוב. תבנית אות יוסף. גם זה מוסב על הא דאית׳ שם. כיון שבאו ועשו את המשכן נתן להם הקב״ה את הברכות תחילה כדי שלא תשלוט בהם עין רעה וכו׳ ע״ש. וזהו שאמר כאן תבנית אות בריתו של יוסף שגם הוא נתברך כדגים הללו שאין עין הרע שולטת בהם. עמודיו עשה כסף ע״ש ווי העמודים וחשוקיהם כסף כמבואר שם וכן הוא בשה״ש רבה. ולפ״ז הוא מדבר מעמודי עני שטים דאהל מועד. אבל בבמדבר רבה דרשינן ליה על ב׳ עמודי הנחושת שהקים שלמה באולם הבית. וקרי להו כסף ע״ש שהיו נחושת ממורט שוה ככסף. ועוד שם ובשה״ש בפסוק תורי זהב רבי ברכי׳ פתר קרי׳ בארון תורי זהב וכו׳ עם נקודו׳ הכסף אלו שני העמודי׳ העומדים לפנים שהיו כמין אצטווין ולפ״ז הם העמודים שהיו שוכבים בארון מב׳ צדי הלוחות כדאי׳ בבא בתרא דף י״ד ושם כתבו התוספות בשם ר״ת ז״ל שהיו העמודים האלה סימן להעמדת ישראל. ע״כ לא נעשום של זהב כדי שלא להזכיר מעשה העגל. והוא שיסד הפייטן •

תבנית אות יוסף עמודיו עשה כסף. בשביל תבנית אות סימן של יוסף דהיינו עגל דיוסף נקרא שור שנאמר בכור שורו הדר לו. לכך עמודיו עשה כסף :

צאינה

ליעם, וואר פיר ישראל צום שאטטען אונד שוטץ ; ער ערלייכטעטע דאז שמאהאפטע געזיכט, זיינער געליעבטען (ישראל), דיא זיך וועגען דער אפפען געטטהאלטן (עגל) טהאטען, אינדעם ער איהנען געבאהטען זיינע ליעבליכע וואהנונג (בית המקדש) מיט זילבערן זייולען, אויסגעריכטעט.

צאינה

שִׁירַת עֲרָבוֹב מִלְּעָרֵב • אֻמְנוּת אֲבוּב עָרֵב •
שִׁירוּת נִבּוּב הֶרֶב • כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב :
תָּאָיו פָּסַק לוֹ • מְלוֹאת כַּנֵּי טְרַסְקָלוֹ •
תַּטְלִיל חָסָה לוֹ • אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ :

תאר

שירת ערבוב מלערב. כדאמרי' בערוכין דף י"ד רשב"ג אומר הרדולים לא היה במקדש מפני שקולו עב (כ"ג בערוך) ומערבב את הנעימה ע"כ ועי"ש ערבוב בלבול. מלערב מלבלבל. אומנות אבוב ערב. גם זה שם במשנה ולא היה מכה באבוב של נחושת אלא באבוב של קנה מפני שקולו ערב ע"כ ועי"ש בגמ'. אבוב הוא החליל. שירות נבוב הרב. עקר השיר היה בפה כדמסקי' שם. נבוב ל' ניב שפתים. הרב הרבה. כולם אחוזי חרב לעמוד על משמרתם לבל ישנו את תפקידם כדאי' בשה"ש רבה:

תאיו פסק לו כמש"כ ככל אשר אני מראה אותך את תבני' המשכן וכו' וכן בדוד הוא אומר הכל מיד ה' עלי השכיל. תאיו חדריו כלומר משכן תיו רק שצריך לאות תיו. פסק קצב. למלאות כני טרסקלו. כדאי' בויקרא רבה פ' י"ב ריב"ל בשם רשב"י להקים את המשכן משכן אחד הקים עמו שנקרא אוהל כמ"ד וימתחם כאהל לשבת. משהוקם המשכן נתבסס העולם. תמן תנינן על ג' דברים העולם עומד ושלשתן זכרן משה בפסוק אחד. נחית בחסדך זה החסד. נהלת בעזך זו תורה כמד"א ה' עוז לעמו יתן. אל נוה קדשך זו עבודת המשכן והמקדש וכו'. למה היה העולם דומה באות' שעה לטרסקל על שתי רגלים שאינו יכול לעמוד. נעשה לו רגל שלישי מיד נתבסס ועמד ע"ש באורך. כני בסיסי. טרסקלו כסאו ע"ש השמים כסאי. ובה"ק משמע שהיה לפניו גירס' אחרת. תאב פסק לו ר"ל שתאב הקב"ה והתאוה להחזיר שכינתו בתחתונים. מה שהיה נפסק ימים רבים וגם זה במ"ר שם. ויהי (ביום כלות משה) דבר שהיה (בימי אדם כדכתיב וישמעו את קול ה') ופסק וחזר לכמות שהיה: תטליל בל' ארמי ל' גג של סכך בצל קורתי תרגומו בטלל שירותי. ופי' תטליל חסה לו הסכך של יריעות שצוה לעשות לו להיות למחסה ולמסתור לדבר עמהם בנכעה. כדאי' בשה"ש רבה על פסוק אפריון עשה לו:

תאר

פֿערויטען ניכט דיא אַנגנעהמען טאָנע דעס אבוב־אינסטרומענט; דיא בלאַז־אינסטרומענטען וואַרען אין גרעסער מענגע, אונד אַללע לויס גריפֿען נאַך איהרען געוועהר.

תאיו ער (גאָטט) זעלבסט, האַט איהם בעפֿאָהלען, דיא פֿערטיעדנע ליאַווער (אים ב'המק) צו בויען, אום דען דיענסט אין זיינעם אַמיעסטעטי־טען זיטץ (ב'המק) צו ערפֿילען; דען טרויהיאַמעל (חופה), דען ער אַמאַכע זיעם.

רֵישׁ גְּלֵי כְּהֶעֱלָה · יוֹנָה תַמָּה עָלָה ·
רָגְשׁוּ בְּנֵי עַוְלָה · מִי זֹאת עֹלָה :
שֵׁרוּת שַׁפְרִיר שִׁטָּתוֹ · מַטּוֹת וְרִבּוֹא חִטָּתוֹ ·
שַׁעַר צֵא וְשִׁטָּתוֹ · הִנֵּה מִטָּתוֹ :

שירת

שהופכי' דמם כדם נבי ואיל (פי' אם ידחקו את הקץ) רחוק דחוק אתכם פי' אם הוא מרחק אתכם. ונותן אתכם ביד לוחצים ודוחקים. אל תרחיקו את הקץ בעוונותיכם. ואל תדחקו לקרב אותו ברחמי' יותר מדאי. ואל תמרדו במלכיו' וזהו השבעתי אתכם. חיל אילותכם החית בגרי במ"כ :

ריש גלי וכו' כאשר העלה את ישראל ממצרים ביד רמה · ויונתו תמתו עלה על כל בנות. רגשו וכו' אז התקבצו כל האומות ושאלו מי זאת עולה מן המדבר :

שרות שפריר שיטתו. שרות הכהני' והלוים באהל מועד ובבית עולמי'. שרות עבודה כמו אל הכהן העומד לשרת שם ובלוים נאמר ושרת את אחיו באה"מ. שפריר אהל כמו ונטה את שפרירו עליה, דירמי'. שיטתו ע"ש עצי שיטים. וגם בית עולמים היה בנוי וספון בצלעות ארזים. ואיתא בשה"ש רבה הנה מטתו של שלמה רבי שמאי פתר קרי' במשמרות הכה מטתו הכה מטותיו ושבטיו המ"דא שבועות מטות אומר כלה. של שלמה למלך שהשלום שלו. ששים גבורים אלו כ"ד משמרות כהונה. וכ"ד משמרות לויה. וי"ב מחלוקו' מגבורי ישראל שמשמרין את ישראל. וזהו שאמר כאן מטות ר"ל שכל מטות ישראל הוטל עליה' עבודת שפרירו. וכן ורבוא חטתו רמז לכל המון ישראל ע"ש בטנך ערמת חטה וכדאיתא במ"ר שם. ועוד שם ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל אלו ששים רבוא וכו' ע"ש. שער צא (ובכ"י גור' צאת) גם זה שם הנה מטתו וכו' ר"י פתח קרי' בסנהדריות וגומ'. כולם אחוזי חרב ר"מ ור"י. רמ"א שהיו כולן שונין הלכה וכו'. רי"א בשעת הדין הכל נושאי' ונותני' האיך להוציא את הדין וכן קרא ללשכת הגזית שער צאת כי משם הוראה יוצאה לישראל. וכמו שדרשו שם על שער בת רבים זו ההלכה שיוצאה מבית שער ומרווחת : ושטתו סברתו והלכתו ותורתו וכמש"כ על פי התורה אשר יורוך. וכל אלה התורה והעבודה כהנים לוים וישראלי' וסנהדרי' ובית עולמים הנה מטתו :

שירת

לייט דער בעפרייאונג, אונד אייך צו ענטפערנען: דיזעס האט ער אייך דורך איינען אייד, וועלכער דאס טייע געוויסד אין ליטטערן בריגגט, צו געטוואהרען. אלז ישראל מיט אפפענטליכער מאכט אוס דער געפאנגענ־שאפט צאגען, נאננטע ער דיא איינע טאנע פאללקאממענע טויבע; דיא טעלבטען היידען, אורדטען דעמוועגען, אונד טריען: ווער איזט דאס, דער דא קאמט?

שרות דער דיענסט אים פראכטיגען נעדערן אויז (אוהל מועד) ווארד פאן דען שטאממען (שבטים) אונד פאן דען, ווי אין ווייטען גארבען, פאלק־רייכען ישראל פערזעהען; דאס טהאר, וואהער רעכט אונד ארדנונג הערויס־קאם, וואר איהרע נאהגערטשטאטטע. דיא פערטיידענגען געזאנגע דער לויס

יוצר ליום ראשון

פשטתי את כתנתי, רבתי ושני כתרים· האורים ותמים סהרים:
דודי שלח ידו, אז לסעוד הורים· מזמן עוד לנמהרים:
קמתי, נצבתי בחמד הרים· ודצתי אצתי בזהרים:

פתחתי

בעיר ואר"י במסכת תענית דף ה' מאי ולא אבא בעיר לא אבא בירושלים של מעלה עד שיבנה ירושלים של מטה. ואמר משעירים עשה"כ בישעי' מי זה בא מאדום וכו': תוחלת וכו' כלומר אני ישנה מן התוחלת שנתן לי ירמי' ע"פ ה' ואמר אם לא יסחבום צעירי הצאן וכו' ומקרא זה על אדום נאמר וכמו שפי' הרד"ק שם:

פשטתי את כתנתי רבתי כ"ל שדעת הפייטן כדברי האומר בבראשית רבה כתונת פסים שהיתה מגעת עד פס ידו וכן פי' ר' עזרי' מן האדומי' בספר מ"ע כתונת פסים חלוק גדול המגיע עד פיסת היד ועד פיסת הרגל רק מפני שהוצרך הפייטן לאות רי"ש ע"כ אמר רבתי. ופי' פשטתי וכו' השלכתי דבריו אחרי גוי אחרי שלקחני לו לעם סגולה. ושני כתרים כתר כהונה וכתר מלכות והוא עשה"כ ביחזקאל הסר המצנפת והרים העטרה וכמו שפי' רש"י שם. האורים ותומים סתרים פי' בה"ק המגידים דברים נסתרים. גי"ל סתרים שנסתרו ונגנזו ממני. אבל במ"ל גורם ותומי סתרים בסמיכות וכן הוא בכ"י וי"ל ע"ש שהם נסתרים בין כפלי החושן:

דודי וכו' לסעוד הורים. פי' בה"ק עזרא וסיעתו. מזומן פי' שהוא מזומן עוד לסעוד לנו כבראשונה ואמר לנמהרים ע"ש אמרו לנמהרי לב דישעי'. ול"כ שהוא סוזר למתן תורה. דודי שלח ידו כמ"שנ כה תאמר לבני ישראל וכו'. לסעוד הורים כמ"שנ משה ידבר והאלהים יעננו בקול וכמו שפי' רש"י שם. ואמר מזומן עוד ע"ש ושאבתם מים בששון וכת"י שם ותקבלון אולפן חדת. ועוד מקראות כיוצא בו. ואמר לנמהרים ע"ש שהקדימו נעשה לנשמע וכדאי' במס' שבת. ולפי זה נמשך המאמר הסמוך:

קמתי נצבתי בקומה זקופה וגבוהה כמש"כ זאת קומתך דמתה לתמר. בחמד הרים זה סיני כמש"כ ההר חמד אלהים לשבתו תהילי' ס"ט. ודצתי שמחתי. אצתי מהרתי· בזהרים בזהירות ובזריזות:

פתהתי

איך בייא געלעגענהייט דער זיעבן ערפיללונגס טאגע*, געטהאן, אום דיא גליד שטיקע אונד איינגעווידע דער אפפער, צו עמפפאנגען. איך ישראל טאפפע אים טריבזאלע (גלות) ביז גאטט פאן עיר (וועלכעם איינער האפפנונג נאך, דורך דען יינגסטען שטאם (בנימין) געטלייפעט ווירד) צוריקקעהרן אונד נאך דער שטאדט ירושלים קאאמען ווירד. איין פראכטיגעס העמד (ירושלים) האבע איך אויזגעלאגען, אונד פערלארען דיא צווייא קראנען אורים אונד תומים, דיא איר געהייאע דינגע ענטדעקטען·

דודי איין פריינדע שטרעקטע זיינע האנד אויס, אום דיא אונטערווייזער (עזרא וכחמי') צו אונטערשטיטצן; זיא איזט אויך נאך בערייט פיר דיאיעניגען, וועלכע צו זיינען געבאטען איילען. איך ערריכטעטע אונד שטעללטע איך אונטער דען ערווינשטען בערג סיני, איך פרייטע אונד שטערקטע איך אום דיא וואהרונג דער תורה אנצונעהמען. איך האבע פאן איר זעלבסט אנגעפאנגען, אונד ויא געווירץ ליעסאיך דיך וואָרטער: איך וויל זיא אנהארען

(*) שבעת ימי המלואים:

אונד

המחבר שלמה הקטן יגדל בתורה אמן ואמן לעד סלה נצח.

חיך פרדס · שפר נאים והדורים · לטכסים מלכים אדורים :
וכרכם · מזה ומזה סדורים · החוט המשלש גדורים :
גנים · הדחת קלים וחמורים · טבילות נקיות שמורים :
צפון ובואי תימן · יחד לכנס נסערים · גלות כל שערים :
לגני אחתי כלה · דגמת מלואים גמורים · לקבל אברים ואמורים :
ישנה · ביאת עיר משעירים · תוחלת יסחבום צעירים :

פשטתי

חיך שילושיך מיד מצרים. שהיו משועבדים שם בטיט ובלבנים. כיון שיצאו ים נעשו פרדס רמונים. וכיון שראוס דגלים חונים על הים בטקסים ים התחילו מצרי׳ נחנקים ואומרי׳ ווי מה שלקנו מארצנו כדאי׳ בשה״ש רבה ות רבה פ׳ כ׳: אדורים ל׳ אדר היקר דזכרי׳:

ד וכרכם וכו׳ גם זה שם נעשו שורות שורות ראובן שמעון וכו׳. נטע כל מיני בשמים שנאמר נרד וכרכום. חוט המשולש רמז למה דאי׳ בקהלת טובים השנים. וידבר ה׳ אל משה ואל אהרן. מן האחד וידבר ה׳ אל . והחוט המשולש וידבר ה׳ אל משה ואל אהרן לאמר אליהם אל אלעזר תמר. ופי׳ שהיו מגודרים במלינים מופלגים:

מעין גנים א״ר עזרי׳ נמשלה תורה במים שזה מזיל מקצת דבר וזה מזיל ת דבר והלכה יוצאה כמין לבנון. וזהו שאמר הדחת קלים וחמורים פי׳ דיח ולברר וללבן מצות קלות וחמורות. טבילות נקיות רמז לשהיו גדורים בריות ועי׳ מה שפי׳ רש״י ז״ל בשה״ש על פסוק זה:

עורי צפון וכו׳ לכשיתעוררו הגליות כדאי׳ במדרש ובפי׳ רש״י ז״ל וכמש״כ שעי׳ האומר לצפון תני ולתימן אל תכלאי· נסערים ע״ש ואסערם ל כל הגוים דזכרי׳. גלות כל שערים ע״ש ואזרם במזרה בשערי הארץ דירמי׳ נ באתי לגני כמו שבאתי כבר בימי המילואים. לקבל אברי העולות ואמורי שלמים. וכמש״כ ביחזקאל בריח ניחוח ארצה אתכם. ובמלאכי וערבה לה׳ נחת יהודה וכו׳:

אני ישנה וכו׳ אמרו בשה״ש רבה אני ישנה מן הגאולה ולבו של הקב״ה ער גאלני וכתוב לבי עשה״כ בתהילי׳ ע״ג צור לבבי וחלקי אלהי׳ לעולם כדאי׳ ס. וזהו שאמר ביאת עיר משעירים עשה״כ בהושע בקרבך קדוש ולא אבוא

בעיר

שלחיך דיינע ענטלאססענן ישראל (אויז מצרים) ווארען איינעם פראכט־ פלאנצען אונד הערליכען גארטען גלייך, אונד דיא ליעדע דער אללטיגסטען קאניגע· איט דען פיינסטען געווירצע נרד וכרכום (מצות) ווארען זיא דרייפאך פאן אללען זייטען אומגעבען· ערוועקקע פאן דער נארד זייטע, אונד קאממע פאן תמן, אום אללע, אין וויט ענטפערנטען שטאדטען, פערשטרייטען ישראל צו זאממלען. איך (גאטט) ווערדע אין דען גארטען (ניאק) איינער טרייטען שוועסטער ישראל קאממען, דעסגלייכען האבע

איך

כלך יפה י בלי מום מכבדים · תם והלקו מובדים :
אתי מלבנון כלה י ועוד שכינה בשעבודים · רצוף בבא מאבודים :
לבבתני אחתי כלה · הבת בת נגידים · אהבה וחבה אגודים :
מה יפו דדיך אחתי כלה · מנוחה ושאר ועודים · ושמניך קרית מועדים :
נפת תטפנה שפתיך כלה · אחות משיחים עומדים · מבלי קנאה מצמדים :
גן נעול י נקם ואין מגידים · סתום לתלבשת הבגדים :

שלחיך

כולך יפה ע"ש נעשה ונשמע כדאי' במדרש · תם זה יעקב אבינו וכדאי' שם כולך יפה זה אבינו יעקב שהיתה מטתו שלמה :

אתי מלבנון א"ר לוי בתחילה הוא כוער מבה"מ ואח"כ הוא פורע מן או"ה · ויעוד שכינה בשעבודי' ע"ש עמו אנכי בצרה . וכתיב בכל צרתם לו צר . מי זה בא מאדום . וזהו שאמר רצוף וכו' ר"ל שהקב"ה רצוף עמהם בבואם ממקום איבודם . וכמש"כ ובאו האובדי' בארץ אשור וכו' :

לבבתני וכו' שעמדתם לפני על הר סיני ואמרתם כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. בת נגידים בת האבות החשובי' שהיו אגודים ודבוקים בה' באהבה ובחיבה :

מה יפו דודיך . מקום משכנותיך · מנוחה זו שילה . ושאר ויעודים נוב וגבעון . ושמניך רמז לירושלים שיבא לה שם בגוים . קרית מועדים ציון קריה נאמנה ששם מתקנין את המועדות :

נופת תטופנה וכו' אחות משיחים עומדים עשה"כ בתהילי' קל"ג מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד ודרשוהו חז"ל על משה ואהרן והם היו מבלי קנאה מצמודים שלא קנאו זה בזה על גדולתם . ואמר עומדים עשה"כ בזכרי' אלה שני בני היצהר העומדים וכו' ופי' רשי' קרן כהונה ומלכות הנמשחים בשמן המשחה . ובה"ק פרשו על משיח בן יוסף ומשיח בן דוד :

גן נעול נקם עשה"כ בישעי' כי יום נקם בלבי . והוא כגן נעול סתום ואין מגידים אפילו הנביאים לא יכלו להגידו . לתלבושת הבגדים עשה"כ שם וילבש בגדי נקם תלבושת :

שלחיך

דוא ביזט זעהר שאן, פערעהרט אללע אהנע לייבעס פעהלער, גאנץ צו גאטטעס טהיילע אבגעזאנדערט; איט איר איזט דיינע טרייטע (שכינה) פאן לבנון אויס אין דיא געפאנגענשאפט געלאנגען, אונד אויך איר פערבונדען ביא דער צוריקונפט דעם אונטערגאנגס (גלות) אונד טפראך: איך ליעבע דיך איינע טרויטע טוועסטער דוא טאכטער דער פירסטען (אבות), דיא איט פריינדשאפט אונד ליעבע פערייניגט ווארדען.

מה יפו ויא שאן וואר דיינע פריינדשאפט, איינע טרויטע טוועסטער, אין דיינער רוהע צו שילה אונד אין אנדערן פערזאמלונגען, דא דיא וואהלגעריכע דער פיינען אהל, אין דער הייליגען אונד פעסטליכען שטאדט ירושלים זיך פערברייטעטען. זיסיגקייטען טרייפעלן פאן דיינען ליפפען דוא טרויטע טוועסטער, דא איינסט דיא צוויא ערלאזער (משיח בן יסף ומשיח בן דוד) אהנע נייד, זיך אין גראסטער איינינקייט אויפריכטען ווערדען: דיעזער טאג דער ראכע (נקמה) איזט וויא איין פערשלאססענער גארטען; אויך דיא וויינזאגער וויססען דיעזען טאג ניכט; ער איזט אים הערצען גאטטעס, דער זיך אין ראכקליידערן אנציהען ווירד, פערבארגען.

שלחיך

שני שדיך, דבוק אחים חבידים. לרועים תירים חסודים:

עד שיפוח היום, יום צדקה לחרדים. חבול זדים זרדים

כלך

הנך יפה במצות ודינים ופיקודים כדאי׳ בשה״ש רבה. כפל יחיד הכפיל אותם הקב״ה שנאמרו בסיני ונשנו באה״מ. ובה״ק פי׳ כפל להם הנך יפה חד לתורה שבכתב וחד לתורה שבע״פ. לפקודים לפקודי בני ישראל:

שניך נקיות מן הגזל ע״י שאת מתרחקת מחמוד דברים מכוערים וכמו שפי׳ רש״י בשה״ש: קווצ לשון לימודים רמז לגזירה שהיא מכפרת לשעבר כדאיתא בשה״ש רבה:

כחוט השני וכו׳ טעם ל׳ ענינו של דבר רק שהולך הפייטן לאות ט״ת. ופי׳ זה היה טעם זקננו אברהם וענינו שלא לאכול ממון אחרים כמש״כ הרימותי ידי אל מחוט וכו׳ זיין ילידים ע״ש וירק את חניכיו תרגומו וזריזית עולימוהי וכמו שפי׳ רש״י שם. נגדו שולם לילדים. פי׳ בא״ל שאמר להם הקב״ה כחוט השני שפתותיך. ובה״ק פי׳ שזכו לחוטי ציצית. ועל שאמר ועד שרוך נעל זכו לרצועות של תפילי׳ ולמצות חליצה:

כמגדל דוד צוארך זה בה״מ ולמה מדמהו לצואר שכל הימים שהיה בה״מ בנוי וקיים היה צוארן של ישראל פשוט בין או״ה וכו׳ כדאי׳ בשה״ש רבה. יקרת וכו׳ עשה״כ בישעי׳ פינת יקרת מוסד מוסד. גבול הוריות רמז ללשכת הגזית שמשם הוראת יסודות התורה יוצאה לישראל:

שני שדיך אלו משה ואהרן הודן והדרן של ישראל. ואמר דבוק שלא היה אחד גדול מחברו כדאי׳ בשה״ש רבה. לרועים תיירים חסודים פי׳ הם היו נאים להיות רועים ותיירים טובים כדאי׳ במד׳ ר״י אומר ג׳ פרנסים טובי׳ עמדו לישראל משה אהרן ומרים. תיירים מענין לתור להם מנוחה. חסודים ל׳ כלה נאה וחסודה:

עד שיפוח היום יום נקם. יום צדקה לחרדים לדבר ה׳ ועשה״כ בישעי׳ שמעו דבר ה׳ החרדים אל דברו. ובמלאכי וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה. חבול זדים זרדים עשה״כ שם כי היום בא בוער כתנור והיו כל זדים וכו׳ אשר לא יעזוב להם שורש וענף ובמדרש ר׳ ברכי׳ אומר עד שיפוח. עד שתרתיח היום כמד״א באש עברתי אפיח עליך. וכמו הצללים אלו צללי יגון ואנחה. חבול ל׳ השחתה. זרדים ענפים לחים בל״ח:

כלך

בחוט וויא אברהם ניכט איין אמאל איינען ראָטהען פֿאַדען בעהאַלטען וואָללטע, דאַ ער זיך זאַמט זיינען הויזלייטען בעוואַפֿנעטע, וואורדען זיינע נאַכקאָממען דאַפֿיר בעלאָהנט.

כמגדל זאָ פֿעסט וויא דוד׳ס טהורם, דיא ווירדיגע הויפט אונד גרונדשטאַדט ציון, זאָ זינד דיא גרענצען דער געגרינדעטען ווייזען לעהרע.

שני דיינע צוויא בריסטע, דיא אַנהאָנגליכקייט דער פֿראָממען ברידער (משה ואהרן) וואַרען דיינע הירטען אונד אַללערליעבסטען אויזקונדשאַפֿטער, ביז דער טאַג ערשיינען ווירד, איינע בעלאָהנונג פֿיר דיא, וועלכע גאָטטעס ווילען אויסאיבטען, אונד איין פֿערדערבען פֿיר דיא באָזע צווייגען (רשעים).

דיא

דיעזע פייטוס ערמאהנען אונז וויא וויר אונזערע רוהם, אונד ליעבע בעטראכטען זאללען, וועלכע גאטט אונז ערטהיילט האט, וועגען דעא פער-טריען פאן זיינען הייליגען נאמהען, אונד ערלעהרונג דער תורה, דאס וויר דיעזע ליעבע דורך אונזערע גוטען האנדלונגען ערהאלטען מאכטע, אונד דיא ערלאזונג (גאולות) דאדורך בעשלייניגען זאללען, וויא דיא ערלאזונג אויז מצרים.

שם המחבר חתום אחרי ראשי פסוקים של שה"ש מרדכי הקטן יגדל בתורה
חזן אמן ואמן סלה:

צְאֶינָה וּרְאֶינָה ק"וא מַשְׂכִּיל שִׁיר יְדִידִים ׃
חזן רִנַּת חֲתֻנַּת דּוֹדִים :
הִנָּךְ יָפָה ק"וא דָּת דִּין וּפִקּוּדִים ׃
חזן כָּפֵל יָחִיד לִפְקוּדִים :
שִׁנַּיִךְ ס"וק הַרְחֵק כְּאוּר חֲמוּדִים ׃
חזן קִשּׁוּט לָשׁוֹן לִמּוּדִים :
כְּחוּט הַשָּׁנִי ק"וא טַעַם זַיִן יְלִידִים ׃
חזן נֶגְדּוֹ שְׁלֵם לַיְלָדִים :
כְּמִגְדַּל דָּוִיד ק"וא יִקְרַת פִּנַּת יְסוֹדִים ׃
גְּבוּל הוֹרָיוֹת יְסוּדִים :

שני

צאנה וראינה וכו' רמז לשירת הים שכתוב שם ותצאנה כל הנשים אחריה וכו'. וזהו משכיל שיר ידידים. וגם רמז למ"ת ע"ש ויוצא משה את העם וכו' ואמר שיר ידידים ע"ש ועתה כתבו לכם את השירה הזאת :

וראינה ע"ש וכל העם רואים את הקולות. ויחזו את האלהי'. וראינה רמז להקמת המשכן וכמש"כ וירא כל וירונו. וזהו רנת חתונת דודים:

הנך

צאינה געהעט אויס אונד בעטראכטעט דען הערליכען גזאנג דער געליעבטען ישראל, דאז ביית איינווייהונג דעס משכן (חנוכת המזבח) דיא פריינדשאפטספעראייניגונג געהאלטען ווארדע.

הנך דוא ביזט שאן ישראל, דען דער איינציגע גאטט, האט דען אונשאטצבארען ישראל, זיינע אייגנע געזעצע אונד פעראָרדנונגען ערטהיילט.

שניך דיינע נאהע פערלעהרען קיינע געטרייבטע טפייזען, זיא ענטפערנן זיך פאן אללען האסליכען ליסטערנען דינגען; דען זיא לערנען זיך נור מיט דער וואהרען לעהרע.

כחוט

ין תאר פנים מהכסף · נעמו ידידות כסף ·
ת תבנית אות יוסף · עמודיו עשה כסף :

צאינה

תאר פנים מהכסף. פי' תואר הקב"ה ויפה אתר בית שכינתיה לדבר שם עם ב"י שלא יכספו פניהם עוד. כדאי' במדבר רבה פ' י"ב. ר"א אפריון עשה לו א"ר עזריא למלך שהיה לו בת וכו'. כיון שהגדילה אמר אין א כבודה של בתי שאדבר עמה בפרהסי', כך כשראה הקב"ה את ישראל במצרים וכו'. ראה אותם על הים וכו' ראה אותם בסיני וכו' שנאמ' פנים אל פנים דבר ה' עמכם. וכיון שקבלו את התורה אמר עשו לי משכן וכו'. תאר לי' כתואר בני המלך מהכסף מהכלים כמו הגוי לא נכסף דצפני' פי' הרי"קם לא נכלם. וי"מ מהכסף על מעשה העגל. שמלאכת המשכן היה מכפר עליו וכדאי' שם המלך שלמה שהשלום שלו שהוא עושה שלום עם ישראל מן התחרות שהיה לו עמהם מן מעשה העגל. נועמו ידידית כוסף כ"ל שרומז על ברכות כהנים שצוה לפני הקמת המשכן ואחרי ככלות המלאכה ראה שוב לברכם שנית יהי רצון שתשרה שכינה במעשי ידיכם. ויהי נועם וכו'. וכל זה מבואר שם. נועמו ע"ש ויהי נועם וכו'. ידידות ע"ש מה ידידות משכנותיך. כוסף ע"ש למעשה ידיך תכסוף דאיוב. תבנית אות יוסף. גם זה מוסב על הא דאית' שם. כיון שבאו ועשו את המשכן נתן להם הקב"ה את הברכות תחילה כדי שלא תשלוט בהם עין רעה וכו' ע"ש. וזהו שאמר כאן תבנית אות בריתו של יוסף שגם הוא נתברך כדגים הללו שאין עין הרע שולטת בהם. עמודיו עשה כסף ע"ש ווי העמודים וחשוקיהם כסף כמבואר שם וכן הוא בשה"ש רבה. ולפ"ז הוא מדבר מעמודי עצי שטים דאהל מועד. אבל במדבר רבה דרשינן ליה על ב' עמודי הנחושת שהקים שלמה באולם הבית. וקרי להו כסף ע"ש שהיו נחושת ממורט שוה ככסף. ועוד שם ובשה"ש בפסוק תורי זהב רבי ברכי' פתר קרי' בארון תורי זהב וכו' עם נקודו' הכסף אלו שני העמודי' העומדים לפנים שהיו כמין אצטווין ולפ"ז הם העמודים שהיו שוכבים בארון מב' כדי הלוחות כדאי' בבא בתרא דף י"ד וגם כתבו התוספות בשם ר"ת ז"ל שהיו העמודים האלה סימן להעמדת ישראל. ע"כ לא עשאום של זהב כדי שלא להזכיר מעשה העגל. והוא שיסד הפייטן ·

תבנית אות יוסף עמודיו עשה כסף. בשביל תבנית אות סימן של יוסף דהיינו עגל דיוסף נקרא שור שנאמר בכור שורו הדר לו. לכך עמודיו עשה כסף :

צאינה

ניעם, וואר פיר ישראל צום שאטטען אונד שוטץ; ער ערווייטעטע דאס שטאההאפטע געציעלט, זיינער געליעבטען (ישראל), דיא זיך וועגען דער האפפען געשטאלט (עגל) שאמטען, אינדעם ער איהנען געבאהטען זיינע ליעבליכע וואהנונג (בית המקדש) מיט זילבערן זייולען, אויפצוריכטען.

צאינה

שִׁ ירַת עֲרְבּוּב מִלְּעָרֵב · אֻמָּנוּת אֲבוּב עָרֵב ·
שִׁ ירוֹת נִבּוּב הֶרֶב · כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב :
תָּ אָיו פָּסַק לוֹ · מְלוֹאת כַּנֵּי טְרַסְקְלוֹ ·
תַּ טְלִיל חָסָה לוֹ · אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ :

תאר

שירת ערבוב מלערב. כדאמרי' בערוכין דף י"ו רשב"ג אומר הדרולים לא היה במקדש מפני שקולו ערב (כ"ג בערוך) ומערבב את הנעימה ע"כ ועי"ש ערבוב בלבול. מלערב מלבלבל. אומנות אבוב ערב. גם זה שם במשנה ולא היה מכה באבוב של נחושת אלא באבוב של קנה מפני שקולו ערב ע"כ ועי"ש בגמ'. אבוב הוא החליל. שירות נבוב הרב עקר השיר היה בפה בדמסקי' שם. נבוב ל' ניב שפתים. הרב הרבה. כולם אחוזי חרב לעמוד על משמרתם לבל ישנו את תפקידם כדאי' בשה"ש רבה:

תאיו פסק לו כמש"כ ככל אשר אני מראה אותך את תבני' המשכן וכו' וכן בדוד הוא אומר הכל מיד ה' עלי השכיל. תאיו חדריו כלומר משכנותיו רק שצריך לאות תיו. פסק קצב. למלאות כני טרסקלו. כדאי' בויקרא רבה פ' י"ב ריב"ל בשם רשב"י להקים את המשכן משכן אחר הקים עמו שנקרא אוהל כמ"ד וימתחם כאהל לשבת. משהוקם המשכן נתבסס העולם. תמן תנינן על ג' דברים העולם עומד ושלשתן זכרן משה בפסק אחד. נחית בחסדך זה החסד. נהלת בעזך זו תורה כמד"א ה' עוז לעמו יתן. אל נוה קדשך זו עבודת המשכן והמקדש וכו'. למה היה העולם דומה באותה שעה לטרסקל על שתי רגלים שאינו יכול לעמוד. נעשה לו רגל שלישי מיד נתבסס ועמד ע"ש באורך. כני בסיסי. טרסקלו כסאו ע"ש השמים כסאי. ובה"ק משמע שהיה לפניו גירס' אחרת. תאב פסק לו ר"ל שתאב הקב"ה והתאוה להחזיר שכינתו בתחתונים. מה שהיה נפסק ימים רבים וגם זה במ"ר שם. ויהי (ביום כלות משה) דבר שהיה (בימי אדם כדכתיב וישמעו את קול ה') ופסק וחזר לכמות שהיה: תטליל בל' ארמי ל' גג של סכך בצל קורתי תרגומו בטלל אירותי. ופי' תטליל חסה לו הסכך של יריעות שצוה לעשות לו להיות למחסה למסתור לדבר עמהם בצנעה. כדאי' בשה"ש רבה על פסוק אפריון עשה לו:

תאר

פֿערזיטטען ניכט דיא אנגענעהמען טאֶנע דעם אבוב־אינסטרומענט; דיא בלאַז־אינסטרומענטען וואַרען אין גראָססער אענגע, אונד אַללע לויס גריפֿפען נאַך איהרען געוועהר.

תאיו ער (גאָטט) זעלבסט, האַט איהם בעפֿאָהלען, דיא פֿערטיעדנע ליאַאַער (איש ב'המק) צו בויען, אום דען דיענסט אין זיינעם מאַיעסטעטי־שען זיטץ (כ'המק) צו ערפֿיללען; דען טרויהימאעל (חופה), דען ער מאַכטע ציעם.

גַּלֵּי כְּהֶעֱלָה · יוֹנָה תַמָּה עָלָה ·
שׁוּ בְּבֵי עַוְלָה · מִי זֹאת עֹלָה :
ת שַׁפְרִיר שִׁטָּתוֹ · מַטּוֹת וְרִבּוֹא חִטָּתוֹ ·
עַר צֵא וְשִׁטָּתוֹ · הִנֵּה מִטָּתוֹ :

דמס כדס כבי ואיל (פי' אם ידחקו את הקץ) רחוק דחוק אתכם פי'
א מרחק אתכם. ונותן אתכם ביד לוחצים ודוחקים. אל תרחיקו את
צוותיכם. ואל תדחקו לקרב אותו ברחמי' יותר מדאי. ואל תמרדו
ו' וזהו השבעתי אתכם. חיל אילותכם החית בגרי במ"כ :
גלי וכו' כאשר העלה את ישראל ממצרים ביד רמה· ויונתו תמתו עילה
בכות. רגשו וכו' אז התקבצו כל האומות ושאלו מי זאת עולה מן המדבר :
ת שפריר שיטתו. שרות הכהני' והלוים באהל מועד ובבית עולמי'. שרות עבודה
אל הכהן העומד לשרת שם ובלוים נאמר ושרת את אחיו באה"מ. שפריר
כמו ונטה את שפרירו עליה, דירמי'. שיטתו ע"ש עצי שיטים. וגם בית
ים היה בנוי וספון בצלעות ארזים. ואיתא בשה"ש רבה הנה מטתו של
ה רבי שמלאי פתר קרי' במשמרות הכה מטתו הנה מטותיו ושבטיו המ"דא
בות מטות אומר כלה. של שלמה למלך שהשלום שלו. ששים גבורים אלו
משמרות כהונה. וכ"ד משמרות לויה. וי"ב מחלוקו' מגבורי ישראל שמשמרין
ישראל. וזהו שאמר כאן מטות ר"ל שכל מטות ישראל הוטל עליה' עבודת
ירו. וכן ורבוא חטתו רמז לכל המון ישראל ע"ש בענך ערמתחטה וכדאיתא
ר שם. ועוד שם ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל אלו ששים רבוא
' ע"ש. שער צא (ובכ"י גור' צאת) גם זה שם הנה מטתו וכו' ר"י פתח
י' בסנהדריות וגומ'. כולם אחוזי חרב ר"מ ור"י. רמ"א שהיו כולן שוכין
לכה וכו'. רי"א בשעת הדין הכל נושאי' ונותני' האיך להוציא את הדין וכן
רא ללשכת הגזית שער צאת כי משם הוראה יוצאה לישראל. וכמו שדרשו
ס על שער בת רבים זו ההלכה שיוצאה מבית שער ומרווחת : ושטתו סברתו
הלכתו ותורתו וכמש"כ על פי התורה אשר יורוך. וכל אלה התורה והעבודה
בהנים לוים וישראלי' וסנהדרי' ובית עולמים הנה מטתו :

לייט דער בעפֿרייאונג, אונד אייך צו ענטפֿערנען: דיעזעס האַט ער אייך
דורך איינען אייד, וועלכער דאַז טייע געוויזה אין ליטטערן בריינגט, צו
געטוואָהרען. אַלז ישראל מיט האָפּפֿענטליכער מאַכט אויס דער געפֿאַנגענ־
שאַפֿט צאָגען, נאַננטע ער זיא איינע טאָנע פֿאָללקאָממענע טויבע; דיא
טעכטען היידען, אוררטען דעסוועגען, אונד טריען: ווער איזט דאַז,
דער דאַ קאָממט?

שרות דער דיענסט אים פראכטיגען צעדערן הויז (אוהל מועד) וואַרד
פֿאָן דען שטאָממען (שבטים) אונד פֿאָן דען, וויא ווייצען גאַרבען, פֿאָלק־
רייכען ישראל פֿערזעהען; דאַז טהאָר, וואָהער רעכט אונד אָרדנונג הערויז־
קאַם, וואַר איהרע נאַגערטטאַטטע. דיא פֿערטיעדענען געזאַנגע דער לויס

צְבִי קֹדֶשׁ מִנָּה · מְקוֹם מִבְחַר מָנָה
צִיּוֹן קִרְיָה נֶאֱמָנָה · אָקוּמָה נָּא
קָרַצְתִּי דַצְתִּי בְאוֹמְרִים · טַפְתִּי נַפְתִּי בְמוֹרִים
קִלְקַלְתִּי שְׁמָנִים שְׁמָרִים · מְצָאוּנִי הַשֹּׁמְרִים
קִנְיָן כִּי שָׁבַרְתִּי · וְטוֹב לֹא סָבַרְתִּי
קָדְשׁוֹ לוּלֵא חֻבַּרְתִּי · כִּמְעַט שֶׁעֻבַרְתִּי
רָשַׁם אֹסֶר בְּצִבְאוֹתֵיכֶם · בְּזַעֲזוּעַ חֵיל אֱיָלוֹתֵכֶם
רִחוּק דִּחוּק אִתְּכֶם · הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם

ריש

צבי וכו' אבל הקב"ה מנה לו לציון עוז קדושתו. מקום מבחר מנה פי' מנה יפה ומובחרת. היא ציון ראש אמנה ראשית אמונת אומן ולשם אקומה נא:

קרצתי ל' קורץ בעיניו דמשלי. דצתי ל' דיצה וחדוה כמו לפניו תדוץ דאבה דאיוב. ופי' קרצתי עין למקטילי אדם בדבר. ודצתי בהם כשאמרו לי נפתי משכבי מור אהלים וקנמון. וכדרך המדיחים בחלק שפתותיהם וכמש"כ במשלי. טפתי נטפתי ל' נטף ושחלת. ודרך הפייטני' להשליך נון פה"פ ולאמר גשתי תחת נגשתי טלתי תחת נטלתי וכה"ג כידוע משיריה'. קלקלתי להחליף שמנים ממחים בשמרים מזוקקים. ע"כ מצאוני השומרי' נבוכדנאצר וחבריו:

קנין כי שברתי ר"ל קנין התורה. וטוב לא סברתי. לא שמתי מבטחי בה'. סבר תרגומו של בטחון ותקוה. ובעברי כולם אליך ישברון בסי"ן. קדשו וכו' ר"ל לולי נתחברתי לשם קדשו להיות לו לעם. כמעט שעברתי מהיות עם. חוברתי החי"ת בשור"ק במ"כ:

רשם אסר בצבאותיכם ע"ש השבעתי אתכם בצבאות. בזעזוע חיל אילותכם ע"ש באיילות השדה. ופי' בזעזוע וכו' כשימוט כח גבורתכם. של אמוט מתרגמינן לא אזוע. וינע לבבו וזע לביה. ואמרו במדרש בצבאו' או באיילות השדה.
שנופכי'

(ארץ ישראל) אבער, בעפאהל ער: אין ציון דיא ערוואהלטע אונד הויבטשטאדט זיינעם טעהמפעל צו בויען. אָ, לאס איך דאך ווידער דאהין קאָמען.

קרצתי אנפאנגס בווינקטע אונד פריידיג שפראך איך: וויר וואָללען אין דאז, איט געווירצען אונד רייכערווערק אנגעפיללטע הויז (ב"המקדש) געהען, דא איך אבער דיא פיינען עהל פערדארב, אונד זיא וויא העפען אכטעטע, אלזדאן טראפען איך דיא וועכטער (סנחרב אונד נבוכדנצר). וויל איך דען גוטען אנקויף (תורה) ניכט בעאבאכטעטע, אונד דאז גוטע ניכט פער-שטעהען וואָללטע, וואָרע איך שאָן לאָנגסט אין איינעם אונגליקע פערגאנגען ווען זיינע הייליגקייט (גאָטטעס) זיך ניכט איט איר פעראייניגט האָטטע.

רשם דורך איינען אייד, האט ער אייערן העערשאארען בעשוואָרען דאז איהר אין געפאנגענשאפט בלייבען זאָללעט ביז נור בעטטיאטטען
נייט

פְּתִיגִיל וְעָגִיל בְּדָלַי · עָנוּק פְּנוּק קְדָלַי ·
פָּנִים בְּפָנִים הִשְׁדִּילַי · דּוֹדִי לִי:
פּוֹעַל בָּם תָּפוּחַ · שָׂכָר לֹא קָפוּחַ ·
פְּקוֹד דַּר טָפוּחַ · עַד שֶׁיָּפוּחַ:
צִמְצֵם שִׁכְנוֹ מֶרְכָּבִי · יוֹם חִנּוּךְ כַּרְכֻּבִי ·
צִפִּיתִי פֹּה עֲבוּבִי · עַל מִשְׁכָּבִי:

צבי

פתיגיל ועגיל בדלי. הבדילני בתכשיטים נאים. פתיגיל הוא הכומז לדעת רש"י ז"ל. ולדעת הרד"ק ז"ל הוא חגורה רחבה של משי וביחזקאל בפ' הודע כתוב ואכסך משי. תרגם יונתן וית כהנא רבא בלבושי לבעוכין. ועגילים על אזניך ת"י ועגן יקרי מטל עילויכון. ולזה רמז הפייטן כאן במלת בדלי. וכן אמר למעלה ומכור מדלי בדלי. ולא יתכן לפרש בדלי מן בדל אוזן כי לא יהיה החרוז הזה בלי גזרה מחייבת ובלי המשך ענין. ועוד שהיה לו לומר ועגיל העי"ן בח"פ כדין משקל פעיל בסמיכות. ענוק פנוק קדלי. שם ענקים ומיני תפנוקים על צוארי. קדלי תרגומו של ערפי והוא אחורי הצואר. ור"ל שהוא רומז על קשר של תפלין. וביחזקאל ת"י על ורביד על גרונך וקדושת שמי רבא קדישית יתכון. פנים בפנים השדילני עשה"כ פנים בפנים דבר ה' עמכם. השדילני פיתה אותי ללכת אחריו שדול בלשון ארמי כפתוי בל"ע. ואולי רמז כן במלת פתיגיל ר"ל פיתוי של גילה עשה"כ פקודי ה' ישרים משמחי לב: דודי לי כדאי' בשה"ש רבה:

פועל בם מוסב למעלה פנים בפנים השדילני לשמוע דברי תורה. ומי שהוא עוסק בם בעמל ויגיעה אין הקב"ה מקפח שכרו כמבואר בשה"ש רבה בפסוק זה. תפוח מעונה כמו לשיולי בתפיחה דמס' שבת. פקוד לי פקודי ה'. דר טפוח שוכן שמים ע"ש וימיני טפחה שמים. ור"ל פקודי ה' עומדים עד שיפוח על שאכנים פיחה וכו' כדאי' בשה"ש רבה בפסוק זה:

צמצם שכנו מרכבי. צמצם שכינתו אל בית לפרוכת עשה"כ בשה"ש מרכבו ארגמן וכמו שפי' רש"י שם. וכ"כ בשמות רבה פ' ל"ד ולא עוד אלא שארד ואצמצם שכינתי בתוך אמה על אמה: יום חנוך כרכובי. זהו חנוכת המזבח כרכוב הוא הסובב. צפיתי וכו' חשבתי שיתעכב עמי פה לאורך ימים. על משכבי זה אהל מועד שנקבע בשילה:

צבי

פתגיל מיט ציערליכן אהרגעהענגע אונד האלסקעטטען, שמיקטע ער מיך, אונד מיין פריינד שפראך צו מיר פאן אנגעזיכט צו אנגעזיכט: דיא בעלאהנונג ווירד דענען ניכט פערגעססען ווערדען, דיא זיך מיט גרעססער מיהע מיט דען געבאטען (מצות) אבגעבען. דאס בעלאהנער דער אונ- ענדליכן היממעל, געדענקע דאך דיעזעם ביז צו אונזערם ענדע.

צמצם דאס גאטט זיינן גייסט, אם ערריכטונגס טאג איינעס מזבח'ס, אין איינעם זיטץ רוהען ליעס, דאכטע איך: היער ווירד דער אויפענטהאלט דעם משכן, אין איינעם לאגער אין דער וויסטע זיין. אים היילגען לאנדע

עֲקַלָתוֹן נוֹשֵׁף קָלַע · וּפִיתוֹם מְכַשֵּׁף נִצְלַע ·
עָרֵב שִׁלְשׁוּל כְּהַקְלַע · יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע :
עֲרוּדִים עִם עִילִים · מָדוּ זָדוּ שְׁעוּלִים ·
עִנְיָן לֹא מַעֲלִים · אֶחֱזוּ לָנוּ שְׁעָלִים :

פהיגיל

ובגמר׳ שיכה כל שהיא ודרך מפיגה את היין ר״ל מחלישה את כוחו. הפק ממתיק פיגיה. פי׳ להפק להם מים מתוקים. ממתיק הוא העץ שהשליך אל המים וימתקו המים. פיגיה בבראשית רבה פ׳ ט״ו ויטע ה׳ לפיגי שהיא כתוכה בגינה ומשקה את הגינה. שתים עשרה עינות מים ת״י פיגין דמיין. כן כתוב בערוך ערך פג: סלת כלת ספוגיה. במן הוא מדבר סלת ע״ש מש״כ בתהילי׳ ע״ק וילו שחקים ממעל וכו׳ ולמה נקרא שמו שחקים שבו שוחקים מן לצדיקים כלת שטעמו בו טעם סולת כמש״כ ביחזק׳ ולחמי אשר נתתי לך סלת שמן ודבש וכדאית׳ בילקוט בשלח. ספוגיה ל׳ סופגנין דבגמר׳ והוא עיסה שנילושה כמין ספוג · והוא רמז למש״כ בפ׳ בהעלותך ועשו אותו עוגות. התאנה חנטה כתרגומו כנישתא דישראל דמתילא לבכורי תאנים וכו׳ :

עקלתון נושף זה פרעה נחש עקלתון כדכתיב בישעי׳. קולע כאבן מן הקלע כאשר יצא אחרי ישראל לנשוף אותם כשפיפון עלי אורח. ופיתום ע״ש שהיה שטוף בכשפי׳ של אובות וידעונים. נצלע נשבר ונגדע לארץ. ואפשר שרמז במלת פיתום על בעל צפון וכמו שפי׳ רש״י בפ׳ בשלח. ערב שלשול כהקלע פי׳ ומי הקליע את התנים הגדול הזה. קול ערב של תולעת יעקב. וכמש״כ במקרא זה כי קולך ערב. רמז למש״כ ויצעקו בני ישראל אל ה׳ וכמשפי׳ רש״י בשה״ש. וכלפי שקרא לפרעה עקלתון שהוא תנין גדול. קרא לישראל שלשול קטן שהוא גם הוא הולך על גחון. וכנגד שקרא לפרעה נושף שהוא קול פחדים לאזני שומע קרא לישראל ערב והוא קול מתוק לשמוע. כהקלע מבנין הפעיל. ויתקעהו ימה סוף ת״י ואקלע כ״כ בערוך ערך קלע: יונתי וכו׳ כתרגומו וכמו שפי׳ רשי׳ בשה״ש:

ערודים וכו׳ פי׳ המצרים הקטנים עם הגדולים היו בעלי ריב ומדון לישראל. שאף הקטנים היו מחבלים את הכרמים כדאי׳ בשה״ש רבה ובפי׳ רשי׳ ז״ל. ערודים פרדים. עילים תרגומו של עירים. וכמש״כ במצרים אשר בשר חמורים בשרם. מדו ל׳ מדיני אשה והוא ··· מכל׳ה. זדו ע״ש כי בדבר אשר זדו עליהם להתחכם ·:·· כנגד מופיען של ישראל לדונם במים. וזה שעולים ע״ש מי מדד בשעלו מים. שהרי כבר נשבע שלא יביא מבול לעולם. אבל לא העלו כלום בהתחכמותם וזהו ענין לא מעלים. שצוה הקב״ה את הים אחזו לנו בשועלים הללו הקטני׳ עם הגדולים כמו שפי׳ רשי׳ בפסוק הבה נתחכמה ובשה״ש:

עקלתון דיא ליטענדע שלאנגע (פרעה) וואורדע איננס אעער געטליי׳ דערט, דיא צויברער (מצרים) היגקטען; דאש געבעט דעס קליינען וואורמס (ישראל) ווארד אנגענעהם אונד טווינגטע זיך צו גאטט היגויף, דאז זיא ווייא איינע טויבע אויף פעלזען רילטען, אם אעערע שטונדען. דיא יונגען אונד אלטען, דען עזעל פערגלייכנן מצרים, וואורדען זא בעט׳ טראפט, זא וויא זיא אוטהוויליג דיא קינדער ישראל אין דאז, פאן גאטט איבערטריטטענעם וואססער, געווארפען האטטען; דיעזעס איזט אונ׳ פערהעלט, זא וויא עז הייסט: דיא פיקסע האבען אונז ערגריפפען.

פהיגיל

נַ חֲלָה שָׁפְרָה לִי · תִּקְוַת שְׁלוֹשׁ גּוֹרָלִי ·
נְ עִימוּת בְּמַר לִי · עָנָה דוֹדִי וְאָמַר לִי :
נָ ס תַּתִּי סְבָר · וְרַק אֵין דָּבָר ·
נ וּסוּ נוּדוּ כְּבָר · כִּי הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר :
סַ רְסוּר זֵרוּז מֵרֶץ · רֹאשׁ פֵּרוּז הֵרֶץ ·
סְ לוּל שָׁלוֹם וְתֶרֶץ · הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ :
סַ פֵּק עַתִּיק מְפִיגֶיהָ · הָפֵק מַמְתִּיק פִּיגֶיהָ ·
סַ לֶּת סֹלֶת סְפוּגֶיהָ · הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ :

עקלתון

נחלה וכו' לה"כ בתהלי' ט"ז . תקות ל' תקות חוט השני דיהושע ורמז לחוט המשולש ר"ל האבות הם הם גורלי . נעימות עשה"כ שם חבלים נפלו לי בנעמים. במר לי ע"ש וימררו את חייהם אז ענה דודי ואמר לי קומי לך וכו' :

נס. אמר, תתי נתתי. סבר ל' שבר ותקוה טובה. ורק אין דבר המעכב על ידי:

סרסור זה מרע"ה שהיה סרסור בין ישראל לאביה' שבשמים. זרוז מרץ שהיה זריז ומהיר במלאכתו לעשותה במרוצה. כמו שדרשו חז"ל ע"פ חזית איש מהיר במלאכתו דמשלי. ראש פרוז, ראש פרעה הפרוז והחשוב. ל' חדלו פרזון וכמש"כ בחבקוק נקבת במטיו ראש פרזיו. הרץ ריצץ ושבר ל' אתה רצצת ראשי לויתן. סלול שלום ותרץ. רמז לאהרן. סלול ל' הליכת מסילה. ותרץ תרגומו של יושר והוא עשה"כ באהרן בשלו' ובמישור הלך אתי וכו' וכמש"ד רז"ל על מקרא זה. הנצנים נראו בארץ. משה ואהרן כדאי' בשה"ש רבה :

ספק וכו' חידה זו סתומה היא וחתומה מאד. וכ"ל לפתור אותה עפ"י סוף המקרא שלמעלה הנצנים נראו בארץ וכו' וקול התור נשמע בארצנו. ואמרו במדרש קול התור זה משה. ועל זה אמר ספק וכו' פי' לספק לה (ר"ל לתאנה הנזכרת למטה בסמוך) הון ועושר רב מן המציקים לה ומחלישים את כחה בעבודת פרך רמז לביזת מצרים ולביזת הים. ספק ל' אם יספוק עפר שומרון דמלכי'. עתיק עושר רב כמו הון עתק וצדקה דמשלי. מפיגיה ל' נפוגותי ונדכיתי תהלי' ל"ח

נחלה דאַז שאָנע ערבטהום (ארץ ישראל) וואורדע איין לאָאָס, דורך פער-שפרעכונג צו דעם דריטטען פאַדען (יעקב); אין איינעם טריבזאַלע (גלות) פערקינדיגטע ער איר אַנגענעהמע דינגע, אונד שפראַך צו איר: איך וויל דיר העלפען. ער שפראַך, אונד גאַב איר האָפפנונג, ניכטס איזט פאָן זיינער פערשפרעכונג אויזגעבליבען: פליהעט, זעצט אייך אין בעוועגונג צום אויזצוג, דען דער ווינטער (גלות) איזט פאָראיבער.

סרסור דער מאַקלער (משה) וואַר בעהענדע, ער צערבראַך דאַז הויפט דער העערשאַרען (פרעה); דיא באַהן צום פריעדע אונד רעכטיגקייט, וואַר שאָן דאַ, זאָבאַלד דיא שפראָססען (משה ואהרן) אויף דער ערדע זיכטבאַר וואורדען. ער בעגניגטע זיא (ישראל) מיט לאַבענדען גאַטען וויין, אונד בעשענקטע דיא ערדע מיט זיסען פריכטען; דאַהער בראַכטען זיא אויך צום אָפפער, פיינעס מעהל, זאָבאַלד דער פייגענבוים פריכטע טרוג.

לֵב אֶחָד וּשְׁכֶם · דָּאִים כָּעָב לְמוֹשְׁכֶם ·
לַאֲסִירִים יַחְפּוֹץ בְּסֶכֶם · הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם:
מִבּוֹר תַּחְתִּיּוֹת רְדוּדִי · לַחַץ עֲקָרַבֵּי גְדוּדִי ·
מֵהַר וְקֵדֵר מְדַדִּי · קוֹל דּוֹדִי:
מִבֵּית חֹמֶר קִצְּבִי · בֵּית חַיִּים נְצִיבִי ·
מִצְפִּי מְצִיפִי מַצְּבִי · דּוֹמֶה דוֹדִי לִצְבִי:

נחלה

לב אחד ושכם. מדבר ביעקב ובניו. כשאמר הקב"ה ליעקב אנכי ארד עמך מצרים ירדו בלב שלם ושכם אחד. וקבלו עליהם עול גלות מאהבה טסו ודאו כעב פורח לעשות רצון קונם. למושכם לשם הקב"ה אשר משך אותם לשם לפרוע החוב של כי גר יהיה זרעך. למושכם הכ"ף בצירי מפני החרון והראוי בק"מץ כמו גואלם חזק. מוציאם ממצרים" וכ'כ. ועכ"ז מצאנו מעט בצירי על"ז. שם ד בנימין צעיר ד רודם תהלי' ס"ח. איה המעלם מים דישעי'. לאסירים רמז למש"א רז"ל "ראוי היה יעקב לימשך בשלשלאו' של ברזל וגו'. בסכם כך עלתה בהסכמה לפניו. או ר"ל בסכם בסכום מנין של ד' מאות שנה. השבעתי אתכם שלא תדחקו את הקץ:

מבור תחתיות רדודי. שהיו מרדדין אותי במצרים בעבודת פרך. לחץ עקרבי גדודי. שהיו עוקצין אותי כעקרבים ושורטין בי שרטות. גדודי ל' לא תתגודדו. ויתגודדו בחרבות. מהר הקב"ה. וקדר ל' שמעתי שמקדרין בהרים דמס' ערובין ופי' שקצר להם סכום ד' מאות והעמיד' על רד"ו. מדדי ל' דלוג כמו אדדם עד בית אלהי' תהלי' מ"ב. ובגמ' האשה מדדה את בנה. מדדין עגלי' וסייחין. וזהו שאמר קול וכו' מדלג על ההרים:

מבית חומר. שעבדו בי בחומר ובלבנים. קצבי. מצבי והסיע אותי משם. אל בית חיים. ר"ל לא"י ששם נציבי ומעמדי וקיומי. מצפי הקב"ה המשגיח עלי. מציפי ל' נופת צופים ור"ל הממתק את ארצי בכל מיני מתיקות. כמ"ש וממגד ארץ ומלואה: מצבי המיפה את ארצי בכל מיני יפוי כמ"ש צבי היא לכל הארצות:

נחלה

אונד איינמיטהיג, טראַכטעטען זיא וויא וואָלקען צו איהם; דען, אייך געפאַנגען אַן זיך צו ציהען, ווינקטע ער (גאָטט) נאַך אַבלויף פיער הונדערט יאַהרע, וויא ער אייך צוגעשוואָרען האַטטע.

מבור אויז דער טיפען גרובע (מצרים) האַטטען איינע בעהערשטער אונד אונטערדריקער, וויא סקאָרפיאָן־טאַנגע, איך האַם אעערע פערדערבען וואָללען; דיא שטיממע איינעס פריינדעס (גאָטט) אַבער, ליעס זיך פערנעהמען, אונד איילטע מיט אַבגעמעססנן טריטטען דאַהער. אויז דעם הויזע (מצרים) וואָ איך אין לייאען איין טאַגווערק פאָללענדען מוסטע, פיהרטע ער איך צום הויזע דעס לעבענס (תורה); ער בעמערקטע אַלדאַ איינען שטאַנד, דען איין פריינד מיט איינעם הירטען, אין בעהאַנדיגקייט גלייך.

נחלה

כ תרני מהכשר זין • הרבני מלא עין •
כ תב ראיה ומנין • הביאני אל בית היין :
כ לכל עדני מתשישות • יסרני קשות מקששות •
כ ונתי חולת חששות • סמכוני באשישות :
ל א דרך כהפלישי • גם ציה כהפרישי •
ל מסך ופנוי טרשי • שמאלו תחת לראשי :

לב

ה' כמער איש ולויות סביב דמלכים ופירושו ידוע. כתפוח וכו' תאר להקב"ה בשה"ש :

כתרני הקיפני ה' כתרו את בנימין. מהכשר זיין מתקן כלי המלחמה כמש"כ וחמושים עלו ב"י מלמד שהיו מזויינין בחמשה מיני זיין כדאי' במדרש. הרווני ה' והיית כגן רוה דישעי'. מלא עין כמש"כ רבבה כצמח השדה נתתיך. כתב ראיה ומנין רמז לתולדותם לבית אבותם. כמש"פ רש"י בפ' פינחס ע"פ משפחת החנוכי. הביאני אל בית היין זה סיני של תורה כדאי' במדרש :

כלכל עדני. במן ובאר ושליו. מתשישות שלא אהיה תש כח לקבל התורה. יסרני אחרי שיסרני בחומר ובלבנים. קשות מקוששות הכפל לחזק הענין. כוונתי וכו' רמז לבעלי המומין שנתרפאו ונתישרו ונתכוננו קודם מ"ת. וכל זה מבואר בשה"ש רבה ע"פ סמכוני באשישות.

לא דרך. ה' ויתעם בתהו לא דרך תהלים ק"ז. ורמז למדבר הגדול והנורא. בהפלישי כאשר הולכני בתוך מבוי מפולש. כהפרישי כאשר הפרישני מן הישוב. כ"פ בה"ק ול"נ לגרוס כהפריסי בסי"ן שהפריש לי ענן למסך. וכמש"כ בתהלי' ק"ה פרש ענן למסך וכו'. ולא נמנעו הפייטנים מלחרוז בשי"ן וסין. ופנוי טרשי לפנות לי הדרך. ולהשוות הסלעים והטרשים. שהיה הענן מפנה לפניהם הדרך כל גיא ינשא וכל הר וגבעה ישפלו כדאי' במדרש. וזהו שמאלו תחת לראשי :

כתרני ער אומגירטעטע איך מיט אויזגעברייטעטען וואפפען (ת רה) אונד ערלאנג איך אין ערפיללונג איינער אויגענווייטע; דיעזעם בעווייסט דיא טריפט דורך דיא ווארטע: ער בראכטע איך אינס ווייגהויז (תורה). אין איינער שוואכע לאבטע ער איך מיט וואהלשמעקענדען שפייזען; ער ניכטיגטע איך אין זיינער תורה דורך הארטע שטראפערדע; דא איך פארבערייטעט וואר דיא תורה צו עמפפאנגען ווורדע איך קראנק אונד אונפעהיג; ער אונטערשטיצט אונד לאבטע איך אבער.

לא דרך אין איינעם אונגעבאהנטען, פערלאססענען וועג האט ער איך געפיהרט; דא איך אין דער וויסטע, פאן אללען בעוואהנטען ארטען אבגעשיעדען וואר, האטטע ער דען וואלקען איבער אונז געלאגען, אונד דאדורך דיא האהען פעלזען, עבבנען אונד גערארע געמאכט; מיט איינער לינקען האנד אונטערשטיצטע ער איין הויפט. מיט הערצענס איינשטימונג

אונד

טִ לְטֵל פַּנִיקְטֵי נִתְרָזִים · הָרִים עוֹקֵר וּתְרָזִים ·
טָ ס מַטַּע מְזֹרָזִים · קוֹרוֹת בָּתֵּינוּ אֲרָזִים :
טִ ירַת בֵּיתוֹ נֶאֱצֶלֶת · יִתְּנֵנִי רוֹן מְצַהֶלֶת ·
טַ כְסִים חֲתֻנָּה מְצַלְצֶלֶת · אֲנִי חֲבַצֶּלֶת :
יַ עֲלוּ רוּם מְתוּחִים · חֲרוּשִׁים דּוּשִׁים תְּחוּחִים ·
יָ אִים עֲרֵבִי נִיחוֹחִים · כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים
יָ צִיץ וְלֹא לְמִצְעָר · יֶתֶר שְׁאָר מִזְעָר ·
יִ פְרַח לְוּוּי מַעַר · כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר :

כתרני

טלטל וכו׳ בריש ויקרא רבה היו אומות העולם שומעין קול הדביר ונתרזין מתוך פניקטיהון פי׳ היכליהם. נתרזים ל׳ התרזת ריע · טלטל הסיע אותם ממקומם. כמו הנה ה׳ מטלטלך דישעי׳. הרים עוקר כמש״כ קול ה׳ שובר ארזים. וכו׳ לבנון ושריון. תרזים. מין ארז כמו תרזה ואלון דישעי׳ טס. קול הדבור היה עף ופורח אל אהל מועד שהוא מטע של זריזים כמו שפי׳ רש״י בפ׳ תרומה בפ׳ ועצי שיטים:

טירת ביתו נאצלת. רומז לשמיני למלואים. שאז נאצלתי ונפרשתי לטירת ביתו. נאצלת ל׳ ויאצל מן הרוח. רון מצהלת ל׳ צהלי ורני דישעי׳ וכמ״ש בפ׳ שמיני וירא כל העם וירונו · טכסים ל׳ תקון והנהגה. מצלצלת במצלתים בנבלי חופת היריעות:

יעלו. אז בח׳ למלואים עלו ונתרוממו לרום שמים. מתוחים ע״ש וימתחם כאהל לשבת דישעי׳. חרושים שהיו המצרים חורשים על גבם. דושים שהיו כדושים תחתם כעפר תיחוח. יאים. פי׳ ע״כ ערבו לו ניחוחיהם מפני שעמדו באמונתם. ולא נתערבו בגוים. והיו ביניהם כשושנה וכו׳:

יציץ ע״ש יציץ ופרח ישראל דישעי׳. ולא למצער. לא כמש״כ שם למצער ירשו עם קדשך. יתר שאר מזער. יתר שאר ישוב שאר יעקב הקטן. לווי מער

טלטל ער זעלטע דיא פֿאָמסטע דער אָנגסטליכען קאָניגע אין ציטטערן, ער ריס בערגע אונד בייאמע אויס, אונד זיינע שטיאמע פֿאָנג אין אונזער, פֿאָן אונז פֿראָמאמען ישראל, ערריכטעטען לעדערן"הויז (אהל מועד). דאַ זיינע הויז"פפֿאָרטען, אונד זיינע העררליכקייט בעזעטצט וואורדען, אַלזדאַן וואַרד איך פֿאָלער פֿראָליכען געזאַנגעס, אונד מיט העררליכקייט האָבלייט-ליכער וואָהלקלינגענדען אינסטרומענטען, לאָבטע איך איהן, וויל איך אונטער זיינעם שאַטטען געטילט וואַרד.

יעלו לאַס ישראל האָך, ביז אַן דען אויזגעברייטען הימעל אויפשטיגן! אויף וועלכע מאַן וויא אויף דער ערדע געמאָקערט אונד געטרע-טען האַט; לאַס דיר איהרען אַנגענעהמען גערוך דער אָפפֿער זאָ וואָהל געפֿאַללען, וויא מיינע ראָזע צווישען דאָרנער; לאַס דאַז איבערבלייזעל דעם קליינע; פֿאָלקס ישראל, ניכט אין קליינער לאַהל אויפבליהען; לאַס אויפבליהען דאַז הערליך געמאַיקטע פֿאָלק ישראל, וויא איין אָפפֿעל אונטער וואַלדבייאמען.

כתרני

ז לְזוֹל כְּרוּם כֹּפֶר · הֶזִיל בַּרְכּוּם חֶפֶר ·
ז יַף חוֹב מְסַפֵּר · אֶשְׁכּוֹל הַכֹּפֶר :
חָ שַׁק חִבַּת רֵעוּתִי · וְחָפֵץ חֶלְבֵי רַעֲוָתִי ·
ח וָּה לְהַחְפַּת יְרִיעָתִי · הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי :
חָ ש חַפְשִׁי מִדּוֹדִי · דָּץ בְּרְווּי דוֹדִי ·
ח נַּנְתִּיו חֲתָנִי יְדִידִי · הִנְּךָ יָפֶה דוֹדִי :

טלטל

על קריאת ההלל בל"פ. יאור הוא ענף בל"ח. זבלני לי זבול רמז על ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר. והוא לן עמי בצל שדי: בנר בעת נר או במקום נר בין בתי מצרים. כדאי' במדר' שם:

זלזול כרום כופר. אבל מה שזלזלתי וכפרתי בדברי' העומדים ברומו של עולם. וכענין זה דרשו רז"ל בפ"ק דברכות ע"פ כרום זולות לבני אדם תהילי' י"ב. הנה הזלזול הזה הזיל לי בושה וחפרה גדולה ונשתנו פני ככרום. כי בזה הודיע לבי סיג סובו וזיופו וכמש"כ ויפתוהו בפיהם וכו'. ע"כ וגם הוא זייף חוב מספר ר"ל שמחה אותו אבל לא במחייה גמורה כמש"כ וביום פקדי וכו'. וע"כ נקט לשון זייף. הזיל הגיר לי כמו יזל מים מדליו. ברכום ל' כסוי של כלימה כמו נתכרכמו פני ר"ג בב"ר פפ"א. חפר ל' וחפרה הלבנה ובושה החמה. ודרך הפייטן הוא להשתמש בל' נופל על לשון הרבה מאד כמו אילת איווי תשוקו' ודומים'. אשכול הכופר תואר להקב"ה ע"ש שהוא מכפר עון כדאי' במדר' שה"ש:

חשק הקב"ה חבת ריעותי. אהבת חבורתי. חלבי רעוותי. קרבנות של נדר ונדבה. ע"ש וזבח תודה יכבדנני. לרצונו. ת"א לרעוא ליה. ובעברי ולי מה יקרו ריעך תהילים קל"ט כמש"כ הרד"ק בשרשו. ... חוה. הודיע לי את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו. ואמר לי הנך יפה רעיתי:

חש מהר כמש"כ מדלג על ההרים. חפשי מדודי. מעבודת פרך ל' כפיו מדוד תעבורנה תהילי' פ"א. דץ שמח. ברווי דודי ל' נרוה דודים עד הבקר דמשלי. חננתיו אהבתי אותו וקראתי אותו חתני וכו':

טלטל

נאטה, אונד בעוואהרטע איך וויא געווירצן-בינדליין. זיא פערהאלטעטען אונד לייגנעטען דיא געבאטע (מצות) דעם אללערהאבסטען גאטטעס; דער זינדען פערלייהער (הקב"ה) אבער, ענדלעדיגטע אונז, פאן דער טוואהרלען אונד טיאפפליכען זינדע (עגל), אונד טטרייכטע אונזער פערטוולדען, אויז דעם בוכע דער עראיננערונג.

חשק ער געליסטעטע איינע פריינדשאפט אונד געזעלליגקייט, איינע גוטוויליגען פעטטען אפפער וויכטע ער, דאהער נייגטע ער אונז אן, דאם וויר איהם, איינע היטטע (משכן) איט פארהאנגען עהריכטען זאללען אונד טפראך, דוא ביזט טאן, איינע פריינדין! ער אייזטע אונד בעפרייטע איך אויז דער גרובע (מצרים); איין פריינד וואר פריידענזאטט: איך ערקאננטע איינעם ברייטיגאם (חתן) אונד געליעבטען גאטטע, דיא אנגענעהמליכקייט נו, אונד זאגטע: דוא ביזט טאן איין געליעבטער!

הִתְרַנִי מִלֵּי חַיַּיִךְ · רְטִיַּת נוּמֵי מְחָיַיִךְ ·
הַזֶּה וְהַבָּא לְתְחַיַּיִךְ · נָאווּ לְחָיַיִךְ :
וְחַנַּנִי חֵן מֻצְהָב · בְּנִצּוּל צוּל רַהַב ·
וְכַבִּיר הִצְבִּיר יָהָב · תּוֹרֵי זָהָב :
וְלִבִּי גַּם בּוֹ · יָדַע סִיג סָבוֹ ·
וְסָר בְּאוֹכֵל עֶשְׂבּוֹ · עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ :
זְמַן זְמַן מִזְמוֹר · יְחוֹר עָרִיצִים לִזְמוֹר ·
זְבַלְנִי בַּצַּר לְכְמוֹר · צְרוֹר הַמּוֹר :

ל זול

התרני התלה בי. מלי ר"ל מלין דאורייתא הם חייך ואורך ימיך. והם לך לרטיה ותחבושת למחץ מכותיך. נומי כגעי' בל"ח. מחייך ל' הוה מחי דרכיל: וחנני כמש"כ וה' נתן את חן העם וכו'. בנצול ע"ש וינצלו את מצרים. צול ע"ש שעשאהו כמצולה שאין בה דגים. רהב כנוי למצרים ע"ש גסות רוחם. וכביר הקב"ה. יהב. משאות של כסף וזהב. וזהו תורי זהב וכו': יהב בב' קמצי' כי הוא מן השלך על ה' יהבך על משקל דברך מן דבר דד
ולבי גם בו. בזהב שחנני.: ד' גם ל' גסות: ד' הרוח דדידוע. ור"ל גבה לבי בעשרי. וכמש"כ וישמן ישורון ויבעט. ובהושע וכסף הרביתי להם וזהב עשו לבעל. ידע וכו' הודיע הסיגים שבו והפוכן שעליו כלומר גריעות ושפלות וחסרון האמונה. ד' וסר ל' סרחון של חטא כמו סר סבאם דהושע ול' חזרו לסורם דבגמר'. באוכל עשבו ע"ש וימירו כבודם בתבנית שור אוכל עשב:
זמן וכו' פי' אעפ"י שבכל ידו החטיאני במ"ב. המרתי את כבודו בתבנית שור אוכל עשב. זמן זמן תזמור. קבע זמן (כמש"פ בחצות הלילה) לכריתת בכורי מצרים שהם יחורי עריצי' וכדאי' במדר' שה"ש אמר רב הונא בשם רב אחא אין לך חביב על האשה מן צרור המור וכו' הוצרת למצרי' בבכוריהם ולי בין שדי ילין מצרי אחד אומר לישראל הטמן לי בכור זה בין בניך. והיה נכנס ונוגפו. ולי בין שדי ילין: מזמור וכן לזמור שניה' לשון כריתת הזמורות. ואפשר שרמז במלת מזמור

ליגקייט, איין פפלאסטער פיר דיינע וואונדען, אונד העררליך אין דיעזעם אונד צוקינפטיגעם לעבען.
וחנני חן ער בעשענקטע איך מיט פאללקאממענער ווייזעליגקייט; אויס דעם גרונדע, לעהרטע איך רהב (מצרים) אויז, אונד דער אללמאכטיגע איבערהייפטע איך מיט רייכען געשענקען, אונד גאלדענעם שמוק. איין הערץ ווארד אבער האכמיטהיג, וועגען גאטטעס גיטע; דאז זעלבטע געזינדעל (ערב רב) אהמטע זיינען אונווערטה בעקאננט, אונד קעהרטע זיך נאך איינעם גראסספרעססענדען טהיר, ביז דער קאניג (הקב"ה) ווידער אויף זיינעם טהראנע לאגטע.
זמן זמן ער בעשטיממטע איינע צייט, דיא צווייגע דיעזער באזען האב צו שניידען ווענדטע זיך אבער צו איר, אונד ערבארמטע זיך איינער אין דער נאטה

ד וְלִי וּכְמַר מִדְּלִי בְּדָלִי · טוֹטֶפֶת כְּלִילוֹ גְּדָלִי ·
ד גְּלִי עוֹז מִגְדָּלִי · הִגִּידָה לִּי :
ד רִבּוֹנִי מְלַמֵּד מַרְדְּעִי · נָתוּן רוֹעֶה דַּרְדָּעִי ·
ד ן וְהוֹכִיחַ פְּרָעִי · אִם לֹא תֵדְעִי :
ה דְרִיךְ סוּס לִמְנוּסָתִי · בַּיָּם בָּקַע לְבְסִיסָתִי ·
הֱ מִירוֹ וּמָלֵא בְּפִסָּתִי · לְסֻסָתִי :

התרני

חסך ושחרות כאהלי קדר, כחרת הוא חרתא דאושכפי שמשחירין בו את העורות : דולי מרוממי לבלתי לכת שחוח על גחון. והוא לי ארוממך ה' כי דליתני. ומן הגוי' שהם כמר מדלי הבדילני כמש"כ בישעי' הן גוים כמר מדלי. מבמדלי בדלי כ"ג במ"ל ובכ"י וגר' ספרינו מסובבת כנוכח למבין. ועוד כי ׃׃׃ כל הפיוט זה מיוסד מן ג' ג' מלות : טוטפת כלילו אלה התפילין הנקראים פאר. גדלי בהם גדלני כמו שדרשו חז"ל ע"פ וראו כל עמי הארץ וכו'. דגלי כמש"כ ה' ניסי. עוז מגדלי כמש"כ מגדל עוז שם ה' וכו'. הגידה לי רמז לכל אשר דבר ה' נעשה ובפ'ואתחנן קרב אתה ושמע וכו' :

דרבוני רמז למרע"ה ע"ש דברי חכמים כדרבונות דקהלת. והדרבן הוא כמו מחט עב כעין בראש מלמד הבקר. ובל"א נקרא מרדע מפני שהוא מורה דעה לפרה לישר ולכוון תלמיה · ועד"מ נקרא כן רועה ישראל ומנהיגו · דרדעי זה דור המדבר שהיה דור דעה. כמש"ד חז"ל ע"פ ויחכם מכל האדם וכו' האמור בשלמה עד ודרדע. דן משה היה דן לפני הקב"ה כשאמר לו לך ואשלחך אל פרעה כדאי' במדר' שה"ש. פרעי פריוני ל' פדעהו מרדת שחת דאיוב. והשיב לו הקב"ה אם לא תדעי כדאי' בתרגומו דהאי קרא :

הדריך עפ"כ בחבקוק דרכת בים סוסיך. לבסיסתי להיות לי לכן ולבסים. את הכיור ואת כנו ת"א וית בסיסיה · המירו המיר את הים והפליא אותו ליבשה. בפיסתי בפסת רגלי. לסוסתי ל' ששון ושמחה כדאי' במכילתא והובא בילקוט חבקוק : התרני

דולי וכמר ער האב, אונד זאנדערטע איך פאן דער קנעכטשאפט (גלות מצרים) אב, וויא פאן דען ביטטערן טראפפען איינעס אייטערס ; זיינע פראכטפאללע קראנע (תפילין) וואר איינע גראססע ; טוטץ אונד אכבט זייגטע ער איר אן. איין אונטערוויזער אונד לעהרער (משה) ווארדע הירט דעם געלעהרטען געשלעכטעס (דור דעה), אום איך צו ריכטען, אונד איינע בעזען האנדלונגען צו בעשטראפען, ווען איך דיא געזעטצע ניכט בעאבאכטעטע.

הדריך סום צו איינער רעטטונג זייגטע ער (גאטט) זיך וויא אויף איינעם ראססע ; איינען טריטטען אונד צו איינר פריידע טפאלטעטע אונד פערענדערטע ער דאז מעער, אונטער איינען פוסזאהלען. ער ווארנטע איך אונד שפראך : איינע וואָרטע (תורה) זינד צו דיינער גליקזעליגקייט

בְּנֵי בֵיתְךָ וְחוֹרֶיךָ · הִנָּם הַזֵּר סְחוֹרֶיךָ ·
בֵּית מִדִּין צְחוֹרֶיךָ · מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ :

גֵּאֶה וְרַב עֲנָוָה · הוֹדִי מִבָּנוֹת נָוָה ·
גַּם כִּי דָוָה · שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה :

גַּהַל כִּי מְהַרְהֶרֶת · קְרָב רֹגֶז סְחַרְחָרֶת ·
גַּחַן קְדוֹרַנִּית כָּהֶרֶת · אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת :

דולי

כך אין ד"ת חסרים . ומה שמן רפואה לאדם מצהיל פנים . כך ד"ת מאירות עינים . וכתיב רפאות תהי לשריך וכו': ד"א אם עשית התורה שנמשלה בשמן . שמך הולך בכל העולם . וזהו לריח שמניך וכו' כדאי' במדרש שה"ש . תמרוק ל' תמרוקי הנשים דאסתר :

בני ביתך הם עבדי ה' העומדים בבית ה' . חוריך ל' שרים וחורי הארץ . כי אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה . הנם מוסב למעלה הנה הנם בני ביתך וחוריך ע"כ החזר והשב אותם כשבותיך . תרגום של סביב סחור . חזר הבית בפתח והזין בכירי במ"נ ובה"ק . בית מדין שיושבי' שם ודנין דין אמת לאמיתו . ומנהרין ומלבני' שם את ההלכות כדאי' בילקוט שופטים . לשם משכני אחריך · נחוריך ל' אתונות נחורות ר"ל לבנות :

גאה ורב ענוה . זה הקב"ה שבכל מקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו . הודי מבנות נוה שבחי בנוי וביופי מכל שאר האומו' עד שאמר כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות . גם כי דוה אני בטומאת גויי הארצות . עכ"ז נאוה אני במ"ט ובמצות שאינן תלויו' בארץ . וזהו שאמר שחורה אני ונאוה :

גהל וכו' פי' ואעפ"י שאני מהרהרת כגחלים . ע"י קרב ומלחמת יצה"ר אשר כשבותי . ושחה לעפר נפשי כהולך על גחון . עכ"ז אל תראוני . פי' אל תבזוני כמו כי האו בארון ה' וכדאי' במדרש וכ"פ רש"י ז"ל . ולמה כי דולי בדלי וכו' . קרב הקיף בשבא במ"נ ובה"ק . רגז הוא יצה"ר המרגיז אותי · סחרחרת מבואר למעלה . גחן ל' כל הולך על גחון . קדורנית ל'

חשך

בערייטענדע געווירצע אונד וואהלריכענדע אהלע געגעבען . דיינע הויז־קינדער אונד פירסטען (תלמידי חכמים) , זיהע! זיא אווריגען דיין , פאן אויפגעקלאהרטען בעוואהנטען געריכטסהויז (ב"המק) , זא ברינגע איך דאך ווידער צו דיר .

גאה דער גראסע אונד זעהר בעשיידענע גאטט , אייזט פיר איך איינע גראסערע פרעכט אלז פיר אנדערע פאלקער ; דאהער , ווען איך אויך פער־אונרייניגעט אונד שווארצליך בין , דעננאך בלייבן איך נידליך . וויא איינע גאנץ שווארץ געבראנטע קאהלע , האט טערץ אונד קוואטער , איינען שווארץ נידער געביגטען קארפער , אויסגעבען : דעננאך , זעהעט איינע שווארצע ניכט פעראכטליך אן !

דולו

פיוט זה מיוסד במ"ד בתים. ועל סדר א"ב. ב' בתים לכל אות. ובכל בית ד' טורים חרוזים. הטור הראשון מתחיל באות הסדר. והשני באות מתחימת המחבר. והשלישי שוב באות הסדר. והרביעי הוא מראשי פסוקי' של שה"ש על הסדר:
וחתימת הפייטן שבראשי הטורים השניים מכל בית שלמה הקטן ברבי יהודה יחיה יגדל בתורה ובמעשים טובים אמן:

אוֹר יֶשַׁע מְאֻשָּׁרִים · שָׁמוּר זֶה מְכֻשָּׁרִים ·
אֲהוּדֶנוּ בִּידִידָיו כְּשֵׁרִים · שִׁיר הַשִּׁירִים :
אַיֶּלֶת אִוּוּי תְּשׁוּקוֹת · לְחַלּוֹת עֵיף שׁוֹקְקוֹת ·
אֲסָמַי שָׂבָע לְהַשְׁקוֹת · יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת :
בְּרוּכֵי מְעֻלָּמוֹת מִשְׁמַנֶּיךָ · מוֹשְׁלֵי גִנְזַכֵּי מִכְמַנֶּיךָ ·
בְּשַׁמְּתָם תַּמְרוּק סַמְמָנֶיךָ · לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ :

בני

אור ישע תואר להקב"ה כמש"כ בתהלי' כ"ז ה' אורי וישעי. מאושרים תואר לישראל. ע"ש שהם תומכים את התורה. כש"כ ותומכיה מאושר. ופי' אורם וישעם של ישראל אשר הם מוכשרים ומזומנים לשמור זה של פסח כדכתיב שמורים לכל בני ישראל. אותו אהודנו בתוך ידידיו. כשרים ר"ל בדברי כושר ויושר ל' מוציא אסירים בכושרות תהלי' ס"ח:
אילה כנוי לתורת ה' עש"כ במשלי אילת אהבים ויעלת חן דדיה ירווך בכל עת. אווי תשוקות שניהם ל' חשק ע"ש שהתורה חביבה על לומדיה. לחלות ל' ולא גם ליחה. ופי' התורה מלחלחת ומרטבת הנפשות השוקקות לה. עיוף ל' צמאון כמו נפשי כארץ עיפה לך תהלי' קמ"ג. אסמי וכו' יהי רצון שימלא אוצרותי ממנה להשקות אותי מיין רקחה. וזהו ישקני מנשיקות ד"ת שנתנו בנשיקה וכדאי'. במדר' שה"ש:
ברוכי מעלמות. פי' ישראל מבורכים במשמניך יותר משאר האומות כמש"כ ויתן לך וכו' ומשמני הארץ. מעלמות כנוי לאו"ה בשה"ש ועלמות אין מספר. מושלי גנזכי מכמניך שהם מושלים בירא[ת] ה' שהיא אוצרם. כמש"כ בדברי דוד צדיק מושל יראת ה'. גנזכי אוצרות כמו וגנזכיו ועליותיו דדה"י. מכמניך ל' מטמון כמו ומשל במכמני הזהב דדניאל. בשמתם וכו' כשם שאין השמן חסר

אור ישע דעם ליכטע אונד ערלעטער (גאָטט) דער געטטטרקּ־טען ישראל, אום דיעזעס פסח"פעסט צו בעאָבאַכטען, וויל איך מיט זיינען געליעבטען, זאָ וויא דיא דאַמאַהליגען זאָנגער (משה אונד ישראל), מיט ערהאַבענען ליעדער, לאָבזינגען.
אילה אווי מיט דער (וויא איינען איהרעם אמאַכען געליבטע, היגדין) דיא דורסטיגען (תלמידי חכמים), ערקוויקענדען תורה, טפייזעטע ער איך; אונד דיעזע פּאָרחטהם"בעהאָלטנים, זינד מיר ליבער אַלז אַללע נאַהרונגען.
ברוכי דיא, מעהר אַלז אַנדערע נאַטליאָנען, געזעגנעטען העלדען, (ישראל), וועלכע דיא, אין דיינעם בעהאָלטניססע, פּערבאָרגענע תורה מויזקלאָהרען אונד דייטען, דענזעלבען האָסט דוא, דאַדורך, זיך אויז־

בערייטענדע

יוצר ליום ראשון

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר:
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

אָמֵן׃ יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ

וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִכָּל־בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

וועהרענד דער חזן ברכו זינגט זאַגט קהל יתברך

בָּרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבֹרָךְ:
קהל בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עוֹשֶׂה שָׁלוֹם. וּבוֹרֵא אֶת הַכֹּל:
אוֹר עוֹלָם בְּאוֹצַר חַיִּים. אוֹרוֹת מֵאֹפֶל אָמַר וַיֶּהִי:

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו וּשְׁמוֹ מְרוֹמַם עַל כָּל־בְּרָכָה וּתְהִלָּה: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

פאָלגענדער פיוט ענטהאַלט דיא ערצעהלונג דער וואונדער, וועלכע גאָטט אין מצרים, אונד ביים דורכצוג אים מעערע פעררינכטעט האַטטע; דען גראָססען רייכטהום, וועלכען ישראל אללדא געזאַממעלט, אונד דיא גראָססע ליבע, וועלכע ער איהנען טאַג אויף טאַג צייגטע.

הָאֵל בְּתַעֲצֻמוֹת עֻזֶּךָ· הַגָּדוֹל בִּכְבוֹד שְׁמֶךָ:

הַגִּבּוֹר

לָנֶצַח· וְהַנּוֹרָא בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ:
הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא:

שׁוֹכֵן עַד מָרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ: וְכָתוּב רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיְיָ לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה:

בְּפִי **יְ**שָׁרִים תִּתְהַלָּל:

וּבְדִבְרֵי **צַ**דִּיקִים תִּתְבָּרַךְ:

וּבִלְשׁוֹן **חֲ**סִידִים תִּתְרוֹמָם:

וּבְקֶרֶב **קְ**דוֹשִׁים תִּתְקַדָּשׁ:

וּבְמִקְהֲלוֹת רִבְבוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יִתְפָּאַר שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר שֶׁכֵּן חוֹבַת כָּל־הַיְצוּרִים לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדֵּר לְבָרֵךְ לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס עַל כָּל־דִּבְרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן יִשַׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ:

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. כִּי לְךָ נָאֶה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וּשְׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֹז וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ אֵל חַי (חֵי) הָעוֹלָמִים:

ועתה

מַעֲרִיב לֵיל רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח

בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה לָלֶכֶת אֶל עִיר מוֹשָׁב׃ יוֹדוּ לַיְיָ חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
כִּי הִשְׂבִּיעַ נֶפֶשׁ שֹׁקֵקָה וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה מִלֵּא טוֹב׃ יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת אֲסִירֵי
עֳנִי וּבַרְזֶל׃ כִּי הִמְרוּ אִמְרֵי אֵל וַעֲצַת עֶלְיוֹן נָאָצוּ׃ וַיַּכְנַע בֶּעָמָל לִבָּם
כָּשְׁלוּ וְאֵין עֹזֵר׃ וַיִּזְעֲקוּ אֶל יְיָ בַּצַּר לָהֶם מִמְּצֻקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם׃ יוֹצִיאֵם
מֵחֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם יְנַתֵּק׃ יוֹדוּ לַיְיָ חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
כִּי שִׁבַּר דַּלְתוֹת נְחֹשֶׁת וּבְרִיחֵי בַרְזֶל גִּדֵּעַ׃ אֱוִלִים מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם
וּמֵעֲוֺנֹתֵיהֶם יִתְעַנּוּ׃ כָּל־אֹכֶל תְּתַעֵב נַפְשָׁם וַיַּגִּיעוּ עַד שַׁעֲרֵי מָוֶת׃
וַיִּזְעֲקוּ אֶל יְיָ בַּצַּר לָהֶם מִמְּצֻקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם׃ יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיִרְפָּאֵם
וִימַלֵּט מִשְּׁחִיתוֹתָם׃ יוֹדוּ לַיְיָ חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃ וְיִזְבְּחוּ זִבְחֵי
תוֹדָה וִיסַפְּרוּ מַעֲשָׂיו בְּרִנָּה׃ יוֹרְדֵי הַיָּם בָּאֳנִיּוֹת עֹשֵׂי מְלָאכָה בְּמַיִם
רַבִּים׃ הֵמָּה רָאוּ מַעֲשֵׂי יְיָ וְנִפְלְאוֹתָיו בִּמְצוּלָה׃ וַיֹּאמֶר וַיַּעֲמֵד רוּחַ
סְעָרָה וַתְּרוֹמֵם גַּלָּיו׃ יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְהוֹמוֹת נַפְשָׁם בְּרָעָה
תִתְמוֹגָג׃ יָחוֹגּוּ וְיָנוּעוּ כַּשִּׁכּוֹר וְכָל־חָכְמָתָם תִּתְבַּלָּע׃ וַיִּצְעֲקוּ אֶל יְיָ
בַּצַּר לָהֶם וּמִמְּצוּקֹתֵיהֶם יוֹצִיאֵם׃ יָקֵם סְעָרָה לִדְמָמָה וַיֶּחֱשׁוּ גַּלֵּיהֶם׃
וַיִּשְׂמְחוּ כִי יִשְׁתֹּקוּ וַיַּנְחֵם אֶל מְחוֹז חֶפְצָם׃ יוֹדוּ לַיְיָ חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו
לִבְנֵי אָדָם׃ וִירוֹמְמוּהוּ בִּקְהַל עָם וּבְמוֹשַׁב זְקֵנִים יְהַלְלוּהוּ׃ יָשֵׂם
נְהָרוֹת לְמִדְבָּר וּמֹצָאֵי מַיִם לְצִמָּאוֹן׃ אֶרֶץ פְּרִי לִמְלֵחָה מֵרָעַת יוֹשְׁבֵי
בָהּ׃ יָשֵׂם מִדְבָּר לַאֲגַם מַיִם וְאֶרֶץ צִיָּה לְמֹצָאֵי מָיִם׃ וַיּוֹשֶׁב שָׁם
רְעֵבִים וַיְכוֹנְנוּ עִיר מוֹשָׁב׃ וַיִּזְרְעוּ שָׂדוֹת וַיִּטְּעוּ כְרָמִים וַיַּעֲשׂוּ פְּרִי
תְבוּאָה׃ וַיְבָרְכֵם וַיִּרְבּוּ מְאֹד וּבְהֶמְתָּם לֹא יַמְעִיט׃ וַיִּמְעֲטוּ וַיָּשֹׁחוּ
מֵעֹצֶר רָעָה וְיָגוֹן׃ שֹׁפֵךְ בּוּז עַל נְדִיבִים וַיַּתְעֵם בְּתֹהוּ לֹא דָרֶךְ׃ וַיְשַׂגֵּב
אֶבְיוֹן מֵעוֹנִי וַיָּשֶׂם כַּצֹּאן מִשְׁפָּחוֹת׃ יִרְאוּ יְשָׁרִים וְיִשְׂמָחוּ וְכָל־עַוְלָה
קָפְצָה פִּיהָ׃ מִי חָכָם וְיִשְׁמָר־אֵלֶּה וְיִתְבּוֹנְנוּ חַסְדֵי יְיָ׃

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל־הֲמוֹנָם׃ וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים׃ הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד (נ״א אַחֵר)׃ אֱמֶת מַלְכֵּנוּ אֶפֶס זוּלָתוֹ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד׃

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן׃ לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי וְכָל־בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ׃ לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל־רִשְׁעֵי אָרֶץ׃ יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־יוֹשְׁבֵי תֵבֵל כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל־לָשׁוֹן׃ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ׃ וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ׃ וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת עוֹל מַלְכוּתֶךָ׃ וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד׃ כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד׃ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃ וְנֶאֱמַר וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד׃

קדיש יתום׃ יגדל׃

יש נוהגים לומר מזמור זה.

קז הֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ יֹאמְרוּ גְּאוּלֵי יְיָ אֲשֶׁר גְּאָלָם מִיַּד צָר׃ וּמֵאֲרָצוֹת קִבְּצָם מִמִּזְרָח וּמִמַּעֲרָב מִצָּפוֹן וּמִיָּם׃ תָּעוּ בַמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן דָּרֶךְ עִיר מוֹשָׁב לֹא מָצָאוּ׃ רְעֵבִים גַּם צְמֵאִים נַפְשָׁם בָּהֶם תִּתְעַטָּף׃ וַיִּצְעֲקוּ אֶל יְיָ בַּצַּר לָהֶם מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יַצִּילֵם׃ וַיַּדְרִיכֵם

אַן שבת זאָגט אמַן דיעזעס

וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל־צְבָאָם׃ וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר־בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת׃

מנהג ק"ק פפד"מ

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן קוֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃

מָגֵן אָבוֹת בִּדְבָרוֹ· מְחַיֶּה מֵתִים בְּמַאֲמָרוֹ· הָאֵל הַקָּדוֹשׁ שֶׁאֵין כָּמוֹהוּ· הַמֵּנִיחַ לְעַמּוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קָדְשׁוֹ· כִּי בָם רָצָה לְהָנִיחַ לָהֶם· לְפָנָיו נַעֲבוֹד בְּיִרְאָה וָפַחַד· וְנוֹדֶה לִשְׁמוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מֵעֵין הַבְּרָכוֹת· אֵל הַהוֹדָאוֹת· אֲדוֹן הַשָּׁלוֹם· מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת· וּמְבָרֵךְ שְׁבִיעִי· וּמֵנִיחַ בִּקְדֻשָּׁה לְעַם מְדֻשְּׁנֵי עֹנֶג זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ· קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ· שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ· וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ· וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת· וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ· וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת׃ קדיש שלם

עלינו

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרֵךְ וְיִתְרוֹמֵם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל־הַשָּׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי· וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם· עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ· עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ· עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ· עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ· לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות:
וערבה ליי מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות:

וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם · בְּיוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה · זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה · וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה · וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים · וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ · וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ · כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ · כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה :

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן · כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ · (אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתינו) קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ · שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ · וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת · וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ באהבה וברצון בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שבת ו מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ · וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל אוֹהֲבֵי שְׁמֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ השבת ו יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים :

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ ·

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ · אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם · הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ :

ועל

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים· אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ· וְרָצִיתָ בָּנוּ· וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְּשׁוֹנוֹת· וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ· וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ׃

ווען יום טוב אַן מוצאי שבת געפֿאַלט, זאָגט מאַן ותודיענו.

וַתּוֹדִיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ· וַתְּלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ· וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים· וְתוֹרַת אֱמֶת· חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים· וַתַּנְחִילֵנוּ זְמַנֵּי שָׂשׂוֹן וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ וְחַגֵּי נְדָבָה· וַתּוֹרִישֵׁנוּ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת· וּכְבוֹד מוֹעֵד· וַחֲגִיגַת הָרֶגֶל· וַתַּבְדֵּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל· בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ· בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים· בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה· בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ· וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ· הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ׃

וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שבתות למנוחה ו מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה· חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן· את יום השבת הזה ו אֶת יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה זְמַן חֵרוּתֵנוּ באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ· זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ· יַעֲלֶה וְיָבֹא· וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה· וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר· זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ· וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ· וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ· וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ· וְזִכְרוֹן כָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה· לְחֵן

ולחסד

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר׃
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

אָמֵן׃ יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ
לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ

וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל־בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן׃

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃ מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃
מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר׃ מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃ וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

רעים למנויו בלילה נאכל צליל · ששים מצות טעון ורבוע חכליל ·
הוף וחליל ישאו יהודה וגליל · מקים דבר עבדו ועצתו בעליל ·
אומר ירושלם תושב וחרבותיה אתליל · ברביון יופי ציון חיק תכליל ·
חילה וארמנותיה בסכת שלם תטליל · אז תחפץ זבחי צדק עולה וכליל :

ברוך אתה יי פורש סכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלם :

לשבת ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם ברית עולם: ביני ובין בני ישראל אות הוא לעולם כי ששת ימים עשה יהוה את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש:

וידבר משה את מעדי יהוה אל בני ישראל:

לחם שעורים דגדעון וכמו שפי' רשי' שם : ששים מצות טעון כדאיתא בפסיקתא דהחדש הזה והובא בילקוט משפטים אר"י משום רשב"י שלש פרשיות כתב לנו משה בתורה וכל אחת ואחת יש בה מששים ששים מצות. ואלו הן פ' פסחים פ' נזיקין . פ' קדושים תהיו. ורבוע חכליל רביעית ההין יין אדום לנסך כ"כ בה"ק ונ"ל שכוונתו על חגיגת י"ד הבאה עם הפסח דאלו עם הפסח עצמו אין נסך בא. חכליל ל' חכלילי עינים מיין ואפשר לפרש רבוע כמו ארבע רמז לד' כוסות שמצוה לחזור לכתחילה אחר יין אדום: תוף וחליל עתה הוא מתפלל לעתיד . בעליל בגלוי כמש"כ כי עין בעין יראו וכו'. תתליל תגביה ל' הר גבוה ותלול . ברביון ברבוי. חוק תכליל ל' כלילות יופי כלומר תכלילנה ותעטרנה לחק עולם. וי"נ חיק בצירי ל' ומחיק הארץ דיחזקאל ות"י ומתגוית ארעא פי' מאמצעיתה. תטליל" תסכך ל' הוא יטללנו דנחמי' :

בייא דעם פסח, מוסטע מאן זעכציג געבאקטע (מצות) בעאבאכטען, וועל־כע רונדער מיינע מיזט, דאס מאן איין פיערטעל הין ראטהען ווין דאצו נעהמען מוסטע. – – – דאס יהודה אונד גליל פויקע אונד פפייפע ערגרייפע! דער עוויגע ווירד דיא ווארטע זיינעס דיענערס דעם פראפעטן (נביא), אונד זיינען בעשלוס אפפענטליך בעשטאטיגען. דער שפרוך: ירושלים ווירד בעזעצט ווערדען, איהרע טריממער וויל איך ווידער ערריכטען; מיט פייערליכער פראכט ווירד ציונס גרונדלאגע געקראנט, איהרע גיטר אונד פאלאסטע מיט דער פרידענהיטטע בעדעקט ווערדען: דיעזעס אללעס ווירד איינסט ערפיללט, אונד דאן, ווירסט דוא עוויגער, פאן אונס אויך גערעכטע אפפער · אונד גאנצאפפער ווינשען.

מעריב ליל ראשון

זֶבַח הַתָּמִיד לְשֵׁם בֹּקֶר וָעֶרֶב · חוֹק הֲלִיכָתוֹ כָּל־הַשָּׁנָה קָרֵב ·
טָעוּן הַקְדָּמָה עֶרֶב פְּסָחִים לְהִתְקָרֵב · יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה צֶדֶק יָלִין בָּהּ בְּקֶרֶב ·
כְּאֵין אַחֲרֶיהָ הַתֵּר וְהַמִּקְדָּשׁ חָרֵב · לַעֲבוֹד בַּפֶּה נִכְסַפְתִּי לְרֵיחַ עָרֵב :
מִדְבָּר נָוֶה מְשׂוֹשׂ כָּל־הָאָרֶץ וְעַלּוּסֶיהָ · נִשְׁחַט בָּהּ הַפֶּסַח בִּשְׁלוֹשׁ אוּכְלוּסֶיהָ ·
סוֹדֶרֶת עֲנִיַּת הַלֵּל לְוִיָּה בִּקְלוּסֶיהָ · פִּרְחֵי אַהֲרֹן עוֹמְדִים בְּשׁוּרוֹת פְּלוּסֶיהָ ·
צֵידֵי הַיְסוֹד זָרוֹק דְּמֵי מְקֻלָּסֶיהָ · קֶטֶר אֵמוּרִין עַל מִזְבַּח מְלוּסֶיהָ :

רעים

וכו' הוא עולת התמיד היה קרב כל השנה כחק הליכתו בתשעה ומחצה. ובע"פ טעון הקדמה להתקרב בשמונה ומחצה: כאין אחריה התר. כי משנבנה בית עולמי' לא הותרו הבמות עוד אעפ"י שהמקדש חרב. ע"כ נכספתי לעבוד בפי. כמ"ש ונשלמה פרים שפתינו: מדבר נוה ירושלים שהיא עתה משולח' ונעזב' כמדבר. תהיה לנוה שאנן אהל בל יצען. משוש לכל הארץ כמ"ש בתהילי' מ"ח. ועלוסיה גם הוא לשון משוש כמו נתעלסה באהבים דמשלי. בשלוש אוכלוסיה בג', כתות הפסח נשחט כדאית' בפ' תמיד נשחט. סודרת וכו' גם זה שם קראו את ההלל וכו'. פרחי אהרן בני אהרן. עומדים בשורות גם זה שם הכהנים עומדים שורות שורות וכו'. פלוסיה ל' ישר מעגל צדיק תפלס דישעי' כלומר בשורות שוות. ובכ"י גורס בשירות פלוסיה ולפ"ז י"ל ל' פילוסין דפ' אמר לה' הממונה: דמי מקולסיה דם הפסחים לשון גדי מקולס הבא בגמ'. על מזבח מלוסיה על המזבח החיצון העומד באויר החצר. כדאמרינן בב"ב המוכר את החצר לא מכר אלא מלוסא של חצר פי' רווחא דחצר. רעים ע"ש ולקח הוא ושכנו. למנויו ע"ש במסכת פסחים. כליל ע"ש כלי אש ומכות וכדאי' בס"פ איזהו מקומן. כליל כמו כליל
לחם

טאֶגליכען מאָרגען = אונד אבענד = אָפּפער וואורדען דאַז גאַנצע יאַהר־צור געהאֶריגען צייט דאַרגעבראַכט; אַם איינגאַנג דעם פסח (ערב פסח) וואורדען דאַ אבער, פריהער געאָפּפערט. אין דער פראַכטיג ערבויטען שטאַדט, אין איהרער מיטטע, רוהעטע דיא גערעכטיגקייט; אויסער דיזער שטאַדט, וואַר דאַז אָפּפערן ניכט ערלויבט; דאַ יעצט דער טעמפעל אבער צערשטאֶרט איזט, וויל איך מיט גראָססער לוסט, אַנשטאַטט דעם אַנגע־נעהמען געריכעס, מיט מיינעם מונדע איהם דיענען. דיא יעצט וויסטע, זאָנסט אבער, דיא שאֶנע שטאַדט ירושלים, וועלכע דיא פריידע אונד פראַכט דער ערדע וואַר, אין דערזעלבען, וואורדע דאַז פסח נאַך אָרדנונג דרייער קלאַססען געשלאַכטעט: דיא לוויים שטימטען מיט לאָבליעדער איין, דיא פראַכטפאָלל געקליידעטען קינדער אהרנ'ס, שטאַנדען אין וואָהלגעאָרדנעטען רייהען, אום אויף דיא זייטע דער אָפּפערביהנע (מזבח) דאַז בלוט דער פסחים אויסצוגיעסען, אונד איהר איינגעווידע אויף דער אָפּפערביהנע אין פרייער לופט אויפגעהען צו לאַססען. דיא דאַרויף געצאֶהלטען, פער־צעהרטען עז (פסחאָפּפער) גאַנץ געבראַטען, אַן דערזעלבע נאַכט:
בייא

מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם· וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ·

לֵיל שִׁמֻּרִים שִׁמְעוּ לְעַם אֲהוּבִים· אֲשֶׁר הִצִּיל מִיַּד לְהָבִים· תְּשׁוּעָה הִיא לְבַת רַבִּים· בְּנַחַת וְשָׁלוֹם בְּלִי פַּחַד שׁוֹכְבִים· בפולין ב"א"י פורש וכו'

באשכנז אומרי' (לֵיל שִׁמֻּרִים לְשׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל):

מיוסד ע"פ א"ב ובסוף חתום שם המחבר יהודה ברבי יצחק

אֶזְכְּרָה שְׁנוֹת עוֹלָמִים יָמִים מִקֶּדֶם· בַּנְּעָלִים יָפְיָפִית בַּת נָדִיב הַקּוֹדֵם·

גְּבוּל גָּבוֹהַּ תְּחוּם צָעִיר רוֹדֵם· דֻּגְמַת מְלָכִים בֵּית אֱלֹהִים אֲדַדֵּם·

הָרְאוּת בָּעֲזָרָה בְּקָרְבַּן פָּנִים לְקַדֵּם· וּבִדְמֵי פְּסָחִים מִזְבַּח הַקֹּדֶשׁ לְאַדֵּם:

זבח

שמעו לעם אהובים השמיע אותו בטרם יבא כמש"כ ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה. להבים מבני מצרים כמש"כ ומצרים ילד וכו' ואת להבים. תשועה היא. מלת היא עונה על התשועה כמו כי הוא חלקך בחיים דקהלת. לבת רבים לבת ישראל שהיא בת גדולים וחשובים רבים ר"ל גדולי' ונכבדי' כמו שק ואפר יוצע לרבים. לא רבים יחכמו דאיוב. בלי פחד שוכבים. כי הוא משומר ובא מן המזיקי':

אזכרה וכו' עפ"כ זכרתי ימים מקדם תהילי' קמ"ג: בנעלים יפיפית עפ"מ בשה"ש מה יפו פעמיך בנעלים ופי' רשי' בעליית הרגלי'. בת נדיב בתו של אברהם שנקרא נדיב וכו' שהיה תחילה לגרים. וזהו שאמר הקודם כדאי' בפ' לולב וערבה ובילקוט שה"ש: גבול גבוה שא"י גבוה מכל הארצות ובה"מ גבוה מכנה. תחום צעיר רודם שהיה בנוי בחלקו של בנימין הנקרא כן בתהילי' ס"ח. דוגמת מלכים וכו'. שאין נראין לפניה' בלי מנחה ותשורה: זבח המיוחד וכו'

ליל שמורים דיא נאכט דער בעוואהרונג איזט בעריהמט בייא דעם געליעבטען פאלקע, דאז ער עז אונטער דער געוואלט דער להבים (מצרים) ענטריססען. דיעזע נאכט איזט איינע היילפע דער עדלען טאכטער (ישראל). אין איהרער רוהע זיא איזט פערגניגט, פרידליך, אהנע פורכט אונד אהנע זארגע.

אזכרה איך וויל איך דער פאראהליגען יאהרע דער וועלט ערלינגערן, אז דוא דיא טאכטער (ישראל) דעם אורגעגלאנדיטען בידערמאנס (אברהם) איט טהן געצירטען פיסען, נאך דען גרענצען דעם יונגען בעהערטערס (חלק בנימין) רייזעטעסט, אונד גלייך איינער קעניגליכען טאכטער, אין געטטעס הויז (ב"המק), פרעהליך היפפטעסט. דוא ערשינעסט אין דער עזרה איט איינעם אפפער אויפצווארטען, אונד איט דעם בלוטע דעם פסחאפפערס, אום דיא אפפערביהנע (מזבח) רויטה צו פארבען. דיא

טאגליכען

עֶלְיוֹן כִּי בָא יָבֹא · פָּקוֹד יִפְקוֹד עַם קְרוֹבוֹ · צוֹרֵנוּ הוּא נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בּוֹ :

זֶה צוּר יִשְׁעֵנוּ פָּצוּ פֶּה וְאָמְרוּ

יְהֹוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד :

וְנֶאֱמַר כִּי־פָדָה יְיָ אֶת־יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ

לֵיל שִׁמֻּרִים קְרָאוֹ נוֹרָא עֲלִילָה · כִּי בוֹ שָׁבַר מוֹטוֹת עֶגְלָה · רְעוֹץ יִרְעוֹץ אוֹם מַדְּקָה וְאָכְלָה · (יוֹסִיף) שֵׁנִית בּוֹ לְהִגָּאֲלָה ·

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל :

בפולין אומרים (בָּא״י מֶלֶךְ צוּר יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ) :

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וְיָגוֹן וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ · כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה כִּי אֵל

מלך

מוטות עגלה עול מצרים. כמש״כ בירמי׳ עגלה יפיפיה מצרים. אום מדקה זו אדום כמש״כ בדניאל מדקה ואכלה ושארה ברגלה רפסה: יוסיף שנית וכו׳ כ״ג בספרים אלנו· אבל בכ״י ל״ג מלת יוסיף, וכנון הוא כנראה למבין:

שמעו

דער צוקונפט, דאַ דער אַללערהאָכסטע הערראַנקאָממען, אונד זיין נאָכסטעס פֿאָלק (ישראל) בעזוכען ווירד; ער איזט אונזער פֿעלז אונד טוטן, לאַססט אונס פֿראָהליך זיין!

ליל שמורים נאַכט דער אויפבעוואַהרונג נאַננטע ער דיעזע נאַכט, ער, דער פֿורכטבאַרע אין זיינען טהאַטען: דען אַן דערזעלבען צערבראַך ער דאַס יאָך וועלכעס עגלה (מצרים) אונז אויפֿגעלעגט האַטטע; ער ווירד אויך איינסט דען אונטערדריקקענדען אונד פֿערלאַהרענדען פֿיינד, צערניכטען, אונד אונז צום צווייטען מאַלע ערפֿרייען.

ר לְצַר אֲבֵדָה · וְגָאַל יְדִידִים מֵעֲבוֹדָה · כִּיחַ״פֶּ :
ם זֵדִים הָרַסְתָּ · וְרַעְיָתְךָ אֵרַסְתָּ · כִּיחַ״פֶּ :
בְּכָל־בַּיִת יְלֵיל · בְּצֵאתוֹ בַּחֲצוֹת לֵיל · כִּיחַ״פֶּ :
ן וְהוּחַק לְאוֹת · לְהַרְאֵנוּ בּוֹ נִפְלָאוֹת · כִּיחַ״פֶּ :

ה לְשֵׁם שׁוֹכֵן שְׁחָקִים · תָּקְפוּ יַבִּיעוּ קְרוֹבִים וּרְחוֹקִים ·
ו בַּיָּם מְחֹקְקִים · שִׁיר וְתִשְׁבָּחוֹת מְשׁוֹרְרִים וּמְשַׂחֲקִים ·
לָה כְּרִנָּה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם :

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִים יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר
בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה־פֶלֶא :

כוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה ·

ר שִׁמֻּרִים סִמָּן הוּא לֶעָתִיד לָבֹא ·

עליון

רי׳ ר״ל שקיימו מצות פסח ומצות מילה כמ״שפי׳ רש״י בשם ר״מ בן חרש:
׳ כפירת תפארה דישעי׳. לעלוקה לשאול. תוכן ל׳ ושמים בורת תכן.
קבע לדורות ומשומר לעתיד לבא להראנו בו נפלאות:

הוא לעתיד לבא ע״ד מעשה אבות סימן לבנים. כי יהיה שעבוד מלכיות
יציאת מצרים טפלה כאלו היתה רק סימן לעת קץ:

מוטות

אם פסח האט ער געטוואָרען דען אונטערגאַנג דעם אונטערדריקערס
(פרעה), אונד ערלאֶזטע דיא געליבטען ישראל אויז דער קנעכטשאַפט
אַם פסח״פעסט.
אַם פסח האַסט דוא אָפט דיא טטאָלצען אוטהוויליגען לערניכטעט אונד
דיינע געליעבטע (ישראל) דיר אַנגעווערבט וויא אַם פסח״פעסט.
אַם פסח פערוראַכטע ער וועהקלאַגען אין יעדעם הויזע, אַלז ער
אין מצרים אום איטטערנאַכט דורכזאָג אַם פסח״פעסט.
פסח ווארדע נור פאָרבעדייטונג פעסטגעזעצט, אונז אייגסט
ווונדער צו צייגען וויא אַם פסח״פעסט.
פסח געררייכט צום לאָב דעם, דער אים היממעל טהראָנעט; זיינע
אַלזאַכט ערלאֶהלטען דיא אין דער נאָהע אונד דיא ענטפערנטען;
דיא אַלזאַכט זיינער הערלליכקייט ווארדע ביים מעערע (ים סוף)
ערקאַננט: ליעדער אונד לאָבגעזאֶנגע טטיממטען אַללע איין, אין
פריידען אונד געזאֶנגע.
ל שמורים דיא נאַכט דער בעוואַהרונג איזט איינע פאָרבעדייטונג
דער

פֶּסַח כָּרַת לִשְׁמוֹ מִסִּים · וְהוֹצִיא עַמּוֹ בְּנִסִּים · כִּיחַ״פֶּ :
פֶּסַח לוֹחֲצֵנוּ יִלְחַץ · וְיִרְפָּאֵנוּ מִמַּחַץ · כִּיחַ״פֶּ :
פֶּסַח מִלֵּא הָמוֹן הָרֵיקָה · וְהִסִּיעַ גֶּפֶן שׂוֹרֵקָה · כִּיחַ״פֶּ :
פֶּסַח נְגִידוּת צַר יַשְׁפִּיל · וְגִיל עַמּוֹ יַכְפִּיל · כִּיחַ״פֶּ :
פֶּסַח סִגֵּר זֵדִים לַדֶּבֶר · וְרִפֵּא עַמּוֹ מִשֶּׁבֶר · כִּיחַ״פֶּ :
פֶּסַח עֲבוּר כָּל־גּוֹי שָׁמוּר · וְנָקַם עַמּוֹ כָּאָמוּר · כִּיחַ״פֶּ :
פֶּסַח פִּחֵד בָּתֵּי מִצְרִים · וּבָן בְּעֵנוּי נְצוּרִים · כִּיחַ״פֶּ :
פֶּסַח צְפִירַת צַר לַעֲלוּקָה · כִּנֵּס לְאוֹם חֲקוּקָה · כִּיחַ״פֶּ :

פסח

דדניאל. וי״ג כדודה בכין ע״ש שהיא נעה וכדה בגולה. ופי׳ זכור ידידות ציון השדודה וכו׳ : לשמו מסים כמש״כ וישימו עליו שרי מסים : מלא המון הריקה מלא את ישראל שהיו דלים ורקים כמש״כ ואת ערום ועריה בהמון רב של כלי כסף וכלי זהב ושמלות. המון הה״א בקמ״ץ במ״כ. והוא ס״ד של עושר רב כמו כל ההמון הזה אשר הכינונו דדה״י. והסיע ע״ש גפן ממצרים תסיע תהילים פ׳ ובירמי׳ ואנכי נטעתיך שורק. ובכ״י גורס והשביע נפש שוקקה והוא עשה״כ בתהיל׳ ק״ז כי השביע נפש שוקקה ונפש רעבה מלא טוב : נגידות צר ישפיל כ״ל שהוא רומז על נגיד צור ועש״כ ביחזקאל אמור לנגיד צר (היא אדום) וכו׳ יען גבה לבך וכו׳ לשחת יורידוך: כאמור בישעי׳ כי יום נקם בלבי: פחד הקריד. ובן והבין בעני כש״כ ראה ראיתי את עני עמי. נצורים השמורים כבבת עין. גי״ל נצורים ל׳ נצרה ונצרות כמו ובנצורי׳ ילינו. ונצורי ישראל להשיב דישעי׳ ויש ספרים כתוב נוצרי׳ ע״ש נוצרי עדותך. ובכ״י גורס ובן

פסח אם פסח נערניבטעטע ער דיאייניגען, וועלכע ישראל ניכסבאר אכטען, אונד פֿיהרטע זיין פֿאָלק דורך וואונדרלייכן אויס מצרים. אם פסח-פֿעסט.
פסח אם פסח ווירד ער דיא קראנקען דיא אונז קראנקטען, אונד היילען אונזערע וואונדען ווירא אם פסח-פֿעסט.
פסח אם פסח האט ער דאז לעערע פֿאָלק ישראל מיט אללעם גוטע ערפֿיללט, אונד זיא וויא איינע הערליכע ווייגרעבע פֿערפֿפֿלאנצעט אם פסח״פֿעסט.
פסח אם פסח ווירד ער דיאהערטשאפֿט דער פֿיינדע ערניעדרען, אונד דיא פֿריידע זיינעם פֿאָלקעם פֿערדאָפפעלן וויא אם פסח״פֿעסט.
פסח אם פסח האט ער דיא אוטהוויללינגן, דער פעסט איבערליעפֿערט, אונד היילטע זיין פֿאָלק פֿאָן יענעם אונגליק אם פסח״פֿעסט.
פסח פסח איזט אויפֿבעוואהרט אום זיינען נאָרן געגען אללע פֿאָלקער אויזצואיבען, אונד ווירד זיין פֿאָלק ראכען (נוקם זיין) זאָ ער פֿערטפראָכן וויא אם פסח״פֿעסט.
פסח אם פסח האט ער דיא אלריסטע הייזער געאָנגסטיגעט אונד בעאָבאכטעט דיא לידען זיינער טרייען (ישראל) אם פסח״פֿעסט.
פסח אם פסח ווירד ער דיא אכטיגען טטאלצען אין דיא האללע (גהנם) שטירצען, אונד פֿערזאמלען דאז געזעטצטע פֿאָלק ישראל. וויא אם פסח״פֿעסט

פס

פסח גזר ענוי אמונים · ארבע מאות נמנים · ביה"פ :

פסח דת שבעים ימלא · ויום נקם יגלה · ביה"פ :

פסח הרג בכורי חם · ובן בכורו רחם · ביה"פ :

פסח ועד לשפט מרשיעם · ולהעלות לציון מושיעים · ביה"פ :

פסח זמר בנוף נתן · לגאול בני איתן · ביה"פ :

פסח חרב חדה על אדום · ביד צח ואדום · ביה"פ :

פסח טביחת ניני כוש · והוציא עמו ברכוש · ביה"פ :

פסח ידידות קן שרודה · כנס לאום נדודה · ביה"פ :

גלות ישראל. ארבע מאות כמנין מלידת יצחק כמו שפי' רשי' בפ' וארא. וכשהגיע הקץ לא עיכבן אפי' כהרף עין: דת שבועים האמור בדניאל. ויום נקם עשה"כ בישעי' כי יום נקם בלבי: וועד הוכן: זמר בנוף נתן ע"ש קריאת ההלל שקראו על הפסח וכמש"כ בישעי' השיר יהי' לכם כליל התקדש חג. נוף מארץ מצרים כמש"כ בירמי' גם בני נוף ותחפנחס וכו': ג"ל זמר ל' כריתה כמו כרמך לא תזמור. ויאות ללשון זה שם נוף להכעים המליצה: בני איתן בני אברהם אבינו הנקרא איתן האזרחי: חרב חדה וכו' כמש"כ בפ' קרבו גוים. צח ואדום תואר להקב"ה בשה"ש: ניני כוש. פוט ומצרים אחים היו כמש"כ ובני חם כוש ומצרים וכו': ידידות ע"ש מה ידידות משכנותיך תהלים פ"ד. קן ע"ש ודרור קן לה שם וכמו שפי' רשי' בשם מ"א ע"ש. שדודה עשה"כ אהלי שודד וכל מיתרי ניתקו. כנס וכו' י"ג גדודה בגמ"ל ל' כריתה כמו גודו אילנא

פסח אם פסח וואורדען דיא טרייען (ישראל) צור קנעכטשאפט פערורטהיילט; אונד דיא פיער הונדערט יאהרע דער שקלאפעריא נאהלט מאן טהאן אם פסח-פעסט ·

פסח אם פסח ווירד ער דאס געזעטץ יענער וואכען (דניאל ט') ערפיללען, אונד דען טאג דער ראכע (נקמה) ענטדעקקען. וויא אם פסח-פעסט.

פסח אם פסח האט גאטט ערשלאגען דיא ערסטגעבאהרנען פאן חם, אונד זיינעס ערסטגעבאהרנען זאהנעס (ישראל) ערבארמטע ער זיך אם פסח-פעסט.

פסח פסח איזט בשטיאמט אום דיא באזען צו ריכטען, אונד העלפער אויף ציון'ס בערג צו פיהרען וויא אם פסח"פעסט.

פסח אם פסח ערטאנן לאב געזאנג אין נוף(מצרים), אונד (גאטט) ערלאזעטע דיא קינדער איתן (אברהם) אם פסח"פעסט.

פסח אם פסח ווירד דאז טהרפע שווערדט אדום טרעפפען, דורך איינען געליעבטען צח ואדום (גאטט) וויא אם פסח"פעסט.

פסח אם פסח שלאכטעטע ער דיא ענקעל כוש (מצרים), אונד פיהרטע זיין פאלק איט גראססען פערמאגען אויז דעם לאנדע, אם פסח-פעסט.

פסח אם פסח אמכטעסט דוא גאטט! אין דער אללערליבסטען, צערשטארטען שטאדט ירושלים, דאז צערשטרייטע פאלק ישראל ווידער פערזאמלען וויא אם פסח-פעסט.

יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵין זוּלָתוֹ וַאֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ׃ הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד מְלָכִים׃ מַלְכֵּנוּ הַגּוֹאֲלֵנוּ מִכַּף כָּל־הֶעָרִיצִים׃ הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ׃ וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל לְכָל־אוֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ׃ הָעֹשֶׂה גְדֹלוֹת עַד אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר׃ הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ׃ הַמַּדְרִיכֵנוּ עַל בָּמוֹת אוֹיְבֵינוּ וַיָּרֶם קַרְנֵנוּ עַל כָּל־שׂנְאֵינוּ׃ הָעֹשֶׂה לָּנוּ נִסִּים וּנְקָמָה בְּפַרְעֹה אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּאַדְמַת בְּנֵי חָם׃ הַמַּכֶּה בְעֶבְרָתוֹ כָּל־בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם׃ וַיּוֹצֵא אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם לְחֵרוּת עוֹלָם׃ הַמַּעֲבִיר בָּנָיו בֵּין גִּזְרֵי יַם סוּף אֶת רוֹדְפֵיהֶם וְאֶת שׂוֹנְאֵיהֶם בִּתְהוֹמוֹת טִבַּע׃ וְרָאוּ בָנָיו גְּבוּרָתוֹ שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ לִשְׁמוֹ וּמַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה׃

מיוסד נא"ב

פֶּסַח אָכְלוּ פְּחוּזִים׃ וְנִפְלָאוֹת חוֹזִים׃ בִּימֵי חַג פֶּסַח׃

פֶּסַח בָּנוּ לִשְׁמוֹר לַדּוֹרוֹת׃ פְּנֵה לָנוּ לְהוֹרוֹת׃ בִּימֵי חַג פֶּסַח׃

פסח

פסח. כוונת הפייטן להודיע נפלאות ה'. ולבקש שכן יעשה לנו. וכן (היה) בפסח כ"פ בה"ק ואתי' כר"י במ"ס ר"ה דאמר בניסן עתידין להגאל:
פסח אכלו פחוזים כמ"ש ואכלתם אותו בחפזון: ונפלאות חוזים. כמש"כ נגד אבותם עשה פלא: בנו לשמור לדורות פי' פנה לנו גם עתה. להורות לנו את הדרך אשר נלך בה. כדי לשמור ולעשות הפסח במועדו: עמוד אמונים

פסח דאס פסח-אָפּפֿער האבען זיא אין אייל געגעססען, אונד גראָססע וואונדער געזעהען אין דער נאַכט דעם פסח-פֿעסט.

פסח זא ווירד איין אַללען געשלעכטערן פסח בעאָבאַכטעטן זאָללען, זא ווענדע דיך צו אונז, אונד ערלייזע וואונדער וויא אין דען טאַגען פסחים.

פסח

וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה
אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־
לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה
וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃ וְנָתַתִּי עֵשֶׂב
בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃ הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה
לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם׃ וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה
מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם׃ וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי
אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־
יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם׃ וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־
בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃
לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ׃

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם
לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת׃ וְהָיָה לָכֶם
לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם
אֹתָם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־
אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם׃ לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־
מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם׃ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר
הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ הש"ץ חוזר ה' אלהיכם אמת בקול רם

אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כָּל־זֹאת וְקַיָּם עָלֵינוּ כִּי הוּא

אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת· תורה ומצות חקים ומשפטים אותנו למדת· על כן יי אלהינו בשכבנו ובקומנו נשיח בחקיך· ונשמח בדברי תורתך ובמצותיך לעולם ועד· כי הם חיינו וארך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה· ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים·

ליל שמורים הוא זה הלילה· ועתדו אל באמר בחצות הלילה· זה אשר הוא לו יום ולו לילה· חוק אהבתו יזכור לניני חלק לילה:

ברוך אתה יי אוהב עמו ישראל:

שמע ישראל יי אלהינו יי אחד:

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

ואהבת את יהוה אלהיך בכל־לבבך ובכל־נפשך ובכל־מאדך: והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על־לבבך: ושננתם לבניך ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך: וקשרתם לאות על־ידך והיו לטטפת בין עיניך: וכתבתם על־מזזות ביתך ובשעריך:

והיה

ל"ש וכו'. ועתדו. והכינו כמו להיות היהודים עתידים ליום הזה. זה הקב"ה אשר הוא וכו' תהלי' ע"ד. חוק אהבתו יזכור לניני אברהם אשר חלק לו הלילה כמש"כ ויחלק עליהם לילה רבנן אמרין יזכרו חלקו כדאי' בילקוט לך לך:

פסח

ליל שמורים דיעזע נאכט דער בעוואהרונג איזט דיא נאהאליכע וועלכע, גאטט בעשטיממעטע, אונד שפראך: אום מיטטערנאכט. דיעזער גאטט, דעם דער טאג אונד דיא נאכט צוגעהארט, אכטעט דאך זיינע בעשטאנדיגע ליעבע געדענקען, דען ענקעל, דעסיעניגען (אברהם) דער זיך דעם נאכטס מיט זיינען לייטען אין הויפען טהיילטע. געלאבט זייאסט דוא עוויגער, דער דוא דיין פאלק ישראל ליעבעסט.

ספה

...וועהרענד דער חזן ברכו זינגט זאגט קהל יתברך

...אֶת יְיָ הַמְבֹרָךְ׃
...ךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד׃
...אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
...אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב
...בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים
...ה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף
...נִים וּמְסַדֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים
...תֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר
וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ
מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא
שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן
וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב
בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו
וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל־בְּרָכָה
וּתְהִלָּה׃ בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ
לְעוֹלָם וָעֶד׃ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ
מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃

...ם וָלָיְלָה גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר׃
...יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה יְיָ צְבָאוֹת
...אֵל חַי וְקַיָּם תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃

מיוסד בא"ב עד אות ח'

...שִׁמֻּרִים אוֹתוֹ אֵל חָצָה׃ בַּחֲצוֹת לַיְלָה
...מִצְרַיִם כְּיָצָא׃ גִּבּוֹר עַל אֱדוֹם יַחֲצֶנּוּ
...ה׃ דּוֹד מַעֲרִיב עֶרֶב וּנְזַמְּרֶנּוּ בְּנֶפֶשׁ חֲפֵצָה׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים׃

...מורים אותו אל חצה כמש"כ ויהי בחצי הלילה ותני רשב"י משה שאינו
...עתיו ורגעיו של לילה לפי' הוא נכנס ואמר כחצות. אבל הקב"ה
...ע עתותיו ורגעיו של לילה לפי' נכנס כחוט השערה: כיצא כאשר יצא
...כחצות הלילה אני יוצא וכו': גבור הקב"ה. יחצנו יחלק אותו שבית
...הוא נקרא ליל שמורים שהוא משומר ובא לעתיד לבא, וכמש"כ בישעי'
...דומה אתא בוקר וגם לילה וכמו שפי' רש"י שם: כחצה באשר חצה
...ברים: דוד. תואר להקב"ה עשה"כ בש"הש מה דודך מדוד:

שמורים דיזע נאכט דער בעוואהרונג האט דער אללמעכטיגע גע־
...דא ער אונז איטטערנאכט דורך מצרים נאך. דער שטארקע גאטט
...זיא זא אויך איבער אדום טהיילען. דער פריינדליכע הערר בריגגט
...ענד העראבייא, ווער וואללען איהם לאבזינגען איט פריידיגעם גע־
...געלאבט זייסט דוא עוויגער, דער דוא דען אבענד העראבייא ברינגסט:

צב מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: טוֹב לְהֹדוֹת לַייָ וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ
עֶלְיוֹן: לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת: עֲלֵי עָשׂוֹר
וַעֲלֵי נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר: כִּי שִׂמַּחְתַּנִי יְיָ בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי
יָדֶיךָ אֲרַנֵּן: מַה גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ:
אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת: בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים
כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי עַד: וְאַתָּה
מָרוֹם לְעֹלָם יְיָ: כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְיָ כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ
יִתְפָּרְדוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן: וַתָּרֶם כִּרְאֵים קַרְנִי בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן
רַעֲנָן: וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי:
צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה: שְׁתוּלִים בְּבֵית יְיָ
בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ: עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים
יִהְיוּ: לְהַגִּיד כִּי יָשָׁר יְיָ צוּרִי וְלֹא עַוְלָתָה בּוֹ:

צג יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְיָ עֹז הִתְאַזָּר אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל
בַּל תִּמּוֹט: נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה: נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יְיָ
נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם: מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים
אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְיָ: עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד
לְבֵיתְךָ נַאֲוָה קֹּדֶשׁ יְיָ לְאֹרֶךְ יָמִים: קדיש יתום

דִי לִקְרַאת כַּלָּה· פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה: לכה

זָכוֹר בְּדִבּוּר אֶחָד· הִשְׁמִיעָנוּ אֵל הַמְיֻחָד· יְיָ
וּשְׁמוֹ אֶחָד· לְשֵׁם וּלְתִפְאֶרֶת וְלִתְהִלָּה: לכה

שַׁבָּת לְכוּ וְנֵלְכָה· כִּי הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה· מֵרֹאשׁ
ם נְסוּכָה· סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה· לכה

מֶלֶךְ עִיר מְלוּכָה· קוּמִי צְאִי מִתּוֹךְ הַהֲפֵכָה· רַב
שֶׁבֶת בְּעֵמֶק הַבָּכָא· וְהוּא יַחְמוֹל עָלַיִךְ חֶמְלָה: לכה

רִי מֵעָפָר קוּמִי· לִבְשִׁי בִּגְדֵי תִפְאַרְתֵּךְ עַמִּי· עַל יַד
שַׁי בֵּית הַלַּחְמִי· קָרְבָה אֶל נַפְשִׁי גְאָלָהּ: לכה

רְרִי הִתְעוֹרְרִי· כִּי בָא אוֹרֵךְ קוּמִי אוֹרִי· עוּרִי עוּרִי
· דַּבֵּרִי· כְּבוֹד יְיָ עָלַיִךְ נִגְלָה: לכה

תֵבוֹשִׁי וְלֹא תִכָּלְמִי· מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי וּמַה־תֶּהֱמִי· בָּךְ
סוּ עֲנִיֵּי עַמִּי· וְנִבְנְתָה עִיר עַל תִּלָּהּ: לכה

לִמְשִׁסָּה שֹׁאסָיִךְ· וְרָחֲקוּ כָּל־מְבַלְּעָיִךְ· יָשִׂישׂ עָלַיִךְ
הָיִךְ· כִּמְשׂוֹשׂ חָתָן עַל כַּלָּה: לכה

וּשְׂמֹאל תִּפְרוֹצִי· וְאֶת יְיָ תַּעֲרִיצִי· עַל יַד אִישׁ
פַּרְצִי· (ו) נִשְׂמְחָה וְנָגִילָה: לכה

אִי בְשָׁלוֹם עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ· גַּם בְּשִׂמְחָה
צָהֳלָה· תּוֹךְ אֱמוּנֵי עַם סְגֻלָּה·
בּוֹאִי כַלָּה· בּוֹאִי כַלָּה: לכה

צִדְקָתוֹ: זָכַר חַסְדּוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לְבֵית יִשְׂרָאֵל רָאוּ כָל־אַפְסֵי
אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ: הָרִיעוּ לַייָ כָּל־הָאָרֶץ פִּצְחוּ וְרַנְּנוּ
וְזַמֵּרוּ: זַמְּרוּ לַייָ בְּכִנּוֹר בְּכִנּוֹר וְקוֹל זִמְרָה: בַּחֲצֹצְרוֹת
וְקוֹל שׁוֹפָר הָרִיעוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ יְיָ: יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ תֵּבֵל
וְיֹשְׁבֵי בָהּ: נְהָרוֹת יִמְחֲאוּ כָף יַחַד הָרִים יְרַנֵּנוּ: לִפְנֵי יְיָ כִּי
בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים בְּמֵישָׁרִים:

צט יְיָ מָלָךְ יִרְגְּזוּ עַמִּים יֹשֵׁב כְּרוּבִים תָּנוּט הָאָרֶץ: יְיָ בְּצִיּוֹן
גָּדוֹל וְרָם הוּא עַל כָּל־הָעַמִּים: יוֹדוּ שִׁמְךָ גָּדוֹל וְנוֹרָא
קָדוֹשׁ הוּא: וְעֹז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים
מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו
וּשְׁמוּאֵל בְּקֹרְאֵי שְׁמוֹ קֹרְאִים אֶל יְיָ וְהוּא יַעֲנֵם: בְּעַמּוּד
עָנָן יְדַבֵּר אֲלֵיהֶם שָׁמְרוּ עֵדֹתָיו וְחֹק נָתַן לָמוֹ: יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אַתָּה עֲנִיתָם אֵל נֹשֵׂא הָיִיתָ לָהֶם וְנֹקֵם עַל עֲלִילוֹתָם:
רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:

כט מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַייָ בְּנֵי אֵלִים הָבוּ לַייָ כָּבוֹד וָעֹז:
הָבוּ לַייָ כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ לַייָ בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ: קוֹל יְיָ
עַל הַמָּיִם אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים יְיָ עַל מַיִם רַבִּים: קוֹל יְיָ
בַּכֹּחַ קוֹל יְיָ בֶּהָדָר: קוֹל יְיָ שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְיָ אֶת
אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן: וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן
רְאֵמִים: קוֹל יְיָ חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ: קוֹל יְיָ יָחִיל מִדְבָּר
יָחִיל יְיָ מִדְבַּר קָדֵשׁ: קוֹל יְיָ יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת
וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד: יְיָ לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְיָ מֶלֶךְ
לְעוֹלָם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

צו שִׁירוּ לַיָי שִׁיר חָדָשׁ שִׁירוּ לַיָי כָּל־הָאָרֶץ׃ שִׁירוּ לַיָי
בָּרְכוּ שְׁמוֹ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם לְיוֹם יְשׁוּעָתוֹ׃ סַפְּרוּ בַגּוֹיִם כְּבוֹדוֹ
בְּכָל־הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו׃ כִּי גָדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד נוֹרָא הוּא
עַל כָּל־אֱלֹהִים׃ כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַיָי שָׁמַיִם
עָשָׂה׃ הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ׃ הָבוּ לַיָי
מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַיָי כָּבוֹד וָעֹז׃ הָבוּ לַיָי כְּבוֹד שְׁמוֹ
שְׂאוּ מִנְחָה וּבֹאוּ לְחַצְרוֹתָיו׃ הִשְׁתַּחֲווּ לַיָי בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ
חִילוּ מִפָּנָיו כָּל־הָאָרֶץ׃ אִמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ מָלָךְ אַף תִּכּוֹן
תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט יָדִין עַמִּים בְּמֵישָׁרִים׃ יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל
הָאָרֶץ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ׃ יַעֲלֹז שָׂדַי וְכָל־אֲשֶׁר בּוֹ אָז יְרַנְּנוּ
כָּל־עֲצֵי יָעַר׃ לִפְנֵי יְיָ כִּי בָא כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט
תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים בֶּאֱמוּנָתוֹ׃

צז יְיָ מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ יִשְׂמְחוּ אִיִּים רַבִּים׃ עָנָן וַעֲרָפֶל
סְבִיבָיו צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאוֹ׃ אֵשׁ לְפָנָיו תֵּלֵךְ וּתְלַהֵט
סָבִיב צָרָיו׃ הֵאִירוּ בְרָקָיו תֵּבֵל רָאֲתָה וַתָּחֵל הָאָרֶץ׃ הָרִים
כַּדּוֹנַג נָמַסּוּ מִלִּפְנֵי יְיָ מִלִּפְנֵי אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ׃ הִגִּידוּ הַשָּׁמַיִם
צִדְקוֹ וְרָאוּ כָל־הָעַמִּים כְּבוֹדוֹ׃ יֵבֹשׁוּ כָּל־עֹבְדֵי פֶסֶל
הַמִּתְהַלְלִים בָּאֱלִילִים הִשְׁתַּחֲווּ לוֹ כָּל־אֱלֹהִים׃ שָׁמְעָה
וַתִּשְׂמַח צִיּוֹן וַתָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ יְיָ׃ כִּי
אַתָּה יְיָ עֶלְיוֹן עַל כָּל־הָאָרֶץ מְאֹד נַעֲלֵיתָ עַל כָּל־אֱלֹהִים׃
אֹהֲבֵי יְיָ שִׂנְאוּ־רָע שֹׁמֵר נַפְשׁוֹת חֲסִידָיו מִיַּד רְשָׁעִים יַצִּילֵם׃
אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי־לֵב שִׂמְחָה׃ שִׂמְחוּ צַדִּיקִים בַּיָי
וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ׃

צח מִזְמוֹר שִׁירוּ לַיָי שִׁיר חָדָשׁ כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה הוֹשִׁיעָה
לּוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ׃ הוֹדִיעַ יְיָ יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינֵי הַגּוֹיִם גִּלָּה

צדקתו

עירוב תבשילין

י"ט שחל להיות סמוך לשבת מלפניה. אסור לבשל בתחלה מי"ט לשבת רק ע"י עירוב:

ועירוב זה עושין אותו בכביצה פת וכזית תבשיל או צלי ואפי' צלוק או כבוש או מעושן כשרים לערב בהם רק אם הוא ראוי ללפת בו את הפת:

המערב לאחרים צריך לזכות להם ע"י אחר. וצריך הזוכה להגביה העירוב ממקומו טפח. וחוזר המערב ונוטלו מיד הזוכה ומברך:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם ·
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת עֵרוּב:

בַּהֲדֵין עֵרוּבָא יְהֵא שְׁרֵא לָנָא לְמֵיפָא וּלְבַשָּׁלָא וּלְאַטְמָנָא וּלְאַדְלָקָא שְׁרָגָא וּלְמֶעְבַּד כָּל־צוֹרְכָנָא מִיּוֹמָא טָבָא לְשַׁבְּתָא לָנוּ וּלְכָל־בְּנֵי בֵיתֵנוּ (וּלְכָל־הַדָּרִים בָּעִיר הַזֹּאת):

אע"פ שהניח עירוב אינו יכול לבשל מי"ט ראשון שחל ביום ה' אלא מי"ט שני. ולאחר שהכין צרכי שבת והדליק יכול לאכלו:

קבלת שבת

צה לְכוּ נְרַנְּנָה לַייָ נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ: נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִרוֹת נָרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל גָּדוֹל יְיָ וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל־אֱלֹהִים: אֲשֶׁר בְּיָדוֹ מֶחְקְרֵי אָרֶץ וְתוֹעֲפוֹת הָרִים לוֹ: אֲשֶׁר לוֹ הַיָּם וְהוּא עָשָׂהוּ וְיַבֶּשֶׁת יָדָיו יָצָרוּ: בֹּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי יְיָ עֹשֵׂנוּ: כִּי הוּא אֱלֹהֵינוּ וַאֲנַחְנוּ עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ הַיּוֹם אִם בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ: אַל תַּקְשׁוּ לְבַבְכֶם כִּמְרִיבָה כְּיוֹם מַסָּה בַּמִּדְבָּר: אֲשֶׁר נִסּוּנִי אֲבוֹתֵיכֶם בְּחָנוּנִי גַּם רָאוּ פָעֳלִי: אַרְבָּעִים שָׁנָה אָקוּט בְּדוֹר וָאוֹמַר עַם תֹּעֵי לֵבָב הֵם וְהֵם לֹא יָדְעוּ דְרָכָי: אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי בְאַפִּי אִם יְבֹאוּן אֶל מְנוּחָתִי:

שִׁירוּ

נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמֵם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל־הַשָּׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע. וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם. וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה. פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ. לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ. הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות:

וערבה לה׳ מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות:

חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם לְעוֹלָם וְלֹא נֵבוֹשׁ כִּי בְךָ בָּטָחְנוּ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מִשְׁעָן וּמִבְטָח לַצַּדִּיקִים׃

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב וְתִשְׁכּוֹן בְּתוֹכָהּ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ בִּנְיַן עוֹלָם וְכִסֵּא דָוִד מְהֵרָה לְתוֹכָהּ תָּכִין׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם׃

אֶת צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תַצְמִיחַ וְקַרְנוֹ תָּרוּם בִּישׁוּעָתֶךָ כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל־הַיּוֹם׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה׃

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ׃ כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים אָתָּה׃ וּמִלְּפָנֶיךָ מַלְכֵּנוּ רֵיקָם אַל תְּשִׁיבֵנוּ׃ כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה׃

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם׃ וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ׃

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן׃

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃ צוּר חַיֵּינוּ׃ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ׃ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ׃ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל

מודים דרבנן׃ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל־בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ׃ בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת׃

נפלאותיך

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ׃ כִּי מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלוֹחַ׃

רְאֵה בְעָנְיֵנוּ וְרִיבָה רִיבֵנוּ וּגְאָלֵנוּ מְהֵרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי גוֹאֵל חָזָק אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גוֹאֵל יִשְׂרָאֵל׃

רְפָאֵנוּ יְיָ וְנֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה׃ וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל־מַכּוֹתֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ רוֹפֵא נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל׃

בָּרֵךְ עָלֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת וְאֶת כָּל־מִינֵי תְבוּאָתָהּ לְטוֹבָה וְתֵן טַל וּמָטָר לִבְרָכָה עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְשַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים׃

תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל׃

הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה וְהָסֵר מִמֶּנּוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ אַתָּה יְיָ לְבַדְּךָ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים וְצַדְּקֵנוּ בַּמִּשְׁפָּט׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט׃

וְלַמַּלְשִׁינִים אַל תְּהִי תִקְוָה וְכָל־עוֹשֵׂי רִשְׁעָה כְּרֶגַע יֹאבֵדוּ וְכֻלָּם מְהֵרָה יִכָּרֵתוּ וְהַזֵּדִים מְהֵרָה תְעַקֵּר וּתְשַׁבֵּר וּתְמַגֵּר וְתַכְנִיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ׃ בָּא״י שׁוֹבֵר אֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים׃

עַל הַצַּדִּיקִים וְעַל הַחֲסִידִים וְעַל זִקְנֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל פְּלֵיטַת סוֹפְרֵיהֶם וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק וְעָלֵינוּ יֶהֱמוּ רַחֲמֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכָל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בֶּאֱמֶת וְשִׂים

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃ מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃ מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם׃ מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר׃ מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃ וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃

לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ׃ בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְיָ מִמְּקוֹמוֹ׃ וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר׃ יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ׃

לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ בִּינָה חָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ דֵּעָה בִּינָה וְהַשְׂכֵּל׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חוֹנֵן הַדָּעַת׃

הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה׃

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃

אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו׃
קמה תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃ בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃ גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר׃ דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ׃ הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה׃ וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה׃ זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ׃ חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד׃ טוֹב יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל־מַעֲשָׂיו׃ יוֹדוּךָ יְיָ כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה׃ כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ׃ לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ׃ מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר׃ סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים׃ עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃ פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן׃ צַדִּיק יְיָ בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו׃ קָרוֹב יְיָ לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת׃ רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם׃ שׁוֹמֵר יְיָ אֶת כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד׃ תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר־פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃

חצי קריש

וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ · בְּרָעָב זַנְתָּנוּ · וּבְשָׂבָע כִּלְכַּלְתָּנוּ · מֵחֶרֶב הִצַּלְתָּנוּ · וּמִדֶּבֶר מִלַּטְתָּנוּ · וּמֵחֳלָיִם רָעִים וְנֶאֱמָנִים דִּלִּיתָנוּ : עַד הֵנָּה עֲזָרוּנוּ רַחֲמֶיךָ וְלֹא עֲזָבוּנוּ חֲסָדֶיךָ וְאַל תִּטְּשֵׁנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לָנֶצַח : עַל כֵּן אֵבָרִים שֶׁפִּלַּגְתָּ בָּנוּ וְרוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁנָּפַחְתָּ בְּאַפֵּנוּ · וְלָשׁוֹן אֲשֶׁר שַׂמְתָּ בְּפִינוּ · הֵן הֵם יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ וְיַקְדִּישׁוּ וְיַמְלִיכוּ אֶת שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ : כִּי כָל־פֶּה לְךָ יוֹדֶה · וְכָל־לָשׁוֹן לְךָ תִשָּׁבַע · וְכָל־בֶּרֶךְ לְךָ תִכְרַע · וְכָל־קוֹמָה לְפָנֶיךָ תִשְׁתַּחֲוֶה : וְכָל־לְבָבוֹת יִירָאוּךָ · וְכָל־קֶרֶב וּכְלָיוֹת יְזַמְּרוּ לִשְׁמֶךָ · כַּדָּבָר שֶׁכָּתוּב כָּל־עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְיָ מִי כָמוֹךָ · מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגֹּזְלוֹ : מִי יִדְמֶה־לָּךְ וּמִי יִשְׁוֶה־לָּךְ וּמִי יַעֲרָךְ־לָךְ · הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ : נְהַלֶּלְךָ וּנְשַׁבֵּחֲךָ וּנְפָאֶרְךָ וּנְבָרֵךְ אֶת שֵׁם קָדְשֶׁךָ ·

כָּאָמוּר לְדָוִד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ
וְכָל־קְרָבַי אֶת שֵׁם קָדְשׁוֹ :

נִשְׁמַת כָּל־חַי תְּבָרֵךְ אֶת שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:
וְרוּחַ כָּל־בָּשָׂר תְּפָאֵר וּתְרוֹמֵם זִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ
תָּמִיד· מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אַתָּה אֵל·
וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ· פּוֹדֶה
וּמַצִּיל וּמְפַרְנֵס וּמְרַחֵם בְּכָל־עֵת צָרָה וְצוּקָה·
אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה: אֱלֹהֵי הָרִאשׁוֹנִים
וְהָאַחֲרוֹנִים· אֱלוֹהַּ כָּל־בְּרִיּוֹת· אֲדוֹן כָּל־תּוֹלָדוֹת·
הַמְהֻלָּל בְּרֹב הַתִּשְׁבָּחוֹת· הַמְנַהֵג עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד·
וּבְרִיּוֹתָיו בְּרַחֲמִים· וַיְיָ לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן·
הַמְעוֹרֵר יְשֵׁנִים· וְהַמֵּקִיץ נִרְדָּמִים· וְהַמֵּשִׂיחַ
אִלְּמִים· וְהַמַּתִּיר אֲסוּרִים· וְהַסּוֹמֵךְ נוֹפְלִים·
וְהַזּוֹקֵף כְּפוּפִים· לְךָ לְבַדְּךָ אֲנַחְנוּ מוֹדִים: אִלּוּ
פִינוּ מָלֵא שִׁירָה כַּיָּם· וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה כַּהֲמוֹן גַּלָּיו
וְשִׂפְתוֹתֵינוּ שֶׁבַח כְּמֶרְחֲבֵי רָקִיעַ· וְעֵינֵינוּ
מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיָּרֵחַ· וְיָדֵינוּ פְרוּשׂוֹת כְּנִשְׁרֵי
שָׁמָיִם· וְרַגְלֵינוּ קַלּוֹת כָּאַיָּלוֹת: אֵין אָנוּ מַסְפִּיקִים
לְהוֹדוֹת לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ· וּלְבָרֵךְ
אֶת שְׁמֶךָ· עַל אַחַת מֵאָלֶף· אֶלֶף אַלְפֵי אֲלָפִים
וְרִבֵּי רְבָבוֹת פְּעָמִים הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשִׂיתָ עִם
אֲבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ: מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ

אָבֶן׃ יְמִינְךָ יְהוָה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ יְמִינְךָ
יְהוָה תִּרְעַץ אוֹיֵב׃ וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס
קָמֶיךָ תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ׃ וּבְרוּחַ
אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם נִצְּבוּ כְמוֹ־נֵד
נֹזְלִים קָפְאוּ תְהֹמֹת בְּלֶב־יָם׃ אָמַר
אוֹיֵב אֶרְדֹּף אַשִּׂיג אֲחַלֵּק שָׁלָל תִּמְלָאֵמוֹ
נַפְשִׁי אָרִיק חַרְבִּי תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי׃ נָשַׁפְתָּ
בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם צָלֲלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם
אַדִּירִים׃ מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִים יְהוָה מִי
כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה
פֶלֶא׃ נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ׃ נָחִיתָ
בְחַסְדְּךָ עַם־זוּ גָּאָלְתָּ נֵהַלְתָּ בְעָזְּךָ אֶל־נְוֵה
קָדְשֶׁךָ׃ שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן חִיל
אָחַז יֹשְׁבֵי פְּלָשֶׁת׃ אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי
אֱדוֹם אֵילֵי מוֹאָב יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד נָמֹגוּ
כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן׃ תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה
וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאָבֶן עַד־
יַעֲבֹר עַמְּךָ יְהוָה עַד־יַעֲבֹר עַם־זוּ
קָנִיתָ׃ תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ מָכוֹן
לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְהוָה מִקְּדָשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ
יָדֶיךָ׃ יְהוָה ׀ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃ יי
ימלך לעלם ועד׃ כִּי לַיְיָ הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִם׃ וְעָלוּ
מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת־הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַיְיָ הַמְּלוּכָה׃
וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ
אֶחָד׃ וּבְתוֹרָתְךָ כָּתוּב לֵאמֹר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד׃

ךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לַכֹּל: וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ
לִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ: אַתָּה הוּא יְיָ לְבַדֶּךָ אַתָּה עָשִׂיתָ
הַשָּׁמַיִם שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל־צְבָאָם הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר
הָ הַיַּמִּים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת־כֻּלָּם וּצְבָא
מַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים: אַתָּה הוּא יְיָ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ
בְרָם וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתָּ שְּׁמוֹ אַבְרָהָם:
אתָ אֶת־לְבָבוֹ נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ וְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית לָתֵת
אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי וְהַגִּרְגָּשִׁי
תֵת לְזַרְעוֹ וַתָּקֶם אֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי צַדִּיק אָתָּה: וַתֵּרֶא אֶת־
י אֲבֹתֵינוּ בְּמִצְרָיִם וְאֶת־זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ עַל־יַם־סוּף:
תֵּן אֹתֹת וּמֹפְתִים בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו וּבְכָל־עַם אַרְצוֹ
יָדַעְתָּ כִּי הֵזִידוּ עֲלֵיהֶם וַתַּעַשׂ־לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה:
יָּם בָּקַעְתָּ לִפְנֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ בְתוֹךְ־הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה וְאֶת־
דְפֵיהֶם הִשְׁלַכְתָּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־אֶבֶן בְּמַיִם עַזִּים:

וַיּוֹשַׁע יְהֹוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרָיִם וַיַּרְא
שְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת עַל־שְׂפַת הַיָּם: וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־
יָד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהֹוָה בְּמִצְרַיִם וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת־
הֹוָה וַיַּאֲמִינוּ בַּיהֹוָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ:

אָז יָשִׁיר־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהֹוָה וַיֹּאמְרוּ
אמֹר אָשִׁירָה לַיהֹוָה כִּי־גָאֹה גָּאָה סוּס
רֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם: עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־לִי
לִישׁוּעָה זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי
אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ: יְהֹוָה אִישׁ מִלְחָמָה יְהֹוָה
שְׁמוֹ: מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם וּמִבְחַר
שָׁלִשָׁיו טֻבְּעוּ בְיַם־סוּף: תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ יָרְדוּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־
אבן

לוֹ: כִּי רוֹצֶה יְיָ בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה:
יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם:
רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם:
לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים:
לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי
בַרְזֶל: לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כָּתוּב הָדָר הוּא
לְכָל־חֲסִידָיו הַלְלוּיָהּ:

קנ הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ
עֻזּוֹ: הַלְלוּהוּ בִגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ:
הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר:
הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב:
הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה:
כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ: כֹּ׳ הַ׳ תְּ׳ יָהּ:

בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: בָּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן
יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּיָהּ: בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ: וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם
וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת כָּל־הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן:

נ״ל ויברך דוד בעמידה עד אתה הוא יי האלהים ויכוין לראשי התיבות:

וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת־יְיָ לְעֵינֵי כָּל־הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִיד בָּרוּךְ
אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד־עוֹלָם: לְךָ יְיָ
הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם
וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: וְהָעֹשֶׁר
וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה

וּבְיָדְךָ

לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד: יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיַמְסֵם יַשֵּׁב
רוּחוֹ יִזְּלוּ מָיִם: מַגִּיד דְּבָרוֹ לְיַעֲקֹב חֻקָּיו
וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל: לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל־גּוֹי
וּמִשְׁפָּטִים בַּל יְדָעוּם הַלְלוּיָהּ:

קמח הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת יְיָ מִן הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ
בַּמְּרוֹמִים: הַלְלוּהוּ כָל־מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל־
צְבָאוֹ: הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל־כּוֹכְבֵי
אוֹר: הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר
מֵעַל הַשָּׁמָיִם: יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ כִּי הוּא צִוָּה
וְנִבְרָאוּ: וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם חָק־נָתַן וְלֹא
יַעֲבוֹר: הַלְלוּ אֶת יְיָ מִן הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל־
תְּהֹמוֹת: אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר רוּחַ סְעָרָה
עֹשָׂה דְבָרוֹ: הֶהָרִים וְכָל־גְּבָעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל־
אֲרָזִים: הַחַיָּה וְכָל־בְּהֵמָה רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף:
מַלְכֵי אֶרֶץ וְכָל־לְאֻמִּים שָׂרִים וְכָל־שֹׁפְטֵי
אָרֶץ: בַּחוּרִים וְגַם בְּתוּלוֹת זְקֵנִים עִם נְעָרִים:
יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ עַל
אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־
חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרוֹבוֹ הַלְלוּיָהּ:

קמט הַלְלוּיָהּ שִׁירוּ לַייָ שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל
חֲסִידִים: יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי צִיּוֹן יָגִילוּ
בְמַלְכָּם: יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ

שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל יְיָ אֱלֹהָיו: עֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם הַשֹּׁמֵר אֱמֶת לְעוֹלָם: עֹשֶׂה מִשְׁפָּט לַעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים יְיָ מַתִּיר אֲסוּרִים: יְיָ פֹּקֵחַ עִוְרִים יְיָ זֹקֵף כְּפוּפִים יְיָ אֹהֵב צַדִּיקִים: יְיָ שֹׁמֵר אֶת גֵּרִים יָתוֹם וְאַלְמָנָה יְעוֹדֵד וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים יְעַוֵּת: יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

קמ הַלְלוּיָהּ כִּי טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי נָעִים נָאוָה תְהִלָּה: בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַםִ יְיָ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס: הָרוֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם: מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא: גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר: מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְיָ מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי אָרֶץ: עֱנוּ לַייָ בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְכִנּוֹר: הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר: נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ לִבְנֵי עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ: לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ לֹא בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה: רוֹצֶה יְיָ אֶת יְרֵאָיו אֶת הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַםִ אֶת יְיָ הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן: כִּי חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ: הַשָּׂם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ: הַשֹּׁלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ עַד מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ: הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר כְּפוֹר כָּאֵפֶר יְפַזֵּר: מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ כְפִתִּים

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

קמה תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדוּלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד: טוֹב יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְיָ כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר: סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְיָ בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְיָ אֶת כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר־פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

הַלְלוּיָהּ הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ: אֲהַלְלָה יְיָ בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי: אַל תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים בְּבֶן אָדָם שֶׁאֵין לוֹ תְשׁוּעָה: תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֻׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ עֶשְׁתֹּנֹתָיו: אַשְׁרֵי

צג יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְיָ עֹז הִתְאַזָּר אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט׃ נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה׃ נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יְיָ נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם׃ מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְיָ׃ עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה קֹּדֶשׁ יְיָ לְאֹרֶךְ יָמִים׃

יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו׃ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃ מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ׃ רָם עַל כָּל־גּוֹיִם יְיָ עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ׃ יְיָ שִׁמְךָ לְעוֹלָם יְיָ זִכְרְךָ לְדֹר וָדֹר׃ יְיָ בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה׃ יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ מָלָךְ׃ יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד׃ יְיָ מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ׃ יְיָ הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים׃ רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֶב אִישׁ וַעֲצַת יְיָ הִיא תָקוּם׃ עֲצַת יְיָ לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר׃ כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד׃ כִּי בָחַר יְיָ בְּצִיּוֹן אִוָּהּ לְמוֹשָׁב לוֹ׃ כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ׃ כִּי לֹא יִטֹּשׁ יְיָ עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב׃ וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ׃ יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ׃

מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: עֲצַת יְיָ לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: אַשְׁרֵי הַגּוֹי אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהָיו הָעָם בָּחַר לְנַחֲלָה לוֹ: מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יְיָ רָאָה אֶת כָּל־בְּנֵי הָאָדָם: מִמְּכוֹן שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ אֶל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: הַיֹּצֵר יַחַד לִבָּם הַמֵּבִין אֶל כָּל־מַעֲשֵׂיהֶם: אֵין הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרָב־חָיִל גִּבּוֹר לֹא יִנָּצֵל בְּרָב־כֹּחַ: שֶׁקֶר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה וּבְרֹב חֵילוֹ לֹא יְמַלֵּט: הִנֵּה עֵין יְיָ אֶל יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: לְהַצִּיל מִמָּוֶת נַפְשָׁם וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב: נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַייָ עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ הוּא: כִּי בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ: יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:

צב מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: טוֹב לְהֹדוֹת לַייָ וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן: לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת: עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר: כִּי שִׂמַּחְתַּנִי יְיָ בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן: מַה גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ: אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת: בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי עַד: וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְיָ: כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְיָ כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ יִתְפָּרְדוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן: וַתָּרֶם כִּרְאֵים קַרְנִי בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן: וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי: צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה: שְׁתוּלִים בְּבֵית יְיָ בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ: עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ: לְהַגִּיד כִּי יָשָׁר יְיָ צוּרִי וְלֹא עַוְלָתָה בּוֹ:

בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה | כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
לְגֹזֵר יַם סוּף לִגְזָרִים | כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ | כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
וְנִעֵר פַּרְעֹה וְחֵילוֹ בְיַם סוּף | כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר | כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
לְמַכֵּה מְלָכִים גְּדֹלִים | כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
וַיַּהֲרוֹג מְלָכִים אַדִּירִים | כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי | כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן | כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
וְנָתַן אַרְצָם לְנַחֲלָה | כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ | כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ זָכַר לָנוּ | כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ | כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
נֹתֵן לֶחֶם לְכָל־בָּשָׂר | כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמָיִם | כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

לג רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיְיָ לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה׃ הוֹדוּ לַייָ בְּכִנּוֹר בְּנֵבֶל עָשׂוֹר זַמְּרוּ לוֹ׃ שִׁירוּ לוֹ שִׁיר חָדָשׁ הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה׃ כִּי יָשָׁר דְּבַר יְיָ וְכָל־מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה׃ אֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד יְיָ מָלְאָה הָאָרֶץ׃ בִּדְבַר יְיָ שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל־צְבָאָם׃ כֹּנֵס כַּנֵּד מֵי הַיָּם נֹתֵן בְּאוֹצָרוֹת תְּהוֹמוֹת׃ יִירְאוּ מֵיְיָ כָּל־הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ כָּל־יֹשְׁבֵי תֵבֵל׃ כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד׃ יְיָ הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא

מֵאָדָם עַד בְּהֵמָה: שָׁלַח אוֹתֹת וּמֹפְתִים בְּתוֹכֵכִי
מִצְרָיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו: שֶׁהִכָּה גּוֹיִם
רַבִּים וְהָרַג מְלָכִים עֲצוּמִים: לְסִיחוֹן מֶלֶךְ
הָאֱמֹרִי וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּלְכֹל מַמְלְכוֹת כְּנָעַן:
וְנָתַן אַרְצָם נַחֲלָה נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ: יְיָ
שִׁמְךָ לְעוֹלָם יְיָ זִכְרְךָ לְדֹר וָדֹר: כִּי יָדִין יְיָ עַמּוֹ
וְעַל עֲבָדָיו יִתְנֶחָם: עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם כֶּסֶף וְזָהָב
מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם: פֶּה־לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם
לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ: אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יַאֲזִינוּ אַף אֵין
יֶשׁ רוּחַ בְּפִיהֶם: כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר
בֹּטֵחַ בָּהֶם: בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ אֶת יְיָ בֵּית אַהֲרֹן
בָּרְכוּ אֶת יְיָ: בֵּית הַלֵּוִי בָּרְכוּ אֶת יְיָ יִרְאֵי יְיָ בָּרְכוּ
אֶת יְיָ: בָּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּיָהּ:

קלו הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם בִּתְבוּנָה — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְרֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
אֶת הַשֶּׁמֶשׁ לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
אֶת הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים לְמֶמְשְׁלוֹת בַּלָּיְלָה — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמַכֵּה מִצְרַיִם בִּבְכוֹרֵיהֶם — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר הַוּוֹת׃ בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ
לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ׃ לֹא
תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם׃ מִדֶּבֶר
בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם׃ יִפֹּל מִצִּדְּךָ
אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ׃ רַק בְּעֵינֶיךָ
תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה׃ כִּי אַתָּה יְיָ
מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ׃ לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ
רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ׃ כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה
לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל־דְּרָכֶיךָ׃ עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ
פֶּן תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ׃ עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ
תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין׃ כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ
אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי׃ יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ
אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ׃ אֹרֶךְ יָמִים
אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי׃ אורך ימים וכו׳.

קלה הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָ׃
שֶׁעֹמְדִים בְּבֵית יְיָ בְּחַצְרוֹת בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃ הַלְלוּיָהּ
כִּי טוֹב יְיָ זַמְּרוּ לִשְׁמוֹ כִּי נָעִים׃ כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ
יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ׃ כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל יְיָ
וַאֲדֹנֵינוּ מִכָּל־אֱלֹהִים׃ כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ יְיָ עָשָׂה
בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ בַּיַּמִּים וְכָל־תְּהֹמוֹת׃ מַעֲלֶה
נְשִׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה
מוֹצֵא רוּחַ מֵאוֹצְרוֹתָיו׃ שֶׁהִכָּה בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם

יְיָ שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָם הִצִּילָם: קָרוֹב יְיָ לְנִשְׁבְּרֵי
לֵב וְאֶת דַּכְּאֵי רוּחַ יוֹשִׁיעַ: רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק
וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ יְיָ: שֹׁמֵר כָּל־עַצְמוֹתָיו אַחַת
מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבָּרָה: תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה וְשֹׂנְאֵי
צַדִּיק יֶאְשָׁמוּ: פּוֹדֶה יְיָ נֶפֶשׁ עֲבָדָיו וְלֹא יֶאְשְׁמוּ
כָּל־הַחוֹסִים בּוֹ:

צ תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָּנוּ
בְּדֹר וָדֹר: בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל וּמֵעוֹלָם
עַד עוֹלָם אַתָּה אֵל: תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ
בְנֵי אָדָם: כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר
וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה: זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר
יַחֲלֹף: בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ: כִּי כָלִינוּ
בְאַפֶּךָ וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ: שַׁתָּ עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ עֲלֻמֵנוּ
לִמְאוֹר פָּנֶיךָ: כִּי כָל־יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ שָׁנֵינוּ כְמוֹ
הֶגֶה: יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים
שָׁנָה וְרָהְבָּם עָמָל וָאָוֶן כִּי גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה: מִי יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ
וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ: לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִא לְבַב חָכְמָה:
שׁוּבָה יְיָ עַד מָתָי וְהִנָּחֵם עַל עֲבָדֶיךָ: שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ
וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל־יָמֵינוּ: שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת
רָאִינוּ רָעָה: יֵרָאֶה אֶל עֲבָדֶיךָ פָעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל בְּנֵיהֶם:

וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ
כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

צא יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: אֹמַר
לַייָ מַחְסִי וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ: כִּי הוּא

תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְיָ נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי: פִּקּוּדֵי
יְיָ יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב מִצְוַת יְיָ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם: יִרְאַת
יְיָ טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד מִשְׁפְּטֵי יְיָ אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו: הַנֶּחֱמָדִים
מִזָּהָב וּמִפַּז רָב וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים: גַּם עַבְדְּךָ
נִזְהָר בָּהֶם בְּשָׁמְרָם עֵקֶב רָב: שְׁגִיאוֹת מִי יָבִין מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי:
גַּם מִזֵּדִים חֲשֹׂךְ עַבְדֶּךָ אַל יִמְשְׁלוּ בִי אָז אֵיתָם וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע
רָב: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי:

לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיְגָרְשֵׁהוּ וַיֵּלַךְ:
אֲבָרְכָה אֶת יְיָ בְּכָל־עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי:
בַּייָ תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ: גַּדְּלוּ
לַייָ אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו: דָּרַשְׁתִּי אֶת יְיָ
וְעָנָנִי וּמִכָּל־מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי: הִבִּיטוּ אֵלָיו
וְנָהָרוּ וּפְנֵיהֶם אַל יֶחְפָּרוּ: זֶה עָנִי קָרָא וַייָ
שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעוֹ: חֹנֶה מַלְאַךְ יְיָ
סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם: טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב יְיָ
אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר יֶחֱסֶה בּוֹ: יְראוּ אֶת יְיָ קְדֹשָׁיו כִּי אֵין
מַחְסוֹר לִירֵאָיו: כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ וְדֹרְשֵׁי יְיָ
לֹא יַחְסְרוּ כָל־טוֹב: לְכוּ בָנִים שִׁמְעוּ לִי יִרְאַת
יְיָ אֲלַמֶּדְכֶם: מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים אֹהֵב יָמִים
לִרְאוֹת טוֹב: נְצֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר
מִרְמָה: סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם
וְרָדְפֵהוּ: עֵינֵי יְיָ אֶל צַדִּיקִים וְאָזְנָיו אֶל שַׁוְעָתָם:
פְּנֵי יְיָ בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ זִכְרָם: צָעֲקוּ

עַל יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ וְעֻזּוֹ בַּשְּׁחָקִים: נוֹרָא אֱלֹהִים
מִמִּקְדָּשֶׁיךָ אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נוֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת
לָעָם בָּרוּךְ אֱלֹהִים: אֵל נְקָמוֹת יְיָ אֵל נְקָמוֹת
הוֹפִיעַ: הִנָּשֵׂא שֹׁפֵט הָאָרֶץ הָשֵׁב גְּמוּל עַל
גֵּאִים: לַייָ הַיְשׁוּעָה עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶּלָה: יְיָ
צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ
צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ
יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: הוֹשִׁיעָה אֶת עַמֶּךָ וּבָרֵךְ
אֶת נַחֲלָתֶךָ וּרְעֵם וְנַשְּׂאֵם עַד הָעוֹלָם: נַפְשֵׁנוּ
חִכְּתָה לַייָ עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ הוּא: כִּי בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ
כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ: יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ
כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ: הַרְאֵנוּ יְיָ חַסְדֶּךָ וְיֶשְׁעֲךָ
תִּתֶּן לָנוּ: קוּמָה עֶזְרָתָה לָּנוּ וּפְדֵנוּ לְמַעַן
חַסְדֶּךָ: אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
הַרְחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ: אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ
אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו: וַאֲנִי בְּחַסְדְּךָ בָטַחְתִּי
יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ אָשִׁירָה לַייָ כִּי גָמַל עָלָי:

יט לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּמַעֲשֵׂה
יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ: יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה לְּלַיְלָה יְחַוֶּה
דָּעַת: אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם: בְּכָל־הָאָרֶץ
יָצָא קַוָּם וּבִקְצֵה תֵבֵל מִלֵּיהֶם לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל בָּהֶם: וְהוּא
כְּחָתָן יוֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח: מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם
מוֹצָאוֹ וּתְקוּפָתוֹ עַל קְצוֹתָם וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ: תּוֹרַת יְיָ

וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי וּמִמַּמְלָכָה אֶל־עַם אַחֵר: לֹא־הִנִּיחַ לְאִישׁ לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים: אַל־תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל־תָּרֵעוּ: שִׁירוּ לַיְיָ כָּל־הָאָרֶץ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־אֶל־יוֹם יְשׁוּעָתוֹ: סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת־כְּבוֹדוֹ בְּכָל־הָעַמִּים נִפְלְאֹתָיו: כִּי גָדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְנוֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים: כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַיְיָ שָׁמַיִם עָשָׂה: הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקֹמוֹ: הָבוּ לַיְיָ מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַיְיָ כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ לַיְיָ כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה וּבֹאוּ לְפָנָיו הִשְׁתַּחֲווּ לַיְיָ בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ: חִילוּ מִלְּפָנָיו כָּל־הָאָרֶץ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט: יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ מָלָךְ: יִרְעַם הַיָּם וּמְלוֹאוֹ יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ: אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי יְיָ כִּי־בָא לִשְׁפּוֹט אֶת־הָאָרֶץ: הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: וְאִמְרוּ הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם לְהֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ: בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעֹלָם וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם אָמֵן וְהַלֵּל לַיְיָ:

רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ: וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ: אַתָּה יְיָ לֹא תִכְלָא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְּרוּנִי: זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: תְּנוּ עֹז לֵאלֹהִים

בָּרוּךְ שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם׃ בָּרוּךְ הוּא׃ בָּרוּךְ עוֹשֶׂה בְרֵאשִׁית׃ בָּרוּךְ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה׃ בָּרוּךְ גּוֹזֵר וּמְקַיֵּם׃ בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הָאָרֶץ׃ בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת׃ בָּרוּךְ מְשַׁלֵּם שָׂכָר טוֹב לִירֵאָיו׃ בָּרוּךְ חַי לָעַד וְקַיָּם לָנֶצַח׃ בָּרוּךְ פּוֹדֶה וּמַצִּיל׃ בָּרוּךְ שְׁמוֹ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם׃ הָאֵל אָב הָרַחֲמָן׃ הַמְהֻלָּל בְּפִי עַמּוֹ׃ מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר בִּלְשׁוֹן חֲסִידָיו וַעֲבָדָיו׃ וּבְשִׁירֵי דָוִד עַבְדֶּךָ׃ נְהַלֶּלְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בִּשְׁבָחוֹת וּבִזְמִירוֹת׃ נְגַדֶּלְךָ וּנְשַׁבֵּחֲךָ וּנְפָאֶרְךָ וְנַזְכִּיר שִׁמְךָ וְנַמְלִיכְךָ מַלְכֵּנוּ אֱלֹהֵינוּ יָחִיד חֵי (נ״א חַי) הָעוֹלָמִים׃ מֶלֶךְ מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר עֲדֵי עַד שְׁמוֹ הַגָּדוֹל׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת׃

הוֹדוּ לַיְיָ קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו׃ שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל־נִפְלְאֹתָיו׃ הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְיָ׃ דִּרְשׁוּ יְיָ וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד׃ זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־פִיהוּ׃ זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו׃ הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו׃ זִכְרוּ לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר׃ אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק׃ וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם׃ לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶרֶץ־כְּנָעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם׃ בִּהְיוֹתְכֶם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ׃

ויתהלכו

אִי אַתָּה יָכוֹל לְהַחֲזִירוֹ לִכְלָלוֹ עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנּוּ הַכָּתוּב לִכְלָלוֹ בְּפֵרוּשׁ: דָּבָר הַלָּמֵד מֵעִנְיָנוֹ וְדָבָר הַלָּמֵד מִסּוֹפוֹ: וְכֵן שְׁנֵי כְתוּבִים הַמַּכְחִישִׁים זֶה אֶת זֶה עַד שֶׁיָּבוֹא הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וְיַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמֹנִיּוֹת:

דיני פסוקי דזמרה

פֿאָן ברוך שאמר ביז נאך שמונה עשרה דאַרף אמַן ניכט מפסיק זיין, אויסר צו יהא שמיה רבא, קדושה · ברכו · אונד מודים · אויך דאַרף אמַן אמן אנטוואָרטן · אבר נאך יוצר אור דאַרף מן נור אמן פֿאָן אתה קדוש אונד שמע קולנו אַנטוואָרטן ·

עס איזט איינע גראָסע מצוה שמונה עשרה מיט קהל צו זאָהרען; ווען אמַן אַזוא נאך ברוך שאמר אין דיא שוהל קאָממט, זאָהרט אמַן נור ב"ש, תהילה לדוד אונד ישתבח, אום יוצר אור מיט קהל צו זאָהרן. ווען אמַן אַבער מעהר צייט האַט זאָהרט אמַן אויך הלילו אל בקדשו, ווען אמַן נאך מעהר צייט האַט, זאָהרט אמַן אויך הללו את ה׳ מן השמים או"וו, זאָ דאַס אמַן נור פֿאָן והוא רחום אין הודו ליגן לאַסט ביז והוא רחום אין יהי כבוד ; ווען אמַן אַבער גאַר קיינע צייט האַט צו פסוקי דזמרה זאָהרט אמַן גלייך יוצר אור מיט קהל. אמַן דאַרף אַבער ניכט ישתבח אנפאַנגן ווען אמַן ניכט ב"ש אונד איינגע פסוקי דזמרה ווענגסטענס אשרי אונד תהילה לדוד געזאַגט האַט, דען ישתבח איזט דיא נאך ברכה פֿאָן דיא פסוקי דזמרה, זאָ וויא ברוך שאמר דיא פֿאָר ברכה דאַפֿאָן איזט:

ווען אמַן שפעהט אין דיא שוהל קאָממט אונד אום יוצר אור גלייך מיט קהל אנפאַנגן, זאָ זאָהרט אמַן נאך עלינו ארון עולם או"וו אַללע ברכות אונד דיא פסוקי דזמרה אַבער ב"ש אונד ישתבח דאַרף. אמַן נאך ש"ע ניכט זאַגן · אויך זאָלל אמַן זיך אין אַכט נעהמן דאַס אמַן דיא ברכות התורה ניכט נאך אהבה רבה זאַגט, דאַרום געהערט אמַן אויך דאַז ווע־ניגסטע דיא ברכות ביז גומל חסדים טובים פֿאָר ש"ע געזאָהרט צו האָבן:

ברוך שאמר צריך לאומרו בניגון ובנעימה. כי הוא שיר נאה ונחמד, וכן כל פסוקי דזמרה אין אומרים אותם במרוצה כי אם בלאט ובנחת. וידקדק בהם ליתן ריוח בין הדבקים כמו בק"ש.

לִין בְּכָל־הָעִיר · לְכָל־אָדָם · בְּכָל־מַאֲכָל ·
יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד: הַמּוּרָם מֵהֶם כַּיּוֹצֵא
· אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים · לִנְשֵׁיהֶם
יהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם:

בוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַפֶּסַח קָדָשִׁים קַלִּים · שְׁחִיטָתָן בְּכָל־
בָּעֲזָרָה · וְדָמָן טָעוּן מַתָּנָה אֶחָת · וּבִלְבָד שֶׁיִּתֵּן כְּנֶגֶד
: שְׁנָה בַּאֲכִילָתָן הַבְּכוֹר נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים וְהַמַּעֲשֵׂר לְכָל־
וְנֶאֱכָלִין בְּכָל־הָעִיר · בְּכָל־מַאֲכָל · לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה
הַפֶּסַח אֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא בַלַּיְלָה · וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עַד־
· וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא לִמְנוּיָו · וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא צָלִי:

בִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת
רָה נִדְרֶשֶׁת: מִקַּל וָחֹמֶר: וּמִגְּזֵרָה שָׁוָה:
יַן אָב מִכָּתוּב אֶחָד וּמִבִּנְיַן אָב מִשְּׁנֵי
בִים: מִכְּלָל וּפְרָט: וּמִפְּרָט וּכְלָל: כְּלָל וּפְרָט
ל אִי אַתָּה דָן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט: מִכְּלָל
א צָרִיךְ לִפְרָט וּמִפְּרָט שֶׁהוּא צָרִיךְ לִכְלָל:
דָבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא מִן הַכְּלָל לְלַמֵּד
לְלַמֵּד עַל עַצְמוֹ יָצָא אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכְּלָל
יָצָא: כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹן
ן אֶחָד שֶׁהוּא כְעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וְלֹא
חְמִיר: כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹן
ן אַחֵר שֶׁלֹּא כְעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וּלְהַחֲמִיר:
דָבָר שֶׁהָיָה בִכְלָל וְיָצָא לִדּוֹן בַּדָּבָר הֶחָדָשׁ

בְּצָפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן׃ וְדָמָן טָעוּן אַרְבַּע מַתָּנוֹת עַל אַרְבַּע קְרָנוֹת׃ כֵּיצַד עָלָה בַכֶּבֶשׁ וּפָנָה לַסּוֹבֵב וּבָא לוֹ לְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית׃ מִזְרָחִית צְפוֹנִית׃ צְפוֹנִית מַעֲרָבִית׃ מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית׃ שִׁירֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד דְּרוֹמִי׃ וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל־מַאֲכָל׃ לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת׃

הָעוֹלָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים׃ שְׁחִיטָתָהּ בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָהּ בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן׃ וְדָמָהּ טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע׃ וּטְעוּנָה הַפְשֵׁט וְנִתּוּחַ וְכָלִיל לָאִשִּׁים׃

זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר וַאֲשָׁמוֹת׃ אֵלּוּ הֵן אֲשָׁמוֹת אֲשַׁם גְּזֵלוֹת׃ אֲשַׁם מְעִילוֹת׃ אֲשַׁם שִׁפְחָה חֲרוּפָה׃ אֲשַׁם נָזִיר׃ אֲשַׁם מְצוֹרָע׃ אָשָׁם תָּלוּי׃ שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן׃ וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן׃ וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע׃ וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל־מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת׃

הַתּוֹדָה וְאֵיל נָזִיר קָדָשִׁים קַלִּים׃ שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מָקוֹם בָּעֲזָרָה׃ וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע׃ וְנֶאֱכָלִין בְּכָל־הָעִיר׃ לְכָל־אָדָם׃ בְּכָל־מַאֲכָל׃ לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת׃ הַמּוּרָם מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָהֶם׃ אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לִנְשֵׁיהֶם וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם׃

שְׁלָמִים קָדָשִׁים קַלִּים׃ שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מָקוֹם בָּעֲזָרָה׃ וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע׃

וְלֹא יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדוֹ׃ וְאַתָּה אָמַרְתָּ לְשַׁלֵּם פָּרִים שְׂפָתֵינוּ׃ לָכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ׃ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ׃ שֶׁיְּהֵא שִׂיחַ שִׂפְתוֹתֵינוּ חָשׁוּב וּמְקֻבָּל לְפָנֶיךָ כְּאִלּוּ הִקְרַבְנוּ קָרְבַּן הַתָּמִיד בְּמוֹעֲדוֹ׃ וְעָמַדְנוּ עַל מַעֲמָדוֹ׃ כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר וּנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ׃ וְנֶאֱמַר וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְיָ וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃ וְנֶאֱמַר זֹאת הַתּוֹרָה לָעֹלָה לַמִּנְחָה וְלַחַטָּאת וְלָאָשָׁם וְלַמִּלּוּאִים וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים׃

לשבת וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ׃ עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ׃

אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁל זְבָחִים׃ קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן׃ פַּר וְשָׂעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים׃ שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן׃ וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל בֵּין הַבַּדִּים וְעַל הַפָּרֹכֶת וְעַל מִזְבַּח הַזָּהָב׃ מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכָּבֶת׃ שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבַּח הַחִיצוֹן׃ אִם לֹא נָתַן לֹא עִכֵּב׃

פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים׃ שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן׃ וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל הַפָּרֹכֶת וְעַל מִזְבַּח הַזָּהָב׃ מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכָּבֶת׃ שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבַּח הַחִיצוֹן׃ אִם לֹא נָתַן לֹא עִכֵּב׃ אֵלּוּ וָאֵלּוּ נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַדֶּשֶׁן׃

חַטֹּאת הַצִּבּוּר וְהַיָּחִיד׃ אֵלּוּ הֵן חַטֹּאת הַצִּבּוּר שְׂעִירֵי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשֶׁל מוֹעֲדוֹת׃ שְׁחִיטָתָן

הָיְתָה בָּאָה שֶׁל שְׁיָרִים לַחֲצָאִין: וְעוֹד תָּנֵי בַר קַפָּרָא׳ אִלּוּ הָיָה נוֹתֵן בָּהּ קָרְטוֹב שֶׁל דְּבַשׁ׳ אֵין אָדָם יָכוֹל לַעֲמֹד מִפְּנֵי רֵיחָהּ׳ וְלָמָּה אֵין מְעָרְבִין בָּהּ דְּבַשׁ׳ מִפְּנֵי שֶׁהַתּוֹרָה אָמְרָה כִּי כָל־שְׂאֹר וְכָל־דְּבַשׁ לֹא־תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשֶּׁה לַיְיָ:

יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: וְעָרְבָה לַיְיָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם
כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמֹנִיּוֹת:

אביי הוה מסדר המערכה. משמא דגמרא. ואליבא דאבא שאול: מערכה גדולה. קודמת למערכה שנייה של קטרת. ומערכה שנייה של קטרת. קודמת לסדור שני גזירי עצים: וסדור שני גזירי עצים. קודם לדישון מזבח הפנימי: ודישון מזבח הפנימי. קודם להטבת חמש נרות: והטבת חמש נרות. קודמת לדם התמיד: ודם התמיד. קודם להטבת שתי נרות. והטבת שתי נרות. קודמת לקטרת. וקטורת קודמת לאברים: ואברים. קודמין למנחה: ומנחה. קודמת לחביתין: וחביתין. קודמין לנסכין: ונסכין למוספין: ומוספין לבזיכין. ובזיכין. קודמין לתמיד של בין הערבים: שנאמר וערך עליה העלה. והקטיר עליה חלבי השלמים. עליה השלם כל הקרבנות כלם:

תפלת רבי נחוניא בן הקנה

אָנָּא בְּכֹחַ גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תַּתִּיר צְרוּרָה: אבג״יתץ
קַבֵּל רִנַּת עַמְּךָ שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ נוֹרָא: קרע״שטן
נָא גִבּוֹר דּוֹרְשֵׁי יִחוּדְךָ כְּבָבַת שָׁמְרֵם: נגד״יכש
בָּרְכֵם טַהֲרֵם רַחֲמֵם צִדְקָתְךָ תָּמִיד גָּמְלֵם: בטר״צתג
חֲסִין קָדוֹשׁ בְּרוֹב טוּבְךָ נַהֵל עֲדָתֶךָ: חקב״טנע
יָחִיד גֵּאֶה לְעַמְּךָ פְּנֵה זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ: יגל״פזק
שַׁוְעָתֵנוּ קַבֵּל וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ יוֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת: שקו״ציח

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

רִבּוֹן הָעוֹלָמִים. אַתָּה צִוִּיתָנוּ לְהַקְרִיב קָרְבַּן הַתָּמִיד בְּמוֹעֲדוֹ. וְלִהְיוֹת כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָם. וּלְוִיִּם בְּדוּכָנָם. וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָם. וְעַתָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ חָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּבֻטַּל הַתָּמִיד וְאֵין לָנוּ לֹא כֹהֵן בַּעֲבוֹדָתוֹ. וְלֹא לֵוִי בְּדוּכָנוֹ.

וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ סַמִּים נָטָף׀ וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה סַמִּים וּלְבֹנָה זַכָּה בַּד בְּבַד יִהְיֶה׃ וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ קְטֹרֶת רֹקַח מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ מְמֻלָּח טָהוֹר קֹדֶשׁ׃ וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים תִּהְיֶה לָכֶם׃ וְנֶאֱמַר וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת־הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה׃ וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת־הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי יְהֹוָה לְדֹרֹתֵיכֶם׃

תָּנוּ רַבָּנָן פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת כֵּיצַד. שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וּשְׁמוֹנָה מָנִים הָיוּ בָהּ׃ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה· כְּמִנְיַן יְמוֹת הַחַמָּה· וּשְׁלֹשָׁה מָנִים יְתֵרִים שֶׁמֵּהֶם מַכְנִיס כֹּהֵן גָּדוֹל מְלֹא חָפְנָיו בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים· וּמַחֲזִירָם לְמַכְתֶּשֶׁת בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים· כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוַת דַּקָּה מִן הַדַּקָּה׃ וְאַחַד עָשָׂר סַמָּנִין הָיוּ בָהּ׃ וְאֵלּוּ הֵן· הַצֳּרִי· וְהַצִּפֹּרֶן· וְהַחֶלְבְּנָה· וְהַלְּבוֹנָה· מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה׃ מוֹר· וּקְצִיעָה· וְשִׁבֹּלֶת נֵרְדְּ· וְכַרְכּוֹם· מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה׃ קֹשְׁטְ שְׁנֵים עָשָׂר· קִלּוּפָה שְׁלֹשָׁה· קִנָּמוֹן תִּשְׁעָה· בּוֹרִית כַּרְשִׁינָה תִּשְׁעָה קַבִּין׃ יֵין קַפְרִיסִין סְאִין תְּלָתָא· וְקַבִּין תְּלָתָא· וְאִם לֹא מָצָא יֵין קַפְרִיסִין מֵבִיא חֲמַר חִוַּר עַתִּיק׃ מֶלַח סְדוֹמִית רוֹבַע הַקָּב· מַעֲלֶה עָשָׁן כָּל־שֶׁהוּא׃

רַבִּי נָתָן הַבַּבְלִי אוֹמֵר אַף כִּפַּת הַיַּרְדֵּן כָּל־שֶׁהוּא· אִם נָתַן בָּהּ דְּבַשׁ פְּסָלָהּ· וְאִם חִסַּר אַחַת מִכָּל־סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה׃

רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר· הַצֳּרִי אֵינוֹ אֶלָּא שְׂרָף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף׃ בּוֹרִית כַּרְשִׁינָה לָמָּה הִיא בָאָה· כְּדֵי לְיַפּוֹת בָּהּ אֶת הַצִּפֹּרֶן כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה· יֵין קַפְרִיסִין לָמָּה הוּא בָא· כְּדֵי לִשְׁרוֹת בּוֹ אֶת הַצִּפֹּרֶן כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה׃ וַהֲלֹא מֵי רַגְלַיִם יָפִין לָהּ· אֶלָּא שֶׁאֵין מַכְנִיסִין מֵי רַגְלַיִם בַּמִּקְדָּשׁ מִפְּנֵי הַכָּבוֹד׃

תַּנְיָא רַבִּי נָתָן אוֹמֵר כְּשֶׁהוּא שׁוֹחֵק· אוֹמֵר הָדֵק הֵיטֵב הֵיטֵב הָדֵק· מִפְּנֵי שֶׁהַקּוֹל יָפֶה לַבְּשָׂמִים׃ פִּטְּמָהּ לַחֲצָאִין כְּשֵׁרָה· לִשְׁלִישׁ וְלִרְבִיעַ לֹא שָׁמָעְנוּ· אָמַר רַבִּי יְהוּדָה זֶה הַכְּלָל· אִם כְּמִדָּתָהּ כְּשֵׁרָה לַחֲצָאִין· וְאִם חִסַּר אַחַת מִכָּל־סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה׃ תָּנֵי בַּר קַפָּרָא אַחַת לְשִׁשִּׁים אוֹ לְשִׁבְעִים שָׁנָה·

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁתְּרַחֵם עָלֵינוּ. וְתִסְלַח לָנוּ עַל כָּל־חַטֹּאתֵינוּ. וְתִמְחָל־לָנוּ עַל כָּל־עֲוֹנוֹתֵינוּ. וּתְכַפֶּר־לָנוּ עַל כָּל־פְּשָׁעֵינוּ. וְשֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ קָרְבַּן הַתָּמִיד שֶׁיְּכַפֵּר בַּעֲדֵנוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ כָּאָמוּר:

מין אשכנז זאגט אהן היר ברכות התורה.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת־קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ: וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשֶּׁה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיהוָה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְמִימִם שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תָמִיד: אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם: וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִת הַהִין: עֹלַת תָּמִיד הָעֲשֻׂיָה בְּהַר סִינַי לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה: וְנִסְכּוֹ רְבִיעִת הַהִין לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַיהוָה: וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וּכְנִסְכּוֹ תַּעֲשֶׂה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:

וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְיָ. וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת־קְטֹרֶת הַסַּמִּים בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם. כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָ אוֹתָם עַל יְדֵי מֹשֶׁה נְבִיאֶךָ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ:

הוּא לָעוֹלָם הַבָּא· קַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ עַל
שֵׁי שְׁמֶךָ· וְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בְּעוֹלָמֶךָ·
עָתְךָ תָּרִים וְתַגְבִּיהַ קַרְנֵנוּ· בָּרוּךְ אַתָּה
דֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּרַבִּים:

הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וּבִשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם
ם· אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן
יךָ אֵין אֱלֹהִים· קַבֵּץ קוֶֹיךָ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ·
רְעוּ כָּל־בָּאֵי עוֹלָם כִּי־אַתָּה הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ
מַלְכוֹת הָאָרֶץ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ:
וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר בָּם· וּמִי בְּכָל־מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ בָּעֶלְיוֹנִים
תּוֹנִים שֶׁיֹּאמַר לְךָ מַה־תַּעֲשֶׂה: אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם
מָנוּ חֶסֶד בַּעֲבוּר שִׁמְךָ הַגָּדוֹל שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ·וְקַיֶּם
אֱלֹהֵינוּ מַה־שֶּׁכָּתוּב בָּעֵת הַהִיא אָבִיא אֶתְכֶם וּבָעֵת
תְכֶם כִּי־אֶתֵּן אֶתְכֶם לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה בְּכֹל עַמֵּי הָאָרֶץ
אֶת־שְׁבוּתֵיכֶם לְעֵינֵיכֶם אָמַר יְיָ:

ר יְהוָֹה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: וְעָשִׂיתָ כִּיּוֹר
ת וְכַנּוֹ נְחֹשֶׁת לְרָחְצָה וְנָתַתָּ אֹתוֹ בֵּין
מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ שָׁמָּה מָיִם: וְרָחֲצוּ
וּבָנָיו מִמֶּנּוּ אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־רַגְלֵיהֶם:
ם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ־מַיִם וְלֹא יָמֻתוּ
שְׁתָּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ לְשָׁרֵת לְהַקְטִיר אִשֶּׁה
ה: וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמֻתוּ
ה לָהֶם חָק־עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדֹרֹתָם:

יְהִי

פָּנִים מֵאָדָם רָע וּמֵחָבֵר רָע וּמִשָּׁכֵן רָע וּמִפֶּגַע רָע וּמִשָּׂטָן הַמַּשְׁחִית מִדִּין קָשֶׁה וּמִבַּעַל דִּין קָשֶׁה בֵּין שֶׁהוּא בֶן בְּרִית וּבֵין שֶׁאֵינוֹ בֶן בְּרִית:

לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם יְרֵא שָׁמַיִם בְּסֵתֶר וּמוֹדֶה עַל הָאֱמֶת וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ וְיַשְׁכֵּם וְיֹאמַר:

רִבּוֹן כָּל־הָעוֹלָמִים. לֹא עַל־צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל־רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים: מָה אֲנַחְנוּ מֶה חַיֵּינוּ מֶה חַסְדֵּנוּ מַה־צִּדְקוֹתֵינוּ מַה־יְשׁוּעָתֵנוּ מַה־כֹּחֵנוּ מַה־גְּבוּרָתֵנוּ מַה־נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הֲלֹא כָּל־הַגִּבּוֹרִים כְּאַיִן לְפָנֶיךָ וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ וַחֲכָמִים כִּבְלִי מַדָּע וּנְבוֹנִים כִּבְלִי הַשְׂכֵּל כִּי רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם תֹּהוּ וִימֵי חַיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ. וּמוֹתַר הָאָדָם מִן־הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל:

אֲבָל אֲנַחְנוּ עַמְּךָ בְּנֵי בְרִיתֶךָ. בְּנֵי אַבְרָהָם אֹהַבְךָ שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ לּוֹ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה. זֶרַע יִצְחָק יְחִידוֹ שֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. עֲדַת יַעֲקֹב בִּנְךָ בְּכוֹרֶךָ. שֶׁמֵּאַהֲבָתְךָ שֶׁאָהַבְתָּ אֹתוֹ וּמִשִּׂמְחָתְךָ שֶׁשָּׂמַחְתָּ בּוֹ קָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל וִישֻׁרוּן:

לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ חַיָּבִים לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְשַׁבֵּחֲךָ וּלְפָאֶרְךָ. וּלְבָרֵךְ וּלְקַדֵּשׁ וְלָתֵת שֶׁבַח וְהוֹדָיָה לִשְׁמֶךָ: אַשְׁרֵינוּ מַה־טּוֹב חֶלְקֵנוּ וּמַה־נָּעִים גּוֹרָלֵנוּ וּמַה־יָּפָה יְרֻשָּׁתֵנוּ: אַשְׁרֵינוּ שֶׁאֲנוּ מַשְׁכִּימִים וּמַעֲרִיבִים עֶרֶב וָבֹקֶר וְאוֹמְרִים פַּעֲמַיִם בְּכָל־יוֹם

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

אַתָּה הוּא עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם. אַתָּה הוּא מִשֶּׁנִּבְרָא הָעוֹלָם. אַתָּה הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם · שֶׁלֹּא עָשַׂנִי עָבֶד :

פֿיר אֶהננער בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם · שֶׁלֹּא עָשַׂנִי אִשָּׁה :

פֿיר ווייבר בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם · שֶׁעָשַׂנִי כִּרְצוֹנוֹ :

במין מוסיפין בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם . מַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם · פּוֹקֵחַ עִוְרִים :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם · מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם · מַתִּיר אֲסוּרִים :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם · זוֹקֵף כְּפוּפִים :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם · רוֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם · שֶׁעָשָׂה לִי כָּל־צָרְכִּי :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם · הַמֵּכִין מִצְעֲדֵי גָבֶר :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם · אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל בִּגְבוּרָה :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם · עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בְּתִפְאָרָה :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם · הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם · הַמַּעֲבִיר שֵׁנָה מֵעֵינָי וּתְנוּמָה מֵעַפְעַפָּי · וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּרְגִּילֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבְּקֵנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְאַל תְּבִיאֵנוּ לֹא לִידֵי חֵטְא וְלֹא לִידֵי עֲבֵרָה וְעָוֹן וְלֹא לִידֵי נִסָּיוֹן וְלֹא לִידֵי בִזָּיוֹן וְאַל תַּשְׁלֶט בָּנוּ יֵצֶר הָרָע וְהַרְחִיקֵנוּ מֵאָדָם רָע וּמֵחָבֵר רָע וְדַבְּקֵנוּ בְּיֵצֶר טוֹב וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכֹף אֶת יִצְרֵנוּ לְהִשְׁתַּעְבֶּד לָךְ וּתְנֵנוּ הַיּוֹם וּבְכָל־יוֹם לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל־רוֹאֵינוּ וְתִגְמְלֵנוּ חֲסָדִים טוֹבִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל :

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּצִּילֵנִי הַיּוֹם וּבְכָל־יוֹם מֵעַזֵּי פָנִים וּמֵעַזּוּת

יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם׃ אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה׃

יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ׃ יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ׃ יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם׃ אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר הַפֵּאָה וְהַבִּכּוּרִים וְהָרַאְיוֹן וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְתַלְמוּד תּוֹרָה׃ אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאָדָם אוֹכֵל פֵּרוֹתֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקֶּרֶן קַיֶּמֶת לָעוֹלָם הַבָּא׃ וְאֵלּוּ הֵן׃ כִּבּוּד אָב וָאֵם וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְהַשְׁכָּמַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ שַׁחֲרִית וְעַרְבִית וְהַכְנָסַת אוֹרְחִים וּבִקּוּר חוֹלִים וְהַכְנָסַת כַּלָּה וְהַלְוָיַת הַמֵּת וְעִיּוּן תְּפִלָּה וַהֲבָאַת שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וְתַלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כֻּלָּם׃

אֱלֹהַי׃ נְשָׁמָה שֶׁנָּתַתָּ בִּי טְהוֹרָה הִיא׃ אַתָּה בְרָאתָהּ׃ אַתָּה יְצַרְתָּהּ׃ אַתָּה נְפַחְתָּהּ בִּי וְאַתָּה מְשַׁמְּרָהּ בְּקִרְבִּי׃ וְאַתָּה עָתִיד לִטְּלָהּ מִמֶּנִּי וּלְהַחֲזִירָהּ בִּי לֶעָתִיד לָבֹא׃ כָּל־זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה בְקִרְבִּי מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי רִבּוֹן כָּל־הַמַּעֲשִׂים אֲדוֹן כָּל־הַנְּשָׁמוֹת׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם׃ אֲשֶׁר נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם׃ שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי׃

ברוך

אדון עולם אשר מלך · בטרם כל־יציר נברא :
לעת נעשה בחפצו כל · אזי מלך שמו נקרא :
ואחרי ככלות הכל · לבדו ימלוך נורא :
והוא היה והוא הוה · והוא יהיה בתפארה :
והוא אחד ואין שני · להמשיל לו להחבירה :
בלי ראשית בלי תכלית · ולו העז והמשרה :
והוא אלי וחי גאלי · וצור חבלי בעת צרה :
והוא נסי ומנוס לי · מנת כוסי ביום אקרא :
בידו אפקיד רוחי · בעת אישן ואעירה :
ועם רוחי גויתי · יי לי ולא אירא :

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם · אשר קדשנו במצותיו וצונו על נטילת ידים :

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם · אשר יצר את האדם בחכמה · וברא בו נקבים נקבים חלולים חלולים · גלוי וידוע לפני כסא כבודך שאם יפתח אחד מהם או יסתם אחד מהם אי אפשר להתקים ולעמוד לפניך · ברוך אתה יי רופא כל־בשר ומפליא לעשות :

מ׳ן לאככו זאגט אמן ברכות התורה פֿאר וידבר אונד זאגט ניכט יברכך

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם · אשר קדשנו במצותיו וצונו לעסוק בדברי תורה :

(ו)הערב נא יי אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפי עמך בית ישראל · ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כלנו

יִגְדַּל אֱלֹהִים חַי וְיִשְׁתַּבַּח נִמְצָא וְאֵין עֵת אֶל מְצִיאוּתוֹ :
אֶחָד וְאֵין יָחִיד כְּיִחוּדוֹ נֶעְלָם וְגַם אֵין סוֹף לְאַחְדוּתוֹ :
אֵין לוֹ דְמוּת הַגּוּף וְאֵינוֹ גוּף לֹא נַעֲרוֹךְ אֵלָיו קְדֻשָּׁתוֹ :
קַדְמוֹן לְכָל־דָּבָר אֲשֶׁר נִבְרָא רִאשׁוֹן וְאֵין רֵאשִׁית לְרֵאשִׁיתוֹ :
הִנּוֹ אֲדוֹן עוֹלָם לְכָל־נוֹצָר יוֹרֶה גְדֻלָּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ :
שֶׁפַע נְבוּאָתוֹ נְתָנוֹ אֶל־אַנְשֵׁי סְגֻלָּתוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ :
לֹא קָם בְּיִשְׂרָאֵל כְּמשֶׁה עוֹד נָבִיא וּמַבִּיט אֶת תְּמוּנָתוֹ :
תּוֹרַת אֱמֶת נָתַן לְעַמּוֹ אֵל עַל יַד נְבִיאוֹ נֶאֱמַן בֵּיתוֹ :
לֹא יַחֲלִיף הָאֵל וְלֹא יָמִיר דָּתוֹ לְעוֹלָמִים לְזוּלָתוֹ :
צוֹפֶה וְיוֹדֵעַ סְתָרֵינוּ מַבִּיט לְסוֹף דָּבָר בְּקַדְמָתוֹ :
גּוֹמֵל לְאִישׁ חֶסֶד כְּמִפְעָלוֹ נוֹתֵן לְרָשָׁע רָע כְּרִשְׁעָתוֹ :
יִשְׁלַח לְקֵץ יָמִין מְשִׁיחֵנוּ לִפְדּוֹת מְחַכֵּי קֵץ יְשׁוּעָתוֹ :
מֵתִים יְחַיֶּה אֵל בְּרֹב חַסְדּוֹ בָּרוּךְ עֲדֵי עַד שֵׁם תְּהִלָּתוֹ :

עהע מאן טלית לעגט אום מאן דיא ציצת בודק זיין. הערנאך ווינדעט מאן דאז טלית אום דען קאפף אונד זאגט פאלגענדע ברכה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם· אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהִתְעַטֵּף בַּצִּיצִת:

ביים טלית לעגען אום מאן שטעהן. אונד נאך דער ברכה זאגט מאן פאלגענדע פסוקים

מַה־יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן :
יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם :
כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה אוֹר :
מְשׁוֹךְ חַסְדְּךָ לְיוֹדְעֶיךָ וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי לֵב :

אדון

וואָבאַלד מאַן אין דיא שוהלע הינײַנטרעטעט זאַגט מאַן:

מַה־טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל: וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ: יְיָ אָהַבְתִּי מְעוֹן בֵּיתֶךָ וּמְקוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ: וַאֲנִי אֶשְׁתַּחֲוֶה וְאֶכְרָעָה אֶבְרְכָה לִפְנֵי יְיָ עֹשִׂי: וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב־חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ:

אֲנִי קְרָאתִיךָ כִּי תַעֲנֵנִי אֵל הַט אָזְנְךָ לִי שְׁמַע אִמְרָתִי: אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ: וַאֲנִי עָלֶיךָ בָטַחְתִּי יְיָ אָמַרְתִּי אֱלֹהַי אָתָּה: שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנַי בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ בְּנָשְׂאִי יָדַי אֶל דְּבִיר קָדְשֶׁךָ: יְיָ אֱלֹהָי שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי: אֵלֶיךָ יְיָ אֶקְרָא וְאֶל אֲדֹנָי אֶתְחַנָּן: הָאִירָה פָנֶיךָ עַל עַבְדֶּךָ הוֹשִׁיעֵנִי בְחַסְדֶּךָ: כִּי לְךָ יְיָ הוֹחָלְתִּי אַתָּה תַעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהָי: שִׁמְעָה תְפִלָּתִי יְיָ וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ: שְׁמַע יְיָ וְחָנֵּנִי יְיָ הֱיֵה עֹזֵר לִי:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית יְיָ נֵלֵךְ: שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב: הַקְשִׁיבָה לְקוֹל שַׁוְעִי מַלְכִּי וֵאלֹהָי כִּי אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל: יְיָ בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי בֹּקֶר אֶעֱרָךְ־לְךָ וַאֲצַפֶּה: אֲנִי קְרָאתִיךָ כִּי תַעֲנֵנִי אֵל הַט אָזְנְךָ לִי שְׁמַע אִמְרָתִי: רַגְלִי עָמְדָה בְמִישׁוֹר בְּמַקְהֵלִים אֲבָרֵךְ יְיָ:

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.

הסכמות וחרמות מרבותינו הגאונים כר"ו תמנא בסדר של ראש השנה

A. hebr. 5947 I

מחזור

של

פסח

כמנהג אשכנז ופולין

מדויק הדק היטב ומבואר בבאור מספיק

ומתורגם אשכנזית קל ונקי למען ירוץ כל קורא בתרגומו •
גלוה מפרטי דינים ומנהגים הנהוגים דבר יום ביומו •
כל אלה ערוכים בכל ושמורים איש איש על מקומו •
על הדף והעמוד הראוי לו מתחילתו עד תומו •

מיץ

מדפוס אפרים האדאמאר

שנת ה'תקע"ז לב"ע.

Verlegt und gedruckt in der Buchdruckerey
von E. Hadamard, in Metz.

80 B

A. hebr.
594 f

Ex bibliotheca
Steph. Quatremeri.

A. hebr. 594 f

Ex bibliotheca
Steph. Quatremeri.

Bayerische StaatsBibliothek
Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Ma□zor shel pesa□ ke-minhag Ashkenaz u-Polen ...

Metz 1817

A.hebr. 594 f
urn:nbn:de:bvb:12-bsb10239976-9